

ARCHIBALD JOSEPH
CRONIN

CASTELUL PĂLĂRIERULUI

Original: *Hatter's Castle* (1931)

Traducere:
EUGEN FILOTTI

Editura: ORIZONTURI

2003

• CARTEA ÎNTÂI •

1.

Primăvara anului 1879 era neobișnuit de timpurie și de dulce. Verdele proaspăt al semănăturilor se întindea lin peste șesurile Scoției de Jos, mugurii florilor de castan îmbobociseră în aprilie, iar gardurile vii de păducel care țărnuiau drumurile albe ce brăzdau câmpiile înfloriseră cu o lună înainte de vreme. În satele din interiorul țării, fermierii se bucurau cu măsură, iar copiii alergau desculți în urma sacalelor de stropit; în orașele de pe malul largului fluviu, zgomotul metalic al șantierelor navale răsună mai puțin violent și, străbătând aerul călduț, se ridica spre poalele dealurilor din depărtare, unde zumzetul unei albine grăbite se amesteca cu el, până când behăitul vesel al mieilor îl învingea; în orașe, funcționarii își scoteau haina spre a se răcori și leneveau în birourile lor, blestemând această vreme înăbușitoare, politica lordului Beaconsfield¹, veștile despre războiul cu zulușii și prețul ridicat al berii.

Astfel, deasupra întregului estuar al fluviului Clyde, de la Glasgow până la Portdoran, deasupra orașelor Overton, Darroch, Ardfillan, situate între colinele de la Winton și de la Doran, și formând cele trei colțuri ale roditorului triunghi de pe malul drept al estuarului, deasupra străvechiului burg Levenford, care tăia exact în două baza acestui triunghi, în punctul unde râul Leven se vărsa în Clyde – deasupra întregului ținut strălucea un soare orbitor și, învăluți de această neașteptată și blândă căldură, oamenii munceau, trândăveau, sporovăiau, mormăiau, înșelau, se închinău, iubeau și trăiau.

În această zi de la începutul lui mai, fâșii subțiri de nori plutiseră lăncede în aerul leneș de deasupra Levenfordului. Acum însă, spre sfârșitul după-amiezei, aceste pânze diafane porniră încet să se miște. O briză caldă se ridică, împânzindu-le peste cer, iar după ce le duse până unde nu mai puteau fi văzute, se lăsă în jos peste oraș, atingând întâi înalta stâncă istorică, semn distinctiv al confluenței Levenului cu fluviul Clyde, care își profila contururile clare pe cerul de opal, asemenea corpului inert al unui elefant de proporții gigantice. Vântulețul blajin ocoli stânca, străbătând apoi în grabă străzile principale, încinse de căldură, ale Orașului Nou, învecinat,

¹ Lord Beaconsfield (Benjamin Disraeli) – 1804-1881 – pe atunci prim-ministru al Marii Britanii.

plimbându-se printre calele înalte de lansare, macaralele cu brațele ridicate și carcasele de vapoare în construcție din șantierelor în plină activitate ale firmei Latta & Co., de lângă gura râului. Pe urmă trecu domol, prin Church Street, așa cum se cuvenea să parcurgă o arteră înnobilită prin prezența în lungul ei a primăriei, a liceului orășenesc și a bisericii parohiale, până când, scăpat din această stradă austeră, se învârteji zglobiu în spațiul larg deschis al Răscrucii, înaintă agale printre șirurile de prăvălii de pe High Street, pătrunzând, în sfârșit, mai sus, în cartierul distins de la Knoxhill. Aici însă se plictisi repede de a hoinări de-a lungul teraselor de gresie roșie, roase de vreme, și de a zgâlțâi iedera de pe zidurile vechilor case de piatră și, căutând să ajungă în câmp deschis, dincolo de ele, apucă din nou spre oraș, rătăcind printre vilele cochete ale selectului cartier de la Wellhall și mângâind răzoarele rotunde de mușcate roșii din grădinile din fața lor. Străbătând apoi nepăsător strada decentă ce ducea din această zonă nobilă în câmp deschis, el se răci brusc când se izbi de ultima casă de pe această stradă.

Era o locuință ciudată. De proporții mici, neputând cuprinde, după dimensiunile ei, mai mult de șapte camere, solid construită și prezentând un exterior rezistent și dur, de piatră cenușie, ea avea o arhitectură unică în felul ei.

Baza casei avea forma unui dreptunghi îngust cu latura mai lungă îndreptată spre stradă. Zidurile nu se ridicau direct de pe sol, ci deasupra unui fundament din piatră mai lung și mai lat cu un picior decât ele, și pe care întreaga construcție părea să se sprijine, ca un animal pe labelle lui adânc înfipite în pământ. Fațada ce pornea de la acest soclu se ridica cu o rece severitate, încheindu-se pe jumătatea întinderii ei cu un fronton ascuțit, iar pe cealaltă jumătate cu un parapet scund, care se desfășura orizontal până întâlnea un al doilea fronton de formă asemănătoare celui din față și care alcătuia coronamentul peretelui lateral al casei. Aceste frontoane aveau ceva bizar, fiecare dintre ele convergând printr-o serie de trepte înalte în unghi drept spre un creștet crestat, care purta cu pompoasă demnitate o bilă mare și rotundă de granit cenușiu, lustruit; fiecare, de partea lui, se continua cu parapetul, care, cu creștăturile lui regulate și adânci, asemenea unor creneluri, le lega între ele, formând un lanț greu de piatră ce încingea corpul casei ca niște cătușe.

La colțul dintre frontonul lateral și zidul din față, și încătușat deopotrivă prin acest șir de creneluri, se afla un turn scund și rotund, împodobit la mijloc cu o firidă adâncă în formă de romb, legat în partea inferioară de colțul zidului prin benzi rotunjite, sculptate, ce se pierdeau treptat, și încununat în partea de sus cu o turelă, în vârful căreia se înălța o prăjină subțire de drapel. Masivitatea dimensiunilor lui superioare făceau turnul să

pară turtit și diform, dându-i aspectul unei frunți late și încrețite, desfigurată printr-o cicatrice adâncă, în timp ce cele două mici ambrazuri care-i întrerupeau suprafața aduceau cu doi ochi mijiți și îngândurați.

Drept sub această turlă se afla intrarea casei, a cărei îngustime îi dădea un aer sărăcăcios, neprimitor, asemenea unei guri subțiri și respingătoare. Laturile ei se prelungeau deasupra pragului de sus, într-o ogivă înaltă, încercuind un mic vitraliu întunecat și încheindu-se cu o lanțetă ascuțită. Ferestrele clădirii erau înguste, ca și ușa, și fără ambrazuri ieșite, având doar semnificația unor deschizături făcute prin grosimea zidului, care dădeau parcă în silă acces luminii, dar fereau interiorul casei de priviri indiscrete.

Întregul aspect al casei era misterios, dușmănos și sinistru, scopul ei părând, de asemenea, ascuns și tenebros. Prin înseși proporțiile ei, ea eșua în chip jalnic în încercarea de a atinge aroganța și măreția unei reședințe senioriale, dacă acesta era cumva rostul turnului, meterezelor și repetării unghiurilor ei ascuțite. Și totuși, în răceala, asprimea și severitatea ei, casa aceasta nu putea fi trecută cu vederea, ca una ce ar fi tins, pur și simplu, la o trufașă și provocatoare ostentație. Crenelurile ei erau pur formale, dar nu ridicole, ansamblul ei extravagant, dar nicidecum rizibil, iar arhitectura ei pretențioasă avea ceva care o ferea de a fi privită cu amuzament, o anumită motivare mai adâncă, mai tainică, mai perversă, de care îți dădeai seama scrutând-o mai atent și care apăsă asupra casei ca o diformitate zăcând în însăși structura ei, ca o violare în piatră a adevărului.

Oamenii din Levenford nu râdeau niciodată de această casă, sau cel puțin nu pe față. Ceva nedefinit, o putere ce impregna toată atmosfera din jurul ei, îi împiedica chiar să zâmbească.

Clădirea nu avea grădină în față, ci numai o curte așternută cu pietriș, goală, uscată, dar de o curățenie absolută. În mijloc, ca un decor bizar, se afla un tun de bronz, care făcuse la origine parte din armamentul unei fregate, care participase de mult la ultima salvă trasă de ea și, după ani îndelungați, petrecuți într-un depozit de fiare vechi, era așezat acum, lustruit cu grijă, între două grămezi simetrice de ghiulele, adăugând o ultimă notă de absurditate acestei locuințe fantastice.

În spatele casei se găsea un petic pătrat de iarbă, împodobit în cele patru colțuri cu patru stâlpi de fier pentru frânghiile de rufe și înconjurat de un zid înalt, lângă care creșteau câteva tufe răzlețe de coacăze, singura vegetație a acestui simulacru de grădină, cu excepția unui arbust melancolic, care nu înflorea niciodată și-și apleca crengile peste una din ferestrele bucătăriei.

Prin această fereastră din bucătărie, în ciuda faptului că era mascată de tufa de liliac, se putea desluși câte ceva din interiorul casei. Se vedea limpede că încăperea era comodă și confortabilă, cu toate că mobilierul,

compus din fotolii și o canapea tapisate cu țesătură de păr de cal, o masă lungă, o comodă pânțecoasă lângă unul din pereți și un bufet din lemn de mahon lângă altul, nu avea nimic atrăgător. Dușumeaua era acoperită cu mușama cernită, tapete galbene, lăcuite, îmbrăcau pereții, iar un ceasornic greu, de marmură, împodobeă căminul, indicând, nu un aer subtil de superioritate, că încăperea nu servea numai la gătit – treabă ce se executa, de fapt, mai ales alături, în oficiu –, ci era în realitate camera de zi a casei, unde cei ce locuiau în ea își luau mesele și își petreceau laolaltă ceasurile de răgaz.

Acum acele somptuosului ceasornic arătau ora cinci și douăzeci, iar bunica Brodie ședea în fotoliul ei din colț, lângă focul din vatră, prăjind pâinea pentru ceai. Era o femeie bătrână, ciolănoasă, colțuroasă, împuținată la trup, dar nu veștejită de cei șaptezeci și doi de ani ai ei, zbârcită și cioturoasă, ca trunchiul unui copac fără sevă, uscată, dar încă tare și rezistentă, călită de vârstă și de anii ce trecuseră peste dânsa. Mâinile, mai ales, erau noduroase, cu articulațiile îngroșate de artrită. obrazul ei avea culoarea unei frunze veștede și era tivit și brăzdat de riduri; trăsăturile erau grosolane, masculine și ferme, părul, încă negru și despărțit exact la mijloc printr-o cărare albă și dreaptă, era bine întins și strâns într-un nod tare la ceafă; câteva fire de păr, aspre și răzlețe, îi creșteau neregulat, ca buruienile, pe bărbie și pe buza de sus. Purta un corsaj negru și un șal peste umeri, o mică bonetă neagră, o fustă lungă până la pământ, de aceeași culoare, și ghete cu elastic, care, cu toate că erau largi, lăsau să se vadă bine nodurile umflate și tălpile plate ale picioarelor ei.

Stând ghemuită în fața focului, cu boneta alunecată într-o parte din pricina efortului, și sprijinind cu mâinile ce-i tremurau furculița lungă în care erau înfipite două felii groase de pâine, le prăjea cu nespusă grijă, rumenindu-le ușor și lăsând miezul să rămână moale. După ce isprăvi cu ele, spre deplina ei satisfacție, și le așeză pe acea parte a tăviței, de unde putea să le apuce repede și cu dibăcie atunci când familia avea să fie adunată în jurul mesei de ceai, ea își duse la capăt treaba în chip mai neglijent și fără interes. În timp ce prăjea pâinea, își rumega gândurile. Semnul acestor meditații era clămpăneala dinților ei falși, atunci când își sugera obraji. Era pur și simplu de neiertat, își spunea în gând, că Mary uitase să aducă brânza. Fata asta devenea tot mai nepăsătoare; te puteai încrede tot atât de puțin în ea pentru treburi atât de importante ca într-o copilă cu mintea slabă. Ce plăcere putea să-ți faci un ceai fără brânză? Brânză proaspătă de Dunlop²!

² Brânză grasă din lapte nesmântănit.

La această idee, buza ei superioară, neobișnuit de lungă, începu să tremure și un fir de salivă îi curse la colțul gurii.

Pe când își rumega gândurile, furișă pe sub sprâncenele-i încruntate câte o privire grăbită și plină de mustrare către nepoata ei, Mary, care ședea în celălalt colț al încăperii, în fotoliul de păr de cal, rezervat folosinței tatălui ei și, ca atare, interzis celorlalți membri ai familiei.

Mary însă nu se gândea nici la brânză, nici la fotoliu, nici la crimele ce le săvârșise uitând de cea dintâi și tolănindu-se în cel de-al doilea. Blânzii ei ochi căprui priveau pe fereastră, ațintiți în zare, ca și cum ar fi văzut acolo un lucru oarecare, o scenă ce se înfiripa încântător sub privirea ei strălucitoare.

Din când în când, gura ei sensibilă schița un zâmbet; dădea atunci imperceptibil și fără a-și da seama din cap, făcând cârlionții ei să se miște și mici valuri sclipitoare de lumină să joace în părul ei. Mâinile ei mici, a căror piele era moale și netedă ca niște petale de magnolie, se odihneau în poală, cu palmele în sus – simboluri pasive ale contemplației ei. Ședea dreaptă ca o vergea și era frumoasă, ca frumusețea senină și sumbră a unui lac adânc și calm, pe marginea căruia s-ar legăna smocurile tulpinelor de stuf. Avea prospețimea neîntinată a tinereții, dar cu toate că nu împlinise decât șaptesprezece ani, fața ei palidă și trupul subțire, abia format, respirau un aer de liniște și de calmă forță morală.

În cele din urmă, supărarea crescândă o făcu pe bătrână să rupă tăcerea. Demnitatea îi interzicea un atac direct; se mărgini deci să spună, cu o amărăciune sporită de faptul că-și înăbușea indignarea:

— Stai în fotoliul tatălui tău, Mary.

Niciun răspuns.

— Fotoliul pe care șezi e al lui tată-tău, nu auzi?

Din nou fata nu răspunse. Atunci, tremurând toată de furie și nemaiputându-se stăpâni, baba izbucni:

— Ce, ești surdă, n-ai glas, ba poate te-ai și prostit? Netreblico! Cum ai putut să uiți de cumpărăturile de azi după-amiază? Nu e zi din săptămâna asta în care să nu fi făcut vreo năzbâtie! Te-a zăpăcit poate căldura?

Ca un om trezit brusc din somn, Mary își ridică ochii, își veni în fire și își zâmbi, ca și cum razele soarelui ar fi căzut pe lacul trist și calm al frumuseții ei.

— Ai spus ceva, bunico? Întrebă ea.

— Nu! strigă bătrâna, cu o voce răgușită. N-am spus nimic, am deschis gura doar ca să prind muște! E o distracție minunată, când n-ai nicio treabă. Trebuie s-o fi încercat și tu când ai coborât în oraș azi după-amiază. Dacă ai închide gura și ai deschide ochii, ai fi poate mai atentă la ce ai de făcut.

În clipa aceea Margaret Brodie intră din încăperea de lângă bucătărie, ținând în mână un ceainic mare din metal alb, înaintând repede, cu pași mai mult târșâiți și cu trupul aplecat, poziție pe care o avea de obicei și care o făcea să pară totdeauna grăbită și cuprinsă de teama de a sosi în întârziere. Își schimbase halatul, pe care-l purta la treburile din casă, cu o bluză și o fustă de satin negru, dar fusta era pătată și o panglică dezlegată îi atârna neglijent la talie, după cum și părul îi cădea în șuvițe dezordonate pe obraz. Își ținea veșnic capul înclinat într-o parte. Cu mulți ani în urmă afișase această atitudine, pentru a arăta resemnare și o adevărată supunere creștinească, în perioada de încercări și suferințe; cu timpul însă, nevoia continuă de a-și manifesta renunțarea o făcuse să o adopte în mod permanent. Nasul ei părea să urmeze această deviere de la poziția verticală, poate din simpatie, dar mai degrabă ca rezultat al unui tic nervos pe care-l prinsese în anii din urmă și care consta în a-și împinge cu dosul palmei nasul de la dreapta la stânga. Fața ei era ofilită, obosită și demnă de milă; întreaga ei ținută era umilă și jalnică; făcea însă impresia că-și încordează neîncetat puterile sleite. Avea patruzeci și doi de ani, dar arăta cu zece ani mai bătrână. Era mama lui Mary; acum însă ele păreau tot atât de străine una de alta ca o oaie bătrână de o tânără căprioară.

Deprinsă din experiență să domine toate situațiile ce se iveau în casă, Mama, căci așa îi spuneau doamnei Brodie toți membrii familiei, își dădu seama dintr-o privire de furia bătrânei și de stinghereala lui Mary.

— Scoală-te de acolo, Mary! strigă ea. E aproape cinci și jumătate, și ceaiul nu e încă opărit. Du-te și cheam-o pe soră-ta. Ai isprăvit cu pâinea prăjită, bunico? Doamne! Ai ars o felie! Dă-mi-o mie. Am s-o mănânc eu. N-avem voie să risipim nimic, aici, în casă.

Luă felia arsă și și-o puse ostentativ pe farfurie. Apoi, se apucă să mute în mod inutil încoace și încolo toate lucrurile de pe masă, ca și cum niciunul n-ar fi fost așezat cum trebuie și nici n-ar fi putut să fie aranjat cum se cuvine, atât timp cât dânsa nu avea să fi răscumpărat cu prețul propriilor ei eforturi păcatele aceluia ce pusese masa cu atâta lipsă de grijă.

— Așa se pune masa? murmură cu dispreț, în timp ce fiică-sa se sculă și îi trecu în vestibul.

— Nessie, Nessie! strigă Mary. Hai la ceai, la ceai!

O voce slabă și ascuțită îi răspunse din capul scării, intonând cuvintele ca într-un cântec:

— Cobor îndată! Așteaptă-mă!

O clipă după aceea, cele două surori intrară în bucătărie, făcând să se vadă imediat, independent de diferența lor de vârstă – căci Nessie nu avea decât doisprezece ani – cât de izbitor contrastau firea și trăsăturile lor.

Nessie avea un tip diametral opus celui al lui Mary. Părul ei, spălăcit ca inul, aproape incolor, era strâns împletit în două codițe netede. Moștenise de la maică-sa ochii aceia deschiși și blânzi, ușor voalați, de albăstrimea presărată cu delicate pete albe a șopârliței, având totdeauna o expresie blândă și împăciuitoare, de parcă s-ar fi silit neîncetat să facă pe placul celorlalți. Fața îi era îngustă, fruntea înaltă, fină și albă, obrajii rumeni ca ai păpușilor de ceară, bărbia subțire și ascuțită, gura mică și veșnic întredeschisă, cu buza de jos ușor răsfrântă – toate acestea exprimând, la fel ca și zâmbetul, blajin și gratuit, pe care îl schița acum, aceeași slăbiciune ingenuă, legată de frăgezimea vârstei, dar totodată înnăscută.

— Nu ne-am adunat cam devreme astă-seară, Mamă? întrebă fără rost, înfățișându-se în fața maică-sii pentru ca aceasta s-o inspecteze.

Doamna Brodie, ocupată cu ultimele amănunte ale pregătirilor ei, îi lichidă, cu o mișcare a mâinii, întrebarea, replicând fără a se uita la ea:

— Te-ai spălat pe mâini?

Apoi, aruncându-și privirea la ceasornic și fără a mai aștepta răspunsul, porunci cu un gest scurt:

— Așezați-vă!

Luară loc toate patru în jurul mesei, bunica Brodie fiind, ca de obicei, cea dintâi. Rămaseră în așteptare, în vreme ce doamna Brodie își sprijinea cu nervozitate mâna pe manșonul ce acoperea ceainicul. Atunci, în tăcerea așteptării, răsună bătaia gravă a pendulei cu picior din vestibul, vestind jumătatea orei; în aceeași clipă, ușa din față se deschise cu un clinchet, fiind apoi închisă cu energie. Un baston se ciocni cu zgomot de tabla suportului, pași grei străbătură măsurat coridorul, ușa bucătăriei se deschise și James Brodie apăru în prag. Se îndreptă spre fotoliul ce-l aștepta, se așeză, își întinse mâna spre a lua în primire ceașca lui mare, specială, plină până la buză de ceai fierbinte, apoi Mama îi puse în față o farfurie mare cu ochiuri cu șuncă, abia scoasă din cuptor, feliile de pâine albă, anume tăiate și unse cu unt pentru el. Nici nu se așezase bine, că se și apucă să mănânce. Acesta fusese așadar motivul reunirii lor punctuale, al așteptării lor respectuoase – căci ritualul servirii neîntârziată a stăpânului casei, la ora meselor, la fel ca în orice altă ocazie, făcea parte din legile nescrise care reglementau mersul acestui menaj.

Brodie mânca cu poftă și cu vădită plăcere. Era un om enorm, înalt de peste un metru optzeci, și având umeri și o ceafă de taur. Capul îi era masiv, cu ochi mici, cenușii, afundați în orbite, și maxilare largi și atât de musculoase, încât, atunci când mesteca, noduri groase și tari se ridicau și se lăsau ritmic în jos, sub pielea întunecată și netedă a fălcilor. Fața însăși era lată și puternică și ar fi avut o expresie nobilă, dacă fruntea n-ar fi fost atât

de îngustă și distanța dintre ochi atât de mică. O mustață stufoasă de culoare castanie îi acoperea buza superioară, ascunzând în parte gura; iar dedesubtul acestei măști lucioase, buza de jos ieșea înainte cu pronunțată și îmbufnată aroganță.

Mâinile lui erau enorme, iar pe dosul lor, ca și pe degetele groase și lățite la vârf, creșteau numeroși peri negri. Cuțitul și furculița, prinse în această formidabilă strânsoare, păreau, prin comparație, ridicol de minuscule și de absurde.

Acum, că stăpânul casei prinsese să mănânce, le era îngăduit și celorlalți să înceapă, cu toate că masa lor nu consta, firește, decât dintr-un simplu ceai cu pâine. Bunica Brodie dădu semnalul, aruncându-se cu lăcomie asupra pâinii ei prăjite, moale. Uneori, când fiul ei era în toane deosebit de bune, el îi oferea cu zgomot câteva bucățele din propria lui farfurie; în seara aceea, însă, ea înțelese din atitudinea lui că nu avea să aibă parte de această rară favoare, astfel încât se mărgini cu resemnare la plăcerile mult mai modeste ale mâncării ce-i stătea la dispoziție. Ceilalți începură și ei să mănânce, fiecare în felul lui. Nessie consuma cu poftă hrana simplă, Mary înghițea cu gândurile în altă parte, iar doamna Brodie, care luase cu o oră înainte o mică gustare pe ascuns, se mocăia cu felia de pâine arsă din farfurie, cu aerul unei femei prea debile și prea copleșite de grija ce o purta altora, spre a se mai gândi să mănânce.

Domnea o liniște deplină, întreruptă doar de plescăitul ce însoțea sorbiturile lui Brodie din ceașca specială, cu marginea îndoită anume spre a feri mustața, de clămpănitul străvechii danturi false a bunicii, care încerca să stoarcă maximum de plăcere și de îndestulare din masa ei frugală, și de câte un smiorcăit al nasului refractar al Mamei. Membrii acestei stranii mese familiale nu arătau nici mirare, nici amuzament, nici stinghereală și nici părere de rău față de această lipsă de conversație, mulțumindu-se să mestece, să bea și să înghită fără a scoate o vorbă, în timp ce ochiul amenințător al lui Brodie stăpânea întreaga reuniune. Când el socotea nimerit să tacă, nimeni nu avea voie să rostească vreun cuvânt, iar în seara aceea era deosebit de posac, rotindu-și, pe sub sprâncene, privirea în jurul mesei și încruntându-se printre îmbucături la maică-sa care, înmuindu-și cu lăcomie cojile de pâine în ceai, nu-și dădea seama de dezgustul cu care o urmărea.

În cele din urmă, Brodie se răsti la ca:

— Ce naiba, femeie, nu vezi că mănânci ca o scroafă?

Speriată, ea își ridică privirea și se uită la el, clipind din ochi:

— Dar ce te-a apucat, James? De ce? Cum adică?

— Pentru că numai o scroafă mănâncă așa, molfăindu-și și muindu-și mâncarea în troacă. Nu ai atâta bun-simț ca să-ți dai seama când te lăcomești ca un porc? Bagă-ți și labele în troacă, și ai să te simți și mai fericită și la largul tău. Dă-i înainte! Ai să ajungi să te porți ca o vită. N-ai păstrat niciun pic de mândrie și de bună-cuviință în măduva ta uscată?

— Nu mi-am dat seama. Am uitat cu totul. N-am să mai fac. Sigur, sigur am să-mi aduc aminte. Și, în agitația ei, scoase un râgâit puternic.

— Așa să faci, spuse Brodie cu batjocură. Învață să te porți, hodorogă bătrână. Apoi, întunecându-se la față: Frumos îi șade unui om bătrân ca mine să îndure asemenea lucruri în propria lui casă. Se bătu cu pumnul lui enorm în piept, făcându-l să răsune ca o tobă. Eu, strigă el, eu! Dar deodată se opri, se uită împrejurul mesei pe sub sprâncenele stufoase și se apucă din nou să mănânce.

Cu toate că rostise aceste cuvinte cu mânie, deschisese totuși gura și, în baza unor legi nescrise, opreliștea de a vorbi era acum ridicată.

— Dă-mi ceașca tatei, Nessie, ca să-i torn puțin ceai proaspăt. Cred că e aproape goală – interveni doamna Brodie pe un ton împăciuitor.

— Prea bine, Mamă.

— Mary, draga mea, așază-te drept și nu-l supăra pe tata. Sunt sigură că a avut o zi grea.

— Da, Mamă, zise Mary care și așa ședea perfect dreaptă și nu supăra pe nimeni.

— Trece-i lui taică-tău dulceața.

Potolirea leului înfuriat era pe calea cea bună și avea să fie continuată, căci, după un minut de așteptare, Mama abordă un subiect ce nu-și greșea de obicei efectul.

— Ei, Nessie dragă, cum ți-a mers azi la școală?

Nessie răspunse cu sfială:

— Destul de bine, Mamă.

Brodie se opri la jumătate de drum cu ceașca pe care tocmai și-o ducea la gură.

— Destul de bine? Cred că ești tot prima în clasă, nu?

Nessie își lăsă ochii în jos.

— Astăzi nu, tată! Doar a doua!

— Cum? Ai lăsat pe altcineva să-ți ia înainte! Care-i acela? Cine te-a întrecut?

— John Grierson.

— Grierson! Puștiul lingăului celuia de negustor de grăunțe?! Prăpăditul acela de amestecător de tărâțe! O să se laude zile întregi cu asta! Ce naiba ți-a venit? Nu-ți dai seama ce importantă are învățătura pentru tine?

Fetița izbucni în plâns.

— A fost prima în clasă timp de aproape șase săptămâni, tată, interveni Mary cu mult curaj. Și ceilalți sunt puțin mai mari decât ea.

Brodie o fulgeră cu o privire.

— Tu să taci din gură și să vorbești numai când ai să fii poftită, tună el. Am să am îndată o vorbă și cu tine, și atunci ai să poți trăncăni în voie, nostima mea fetișcană.

— E doar din pricina francezei, sughiță Nessie. Nu-mi intră în cap genurile acelea. Sunt bună la aritmetică, la istorie și la geografie, dar cu astălaltă n-o scot la capăt. Cred că n-am să reușesc niciodată.

— N-ai să reușești? Ba sunt sigur că ai să reușești! Am să te fac să te instruiești, fata mea. Deși ești mică, mi se spune că ai un cap bun, capul moștenit de la mine, căci maică-ta nu e, în cazul cel mai bun, decât o biată ființă neroadă, și am să am grijă ca să-l folosești. Deseară ai să stai de două ori mai mult ca să-ți faci lecțiile.

— Da, tată, fac tot ce vrei, oftă Nessie, sughițând convulsiv după un ultim hohot de plâns.

— Așa îmi plac. O licărire neașteptată de simțire, formată în parte din afecțiune, dar în mai mare măsură din mândrie, lumină trăsăturile aspre ale lui Brodie, ca un tremur subit de lumină pe o stâncă pleșuvă.

— O să arătăm noi Levenfordului ce e în stare să facă deșteapta mea fetiță. Privesc în viitor și văd cum are să fie. După ce voi fi făcut din tine eleva frunțașă a liceului, ai să vezi ce are tată-tău de gând cu tine. Dar trebuie să te ții de lecțiile tale, să nu te lași niciun moment. Își întoarce ochii de la ea, cătând spre depărtări, de parc-ar fi privit în viitor, și mormăi: O să le arătăm noi. Uitându-se apoi din nou la Nessie, îi mângâie ușor căpșorul bălai și adăugă: Doar ești fetița mea! Ai să faci cinste numelui de Brodie.

Apoi, întorcându-și capul, privirea îi căzu asupra celeilalte fiice a lui și îndată se schimbă la față, încruntându-se.

— Mary!

— Da, tată.

— Am o vorbă cu tine, tu, care ești atât de iute la gură.

Cu mușcătoare ironic, adoptă un ton dulceag, lăsându-se pe spate în fotoliu și rostindu-și cuvintele cu liniștea glacială a unui judecător.

— Plăcut lucru pentru un om să afle vești despre familia lui de la străini! E adevărat că e o cale cam ocolită și nu tocmai măgulitoare pentru capul familiei, dar asta nu-i decât un amănunt. Îți închipui ce plăcut mi-a fost să aflu astăzi despre tine lucruri care m-au umplut de greață.

Pe măsură ce continua, tonul lui deveni mai rece.

— Întâlnindu-mă azi cu câțiva membri ai consiliului orășenesc, mi s-a spus că ai fost văzută pe Church Street stând de vorbă cu un tânăr distins și foarte chipeș. Rânji și urmă în chip tăios: Un tânăr care, pe cât se pare, e un personaj suspect, o haimana, un derbedeu.

Cu o voce slabă, ce suna aproape ca un vaiet, doamna Brodie interveni:

— Nu, nu, Mary! Nu se poate să fi fost tu, o fată atât de respectabilă ca tine! Spune-i tatei că n-ai fost tu!

Nessie, ușurată de faptul că nu mai era în centrul atenției, exclamă, fără a se gândi:

— O, Mary, nu cumva a fost Denis Foyle?

Mary ședea nemișcată, cu ochii în farfurie și cu o ciudată paloare în obraz, apoi, simțind un nod punându-i-se în gât, înghiți în sec și o putere inconștientă o împinse să spună cu glas slab, dar hotărât:

— Nu e un derbedeu.

— Cum! urlă Brodie. Îl contrazici pe însuși tatăl tău, de dragul unui mizerabil, unui venetic irlandez, unui terchea-berchea! Nu! Lasă-i pe ticăloșii ăștia de irlandezi să vină din mlaștinile lor ca să ne sape cartofii din grădină, dar nu mai mult. Nu-i lăsa să-și ia nasul la purtare. Bătrânul Foyle poate fi, din partea mea, cel mai priceput cârciumar din Darroch, dar lucrul ăsta nu e de ajuns ca să facă din băiatul lui un domn.

Mary își simți picioarele tremurând, chiar șezând pe scaun. Buzele îi erau înțepenite și uscate. Dar, cu toate că nu îndrăznise niciodată până atunci să-i țină piept tatălui ei, nu se putu opri să spună:

— Denis își are meseria lui. Nu vrea să aibă nimic de-a face cu comerțul de băuturi spirtoase. E angajat la firma Findlay & Co. din Glasgow. Sunt mari importatori de ceai și nu au niciun fel de legătură cu negustoria cealaltă.

— Vezi bine, ripostă el în batjocură, îmbiind-o să continue. E o veste senzațională. Mai ai, poate, și altceva de spus ca să-mi dovedești caracterul distins al acestui domn? Vasăzică nu vinde whisky. E vorba de ceai, pe cât se pare. Ce pioasă ocupație pentru un fiu de cârciumar! Mai departe!

Mary își dădea seama că tată-său își bătea joc de ea, dar încercă totuși să-i spună pe un ton liniștit:

— Nu e un funcționar de rând, tată. Firma îl apreciază. Călătorește din când în când prin țară pentru afacerile ei. Speră să avanseze și chiar să ajungă... să ajungă mai târziu asociat al întreprinderii.

— Nu mai spune! rânji el. Astea-s palavrele cu care-ți împuiază căpățâna ta neghioabă? Nu e funcționar de rând, ci un biet comis-voiajor, nu-i așa? Nu ți-a mai spus, poate, că în curând va fi Lord Primar al Londrei? E aproape tot atât de probabil! Ce javră!

Cu obrazul scăldat în lacrimi, Mary interveni din nou, în ciuda unui geamăt de protest al Mamei.

— E foarte apreciat, tată. Te asigur că-i așa. Domnul Findlay se interesează de el; știu acest lucru.

— Pf! Socotești, poate, că am să cred toate poveștile lui? Nu sunt decât minciuni, un șir de minciuni, strigă el din nou, ridicându-și tot mai mult vocea. E o secătură! La ce te poți aștepta de la un om de teapa lui? Numai la nemernicii. Simplul fapt că ai stat de vorbă cu el e o ofensă pentru mine. Dar te asigur că ai făcut-o pentru ultima oară. Se uită furios la ea, rostind poruncitor: Nu! N-ai să mai vorbești cu el niciodată! Îți interzic să o faci!

— Dar, tată, spuse ea, gata să plângă. Odată, eu... eu...

— Mary, Mary, cum îți permiți să-i răspunzi tatălui tău? Mă îngrozește să te aud vorbindu-i în acest fel! spuse maică-sa de la celălalt capăt al mesei.

Dar cu toate că scopul ei fusese de a potoli lucrurile, exclamația ei reprezenta de astă dată o greșeală tactică, căci nu avu decât efectul de a atrage într-o clipă asupra capului ei plecat mânia tiranică a lui Brodie. Fulgerând-o cu privirea, se răsti la ea:

— Ce te tot vâicărești? Cine are cuvântul aici? Tu sau eu? Dacă ai ceva de spus, o să tăcem cu toții ca să-ți ascultăm minunățiile, dar dacă n-ai nimic de spus, ține-ți gura și nu mă întrerupe! Ești tot atât de vinovată ca și dânsa. E datoria ta să observi cu cine se întâlnește.

Mârâi de furie și, după obiceiul său, se opri forțat, dând un caracter apăsător tăcerii. Deodată, bunica, ce nu urmărise mersul discuției și nu sesizase rostul tăcerii, dar înțelese că Mary căzuse în dizgrație, cedă sentimentelor ce o copleșeau și întrerupse tăcerea, exclamând pe un ton de răutate bătrânească:

— A uitat cumpărăturile pe care trebuia să le facă azi, James. Zăpăcita de ea, a uitat brânza mea! Îndată după ce-și vărsă astfel necazul ei ridicol, se opri mormăind și tremurând din cap, ca o paralică.

Brodie nu luă în seamă întreruperea și, întorcându-și ochii către Mary, repetă apăsător:

— Am zis! Dacă îndrăznești să-mi calci porunca, vai de capul tău! Și încă ceva. E prima seară a iarmarocului din Levenford. În drum spre casă am văzut cum începeau să funcționeze bărcile acelea dezgustătoare. Luați seama! Niciunul din copiii mei n-are voie să se apropie nici până la o sută de metri de acest bălci. Să meargă, din partea mea, întregul oraș, să meargă toți Foylii și prietenii lor, dar nimeni din familia lui James Brodie nu o să se înjosească până-ntr-atât! V-o interzic!

Cu aceste cuvinte, rostite pe un ton amenințător, își împinse scaunul înapoi, își înalță trupul său de uriaș și stătu o clipă pe loc, dominând cu

privirea micul grup de făpturi plăpânde. Se îndreptă apoi spre fotoliul său din colț, se așează și, lăsându-și mâna să alunece cu un gest mecanic, pornit din obișnuință, peste suportul de pipe, își alege, numai pipăindu-le, una din ele și, scoțând din fundul buzunarului lateral al hainei o pungă pătrată de piele, în care-ți ținea tutunul, desfăcu închizătoarea și începu să-și umple încet luleaua arsă pe dinăuntru. Apoi apucă o fâșie uscată de hârtie din grămada pregătită în spatele suportului, se aplecă cu greutate spre cămin, lăsă hârtia să ia foc și-și aprinse pipa. După ce săvârși acest sir de acțiuni, fără a-și desprinde privirea amenințătoare de grupul așezat tăcut în jurul mesei, se apucă să pufăie domol, scoțându-și înaintea buza inferioară, umezită. Continua să-i observe pe ceilalți, de astă dată cu un aer mai contemplativ, cu acel aer calm de judecător atotputernic. Cu toate că membrii familiei erau deprinși cu aceasta, puterea tiranică și răceala acestei priviri nemișcate îi înfricoșă, făcându-i să vorbească în șoaptă. Mama era tot cu obrazul aprins; buzele lui Mary continuau să tremure pe când vorbea; Nessie se juca cu lingurița și o scăpă din mână, roșind rușinată, ca și cum ar fi fost surprinsă asupra unei fapte rele; doar bătrâna ședea nepăsătoare, pătrunsă de senzația plăcută de a fi sătulă.

În momentul acela, ușa din față se auzi deschizându-se și imediat după aceea un tânăr intră în odaie. Era un flăcău slab, de vreo douăzeci de ani, cu fața palidă și cu o regretabilă înclinație spre acnee, o privire ascunsă și piezișă. Ferchezuit pe cât îi permiteau mijloacele și teama de tată-său, bătea la ochi mai ales prin mâinile sale, care erau mari, moi, de o albeață cadaverică și cu unghiile tăiate scurt, lăsând să apară pernițele rotunde și cărnoase din vârful degetelor. Se strecură dintr-o parte pe un scaun, fără a părea să dea atenție celor ai casei, luă în primire, în tăcere, ceașca de ceai pe care i-o întinse maică-sa și se apucă să mănânce. Tânărul acesta, ultimul membru al familiei, era Matthew, singurul fiu și deci moștenitorul lui James Brodie. Avea voie să întârzie la această masă, căci fiind funcționar de birou la secția de materiale a șantierelor Latta, își termina lucrul abia la ora șase.

— Ți-am potrivit bine ceaiul, Matt? îl întrebă grijulie maică-sa, cu glas scăzut.

Matthew binevoi să facă un semn afirmativ din cap, fără a deschide gura.

— Ia puțină peltea de mere, dragul meu. E bună, crede-mă, îl rugă Mama cu jumătate de glas. Arăți cam obosit astă-seară. Ai avut mult de lucru la birou?

Matthew clătină indiferent din cap, în vreme ce mâinile lui palide se agitau neîncetat, tăind pâinea în cubulețe uniforme, amestecând ceaiul sau ciocănind pe fața de masă; nu și le oprea nicio clipă, mișcându-le printre ustensilele de pe masă, ca un slujitor de biserică ce îndeplinea un ritual pe

un altar. Privirea lăsată în jos, îmbucăturile pripite, agitația jenată a mâinilor nu erau decât o reacție a nervilor săi slabi față de sumbra privire a tatălui său, care-l sfredelea din spate.

— Mai vrei un ceai, fiul meu? șopti mamă-sa întinzându-și mâna spre ceașca lui. Gustă și din pesmeții ăștia de post, sunt proaspeți. Și izbită deodată de o idee, adăugă: Te-a mai durut stomacul azi?

— Nu prea mult, mormăi el în sfârșit, fără a-și ridica privirea.

— Mănâncă atunci încet, Matt, îl sfătui în taină Mama. Îmi vine să cred că uneori nu-ți mesteci îndeajuns mâncarea. Nu te grăbi!

— Trebuie să mă-ntâlnesc diseară cu Agnes, Mamă, șopti el cu un aer de muștrare, ca pentru a-și justifica graba.

Maică-sa dădu încet din cap, cu aprobatoare înțelegere.

Acum bunica se ridică de la masă, sugându-și dinții și scuturându-și firimiturile de pe fustă. Trăgându-și scaunul după ea, se întreba în gând dacă fiul ei îi va vorbi în seara aceasta. Când avea chef, o distra cu cele mai proaspete cleveteli din oraș, povestindu-i cu glas tare cum îl înfundase pe Waddel și-l pusese la locul lui, cum primarul Gordon îl bătuse prietenește pe umăr la Răscruce sau cum se ducea de răpă prăvălia lui Paxton. Nu rostea niciodată vreun cuvânt de laudă la adresa cuiva în aceste povești, ea însă se desfăta cu bârfelile și înțepăturile sale atât de savuroase în sarcasmul lor scânteietor, gustându-le cu imensă plăcere, sorbind cu nesaț fiecare amănunt personal, oricât de mărunț și delectându-se cu dovezile superiorității fiului ei asupra victimelor sale în discuțiile ce le avusese.

În seara aceea însă, Brodie rămase tăcut, rumegându-și gândurile care, îndulcite de aroma liniștitoare a pipei sale, luau un curs mai puțin răutăcios decât acela pe care îl urmaseră în timpul mesei. Va avea, cugeta el, s-o îmblânzească pe Mary, care se purta de parcă n-ar fi fost fata lui, care nu se ploconise niciodată în fața lui cum ar fi dorit el și nu-i adusese niciodată același prinos de supunere și de respect ca ceilalți membri ai familiei. Dar în ciuda firii ei răzvrătite, era totuși pe cale să devină o fetișcană drăguță, semănându-i, firește, lui. Simțea însă că pentru propria sa mulțumire, ca și pentru binele ei, avea să fie obligat să-i frângă spiritul de independență. Cât despre cunoștința ei cu acest Denis Foyle, se bucura că vestea îi ajunsese la urechi și că înăbușise în germenii această legătură.

Fusese uluit de îndrăzneala cu care îi răspunsese astă-seară și nu știa cum să și-o explice. Acum însă, că descoperise tendința ei spre nesupunere, avea să o supravegheze cu mai multă atenție și să stârpească din rădăcini această înclinație, dac-ar fi să mai iasă vreodată la iveală.

Privirea i se opri apoi asupra soției sale, dar numai pentru o clipă; nerecunoscându-i alt merit decât acela de a-l fi scutit de cheltuiala angajării

unei servitoare, își întoarse repede ochii de la ea, strâmbând, fără să vrea, cu dezgust din buze, și își îndreptă gândurile spre lucruri mai plăcute.

Da, îl avea pe Matthew, fiul său! Nu era băiat rău; poate puțin cam prefăcut, cam moale și mieros; teribil de răsfățat de mamă-sa; trebuia supravegheat. Dar plecarea în India avea să facă om dintr-însul, spera el. Se apropia momentul acum, și în cel mult două sau trei săptămâni avea să fie plecat spre a-și lua în primire acel post minunat pe care sir John Latta i-l procurase. Ah, ce avea să mai vorbească lumea despre treaba asta! Obrazul i se destinse la gândul că toată lumea va vedea în numirea aceasta o dovadă deosebită a bunăvoinței pe care sir John i-o arăta și o nouă confirmare a poziției sale proeminente în acest oraș. Își dădea seama, de asemenea, cât de mult avea să profite caracterul fiului său de pe urma acestei angajări și cât de mult va crește printr-însa propriul său prestigiu.

Privirea îi căzu atunci asupra mamei sale, o privire mai puțin aspră și mai îngăduitoare decât aceea pe care o îndreptase spre dânsa când ședea la masă. Îi plăcea să mănânce bătrânei, și chiar acum, când moțăia lângă foc, el îi citea cu agerime gândurile. Știa că gusta de pe acum în minte plăcerile mesei viitoare, ale cinei compuse din mazăre fiartă și lapte bătut. Îi plăcea felul ăsta și își repeta zicala înțeleaptă: Nimic nu întrece o fiertură ca să dormi liniștit! E ca o cataplasma pentru stomac. Da, da, nimic nu prețuia mai mult pentru ea decât mâncarea, dar, Doamne, ce babă rezistentă mai era! Cu cât îmbătrânea, cu atât se înzdrăvenește; soi sănătos, nu-i vorbă, ca să dureze atât; și acum încă arăta în ochii lui ca și cum avea s-o mai ducă încă zece ani. Dacă se va ține și el atât de bine – și poate avea să se țină și mai bine – putea să fie mulțumit.

În sfârșit, se uită la Nessie și îndată o nuanță aproape imperceptibilă de duioșie interveni în atitudinea lui, manifestându-se nu prin vreo schimbare vizibilă a expresiei feței sale, ci prin lumina mai blândă și mai prietenoasă care-i umplu ochii. Da. Mama n-avea decât să și-l păstreze pe Matt al ei – și din parte-i și pe Mary –, dar Nessie era a lui. Avea să scoată ceva din ea, din mielușeaua lui. Cu toate că era atât de tânără, arăta ca o fetișcană dezghețată și deșteaptă: nu-i spusese oare aseară directorul liceului că fiică-sa are stofă de intelectuală, cu condiția doar să se țină de învățătură? Asta era metoda cea mai bună. Să-i alegi pe tineri și să-i pui să muncească cu râvnă. Se gândea și la ziua de mâine, urzind un plan de viitor. Bursa de studii Latta! Încoronarea glorioasă a trecerii strălucite prin școală. Avea toate însușirile spre a ieși prima la concursul pentru obținerea acestei burse, dacă va fi strunită cum trebuie. Doamne, ce triumf! O fată să câștige bursa de studii Latta – prima fată care s-o câștige; mai mult încă: una din neamul Brodie! Va

avea el grijă să reușească. Mama ar face mai bine să-și vadă de treabă și să nu o răsfete pe fata lui. Se va îngriji el și de asta.

Nu știa nici dânsul prea bine ce urma să facă apoi din ea, dar învățătura e învățătură; mai târziu, la universitate, se puteau lua destule titluri academice și câștiga destule izbânzi. Toată lumea din oraș îl cunoștea ca om al progresului, ca om cu idei largi și liberale. Avea să se priceapă el să le demonstreze mai categoric acest lucru, să-i facă să și-l bage în capetele lor mărginite. „Ai aflat ultima veste, îi auzea el de pe acum trăncănind. Isteața de fată a lui Brodie a ajuns la facultate! Da, a câștigat bursa Latta, a câștigat miza cea mare la liceu, iar acum el o lasă să facă naveta ca să urmeze cursurile la universitate. E un om cu idei liberale, vezi bine. E un titlu de mândrie pentru el!”

Da! Le va arăta el oamenilor din oraș! Pe când dădea frâu liber imaginației sale, pieptul i se umfla, nările îi tremurau, privirea lui fixă se pierdea în depărtări. Uitase și de pipă, care se stinsese și se răcise. Îi va face pe toți să-i recunoască valoarea, să-l respecte, îi va sili într-o bună zi să-l vadă sub adevăratul lui chip.

Treptat, încetă de a se gândi la Nessie și de a fauri planuri de viitor pentru ea, așezându-se, în schimb, pe sine însuși în centrul viziunilor sale și îmbătându-se de gloria pe care fiică-sa avea s-o reverse asupra numelui său.

În cele din urmă se urni din loc, își scutură cenușa din pipă, o așază la loc pe suport și, plimbându-și privirea asupra celor ai casei, ca pentru a le spune: „Mă duc acum, dar țineți minte ce v-am spus; nu voi înceta să vă urmăresc”, ieși în vestibul, își puse pălăria lui pătrată de fetru, periată cu îngrijire, apucă bastonul greu de frasin și ieși din casă fără a scoate un cuvânt. Era felul lui obișnuit de a pleca. Nu-și lua rămas-bun niciodată. N-aveau decât să caute a ghici unde se ducea în orele sale de răgaz – la o întrunire, la consiliul orășenesc sau la club; n-aveau decât să rămână în nesiguranță cu privire la ora când avea să se întoarcă, asupra dispoziției în care se afla; îi plăcea să-i facă să tresară auzindu-i deodată pașii în vestibul. Era mijlocul cel mai bun de a asigura rânduiala casei și nu era decât spre folosul lor să-i lase să se întrebe unde se va fi ducând. Cu aceste gânduri, ieși din casă, trântind ușa în urma lui.

Cu toate acestea, încetarea prezenței lui fizice păru să aducă o oarecare ușurare familiei sale și, o dată cu plecarea lui, un nor apăsător pieri parcă din încăpere. Doamna Brodie își destinse mușchii, care în cursul ultimei ore îi înțepeniseră și, în vreme ce își lăsă umerii să cadă mai în voie, încordarea minții ei slăbi, făcând loc unei ușoare înviorări.

— Ai să strângi masa, nu-i așa, Mary? spuse ea cu blândețe. Mă simt cam obosită și sătulă de treabă astă-seară. Îmi va face bine, cred, să-mi mai arunc puțin ochii pe cartea mea.

— Da, Mamă, răspunse Mary, adăugând conștiincios, așa cum i se pretindea în fiecare seară: Meriți să te odihnești puțin. Am să spăl singură vasele.

Doamna Brodie, ridicându-se, dădu din capul ei strâmb, în semn de silită acceptare și se îndreptă spre sertarul din bufet, unde se găsea ascunsă o carte, „Legământul lui Devenhan”, de o oarecare Amelia B. Edwards, care, la fel ca toate cărțile pe care le citea, era împrumutată de la biblioteca orașenească. Strângând cu dragoste volumul la piept, se așază pe scaun și, curând după aceea, Margaret Brodie își contopise tragica și zdrobita ei personalitate cu aceea a eroinei, găsind în această lectură una din puținele mângâieri pe care viața i le oferea.

Mary strânse repede masa și întinse peste ea o cuvertură de lână aspră. Trecu apoi în oficiu și, suflecându-și mânecile, se apucă să spele vasele.

Rămasă în fața mesei golite, care îi amintea în tăcere de îndemnul la lucru pe care i-l adresase tatăl ei, Nessie se uită întâi la fața absorbită de lectură a maică-sii, la bunică-sa, care-i întorcea cu indiferență spatele, și la Matt, care ședea acum răsturnat pe spate, scobindu-se în dinți cu un aer important. Apoi, cu un oftat adânc, începu să-și scoată alene cărțile din ghiozdan, întinzându-le în silă, una câte una, în fața ei.

— Vino să facem mai întâi o partidă de dame, Mary, strigă ea.

— Nu, draga mea, tata a spus să-ți faci lecțiile. Vom face, poate, după aceea o partidă, îi răspunse soră-sa din încăperea vecină.

— Nu vrei ca astă-seară să șterg eu farfuriile în locul tău? sugeră Nessie cu șiretenie, căutând să câștige timp înainte de a se apuca de truda ei.

— Lasă că mă descurc eu singură, drăguța mea, îi răspunse Mary.

Nessie oftă din nou, spunându-și compătimitor, cu un glas care semăna cu al mamă-sii:

— Păcatele mele!

Gândul îi zbură la ceilalți copii pe care îi cunoștea și care, la ora aceasta, se jucau împreună, sărind coarda, bătând mingea sau dedându-se altor distracții încântătoare din orele de seară și, cu inima grea, se apucă de lecții.

Tulburat în trecătoarea lui visare de mormăielile repetate de lângă urechea lui – *je suis, tu es, il est* – Matthew își puse scobitoarea din pană de găscă în buzunarul vestei și se ridică de pe scaun. De la plecarea tatălui său își schimbase atitudinea, iar acum arboră un aer de superioritate față de cei din jurul lui, trăgându-și manșetele, uitându-se cu înțeles la ceasornic și ieșind din cameră cu o ușoară, dar destul de pronunțată fandoseală.

În odaie domnea acum liniștea, întreruptă doar de foșnetul câte unei pagini întoarse, de clinchetul vaselor de porțelan ce venea din oficiu și de murmurul sfâșietor: *nous sommes, vous êtes, ils sont*. După câteva clipe însă, dovezile sonore de activitate din oficiu încetară și îndată după aceea Mary se strecură în tăcere prin bucătărie, trecând în vestibul, urcând apoi scara și bătând la ușa camerei fratelui ei. Era o vizită nocturnă, dar dacă ea și-ar fi pierdut pe neașteptate toate simțurile, afară de cel olfactiv, ar fi nimerit totuși această odaie datorită mirosului greu și învăluitoare de fum de țigară de foi, care emana din ea.

— Pot să intru, Matt? șopti ea.

— Intră, se auzi din cameră un glas de o indiferență bine studiată.

Deschise ușa și trecu pragul. Cel ce vorbise cu atâta calm nu-și ridică ochii. Stând așezat pe pat, în cămașă, exact în poziția din care putea să se privească în oglinda de pe comodă, înclinată sub un unghi potrivit, continua liniștit să se admire, trimițând, plin de apreciere, nori groși de fum spre imaginea lui reflectată.

— Ce minunat miroase trabucul tău, Matt, observă ea, cu naivă admirație.

Matthew își scoase cu un gest elegant țigara de foi din gură, fără a înceta să-și admire chipul în oglindă.

— Da, confirmă băiatul, și nici n-ar putea fi altfel, la prețul ăsta. E o „Supremo”, adică marca cea mai bună. Cinci bucăți la șase pence³. Aceasta însă m-a costat singură un peni și jumătate. Era o mostră și dacă-mi va plăcea am să mai iau câteva. Mirosul e plăcut, Mary, dar noi, fumătorii, apreciem mai ales buchetul. Nicio țigară de foi nu e într-adevăr bună decât dacă are buchet. Asta de aici are ceea ce se cheamă un buchet de nucă. Își luă cam în silă privirea de la oglindă și, observându-și mai atent trabucul, adăugă: Am să mă opresc acum, cred că am fumat destul.

— O, te rog, fumează mai departe! îl îndemnă. E minunat! Mult mai plăcut decât mirosul de pipă!

— Nu, trebuie să păstrez jumătatea cealaltă pentru deseară, spuse el cu hotărâre, stingând cu grijă capătul aprins, apăsându-l pe porțelanul rece al ligheanului și punând apoi bucata rămasă în buzunarul hainei.

— Îi place lui Aggie Moir că fumezi? șopti ea, trăgând concluziile ei din acțiunea lui.

— Te rog să-i spui Agnes, nu Aggie, răspunse el cu nemulțumire în glas. Ți-am spus de atâtea ori să nu te exprimi așa de familiar. E vulgar. E... e o îndrăzneală din partea ta!

Mary își lăsă ochii în jos:

³ Pence – pluralul de la peni, monedă divizionară, egală cu 1/12 dintr-un șiling.

— Iartă-mă, Matt. Îmi pare rău.

— Sper și eu că-ți pare rău! Nu trebuie să uiți, Mary, că miss Moir e o domnișoară distinsă, o domnișoară onorabilă și totodată viitoarea mea logodnică. Da! Îi place că fumez, dacă vrei să știi. A fost împotriva la început, acum însă găsește că e un lucru bărbătesc și romantic. Ceea ce nu-i convine e că, după ce fumez, gura-mi miroase a tutun și de aceea îmi dă bomboane parfumate. Le preferă pe cele numite „buze dulci”. Sunt foarte plăcute la gust.

— O iubești mult pe Agnes, Matt? Întrebă ea cu seriozitate.

— Da! Și ea ține mult la mine, afirmă el. N-ar trebui să vorbești despre lucruri la care nu te pricepi, dar îți dai seama, desigur, că dacă doi oameni ies împreună, înseamnă că se plac. Agnes mă adoră. De-ai ști ce cadouri îmi face! E mare lucru pentru un tânăr să se bucure de o asemenea afecțiune. E o fată demnă de respect.

Mary rămase tăcută o clipă, fixându-l cu privirea, apoi, apăsându-și mâna pe piept, întrebă fără voie, cu un aer visător:

— Te doare inima când te gândești la Agnes, când ești departe de ea?

— Firește că nu, răspunse Matthew cu ifos. Nu se cade să pui o asemenea întrebare. Dacă m-ar durea, aș avea impresia că mi-am stricat stomacul. Ciudată fată mai ești și ce întrebări curioase pui! Să nu mai vorbim de astea, te rog. Am să exersezi acum și nu vreau să fiu întrerupt.

Se ridică de pe pat și, aplecându-se cu grijă ca să nu-și boțească pantalonii, care erau cei mai buni pe care îi avea, trase de sub pat o cutie din care scoase o mandolină împodobită cu o fundă de mătase roz. Apoi desfăcu un caiet subțire de note muzicale cu coperte galbene, care purta, cu litere mari, titlul: ÎNȚIERE ÎN ARTA MANDOLINEI, iar dedesubt, cu caractere mai mici: CĂLĂUZA MĂTUȘII NELLIE PENTRU TINERI MANDOLINIȘTI, DUPĂ METODA CELEBRULUI SENOR ROSAS. Îl deschise la pagina a doua, îl întinse pe pat în fața lui și, așezându-se lângă el într-o atitudine de pitorească degajare, trase spre dânsul romanticul instrument și începu să cânte. Dar nu împlini, vai, așteptările pe care poza lui de mandolinist încercat le trezea și nici nu se avântă cu foc într-o încântătoare serenadă, ci, cu atingeri încete și muncite ale coardelor, descifra vreo două-trei măsuri din „Nelly Bly” până când cântecul lui se făcu tot mai șovăitor, sfârșind prin a se opri.

— Ia-o de la început, îl încurajă Mary.

Matthew îi răspunse cu o privire încruntată:

— Te-am rugat, cred, să-ți ții gura, domnișoară Moară-stricată! Nu uita că e vorba de un instrument foarte greu și complicat. Trebuie să mă perfecționez înainte de a pleca în India, ca să pot să le cânt doamnelor de pe

vapor în nopțile tropicale. E nevoie de exercițiu! Știi bine că progrez de minune, dar poate că vrei să încerci și tu, de vreme ce ești așa deșteaptă.

Începu totuși să cânte din nou și, în cele din urmă, tot ciupind cu penița, parcurse întreaga bucată. Șirul de disonanțe și de acorduri false era un chin pentru urechi. De altminteri, Matt nu se putea deda acestei arte – la fel ca aceleia a fumatului – decât doar când tată-său lipsea din casă. Totuși Mary, cu bărbia sprijinită în palmă, îl urmărea cu admirație, mai mult decât îl asculta.

La sfârșit, Matthew își trecu mâna prin păr cu un gest neglijent, dar plin de romantism.

— Poate că nu sunt tocmai în formă astă-seară; am impresia că sunt cam melancolic, cam îngândurat. Pricepi, Mary, m-a indispus, probabil, azi munca de la birou, păcătoasele acelea de cifre. Lucrurile astea tulbură un temperament artistic ca al meu. În fond, oamenii de la șantier nu mă înțeleg cu adevărat.

Oftă cu un aer de tristețe visătoare, ce-i ședea bine geniului său nerecunoscut, dar îndată după aceea își ridică privirea și întrebă, dornic parcă de o încurajare:

— Dar cum a mers, de fapt? Cum ți s-a părut bucata?

— Foarte asemănătoare, răspunse Mary, pe un ton liniștitor.

— Asemănătoare cu ce? Întrebă el nesigur.

— Cu „Galopul⁴ lui Kate, neobrăzată”, firește.

— Neroadă ce ești! strigă el. Ceea ce am cântat a fost romanța „Nelly Bly”. Era complet distrus. Îi aruncă o privire nimicitoare, sări de pe pat, trânti mandolina în cutie, adăugând, în timp ce se apleca: Cred că ai spus asta numai ca să mă necăjești. Și, îndreptându-se din șale, declară cu dispreț: în orice caz, n-ai ureche muzicală. Păru să nu audă potopul ei de scuze și, întorcându-i spatele, își luă dintr-un sertar un guler tare, foarte înalt, și o cravată de un albastru aprins, cu picățele. Și cu același necaz, adăugă: în schimb, miss Moir are ureche! Îmi spune mereu că sunt foarte muzical și că am vocea cea mai frumoasă din cor. Cântă fermecător și ea. Mi-ar plăcea să fii mai demnă de a deveni cumnata ei.

Mary, plină de remușcări pentru cuvintele ei nesăbuite, și perfect conștientă de nevrednicia ei, îl imploră:

— Lasă-mă, totuși, să-ți leg cravata, Matt!

Se întoarse îmbufnat și binevoi să-i îngăduie soră-sii să-i înnoade cravata, sarcină pe care o îndeplinea totdeauna pentru el și de care se achita acum cu

⁴ Galop – dans săltăreț din acea epocă.

atâta grijă și dibăcie, încât, ducându-se din nou în fața oglinzii, privi cu satisfacție rezultatul.

— Briantină, îi ceru pe urmă, iertând-o prin această poruncă. Ea îi întinse flaconul din care el își udă părul cu stropituri abundente de lichid lipicios ca mierea. Pe urmă, cu privirea concentrată, își pieptănă pletele, învălurându-le artistic. Am un păr foarte des, Mary, făcu el, pe când manevra cu grijă pieptenele îndărătul urechilor. N-am să chelesc niciodată. Dobitocul de Cooper spunea că începe să se rărească în creștetul capului când m-a tuns ultima oară. Ce idee! Din cauza acestei obrăznicii n-am să mă mai duc la el de acum înainte.

După ce dădu ondulația dorită pletelor sale, își întinse brațele, îngăduind lui Mary să-l ajute a-și pune haina, își luă o batistă curată de olandă, o stropi cu parfum, o împături artistic, făcându-i colțurile să iasă din buzunarul exterior al hainei, și admiră îndelung rezultatul în oglindă.

— Elegantă croială, murmură el, frumoasă talie! Miller lucrează admirabil pentru un simplu croitor de provincie, nu găsești? Întrebă el. Nu-i vorbă că-l și țin din scurt și un corp ca al meu nu e greu de îmbrăcat. Ei, dacă Agnes n-o să fie mulțumită cu mine astă-seară, n-am ce-i face. Apoi, pe când se îndrepta spre ușă, adăugă, fără vreo legătură: Și nu uita, Mary, la zece și jumătate deseară sau poate ceva mai târziu.

— Am să fiu trează, Matt, îl asigură ea șoptind.

— Pot să mă bizui pe tine?

— Desigur!

Această ultimă remarcă dezvăluia călcâiul lui Ahile. În adevăr, acest tânăr minunat și elegant – fumător, mandolinist, îndrăgostit, viitor călător îndrăzneț spre India – avea o uimitoare slăbiciune: îi era frică de întuneric. Făcuse din Mary confidenta și camarada lui din motivul neîndoielnic că voia ca, în serile când se întorcea târziu acasă, ea să-l aștepte, așa cum se înțeleseseră, și să urce împreună scara întunecoasă și mohorâtă până la odaia lui de culcare. Mary îndeplinea această sarcină cu o loialitate fără greș. Nu-și precupețea niciodată serviciile față de el și primea cu recunoștință și umilință, ca o deosebită favoare, atenția pe care el i-o acorda cu un aer protector; iar acum, când Matt ieși din cameră lăsând în urma lui o dâră de parfum, amestecată cu miros de tutun și de briantină și amintirea prezenței sale impresionante și cuceritoare, ea îi urmări silueta cu o privire plină de afecțiune și de admirație.

Lipsită acum de strălucirea personalității lui, moralul lui Mary scăzu brusc și, văzându-se fără treabă și cu destul răgaz ca să cugete asupra ei înseși, fu cuprinsă de neliniște, tulburare și emoție. Toată lumea din casă era ocupată; Nessie își făcea, cu fruntea încrețită, lecțiile; Mama era adâncită în

citirea romanului ei; cât despre bunica, ea căzuse în moleșeala digestiei. Se plimbă încoace și încolo prin bucătărie, gândindu-se cu îngrijorare și agitație la ordinul pe care i-l dăduse tată-său. În cele din urmă, Mama își ridică, iritată, ochii.

— Ce-i cu tine, de te tot plimbi ca un câine fără stăpân? Ia-ți lucrul de mână sau, dacă n-ai nicio treabă, du-te de te culcă și dă-mi pace, ca să pot citi.

„Să merg la culcare?” se întrebă încurcată. Nu! Ar fi fost ridicol. Prea era devreme. Stătuse închisă în casă toată ziua și ar trebui poate să ia puțin aer. Răcoarea serii ar înviora-o, i-ar limpezi gândurile de zăpușeala din această zi călduroasă. Toți aveau să creadă că s-a retras în odaia ei, nu aveau să-i ducă lipsa. Fără a-și da seama de mișcările ei, se trezi deodată în vestibul, își puse pe cap vechea ei pălărie de pai, cu mănunchiul de cireșe roase de vreme și cu panglica roz decolorată de soare, își îmbracă pardesiul uzat de cașmir, deschise fără zgomot ușa din față și coborî treptele de la intrare.

Era aproape speriată de a se vedea afară, dar gândul că, așa cum era îmbrăcată, îi era cu neputință să meargă undeva, o mai liniști. Meditând asupra faptului că nu avea nimic mai drăguț de pus pe ea, dădu cu tristețe din cap, făcând cireșele ponosite, ce-i atârnav de două veri interminabile la pălărie, să zdrăngăne într-un timid protest, gata să se risipească pe jos. Acum, că ieșise din casă, mintea începu să-i funcționeze mai liber. Se întrebă ce-o fi făcând Denis. Se pregătea, desigur, să meargă la bâlci. De ce oare toată lumea avea voie să se ducă acolo, numai ea nu? Ce nedreptate, căci, zău, nu era nimic rău în asta. Era o ocazie de distracții recunoscută și admisă chiar de lumea cea mai bună din oraș! Se aplecă peste portița din față, bălăbănindu-se ușor încoace și încolo, pătrunzându-se de frumusețea rece a amurgului, fermecată de atracția serii ce se lăsa, atât de încărcată de miresme înrourate, atât de însuflețită de viața ce se trezea după toropeala din timpul zilei. Rândunicile se avântau și se roteau în jurul celor trei mesteceni argintii de pe câmpul din fața casei, în vreme ce, puțin mai departe, o presură aurie o tot chema stăruitor: „Vino, vino, hai să te plimbi, hai să te plimbi!” Ce rușine să stai în casă într-o seară ca asta! Ieși în stradă, spunându-și că va face câțiva pași doar până la capătul străzii, după care se va întoarce ca să facă partida de dame promisă lui Nessie. Înaintă, nevăzută de nimeni, dându-și seama, fără să vrea, că în tot lungul străzii aceleia liniștite nu se zărea țiipenie de om. Denis o aștepta în seara asta la bâlci. Îi propusese să se întâlnească acolo, iar ea, ca o nebună, îi făgăduise că va veni. Ce păcat că nu putea să se ducă! Era înspăimântată de tatăl ei, care-i interzisese cu desăvârșire acest lucru.

Ce repede ajunse la capătul străzii! Cu toate că i se părea că ieșise numai de câteva clipe, înțelese că înaintase de ajuns și că sosise timpul s-o ia înapoi. Când însă voința ei îi porunci să se întoarcă, o forță mai puternică o împiedică. Își urmă calea, în vreme ce inima îi zvâcnea cu furie, și își iuți pasul în ritm cu bătăile ei. Atunci, în vraja nopții, un zvon de muzică îi ajunse la urechi – ușor, ademenitor, poruncitor. Își grăbi pasul, începând aproape să alerge, în timp ce un gând îi sfredelea mintea: „Trebuie, vai, trebuie să-l văd!” Se repezi mai departe și, tremurând toată, pătrunse în incinta bâlciului.

2.

Bâlciul din Levenford era o petrecere anuală, al cărei nucleu consta într-un amestec de trupe ambulante, de panorame, o mică menajerie cuprinzând, între altele, un elefant și o cușcă cu doi lei, un stand de tras la țintă cu gloanțe adevărate și două prezicătoare cu certificate inatacabile, pe care le înfățișau tuturor. Toate acestea, împreună cu o diversitate de atracții mai mărunte, se întruneau, la o dată dinainte fixată, pe acel teren public, cunoscut în oraș sub numele de „Câmpul comunal”.

Locul avea o formă triunghiulară. Într-o parte, pe latura dinspre oraș, erau așezate atracțiile mai importante ale bâlciului, corturile și barăcile mai mari, pe altă latură se găseau distracțiile mișcătoare: bărcile, călușeii, scrâncioburile, iar pe a treia, în vecinătatea pajiștilor de pe malul râului Leven, se aflau standurile de tras la țintă, jocurile de izbit în nuci de cocos, ciocanele de încercare a puterii și alte jocuri, vânzători de fructe, limonadă, înghețată și nuga, precum și o mulțime de barăci și tarabe, care mai de care mai atrăgătoare și mai încântătoare de privit.

Această înjghebare era cea mai mare de acest fel din tot ținutul și, datorită popularității ei, bazată pe un îndelungat trecut și o largă apreciere, atrăgea ca un magnet lumea din oraș și din împrejurimi în toate serile sclipitoare săptămâni cât dura, adunând o mulțime voioasă de oameni, care acum unduia încet în jurul triumphiului, într-un val de încântare ce înainta continuu.

Mary se aruncă în acest curent și fu înghițită într-o clipă de el. Încetă de a fi o entitate, fiind absorbită de puhoiul de ființe ce se înghesuiau, râdeau, țipau, gesticulau, ducând-o înaintea fără voia ei. Pe când era împinsă când într-o direcție, când într-alta, dar această forță înconjurătoare silind-o totodată să înainteze, ea rămase deodată uluită de cutezanța ei. Gloata

brutală care o strângea ca într-o menghină era departe de a corespunde imaginii idilice pe care și-o făcuse în închipuire, strigătele stridente și luminile orbitoare nu semănau cu plăsmuirile imaginației ei; și nu trecură nici cinci minute de când pătrunsese în incinta bâlciului, că începu să regrete de a fi venit și să-și dea seama că, la urma urmei, tatăl ei avusese probabil dreptate și procedase cu înțelepciune interzicându-i să pună piciorul în acest loc. Înțelegea acum că, deși singurul țel al venirii ei fusese acela de a-l întâlni pe Denis, el nu va reuși să dea de ea în această înghesuială, iar când un cot ascuțit o izbi în coaste și un argat gras de la țară o călcă pe picior rânjind cu grosolănie în semn de scuză, se simți nenorocită și speriată. Ce pornire neînțeleasă o atrăsese în mijlocul acestor bătărași! Cum de putuse să calce în chip atât de imprudent, de nesocotit și de primejdios porunca tatălui ei, ascultând cu atâta ușurință și nereținută aprindere de îndemnul unui tânăr pe care-l cunoștea abia de o lună?

Pe când se clătina dintr-un loc într-altul, depănă în gând întâmplările din cursul acestei luni, amintindu-și, cu o candoare plină de melancolie, că vina revenea, în bună parte, ușilor batante ale Bibliotecii publice orășenești. Ușile acelea purtau pe latura dinăuntru inscripția autoritară „Trageți”. Potrivit acestui ordin scurt și cuprinzător, se aștepta de la fiecare om ce părăsea biblioteca să tragă de ele din răspuțeri; dar ușile erau atât de țepene și de grele, încât atunci când aveai o carte sub braț și când privirea neîndurătoare a portarului edificiului comunal nu era îndreptată asupra ta, îți era mult mai ușor să nesocotești legea, împingând în loc de a trage. Într-o ocazie memorabilă, ea împinsese, fără îndoială, ușa cu o mișcare energetică, dând nas în nas cu un tânăr îmbrăcat în cafeniu. Impetuozitatea cu care ieșise îi dăduse putința să remarce exact culoarea hainelor sale bine tăiate. Părul lui era castaniu și el, după cum ochii îi erau căprui, iar tenul brun, presărat cu mici pistrui de un cafeniu mai închis. Și când își ridicase privirea speriată, observase de îndată, în ciuda tulburării ei, că atunci când surâdea, așa cum i se întâmpla chiar în clipa aceea, dinții ce ieșeau la iveală erau de o albeață și de o regularitate desăvârșite. În timp ce se uitase la el cu ochii mari și cu gura întredeschisă, tânărul își păstrase o expresie calmă, îi ridicase cu politețe cartea ce căzuse pe jos, o deschisese liniștit și citise numele ei, înscris pe fișa de împrumut.

„Îmi pare rău că v-am supărat, domnișoară Mary Brodie, spusese el pe un ton serios, dar cu un zâmbet în ochii lui căprui. Ușile astea sunt teribil de perfide. Ar trebui, firește, să aibă geamuri. E vina mea că n-am sesizat până acum Consiliul orășenesc de acest neajuns.”

Ea chicotise prostește și fără rușine de această glumă încântătoare, dar nu se putuse stăpâni și nu încetase decât atunci când dânsul adăugase cu

modestie, ca un amănunt fără importanță: „Numele meu este Foyle, locuiesc la Darroch”. Se uitaseră îndelung unul la altul, în timp ce ea, firește, se înroșise la față ca o toantă (mai târziu, el îi spusese că roșeața ei fusese adorabilă) și rostise cu timiditate: „Îmi pare rău că trebuie să plec”. Ce stupide cuvinte! gândi ea acum. Nu încercase să o rețină, ci se dăduse la o parte cu desăvârșită curtenie, scoțându-și pălăria și înclinându-se. Dar pe tot drumul până acasă ea simțise parcă ochii lui plini de vioiciune urmărind-o cu respect, cu atenție și admirație. Acesta fusese începutul!

Curând după aceea, ea, care nu-l văzuse niciodată până atunci la Levenford pentru simplul motiv că el nu venise decât rareori acolo, începu să-l zărească adesea pe stradă. De fapt, îl întâlnea mereu și, cu toate că el nu avusese niciodată prilejul să-i vorbească, îi zâmbise totdeauna, salutând-o cu vioieșie, dar respectuos. Începuse să-i placă acest zâmbet vesel și vioi, să caute cu privirea mișcarea degajată a umerilor săi, să-i fie dor de strălucirea arzătoare a căutăturii sale. Uneori îl vedea în tovărășia câtorva dintre tinerii cei mai întreprinzători și mai neînfricați din Levenford, în fața noului local de înghețată Bertorelli, observând cu teamă și respect că acești băiețandri îndrăzneți îl acceptau ca pe un egal al lor, ba chiar ca pe un superior; și acest fapt, alături de constatarea că frecventa un local atât de suspect cum era această prăvălie de înghețată ținută de un italian, o făcu să se cutremure. Vaga lui cunoștință cu dânsa îi conferise și ei o anumită distincție, căci atunci când trecea, chiar și în absența lui, pe lângă acest grup de tineri de elită, se făcea totdeauna o politicoasă tăcere și, ca un singur om, membrii grupului își ridicau în semn de omagiu pălăriile, făcând-o să freamăte de bucurie, dar zăpăcind-o în același timp.

După o săptămână, se dusesse din nou la bibliotecă, și cu toate că de astă dată trăsese cu grijă ușa, ca un gest public de penitență și muștrare de sine, mărturisindu-și astfel în văzul tuturor căința, îl găsisese și acum pe Denis Foyle în fața ei.

— Ce coincidență, domnișoară Brodie! spusese el. De necrezut că ne întâlnim iarăși în acest loc! Ciudat lucru să trec tocmai în clipa asta pe aici.

De unde era să știe, sărăcuța de ea, că o așteptase de două ore pe trotuarul de peste drum!

— Îmi dați voie să văd ce carte citiți săptămâna asta?

— *Mănăstirea Pomeroy* de doamna Henry Wood – bolborosise ea.

— A, da, volumul al doilea. Am observat că ultima dată ați luat volumul întâi.

Aici Denis se dăduse de gol, socoti ea. Observând o ușoară și timidă aprindere în privirea lui, înțelesese că, de fapt, era mai puțin calm și stăpân

pe el decât la prima lor întâlnire. O adâncă duioșie o cuprinsese auzindu-l spunând cu ardoare:

— Permiteți-mi, vă rog, domnișoară Brodie, să vă duc cartea!

Se înroși până la urechi aducându-și aminte cât de nedemnă de o fată cuminte, cât de neîngăduită fusese purtarea ei, dar adevărul de necontestat era că îi înmânase cartea fără a scoate o vorbă, ca și cum în realitate i-ar fi oferit cu supunere modestul volum, ca răspuns la plăcutele sale atenții. Suspină gândindu-se la acest început, atât de simplu și de banal în aparență, căci după această întâmplare se întâlniseră în câteva, ba, mai degrabă, în multe rânduri și, treptat, un simțământ de stranie și neînțeleasă simpatie pentru el pusesse stăpânire pe ea până într-atât, încât se simțea îndurerată și stingheră când era departe de el.

Brusc, se trezi din aceste amintiri. Făcuse între timp ocolul târgului, fără a vedea altceva decât un vâlmășag de culori țipătoare și își dădu seama din nou de situația neplăcută în care se găsea, de zădărnicia speranței de a descoperi vreodată, în mijlocul oceanului obsedant de chipuri ce mișunau în jurul ei, pe acela pe care îl căuta. Și cum se afla acum într-un loc unde înghesuiala era mai mică, ceea ce-i permitea să ajungă în stradă, începu să se strecoare cu greutate spre ieșire.

Deodată, simți o mână caldă, care o apucă de degetele micițe și reci. Își ridică în grabă privirea și îl văzu pe Denis. Un val liniștitor o năpădi, pătrunzându-i toată ființa de un sentiment de siguranță, care o ușură de povara ce-i apăsa sufletul. Îl strânse de mână și, înainte ca dânsul să poată rosti un cuvânt, exclamă grăbită și cu aprindere, din adâncul firii ei candidă și deschise:

— O, Denis, mă simțeam atât de nenorocită aici, fără tine! Aveam impresia că te-am pierdut pentru totdeauna.

O privi cu duioșie, răspunzându-i:

— A fost o adevărată nebunie din partea mea să-ți cer să ne întâlnim în mijlocul acestei mulțimi, Mary. Știam că am să te găsesc, dar am pierdut cu totul din vedere că până atunci aveai să ajungi în înghesuiala aceasta. Trenul meu a avut întârziere. Ești de mult aici?

— Nu mai știu de câtă vreme, murmură ea. Am impresia că au trecut ani de când am sosit, dar acum, când ești aici, nu-mi mai pasă.

— Sper că mulțimea asta nu te-a îmbrâncit prea mult, spuse îngrijorat. E vina mea că te-am lăsat să vii singură. Da, e vina mea! Ar fi trebuit să-ți dau întâlnire afară, dar nu mi-am închipuit că va fi atâta lume astă-seară. Ești supărată?

Tăgădui, cu o mișcare a capului și, fără a-și ascunde încântarea de a fi cu el, fără a-l muștra pentru întârziere sau a-l face să simtă riscurile pe care ea

le luase asupra ei venind ca să-l întâlnească aici, Mary îi răspunse cu sinceritate și bucurie:

— Nu face nimic, Denis. Nu mă jenează mulțimea. Nimic nu mai contează acum, când ai dat de urma mea.

— Ce minunată fată ești, Mary! exclamă el. Numai un înger e în stare să mă ierte. Dar nu am să mă las până nu mi-oi răscumpăra greșeala. Trebuie să recâștigăm timpul pierdut. Nu am să mă liniștesc decât după ce te voi fi făcut să petreci ca niciodată. Cu ce să începem? Rostește-ți dorința, și va fi ca și împlinită.

Mary își aruncă privirea în jurul ei. Totul se schimbase acum! Ce fericită era că venise aici! Înțelese că oamenii care îi înconjurau nu erau chiar atât de grosolani, cât erau de zgomotoși și fericiți. De l-ar fi întâlnit acum pe argatul acela de fermă, cu pasul lui apăsător, i-ar fi întors rânjetul lui țărănesc cu un zâmbet înțelegător. Nu vedea în toate părțile decât culoare, agitație și mișcare; țișetele oamenilor de pe estradele panoramelor o înviorau, pocnitorile ce se auzeau la standurile de tras la țintă o făceau să freamăte, fără s-o înfricoșeze; duruitul muzicilor o amețea și când privirea ei sclipitoare fu atrasă de un cerc de călușei care se învârteau săltând cu veselie, cabrându-se și ținându-se în sunetul valsului Kandahar, izbucni într-un râs plin de încântare și arătă cu degetul spre ei.

— Țștia! găfâi ea.

— S-a făcut! strigă Denis. Cuvântul tău e lege, Mary! O să ne aruncăm pe bidiviii țștia. Toată lumea să încalece pentru cursa Donegal!

O apucă de braț conducând-o într-acolo, în timp ce, ca prin minune, mulțimea care o înghesuise atât de mult părea să se topească în fața lor.

— Iată-ne ajunși, Mary! exclamă cu veselie. Perechi-perechi de cai cu cozi de lei și dinți de dromadere. Hop, Mary! Țșta al tău e în stare să sară și peste o casă. Nu vezi ce fioros arată?

Încălecară amândoi și apucară frâiele, stând o clipă în așteptare și începând apoi să se rotească întâi mai încet, pe urmă mai repede și, în cele din urmă, goniră în sunetul unei muzici furibunde, îmbătați de plăcerea mișcării, zburând în cerc pe deasupra capetelor cu gurile căscate ale pietonilor de rând, care păreau pierduți în depărtare, sub copitele ridicate ale armăsarilor lor cabrați, străbătând cu iuțeala vântului spațiile largi, cerești, avântându-se spre înălțimi, într-o însuflețită și nobilă mișcare. Când, în cele din urmă, goana lor încetini și se opri, n-o lăsă să descalece, ci o convinse, fără multă greutate, să facă alături de el o nouă cursă, apoi alta și iarăși alta, până când, pe măsură ce experiența ei creștea și siguranța cu care se ținea în șa sporea, ea slăbi strânsoarea pumnilor în jurul frâielor și, mânăndu-și calul cu o atingere ușoară a unei singure mâini, își lăsă cu

muşchii destinși trupul în voia mișcării circulare, demonstrându-i cu mândrie măiestria ei de călăreață. Nu-și precupețea laudele, o încuraja, se desfăta văzând-o atât de fericită până când, într-un târziu, Mary începu să simtă remușcări și, temându-se că ar putea să-l ruineze prin nesațul și spiritul ei de risipă, îl imploră să pună capăt acestei goane. El râse cu hohote, ținându-și coastele.

— Am putea să continuăm toată noaptea, dacă ți-ar face plăcere. Nimic nu contează, dacă te pot vedea fericită.

— Ba contează, Denis! E o cheltuială grozavă. Hai să ne dăm jos! îl rugă ea. Îmi face tot atâta plăcere să privesc.

— Fie și așa. Îți voi face pe plac, Mary, și vom coborî. Să știi însă că ăsta n-a fost decât începutul. Astă-seară ai ieșit cu un milionar. Vom gusta pe rând toate distracțiile.

— Ești sigur că poți suporta cheltuiala, Denis? Întrebă Mary cu îndoială în glas. E minunat aici, dar nu vreau să risipești prea mulți bani de hatârul meu.

— N-aș cheltui niciodată îndeajuns pentru tine, te asigur, Mary, chiar dacă mi-aș da ultimul ban!

Aceasta fusese doar ridicarea cortinei, iar acum se amestecară în mulțime, bucurându-și ochii în fața vastei priveliști de voieșie și aspirând împreună, cu nesaț, atmosfera de veselie din jurul lor.

O oră mai târziu, după ce încercaseră toate formele variate de mișcare ce se ofereau pentru desfătarea lor, aruncând cu mingile în tot felul de obiecte, începând cu nucile de cocos și sfârșind cu manechinele ce se clătinau; după ce văzură leii, sâcâiți de muștele ce roiau în jurul lor, și elefantul apatic; după ce ciupiseră, la cererea stăruitoare a proprietarului unei panorame, pe băiatul grăsun, ca să se convingă că nu era la mijloc nicio înșelătorie; după ce admiraseră cea mai mică femeie din lume, se cutremuraseră, plini de apreciere, în fața scheletului viu și cumpăraseră toate produsele comestibile cu puțință, de la turtă dulce până la bomboane de tuse, ei se treziră – perechea cea mai veselă din tot bâlciul – în fața celui mai mare cort al iarmarocului. Era panorama faimosului McNally care, așa cum indicau afișele, oferea un spectacol plin de rafinament și eleganță. În fața cortului era instalată o platformă din lemn, pe care o iluminau acum patru flăcări de petrol. În mijlocul acestei estrade stătea faimosul McNally în persoană, ușor de recunoscut după jobenul său lucios și redingota, ale cărei poale fluturau în jurul lui, pantalonii cu carouri și enormul lanț de alamă, galben ca aurul și gros ca un colan de primar, întins de-a curmezișul vestei lui de catifea alburie. Alături de el, se înșira, ca să cităm din nou după afișele tipărite cu litere roșii și albastre lipite pe pereții și stâlpii din tot ținutul, o sclipitoare galaxie de talente. În dreapta lui, un domn înalt cu un aer sentimental, într-o

demodată ținută de seară, stătea rezemat, cu grație melancolică, de unul din stâlpii cortului, înălțându-și romantica privire deasupra capetelor mulțimii, ca și cum ar fi căutat, pe un balcon suprapământesc, o Julietă care să fie demnă de el. Ascundea, pe cât putea, starea murdară a cămășii lui scrobite, trăgându-și mânecile peste manșete și încrucișându-și bărbătește brațele peste plastron. Acest sumbru Romeo nu constituia însă singura atracție a spectacolului, căci în cealaltă parte a estradei, în stânga lui McNally, stătea o făptură încântătoare, purtând un tricou roz și o fustă albă de balerină, iar pe cap, înfiptă cochet pe o ureche, o șapcă marinărească cu cozoroc. Din când în când, executa cu grație câțiva pași de balet, ca pentru a lăsa să se întrevadă exhibiția mult mai atrăgătoare ce avea să urmeze înăuntrul cortului, făcând, totodată, cu mișcări gingașe și grațioase ale brațelor, bezele gloatei de sub estradă, de parc-ar fi scos metri întregi de fâșii de hârtie pe gură.

— Nu o găsești drăguță? șopti Mary, care acum se apropiase atât de mult de însoțitorul ei, încât îl apucă de braț.

— Dac-ai vedea-o la lumina zilei, te-ai mira, îi răspunse Denis, pe un ton de om blazat. Am auzit ceva despre ea. Se pretinde, continuă el cu glas mai scăzut, ca și cum ar fi destăinuit un sinistru secret, că ar fi sașie.

— O, Denis, cum poți spune un lucru ca ăsta! strigă Mary cu indignare, uitându-se totuși bănuitoare la unghiul sugestiv pe care-l forma șapca de pe capul dansatoarei. Era oare numai o poză ștregărească sau avea un tâlc mai adânc?

— Intrați, doamnelor și domnilor, intrați! țipa McNally, scoțând solemn jobenul și ținându-l întins, cu un gest de politicoasă invitație. Reprezentația e pe punctul să înceapă. Irevocabil, ultima reprezentație din seara aceasta. O distracție de cea mai înaltă calitate. Intrarea două pence, numai două pence. Artistic, rafinat și elegant. Domnilor, vă puteți aduce soțiile și iubitele, o distracție la care nu vor roși. Unicul și singurul McNally, artist de cea mai înaltă și unică clasă. Spectacolul începe acum! Domnilor, la stânga mea o vedeți pe madame Bolita, cea mai minunată și mai artistică slujitoare a Terpsihorei din secolul nostru.

La rostirea numelui ei, madame Bolita făcu o scurtă piruetă, zâmbi cu modestie, scoțând pe gură noi serpentine, pe cât cu putință și mai interminabile decât înainte.

— Doamnelor, aici, la dreapta mea, îl vedeți pe signor Magini, cel mai renumit și mai neîntrecut cântăreț vocal, sosit direct de la operele din Paris și Milano. Veți auzi cea mai strălucită performanță de canto a vremurilor noastre.

Signor Magini (pe adevăratul lui nume Maginty), arătând mai melancolic și mai romantic decât oricând, se înclină visător, ca unul ce fusese

bombardat cu flori de distinsele doamne ale Parisului și pentru favorurile căruia se luptaseră cele din Milano.

— Spectacolul începe îndată! Intrați! Intrați! Ultima reprezentație de astă-seară! Vă mulțumim tuturor și fiecăruia în parte pentru amabila dumneavoastră atenție. Intrați, doamnelor și domnilor! Intrați!

— Trebuie să înceapă, spuse Denis. A spus-o de atâtea ori. Vrei să încercăm?

— Da, spuse Mary, fremătând.

Intrară.

Înăuntrul cortului se simțea un miros de petrol, de rumeguș înfierbântat și de coji de portocale. Înaintând pe dibuite prin spațiul întunecos și înecăcios, ei găsiră două locuri libere și se așezară. După câteva clipe de înfrigurată așteptare, fură răsplătiți cu începerea programului. Acesta cuprindea două părți, din care prima revenea doamnei Bolita, iar a doua signorului din Paris și Milano. Dar, fie că marele McNally se simțea atras de îmbietorul parfum al cinei sale, compusă din tocană cu ceapă, care adia dinspre vagonul din spatele cortului, fie că simțea că mai era timp pentru o altă reprezentație, care avea să fie „irevocabil ultima” – oricum ar fi, un lucru e sigur: spectacolul nu putea fi întrecut în scurtime.

Madame Bolita execută piruete, luă poze grațioase în vârful picioarelor, săltă în aer cu întreaga greutate a corpului, subliniind zgomotul surd al recăderii ei pe scândurile subțiri și sonore ale scenei cu scurte icneli involuntare, care la o artistă mai puțin desăvârșită decât dânsa ar fi putut fi confundate ușor cu niște grohăituri, și însoțindu-și mișcările mai ușoare cu dese plesnituri din degete și cu strigăte stridente de „la! la! o! la! la!” Pirueta tremurând în fundul scenei, înainta cu pași zglobii până la rampă, își arunca înapoi, ridicându-l în aer cu o opintea plină de dispreț, un picior nu tocmai subțire și, clătinându-se ușor pe sprijinul ce-i rămânea, își rotea privirea peste capetele publicului, cu aerul de a fi realizat o remarcabilă performanță. Pe urmă, amestecând în slabul ropot de aplauze strigătul ei de autoadmirație „o! la! la!”, ea își înălță în chip seducător capul, apucându-se să țopăie în jurul scenei și oprindu-se apoi în poziția inițială. Punctul culminant al primului ei număr îl constitui momentul când, cu un nobil efort, întinzându-și brațele și schimonosindu-se, ea execută încet și anevoios „le grand écart”, poziție din care, totuși, nu încercă să se ridice, fiind scutită de această osteneală prin căderea oportună a cortinei.

— Nu e rău, dacă ținem seama de vârsta ei, observă Denis, pe un ton confidențial. Dar o să treacă odată prin scândurile estradei și nimeni n-o să mai audă despre ea.

— O, Denis! șopti Mary, muștrându-l. Sper că nu vorbești serios. Sunt sigură că ți-a plăcut.

— Dacă ți-a plăcut ție, înseamnă că mi-a plăcut și mie. Nu-mi cere însă să mă îndrăgostesc de ea, răspunse Denis cu ironie. Să vedem ce va face acum, adăugă el, când cortina se ridică din nou.

Scena era mai întunecată, iar în mijlocul ei silueta grasă a neasemuitei Bolita se legăna încet. Înveșmântată cu o rochie lungă, albă, lipsită de șapca de corăbier, dar totuși învăluită discret în cosițe galbene, lungi, ce cădeau bogate în jurul trupului ei, și purtând o pereche de aripi, negreșit îngerești, ea pluti prin aerul întunecat, oprindu-se într-o poză serafică, în fața privirilor uimite ale spectatorilor. Pieriseră ghidușile dansului, fandoseala baletului, ca și cum, purificată și pocăită, ar fi disprețuit acum făptura care, cu puțin înainte, scosese țipete de „o! la! la!” și executase înfiorătorul „grand écart”. Astfel, ea pluti cucernic peste estradă, fiind acompaniată de scârțâitul sârmei și scripeților ce o susțineau și de clămpăneala pianului din culise, care intona imnul sacru „Stânca de peste veacuri”. Numărul acesta stârni aprobări îndelungi, mai ales sub formă de fluierături stridente⁵ și de strigăte zgomotoase de „bis”, „bis”. Dar bisările erau un lucru necunoscut în panorama lui McNally, astfel că, după ce se înclină, fluturând din aripi, în fața publicului, madame Bolita se retrase în chip grațios, întorcându-se în vagonul ei, spre a vedea dacă nepoțica ei, mica Katie Maginty, se culcase.

Mary bătu din palme cu entuziasm și se întoarse spre Denis:

— Ce mai ai de spus acum? întrebă ea, căutând parcă să vadă dacă el mai îndrăznește să deprecieze o făptură atât de divină. Ședeau lipiți unul de altul, pe banca îngustă de lemn, ținându-se de mână cu degetele încleștate, și Denis, uitându-se la fața ei extaziată, o strânse și mai tare de mână, răspunzându-i pe un ton plin de înțeles:

— Am de spus că ești minunată!

Era cu neputință de a găsi un răspuns mai frumos! Mary râse cu poftă, dar la auzul propriului ei râs, neobișnuit de vesel și de nestăpânit, i se contură deodată în minte, ca prin contrast, imaginea căminului ei. Dezmeticindu-se brusc, de parc-ar fi fost cufundată în apă înghețată, simți un fior în inimă și-și lăsă capul în jos. Cu o sforțare, reuși totuși să-și domine întristarea; încurajată de faptul că îl avea lângă ea pe Denis, își înălță din nou privirea și văzu că Magini își făcuse apariția pe scenă. Un ecran alb fusese lăsat în jos, iar acum lanterna magică din fundul cortului proiectă pe el titlul „Duiosă și credincioasă” sau „Iubita marinarului”. Pianul atacă zornăind primele măsuri ale baladei, iar Magini începu să cânte. În vreme ce mieroasele

⁵ În țările anglo-saxone fluieratul, la spectacol, e semn de apreciere.

cuvinte ale cântecului curgeau de pe buzele lui, imagini viu colorate se perindau pe ecran, ilustrând emoționantele piedici pe care soarta le pune în calea unei iubiri adevărate. Întâlnirea marinarului cu fata morarului lângă scocul morii, despărțirea, marinarul singuratic întins în hamacul lui, încercările prin care trece nobilul matelot în largul mării și încercările nu mai puțin lacrimogene ale iubitei sale rămase acasă, ororile tăcute ale naufragiului, eroica acțiune de salvare, toate proiectate pe rând în fața spectatorilor, care le urmăreau cu respirația tăiată, până la reunirea finală a celor doi îndrăgostiți, vrednici de această răsplată. Repetarea primei imagini, în care aceștia puteau fi văzuți ținându-se de mână lângă roata morii, aducea ușurare și mulțumire întregului auditoriu.

La cererea publicului, Magini cântă „Juanita”, romanță în care era vorba de farmecele seducătoare ale unei femei, mai sumbre și mai pasionate decât iubita, blândă ca o turturică, a marinarului și exercitând o atracție mai sălbatică și mai primejdioasă. Sfârșitul cântecului fu primit cu aclamații atât de zgomotoase de pe băncile din fund, încât trecu câțeva vreme până când vocea lui Magini putu fi auzită anunțând ultimul său număr, „Tara dragostei” – o romanță favorită a lui Ciro Pinsuti, după cum lămuri el. Spre deosebire de celelalte cântece, acesta era simplu, melodios și mișcător. Cu toate că tenorul nu ajunsese niciodată mai la sud decât limita circuitului obișnuit al lui McNally, care nu trecea de orașelul Dumfries, cânta cu o voce pură și firească. În timp ce sunetele dulci ale cântecului străbăteau vibrând cortul întunecat, Mary se simți purtată pe undele lui către Denis, într-un elan de palpitantă tandrețe și simpatie. Sublima emoție de care era cuprinsă îi umplu ochii de lacrimi. Nimeni nu se mai purtase cu ea ca Denis. Îl iubea. Ridicată cu mult deasupra nivelului existenței ei singuratice și monotone, prin strălucirea acestei seri și prin farmecul muzicii, ar fi fost gata, dacă i-ar fi cerut-o, să-și dea viața pentru acest tânăr divin care ședea lipit de dânsa, într-o uniune ce i se părea și dulce și amară: dulce pentru că îl adora, și amară pentru că era silită să-l părăsească.

Cântecul se terminase. Tresărind, își dădu seama că reprezentația luase sfârșit. Legată de Denis printr-o înțelegătoare tăcere, ieși împreună cu el în aerul răcoros al nopții. În jurul terenului luminat cu lămpi de petrol, totul era scufundat în întuneric. Mulțimea, mai rărită acum, continua să se agite și să se veselească. Pentru cei doi tineri însă, cuprinși de o vrajă mai adâncă, târgul își pierduse puterea de atracție. Se uitară împrejur cu nehotărâre.

— Vrei să mai vizităm ceva? întrebă Denis încet.

Mary clătină din cap. Petrecuse o seară atât de minunată, încât ar fi dorit să dureze o veșnicie; acum însă ea se terminase, și cel mai greu lucru din toate era să-și ia rămas-bun de la Denis. Urma să se întoarcă acasă, să

părăsească această țară a dragostei. Era un drum chinuitor, dar, vai, sosise momentul să plece.

— Atunci hai să facem o mică plimbare, insistă el. Nu e încă târziu, Mary. Nu vom merge departe.

Nu-l putea părăsi! Năpădită de semnele prevestitoare ale unei adânci tristeți la simplul gând că avea să se despartă de el, simți orbește că trebuia să mai rămână puțin cu dânsul. Dorea să amâne întristarea care avea să urmeze, ca o reacție, după atâtea emoții și atâta încântare; dorea să-l aibă neîncetat lângă dânsa, ca s-o liniștească și s-o mângâie. Sentimentul sfâșietor care îi umplea acum sufletul față de el o durea ca o rană deschisă, și intensitatea acestui simțământ o făcu să uite de căminul ei, de tatăl ei. Alungă din minte orice gând descurajator, care ar fi putut s-o împiedice de a-l însoți pe Denis.

— Vino, draga mea Mary, se rugă el. E încă devreme.

— Bine, dar numai ca să facem câțiva pași, consimți ea cu voce scăzută.

Cărarea pe care apucară se întindea de-a lungul malului șerpuitor al Levenului, însoțită într-o parte de clipocitul apei, iar în cealaltă de pajiști și pășuni înrourate. Luna plină, strălucind ca o tavă lustruită de argint bătut, atârna în înaltul cerului, în mijlocul unei puzderii argintii de stele, ogindindu-se în adâncul misterios al apei întunecate. Din când în când, fâșii subțiri de nori vaporosi brăzdau ca niște degete de stafie acest nimb alburii ce plutea atât de sus și totodată atât de adânc în undele râului, căutând parcă să ferească ochii de o lumină prea strălucitoare ca să poată fi suportată. Pe când înaintau tăcuți în mijlocul acestei sclipitoare splendori argintii, aerul îmborsit de răcoarea îmbibată de rouă a nopții și încărcat de mireasma dulce a ierbii pline de sevă și a izmei sălbatice îi învăluia și îi mângâia ca o mână ușoară.

În fața lor doi fluturi de noapte se urmăreau de-a lungul cărării, descriind în aer volute fantastice printre tulpinile înalte de stuf și papură de pe mal, rotindu-se, plutind în zigzag, fâlfâind, dar urmărindu-se fără preget și rămânând totdeauna împreună. Aripile lor sclipeau în lumina albă ca niște mari grăunțe de praf într-un mănunchi de raze ale lunii, iar șopotul zborului lor întrerupea tăcerea ca fâlfâitul unei frunze care cade.

Și peste râu coborâse tăcerea, se auzea doar murmurul undelor izbindu-se liniștit de mal, susurul lor domol devenea o parte din tăcerea nopții.

Parcurseseră o distanță destul de mare, și acum terenul bălciului nu mai era marcat decât printr-un ușor reflex de lumină pe cer, estompat de strălucirea lunii, iar din zgomotul fanfarelor rămăsese doar un zvon slab, adus de briză și pierzându-se în tăcere. Dar Mary și Denis nesocoteau și luna, și muzica, și cu toate că, fără să-și dea seama, erau pătrunși de

frumusețea din jurul lor, nu știau decât unul de altul. Faptul că era pentru prima dată singură cu Denis și separată de restul lumii, o umplea pe Mary de o dulce încântare, făcându-i inima să bată de sălbatică bucurie.

Denis, citadinul tânăr și rafinat, era și el copleșit de o emoție stranie și nouă. Șuvoiul nestăvilit de flecăreli, care făcea din el centrul și animatorul oricărei reuniuni, potopul de cuvinte măgulitoare care ieșeau cu naturalețe din gura lui secaseră de la izvor. Era tăcut ca un mut la o înmormântare și – își spunea el – tot atât de abătut. Simțea că era în joc reputația lui, că era dator să spună ceva, oricât de banal ar fi fost. Dar, cu toate ocările pe care și le arunca în sinea lui – că e un neghiob, un neajutorat, un nătărău și că și-o înstrăinează pe Mary prin stupida lui muțenie –, limba îi rămânea uscată, iar creierul atât de năpădit de emoție, încât nu era în stare să scoată o vorbă.

În aparență, erau amândoi senini și calmi, înăuntrul lor, însă, se zbuciuma un val de simțăminte înăbușite, și cum nu scoteau nicio vorbă, acest zbucium sporea neîncetat.

Mary simți o durere arzătoare în piept. Erau atât de aproape unul de altul, încât senzația de intimitate o umplu de o dorință inefabilă, de un dor nemăsurat, ce-și găsea alinare doar în faptul că el o ținea de braț, legând astfel trupul ei fremătător de al lui, domolindu-i suferința ca un balsam.

În cele din urmă, se opriră brusc, involuntar, întorcându-se unul spre altul. Mary își ridică fața către Denis. Micul oval al feței ei era palid ca lumina lunii și de o îngerească transluciditate. Se aplecă și o sărută. Buzele ei erau moi, calde și uscate și i se oferiră ca o jertfă. Era întâia oară că se săruta cu un bărbat și, cu toate că era pe deplin nevinovată și cu totul neștiutoare, instinctele firești pulsau în ea, făcând-o să-și lipească strâns buzele de ale lui.

Denis era copleșit. Cu modesta lui experiență de om galant, nu cunoscuse până atunci nimic asemănător și, simțindu-se ca și cum ar fi primit un dar minunat și rar, căzu brusc în genunchi lângă Mary, fără a-și da seama de ceea ce făcea, și cuprinzându-i trupul cu brațele, își apăsă cu adorație fața de rochia ei. Mirosul stofei aspre și uzate i se păru un parfum îmbătător; îi simți picioarele, atât de fragile și de nemature, tremurând ușor sub atingerea lui. Strângând-o de mână, o trase în jos lângă el. Putea vedea acum scobitura gingașă a gâtului ei și o vână subțire, albastră, care pleca de acolo spre piept. Când îi scoase de pe cap pălăria, o șuviță de păr căzu pe fruntea ei netedă și palidă, pe care o sărută întâi – cu o stângăcie, o sfială, o neîndemânare care era spre lauda lui. Apoi își apropie buzele de ochii ei, închizându-i cu sărutări.

Erau acum unul în brațele celuilalt, ocrotiți de trestii și de tufe de drobiță, întinși pe iarba moale, în care parcă se afundau. Contactul dintre trupurile

lor îi umplea de o plăcută căldură, scutindu-i de a vorbi. Într-o tăcere adâncă, ei se despărțiră de lume, nemaștiind și nemaipăsându-le de nimeni și de nimic. Capul ei era lăsat pe spate, sprijinindu-se pe brațul lui și, între buzele întredeschise, dinții îi luceau în lumina lunii ca niște mici grăunțe albe. Respirația ei avea un miros de lapte crud. Denis văzu iarăși în scobitura gâtului ei vinișoara albastră care trecea pe sub pielea netedă, așa cum un firisor de apă se prelinge prin zăpada neatinsă. Își apropie cu o mișcare mângâietoare mâna de ea, urmărind încet și ușor cu vârful degetelor drumul ei, care cobora spre piept. Ce tari și rotunzi – fiecare asemenea unui fruct în pârgă, catifelat și fără cusur – erau sânii ei sub mângâierea palmei sale făcute căuș. Apăsarea mâinii lui făcu sângele fetei să suie în obraz și, cu toate că respirația i se iuțise, nu i se împotrivi. Simți cum sânii mici și feciorelnici, asupra cărora gândurile ei nu se opriseră niciodată până atunci, se făcură mai vârtoși, umpluți parcă de un fluid provenit din sângele ei, și toată puterea trupului ei năvăli deodată într-însii. Era ca și cum din sfârcurile lor ar fi putut să izvorască stropii hărăziți unui prunc nevăzut. Apoi mintea i se întunecă și, lăsându-se cu ochii închiși în voia îmbrățișărilor lui, Mary uită totul, nu mai știu nimic, încetă de a fi ea însăși, fu toată a lui. Mai repede decât zborul unei rândunici, sufletul ei se avântă spre a-l întâlni pe-al lui; și unindu-se între ele, părăsindu-le trupurile pe pământ, amândouă se înălțară în aerul rarefiat. Pluteau împreună în sus, ușoare ca cei doi fluturi de noapte și tăcute ca apele râului. Nicio dimensiune nu le mărginea, nicio legătură pământască nu înfrâna zborul lor extatic.

Luminile bălciului se stinseră rând pe rând; o broască bătrână, cu ochii ei triști, strălucind în lumina lunii, pătrunse printre ierburi până lângă ei, depărtându-se apoi fără zgomot; o ceață albă, ușoară, se așternu peste luciul apei ca o răsuflare pe o oglindă; apoi, când vălurile diafane de aburi se întinseră deasupra ținutului, umbre crepusculare umplură vâlcelele pajiștilor, iar pământul se răci imperceptibil, răcorit parcă de aerul brumos. O dată cu lăsarea ceții, toate sunetele se pierdură, făcând loc unei liniști depline, până ce, într-un târziu, un păstrăv sări în susul curentului și recăzu, pleoscăind, în apă.

La zgomotul acesta, Mary se mișcă puțin, și, revenindu-și încet în fire, șopti cu duioșie:

— Denis, te iubesc. Dragul, scumpul meu Denis! Dar e târziu, foarte târziu! Trebuie să plecăm.

Își ridică anevoie capul, își mișcă încet membrele amorțite, apoi, într-o fulgerare, își aduse aminte de tatăl ei, de casă, de situația în care se afla. Sări în sus îngrozită, înspăimântată de ea însăși.

— O, ce-am făcut?! Tata! Ce se va alege de noi? strigă ea. E o nebunie să mă găsesc în starea asta aici!

Denis se ridică și el.

— Nu ți se va întâmpla nimic, Mary, încercă s-o liniștească. Te iubesc! Am să am grijă de tine.

— Atunci, lasă-mă să plec, îi răspunse, pe când lacrimile se prelingeau pe obraji-i palizi. O, trebuie să ajung acasă înainte de întoarcerea lui! Altminteri, va trebui să rămân toată noaptea afară. N-aș mai avea casă!

— Nu plânge, iubita mea! o imploră el. Mă doare sufletul să te văd plângând. Nu e chiar atât de târziu, nu e nici unsprezece! Afară de asta, întreaga răspundere îmi revine mie, toată vina e a mea!

— Nu! Nu! strigă ea. Eu sunt de vină, Denis! Nu trebuia să vin. Am călcat porunca tatei. Va trebui să sufăr consecințele.

Denis cuprinse cu brațele trupul ei, care tremura, și, privind-o din nou în ochi, spuse cu hotărâre:

— Nu vei suferi, Mary! Înainte de a pleca de-aici, vreau să te fac să înțelegi un lucru. Te iubesc. Te iubesc mai mult decât orice. Am să mă însor cu tine.

— Da, da! sughiță ea. Numai lasă-mă să mă întorc acasă! Trebuie să mă întorc! Tata o să mă omoare. Dacă nu întârzie astă-seară, se va întâmpla ceva teribil cu mine... cu noi doi. Porni repede pe cărare, alunecând și poticnindu-se în graba ei de a ajunge acasă. El o urma, căutând s-o liniștească și să-i dea curaj, spunându-i cele mai dragăstoase și duioase cuvinte. Dar, cu toate că acestea o făcură să nu mai plângă, ea continuă să gonească în tăcere, până când ajunseră la marginea orașului. Aici se opri brusc.

— Nu mă însoți mai departe, Denis, gâfâi ea. E de ajuns! S-ar putea să ne întâlnim cu tata.

— Dar e atât de întuneric pe drum! protestă el. Mi-e frică să te las singură.

— Trebuie să pleci, Denis! Ar putea să ne vadă împreună.

— Dar gândește-te la bezna asta.

— N-am ce face. Am să străbat tot drumul în fugă.

— Îți va face rău, Mary, dacă alergi așa până acasă. Și drumul e atât de întunecat și pustiu!

— Trebuie să pleci! strigă din nou. Voi merge singură. Noapte bună.

După o ultimă strângere de mână, îl părăsi, luând-o din nou la fugă; silueta ei se topi în întunericul nopții. Plecase.

Pe când încerca zadarnic să-i urmărească cu privirea goana prin bezna de nepătruns, neștiind bine dacă s-o cheme sau să se ia după ea, Denis își ridică nedumerit brațele, ca și cum ar fi implorat-o să se întoarcă. Le lăsă apoi încet în jos și, rămânând multă vreme nemișcat, sfârși prin a se întoarce, cu o mișcare lentă, și porni abătut spre propria lui locuință.

Între timp, Mary, cuprinsă de panică și învingându-și cu greu oboseala, străbătea cu iuțeală drumul, același drum pe care-l parcursese cu atâta ușurință mai devreme, în aceeași seară. Avea senzația că un veac întreg de evenimente și de experiență se scursese în aceste câteva ceasuri. Era de necrezut că ea, Mary Brodie, se găsea la această oră din noapte singură pe străzi. Zgomotul pașilor ei stingheri o sperie; răsunau tare, ca o acuzare repetată, menită să ajungă la urechile tatălui ei și ale tuturor, proclamând întreaga nebunie și ticăloșie a situației ei prezente. Denis dorea să se însoare cu ea! Era, desigur, nebun și el – nu-și dădea seama ce om era tatăl ei, în ce condiții trăia ea. Ecoul pașilor ei o batjocorea parcă, șoptindu-i că-și pierduse mințile și că se pusese singură în această situație nenorocită, care făcea ca însuși gândul la dragostea ei pentru Denis să pară ca o dureroasă și grotescă absurditate.

Ajungând aproape de casă, observă deodată o altă siluetă în fața ei, și teama că ar putea fi tatăl ei o umplu de presimțiri întunecate. Cu toate că de cele mai multe ori nu se întorcea de la club decât după ora unsprezece, se întâmpla câteodată să sosească mai devreme. Pe măsură ce se apropia în tăcere de acea siluetă, ajungând-o din urmă, simțea că trebuie să fie el. Deodată însă, scoase un oftat de ușurare, văzând că era Matt. Renunțând la orice precauții, alergă înspre el, strigându-l, cu sufletul la gură:

— Matt, o, Matt, așteaptă-mă! Și, ciocnindu-se de el, se agăță de brațul lui ca o femeie ce se îneacă.

— Mary! exclamă el speriat, necrezându-și ochilor.

— Da, eu sunt, Matt, și slavă Domnului că ești tu! Crezusem, la început, că e tata.

— Dar... dar ce naiba cauți aici la ora asta târzie? strigă el cu uimire și indignare. Unde-ai fost?

— Lasă asta acum, Matt, gâfâi ea. Să intrăm repede, înainte de sosirea tatei. Te implor, Matt, dragul meu! Lasă întrebările!

— Dar vreau să știu ce-ai făcut. De unde vii? repetă el. Ce-o să-și închipuie Mama?

— Mama o să creadă că m-am culcat sau că stau citind în odaia mea. Știe că fac deseori lucrul ăsta când veghez ca să te aștept pe tine.

— Mary, e teribil ce faci! Nu știu ce să cred. E o rușine să te gălesc pe stradă în toiul nopții! Făcu câțiva pași, apoi, fulgerat de un gând, se opri brusc: Nu vreau ca miss Moir să afle de treaba asta. E un lucru degradant! O asemenea purtare a surorii mele mă poate compromite în ochii ei.

— Te rog să nu-i spui, Matt! Să nu spui nimănui! Hai să intrăm în casă. Unde ți-e cheia? Îl zori ea.

Matthew se apropie bombănind de treptele de la intrare și, în timp ce Mary oftă ușurată văzând că zăvorul nu era tras pe dinăuntru, ceea ce însemna că tatăl ei nu se întorsese încă, deschise ușa.

Casa era cufundată în tăcere, nimeni nu o aștepta, nu i se aruncă nicio mustrare sau acuzație și, dându-și seama că rămăsese, ca prin minune, neobservată, îl apucă de mână pe fratele ei, într-un elan de recunoștință, și amândoi urcară fără zgomot scara, pe întuneric.

Ajunsa în camera ei, răsuflă adânc, și pe când înainta pe dibuite, dar fără greș, în acest spațiu atât de bine cunoscut ei, contactul cu obiectele familiare o liniști. Slavă Domnului, scăpase! Nimeni nu avea să știe! Se dezbracă repede în întuneric și se strecură în pat. Într-o clipă, așternutul rece îi potoli oboseala, iar moliciunea mângâietoare a pernei îi alină durerea de cap. Trupul înfierbântat și istovit i se destinse, lăsându-se în voia acestor plăcute senzații; pleoapele tremurătoare i se lăsară pe ochi, degetele înfipite în palmă se descleștară, capul îi căzu pe umăr, pe când ultimul ei gând treaz se îndreptă spre Denis, răsuflarea îi deveni regulată și liniștită. Dormea.

3.

Când James Brodie se trezi în dimineața următoare, lumina soarelui năvălea prin fereastră. Își alesese anume ca odaie de culcare această încăpere din spatele casei, căci se simțea atras, ca un animal, de lumina soarelui. Îi plăcea ca strălucitoarele raze ale dimineții să inunde odaia deșteptându-l, să-i pătrundă prin pătură corpul avid de ele și să trezească în el o neasemuită senzație de putere și bunăstare. „Nu e soare mai sănătos decât cel de dimineață” – era una din vorbele lui preferate, una din numeroasele sale axiome, ce se pretindeau profunde, și de care se folosea cu prisosință în conversațiile sale, repetându-le cu un aer atotștiutor și înțelept. „Nimic nu întrece soarele de dimineață! Nu avem parte îndeajuns de el, dar în dormitorul meu mi-am asigurat tot ce poate da.”

Căscă cât îl ținu gura și își întinse cu voluptate trupul de uriaș, urmărind cu mulțumire printre pleoapele întredeschise roiul auriu de firicele de praf, care jucau în jurul lui; apoi, după un moment de nehotărâre, clipi întrebător spre ceasul de pe tăblia căminului, ale cărui ace nu arătau decât ora opt. Dându-și seama că-i mai rămânea un sfert de ceas, își lăasă capul pe pernă, se întoarse pe o coastă, lăfăindu-se sub pături ca un gigantic porc-de-mare. Curând însă, se ridică din nou. În ciuda vremii faimoase și a mirosului

îmbietor al porridge⁶-ului pe care nevastă-sa îl fierbea jos în bucătărie, și a cărui adiere ușoară îi gădila plăcut nările, starea lui de spirit era lipsită de acea deplină mulțumire de sine, care, simțea el, ar fi trebuit să o caracterizeze.

Cu un aer posac, ca și cum ar fi căutat cauza nemulțumirii sale, își întoarse capul, uitându-se la scobitura din cealaltă parte a patului dublu, din care, potrivit obiceiului, soția lui se sculase cu un ceas înainte, ca să poată rânduind din vreme toate lucrurile din casă și să fie gata cu pregătirea și așezarea pe masă a micului dejun atunci când el avea să coboare. La ce putea folosi o femeie ca asta unui bărbat ca dânsul? Își spuse el cu necaz. La ce bun că gătea, spăla, freca, îi cârpea ciorapii, îi făcea ghetetele, ba chiar i le-ar fi lins, de vreme ce el nu mai avea ce strânge în brațe? De altfel, de la ultima ei lăuzie încoace, când i-o născuse pe Nessie, fusese tot timpul suferindă, lăncezind și gemând. Jignea vitalitatea lui de bărbat robust prin neputința și moleșeala ei, îl scârbea prin apucăturile ei de ființă bolnavă. Când se credea neobservată, ca, de pildă, atunci când se scula înaintea lui cu noaptea-n cap, îmbrăcându-se aproape pe furiș, el o urmărea, plin de dezgust, cu coada ochiului. Nu mai departe decât duminica trecută, o descoperise ascunzând o rufă murdară și urlase la ea ca un berbec întăritat: „Nu-mi transforma iatacul într-un morman de gunoi! Mi-e destul de neplăcut că trebuie să te suport pe tine, ca să-mi mai arunci în obraz rufeale tale murdare!” De multă vreme, se gândi cu amărăciune, simțea o repulsie față de ea; chiar numai mirosul ei îi era nesuferit și de n-ar fi fost un om cumsecade, și-ar fi putut îndrepta ochii în altă parte. Ce visase oare noaptea trecută? Își lungi cu poftă buza de jos și își întinse picioarele cu putere; reîmprospătându-și viziunea pe care o avusese în somn, gândindu-se la tânăra muiere ațâțătoare pe care o fugărise prin pădure, dar care, cu toate că gonise după ea ca un cerb, izbutise să-i scape, datorită sprintenelii ei. Alergase mai repede ca o ciută, cu părul fâlfâind în urmă-i, fără nimic pe ea care s-o stânjenească, și în ciuda iuțelii ei, își întorsese capul spre el, zâmbindu-i în chip seducător și provocator. De-ar fi putut pune mâna pe ea chiar numai o clipă – își zise el, dând curs liber imaginației sale erotice, în timp ce stătea culcat, încălzindu-și la soare trupul voluminos și încrețindu-și buzele într-un zâmbet pe jumătate lasciv, pe jumătate sardonice – ar fi învățat-o să joace pe altă muzică.

Deodată, observă că era opt și un sfert. Fără a șovăi, sări din pat, își puse ciorapii, pantalonii și papucii și își scoase cămașa de noapte, care-i ajungea până la glezne. Torsul lui gol scliffea unsuros, iar mușchii umerilor și ai

⁶ Fiertură de ovăz consumată, în general, la micul dejun în Marea Britanie.

spatelui unduiiau ca niște frânghii înnodate și încolăcite sub pielea-i albă, ce lucea ca un satin neted, afară de piept, pe care se împâslea un păr castaniu, des și lipit ca lichenii pe o stâncă. Stătu un moment înfipt în fața micii oglinzi de deasupra spălătorului, admirându-și ochii limpezi și dinții puternici și albi, în timp ce-și trecea degetele cu un ușor pârâit peste țepii ce creșteau pe bărbia lui lată. Apoi, tot gol până la mijloc, se întoarse, ridică o cutie din lemn de mahon în care erau înșirate șapte brice speciale de Sheffield, cu lama scobită, fiecare din ele incrustat pe mânerul de fildeș cu numele uneia din zilele săptămânii. Îl alese cu grijă pe acela care purta inscripția „Vineri”, îi încercă cu satisfacție tăișul pe unghia de la degetul mare și începu să-l ascuță încet pe cureaua ce atârna de un cârlig. Cureaua era groasă și – așa cum Matthew și cu Mary încercaseră, la o vârstă mai fragedă, pe pielea lor – deosebit de rezistentă, iar când Brodie trecu, cu o mișcare înceată, briciul în sus și în jos pe suprafața ei cafenie, ea dădu credincioasei lame de oțel un ascuțiș deosebit de fin. După ce potrivi tăișul pe placul lui, Brodie se duse până la ușă, ridică vasul cu apă fierbinte pentru ras, care fusese adus acolo exact la momentul necesar, se întoarse la oglindă, își săpuni bine fața și începu să se bărbierească cu mișcări line, lungi și precise. Se rase cu grijă, dând bărbiei și obrazilor săi o netezime mătăsoasă, evitând cu atenție mustața lui răsucită și lucioasă și aplicând briciul pe pielea întinsă cu lovături atât de sigure și de măsurate, încât acesta umplu liniștea ce domnea în cameră cu un hârșăit aspru și intermitent, de o desăvârșită ritmicitate. După ce isprăvi cu rasul, își șterse briciul pe o fâșie luată dintr-o grămadă anume tăiată, a cărei pregătire și împrosătare intra în sarcinile lui Nessie, și-l ascuți din nou, așezându-l la loc în cutia lui, golind apoi cana cea mare în lighean, se spală îndelung cu apă rece, împruscându-se pe față și aruncându-și-o cu amândouă mâinile pe piept, pe cap și pe brațe. Această abundentă spălare cu apă rece, chiar și în cele mai friguroase dimineți din timpul iernii, era o regulă inflexibilă care, după cum spunea, îl menținea în stare de perfectă sănătate, ferindu-l de răceli și bronșite, de care nevastă-sa suferea atât de des. „Mă bălăcesc în apă rece, cât mai rece cu putință – se lăuda adesea. Da! Sunt în stare să sparg gheața ca să mă bag în apă și, cu cât e mai rece, cu atât mi-e mai cald după aceea. Nu mă face nici să clănțăn din dinți, nici să-mi curgă și să mi se roșească nasul, ca pe unii oameni pe care i-aș putea numi. Nu, nu! Pe mine mă încinge. Dați-mi apă rece, cât de rece și din belșug, apa rece înseamnă sănătate!” Frecându-se acum cu putere cu un prosop gros și aspru, în timp ce șuiera printre dinți ca un grăjdar, simți o căldură plăcută împrăștiindu-i-se în tot trupul și risipind, în parte, reaua lui dispoziție din primele clipe.

Își termină toaleta punându-și cu multă grijă o cămașă de olandă fină și scumpă, un guler drept, scrobit, o cravată liliachie prinsă cu un ac de aur în formă de potcoavă, o vestă cenușie, brodată, și o haină lungă de postav negru, fin. Apoi coborî scara.

Micul dejun și-l lua totdeauna singur. Matthew pleca de acasă la ora șase, Nessie la opt și jumătate, iar mama lui Brodie nu se scula niciodată înainte de zece. Doamna Brodie și cu Mary își luau masa de dimineață separat și când le venea la îndemână, în cămăruța întunecoasă unde se gătea. Și astfel se făcea că Brodie își consuma totdeauna imensa lui porție de porridge într-o demnă izolare. Toate mesele din timpul zilei îi făceau plăcere; gusta însă cu deosebire micul dejun, căci în răcoarea dimineții avea mai multă poftă de mâncare. Înghițea întâi cu aviditate porridge-ul, apoi cele două ouă proaspete la pahar, fierte cu precizie matematică, atât cât trebuie ca să rămâie moi, două chifle calde, pe care le ungea cu un strat gros de unt proaspăt, și, în sfârșit, cafeaua, băutură la care ținea din cale-afară de mult și care era interzisă tuturor celorlalți membri ai familiei.

În timp ce Mary intra și ieșea neauzită în cameră, spre a-l servi în timpul mesei, el o privea pe sub pleoape, observând cât de palidă era, dar nu făcea nicio remarcă, căci politica lui era de a nu încuraja la acest neam de femei tendința de a se crede bolnave; simțea totuși o satisfacție lăuntrică, dat fiind că atribuia aerul deprimat și cearcănele de sub ochii fiică-sii atacului bine calculat pe care-l lansase în ajun împotriva ei.

Potrivit obiceiului, de îndată ce-și termină micul dejun, într-o muțenie totală, ieși din casă. Era exact ora nouă și jumătate. Se opri o clipă în fața porții din față, uitându-se cu mulțumire înapoi spre proprietatea lui. Își plimbă cu mândrie privirea în jurul acestui mic domeniu, observând că niciun fir de buruiănă nu răsărise în pietrișul din grădină, nicio pată nu pângărea vopseaua sau lugubra piatră cenușie a clădirii. Contemplă cu adâncă mulțumire de sine această operă, în întregime concepută de el. Era a lui! Cu cinci ani înainte cumpăraseră terenul și, intrând în legătură cu constructorul Urie, îi vorbise îndelung, schițase proiecte și îi descrisese în amănunt aspectul casei pe care o dorea. Urie, bărbat dintr-o bucată și cu picioarele pe pământ, se uitase la el cu mirare și spusese:

— Omul lui Dumnezeu, se vede că nu ești pietrar, căci n-ai lăsa ideile dumitale s-o ia razna în halul ăsta. Ți dai seama cum va arăta schița asta transpusă în piatră și mortar?

— Eu sunt acela care va locui în ea, Urie, nu dumneata, răspunsese Brodie cu hotărâre.

— Dar gândește-te cât de încărcată e cu lucruri inutile. Să luăm numai cheltuiala acestui mic parapet ajurat! La ce folosește? exclamă Urie dând un bobârnac schiței din fața lui.

— Eu plătesc, Urie, nu dumneata, replică Brodie.

Constructorul își împinse pălăria pe ceafă, scărpinându-se nedumerit în cap cu creionul. Apoi izbucnise:

— Nu ești serios, Brodie! Proiectul dumitale s-ar potrivi pentru o casă de zece ori mai mare. Dumneata însă vrei una cu șase camere și bucătărie. E absurd. Ai să te faci de râs în tot orașul.

— Asta mă privește pe mine, strigase Brodie amenințător. Vai de pielea aceluia care ar îndrăzni să-i rădă în obraz lui James Brodie!

— Ascultă, Brodie, îi spusese celălalt pe un ton împăciuitoare. Lasă-mă să-ți clădesc o vilă serioasă și respectabilă, nu imitația asta caraghioasă de castel, cu care-mi bați capul.

Cu o expresie sumbră și o sclipire stranie în privire, Brodie explodase:

— Du-te la naiba, Urie! Măsoară-ți cuvintele când vorbești cu mine! N-am nevoie de cutiile dumitale de panglicuțe. Vreau o casă care să-mi convină. Apoi își recăstigase brusc stăpânirea de sine, adăugând pe un ton normal, potolit: Dacă nu-ți place, nu ești obligat să mi-o clădești. Îți ofer o ocazie, dar dacă nu vrei să profiți de ea, se mai găsesc și alți constructori la Levenford.

Urie căscase ochii și fluierase.

— Vasăzică așa stau lucrurile? Bine! Bine! Dacă nu vrei să renunți la ideea dumitale, o să întocmesc un plan și un deviz. Omului încăpățânat trebuie să-i faci pe plac. Dar ține minte că te-am avertizat. Să nu vii să-mi ceri să dărâm casa când va fi gata.

— Nu, nu, Urie! spusese Brodie cu un rânjat batjocoritor. N-o să vin din nou la dumneata decât dacă n-ai să faci ce-ți cer, dar în cazul ăsta n-ai să auzi de la mine lucruri prea plăcute. Apucă-te imediat de treabă și nu mai trăncăni atât.

Planurile fuseseră pregătite și aprobate de Brodie; după aceea, lucrările începuseră. Văzuse casa crescând zi de zi, se dusesse în serile răcoroase la binaua ce se ridica încet, urmărind ca proiectul său să fie riguros respectat, desfătându-se privind piatra albă și netedă, încercând între degete consistența mortarului, mângâind țevile lucioase de plumb, cântărind în mâini și pipăind în chip aprobator plăcile de ardezie. Toate materialele fuseseră de cea mai bună calitate și, cu toate că aceasta îi impusese mari cheltuieli, ba îi sleise chiar mijloacele – căci nu cruțase niciodată banii când era vorba de persoana lui și nu făcuse economii decât în vederea acestei construcții –, era mândru de a fi realizat-o, mândru de a fi părăsit locuința închiriată din Levensgrove Place, mândru de a-și fi satisfăcut cea mai tainică

dorință a inimii. Avusese de altfel dreptate. Nimeni nu râdea pe față de casa lui. Într-o seară, cu puțin înainte de terminarea ei, o haimana dintr-o bandă de bețivi care își pierdeau vremea la Răscruce îl acostase pe Brodie.

— Bună seara, domnule Brodie, spusese el cu un sughiț, uitându-se când înapoi, la tovarășii lui, când la Brodie. Cum stă castelul astă-seară?

Brodie răspunsese cu calm:

— Mai bine decât dumneata – și-și repezise pumnul cu teribilă violență în obrazul pușlamalei. După aceea, își scosese din buzunar batista de olandă și, ștergându-și sângele de pe încheietura degetelor, o aruncase cu dispreț lângă omul ce zăcea la pământ și-și văzuse liniștit de drum.

Desigur, poziția lui Brodie în oraș se schimbase simțitor în cei cinci ani ce trecuseră de la construirea casei sale. Era privit cu mai multă considerație, rezervă și teamă; câștigase ca valoare socială, dar cu prețul izolării, și devenise treptat un personaj mai important, cu mulți cunoscuți, dar cu niciun prieten.

Aruncă acum o ultimă privire asupra proprietății sale, își îndreptă umerii și porni pe stradă. Nu înaintase mult, când zări cum privirile unui om îl urmăreau pe furiș de după perdelele încăperii din față ale uneia din casele situate mai jos, în lungul străzii; își înăbuși un zâmbet batjocoritor recunoscându-l în acel om pe mărunțelul de Pettigrew, băcanul care se mutase de curând în acest cartier select și căutase imediat să-și ridice prestigiul, alipindu-se lingusitor de Brodie, în drumul acestuia spre oraș. Impunătorul bărbat tolerase în prima zi această îndrăzneală; când însă în dimineața următoare îl găsisese pe neînsemnatul și minusculul băcan așteptându-l din nou, se oprise brusc, spunându-i pe un ton potolit: „Ascultă, Pettigrew, am impresia că vederea mi-a slăbit astăzi. Ești cam pipernicit, și mâine s-ar putea să nu te mai văd deloc. Afară de aceasta, am obiceiul să umblu repede. Păstrează-ți mai bine mersul obișnuit, omule, și nu-ți obosi bețișoarele dumatiale strâmbe, căutând să ții pasul cu mine. Bună ziua.” Acum zâmbi ironic trecând prin fața casei, gândindu-se că de atunci agitatul de Pettigrew se ferea de el ca de ciumă și luase obiceiul de a-l pândi și de a aștepta până se depărta bine, înainte de a se aventura pe stradă.

Străbătu repede cartierul liniștit de locuințe, ajungând în oraș unde, în timp ce trecea pe Church Street, un meseriaș cu traista de unelte atârnată de umăr își ridică șapca când trecu pe lângă el.

Pieptul lui Brodie se umflă de mândrie la acest semn de respect, de care aveau parte doar cele mai însemnate personalități ale orașului.

— Bună ziua, prietene, îi strigă el cu afabilitate, aruncându-și cu mândrie capul înapoi. Cotind apoi spre High Street, urcă panta ținându-și bastonul pe umăr și tropăind ca un soldat, până ajunse în vârful acestei străzi principale.

Acolo se opri în fața unei prăvălii cu aspect modest. Prăvălia, veche și discretă, avea o fațadă îngustă, cu o singură vitrină mică, în care nu era expusă nicio marfă și care se ascundea cu discreție în spatele unei perdele interioare de împletitură deasă de sârmă. Deși masca vitrina, perdeaua dezvăluia secretul prăvălioarei, căci pe filigranul ei cenușiu și uzat se citea în litere aurii, pălite, acest singur cuvânt: Pălărier. Era, deci, fără doar și poate, o prăvălie de pălării, dar cu toate că ocupa o poziție foarte însemnată în oraș, nu numai că tănuia felul de comerț ce se făcea într-însa, ci părea să se sustragă privirilor publicului, stând puțin mai retrasă de la alinierea străzii, lăsând clădirile vecine să iasă înaintea și deasupra ei, ca și cum ar fi dorit, în ciuda poziției ei bine stabilite, să rămână cât mai neobservată, silindu-se să se ascundă pe sine și tot ce se găsea într-însa, privirilor indiscrete ale vulgului. Firma de deasupra ușii de la intrare era de asemenea uzată, de vreme și de intemperii, vopseaua ei fiind scorojită de soare și spălăcită de pe urma ploii. Totuși, se mai distingea pe ea, în litere subțiri și înclinate, numele „James Brodie”. Aceasta era prăvălia lui Brodie.

În fiecare dimineață, când se uita la această dugheană, faptul că era proprietarul ei nu înceta să-l amuze, și de douăzeci de ani el nu încetase de a-și privi meseria cu îngăduitoare batjocură. Era, firește, singurul său mijloc de existență, sursa nu tocmai strălucită a impunătoarei sale locuințe, negoțul său statornic și sigur, obârșia ținutei sale elegante și a banilor pe care îi zornăia cu atâta plăcere în buzunar. Totuși, atitudinea lui față de această profesie era aceea a unui om care privește cu o indulgență cam disprețuitoare o slăbiciune neînsemnată și cam nepotrivită a caracterului său. El, Brodie, era pălărier! Nu-i era rușine de acest fapt, ci se complăcea mai degrabă în nepotrivirea lui ridicolă, se amuza de contrastul dintre personalitatea lui și profesia aleasă, contrast care, era convins, izbea, desigur, neîncetat întregul oraș.

Se întoarse și măsură cu privirea strada de la înălțimea la care se afla, ca un monarh ce se expune de bună voie ochilor lumii. Era un simplu pălărier! Enorma absurditate a acestei situații îi stătea mereu în fața ochilor, îl atrăgea și îl făcu și acum, când intră în prăvălia lui spre a începe o nouă zi de muncă, să simtă un amuzament lăuntric.

Întunecos, neîngrijit, aproape murdar, magazinul era tăiat în două, pe toată lungimea lui, de o teighea îndeplinind rolul de barieră între public și părțile interioare ale prăvăliei. La un capăt al suprafeței ei uzate și zgâriate, erau așezate o serie de picioare de alamă, cărora le pierise luciul și pe care era înfiptă câte o pălărie sau câte o șapcă de formă sau culoare diferită. La celălalt capăt, teigheaua se unea cu peretele printr-un capac, care se putea ridica și de unde porneau câteva trepte ce duceau la o ușă cu geam mat,

purtând inscripția „Birou”. Alături și dedesubtul acestei despărțituri mai ridicate, se afla, în fund, un mic spațiu în formă de L. Spoliat de dimensiunile sale inițiale prin amenajarea mai recentă a „biroului”, el adăpostea anevoie o formă de călcat și o sobă de tuci, care, cu neîntrerupta ei radiație de căldură, usca și mai mult aerul viciat, lipsit și așa de umiditate. De pereții prăvăliei, acoperiți cu tapete de un roșu întunecat, erau atârinate câteva gravuri vechi. Cu toate că se vedeau puține pălării, care, de altfel, nu purtau nicio etichetă cu prețul, în spatele tejghelei se aflau câteva sertare mari din lemn de mahon, pentru șepci, și rafturi lungi pe care se înșirau, de pe pardoseală până la tavan, stive de cutii din carton.

După tejghea și în fața acestui stoc de marfă bogat, dar ascuns, stătea un tânăr ale cărui virtuți, judecând după înfățișarea lui, erau, probabil, tot atât de ascunse. Era slab, cu un aer ofilit și de o paloare care constituia parcă un protest împotriva lipsei de lumină a prăvăliei. Fața îi era presărată cu pete palide, dobândite cu cinste în lupta lui fără preget împotriva coșurilor, predispoziție nefericită, pe care duioasa lui mamă o atribuia anemiei, căutând să-l întărească cu tonice de chinină și de fier.

În ciuda acestui cusur minor și a unui neg mic, dar supărător, care cu mare nesocotință își alesese locul drept în vârful nasului, trăsăturile sale erau, în ansamblu, atrăgătoare. Le reliefa de altfel părul lui negru, stufos și rebel care, deși uns din belșug, era plin de mătreață, al cărei surplus forma ca un strat permanent de chiciură pe gulerul hainei lui.

În rest, era plăcut la vedere, iar îmbrăcămintea lui sobră corespundea poziției sale. Din păcate, în jurul lui plutea un miros acru, pricinuit de o tendință spre transpirație, mai ales a picioarelor, inconvenient condamabil, dar de neînlăturat, care-l silea uneori pe Brodie să-i pună o bucată de săpun în mână și să-l dea afară pe ușa din dos, ce dădea spre râul Leven, poruncindu-i, cu vorbe nu tocmai blajine, să-și spele extremitățile vinovate.

Acesta era Peter Perry, care întrunea în persoana lui funcția de comisionar, vânzător, responsabil cu soba și forma de călcat, valet al patronului și factotum.

La intrarea lui Brodie, el se înclină, apăsându-și mâinile pe tejghea, cu degetele răsfirate și cu coatele îndoite, arătându-și mai degrabă creștetul capului decât obrazul și așteptând cu înfrigurată supunere salutul stăpânului său.

— Bună dimineața, Perry.

— Să trăiți, domnule Brodie, se grăbi să răspundă Perry cu nervozitate, arătându-și ceva mai puțin din creștet și ceva mai mult din obraz. E o vreme superbă și azi... minunată pentru anotimpul ăsta! Delicioasă! Se opri, plin de

încântare, înainte de a adăuga: Domnul Dron a trecut adineauri pe aci. Voia să vă vadă... pentru chestiuni comerciale, spunea el.

— Dron? Ce naiba o fi vrând?

— N-aş putea să vă spun, domnule Brodie. Mi-a spus că o să revină mai târziu.

— Hm, mormăi Brodie. Intrând apoi în biroul lui, se aruncă într-un fotoliu şi, fără a da atenţie scrisorilor de afaceri de pe masă, îşi aprinse pipa. După aceea, împingându-şi pe ceafa pălăria, pe care, spre a marca superioritatea persoanei sale, nu şi-o scotea niciodată din cap în prăvălie, apucă ziarul *Glasgow Herald*, care fusese aşezat cu grijă la îndemâna lui.

Citi încet articolul de fond, mişcând din buze la fiecare cuvânt, cu toate că era nevoit uneori să reia de la capăt câte o frază mai complicată, spre a-i prinde înţelesul. Din când în când, lăsa ziarul în jos, aţintindu-şi privirea asupra peretelui din faţă şi făcând apel la toată inteligenţa lui greoaie pentru a pricepe pe deplin pasajul pe care tocmai îl citise. Era grea sarcina pe care şi-o impunea în fiecare dimineaţă, de a asimila editorialul politic al ziarului *Herald*, dar socotea că acest lucru e o datorie pentru un om de rangul lui. Afară de aceasta, se înarma astfel cu argumente solide pentru conversaţiile sale mai serioase. De aceea, nu ocolea niciodată acest efort, cu toate că până în dimineaţa următoare uita cu totul miezul celor citite.

Se luptase în acest chip cu jumătate din articolul de fond, când o bătaie şovăitoare în geamul uşii îl întrerupsese.

— Ce e? strigă el.

Perry – căci numai Perry putuse să bată astfel în geam – răspunse prin uşa închisă:

— Domnul Dron vrea să vă vadă.

— Ce dracu' vrea de la mine? Nu ştie că sunt ocupat cu articolul de fond din *Herald* şi că nu vreau să fiu deranjat?

Dron, un biet om fără importanţă, stătea lângă Perry şi auzea fiecare cuvânt, lucru de care Brodie îşi dădu seama cu răutate şi care îl determină să-şi formuleze răspunsurile muşcătoare în termenii cei mai jignitori şi să-şi ridice cât mai tare glasul. Cu o uşoară grimasă, trăgea acum cu urechea, peste ziarul lăsat în jos, la discuţia ce avea loc, cu voce scăzută, de cealaltă parte a uşii.

— Zice, domnule Brodie, că n-o să vă răpească decât un minut, spuse Perry pe un ton dulceag.

— Un minut, hai? Păcatele mele! Să fie mulţumit dacă îi acord o secundă. N-am nicio poftă să-l văd, urlă Brodie. Întreabă-l ce vrea, şi dacă nu e un lucru important, spune-i neisprăvitului aceluia că poate să-şi păstreze răsuflarea ca să sufle în supa lui.

Urmă o nouă discuție în șoaptă, în cursul căreia Perry, recurgând la o mimică mai expresivă decât cuvintele, îi dădu să înțeleagă celuiilalt că făcuse, în interesul lui, tot ce era compatibil cu propria lui securitate.

— Atunci, vorbește-i direct, mormăi el în cele din urmă, descotorosindu-se de această problemă și întorcându-se la teigheaua lui.

Dron întredeschise ușa, uitându-se înăuntru cu un ochi.

— A, ești acolo, nu-i așa? făcu Brodie, fără a-și ridica ochii de pe ziar, pe care-l desfăcuse din nou, prefăcându-se a-l citi cu atenție. Dron își dres glasul și deschise ușa puțin mai mult.

— Domnule Brodie, îmi dați voie să vă vorbesc doar un minut. N-am să vă rețin mai mult! exclamă el, strecurându-se încetul cu încetul în birou, prin crăpătura ușii.

— Ei, despre ce e vorba? mârâi Brodie, ridicându-și privirea cu un aer plictisit. Nu am, pe cât știu, nicio treabă cu dumneata și nu suntem de o teapă.

— Știi prea bine, domnule Brodie, răspunse celălalt cu smerenie, și tocmai de aceea am venit la dumneavoastră. Vreau, oarecum, să vă cer un sfat și să vă fac o mică propunere.

— Dă-i drumul atunci, și nu sta acolo ca o curcă plouată.

Dron își răsuci nervos șapca în mână.

— Domnule Brodie, nu mi-a mers prea bine cu comerțul meu în timpul din urmă și am venit în chestiunea micii mele proprietăți de alături.

Brodie își ridică privirea.

— Vrei să vorbești de prăvălia aceea dărăpănată, care stă goală de trei luni? Cine n-o vede! E ca un spin în ochii tuturor.

— Știi că stă goală de multă vreme, ripostă Dron cu timiditate. Dar e totuși o avere, aproape singura de care dispun în prezent, și cum mi-am cam pierdut speranța, mi-a venit o idee care cred că v-ar putea interesa.

— Nu mai spune! exclamă Brodie cu batjocură. Minunată tărtăcuță trebuie să ai, ca să-ți vină asemenea inspirații. Nu-ți lipsește decât puțin ca să ajungi în consiliul orășenesc. Ei, hai! Să-ți auzim năstrușnica idee!

— M-am gândit, băigui Dron timid, că față de importanța comerțului dumneavoastră și de faptul că aveți o prăvălie cam mică, ați dori să vă întindeți, închiriind și dugheana mea și făcând din amândouă un local spațios cu o vitrină mare sau poate chiar două.

Brodie îl măsură îndelung, cu o expresie batjocoritoare.

— Ia te uită! Vasăzică, pentru ca să-mi măresc magazinul, ai născocit toate astea și ai venit de două ori aici azi-dimineață, spuse el în cele din urmă.

— Ferească Dumnezeu, domnule Brodie! Dar după cum v-am spus, afacerile mele au mers cam prost acum, în urmă, ba cu una, ba cu alta, și cu nevastă-mea care o să nască din nou în curând. Trebuie să găsesc un mijloc ca să-mi închiriez prăvălia.

— Asta-i bună! pufăi Brodie. Voi știți, prăpădiții, căutați să aveți familiile cele mai numeroase. Sper însă că nu mă faci răspunzător de noul dumitale plod. Da, știu că-ți place o familie mare. Am auzit că ai atâția țânci, încât nici nu reușești să-i numeri. Dar – urmă el, schimbându-și tonul – te rog să nu mi-i pui în cârcă. Negoțul meu mă privește pe mine și-l conduc cum îmi place. Nu mă gândesc să-mi pun o vitrină ordinară de cristal, cum nu am de gând să ofer pungi de bomboane împreună cu pălăriile mele. Ce naiba, omule, nu știi oare că am clienți și prieteni pe oamenii cei mai distinși din oraș? Prăvălia dumitale goală a fost luni de zile o adevărată bubă pentru respectabila mea firmă. Închiriaz-o, pentru Dumnezeu! Închiriaz-o cu orice preț, chiar și dracului, dacă-ți place. Mie însă n-ai să mi-o închiriezi niciodată. Și acum șterge-o, și nu mă mai plictisi altă dată cu asemenea propuneri. Sunt un om ocupat și nu am timp pentru văicărelile dumitale nătângi.

— Bine, bine, domnule Brodie, răspunse liniștit celălalt, învârtindu-și șapca în mâini. Regret că v-am jignit, dar am crezut că nu fac niciun rău întrebându-vă, văd însă că e greu de vorbit cu dumneavoastră.

Se întoarse amărât să plece, dar în clipa aceea Perry, plin de agitație, dădu buzna în birou.

— Cabrioleta lui sir John e în fața ușii, domnule Brodie, bâlbâi el. Am văzut-o sosind chiar acum.

Vânzătorul avea voie să se ocupe de clienții mai puțin importanți; era chiar de datoria lui să servească publicul de duzină, fără a-l tulbura pe Brodie. Când însă un personaj de seamă intra în prăvălie, știa ce are de făcut și alerga să-l cheme pe patronul său, ca un ogar asmuțit.

Brodie ridică din sprâncene, uitându-se la Dron ca pentru a-i spune: „Vezi?” Apoi, nedorind să dea ochii cu sir John într-o companie atât de puțin distinsă, îl apucă de cot, scoțându-l repede din birou, făcându-l să treacă prin prăvălie și dându-l afară cu un ghiont pe ușa dinspre stradă. Zăpăcit de această violentă îmbrânceanță, pe cât de umilitoare, pe atât de neașteptată, Dron își pierdu echilibrul și, alunecând, căzu pe spate tocmai în clipa când sir John Latta se dădea jos din cabrioleta lui.

Râzând cu hohote, acesta intră în prăvălie și se apropie de Brodie.

— N-am mai văzut demult un lucru atât de caraghios. Expresia feței acestui nenorocit ar fi făcut să aplaude toată sala de la Drury Lane?! strigă el, izbindu-se peste pulpă cu mânușile. Noroc însă că n-a pățit nimic. Te-a plictisit mult? Întrebă, malițios.

— Deloc, sir John! Dar e un nătărău, care bate capul oamenilor, un adevărat flagel al societății.

— Un omuleț ca ăsta?! Îl privi pe Brodie cu ochi de cunoscător. Știi că nimeni nu-și dă seama de propria lui forță! Ai o putere de adevărat barbar!

— Nu i-am dat decât un bobârnac, declară Brodie, cu mulțumire de sine, încântat de a fi atras în chip atât de oportun atenția celui alt și umflându-se în pene de mândrie că eminentul director al vestitelor șantiere navale Latta se ocupa de persoana lui. Aș putea da peste cap cu o mână o duzină de stârpituri ca aceasta, adăugă cu nepăsare, dar nu vreau să-mi murdăresc degetele cu așa ceva. E mai prejos de demnitatea mea.

Sir John Latta îndreptă spre el o privire ironică.

— Știi că ești un tip, Brodie! Cred că de aceea ținem la dumneata, spuse el. Un trup de Hercule și o minte de... zău așa! zâmbi el. Vrei să punem umărul ca să te ajutăm? Cunoști banalul citat „Odi profanum vulgus et arceo”?⁸

— Exact! Exact! răspunse Brodie cu amabilitate. Vă pricepeți atât de bine să exprimați frumos lucrurile, sir John! Am citit ceva în genul ăsta în numărul de azi al ziarului *Herald*. Sunt de acord cu dumneavoastră în punctul acesta.

De fapt, nu avea nici cea mai vagă idee despre înțelesul cuvintelor celui alt.

— Nu trebuie, totuși, să te pierzi cu firea, Brodie, spuse sir John clătinând din cap în semn de avertisment. Unele lucruri mărunte pot cântări greu. Doar n-ai să te apuci să răstorni tot orașul! Și nu lua lumea prea de sus. Cred că înțelegi ce vreau să spun. Ei – adăugă, schimbând brusc subiectul și luând o atitudine mai puțin familiară și mai distantă –, să lăsăm glumele, căci sunt foarte grăbit, am o ședință, dar îmi trebuie o pălărie de panama, știi, una veritabilă. N-am mai văzut așa soare de când am fost în Barbados. Comandă una de la Glasgow, dacă e nevoie. Îmi știi măsura.

— Voi trimite chiar azi după-masă la Levenford House câteva, ca să alegeți, răspunse Brodie îndatoritor. N-o să las chestiunea pe seama personalului meu. Mă voi ocupa singur de ea.

— Bine! Apropo, Brodie, urmă el, oprindu-se în drumul spre ușă. Era să uit că reprezentanții mei mi-au scris din Calcutta că-l așteaptă pe fiul

⁷ Vestit teatru din Londra, datând din secolul al XVII-lea.

⁸ Urăsc mulțimea nechemată și o resping (vers dintr-o odă a poetului latin Horațiu).

dumitale. Poate să se îmbarce la 14 iulie pe *Irrawady*. E un pachet construit de Denny, o mie nouă sute de tone. Excelent vapor. Birourile mele se vor îngriji să-i rețină o cabină.

— Sunteți prea amabil, sir John! gânguri Brodie. Vă sunt adânc recunoscător pentru interesul ce ni l-ați arătat în această chestiune.

— Nimica toată! răspunse celălalt, cu gândul în altă parte. Avem destui tineri în întreprinderea de aici, dar avem nevoie de unii la docurile noastre de acolo, elemente bune, se înțelege. Clima e foarte suportabilă, dar va trebui să fie cu băgare de seamă în ce privește viața de acolo. Unii băieți își pierd capul pe meleagurile acelea. Am să stau puțin de vorbă cu el, dacă oi avea timp. Sper, pentru dumneata, că o să facă treabă. Dar cum îi merge drăguței dumitale fiice?

— Foarte bine.

— Și micuței aceleia istețe?

— Minunat, sir John.

— Dar doamnei Brodie?

— Acceptabil, vă mulțumesc.

— Perfect! Ei, am plecat! Nu uita de pălăria mea.

Cu silueta lui elegantă și zveltă de patrician, sir John sărise în cabrioletă, apucase hățurile pe care i le întindea lacheul și pornise repede, coborând pe High Street. Pielea netedă și lucioasă a căluțului, spițele roților în mișcare, părțile de metal lustruite, cocarda de culoare vie de la jobenul lacheului și lemnul lăcuit al caroseriei sclipeau în lumina puternică a soarelui.

Frecându-și mâinile, Brodie, cu ochii dilatați de o exaltare abia stăpânită, se întoarse de la ușă, strigându-i lui Perry, care rămăsese ca o umbră ștearsă și încovoiată în fundul prăvăliei:

— Ai auzit conversația noastră? N-a fost minunată? Nu te-a tăcut să ciulești urechile acelea lungi? Cred însă că jumătate din vorbele noastre te depășesc. Nu știi latinește. Nu! Dar ai auzit ce mi-a spus Sir John... postul pe care l-a obținut pentru fiul meu și întrebările lui despre familia mea. Răspunde, imbecilule! Ai auzit sau nu ce i-a spus sir John Latta lui James Brodie?

— Da, domnule Brodie, bâlbâi Perry, am auzit.

— Ai văzut cum m-a tratat? șopti Brodie.

— Desigur, domnule Brodie! răspunse celălalt, recâștigându-și încrederea, când văzu că patronul său nu avea de gând să-i impute că a tras cu urechea. Nu am avut intenția să... să ascult conversația sau să vă spionez, dar v-am observat pe amândoi și sunt de acord cu dumneavoastră că sir John e un om admirabil. A fost mai mult decât bun cu maică-mea, când bietul

meu tată a murit. O, da, domnule Brodie! Sir John are o vorbă bună și un gest generos pentru toată lumea.

Brodie îl privi iritat.

— Puah! făcu el cu dispreț. Ce aiurezi, nătărăule? N-ai priceput ce vreau să spun, nenorocitul! Nu mă înțelege!

Și, socotind mai prejos de demnitatea lui să dea vreo atenție atitudinii plouate a celuilalt, se urcă din nou, cu un aer arogant și poruncitor, în biroul său, și își relua locul pe fotoliu. Apoi, în timp ce aduna foile ziarului de dimineață, murmură încet, pentru sine, ca un om care-și repetă amuzat și totuși serios, o taină adâncă și scumpă: „Oamenii ăștia nu pricep, nu pricep!”

Rămase un minut cu privirea ațintită în gol, în timp ce o licărire sumbră mocnea în fundul ochilor săi, dar apoi, cu o bruscă mișcare a capului și un mare efort de voință, păru să gonească energic un gând, ca și cum s-ar fi temut că ar putea pune stăpânire pe el; scuturându-se ca un dulău, își reveni, se uită la ziar și, cu fața înseninată și calmă, se apucă din nou să citească.

4.

— Mary, pune ceainicul pe foc. Ne vom întoarce la timp ca să-i dau un ceai lui Matt înainte să se ducă s-o vadă pe Agnes, spuse doamna Brodie, în timp ce, cu buzele strânse și un aer corect, își punea mănușile de șevro negru. Ai grijă ca apa să fiarbă, căci n-o să întârziem mult, adăugă ea. Era îmbrăcată, în vederea uneia din rarele ei ieșiri în oraș, cu o rochie neagră, un pardesiu larg și o pălărie cu pene, ce se deosebeau în chip straniu de îmbrăcămintea ei obișnuită. Matthew, purtând un costum nou-nouț, atât de nou, încât atunci când nu se mișca, dungile de la pantaloni cădeau drept ca două săbii paralele ale unor ostași ce prezintă armele, se ținea lângă ea cu un aer țeapăn și jenat. Era un spectacol neobișnuit pentru o după-amiază din cursul săptămânii, dar prilejul era destul de memorabil spre a justifica extraordinarul eveniment: ajunul plecării lui Matthew la Calcutta. Cu două zile înainte, lăsase din mână pentru ultima dată condeiul, la biroul de la șantierul naval, și își pusese pe cap pălăria, iar de atunci trăise într-o agitație perpetuă și într-o atmosferă de stranie irealitate, în care viața se scurgea în fața ochilor lui ca un vis nebulos și în care, în momentele sale de luciditate, se vedea pus în situații totodată neobișnuite și alarmante. La etajul de sus, cușorul său era făcut, hainele dinăuntru fiind apărute de molii prin globulețe de camfor, atât de numeroase, încât pătrunseseră și în interiorul mandolinei, și atât de

puternice încât toată casa mirosea ca pavilioanele spitalului de la Levenford; și acest miros îl întâmpina de câte ori se întorcea din oraș, ca un odios *memento* al apropiatei sale plecări. Cufărul acesta conținea tot ce putea dori cel mai experimentat cutreierător al globului, începând de la cea mai fină cască colonială cu putință, oferită de tată-său, și de la o Biblie legată în marochin, dăruită de maică-sa, până la plosca de apă cu închizătoare automată, cadou făcut de Mary, și la mica busolă, pe care Nessie i-o cumpărase din banii ei de buzunar.

Acum, în ultimele zile premergătoare plecării, Matthew încercase o senzație pronunțată de sfârșeală în stomac și, cu toate că în ceea ce-l privea ar fi fost foarte dispus să se sacrifice și să renunțe la o emoție atât de tulburătoare, asemenea aceleia a unui recrut nervos înainte de bătălie, presiunea împrejurărilor îi interzicea retragerea. Leii sălbatici care se născuseră în imaginația lui și care, abia cu o săptămână înainte, îi săreau atât de ușor de pe buze, captivând atenția fascinată a lui Mary și a Mamei, reveneau acum furioși, chinuindu-l în somn cu răgetele lor. Afirmățiile repetate ale colegilor săi de la șantier, după care Calcutta era un oraș, în orice caz, mai mare decât Levenfordul, nu reușeau să-l liniștească, astfel încât luase obiceiul de a cerceta, înainte de a se culca, dacă nu cumva vreun șarpe se ascunsese cu perfidie sub perna lui.

Pentru doamna Brodie, emoția cauzată de eveniment fusese un stimulent moral puternic: se simțea, în sfârșit, pusă într-o situație demnă de unul din personajele de frunte ale romanelor ei preferate. Asemenea unei matroane romane care, cu un stoicism de neclintit, își sacrifică fiul pe altarul patriei sau, mai bine zis, asemenea unei mame creștine care trimite un al doilea Livingstone⁹ să îndeplinească o misiune nobilă și glorioasă, își învinsese cu nestăvilit elan tristețea și resemnarea, pornind să împacheteze și să reîmpacheteze, să facă planuri, să ajute, să consoleze și să îmbărbăteze, să îndemne, împletindu-și conversațiile cu citate din Biblie și rugăciuni.

Schimbarea aceasta nu-i scăpase lui Brodie, care urmărea și tălmăcea cu priviri ironice această ipostază trecătoare:

— Ești prea caraghioasă, muiere, cu pozele și fasoanele tale și cu felul cum te dai în vânt după nătăflețul tău de băiat, îndopându-l tot timpul cu ceaiuri și gustări. S-ar zice, când mă uit la tine, că ești regina Victoria în persoană. Îți închipui, poate, că trimiți un general la război sau ce naiba crezi, că te umfli ca o bășică de porc? Știi bine ce are să se întâmple: îndată după ce o să plece, ai să te prăbușești și o să te avem iarăși pe brațe, mai

⁹ David C. Livingstone (1813-1873) – celebru explorator scoțian al Africii Centrale și de Sud; adversar al comerțului de sclavi.

pleoștită ca oricând. Ptiu! Bagă-ți puțină minte în căpățâna ta goală, pentru Dumnezeu!

Ea îl găsisese rece, lipsit de inimă, ba chiar crud și-l muștrase cu blândețe:

— Dar bine, tată, trebuie să-l ajutăm pe băiat să pornească la drum. Are un mare viitor în fața lui.

Și, ascunzându-se de atunci față de bărbatul ei, își dublase cu o tenacitate măhnită, dar neînfrântă, ostenelele pline de ardoare în sprijinul tânărului, și virtual, strălucitului ei pionier.

După ce-și netezi deci în chip desăvârșit mânușile pe degetele, ce-i drept, cam noduroase, spuse pe un ton vesel, atât de forțat, încât Matthew simți sângele înghețându-i în vine:

— Ești gata, Matt, dragul meu? Ne ducem la farmacie, Mary, urmă ea cu volubilitate. Reverendul Scott i-a arătat deunăzi lui Agnes că cel mai bun leac împotriva malariei e chinina. A spus că are un efect minunat. Mergem așa dar să comandăm câteva hapuri.

Matthew nu scoase nicio vorbă, dar o viziune îi străbătu mintea. Se vedea culcat și scuturat de friguri într-o mlaștină invadată de crocodili și, spunându-și cu tristețe că o mână de hapuri nenorocite nu putea fi decât o slabă apărare împotriva unei asemenea primejdii, respinse cu îmbufnare, în gând, sfatul reverendului. Ce știa el, în fond, despre lucrurile astea? Nu fusese niciodată acolo. Îi venea ușor să vorbească, își spuse cu indignare. Doamna Brodie, însă, îl și apucase de braț, scoțându-l din casă ca pe o victimă refractară.

După ce plecară, Mary umplu ceainicul și-l puse pe plită. Părea distrată și melancolică, datorită, fără îndoială, gândului că-l pierdea pe fratele ei. De o săptămână trăia într-o stare de extremă deprimare, care putea, în mod logic, să fie pusă în întregime pe seama solitudinii ei de soră. Lucru ciudat însă: se împlinea tocmai o săptămână de când se întâlnise cu Denis la bălci, și, cu toate că-i era dor de el, nu-l mai văzuse de atunci. Lucrul fusese cu neputință, căci îl știa plecat în nordul țării pentru afaceri, după cum afluase, spre marea ei surprindere, dintr-o scrisoare expediată de el din Perth. A primi o scrisoare era totdeauna un eveniment pentru ea și, în aceste rare ocazii, scrisoarea era inevitabil citită de toți cei ai casei. Din fericire însă, ea coborâse cea dintâi în dimineața aceea, astfel încât nimeni nu văzuse nici misiva și nici bucuria ce luminase brusc obrazul fetei. Scăpase în felul acesta de a fi descoperită și supusă unor întrebări inevitabile.

Ce imensă fericire fusese pentru ea să primească vești de la Denis! Își dădea seama, cu un freamăt, că el ținuse hârtia aceea în mâinile lui, mâinile acelea care o mângâiaseră atât de dulce, că umezise plicul cu buzele lui, care se lipiseră de ale ei, și citind scrisoarea după ușa încuiată a camerei ei, se

aprinse la față, chiar și în această singurătate, de cuvintele lui pătimeașe și drăgăstoase. Era vădit că dorea să se căsătorească cu ea și că, fără a ține seamă de piedicile ce se puteau ridica între ei, părea să ia drept sigur că îl acceptase.

Stând singură acum în bucătărie, scoase scrisoarea din sân și o reciti pentru a suta oară. Da, îi scria în cuvinte fierbinți că tânjea de dorul ei, că nu putea trăi fără ea, că viața însemna acum pentru el o nesfârșită așteptare, până când avea s-o revadă, să se afle lângă ea, să rămână pentru totdeauna cu ea. Oftă cu ardoare, dar plină de tristețe. Și ea se prăpădea de dorul lui. Trecuse doar o săptămână din seara aceea pe malul râului, dar fiecare zi fusese mai jalnică, mai dureroasă decât cea dinainte!

În prima zi se simțise bolnavă fizicește, dându-și seama de îndrăzneala ei, de faptul că nesocotise toate principiile educației ce o primise; și aceste gânduri o apăsaseră ca o teribilă lovitură. Dar pe măsură ce timpul trecuse, pe măsură ce primele trei zile se scurseseră fără ca totuși să-l revadă pe Denis, obsesia greșelii ei făcuse loc unui sentiment de privațiune. Uitase gravitatea purtării ei, simțind numai chinul despărțirii. În ziua a patra, în tristețea și tulburarea de care era cuprinsă, după ce căutase atât de stăruitor să pătrundă în adâncimile necunoscute și neînțelese ale aventurii ei, încât aceasta începuse să-i apară ca un fapt straniu și dureros de ireal, sosise scrisoarea lui Denis, făcând-o, într-o clipă, să simtă un puternic sentiment de ușurare. Așadar, o iubea cu adevărat, și tot restul dispărea în fața bucuriei pricinuite de această îmbătătoare certitudine. În zilele următoare însă coborâse din nou de pe aceste înălțimi, iar acum ședea acolo, înțelegând cât de zadarnică era nădejdea de a obține vreodată autorizația de a-l vedea pe Denis și întrebându-se cum va fi în stare să trăiască fără el și ce se va alege de ea.

În vreme ce stătea pe gânduri, ținând neglijent scrisoarea în mână, bunica Brodie intră fără zgomot în bucătărie.

— Ce citești acolo? întrebă pe neașteptate, uitându-se la Mary.

— Nimic, bunico, nimic, spuse Mary tresărind și îndesându-și în buzunar hârtia mototolită.

— Am avut impresia limpede că era o scrisoare și mi-ai părut foarte grăbită s-o ascunzi. Ești tot timpul pierdută în vise, de la o vreme, și frământată de ceva. Dacă-ai avea ochelarii, mi-aș da seama repede despre ce e vorba. Făcu o pauză, înregistrându-și cu răutate constatările în memorie. Spune-mi, reluă ea, unde e blegul de frate-tău?

— S-a dus cu Mama la farmacie să cumpere chinină.

— Ptiu! Minte-i trebuie, nu chinină. O baniță întreagă, ca să-l mai întărească. De altminteri, o doză bună de unt de rișină și o dușcă de rachiu i-

ar face mai bine acolo. Nu vreau să știu de toate palavrele astea. Totul merge pe dos în casă de când cu zarva asta. Ia spune, o să luăm ceaiul mai devreme astă-seară?

Clămpănea din dinți plină de nădejde, ca o harpie care-și adulmecă hrana în apropiere.

— Nu știu, bunico, răspunse Mary. De obicei, nestăpânita lăcomie a bătrânei o lăsa indiferentă, dar în seara aceea, când era atât de tulburată și de dezorientată, ea o umplu de dezgust. Fără a mai scoate un cuvânt, se ridică și, simțind nevoia de a fi singură și de a se găsi într-o atmosferă mai puțin înăbușitoare, ieși în grădina din spatele casei. Plimbându-se în lung și în lat pe mica peluză, i se părea un lucru ciudat de crud că viața continua în jurul ei, nepăsătoare la toată tristețea și neliniștea ei, că bunica Brodie râvnea cu aceeași patimă la ceaiul de după-amiază și că data plecării lui Matt se apropia în chip inexorabil. Niciodată nu-și simțise mintea năpădită de gânduri atât de întristătoare ca acum, când, plimbându-se agitată, părea să înțeleagă vag că împrejurările în care trăia se coalizau împotriva ei.

Prin fereastra bucătăriei îl văzu pe Matthew și pe maică-sa, înapoiindu-se din oraș, o văzu pe Mama agitându-se spre a pregăti masa și pe Matthew așezându-se și începând să mănânce. Ce le păsa lor că creierul ei se zbătea dezorientat după fruntea care o ardea, că simțea nevoia unui cuvânt de compătimire, a unui sfat, fără a ști unde să-l caute? Ariditatea cenușie a acestei grădini dosnice, silueta ridicolă a casei, văzută din spate, o scoteau din fire. Dorea cu amară aprindere să se fi născut într-o familie mai puțin izolată, mai puțin exigentă, mai puțin neomenoasă sau, mai degrabă, să nu se fi născut deloc. Îl vedea în gând pe tatăl ei, dominând ca un colos destinul neamului Brodie și îndrumând ca un tiran viața ei, cu o privire veșnic vigilentă și necruțătoare. Cu toate că îi plăcea să învețe, el o retrăsese de la școală la vârsta de doisprezece ani, ca s-o pună să ajute la munca din casă; și tot el pusese capăt încă de la început prieteniei cu alte fete de vârsta ei, sub pretext că una era mai prejos decât ea, că alta locuia într-o casă mizerabilă sau că tatăl alteia îl iritase. Îi interzisese să asiste la încântătoarele concerte din Sala mecanicilor, sub motiv că se înjosea ducându-se acolo, iar acum voia să-i nimicească singura fericire pe care viața i-o oferea.

Un val de răzvrătire îi năpădi toată ființa; simțind nedreptatea acestor restricții atât de potrivnice firii, acestor îngrădiri totale ale libertății ei, ea aruncă o privire sfidătoare spre lăstarii firavi de coacăz care creșteau spinoși pe pământul tare, de-a lungul zidurilor. Dar, vai, era mai ușor să le sfidezi pe ele decât să-l clatini pe Brodie, căci și ele, supuse parcă tiraniei contagioase a mediului, păreau să fi pierdut curajul de a înălța ramurile lor gingașe.

O ușoară lovitură pe umăr o făcu să tresară, pe ea, care tocmai îndrăznise să se gândească la luptă. Nu era totuși decât Matthew, care venise să-i vorbească un moment înainte de a pleca s-o viziteze pe miss Moir.

— Mă întorc devreme deseară, Mary, spuse el. Nu-ți bate deci capul... știi tu, să mă aștepti. Și – adăugă el în grabă –, acum că plec din țară, știu că n-ai să spui niciodată vreun cuvânt despre treaba asta oricui ar fi... nu mi-ar plăcea să se afle vreodată... și-ți mulțumesc din suflet pentru tot ce-ai făcut pentru mine.

Această neașteptată manifestare de recunoștință din partea fratelui ei, manifestare ce-și avea originea într-un acces prematur de nostalgie și era stimulată de dorința instinctivă și precaută de a lăsa în urmă, în timpul absenței sale, o amintire favorabilă, o înduioșă pe Mary.

— N-a fost mare lucru, răspunse, și am fost foarte fericită să pot face asta pentru tine. Ai să uiți acolo de toate aceste griji.

— Voi avea, cred, alte preocupări.

Nu-l văzuse niciodată atât de umil, atât de puțin închipuit și, cuprinsă de un val cald de afecțiune pentru el, îi spuse:

— Te duci acum s-o vezi pe Agnes. Te însoțesc până la poartă.

Ocolind colțul casei la braț cu el, ea simți toată deosebirea dintre micul filfizon de acum două săptămâni și tânărul șovăielnic, timorat, care umbla acum lângă ea.

— Ai avea nevoie să te înviorezi puțin, Matt, spuse ea cu afecțiune.

— Acum, când ceasul a sosit, nu am deloc poftă să plec, zise apatic.

— Ar trebui să te bucuri că pleci de aici, îi răspunse ea. Știu că eu aș fi încântată. Casa asta îmi face impresia unei închisori. Am senzația că nu voi putea scăpa niciodată din ea, oricât aș dori. Se opri o clipă, adăugând apoi: E adevărat că o lași în urmă pe Agnes! În asta constă, probabil, toată diferența. Asta te întristează și te tulbură.

— Bineînțeles, confirmă Matthew. Nu-i trecuse încă prin cap să privească lucrurile în lumina aceasta, dar frământând acum în minte acest gând, îl găsi mângâietor și profund liniștitor pentru amorul său propriu.

— Ce gândește tata despre Agnes și tine? Întrebă deodată.

O privi uimit, înainte de a-i răspunde cu indignare:

— Ce vrei să spui, Mary? Miss Moir este o fată extrem de onorabilă și nimeni n-ar putea spune ceva împotriva ei. E o fată remarcabil de fină! Ce te-a făcut să mă întreb?

— O, nimic special, Matt! răspunse ea vag, ferindu-se să dea glas ideii absurde care-i venise. Agnes Moir, merituoasă și demnă de admirație din orice alt punct de vedere, nu era decât fiica unui mic și foarte neînsemnat cofetar; și cum Brodie ținea și el, cel puțin în teorie, o prăvălie, nu o putea

respinge pe Agnes din acest motiv. Dar el fusese acela care obținuse acest post pentru Matthew, insistând să plece în India; și Matthew avea să stea cinci ani acolo. Revăzu, ca în lumina unui fulger, expresia de sălbatic și mușcător amuzament din privirea tatălui ei atunci când anunțase, pentru prima dată, soției sale înspăimântate și fiului său speriat, intenția sa de a-l trimite pe acesta departe de țară. Pentru prima oară mijise în cugetul ei o imagine vagă despre mentalitatea tatălui ei. Se temuse întotdeauna de el și-l respectase, acum însă, această licărire bruscă o făcu aproape să-l urască.

— Am plecat, Mary, spuse Matthew. La revedere.

Mary deschise gura, gata să vorbească, dar în timp ce mintea ei se mai frământa cu acea bănuială nedeslușită, privirea i se opri asupra atitudinii supuse, lipsite de energie a fratelui ei, care căuta în zadar să lupte cu descurajarea. Îl lăsă să plece fără a mai rosti vreun cuvânt.

După ce o părăsi, Matthew porni înainte cu pași mai hotărâți, încălzindu-și încrederea în sine, care era atât de zdruncinată, la focul pe care, fără să-și dea seama, soră-sa îl atâțase în el. Desigur, îi era teamă s-o părăsească pe Agnes! Simțea că descoperise, în sfârșit, cauza deprimării sale, că bărbați mai tari decât el ar fi șovăit din pricini mai mărunte, că descurajarea lui făcea cinste inimii sale de îndrăgostit înfocat. Începu să se simtă mai mult ca un alt Livingstone decât ca un proaspăt recrut. Fluieră tare câteva măsuri din *Juanita*, își aduse aminte de mandolina lui, se gândi cam anapoda la doamnele de pe vaporul *Irrawady* sau poate din Calcutta și se simți, în general, mai bine.

Când ajunse la locuința familiei Moir, își recăstigase o părticică din elanul său obișnuit și urcă în salturi scara, căci, dat fiind că această familie era nevoită să locuiască deasupra prăvăliei, erau multe trepte de urcat; ba mai rău încă, intrarea se găsea la capătul unui coridor îngust. Își revenise efectiv atât de bine, încât mânuiește cu multă hotărâre ciocănașul de la ușă și avea acum o atitudine ce nu părea deloc încântată de acest mediu oarecum inferior și nedemn de un bărbat al cărui nume avea, poate, să strălucească într-o bună zi în analele imperiului. O privi, de asemenea, cu o expresie de superioritate pe fetița care ajuta în cofetărie și care acum, travestită, de bine de rău, în slujnicuță, îi deschise ușa și-l introduse în salonașul unde Agnes, eliberată de servitutea tejghelei – cu toate că ora închiderii nu sosise încă – ședea așteptându-l pe Matt al ei. Mâine nu va putea lipsi de la locul ei de muncă, ca să-l însoțească la Glasgow, astă-seară însă, el era numai al ei.

Salonașul era rece, umed, nefolosit și neprimitor, cu mobila lui greoaie de mahon, al cărei model complicat se pierdea într-un joc voluptuos de curbe și volute, și a cărei tapiserie de păr de cal era ascunsă de învelitori. Podeaua era acoperită cu o mușama care lucea ca o stradă udată. Pe pereți, vite din

ținutul de munte, înfiorător pictate în ulei, priveau descurajate spre pian, acest simbol de distincție, care purta pe capacul său îngust și supraîncărcat trei păsări împăiate, din specii necunoscute, așezate mutește sub un glob de sticlă, în mijlocul unei păduri de fotografii. Agnes ca sugaci, ca fragedă copilă, ca fetiță, ca domnișoară, Agnes într-un grup la excursia anuală a breslei patiserilor și cofetarilor, la serbarea „Societății de temperanță a tineretului”, la plimbarea „Slujitorilor prin muncă ai bisericii” – toate, absolut toate se aflau acolo.

Și iat-o și pe Agnes în carne și oase, în adevăratul înțeles al cuvântului, căci, deși mică de statură, avea, asemenea mobilei din cameră, o înclinație spre curbele excesive, mai ales la șolduri și la piept, care erau pline și promiteau un volum și mai mare pentru viitor. Avea tenul închis și ochi ca pruna, sub sprâncene negre, obraji măslinii și buze roșii și cărnoase, din care cea superioară era ușor umbrită de un puf moale și fin, ce ascundea însă în el amenințări întunecate pentru mai târziu.

Îl îmbrățișă cu multă căldură. Era cu cinci ani mai mare decât Matthew și-l prețuia în consecință. Acum îl luă de mână, îl conduse până la sofa și se așază o dată cu el pe această mobilă puțin îmbietoare, care, la fel ca salonașul, era destinată efuziunilor lor.

— Iată deci ultima noastră seară! oftă ea.

— O, nu spune asta, Agnes! răspunse el. Vom putea totdeauna să ne gândim unul la altul. Vom fi împreună în gând.

Cu tot devotamentul ei pentru biserică, Agnes poseda, judecând după exteriorul ei, posibilități ascunse pentru o comuniune mai strânsă decât aceasta. Nu-și dădea, firește, seama de acest lucru și l-ar fi respins cu vehemență, dar oftă adânc când îi spuse: „Aș vrea să te știu mai aproape decât în India”, lipindu-se mai strâns de el.

— Timpul va trece ca vântul, Agnes. Curând, foarte curând, voi fi iarăși aici, cu buzunarul plin de rupii. Era mândru de a cunoaște atât de bine moneda străină și adăugă: O rupie valorează cam un șiling și patru pence.

— Nu-mi pasă acum de rupii, Matt. Spune-mi că mă iubești!

— Da, te iubesc și de aceea sunt atât de nenorocit că plec. N-am fost în apele mele în zilele din urmă, ba complet zdrobit.

Se simțea cu adevărat nobil de a fi depus la picioarele ei povara suferințelor sale.

— N-ai să vorbești cu niciuna din acele femei străine, nu-i așa, Matt? N-aș avea încredere în ele, pe cât îmi pot da seama: un obraz drăguț poate ascunde o inimă mârșavă. N-ai să uiți asta, nu-i așa, iubitul meu?

— Bineînțeles că nu.

— Înțelegi, scumpul meu, că un tânăr chipeș ca tine riscă să fie supus multor ispite în țările acelea calde. Femeile de acolo nu se dau în lături de la nimic pentru a pune mâna pe un bărbat din clipa când și-au aruncat ochii pe el, mai ales dacă e vorba de un tânăr de treabă... asta nu face decât să le ațâțe mai mult, iar mica ta Agnes nu va fi acolo ca să vegheze asupra ta, Matt. Vreau să-mi promiți că ai să fii cu băgare de seamă... de dragul meu.

Era un sentiment delicios pentru el să se simtă dorit cu atâta ardoare, să vadă că de pe acum era geloasă pe el până la disperare și, trăgând parcă cu coada ochiului la cuceririle sale viitoare din India, murmură pe un ton solemn:

— Da, Agnes, îmi dau seama cât de adevărate sunt cuvintele tale. Calea mea va fi poate grea, dar n-am să las pe nimeni să mă compromită în ochii tăi. Dacă ceva se va pune între noi, vina nu va fi a mea.

— O, Matt, iubitul meu, șopti ea, să nici nu pomenști de asta! N-am să pot dormi gândindu-mă la toate zvăpăiatele care se vor ține după tine. Firește, nu sunt neînțelegătoare. M-aș bucura dacă ai face cunoștință acolo cu femei cumsecade, serioase, poate cu misionare sau cu doamne care lucrează pentru cauza creștină. Ar fi bine pentru tine să intri în legătură cu câteva femei cu sentimente materne, care să aibă grijă de tine și să-ți cârpească poate ciorapii. Dacă mi-ai da de veste, aș putea să le scriu.

— Desigur, Agnes, răspunse, nu prea încântat de sugestia ei și ferm convins că femeile bătrâioare descrise de ea n-ar forma tocmai societatea dorită. Firește, nu pot fi sigur că voi întâlni vreo doamnă de acest fel. Trebuie să văd întâi cum stau lucrurile acolo.

— Ai să te descurci foarte bine, Matt, îl asigură ea cu dragoste. Nici nu se poate altfel pentru un om cu manierele tale. Afară de asta, și muzica ta îți va fi de mare ajutor în societate. Ți-ai luat cu tine toate cântecele?

Matt dădu din cap în semn de confirmare, adăugând:

— Mi-am împachetat și mandolina. I-am pus ieri o nouă panglică roz.

Agnes strânse din sprâncene gândindu-se la cei ce aveau să se bucure la vederea acestei podoabe înnodate pe un instrument atât de romantic; dar nevoind să insiste prea mult, își înăbuși cu greutate temerile și, silindu-se să zâmbească, mută conversația pe un făgaș mai înalt.

— Și corul bisericii îți va duce lipsa, Matt. Repetițiile nu vor mai fi la fel fără tine.

Matt protestă cu modestie, ea însă nu admise această împotrivire a lui.

— Nu, strigă ea, nu tăgădui, dragul meu! Vocea ta va lipsi în biserica noastră. Îți aduci aminte de seara aceea când, după repetiție, m-ai însoțit pentru prima oară până acasă? N-am să uit niciodată felul în care mi-ai vorbit, scumpul meu. Nu-ți amintești ce mi-ai spus?

— Nu-mi aduc aminte acum, Agnes, răspunse, fără să dea atenție spuselor ei. Nu mi-ai vorbit tu întâi?

— Vai, Matt! oftă ea, căscând muștrător ochii la el. Cum poți spune una ca asta? Știi bine că toată seara te-ai uitat la mine peste cartea de imnuri și că mi-ai adresat primele cuvinte! Te-am întrebat doar dacă mergi în aceeași direcție cu mine.

Matt dădu din cap în semn de scuză:

— Îmi aduc aminte acum, Agnes! Am mâncat împreună toată punga de acadele de tot soiul pe care o aveai cu tine. De altminteri, erau excelente.

— Am să-ți trimit în fiecare lună o cutie de tinichea plină de dulciuri, îi promise cu zel. Nu aveam intenția să pomenesc de acest lucru, dar pentru că ai adus vorba despre el, pot să ți-o spun, dragul meu. Știu că-ți plac zaharicalele și n-ai să găsești în locurile acelea cofeturi cum trebuie. Vor rezista bine până acolo dacă ți le voi trimite într-o cutie de tablă.

Îi mulțumi cu un zâmbet satisfăcut, dar înainte să poată rosti un cuvânt, ea se grăbi să continue, bătând fierul recunoștinței sale cât era cald:

— Nu e niciun lucru pe care mica ta Agnes nu l-ar face pentru tine, Matt, cu condiția să n-o uiți, urmă ea cu căldură. Trebuie să te gândești neîncetat la mine. Ai cu tine toate fotografiile mele? Pune una în cabina ta, de îndată ce te sui pe vapor, da, dragul meu?

Își lăsă capul să atârne mai greu pe umărul lui, ridicând spre el o privire cuceritoare.

— Sărută-mă, Matt! Ah, ce minunat a fost! E delicios să simți că ești logodită. E o legătură aproape tot atât de tare ca și căsătoria. Nicio fată cumsecade nu poate simți ce simt eu, dacă nu e logodită de-a binelea cu tânărul ei.

Cum divanul părea să nu aibă arcuri, Matt începu să se simtă copleșit de povara considerabilă pe care o avea de susținut. Dragostea sa de novice pentru miss Moir, stimulată de măgulirea vicleană a atențiilor ei, nu era destul de tare ca să reziste vehemenței acestei îmbrățișări drăgăstoase.

— Îmi dai voie să fumez? sugeră cu tact.

Agnes își ridică privirea și, sub încâlceala neagră ca cerneala a părului ei, ochii ei umezi înotau în lacrimi.

— În ultima seară? întrebă ea pe un ton de muștrare.

— Credeam că m-ar putea întări, murmură el. Zilele din urmă au fost foarte grele pentru mine, toate pregătirile astea cer un mare efort.

Ea oftă, se ridică în silă și spuse:

— Fie, dragul meu! Nu-ți pot refuza nimic. Trage câteva fumuri, dacă crezi că-ți va face bine. Dar nu trebuie să exagerezi cu fumatul în India, Matt. Nu

uita că ești cam slab de piept. Adăugă apoi, cu generozitate: Lasă-mă să-ți aprind această țigară, de vreme ce e pentru ultima oară.

Dădu foc cu timiditate micului trabuc cam îndoit pe care Matthew îl luă din buzunarul vestei și-l observă cu teamă când scoase, într-o virilă tăcere, nori groși de fum. Acum îl putea iubi și admira numai de la distanță, dar cu brațul întins continua să se joace cu lanțul lui de ceasornic.

— Ai să duci lipsa micii tale Aggie, nu-i așa, Matt? îl întrebă ea cu pasiune, dar tușind ușor din cauza mirosului tare al țigării de foi.

— Da, îngrozitor! răspunse el solemn. Gusta din plin plăcerea acestei situații: el fumând eroic, ea șezând la picioarele lui, plină de drăgăstoasă admirație feminină. Va fi... de neîndurat. Ar fi vrut să spună cu energie „infernă”, dar din respect pentru ea folosi expresia mai puțin bărbătească, clătînând totodată din cap, ca și cum ar fi pus la îndoială capacitatea sa de a suporta toate aceste încercări.

— Trebuie să suferim unul de dragul celuilalt, spuse Agnes suspinând. Simt că această suferință te va face să înfăptuiești lucruri mari acolo. Ai să-mi scrii, povestindu-mi toate faptele tale?

— Vă voi scrie, ție și Mamei, cu fiecare vapor, îi promise Matthew.

— Voi păstra, bineînțeles, un contact strâns cu Mama, răspunse Agnes, ca și cum ar fi aparținut deja familiei.

El simți că rugăciunile a două femei fidele și iubitoare se vor înălța la unison pentru el, în vreme ce va înfrunta aspra lui sarcină în țări îndepărtate, dar trabucul, în ciuda eforturilor sale de a-i prelungi durata, începu să-i ardă buzele, astfel că sfârși prin a-l arunca cu regret. Agnes își cuibări îndată capul pe pieptul lui, spunând:

— Sărută-mă iarăși, iubitule! Apoi, după o pauză, sugeră seducător, în șoaptă: Ai să te întorci la mine, mare, puternic, îndrăzneț, nu e așa, Matt? Îmi place să mă simt strânsă cu putere de brațele tale, oricât de tare ai vrea.

Cuprinzându-i moale umerii cu brațul, avu oarecum sentimentul că exigențele ei erau prea mari față de un bărbat care avea de înfruntat a doua zi primejdiile unei călătorii grele și aventuroase.

— Mi-e într-adevăr rușine să-mi arăt în chipul acesta sentimentele, urmă ea cu sfială, dar nu e nimic rău în asta, Matt, nu-i așa? Ne vom căsători de îndată ce te vei întoarce. Mi se rupe inima la gândul că nu ne-am putut cunoaște înainte de plecarea ta. Mi-ar fi plăcut să mă îmbarc cu tine.

— Dar, Agnes, protestă el, e o țară cu totul nepotrivită pentru o femeie albă!

— Sunt multe acolo, Matt, foarte multe! Neveste de ofițeri și câte și mai câte! Am să merg cu tine, dacă va trebui să mai pleci acolo după ce stagiul

tău va expira, spuse ea cu hotărâre. Numai faptul că trebuie să-ți croiești un drum acolo ne-a împiedicat, dragul meu.

Matthew păstră tăcerea, uimit de tonul hotărât al cuvintelor ei. Nu se socotise niciodată atât de aproape de altar și nici nu bănuise că Agnes avea atâta ascendent asupra lui; găsea, de asemenea, că îmbrățișarea se prelungea la nesfârșit. În cele din urmă, spuse:

— Îmi pare rău, dar trebuie să plec, Aggie.

— Dar e încă atât de devreme, Matt! obiectă iritată. De obicei, nu pleci înainte de zece.

— Știu, Agnes, dar mâine mă așteaptă o zi grea, răspunse el cu gravitate. La prânz trebuie să fiu pe vapor.

— Despărțirea asta o să mă omoare, spuse ea pe un ton tragic, dându-i drumul cu ciudă.

În timp ce se ridica, îndreptându-și cravata, scuturându-și pantalonii și inspectând dunga lor boțită, Matthew își spunea că nu-și pierduse chiar vremea și că era plăcut să știe că existau femei gata să moară pentru el.

— Rămâi cu bine, Agnes, exclamă cu bărbăție, depărtându-și picioarele și întinzându-i amândouă mâinile. Ne vom revedea.

Agnes se aruncă din nou în brațele lui deschise, îngropându-și capul în pieptul lui, în timp ce sughițurile ei puternice îi scuturau pe amândoi.

— Simt că n-ar fi trebuit să te las să pleci! strigă cu o voce întretăiată, când el se desprinsese de ea. N-ar trebui să renunț așa de ușor la tine. Te duci prea departe. Mă voi ruga totuși pentru tine, Matt! Dumnezeu să mi te păstreze! spuse printre lacrimi, coborând scara cu el.

Ajuns în stradă, Matthew se simți consolată, ușurat, întărit de jalea ei, ca și cum ravagiile pe care le provocase în inima ei feciorelnică l-ar fi înnobilit, i-ar fi înălțat statura cu câteva degete. Dar culcându-se devreme, în vederea eforturilor ce-l așteptau a doua zi, cugetă că miss Moir fusese poate prea insistentă în atențiile față de el, iar când era gata să adoarmă, își dădu seama că un bărbat trebuie să chibzuiască de două ori înainte de a se lega, nu să se pripească, mai ales când acel bărbat era un tip atât de isteț ca Matthew Brodie.

În dimineața următoare, deși se trezise devreme, Mama nu-l lăsă să se scoale din pat înainte de ora nouă.

— Nu te grăbi! Vom proceda pe îndelete! Cruță-ți puterile, băiatul meu, îi spuse când îi aduse ceaiul. Avem tot timpul și te așteaptă o călătorie lungă.

Îl vedea, de bună seamă, călătorind fără a se opri până la Calcutta; și din pricina întârzierii cu care se sculase, el nu era îmbrăcat decât pe jumătate când tată-său îl strigă de la capătul de jos al scării. Brodie nu era dispus să se abată nici cu un pas de la obiceiurile sale; s-ar fi făcut, în ochii săi, vinovat de

o slăbiciune așteptând până la plecarea fiului său; așadar, la nouă și jumătate, întocmai ca în celelalte zile, era gata să pornească la prăvălie. Când Matthew coborî în grabă scara, în cămașă și pantaloni, cu un prosop în mână și cu părul încă ud, atârându-i pe obrazul palid, și se apropie de tatăl său în vestibul, Brodie îl aținti cu o privire magnetică, reținându-i un moment căutătura nesigură:

— Ei bine, Matthew Brodie, spuse el, coborându-și ochii spre fiul său, pleci astăzi la drum, și asta înseamnă că-ți iei pe cinci ani rămas-bun de acasă. Sper din tot sufletul că în acești ani ai să-ți dovedești puterile. Ești un băiat cam molău și mototol, iar maică-ta te-a răsfățat mult, dar trebuie să zacă ceva bun în tine. Trebuie să zacă, strigă el, căci ești fiul meu! Îți cer s-o dovedești. Privește oamenii în ochi și nu-ți lăsa capul să atârne ca un câine. Te trimit acolo ca să te fac om. Nu uita că ești fiul și, da, moștenitorul lui James Brodie! Ți-am procurat tot ce-ți trebuie, urmă el. Un post de încredere, care-ți deschide mari posibilități. Ți-am asigurat cel mai bun echipament care poate fi cumpărat cu bani și, ceea ce prețuiește mai mult, ți-am dăruit un nume. Fii bărbat, domnule, și, mai presus de orice, fii un Brodie! Poartă-te ca un Brodie în orice împrejurare și Dumnezeu să te ajute!

Strânse cu tărie mâna fiului său, se întoarse pe călcâie și ieși pe ușă.

Matthew își termină toaleta ca într-un vârtej, ajutat de Mama, care ieșea și intra neîncetat în odaie – își înghiți micul dejun fără a-i simți gustul și fu surprins de zgomotul trăsorii care oprise în fața casei, înainte ca el să se fi putut reculege. Dar nu se terminase cu urările de despărțire. Bătrâna bunică Brodie, supărată de a fi fost tulburată atât de devreme, îi strigă din capul scării, strângându-și lungă cămașă de noapte în jurul picioarelor goale:

— Atunci, la revedere, și bagă de seamă să nu te îneci pe drum!

Nessie, scăldată în lacrimi cu mult înainte de vreme, din cauza acestei împrejurări solemne, nu putu decât să bolborosească, sughițând:

— Am să-ți scriu, Matt! Sper că busola îți va fi de folos!

Mary, adânc mișcată, îi cuprinse gâtul cu brațele, sărutându-l cu duioșie:

— Capul sus, dragă Matt! Fii curajos, și nimic nu te va putea atinge! Și nu o uita pe sora ta, care te iubește.

Acum era în trăsură cu Mama. Stătu ghemuit și apatic, hurducat fără milă până la gară, în vreme ce doamna Brodie se uita mândră prin portieră. Vedea în închipuire oamenii făcându-și semn cu cotul la trecerea impetuoasă a echipajului și spunându-și: „Uite-o pe doamna Brodie, își însoțește flăcăul care pleacă la Calcutta! A fost o mamă bună pentru băiatul ăsta, da. E și el un tânăr minunat.” Și așa mai departe. „Într-adevăr, nu se întâmplă în fiecare zi ca o mamă din Levenford să-și conducă fiul la vaporul ce pleacă spre India” – își spunea ea cu mulțumire de sine, strângându-și mai

bine paltonul în jurul ei și căutând să șadă cât mai falnic în prăpăditul vehicul, de parc-ar fi fost trăsura ei particulară.

La gară, îi plăti cu un aer demn vizitiului, trăgând cu coada ochiului pe sub pălărie la cei câțiva hoinari aflați din întâmplare sub arcada de la intrare, și nu se putu opri să spună nepăsător hamalului care ducea bagajele:

— Tânărul acesta pleacă în India.

Hamalul, clătinându-se sub greutatea cufărului și amețit de mirosul de camfor ce emana din el, își suci gâtul lui roșu pe după colțul cufărului, aruncându-i o privire ștearsă. Era prea împovărat pentru a scoate o vorbă.

Ajunseră pe peron, dar trenul destinului avea întârziere, căci orarul căilor ferate reunite de la Darroch și Levenford, obiect permanent al nemulțumirii publice, nu-și dezmințea nici de astă dată reputația și nu aspira, de bună seamă, nici la cel mai scăzut grad de punctualitate. Mama bătea neostenit din picior, strâmba nerăbdătoare din buze și își arunca în fiecare clipă ochii la ceasul de argint atârnat de gâtul ei cu un șiret de păr împletit. Matthew, care nutrea în inimă speranța deznădăjduită că pe linie avusese loc un accident, se uita pierdut și dezolat la hamal, care, în schimb, privea cu gura căscată la doamna Brodie. Nu o văzuse niciodată până atunci și urmărind cu o uitătură neroadă atitudinea ei suficientă și degajată, care ieșea cu totul din cadrul celor ce se puteau vedea de obicei în partea locului, o lua negreșit drept o ființă excepțională – o călătoare cu vastă experiență europeană.

În cele din urmă, se auzi din depărtare un huruit răsunător, care îngropă ultimele speranțe ale lui Matt. Trenul intră gâfâind în gară și, peste câteva minute, porni din nou pufăind, luând cu sine pe doamna Brodie și pe Matthew, așezați față-n față pe banchetele tari din lemn, și lăsând în urmă un hamal, care se uita decepționat la moneda de un peni pe care cucoana i-o pusese cu un gest măreț în mână. Se scărpină în cap, scuipă cu dezgust și își alungă din gând întregul episod, ca pe un mister ce depășea puterea lui de înțelegere.

În tren, doamna Brodie folosi fiecare întrerupere trecătoare a huruitului asurzitor, spre a adresa fiului ei câteva cuvinte vioaie, iar în pauzele dintre aceste paranteze se uita la el cu admirație. Matthew se zvârcolea pe locul lui; își dădea seama că forma obiectul unei acțiuni de îmbărbătare, lucru ce-i era de nesuferit. „Îi vine ușor ei, își spunea în ciudat, căci nu e obligată să plece.”

În sfârșit, după o călătorie care lui Matthew i se păru dureros de scurtă, ajunseră la Glasgow. De la gară, coborâră pe Jamaica Street, trecând apoi pe Broomielaw până la docul Stobcross, unde vaporul *Irrawady* aștepta sub presiune, flancat de două remorchere. Le făcu impresia unui vas enorm, cu zbat-uri late ca aripile de liliac și cu un coș pe lângă care catargele celorlalte corăbii păreau pitice. Și Mama observă cu admirație:

— Pe cuvântul meu, e un vapor mare și puternic, Matt! N-o să-mi fie frică pentru tine, știindu-te la bordul lui. Coșul ăsta e tot atât de înalt ca turla bisericii de la noi. Privește și toată lumea asta de pe punte. Cred că trebuie să ne suim și noi.

Urcară împreună pasarela, ajungând pe punte, unde începuse forfota imbarcării și domneau o agitație și o zăpăceală nemaipomenite. Marinari alergau încoace și încolo, săvârșind adevărate minuni cu odgoanele; ofițeri în uniforme cu fireturi strigau cu un aer important și suflau strident în fluier; îngrijitori îi urmau pe pasageri și pasageri alergau după îngrijitori; anglo-indieni, care se înapoiau în țara lor de adopție, se holbau iritați la cei ce le stăteau în cale; rudele, pe punctul de a se despărți de ai lor, se ciocneau cu picioarele de bare de fier și de grămezi de bagaje.

În fața acestei activități înfrigurate, încrederea în sine a doamnei Brodie scăzu. Aerul de superioritate al funcționarului care le făcu semn să coboare spre cabine o intimidă și, cu toate că-și propusese să se adreseze cel puțin căpitanului, spre a-l recomanda într-o formă potrivită pe Matthew grijii lui speciale, își pierdu curajul; când se văzu între pereții cămăruței îmbâcsite, care avea să-i servească drept cabină lui Matt în cursul viitoarelor opt săptămâni și simți că vaporul se ridica și se lăsa în jos frecându-se de apărătoarea cheiului, ea înțelese că ar fi mai bine să coboare cât mai curând pe uscat.

Acum, că adevărata despărțire era iminentă, exaltarea factice izvorâtă din imaginația ei romantică se dezumflă – după cum prevăzuse cu ironie soțul ei – ca o bășică împunsă cu acul. Redeveni ceea ce era de fapt: o femeie slabă, care dăduse viață acestui copil, îl hrănise la sânul ei, îl văzuse crescând până la vârsta bărbăției, iar acum era pe punctul de a cunoaște despărțirea de el. O lacrimă i se prelinse ușor pe obraz.

— O, Matt, strigă ea, am căutat să fiu tare de dragul tău, iubitule, scumpul meu băiat, dar mă doare să te pierd! Mă întreb dacă ești făcut pentru acele locuri străine. Aș prefera să rămâi acasă.

— Nici eu n-aș vrea să plec, mamă, o imploră el cu ardoare, ca și cum dânsa ar fi putut întinde mâna în ultima clipă, spre a-l scoate din această groaznică situație.

— Trebuie să pleci, fiul meu! Lucrurile sunt prea înaintate pentru a mai putea fi schimbate acum, spuse ea, dând din cap cu tristețe. Tatăl tău a dorit-o tot timpul. Și cuvântul lui trebuia ascultat. Nu e altă cale. Dar ai să te silești să fii băiat bun, nu-i așa, Matt?

— Da, mamă.

— Ai să-mi trimiți o parte din leafa ta, ca s-o depun pentru tine la casa de economii?

— Da, mamă.

— Ai să citești în fiecare zi un capitol din Biblie?

— Da. Îți promit, mamă.

— Și nu mă uita, Matt.

Matthew izbucni într-un hohot de plâns copilăresc, întretăiat de sughituri.

— Nu vreau să plec! bolborosi el, agățându-se de rochia ei. Mă trimiteți cu toții acolo și n-am să mă mai întorc niciodată. Mă duc la moarte sigură. Nu mă lăsa să plec, mamă!

— Trebuie să pleci! șopti ea. Ne-ar omorî dacă ne-am întoarce împreună.

— Am să fiu bolnav pe vapor, scânci el. Simt de pe acum cum mi se face rău. Am să mă molipsesc de friguri acolo. Știi că nu sunt tare. Or să mă doboare, te asigur, mamă.

— Sst, fiul meu! murmură ea. Trebuie să te liniștești. Am să mă rog lui Dumnezeu ca să te ocrotească.

— Bine, mamă, dacă trebuie neapărat să plec, du-te acum, gemu el. Nu mai pot să îndur. Nu sta aici ca să-mi spui povești! Să sfârșim cu asta! Lasă-mă singur!

Maică-sa se ridică și-l strânse în brațe; în sfârșit, devenise o adevărată femeie.

— Rămâi cu bine, fiul meu, și Dumnezeu să te binecuvânteze, rosti ea liniștit.

Când părăsi cabina, cu ochii scăldați în lacrimi și cu capul tremurând, el se aruncă istovit pe cușetă.

Doamna Brodie coborî pasarella și porni spre gara din Queen Street. Trecând printre instalațiile portuare, își târî picioarele pe același pavaj pe care înaintase adineauri cu atâta mândrie; treptat, trupul ei se aplecă înainte; își lăsa, nepăsătoare, rochia să măture praful; pășea cu capul în piept, vrednică de milă; un vâl de renunțare coborî asupra ei; se trezise cu totul din vis; era acum din nou nefericita și supusa soție a lui James Brodie.

În trenul ce o ducea spre Levenford se simți obosită, sleită de șirul grăbit de emoții care-i străbătuseră ființa. O toropeală o cuprinsese, cufundând-o în somn. În întunericul creierului ei adormit, vedenii răsăreau din ascunzișurile lor și o chinuiau. Cineva o trăgea în jos, zdrobind-o cu pietre; bolovanii cenușii și colțuroși o înconjurau din toate părțile, strivind-o. Pe pământ, lângă ea, zăceau copiii ei, cu măduarele întinse, într-o stare de slăbiciune cadaverică, și pe când zidurile se lăsau încet deasupra lor, ea se trezi cu un țipăt puternic, care se amestecă cu șuieratul locomotivei. Trenul se apropia de periferia Levenfordului. Ajunsese acasă.

5.

A doua zi, pe la ora zece, după ce stăpânul casei își luase micul dejun și plecase, doamna Brodie și cu Mary se aflau, potrivit obiceiului, împreună în bucătărie, spre a se sfătui și a discuta treburile gospodărești pentru ziua aceea. De astă dată însă, ședeau acolo fără a trece în revistă posibilitățile de a deretica și a cârpi, fără a delibera dacă aveau să gătească pentru masa de seară tocană sau carne tocată, sau a chibzui dacă rândul de haine gri al tatei trebuia călcat; păstrau amândouă tăcerea, oarecum abătute. Doamna Brodie sorbea cu tristețe o ceașcă de ceai tare, iar Mary se uita liniștită pe fereastră.

— Nu mă simt bună de nimic astăzi, spuse în cele din urmă Mama.

— Nu e de mirare, după ziua de ieri, oftă Mary. Mă întreb cum i-o fi mergând. Sper că nu l-a apucat încă dorul de casă.

Doamna Brodie clătină din cap.

— Cel mai grav lucru pentru el o să fie, mă tem, răul de mare, căci Matt n-a avut niciodată stofă de marinar, săracul de el! Îmi aduc bine aminte cum la doisprezece ani a fost foarte grav bolnav pe vaporul spre Port Doran... și marea nici nu era prea agitată. Mâncase renglote după cină și n-am vrut să-l împiedic, ca să nu-i stric băiatului plăcerea din ziua aceea, dar le-a dat afară împreună cu bunătate de masă, care-l costase pe taică-său nu mai puțin de o jumătate de coroană¹⁰. Vai, cum s-a supărat taică-tău pe el, și chiar și pe mine, de parc-ar fi fost vina mea că vaporul i-a întors băiatului stomacul pe dos!

Se opri, pierdută în amintiri, apoi adăugă:

— Acum, când e departe, atât de departe, sunt mulțumită că măcar eu nu i-am spus niciodată vreo vorbă aspră. Nu! Nu i-am vorbit niciodată cu mânie, necum să ridic vreodată mâna împotriva lui, ca să-l pedepsesc.

— L-ai iubit totdeauna cel mai mult pe Matt, confirmă Mary cu blândețe, și mă tem că o să-ți lipsească mult, mamă.

— Vezi bine că o să-mi lipsească, răspunse doamna Brodie. Mă simt așa de nenorocită, ca și cum ceva din mine însămi ar fi plecat cu vaporul ăla și nu se va mai întoarce niciodată. Dar sper că și el îmi va duce lipsa.

Ochii ei sticleau când urmă:

— Deși e bărbat în toată firea, a plâns în cabina lui ca un copil, când a trebuit să-și ia rămas bun de la mamă-sa. E o mângâiere pentru mine acest lucru, Mary, și va rămâne o mângâiere până când dragele lui scrisori mă vor consola. Doamne, cât le aștept! Singura scrisoare pe care mi-a scris-o

¹⁰ O coroană = 5 șilingi.

vreodată a fost atunci când avea nouă ani și-l trimisese să-și petreacă vacanța la ferma vărului Jim, pentru că era slab de plămâni. Spunea în ea lucruri atât de interesante, despre calul pe care încălecaseră și despre păstrăvul mic pe care-l prinsese în râu. Am păstrat-o până azi în sertarul meu. Trebuie s-o recitesc, da! încheie cu melancolică plăcere. Am să scotocesc în sertarele mele ca să aleg toate lucrurile rămase de la Matt. Va fi pentru mine o fărâmă de mângâiere până am să primesc vești de la el.

— Vrei să golim astăzi odaia lui, mamă?

— Nu, Mary, nu trebuie să ne atingem de ea. E camera lui Matt și o vom păstra așa cum e, până când va avea din nou nevoie de ea, dacă lucrul ăsta se va mai întâmpla vreodată.

Sorbi cu poftă o înghițitură de ceai.

— E drăguț din partea ta că mi-ai pregătit asta: îmi mai dă putere. În orice caz, cred că o să poată găsi ceai bun în India, e doar țara ceaiului și a mirodeniilor. Ceaiul rece va fi răcoritor pentru el în căldura de acolo. Apoi, după o pauză: De ce n-ai luat și tu o ceașcă?

— Nu mă simt prea bine astăzi, mamă.

— Arăți rău de câteva zile. Ești palidă ca o foaie de hârtie.

Dintre toți copiii, Mary era cea pe care doamna Brodie o iubea mai puțin, dar fiind lipsită de favoritul ei, Matthew, maică-sa se apropie mai mult de ea.

— N-o să facem niciun pic de curățenie în casă astăzi, nici tu, nici eu; merităm amândouă puțină odihnă după toată oboseala din ultima vreme, urmă ea. O să încerc poate să-mi ușurez puțin gândurile citind, iar tu ai să ieși în dimineața asta, ca să faci cumpărăturile și să iei puțin aer. O plimbare cât timp vremea e senină și uscată o să-ți priască. De ce avem nevoie astăzi?

Cercetară camera ca să vadă ce lipsește, iar Mary, neîncrezătoare în memoria ei, își făcu o mică listă. Cumpărăturile trebuia făcute în diferite prăvălii, căci banii de menaj nu erau prea larg calculați, astfel că fiecare articol trebuia cumpărat acolo unde era mai ieftin.

— Putem să de comandăm chiflele la franzelărie, de vreme ce Matt e plecat. Tată-tău nu se atinge niciodată de ele. Spune celor de acolo că nu mai avem nevoie de ele, zise Mama. Vai, ce groaznic de goală îmi pare casa când mă gândesc că băiatul nu mai e aici! Îmi făcea atâta plăcere să-i dau câte un lucru bun și gustos!

— N-o să avem nevoie nici de atâta unt, mamă. Îi plăcea doar și untul, sugeră Mary, ciocnind îngândurată cu creionul în dinții ei albi.

— În orice caz, azi n-o să avem nevoie, răspunse Mama cu oarecare răceală, dar aș vrea să-mi cumperi, când ai să ieși, numărul din săptămână asta al *Gândurilor bune*. E tocmai ce-i trebuie lui Matt și am să i le trimit

regulat. O să-l îmbărbăteze să le primească în fiecare săptămână și o să-i ridice moralul.

După ce cercetară și socotiră tot ce aveau de cumpărat, evaluând cu grijă costul total al târguielilor, Mary luă în primire banii pe care maică-sa i-i numără din portmoneul ei cam subțire, își puse pălăria, apucă punga ei fină de rețea și porni să-și facă cursele. Era fericită că iese la aer, căci se simțea mai liberă la trup și la suflet dincolo de zidurile casei, mai puțin sufocată, mai puțin stingherită de monotonia invariabilă a mediului. Afară de aceasta, fiecare drum în oraș însemna pentru ea o deosebită și pasionantă aventură. La fiecare cotitură, la fiecare colț își reținea, plină de așteptare, respirația, abia ridicându-și privirea în nădejdea și de teama de a-l zări pe Denis. Cu toate că nu primise o a doua scrisoare – împrejurare fericită, poate, căci în acest caz ar fi fost cu siguranță descoperită –, intuiția ei îi spunea că el se întorsese acum din călătoria de afaceri; dacă o iubea cu adevărat, avea negreșit să vină la Levenford ca s-o caute. O dorință instinctivă o făcu să-și iuțească pasul și-i grăbi în același ritm bătăile inimii. Trecu pe lângă Câmpul comunal cu un sentiment de jenă, observând dintr-o privire rapidă și sfioasă că nimic nu mai rămăsese de pe urma petrecerilor din săptămâna trecută, afară de urmele bătătorite ale unei infinități de pași, de pătratele și cercurile pălite din locurile unde fuseseră ridicate barăcile și corturile, și de grămezi de resturi și de cenușă fumegândă, împrăstiate pe iarba călcată în picioare și pârlolită; dar pustietatea aceasta presărată cu gunoarie nu-i dădu nicio emoție, dispariția gloatei aceleia vesele nu trezi în ea niciun regret, căci în inimă îi stăruia o amintire care nici nu pălise, nici nu era călcată în picioare sau pârlolită, ci care, pe zi ce trecea, se încingea mai tare.

Dorința ei de a-l vedea pe Denis devenise și mai aprinsă, îi făcea silueta gingașă să pară eterată, învăluia ochii ei într-o ceață și-i așternea pe obraji o prospețime asemenea aceleia a unor flori de răsură abia deschise; dorul o înăbușea, dându-i un sentiment de dureroasă amărăciune.

Ajunsă în oraș, zăbovi cu târguielile, întârzie în fața vitrinelor, în speranța că o ușoară atingere de braț o va face să tresară. Alese căile cele mai lungi și străbătu cât mai multe străzi, tot nădăjduind să-l întâlnească pe Denis. Dar nu-l zări și atunci, în loc de a-și ascunde privirea, începu să caute cu teamă în jur, ca și cum l-ar fi implorat să se arate, să pună capăt așteptării ei chinuitoare. Încetul cu încetul lista târguielilor scăzu și când isprăvi cu ultima cumpărătură, o cută mică, expresie a îngrijorării, brăzdă fruntea ei netedă, iar acum, că suferința provocată de așteptările ei înșelate puneă stăpânire pe întreaga-i ființă, colțurile gurii i se lăsară în jos, gata să plângă. Denis nu o iubea și din această pricină n-avea să mai vină. Fusesse nebună să-și închipuie că avea să continue să o poarte în inimă pe ea, o biată făptură

atât de nepotrivită cu farmecul lui, cu frumusețea lui plină de grație. Cu amara certitudine a disperării, fata înțelese că el nu se va întoarce la ea niciodată și că, asemenea unei păsări rănite, care fâlfâie singuratică și neputincioasă din aripi, va rămâne părăsită.

Acum nu-și mai putea amâna întoarcerea, căci simțea deodată, cu mișcătoare demnitate, că nu-i era îngăduit să se lase văzută hoinărind pe stradă și înjosindu-se în ochii tuturor, alergând după un bărbat care-i arătase dispreț; cu sacoșa plină de pachete atârându-i de braț ca o grea povară, se întoarse brusc și porni hotărâtă spre casă. Alese acum străzile mai dosnice spre a se ascunde cât mai mult cu putință, simțind, dezolată cum era, că dacă Denis nu o dorea, nu avea nici ea să se arunce de gâtul lui; și, în culmea acestei îndurerate renunțări, își ținea capul plecat, ocupând cât mai puțin loc pe trotuarul în lungul căruia pășea.

Era atât de resemnată să nu-l vadă pe Denis, încât atunci când acesta se ivi pe neașteptate în fața ei, ieșind din pasajul ce ducea la gara cea nouă, îi făcu impresia unei fantome răsărite din neant. Își ridică privirea pe care o ținea în pământ, ca și cum aceasta, speriată și neîncrezătoare, s-ar fi împotrivit să lase încântătoarea viziune ce i se oferea pe neașteptate să-i pătrundă în suflet, să-l inunde de o bucurie ce era poate ireală, un simplu miraj izvorât din nădejile ei. Dar nicio fantomă n-ar fi putut înainta spre ea cu atâta aprindere sau zâmbi atât de cuceritor, sau să-i apuce mâna cu atâta căldură, cu atâta fermitate, încât să simtă, așa cum simțea ea acum, bătaia sângelui fierbinte în mâna arzătoare și vie ce o strângea. Era Denis. Dar nu avea dreptul să fie atât de vesel și de transportat, atât de lipsit de griji și de plin de avânt, atât de netulburat de nicio amintire a despărțirii lor. Nu înțelegea oare că o silise să treacă prin zile întregi de apăsătoare melancolie și că doar cu o clipă înainte fusese cufundată în tristețe și deznădejde, crezându-se părăsită?

— Mary, exclamă el, învăluind-o cu o privire fierbinte, mă simt ca în cer revăzându-te, și arăți ca un înger! M-am întors abia aseară și m-am grăbit să vin de îndată ce am putut scăpa. Ce noroc că te-am întâlnit!

Îl iertă într-o clipă. Deznădejdea ei se topi la căldura entuziasmului său; tristețea ei pieri sub puterea contagioasă a zâmbetului său plin de veselie; în schimb, o cuprinse o bruscă și tulburătoare amintire a dulcii lor intimități la ultima întâlnire, și o adâncă sfială puse stăpânire pe ea.

Se înroși, văzându-l la lumina zilei pe acest tânăr minunat care, sub mantia întunericului prietenos, o ținuse atât de strâns în brațe și fusese cel dintâi care s-o sărute și să atingă cu mângâierile lui trupul ei feciorelnic. Știa el oare cât se gândise ea de atunci la el, câte emoționante amintiri din trecut

și câte viziuni nebunești de viitor o obsedaseră? Nu îndrăzneă să se uite la el.

— Sunt atât de fericit să te revăd, Mary! Îmi vine să sar în sus de bucurie! Îți pare bine să mă vezi? continuă el.

— Da, spuse cu voce înceată, plină de jenă.

— Am atâtea lucruri să-ți spun, pe care nu le-am putut pune în scrisoarea mea. N-am vrut să scriu prea multe, de teamă că ar putea fi interceptată. Ai primit-o?

— Am primit-o fără complicații, dar te rog să nu-mi mai scrii, șopti ea. Mi-ar fi frică pentru tine, dacă ai face-o.

Ceea ce spusese în scrisoare fusese atât de îndrăzneț, încât gândul la ceea ce fusese trecut sub tăcere o făcu să roșească și mai tare.

— N-o să mai am multă vreme nevoie să-ți scriu, spuse el, râzând cu înțeles. Am să te văd atât de des acum! Rămân la birou o lună sau două, până la turul meu de toamnă; și pentru că a venit vorba despre afacerile mele, scumpa mea Mary, trebuie să-ți spun că mi-ai adus noroc, am primit de două ori mai multe. Comenzi de astă dată. Dacă ai să mă inspire mereu așa, ai să-mi aduci în scurt timp o avere. Pe cuvântul meu! O să trebuiască să te întâlnești cu mine, fie numai ca să împărțim câștigul!

Mary își aruncă, plină de teamă, privirea în jur, începând să simtă, chiar pe această stradă liniștită, o mulțime de priviri răuvoitoare îndreptate asupra ei și înțelegând din impetuositatea lui cât de puțin își dădea seama de situația ei.

— Denis, îmi pare rău, dar nu mai pot să rămân aici... am putea fi văzuți.

— Dar ce, e o crimă să stai de vorbă cu un tânăr... mai ales dimineața? răspunse cu blândețe și înțeles. Nu e niciun rău, te asigur. Dar dacă preferi să umbli, sunt gata să te însoțesc până la capătul pământului! Dați-mi voie, doamnă, să vă duc o bucată de drum pachetele.

Mary clătină din cap.

— Lumea ne-ar observa și mai mult, răspunse ea timidă, convinsă că toți ochii orașului erau ațintiți asupra ei în timpul acestei plimbări nechibzuite.

O privi duios, cu un aer protector, scrutând apoi strada în toate direcțiile, cu o privire de om cu experiență, care apăru privirii ei smerite ca uitătura cutezătoare a unui aventurier aflat într-o țară dușmană.

— Mary, iubita mea, spuse el acum pe un ton glumeț, nu-l cunoști încă pe bărbatul cu care te plimbi. „Foyle nu știe ce e înfrângerea”, iată deviza mea. Intră cu mine aici!

O apucă cu fermitate de braț, ducând-o cu câteva case mai departe, iar apoi, înainte ca ea să-și dea seama și să se poată măcar gândi să reziste, o împinse pe ușa gălbuie a cafenelei Bertorelli. Mary păli de teamă, simțind că

depășise de-a binelea limitele buneicuviințe și că atinsese punctul cel mai adânc al căderii ei. Privindu-l muștrător pe Denis, care zâmbea, exclamă cu indignare:

— O, Denis, cum îți permiți?

Totuși, rotindu-și privirea în jurul sălii curate și goale, cu șirurile ei de mese cu tăblie de marmură, cu micile oglinzi strălucitoare și pereții tapetați în culori vii, în timp ce se lăsa condusă spre una din boxele cu banchete de pluș, care semănau întocmai cu banca ei de la biserică, fu cuprinsă de o ciudată mirare, de parcă s-ar fi așteptat să găsească o speluncă murdară, potrivită pentru orgiile desfrânate care, dacă era vorba să dai crezare părerilor preconcepute, erau inevitabil legate de un local ca acesta.

Nedumerirea ei fu sporită când un bărbat pântecos, cu un aer părintesc și cu o serie întreagă de bărbii, una mai prietenoasă și mai cumsecade decât alta, înaintă zâmbitor spre ei, se îndoi repede din acea parte a corpului unde ar fi trebuit să se afle talia, și spuse:

— Bună ziua, domnule Doyle, mă bucur că v-ați întors.

— Bună dimineața, Louis!

Așadar, acesta era monstrul în persoană.

— Ați avut o călătorie plăcută, misser Doyle? Făcut multe afaceri, sper.

— Foarte multe, bătrâne morman de osânză. N-ai aflat încă la ora actuală că sunt capabil să plasez orice? Aș reuși să vând o tonă de macaroane pe străzile Aberdeenului.

Bertorelli râse, întinzându-și brațele cu un gest expresiv, în timp ce chicotitul lui înmulțea pernițele de grăsime ce încadrau fața lui plină și radioasă.

— Asta nu greu, domnu' Doyle. Maccheroni lucru bun, la fel ca porridge; face oamenii mari, ca mine.

— Așa e, Louis! Ești un exemplu viu împotriva folosirii macaroanelor. Dar să lăsăm silueta dumitale. Ce-ți face familia?

— O! Minunat! Bambino al meu aproape așa mare ca mine. Are deza doua barbii.

Pe când se scutura de răs, Mary contempla din nou înmărmurită spectacolul tragic oferit de un ticălos ce-și ascundea mârșăvia sub masca unei false voioșii și sub aparența unei omenii înșelătoare. Dar zbuciumul gândurilor ei fu întrerupt de Denis, care o întrebă cu tact:

— Ce vrei să iei, Mary? Un „macallum”?

Avu curajul să dea afirmativ din cap, căci cu toate că n-ar fi știut să deosebească un „macallum” de o pricomigdală, era peste puterile ei să-și recunoască ignoranța în fața acestui arhanghel al răului.

— Excelent, delicios, aprobă Bertorelli depărtându-se.

— Drăguț om, spuse Denis. Extrem de cumsecade și amabil, cum nu se mai poate.

— Dar, făcu Mary cu o voce tremurătoare, se spun lucruri atât de grozave despre el!

— Probabil că mănâncă prunci! Cleveteli de oameni bigoți, dragă Mary. Va trebui să depășim odată asemenea idei, dacă nu vrem să rămânem încremeniți în vremurile celui mai negru obscurantism. Deși e italian, e totuși om. Vine dintr-o localitate de lângă Pisa, unde se află vestitul turn, acela aplecat, care însă nu cade. O să mergem odată să-l vedem, așa cum vom vizita Parisul și Roma – spuse el cu nepăsare.

Mary se uita cu evlavie la acest tânăr care se adresa străinilor cu numele lor de botez și care jongla cu capitalele Europei, nu pe un ton lăudăros ca bietul Matt, ci cu o siguranță calmă și rece. Își imagina ce pasionantă putea fi viața lângă un bărbat ca acesta, atât de tandru și totuși atât de tare, atât de blând și totuși atât de neînfricat. Simțea că era pe cale să-l adore.

Își mănca „macallumul”, un delicios amestec de înghețată și zeamă de zmeură care – îmbinând esența fin acidulată a fructului cu dulceața rece și moale a înghețatei – se topea cu un gust delicios și neașteptat pe limbă. Sub masă, Denis își lipea ușor piciorul de al ei, în timp ce ochii lui urmăreau cu vie mulțumire naiva ei plăcere.

De ce oare, se întreba Mary, faptul de a fi împreună cu el o umplea totdeauna de o atât de rară încântare? De ce se deosebea el atât de mult prin bunătatea, generozitatea și toleranța lui de toți aceia pe care-i cunoscuse ea? De ce gura lui arcuită, reflexele de lumină din părul său, felul cum își ținea capul îi făceau inima să salte de fericire?

— Îți place aici? întrebă el.

— E foarte drăguț, admise, murmurând cu supunere.

— E un local foarte cumsecade, confirmă el, altminteri nu te-aș fi adus aici. Dar orice loc e plăcut câtă vreme suntem împreună. Țasta-i secretul, Mary!

Ochii ei sclipeau privindu-l, toată ființa ei aspira parcă efluviile vitalității sale nestăvilite și, pentru prima dată de când se reîntâlniseră, izbucni într-un râs spontan, fericit și deschis.

— Așa te vreau, o încurajă Denis. Începusem să-mi fac griji în privința ta. Se aplecă brusc peste masă și apucă degetele ei mici și subțiri. Doresc atât de mult să te știu fericită, scumpa mea Mary! Când te-am văzut prima oară, te-am iubit pentru farmecul tău, era însă un farmec întristat. Am avut impresia că ți-e teamă să zâmbești, ca și cum cineva ar fi nimicit toată veselia din tine. Din seara aceea minunată pe care am petrecut-o împreună, m-am gândit tot timpul la tine. Te iubesc și sper că-ți sunt drag și eu, căci simt că suntem

făcuți unul pentru altul. N-aș putea să mai trăiesc fără tine și vreau să fiu lângă tine, să observ cum îți învingi tristețea, să te văd râzând de orice glumă prostească pe care am să ți-o spun. Lasă-mă să-ți fac curte fățiș!

Mary rămase mută, adânc mișcată de cuvintele lui. În cele din urmă, rosti cu tristețe:

— Nici nu-ți dai seama cât doresc să fim împreună! Mi-ai lipsit atât de mult, Denis! Dar nu-l cunoști pe tata. E un om teribil. Are în el ceva de neînțeles. Mi-e frică de dânsul și... mi-a interzis să vorbesc cu tine.

Privirea lui Denis se încruntă.

— Nu sunt destul de bun pentru el?

Mary își strânse involuntar degetele, ca și cum ar fi rănit-o.

— Vai, nu spune asta, dragă Denis! Ești minunat și te iubesc. Aș muri pentru tine; dar tata e omul cel mai autoritar pe care ți-l poți închipui... și cel mai vanitos.

— Dar de ce? Are ceva contra mea? Doar n-am nimic, Mary, de care să-mi fie rușine. De ce zici că e vanitos?

Mary tăcu o clipă. Pe urmă spuse încet:

— Nu știu! Când eram mică nu m-am gândit niciodată la asta. Tata era ca un zeu pentru mine, atât de mare, atât de puternic, fiecare cuvânt rostit de el era o poruncă. Când am mai crescut, aveam impresia că e la mijloc un mister, un lucru care-l deosebește de oamenii obișnuiți, care-l face să caute a ne modela după concepția lui, iar acum mi-e teamă că crede... Făcu o pauză, privindu-l nervoasă pe Denis.

— Ce crede? stăruie el.

— Nu sunt sigură, vai! Abia îmi vine s-o spun. Se roși jenată și continuă gâfâind: Pare să-și închipuie că ne înrudim într-un fel cu neamul Winton.

— Cu Wintonii?! exclamă el, nevenindu-i să creadă. Cu însuși contele? Cum naiba i-a venit ideea asta?

Mary scutură din cap, tristă și nenorocită:

— Nu știu. Nu vorbește niciodată deschis despre ea, dar știu că-i umblă tot timpul prin cap. Numele de familie al Wintonilor e Brodie, înțelegi... o, dar toată treaba asta e atât de ridicolă!

— Ridicolă! repetă el. Așa pare, într-adevăr. Și ce își imaginează să poată trage din asta?

— Nimic, strigă cu amărăciune. Doar o satisfacție a mândriei sale. Ne face viața de nesuferit uneori. Ne constrânge, ne impune să trăim altfel decât ceilalți. Suntem izolați în casa asta, clădită de el și care ne apasă la fel ca și dânsul.

Aprinsă de mărturisirea temerilor ei, ea exclamă în cele din urmă:

— O, Denis! Știu că e urât să vorbesc în felul ăsta despre propriul meu tată, dar mi-e frică de el. N-ar consimți niciodată, niciodată la logodna noastră.

— Am să merg să-i vorbesc, spuse Denis strângând din dinți. Am să-l conving, în ciuda voinței lui, și am să-l fac să permită să ne vedem. Nu mi-e frică de el. Nu mă tem de niciun om pe lume.

Mary sări în sus, cuprinsă de panică:

— Nu! Nu, Denis! Să nu faci asta! Ne-ar pedepsi îngrozitor pe amândoi! Ideea că tatăl ei, cu forța lui grozavă, cu bestialitatea lui, l-ar putea schingiui pe acest tânăr și frumos gladiator, o înspăimânta. Promite-mi că n-ai să faci asta! strigă ea.

— Dar trebuie să ne vedem, Mary! Nu pot renunța la tine!

— Ne-am putea întâlni din când în când, spuse Mary.

— Asta nu duce la nimic, iubita mea, trebuie să stabilim un plan precis. Știi că vreau să mă însor cu tine!

O privi drept în ochi; îi cunoștea naivitatea și nu îndrăzni să spună mai mult. În schimb, îi luă mâna, o sărută ușor în palmă și își lipi obrazul de ea.

— O să ne revedem curând, nu-i așa? Întrebă fără multă logică. Mi-e dor să mă plimb din nou cu tine la lumina lunii, s-o văd oglindindu-se în ochii tăi, să văd razele ei jucându-ți în păr. Își înălță capul uitându-se la mâna ei, pe care o ținea tot într-a lui. Mâinile tale, Mary, sunt moi, albe, gingașe ca niște ghiocei. Îmi răcoresc ca zăpada obrazul fierbinte. Le iubesc și te iubesc.

O dorință pătimasă de a o avea tot timpul lângă dânsul puse stăpânire pe el. La nevoie, avea să lupte pentru ea; va fi mai tare decât împrejurările ce îi despărteau, mai tare decât soarta însăși. Cu o voce schimbată, rosti hotărât:

— Ai să te măriți cu mine, Mary, chiar dacă va trebui să așteptăm, nu-i așa?

În timp ce ședea tăcut în decorul țișător al cafenelei pustii, atingându-i ușor mâna și așteptând răspunsul, ea îi citea în privire elanul cu care sufletul lui tindea către ea, și nu vedea în întrebarea lui decât dorința de a o ști mereu fericită lângă el. Uitând într-o clipă greutățile, primejdiile și totala imposibilitate a realizării acestei dorințe, ignorând totul despre căsătorie, știind numai că-l iubește, uitând până și de teama ei în fața puterii lui și topindu-se cu totul în el, îl privi adânc în ochi și răspunse:

— Da.

Tânărul nu se mișcă, nu se aruncă în genunchi într-o izbucnire de recunoștință; dar în tăcerea lui, un val de dragoste și de fervoare indicibilă trecu din ființa lui în a ei, prin mâinile lor ce se atingeau; din ochi îi țâșni o privire plină de atâta duioșie și devotament încât, întâlnindu-se cu privirea ei, se uni cu ea, învăluindu-i pe amândoi ca un nimb de lumină.

— N-ai să regreti, iubita mea, șopti, aplecându-se peste masă și sărutându-o dulce pe buze. Am să fac tot ce-mi stă în putință, Mary, ca să te simți fericită! Am fost egoist, acum însă ai să treci totdeauna înaintea mea. Am să muncesc din greu pentru tine. Înaintez repede în cariera mea și am să înaintez și mai repede. Am de pe acum un mic depozit la bancă și în scurt timp, dacă mă aștepti, Mary, vom pleca de aici și ne vom căsători.

Simplitatea uluitoare a soluției o orbi și gândindu-se cât de ușor va fi pentru ei să fugă pe neașteptate, în secret, fără ca tatăl ei să știe, să se smulgă pe deplin de sub dominația lui, ea bătu veselă din palme și șopti:

— O, Denis! E cu putință? Nu m-am gândit niciodată la asta!

— Da, e cu putință și o vom face, Mary. Am să muncesc din răspuțeri ca să putem pleca cât mai repede. Adu-ți aminte de lozinca mea! Vom face din ea deviza familiei noastre, fără să ne pese de Wintoni! Acum, nicio vorbă în plus, nicio altă grijă pentru căpșorul tău. Lasă totul în seama mea și amintește-ți numai că mă gândesc la tine și mă lupt tot timpul pentru tine. Va trebui, probabil, să fim prudenți în ceea ce privește întâlnirile, dar voi putea, desigur, să te văd din când în când... fie chiar numai ca să admir de la distanță linia elegantă a siluetei tale.

— Trebuie să te pot vedea câteodată; mi-ar veni prea greu altminteri, șopti ea, adăugând cu ingenuitate: în fiecare marți mă duc la bibliotecă ca să schimb cartea mamei și, uneori, pe a mea.

— Crezi că n-am descoperit singur acest lucru, ștregărito? răspunse Denis zâmbind. Sunt sigur că în curând am să știu tot despre gusturile literare ale mamei tale. Și nu cunosc eu biblioteca? Am să fiu acolo, n-avea grijă. N-ai putea să-mi dai însă o fotografie, scumpa mea, ca să-mi dea curaj între aceste întâlniri?

Își lăsă capul în jos, dându-și seama de lipsurile ei și de ciudățeniile educației ei, când îi răspunse:

— Nu am niciuna. Tata se opune.

— Cum? Dar părinții tăi au rămas în urmă, fetița mea! Va trebui să-i trezim. Când te gândești că nu ți-au făcut niciodată o fotografie! Ce rușine! Dar atâta pagubă, de îndată ce vom fi căsătoriți, o să am eu grijă să pun drăguțul tău obrăjor să pozeze în fața obiectivului. Cum îți place asta? Întrebă el, scoțând la iveală fotografia cafenie și cam ștearsă a unui tânăr degajat, stând cutezător, dar totodată cu un aer nepotrivit de vesel, în mijlocul unei îngrămădiri de obiecte care păreau a fi niște pietre de mormânt în miniatură.

— Denis Foyle, anul trecut la Drumul Urișilor, explică el. Baba care vinde acolo scoici, știi, din cele mari, răsucite, care-ți șoptesc la ureche, mi-a dat cu

ghiocul în ziua aceea. Mi-a spus că am să fiu un băiat foarte, foarte fericit; trebuie să fi știut, desigur, că aveam să te întâlnesc.

— Pot s-o păstrez? Întrebă ea timidă. O găsesc minunată.

— E a ta și numai a ta, cu condiția s-o porți lângă inimă.

— Trebuie s-o port acolo unde nu o vede nimeni, răspunse ea cu nevinovăție.

— Asta-mi convine de minune, spuse cu un zâmbet malițios, văzând-o că-i înțelege gluma și că, sfioasă, roșește până la urechi. Dar se grăbi să facă îndată o precizare onorabilă: Nu te supăra, Mary! Dar nu fac decât gafe cu limba mea stângace.

Râseră amândoi, dar în timp ce se lăsa pradă veseliei, simțind că ar fi în stare să-i asculte neîncetat glumele, ea înțelese scopul lor ascuns și-i fu recunoscătoare pentru încercarea lui de a o îmbărbăta în vederea apropiatei lor despărțiri. Curajul lui îi insuflă tărie, felul lui deschis și îndrăzneț de a privi viața o stimulă, așa cum un vânt rece și curat înviorează pe un prizonier după o lungă captivitate într-un aer stătut. Năpădită de toate acestea, ea spuse involuntar și cu simplitate:

— Cu tine, Denis, mă simt fericită și liberă, pot râsufla. N-am știut ce înseamnă dragostea înainte de a te întâlni. Nu mă gândisem niciodată la ea... Nu înțelegeam... acum însă știu că pentru mine dragostea înseamnă a fi mereu cu tine, a respira același aer ca tine.

Se întrerupse brusc, speriată de îndrăzneala ei de a-i vorbi în acest chip. O vagă amintire a existenței ei anterioare, a vieții duse departe de el miji în conștiința ei, iar când ochii îi căzură pe grămada de pachete de lângă ea, își aduse aminte de Mama, care desigur se întreba ce se întâmplase cu ea; își dădu seama de nemaipomenita ei întârziere, de nevoia de a fi prudentă. Ridicându-se repede, spuse cu un scurt oftat:

— Trebuie neapărat să plec, Denis.

Cuvintele acestea îl făcură să simtă toată povara despărțirii iminente, dar nu încercă s-o facă să rămână, ci ridicându-se imediat, bărbătește, îi zise:

— N-aș vrea să pleci, iubita mea, și știu că nici tu n-ai vrea să pleci, dar acum vedem mai limpede viitorul. Nu avem decât să ne iubim unul pe altul și să așteptăm.

Erau tot singuri. Dispărând definitiv, Bertorelli – cât de monstru va fi fost – dovedise totuși o înțelegere omenească și o apreciere plină de tact a situației lor, care puteau să cadă în cumpănă, fie chiar numai ușor, față de grozăviile ce-i fuseseră puse în sarcină. Se sărutară repede, buzele lui Mary atingându-le pe ale lui Denis ușor ca aripile unui fluture. În fața ușii schimbă o ultimă privire, împărtășire a tainicei lor înțelegeri, a încrederii

și iubirii lor, și fiecare închise în sine privirea celuilalt ca un neprețuit talisman. Apoi Mary se întoarse și plecă.

Sacoșa i se părea acum ca un fulg; înainta cu pași repezi și ușori în ritmul zglobiu al inimii, cu capul ridicat, cu cârlionții fluturând vesel în urma-i și ajunse acasă înainte ca exaltarea să i se fi potolit. Când intră zorită în bucătărie, doamna Brodie o privi întrebătoare pe după nasul ei strâmb:

— Ce te-a făcut să întârzii, fata mea? Ți-a trebuit multă vreme pentru aste câteva cumpărături. Ai întâlnit vreun cunoscut? S-a interesat cineva de Matt?

Mary fu cât pe aci să-i pufnească în obraz. Se întrebă o clipă ce impresie i-ar face mamei ei dacă i-ar povesti că tocmai mâncase niște dulciuri minunate, servite de un bandit mârșav care torturează copilașii cu macaroane, și că făcuse aceasta într-un primejdios local de perdiție și în societatea unui tânăr care-i propusese, de fapt, să-și petreacă cu el luna de miere la Paris. Făcu bine că se stăpâni, căci dac-ar fi cedat, în beția inimii ei, acestui gând absurd, doamna Brodie s-ar fi îndoit, desigur, că fata ei e în toate mințile sau ar fi leșinat pe loc.

— Oricum, aerul pare să-ți fi priit, urmă Mama, cu o ușoară bănuială, căci ești roșie la față ca un bujor.

Cu toată credulitatea ei, instinctul matern o făcea să pună la îndoială că aerul din Levenford, atât de puțin înviorător de obicei, putea avea un efect atât de mare.

— Da! Mă simt mult mai bine acum, răspunse Mary, potrivit adevărului, cu buze fremătătoare și cu ochi ce scliffeau.

— Când erai plecată, bunica mi-a pomenit de o scrisoare pe care te-a văzut citind-o, stăruie doamna Brodie, urmărind gândul ei nebuloș. Sper că nu ești pe cale să faci vreo prostie pe care tatăl tău ar dezaproba-o. Nu te pune împotriva lui, Mary. Cei care au încercat s-o facă s-au căit amarnic. Rezultatul e totdeauna același. Suspină, năpădită de amintiri, și adăugă: Până la urmă, tot o să afle și o să se dezlănțuie împotriva ta, iar sfârșitul o să fie dureros, da, teribil de dureros.

Mary își aruncă de pe ea pardesiul cu o mișcare bruscă a umerilor. În ceasul care trecuse, trupul ei zvelt își recâștigase vitalitatea tinerească și poruncitoare. Stătea înfiptă drept, plină de încredere și de sălbatică bucurie.

— Mamă, spuse ea râzând, nu te îngriji de mine. Lozinca mea sună acum: „Mary nu știe ce e înfrângerea”.

Doamna Brodie clătină cu tristețe din capul ei înclinat în chip tragic și, cuprinsă de nedumerire și de o vagă presimțire, adună lucrurile cumpărate de Mary; apoi, lăsându-și capul și mai melancolic într-o parte, asemenea

unei întrupări a nenorocului și a unor sumbre prevestiri, părăsi încet încăperea.

6.

— Nessie, Mary! țipă strident doamna Brodie, agitându-se cu un zel frenetic spre a-l ajuta pe soțul ei să se îmbrace. Veniți să-i puneți tatălui vostru ghetrele.

Era în dimineața de 21 august, una din zilele însemnate cu roșu în calendarul lui James Brodie. Îmbrăcat într-un costum cu carouri mari albe și negre și pantaloni scurți și bufanți, ședea cu fața congestionată, asemenea unui soare roșu, căznindu-se să-și pună ghetrele, pe care nu le mai purtase de exact un an, când – deși prefera să nu-și aducă aminte acum de acest fapt – întâmpinase aceleași greutăți ca să și le încheie.

— Ce idee stupidă a mai fost și asta de a pune ghetrele deoparte, fără a le fi uscat? se răsti el la nevastă-sa. N-o să-mi mai încapă acum! Ce naiba, nu ești în stare să păstrezi cum trebuie niciun lucru în casa asta? Nu vezi că s-au strâmbat?

În mod inevitabil, când vreo treabă nu mergea, vina era aruncată pe umerii subrezi ai nevastei sale.

— Nu poate omul să lase niciun lucru în casă fără ca vreo ființă neroadă să nu i-l strice! Cum să mă duc la expoziție fără ghetre? Rândul viitor o să-mi cereți să merg fără guler și cravată.

— Dar, tată, răspunse sfioasă doamna Brodie, cred că porți ghetre puțin mai mari anul ăsta. Perechea nouă pe care ți-am comandat-o chiar eu era cu o idee mai largă decât celelalte.

— Prostii! mârâi el. Ai să spui, în curând, că picioarele mele au crescut.

În clipa aceea, Nessie dădu buzna în odaie ca un mânz, urmată mai încet de Mary.

— Repede, repede, fetelor! le zori Mama. Aranjați-i tatei ghetrele și grăbiți-vă, căci a întârziat. Tinerele slujitoare se puseră în genunchi, desfășurând toată dibăcia și forța degetelor lor agile spre a-și duce la capăt sarcina, în vreme ce Brodie, răsturnat pe spate, fierbea de nerăbdare și arunca priviri mânioase soției sale, care stătea în fața lui cu un aer vinovat. Catastrofa era cu atât mai neplăcută pentru doamna Brodie, cu cât, în acea zi deosebită, se putea conta în mod normal pe buna lui dispoziție, iar gândul că își zădărniciise singura perspectivă, atât de rară, de a trăi o zi fără accese de

furie, că reactivase vulcanul adormit, era mai umilitor pentru ea decât ocările cu care o copleșea.

Era ziua expoziției de vite din Levenford, eveniment agricol de seamă, la care se întrunea elita regiunii atât în ce privește șeptelul, cât și în ce privește populația umană. Lui Brodie îi plăcea această expoziție și făcuse din apariția lui la deschidere un obicei anual nestrămutat. Îi plăceau vacile lucioase, cu ugerile umflate; armăsarii vânjoși de Clydesdale; caii îndesați care defilau ridicând din picioare în padoc; porcii îngrășați care abia se țineau pe picioare; oile cu lână bogată și deasă, și se fălea cu priceperea lui în a aprecia animalele.

„Eu, un pălărier!” părea el să spună stând lângă juriu, cu o mână strânsă pe faimosul lui baston de frasin și cu cealaltă înfundată în buzunarul hainei. „Mă pricep mai bine la treaba asta decât ei.”

Era în elementul lui acolo. Se așeza întâi în rândul din față al celor ce-și dădeau părerea asupra animalelor, distingându-se printre cei mai buni dintre ei; pe urmă, cu pălăria îndrăzneț împinsă pe ceafă, hoinărea printre corturi, tăia cu briceagul lui când o bucată din cutare brânză, când o felie dintr-alta, gustându-le cu un aer competent, la fel ca diferitele probe de unt, de smântână, de lapte bătut; glumea degajat cu cele mai durdulii lăptărese, care stăteau în spatele produselor expuse de ele.

Partea cea mai aproape de glie a eului său înflorea în zile ca acestea. Moștenise de la neamul mamei sale, Lumsden pe nume, ale cărui vlăstare fuseseră timp de generații mici fermieri pe domeniile conților de Winton, acea dragoste adânc înrădăcinată pentru pământ, pentru produsele și vitele lui. Corpul lui tânjea după munca aspră a ogoarelor, căci în tinerețe mânase atelajul plugului peste huma ținutului Winton și cunoscuse, de asemenea, fiorii izvorâți din contactul obrazului cu patul puștii. De la tatăl său, James Brodie – acest bărbat amar, morocănos și neînduplecat, al cărui unic copil era –, i se trăgea acea mândrie hrănită din dorința de a stăpâni pământ. Numai vicisitudinile următoare morții tatălui său, care, după ce sărăcise, își pierduse viața căzând de pe cal, îl silise să îmbrățișeze odioasa meserie de negustor.

Mai era însă un alt motiv, mai puternic, care-l atrăgea la expoziție, și anume dorința arzătoare de a intra în contact, pe picior de egalitate, cu mica nobilime a comitatului și a orașului. Fără a adopta acolo o atitudine slugarnică, ci mai degrabă o ușoară aroganță, orice semn de recunoaștere, orice cuvânt de salut sau o conversație de câteva clipe cu o notabilitate de rang și distincție, îl umplea totuși de mulțumire sufletească și de o plăcere îmbătătoare și exaltantă.

— Am reușit, tată. Am terminat cea dintâi! strigă Nessie triumfătoare. Cu degetuțele ei, izbutise să încheie nasturii uneia din ghetrele refractare.

— Haide, Mary! imploră doamna Brodie. Ești îngrozitor de înceată! Tată-tău doar nu poate aștepta toată ziua.

— Las-o să-și facă treaba pe îndelete, zise Brodie cu ironie. Dacă tot am zăbovit atât, pot întârzia de-a binelea. Poate că doriți să mă rețineți toată ziua aici, printre voi.

— Nu e niciodată așa de iute la treabă ca Nessie, oftă doamna Brodie.

— Gata, spuse Mary în sfârșit, ridicându-se cu degetele amorțite.

Tatăl ei o măsură cu un aer critic.

— Ai început să te lenevești, fata mea, ăsta-i cusurul tău! Când mă uit la tine, găsesc, zău, că devii grasă ca o turlă. Ar trebui să mănânci mai puțin și să lucrezi mai mult.

Se ridică și se examinează în oglindă, în timp ce Mama ieși cu fetele din odaie. Și cum imaginea sa reflectată îl privea cu aprobare crescândă, mulțumirea de sine sfârși prin a-i reveni. Coapsele sale groase și musculoase erau puse în valoare de minune de stofa aspră a pantalonilor până la genunchi, iar pe pulpele sale umflate se mulau în chip nobil ciorapii mițoși, tricotati în casă; umerii săi erau lați și drepți ca ai unui atlet, nicio uncie de grăsime nu-i deforma trupul, iar pielea îi era nepătăată, ca a unui copil. Era tipul desăvârșit al unui gentilom de la țară, și cum acest fapt, pe care-l cunoștea dinainte, îi era confirmat în chip și mai convingător de strălucita imagine din oglindă, își răsuci mustața și își mângâie bărbia cu mulțumire și îngâmfare.

În acel moment, ușa camerei sale se deschise încet și bunica Brodie își vârî cu precauție capul prin crăpătură, iscodind dispoziția lui înainte de a vorbi.

— Pot să mă uit puțin la tine înainte să pleci? spuse lingușitor, după o pauză prudentă.

Ziua aceasta producea asupra sensibilității ei în declin un efect vecin cu surescitarea, stimulată de amintirile din tinerețe, pe jumătate uitate, care o năpădeau într-un vălmășag incoerent.

— Arăți într-adevăr minunat. Ești tipul însuși de bărbat frumos, spuse ea către fiul ei. Ah, ce-aș mai da să pot merge cu tine!

— Ești prea bătrână la dinți, mamă, ca să te arăt la expoziție, zise Brodie eschivându-se, și totuși ai merita un premiu de rezistență.

Fiind cam tare de urechi, mamă-sa nu auzi prea bine cele spuse de fiu-său, iar gândurile ei, care rățăceau departe, o împiedicară să prindă pe deplin înțelesul acestor cuvinte.

— Da, devin cam prea bătrână ca să mă pot duce acolo, se vaită ea, dar a fost o vreme când eram printre cele dintâi la mulsul vacilor, la privirea

animalelor și la țopăiala ce urma, iar apoi la glumele și jocurile pe drumul lung spre casă, în aerul rece al serii. Toate îmi revin în minte. Ochii ei tulburi se luminau. Ce minunate pâinișoare prăjite și plăcinte se găseau acolo, cu toate că nu mă prea uitam la ele pe vremea aceea! Oftă, plină de regret pentru acele ocazii pierdute.

— Ptiu, femeie, nu poți să te gândești la altceva decât la mâncare? Auzindu-te, s-ar zice că mori de foame, o muștră Brodie.

— Nu, nu, James! Îți sunt recunoscătoare pentru tot ce-mi dai, și-mi dai de ajuns. Dar dacă vezi poate astăzi vreo bucățică bună de brânză de Cheddar, nu prea scumpă – se găsesc unele chilipiruri la spartul târgului – ai putea să mi-o aduci, spuse ea băgându-i-se sub piele cu o privire lingușitoare.

Brodie izbucni într-un râs zgomotos.

— Vai de mine! Ai să mă omori, muiere! Te închini numai la stomac. Mă aștept să-l văd astăzi pe sir John Latta. Vrei poate să fiu încărcat cu pungi și pachete când am să-l întâlnesc? strigă el la dânsa, ieșind zgomotos din odaie.

Maică-sa alergă la fereastra camerei ei ca să-l vadă părăsind casa cu ifose. Avea să șadă acolo aproape toată ziua, încordându-și privirea după fiecare vită, bucurându-și ochii în fața pancartelor colorate care le însoțeau – cele roșii pentru premiul întâi, cele albastre pentru cel de-al doilea, cele verzi pentru al treilea, și cele indiferente, galbene, care însemnau doar „mențiune onorabilă” – desfătându-se la privirea forfotei și înghesuiei oamenilor veniți de la țară și căutând, dar mereu fără succes, să zărească în mulțimea ce trecea prin fața casei vreo față familiară de pe vremuri. Afară de aceasta, nu-și putea scoate din cap ideea că tot mai exista o posibilitate – a cărei improbabilitate nu făcea decât să-i ațâțe imaginația – ca fiul ei să-i aducă totuși vreun mic cadou. În orice caz, îi ceruse acest lucru, și mai mult nu putea face, își spunea ea în gând, instalându-se cu poftă în fotoliul ei, spre a-și începe plăcuta veghe.

Ajuns la piciorul scării în drumul său spre ușă, Brodie se întoarse către Mary:

— Ai face bine să te duci la afacere ca să-i aduci aminte nătarăului aceleia de Perry că am să lipsesc de acolo toată ziua.

Prăvălia era cunoscută în casa Brodie doar sub numele de „afacere”; prima denumire ar fi fost socotită meschină, ba chiar înjositoare.

— Poate că a uitat că nu e liber astăzi. E în stare să-și uite și capul, de bleg ce e. Și caută să alergi, fata mea, ca să mai pierzi din grăsime.

Mamei îi spuse:

— Mă întorc când ai să mă vezi.

Era formula folosită în rarele ocazii când catadicsea să-i spună la revedere soției sale; de fapt însă, era un semn de neobișnuită mărinimie, pe care Mama îl primea cu recunoștința cuvenită.

— Sper că ai să te distrezi, James, îi zise ea cu sfială, adaptându-și răspunsul dispoziției lui și caracterului memorabil al evenimentului. Numai cu asemenea prilejuri extraordinare și remarcabile îndrăzneală să folosească numele său de botez, dar când aceste prilejuri se ofereau, ea lua acest risc asupra ei, socotind că-și consolidează astfel locul modest și neînsemnat pe care-l ocupa în stima lui.

Nu cuteza să se gândească la interesul pe care expoziția putea să-l prezinte și pentru dânsa; trebuia să considere ca o suficientă mulțumire pentru ea puțința de a admira înfățișarea impunătoare a soțului ei, care pleca singur la orice petrecere, ideea absurdă că l-ar putea însoți netrecându-i niciodată prin gând. Nu avea rochii, prezența ei era necesară acasă, sănătatea ei șubredă nu-i îngăduia să reziste eforturilor cerute de o zi petrecută în aer liber – oricare din aceste motive era suficient, după judecata ei timidă, ca să-i interzică a-l însoți. „Sper pentru el că vremea va fi frumoasă”, murmură ea întorcându-se mulțumită ca să spele vasele, în vreme ce Nessie făcea tatălui ei semne de adio de la fereastra salonului.

Îndată ce ușa din față se închise în urma stăpânului casei, Mary sui încet în camera ei, se așază pe marginea patului și se uită pe fereastră. Nu vedea, în lumina orbitoare a dimineții, cei trei mesteceni înalți, ale căror trunchiuri drepte și netede luceau ca niște catarge de argint; nu auzea foșnetul șoptit al frunzelor ce-și arătau când fața întunecată, când cea deschisă în suflarea ușoară a brizei. Ședea adâncită în gânduri, cugetând asupra observației tatălui ei, întorcând-o în fel și chip, cu neliniște și îngrijorare: „Mary, devii grasă ca o turlă”, îi spusese în batjocură, înțelegând de bună seamă să spună că ea se dezvoltă, devenea mai plină, așa cum se potrivea cu vârsta și cu creșterea ei rapidă. Totuși, această singură reflecție, care luminase brusc, ca o fulgerare, întunericul neștiinței ei, stingându-se apoi din nou, stârnise deodată în mintea ei o adâncă tulburare.

Maică-sa, care asemenea unui struț își ascunsese cu nervozitate capul în fața celei mai mici aluzii la această temă, dacă ea apărea vreodată la orizontul discuțiilor din casă, nu o lămurise nici măcar asupra celor mai elementare aspecte ale problemei sexuale, răspunzând cu oroare la orice întrebare directă și naivă pe care fata ei i-ar fi adresat-o: „Taci din gură, Mary! Despre lucrurile astea nu se vorbește. O fată cuminte nu se gândește la asemenea lucruri. E o rușine să pui astfel de întrebări.” Legăturile ei cu alte fete fuseseră totdeauna atât de superficiale, încât nu se lămurise niciodată asupra acestui subiect nici prin reflecțiile însoțite de chicoteli pe

care chiar și cele mai țâfnoase și apatice găsculițe din oraș și le permiteau câteodată. Puținele frânturi ale conversațiilor de acest soi pe care le putuse surprinde nimeriseră în urechi neînțelegătoare sau fuseseră respinse de gingășia firească a simțirii ei; și astfel trăise într-o naivă neștiință, refuzând poate să creadă – dacă vreodată se gândise la aceasta – că pruncii ajung pe lume cu ajutorul berzei, dar rămânând într-o sublimă ignoranță a celor mai elementare realități ale procreației.

Chiar și acum, faptul că de trei luni funcțiunile normale ale corpului ei fuseseră tulburate nu agitase iezerul cristalin al cugetului ei. Totuși, observația brutală făcută de tatăl ei în dimineața aceea, deformată de vreun proces ascuns de gândire al minții ei și tălmăcită în alt sens, o izbise cu o zdrobitoare violență.

Era oare diferită acum? Își trecu cu febrilitate mâinile peste trup. Acest trup îi aparținea, era în întregime al ei; cum ar fi putut el să se schimbe? Cuprinsă de spaimă, sări în sus, încuie ușa camerei, își smulse corsajul și fusta de cașmir, juponul, cămașa lipită de corp, dezbrăcându-se cu totul și sfârșind prin a sta nedumerită acolo, în casta ei nuditate, pipăindu-și corpul cu mâini nesigure. Niciodată până atunci nu-l examinase decât cu un interes fugar. Se uită cu o expresie năucită la pielea ei albă și catifelată, își ridică brațele deasupra capului și își înălță trupul mlădios și gingaș, făcându-l să apară în toată frumusețea lui. Mica oglindă de pe masă nu scotea la iveală, pe suprafața ei neîndestulătoare, niciun cusur, nicio imperfecțiune care să confirme sau să liniștească temerile ei nedeslușite și, cu toate că-și întorcea capul când într-o parte când în cealaltă, ochii ei sperioși nu puteau descoperi nicio desfigurare, niciun stigmat care să proclame față de toată lumea o urâtenie lăuntrică. Nu era în stare să spună dacă se schimbase, dacă pieptul ei era mai plin, dacă vârfurile de un roz irizat ale sânilor erau mai puțin gingașe, dacă încovoierea lină a șoldurilor era mai rotunjită.

Se zbugiuma, pradă unei înfricoșătoare nehotărâri. Cu trei luni înainte, când, într-o stare de inconștiență, uitase de sine și se lăsase în voia mângâierilor lui Denis, fusese mânată orbește de instincte și cedase cu ochii închiși freamătului puternic ce-i cuprinsese toată ființa. Nici rațiunea, chiar dacă ar fi dorit, nici cunoașterea, chiar dacă ar fi avut-o, nu ar fi putut-o opri; de fapt, în timp ce încerca senzația sfâșietoare a unei dureri de o dulceață de neîndurat și o plăcere insuportabil de amețitoare, fusese transportată până într-atât, încât nu știuse nimic din ceea ce se întâmpla în realitate. Simțirea ei o ridicase atunci deasupra oricărei judecăți, acum însă, ea se întreba confuz ce misterios proces chimic fusese pornit prin forța îmbrățișării lor și dacă, poate, contactul buzelor ei cu ale lui nu o transformase irevocabil, prin vreo stranie combinație, într-un chip adânc și de neînțeles.

Se simțea neputincioasă, pierdută într-un noian de nehotărâre, înțelegea că trebuie să acționeze spre a risipi imediat acest ferment ivit deodată în cugetul ei, dar nu știa cum ar fi putut s-o facă. Îmbrăcându-și din nou veșmintele împrăștiate la picioarele ei, renunță îndată la ideea de a se adresa Mamei, știind prea bine că sufletul temător al acesteia va tresări de spaimă la prima ei aluzie. Fără să vrea, gândurile i se îndreptară spre Denis, mângâierea ei statornică, dar în aceeași clipă, o și mai adâncă descurajare o cuprinsese când își aminti că nu avea să-l vadă timp de cel puțin o săptămână și că, chiar de-l va vedea, întâlnirea lor nu avea să dureze poate decât un moment. De la acea minunată conversație la Bertorelli, întâlnirile lor fuseseră scurte – dar totuși atât de dulci – și stabilite cu multă precauție. Și chiar dacă aceste fugare ocazii de a da ochii cu Denis formau singura bucurie a vieții ei, simțea acum, în mod sigur, că în aceste grăbite schimburi de încurajări și de mărturisiri de dragoste, nu va avea niciodată curajul de a-i cere, fie chiar indirect, sfatul: chiar numai la acest gând, Mary roși toată de rușine.

Se îmbrăcase din nou și, descuind ușa, coborî în încăperea de jos, unde Mama, după ce terminase, cum spunea ea, „să dea o spoială lucrurilor”, se instalase confortabil ca să-și citească romanul timp de o oră. În cărți ca acelea nu existau probleme ca ale ei, gândea Mary cu tristețe; în toate acele jurăminte, sărutări aplicate pe vârful degetelor, cuvinte dulci și deznodăminte fericite nu se găsea nicio indicație care să poată sluji la rezolvarea problemelor ei.

— Mă duc la „afacere”, să transmit mesajul tatei. Mi-a cerut să trec de dimineață pe acolo, spuse ea după o clipă de nehotărâre către mama ei, cufundată, cu capul aplecat, în lectură.

Doamna Brodie, care tocmai în clipa aceea se afla în salonul unui conac aristocratic din Sussex, înconjurată de o societate pe placul ei și absorbită de o conversație serioasă cu vicarul protestant al parohiei, nu răspunse, ba nici nu auzi glasul fiicei sale. Când era adâncită în citirea unei cărți, devenea, după cuvintele soțului ei, sclava acesteia.

„Ești o adevărată roabă a acestor flecăreli”, îi aruncase el odată cu batjocură, când dânsa omisese să-i răspundă la o întrebare. „Când stai așa făcând bale la gură, aduci cu un bețivan în fața sticlei lui. Ai fi în stare să stai citind chiar când casa ar fi cuprinsă de flăcări în jurul tău.”

Constatând cu o privire mâhnită că ar fi zadarnic s-o întrerupă pe maicăsa și că, în aceste împrejurări, n-ar fi putut obține de la ea vreun răspuns coerent și cu atât mai puțin un cuvânt liniștitor, Mary plecă tăcută și neobservată să-și îndeplinească misiunea.

În drum spre oraș, rămase cufundată în gândurile ei triste, neliniștite. Umbla pleoștită, cu capul lăsat în jos, târându-și pașii; dar cu toate că drumul îi luă astfel mai mult timp, ajunsese la destinație înainte de a fi întrevăzut măcar soluția enigmei ei.

În prăvălie, Peter Perry era singur, plin de vioiciune, destins, pătruns de importanța și măreția răspunderii rămase exclusiv pe umerii lui. O primi cu efuzii nervoase, în timp ce fața i se lumina de bucurie, iar obrajii săi palizi deveneau și mai albi de fericita surpriză de a o vedea.

— Ce plăcere neașteptată, miss Mary! Nu avem prea des norocul să vă vedem aici, la „afaceri”. Doamne! Ce mare bucurie! Ce mare bucurie! repetă agitat, frecându-și degetele subțiri, transparente și ascuțite, cu mișcări repezi și fâșâitoare; apoi se opri, complet buimăcit. Era, într-adevăr, speriat de concursul de împrejurări care o adusese pe Mary la prăvălie tocmai în ziua când, tatăl ei lipsind, i-ar fi fost îngăduit să stea de vorbă cu dânsa. În tulburarea ce-l cuprinsese, conversațiile sclipitoare pe care, în imaginația lui, le purtase atât de des cu un cârd de domnișoare distinse din cea mai înaltă societate și pe care le socotise ca un fel de repetiții pentru o ocazie ca aceea ce i se oferea acum, se împrăstiaseră în cele patru puncte cardinale. Păstra tăcerea, el care așteptase cu atâta înfrigurare acest moment prielnic, spunându-și: „Dacă aș avea ocazia, aș putea, desigur, să fac impresie asupra lui miss Mary”. Glasul îi pierise, lui, care în fundul prăvăliei, se adresa cu o atât de curgătoare și superioară volubilitate, printre nori de abur, forme de călcat. O muțenie totală îl paraliza pe omul care, în momentele romantice când se lăfia în pat în diminețile de duminică, cu ochii fixați asupra globului de alamă de la capătul acestuia ca asupra unei coronițe, fermecase o ducesă cu vorbele lui, cu discursurile lui cavalierești. Simțea uscându-se carnea pe el, pielea furnicându-l, o sudoare rece și lipicioasă ieșindu-i din pori; își pierdu cu desăvârșire capul și, căzând din nou în maniera lui profesională, răbufni:

— Vă rog să luați loc, doamnă. Cu ce vă pot servi?

Se îngrozi, și puținul sânge ce-l avea în vine i se sui dureros la cap, făcând imaginea fetei să plutească în fața lui ca printr-o ceață. Nu roși – era un lucru imposibil pentru el –, dar capul i se învârtea de amețală. Totuși, spre stupoarea și ușurința lui, Mary nu manifestă nici indignare, nici surpriză. La drept vorbind, gândurile ei negre pluteau încă departe, nu-și revenise pe deplin din trista-i visare, nu-l auzise și, în loc de a se arăta mirată, acceptă cu destulă recunoștință scaunul pe care Perry i-l împinsese automat și se lăsă să cadă pe el cu un oftat de oboseală.

Apoi își ridică deodată privirea, ca și cum l-ar fi văzut pentru prima dată pe funcționarul tatălui ei.

— O, domnule Perry, exclamă ea, eram dusă pe gânduri și n-am observat că ești aici!

Fu puțin consternat. Judecând după fizicul lui lipsit de vlagă, s-ar fi părut cu totul imposibil ca, urmând tradiția, să nutrească o pasiune secretă pentru fiica patronului său; dar tocmai așa stăteau lucrurile. În avânturile cele mai îndrăznețe, mai nestăvilite și mai ascunse ale gândurilor sale, el întrezărea chiar posibilitatea ca un tânăr deosebit de vrednic ca dânsul să devină asociat al întreprinderii, datorită unei alianțe cu familia Brodie, care ar fi constituit, desigur, o legătură mult mai strânsă decât aceea bazată pe un meschin comerț. Mary, care ignora cu totul aceste viziuni optimiste, dar simțea în inima ei o vagă milă față de acest tânăr înfricoșat, care trăia într-o teamă atât de vădită de tatăl ei, se uită cu blândețe la el și-i spuse:

— Am un mesaj pentru dumneata, domnule Perry. Domnul Brodie nu va veni astăzi și te roagă să te ocupi de afacere în lipsa lui.

— O, desigur, miss Brodie! Mi-am dat seama că tatăl dumneavoastră își va petrece ziua de azi la expoziție. Mi-am și luat toate măsurile ca să nu mă mișc astăzi din prăvălie. Am să iau masa aici. Știu prea bine că șeful ține enorm la asemenea solemnități.

Dacă Brodie l-ar fi auzit pe ajutorul lui vorbind despre el în acești termeni, l-ar fi nimicit dintr-o privire, dar Perry, care își revenise acum, era dispus să-și facă singur dreptate și găsea în sinea lui că ultima sa remarcă înflorită fusese destul de izbutită.

— Chiar în lipsa șefului treaba va merge mai departe, miss Brodie, și sper că va merge bine, urmă el pe un ton cântător. Dumneavoastră personal puteți fi sigură că voi face ce-mi stă în puteri, absolut tot, pentru ca lucrurile să meargă strună.

Avea un aer atât de serios, ochii săi umezi luceau atât de elocvent, încât, în ciuda apatiei ei, Mary se trezi mulțumindu-i, fără a-și da bine seama pentru ce.

În momentul acela un client intră în prăvălie. Era un dulgher de la șantierul naval, care dorea să cumpere o șapcă nouă, și cu toate că Mary era gata să plece la sosirea lui, lânzezeala de care era cuprinsă o menținu într-o stare de pasivitate și destindere, și moleșeala ei fizică o ținut în scaunul comod și odihnitor. Nu simțea nicio poftă să pornească spre casă; și sub ochii ei, care urmăreau cu indiferență mișcările lui Perry, acesta, folosind o ocazie atât de plăcută de a-și demonstra capacitățile, își servea clientul cu grandilocvență, săvârșind adevărate minuni de sprinteneală și dibăcie în mânuirea cutiilor și scăriței de lemn, iar apoi a hârtiei și sforii de împachetat. După plecarea clientului, se întoarse, mulțumit de sine, și, aplecându-se peste tejghea, rosti pe un ton confidențial:

— Tatăl dumneavoastră, miss Brodie, dispune de o afacere minunată aici, practic vorbind, de un monopol.

Era mândru de acest termen și, cu toate că el provenea dintr-o carte de economie politică cu care se lupta în orele de seară, îi dădu savoarea unei deducții personale, adânci și originale.

— Nu că aş vrea să spun, dacă-mi pot permite o sugestie, că n-ar putea fi dezvoltată cu ajutorul câtorva idei noi, al câtorva prefaceri, poate, al câtorva inovații, al unei extinderi chiar a întreprinderii... lucrul ar fi realizabil, adăugă insinuant.

Mary nu-i răspunse, ceea ce-i dădu sentimentul apăsător că, pentru un motiv oarecare, nu reușea să-i captiveze atenția; conversația i se păru mai degrabă ca un monolog.

— Sper că vă simțiți bine! spuse, după o tăcere prelungită.

— Destul de bine, răspunse ea mașinal.

— Îmi pareți, dacă mi-e îngăduit s-o spun, cam trasă la față.

— Găsești că am slăbit? întrebă ea ridicându-și privirea.

— Hotărât!

Folosi prilejul pentru a observa fața ei impasibilă și posomorâtă cu o expresie de respectuoasă sollicitudine, stând aplecat peste tejghea cu bărbia lui mică sprijinită pe degetele sale lungi, într-o poză de admirație studiată.

— În fond, urmă el cu îndrăzneală, deși sunteți frumoasă ca totdeauna, dacă-mi dați voie s-o spun, pareți cam suferindă. Mă tem că v-a obosit căldura de afară. Pot să vă aduc un pahar cu apă?

Înainte să-l poată refuza, el se și ridicase într-un acces de zel și se repezise afară ca un glonț, întorcându-se imediat și punând paharul rece și aburit, plin până la gură, cu apă proaspătă, în mâna ei molatică.

— Beți-o, miss Mary, insistă el, o să vă facă bine.

În timp ce ea, pentru a nu-l jigni, sorbi de câteva ori din pahar, un gând subit îl umplu de grijă.

— Sper că nu vă e rău! Sunteți atât de palidă! Ați fost la doctor? întrebă, în modul cel mai manierat.

La aceste cuvinte emoționante, Mary se opri cu paharul aproape ridicat la gură, ca și cum o lumină aprinsă neașteptat ar fi fulgerat-o deodată, arătându-i calea pe care o avea de urmat. Se uită la Perry cu o atenție concentrată, întorcându-și apoi privirea spre ușa deschisă, în timp ce în cugetul ei prindea rădăcini o hotărâre care o făcu să strângă din buze.

Rămase mută o clipă, după care, cu o mișcare bruscă, se ridică murmurând:

— Trebuie să plec, domnule Perry. Îți mulțumesc pentru amabilitate.

Și înainte ca el să se poată reculege, se îndreptă spre ușă și ieși, lăsându-l cu ochii holbați la pahar, la scaunul rămas liber, la aerul dimprejur. Ce fată ciudată, își spuse el, să plece așa, când el se purtase atât de elegant; dar ce să-i faci, femeile sunt ființe bizare și, în fond, așa i se părea, el se achitase foarte onorabil de obligațiile lui. Domnul Perry începu să fluiera.

Când Mary ajunse în stradă, n-o luă la dreapta, ca să se întoarcă acasă, ci apucă la stânga, pe drumul ce ducea la marginea dinspre Knoxhill a orașului. Reflecția întâmplătoare a lui Peter Perry îi arătase soluția pe care o căutase orbește. Acesta era motivul ce o făcea acum să pornească în această direcție opusă. Va merge să consulte un medic. Doctorii sunt oameni înțelepți, demni de încredere, amabili; te vindecă, te sfătuiesc, te liniștesc, dar păstrează secretul. Se gândi la singurul practician pe care-l cunoștea, doctorul Lawrie, care, deși nu venea decât o dată la zece ani acasă la ei, era considerat ca medicul familiei. Își aducea bine aminte acum de ultima oară când îi vorbise. Își pusese mâna pe căpșorul ei, spunând pe un ton de pompoasă blândețe: „Un peni pentru o buclă din părul dumitale, domnișoară! Ei, facem târgul? Doar n-ai să-i duci lipsa!” Avea zece ani pe vremea aceea și, cu toate că nu-i dăduse bucla, primise totuși gologanul. Nu-l mai întâlnise de atunci, dar îl vedea adesea conducându-și cabrioleta, pretutindeni și la orice oră, veșnic grăbit. Păstra în amintire înfățișarea doctorului, ce se întipărise în memoria ei de copilă – aceea a unui învățat arătos, deosebit de ceilalți oameni. Locuia la Knoxhill, într-o vilă mare și veche, cu zidurile pătate de licheni, dar încă impunătoare, situată la jumătatea dealului; și înaintând cu pași hotărâți într-acolo, Mary își aminti a fi auzit că orele sale de consultație începeau la amiază.

Distanța până la casa lui era considerabilă; și Mary, care cu câteva luni înainte ar fi fost în stare să străbată alergând acest drum fără a-și pierde răsuflarea, fu curând nevoită să-și încetinească mersul impetuos. Pe măsură ce pașii i se moleșeau, hotărârea ei slăbea câte puțin. Începu să se întrebe în ce fel avea să se adreseze doctorului. Gândul de a-i cere sfatul mijise atât de brusc în mintea ei și o făcuse să se simtă atât de fericită, încât nu văzuse îndată greutățile ce stăteau în calea atingerii acestui țel; acum însă, ele se impuneau atenției în mod dureros și limpede, părându-i tot mai greu de înlăturat cu fiecare pas pe care-l făcea. Trebuia ea să-i ceară întâi o consultație asupra stării generale a sănătății ei? Avea să se mire imediat – își dădea seama ea – că a venit fără a fi însoțită și ocrotită de mama ei. Un asemenea lucru era nemaipomenit; și Mary înțelese că doctorul putea chiar să refuze să o primească așa singură; dacă totuși avea să consimtă s-o consulte, iar dânsa, cu lipsa ei de experiență, avea să invoce vreun motiv neconvingător pentru această vizită, era sigură că prin câteva întrebări

dibace el va sfâșia toată țesătura subțire a minciunilor ei, lăsând-o neajutorată și rușinată. Chibzuind astfel, se hotărî cu tristețe că singurul lucru de făcut era să-i spună întregul adevăr și să se lase cu totul la cheremul lui. Dar dacă el avea să destăinuiască apoi părinților ei această vizită? Oare merita să-și ia asupra-i un risc atât de îngrozitor? Gândurile ei rătăceau haotic ca într-un labirint, când începu să urce panta spre Knoxhill.

Ajunse, în sfârșit, la poarta vilei doctorului, unde o firmă mare de alamă, turtită în anii ei de demult de o piatră aruncată întâmplător de vreun derbedeu, și căreia lustruirile succesive ajunseseră să-i confere o senină, indescifrabilă și respectabilă netezime, strălucea ca ochiul unui oracol, îndemnând pe cei obosiți și bolnavi să intre.

Pe când stătea în fața porții căutând să-și înăbușe temerile și să-și adune curajul, văzu, apropiindu-se de la distanță, un bărbat între două vârste, în care recunoscă o cunoștință a tatălui ei. Tresări și, dându-și seama că nu putea să intre pe poartă atâta vreme cât risca să fie văzută, ea îi întoarse spatele și trecu încet prin fața casei. Trăgând cu coada ochiului, observă clădirea aceea mare și solidă, cu severul ei portal neoclasic, ferestrele împodobite cu misterioase perdele de culoarea șofranului și simți, cu o neliniște crescândă, cum senzația ei de apăsare sporea tot mai mult și cum îndoielile îi reveneau tot mai grav și mai tulburător. Era o greșală să meargă la un doctor care o cunoștea atât de bine. Denis ar fi poate nemulțumit aflând că a făcut un pas ca acesta, fără a se fi sfătuit mai înainte cu el; poate că un alt moment ar fi mai prielnic pentru această vizită; în fond, nu era bolnavă, ci sănătoasă și normală ca totdeauna; era în mod vădit, inutil și primejdios, victima propriei ei imaginații.

Strada era pustie acum și înțelese că trebuie să intre imediat sau deloc. Hotărându-se, deocamdată, să intre și rezervându-și să înfrunte după aceea greutățile, pusese deja mâna pe clanța porții, când își aminti că nu avea bani la ea pentru a plăti onorariul, pe care, chiar dacă doctorul nu l-ar cere, trebuie totuși să-l achite pe loc, ca să evite orice complicație care ar fi putut-o da de gol. Își retrase mâna și începu să se plimbe din nou, nehotărâtă, încoace și încolo pe trotuar, când zări deodată o slujnică care se uita afară de după perdeaua unei ferestre din față a casei. În realitate, fata nu pândea nimic, dar în imaginația ei aprinsă, Mary avu impresia că ochii servitoarei o cercetau bănuitor. Sub puterea acuzatoare a acestei priviri, ultimele resturi ale curajului ei se topiră. Nemaiputând îndura zbuciumul nehotărârii, fata porni în grabă, cu un aer vinovat, la vale, ca și cum ar fi fost surprinsă asupra unei acțiuni mârșave.

Pe când cobora cu pași repezi dealul, parcurgând invers tot drumul anevoios pe care venise, simțea cum se sufocă sub apăsarea dorinței ei

nerealizate. Se socotea o zăpăcită și o lașă; obrazul o ardea de rușine și de încurcătură; simțea că trebuie cu orice preț să evite privirile oamenilor. Ca să se ferească de orice cunoscut și ca să ajungă cât mai repede acasă, nu trecu pe High Street, ci o apucă pe celălalt drum – alee îngustă și neîngrijită care purta numele de College Street, dar căreia toată lumea îi zicea „Ulicioara”. Această stradă se afla departe de circulația intensă de pe artera principală și, trecând pe sub calea ferată, ducea direct spre Câmpul comunal. Cu capul plecat, Mary se aruncă în întunecimea Ulicioarei ca pentru a se ascunde în ea și străbătu în goană această stradă ordinară și deochetă, cu pavajul ei stricat și rigolele pline de sticle sparte, de cutii de conserve goale și de gunoaiile puturoase, caracteristice unui cartier de mizerie. Numai dorința de a nu fi recunoscută o împingea să treacă pe această uliță rău famată, pe care, în baza unei opreliști tacite, nu se aventura niciodată; dar chiar și în goana aceasta frenetică, ticăloșia acestui loc o atinse cu mâna ei murdară.

Din curțile deschise, femeii trândave, neglijent îmbrăcate, cu brațele goale, stând de vorbă în grupuri, se zgâiau la ea; o jigodie se ținu lătrând pe urmele sale, repezindu-se la călcâiele ei; un olog murdar și diform care stătea tolănit pe trotuar, strigă la ea după o pomană, urmărind-o cu glasul său plângăreț, insistent și jignitor.

Își iuți și mai mult pasul, ca să iasă mai repede din această stradă deprimantă și ajunsese aproape de capătul ei, când zări o gloată numeroasă năvălind înspre ea. Se opri o clipă, încremenită de spaimă, închipuindu-și că avea în față o mulțime gata s-o atace. Îndată însă, sunetul unei fanfare îi izbi urechile și recunoscă că această adunătură, înconjurată de o droaie de copii nespălați și de javre râioase, care înainta înspre ea ca un regiment ce pleacă la război, era acțiunea Armatei Salvării¹¹, de curând înființată la Levenford. Într-o izbucnire de entuziasm tineresc, membrii ei devotați profitau de această zi de sărbătoare să defileze în cartierele sărace ale orașului, în scopul de a combate și a stârpi – chiar la această oră matinală – orice desfrâu sau viciu care ar fi putut să apară cu prilejul expoziției de vite.

Înaintau cu steaguri fâlfâind, cu câinii lătrând, cu talgerele sunând, cu fanfara urlând imnul „Aruncă funia de salvare”, în timp ce soldații de ambele sexe îl intonau din adâncul plămânilor, cu armonioasă ferveare.

Pe când se apropiau, Mary se strânse lângă perete, cuprinsă de dorința ca pământul să se deschidă sub picioarele ei și s-o înghită, iar când trecură pe lângă ea, se ghemui, simțind talazul de trupuri frecându-se și izbindu-se brutal de corpul ei. Deodată, în timp ce valul se rostogolea mai departe, o

¹¹ Organizație religioasă din Marea Britanie, imitând unele forme militare.

ostășoaică aprinsă la față de elanurile ei virtuozice și de bucuria de a purta noua uniformă, văzând-o pe Mary stând atât de speriată și de umilită, își opri o clipă sopranul ei strident și, apropiindu-și obrazul de acela al lui Mary, îi șopti cu căldură și pasiune:

— Soro, ești o păcătoasă? Atunci vino ca să fii salvată; vino să te speli în sângele Mielului.

Lăsându-și apoi șoapta să se înece în tunetul imnului, intonă cu glas tare: „Un om se scufundă astăzi”, reîntră în rândurile pline de fervoare și dispăru bătând victorios pasul în lungul străzii.

Cuprinsă de un sentiment de nespuse înjosire, Mary se rezemă de zid, simțind, cu firea ei impresionabilă, că această ultimă ocară era o manifestare supremă a providenței mâniate. În câteva ore abaterea bruscă și întâmplătoare a gândurilor ei într-o direcție întunecată și străină schimbaseră întregul aspect al vieții ei. Nu putea defini sentimentul care o stăpânea, nu se simțea în stare să exprime în chip coerent sau măcar să înțeleagă groaza de care era pătrunsă, dar, pornind împleticindu-se spre casă, simți, într-un acces de dezgust și de mustrare de sine, că nu era demnă de a trăi.

7.

În luna de după expoziția de vite, casa Brodie fu zguduită de un eveniment deosebit de însemnat. Poștașul bătu mai tare la ușă în dimineața aceea și își luă un aer mai important, întinzând cu o privire semnificativă doamnei Brodie o scrisoare împodobită cu un șir de timbre străine: un plic lunguieț și subțire, care foșni misterios între degetele ei agitate. Mama se uită cu bătaie de inimă la această scrisoare, pe care o aștepta de zile întregi. Nu era nevoie să se întrebe de la cine venea, căci recunoscuseră îndată că era unul din plicurile subțiri „pentru străinătate”, pe care avusese grijă să le aleagă pentru Matt și să le pună cu atenție în bagajele lui. Era singură și, într-un elan de recunoștință și de așteptări plăcute, duse plicul la buze, îl strânse apoi la piept și, după un moment în care, prin contactul cu el, făcuse parcă mesajul închis într-însul să treacă direct în inima ei, îl retrase, întorcându-l în toate sensurile cu mâinile ei roșii, zbârcite de muncă.

Deși simțea că scrisoarea era exclusiv a ei, observă că era adresată „domnului și doamnei Brodie”. Nu îndrăzni deci s-o deschidă și nu putea nici să se repeadă sus și să-i strige, plină de bucurie, soțului ei: „O scrisoare de la Matt!”; luă așadar acest prim și prețios buletin din străinătate și-l așeză cu grijă pe farfuria soțului ei. Apoi așteptă. Așteptă cu supunere, dar cu o vie

nerăbdare, care-i făcea inima să bată mai tare, veștile de la fiul ei, întorcându-se din timp în timp din oficiu în bucătărie spre a se convinge că scrisoarea era tot acolo, că această fenomenală misivă, care străbătuse în chip miraculos trei mii de leghe de mări străine și de țări exotice, ajungând nevătămată în mâinile ei, nu se evaporase deodată în aer.

În cele din urmă, după o așteptare ce-i păruse o eternitate, Brodie coborî scara, arătând încă în dispoziția lui, după cum observă ea cu mulțumire, urmele plăcerilor din ajun. Îi aduse imediat porridge-ul și, după ce i-l puse cu blândețe înaintea, rămase la oarecare distanță, în așteptare. Brodie ridică scrisoarea, o cântări în tăcere pe palma labei lui imense, păru s-o privească cu nepăsare, o cântări ostentativ din nou, punând-o apoi nedeschisă în fața lui și apucându-se să-și mănânce porridge-ul. În timp ce înghițea o lingură după alta, stând cu spatele aplecat și cu amândouă coatele pe masă, își ținea privirea fixată asupra plicului, prefăcându-se, în chip răutăcios, că nu-și vedea soția.

În fața acestei rafinate viclenii, ea rămase în spatele lui, cu mâinile încleștate, cu trupul încordat într-o așteptare înfrigurată, până când, nemaiputând răbda, îi șopti:

— Deschide-o, tată!

Brodie se prefăcu a tresări cu o violență exagerată.

— Păcatele mele, femeie, era să mor de frică! De ce te tot învârtești pe aici? A, înțeleg, înțeleg! Te atrage fleacul ăsta.

Arată nervos cu lingura spre scrisoare, lăsându-se neglijent pe spate, cu ochii la doamna Brodie. Avea, își spunea el în culmea bunei sale dispoziții, prilejul unei distracții excepționale pe socoteala ei.

— Semenii cu o viespe care dă târcoale unui borcan cu dulceață, spuse cu glas tăgănat. Se vede la tine aceeași poftă bolnăvicioasă. Îmi ziceam că scrisoarea pare cam subțirică; nu e mare lucru de capul ei, desigur.

— Ți se pare așa din cauza hârtiei subțiri pe care i-am cumpărat-o ca să facă economie la timbre, pledă Mama. Încap douăsprezece foi într-un plic.

— În ăsta nu sunt douăsprezece foi. Nici gând! Mă întreb dacă sunt măcar două sau trei. Sper că asta nu înseamnă vreo veste rea, vorbi cu prefăcută tristețe, aruncându-i o privire scurtă și perfidă.

— O, tată, nu vrei s-o deschizi odată ca să mă liniștesc? Îl imploră ea. Vezi bine că mă prăpădesc de frică.

O opri, înălțând din cap.

— Avem destulă vreme, destulă vreme, spuse el, lungindu-și cuvintele. Dacă ai așteptat zece săptămâni, n-ai să mori așteptând încă zece minute. Du-te și adu-mi restul dejunului.

Oftând cu îngrijorare, Mama fu silită să se smulgă de lângă scrisoare și să treacă în oficiu, spre a-i pregăti ochiurile pe slănină, tremurând neîncetat de teama că Brodie ar putea să citească singur scrisoarea și s-o distrugă apoi, în lipsa ei.

— Așa te vreau, exclamă râzând, când ea se întoarse grăbită. Nu te-am văzut alergând așa din ziua când ai mâncat agrișele acelea crude. Știu eu cum să te dezmořesc. Ai să și dansezi într-o clipă.

Ea însă nu-i răspunse; cu hărțuielile lui o făcuse să amuțească. După ce isprăvi să mănânce, Brodie ridică deci din nou scrisoarea.

— Ei, cred că acum ne putem uita la ce e înăuntru, spuse el pe îndelete, lungind cât mai mult deschiderea plicului și scoțând alene foile acoperite cu un scris mare. O tăcere deplină domni în vreme ce parcurgea, cu o încetineală de neîndurat, conținutul epistolei. Dar în tot acest timp privirea îngrijorată a Mamei nu se desprinsese nicio clipă de obrazul lui, căutând pe el vreo expresie care să-i confirme speranțele și să-i dezmință temerile. În cele din urmă, el aruncă scrisoarea pe masă, declarând:

— Nu e nimic într-însa! O grămadă de fleacuri!

Îndată ce lăsă foile din mână, doamna Brodie se aruncă asupra lor, le apucă cu pasiune, le apropie de ochii ei miopi și sorbi cu nesaț scrisul fiului ei. Observă îndată, după antet, că scrisoarea fusese redactată la bordul vasului *Irrawady* și că fusese pusă la cutie aproape imediat după acostarea lui.

Scumpii mei părinți – citi ea –, apuc condeiul ca să vă scriu după cel mai teribil și interminabil atac de mal de mer sau, mai simplu, de rău de mare. Această pacoste îngrozitoare m-a lovit întâi în Marea Irlandei, iar în golful Biscaya ajunsesem atât de bolnav, încât îmi doream moartea și eram cât pe aci să cer a fi aruncat pradă peștilor, dacă nu m-aș fi gândit la voi. Cum cabina mea era îngustă și înăbușitoare, iar tovarășul meu de călătorie un individ foarte vulgar – cu o înclinație pronunțată către băutură –, am încercat întâi să rămân pe covertă, dar valurile erau atât de gigantice și marinarii atât de nemiloși, încât m-am văzut silit să cobor din nou în culcușul meu fierbinte și nesuferit. Culcat pe cușeta mea în acest spațiu restrâns, eram scuturat în modul cel mai îngrozitor și mai deprimant, fiind aruncat uneori până în tavan și rămânând lipit de el un moment, înainte de a mă prăbuși cu putere. Când cădeam înapoi pe pat, mi se părea că stomacul îmi rămăsese sus, căci aveam o senzație atât de grozavă de vid și de istovire, ca și când măruntaiele mi-ar fi fost golite de conținut. Drept culme a nenorocirii, nu eram în stare să mănânc nimic și vărsăm neîncetat, ziua și noaptea. Când mi-a fost rău în prima noapte, tovarășul meu de cabină – cum

se spune aici –, care ocupa patul de jos, mi-a aruncat cele mai înspăimântătoare grosolănii, silindu-mă să mă scol în cămașa de noapte, în cabina rece și clătinată de valuri, ca să schimb cușeta cu el. Singurul lucru pe care l-am putut păstra în mine și care a mai ținut laolaltă trupul și sufletul meu, sărmanele de ele, a fost o băutură hrănitoare pe care unul din stewarzi a avut bunătatea să mi-o aducă. Îi zicea „stingo”¹² și trebuie să mărturisesc că am găsit-o plăcută și că a fost într-adevăr mijlocul care mi-a salvat viața pentru voi. Pe scurt, a fost o perioadă oribilă, credeți-mă.

Ca să continuu, după ce trecusem de Gibraltar – care nu e altceva decât o stâncă goală cu o singură latură, mult mai mare, e drept, decât stânca noastră de la Levenford, dar mai puțin frumoasă – și intraserăm de-a binelea în Mediterană, am reușit să mă deprind cu călătoria pe vapor. Marea era mai albastră decât tot ce am văzut vreodată – spuneți-i lui Nessie că era chiar mai albastră decât ochii ei – și am fost cu atât mai în măsură să mă bucur de frumusețea ei ca și de culorile fermecătoare ale apusurilor de soare, cu cât era binefăcător de calmă. Eram tot incapabil să înghit vreo îmbucătură, dar la Port Said am luat la bord o provizie de fructe și am fost în stare să mănânc câteva curmale proaspete și câteva portocale cu adevărat delicioase, care erau extrem de dulci și puteau fi cojite ușor, ca mandarinele, fiind însă mult mai mari. Am mâncat și un fruct cu numele de papaia, care e zemos ca un pepene mic, dar cu o coajă verde și un miez trandafiriu. Foarte răcoritor. Cred că aceste fructe mi-au făcut bine, ba sunt sigur că mi-au priit foarte mult.

Nu am coborât pe uscat la Port Said, căci mi se atrăsese atenția că este un oraș foarte depravat și plin de primejdii pentru europeni, afară de cazul că sunt înarmați. Un pasager de pe vapor mi-a povestit o istorie lungă despre o aventură pe care a avut-o într-un templu păgân și în alte locuri de acolo, dar n-am s-o repet din motive de decență și pentru că, de altfel, nu sunt sigur că era adevărată. Se pare însă că pe-aici se întâmplă lucruri uimitoare. Pentru că veni vorba, vă rog să-i spuneți lui Agnes că sunt credincios amintirii ei. Am uitat să vă spun că la Port Said oamenii vin cu bărcile la vapor ca să vândă rahat, un preparat dulce, minunat la gust deși după nume, nu s-ar putea crede.

Am trecut foarte încet prin Canalul de Suez, un șanț îngust, mărginit în amândouă părțile de întinderi vaste de deșert nisipos, cu munți purpurii în depărtare. Canalul acesta nu e prea interesant de văzut și traversează niște pânze de apă plicticoase, numite Lacurile Amare; se spune însă că are o mare importanță. Vedeam uneori oameni purtând mantii albe, care călăreau

¹² Bere tare.

nu pe cămile – cum ați putea presupune – ci pe cai foarte iuți și care, de îndată ce zăreau vaporul, se depărtau în galop. Trebuie să vă mai spun că am văzut pentru prima oară palmieri – la fel ca aceia din tinda bisericii, dar mult mai înalți și mai groși. În Marea Roșie căldura era foarte mare, dar după ce am trecut de Aden și de niște insule ciudate, care poartă numele de Cei Doisprezece Apostoli, când tocmai speram să mă pot distra cu doamnele la jocuri de covertă, muzică și conversații, căldura a devenit deodată îngrozitoare. Mamă, costumele de doc pe care le-ai cumpărat nu folosesc la nimic: sunt prea groase și grele. Cel mai bun lucru e să-ți faci asemenea haine la un indigen în India. Se spune că se pricep bine la asta și că au materialul potrivit, o mătase subțire numită tusor, și nu docul pe care mi l-ai cumpărat. Pentru că suntem la acest subiect, spuneți-i lui Mary că sticla bidonului pe care mi l-a dat s-a spart la prima furtună și că busola lui Nessie diferă cu câteva puncte de aceea a vaporului.

În orice caz, căldura m-a sleit, și, deși am început să mă hrănesc mai bine – mâncărurile de curry¹³ îmi plac foarte mult –, am pierdut câteva kilograme. Sunt convins că arătam foarte slab, fapt care m-a stingherit și, împreună cu lipsa mea de energie, m-a împiedicat să iau parte la viața mondenă; eram nevoit să mă țin deoparte, gândindu-mă la mandolina mea nefolosită și uitându-mă cu tristețe la cucoane și la rechinii care urmăreau în cârduri mari vaporul.

După căldură a urmat ploaia, ceea ce se cheamă aici musonul – un muson chota (mic), dar pentru mine destul de umed –, întocmai ca o interminabilă ceață scoțiană, care muia totul cât e ziua de lungă. Am trecut prin ceață până când am ajuns în insula Ceylon, unde am făcut escală la Colombo. E o minune de port. Vedeam mile și mile de apă liniștită, ceea ce era foarte reconfortant, căci în Oceanul Indian fusesem grozav de scuturați. Unii pasageri au coborât de pe vapor ca să cumpere pietre prețioase, selenite, opale și turcoaze, eu însă nu m-am dus, căci am auzit că te jefuiesc acolo și că selenitele sunt toate cu defecte, adică cu crăpături. În schimb, prietenul meu, stewardul, mi-a dat un minunat ananas de Colombo. Cu toate că era foarte mare, am fost în stare, spre mirarea mea, să-l mănânc în întregime. Foarte gustos! Intestinele mele au fost cam deranjate a doua zi și credeam că am dizenterie, dar, slavă Domnului, am fost scutit de ea, ca și de malarie. Trebuie să fi fost la mijloc ananasul.

Totuși, nu trecusem încă prin ce e mai rău. În Oceanul Indian am avut un taifun, care e soiul cel mai grozav de uragan ce se poate închipui. La început, tot cerul a devenit purpuriu, apoi galben-închis ca bronzul. Întâi totul mi s-a

¹³ Mirodenii foarte piperate folosite în India.

părut foarte frumos, dar deodată toți pasagerii au primit ordinul să coboare sub punte, și am considerat asta, pe bună dreptate, ca un semn rău, căci pe neașteptate vântul a izbit vaporul ca o lovitură de pumn. Unui pasager, care stătea lângă cabina lui, ușa trântită brusc i-a prins mâna, tăindu-i cu totul degetul mare. Un marinar și-a rupt piciorul. A fost îngrozitor.

Nu mi-a fost rău, dar trebuie să vă mărturisesc că mi-a fost tare frică. Marea se ridica nu ca valurile din Golful Biscaya, ci ca o hulă înfiorător de umflată, asemenea unor munți rotunzi. Curând a trebuit să renunț a mă uita pe ferestrele. Carcasa vaporului trosnea atât de tare din încheieturi, încât eram sigur că o să se rupă în bucăți. Ruliul era înspăimântător, iar în două rânduri am fost ridicați atât de sus și am rămas acolo atât de multă vreme, încât mi-a fost teamă că n-o să ne mai lăsăm în jos niciodată. Dar providența a fost îndurătoare cu noi și, în cele din urmă, am ajuns în delta Gangelui – bancuri mari de nisip și o apă foarte măloasă. Am luat la bord un pilot care să ne treacă de gura brațului Hooghly și am înaintat atât de încet în susul fluviului, încât ne-au trebuit câteva zile. Pe maluri sunt o sumedenie de petice de pământ cultivate, brăzdate toate de canale de irigație. Am văzut cocotieri și banane care cresc în pomi. Indigenii sunt, firește, negri și par să nu aibă pe ei, când muncesc, decât un șorț în jurul șalelor, cu toate că unii poartă turbane. Stau pe vine când lucrează pe parcelele lor, dar unii își aruncă plasele, în apa galbenă a fluviului și prind pești, despre care se spune că sunt foarte gustoși. Albii poartă căști coloniale – tată, casca ta de plută e tocmai ce trebuie.

Dar trebuie să închei. Am scris această scrisoare cu întreruperi, iar acum am acostat. Sunt foarte impresionat de mărimea orașului și a portului. Cerul pare plin de acoperișuri și de minarete.

Citesc în fiecare zi o pagină din Biblie. Nu mă simt rău. Cred că o să reușesc aici.

*Îmbrățișez pe toți ai casei și rămân
cu respect, fiul vostru
Matt.*

Mama își ținu extatic răsuflarea, ștergându-și lacrimile ce păreau a se revărsa din inima ei prea-plină. Toată ființa ei firavă vibra de un imn de bucurie și recunoștință pornit dinăuntru ei: „Ce scrisoare! Ce băiat!” Veștile îi păreau prea însemnate ca să le păstreze numai pentru ea și simți un impuls sălbatic de a alerga în stradă, de a străbate orașul, fluturând în aer scrisoarea și proclamând în auzul tuturor cronica eroică a acestei călătorii epocale.

Brodie îi citi limpede gândurile cu o privire pătrunzătoare și ironică.

— Cheamă crainicul, zise el, și pune-l să urle vestea prin tot orașul. Hai, împuiază cu ea capul tuturor! Phiu! Așteaptă până-i primi nu prima, ci a douăzeci și una scrisoare de la el. Până acum n-a făcut decât să mănânce fructe și să se sclifosească.

Pieptul Mamei se umflă de indignare:

— Bietul băiat a trecut prin momente grozave, spuse ea cu un tremur în glas. Gândește-te ce rău i-a fost! Nu trebuie să-l ții de rău pentru fructele acelea; i-au plăcut totdeauna.

Numai această ponegrire a fiului ei îi dăduse curajul să răspundă. Brodie o privi ironic.

— Ai nimerit-o bine cu echipamentul tău! Casca mea colonială a fost singurul lucru potrivit pe care l-a avut, spuse el, sculându-se de la masă.

— Am să cer socoteală chiar azi directorului de la Lennie – țipă ea sufocându-se. Mi-a spus cu gura lui că acolo se poartă haine de doc. Ce înșelăciune! Putea să-l facă pe băiat să moară de insolație!

— De tine, bătrâno, omul poate fi sigur că faci toate pe dos, îi spuse amabil, drept cuvânt de despărțire.

Acum însă, săgețile lui nu o mai răneau, ba nici nu o atingeau măcar, căci se afla în acea țară depărtată, unde palmierii înalți își legănau maiestuos ramurile pe un cer de opal, iar clopotele domoale ale templelor își împrăștiu dangătul în amurgul înmiresmat.

În sfârșit, tresări din visarea ei.

— Mary, strigă ea spre oficiu. Uite scrisoarea lui Matt! Citește-o și du-o bunicii după ce ai terminat. Pe urmă mi-o aduci înapoi, adăugă ea cu o voce absentă.

Se întoarce imediat la plăcutele ei meditații, gândindu-se că după-amiază avea să trimită prețioasa misivă domnișoarei Agnes Moir. Mary avea să i-o ducă împreună cu un borcan de marmeladă făcută în casă și o prăjitură. Agnes primise poate ea însăși o scrisoare, cu toate că – își spunea cu mulțumire de sine doamna Brodie – acest lucru era îndoielnic. În orice caz, avea să fie mai mult decât fericită să afle pe orice cale episoadele eroice ale acestei călătorii și vestea splendidă a sosirii lui. A trimite îndată scrisoarea acolo era, după cum Mama își dădea bine seama, un lucru ce se cuvenea, iar darurile suplimentare de marmeladă și prăjituri aveau să sporească cum nu se poate mai plăcut bucuria lui Agnes, o fată cuminte și vrednică, pe care doamna Brodie o privea cu ochi foarte buni.

Când Mary se întoarce, Mama o întrebă:

— Ce-a spus bunica despre scrisoare?

— Ceva din care rezultă că i-ar fi plăcut și ei să guste din ananasul acela, răspunse ea pe un ton indiferent.

Mama se zborși, luând neprețuita scrisoare din mâna fiicei ei:

— Auzi dumneata! spuse ea. Când te gândești că bietul băiat era cât pe-aci să se înece și să fie înghițit de rechini! Ai putea și tu să arăți mai mult interes pentru fratele tău, care a trecut prin atâtea primejdii. Ai umblat toată dimineața prin casă ca o stafie. Mă asculți acum? Vreau să te repezi după-masă cu scrisoarea la Agnes. Și ai să-i duci și un pachet.

— Prea bine, zise Mary. Și la ce oră trebuie să mă întorc?

— Dacă vrei, poți să rămâi la Agnes și să stai puțin de vorbă cu ea. Și dacă te reține la ceai, îți dau voie să primești. Nu riști nimic în compania unei bune creștine ca dânsa.

Mary nu răspunse, dar moleșeala ei făcu loc unei atitudini mai vioaie. Un proiect nebunesc, care-i umblase vag prin cap în ultima noapte, petrecută fără somn, începea să ia o formă mai clară în fața acestei ocazii neașteptate.

Se hotărâse să plece la Darroch. A se aventura singură acolo ar fi însemnat pentru ea, în orice altă împrejurare, o inițiativă dificilă și primejdioasă, plină de riscuri grave și de urmări dezastruoase. Dar dacă era vorba să întreprindă totuși o excursie atât de nemaipomenită, comisionul bine venit al Mamei îi oferea o fericită ocazie. Știa că trenul pleca de la Levenford la ora două, parcurgând distanța de patru mile dintre cele două orașe într-un sfert de ceas, și că același tren pornea înapoi de la Darroch la ora patru. Dacă, în chip de necrezut, ar îndrăzni să se lanseze în această expediție, ar avea la dispoziție mai mult de un ceas și jumătate spre a-și realiza intenția – și acest răstimp îi părea suficient. Singura problemă ce o preocupa era de a ști dacă va fi în stare să se achite cu succes de comisionul ei înainte de ora două și – ceea ce era și mai important – dacă va reuși să se sustragă destul de repede ospitalității stingheritoare și debordante a lui Agnes, spre a putea prinde trenul.

Dând zor, ea lucră cu râvnă toată dimineața, așa că își termină înainte de ora unu toate îndatoririle casnice. Înghiți apoi în grabă câteva îmbucături și se repezi pe urmă sus, ca să se schimbe. Dar ajungând în odaia ei, care se afla în capul scării, fu cuprinsă de o senzație neobișnuită. Se simți deodată amețită, ușoară și eterică. Vedea cu uimire podeaua camerei ei de culcare ridicându-se și lăsându-se ușor în jos, într-o legănare înceată; pereții se aplecau asupra ei, ca laturile unui castel de cărți de joc ce se prăbușește; în fața ochilor îi jucau valuri de lumină, urmate imediat de întuneric. Picioarele i se muieră și se prăbuși încet, leșinată, pe podea. Rămase multă vreme culcată pe spate, fără cunoștință. Încetul cu încetul însă, poziția ei orizontală îi ajută să-și revină; fire subțiri de sânge părură să curgă din nou sub pielea ei de culoare cadaverică și, cu un oftat, deschise ochii, privind imediat spre acele pendulei, care arătau ora unu și jumătate. Se ridică febril într-un cot și,

după câteva încercări zadarnice, reuși, în sfârșit, să stea din nou în picioare. Se simțea nesigură și șubredă, dar mintea îi era clară și lucidă; cu degete moi și fără vlagă, ce i se păreau incapabile de această treabă, se sili să se îmbrace grăbită. Pe urmă coborî scara în galop.

Mama o întâmpină cu scrisoarea și pachetul și cu o mulțime de mesaje, salutări și recomandatii pentru Agnes. Era atât de absorbită de larga ei generozitate, încât nici nu observă starea jalnică a fiicei sale.

— Și nu uita să-i spui că marmelada e din anul ăsta, strigă ea, pe când Mary ieșea pe poartă, și că prăjitura e făcută cu două ouă. Iar la sfârșit adăugă: Și nu lăsa scrisoarea acolo. Spune-i că vreau s-o păstrez.

Mary avea douăzeci de minute ca să ajungă la gară, ceea ce era tocmai de ajuns. Pachetul, care conținea un kilogram de chec și unul de marmeladă, îi atârna greu de braț și, în starea de slăbiciune în care se găsea, ideea acestei prăjituri sățioase îi făcea greață, iar marmelada dulce și lipicioasă îi năclăia gândurile. Nu avea timp să-i predea lui Agnes pachetul și îi era, evident, imposibil să-l care cu dânsa toată după-amiaza. Proiectul ei o silea la un act disperat, iar acum simți nevoia să procedeze cu și mai mare îndrăzneală. Ceva o îmboldea să scape de somptuosul cadou al Mamei, să-l lase să cadă neobservat în rigolă sau să-l azvârle într-o grădină de la marginea drumului. Greutatea pachetului o apăsa și aversiunea ei față de conținutul lui o împinse brusc la o acțiune necugetată. Pe trotuar, un băiețel zdrențăros, desculț și murdar trăgea cu tristețe linii de cretă pe un perete din cărămidă. Trecând pe lângă el, Mary îi aruncă, sub puterea unui impuls fulgerător și irezistibil, pachetul în brațe. Își simți buzele mișcându-se și se auzi rostind:

— Ia-l! Repede! E ceva de mâncat!

Puștiul o privi cu ochi mirați și bănuitori, care exprimau mai limpede decât orice cuvinte articulate adâncă sa neîncredere față de orice străin care, sub pretextul filantropiei, i-ar dăruia asemenea pachete grele. Trăgând bănuitor cu coada ochiului la Mary, rupse hârtia spre a se convinge că nu era victima unei înșelăciuni, și de îndată ce bogatul conținut se înfățișă ochilor săi mirați, strânse pachetul sub braț și, cuprins de o vioiciune explozivă, dispăru în lungul străzii, ca un rotocol de fum, pentru ca nu cumva această cucoană ciudată să se poată răzgândi.

Mary fu cuprinsă de spaimă față de propria ei temeritate. Un gând îngrozitor o săgetă: cum avea oare să ascundă față de Mama fapta ei de neiertat sau în ce fel avea să fie vreodată în stare să explice dispariția roadelor muncii cinstite a maică-sii? Căută zadarnic să se liniștească, spunându-și că-i va duce lui Agnes scrisoarea la întoarcere, după ora patru, dar fața îi era totuși crispată pe când alergia spre gară.

În trenul de Darroch se simți atât de obosită, încât făcu un efort serios spre a-și concentra atenția asupra execuției planului ce-l avea în minte. Trebuia să-și traseze dinainte calea de urmat; era ferm hotărâtă să evite ca slăbiciunea și nehotărârea ei din ajun să se repete. Cunoștea destul de bine Darrochul căci îl vizitase de câteva ori înainte ca această localitate să fi fost încununată, în ochii ei, de un nimb de vrajă și romantism prin faptul că Denis locuia acolo. De când știa acest lucru, tristul orășel, care cuprindea mai ales uzine de produse chimice și coloranți ale căror ape reziduale tulburau adesea undele limpezi ale râului Leven, în cursul său inferior, suferise, în ochii ei, o transformare vădită și magică. Străzile înguste și prost pavate luaseră un alt aspect, pentru că Denis trecea pe ele, iar casele înnegrite de fum deveniseră mai strălucitoare, fiindcă Denis trăia printre ele.

Pe când se apropia de acest loc fermecat, Mary încercă, în ciuda temerilor ei chinuitoare, un sentiment de plăcută așteptare, care-i tăia respirația. Cu toate că nu avea intenția de a-l întâlni pe Denis, nu-și putea înăbuși emoția pricinuită de gândul că se apropia de el în propriul lui mediu de viață.

Când trenul intră pufăind în gara Darroch, coborî repede din compartiment, predă biletul și părăsi peronul printre primii dintre puținii călători. Înaintând fără șovăială și atât de repede cât o țineau puterile, străbătu strada principală și, luând-o apoi brusc la stânga, intră într-un cartier mai liniștit de locuințe. Niciuna din persoanele pe care le întâlni nu o cunoștea, iar prezența ei nu stârni nici mirare, nici interes. Deși lipsit de atmosfera de reședință de comitat, Darrochul era o comună tot atât de mare ca Levenfordul și, de fapt, singurul oraș mai însemnat pe o rază de douăsprezece mile în jurul acestuia. Era deci ușor pentru Mary să se strecoare neobservată pe străzile lui pline de mișcare și să se piardă în mulțimea care mișuna pe ele. Acesta era, de fapt, motivul care o făcuse să aleagă Darrochul pentru realizarea planului ei.

Ajungând la jumătatea străzii laterale, constată, cu un sentiment de ușurare, că memoria nu o înșelase și, văzându-se în fața unui semicerc de case cu terase, se îndreptă cu hotărâre spre ultima din ele și sună energic la ușă. O servitoare scundă, purtând un halat albastru de bumbac, îi deschise.

— Domnul doctor e acasă? întrebă Mary.

— Intrați, vă rog, îi răspunse slujnica, cu aerul nepăsător al unei persoane plictisite de a repeta la infinit aceeași formulă.

Mary fu introdusă în salonul de așteptare. Era o încăpere sărăcăcioasă, cu pereți întunecați și un covor subțire și ros, mobilată cu o garnitură de scaune mai mult sau mai puțin deteriorate și o masă mare de stejar, pe care

se aflau câteva reviste vechi, ferfenițite și cu colțurile îndoite, și un ghiveci mare de porțelan cu o plantă verde pleoștită.

— Cum vă numiți? întrebă apatic servitoarea.

— Miss Winifred Brown, răspunse Mary răspicat.

Vedea clar acum ce mincinoasă era! În loc de a se afla la Levenford, stând prietenește de vorbă cu logodnica legitimă a fratelui ei, ea aruncase pachetul maică-sii și se găsea aici, la distanță de patru mile, dând un nume fals și așteptând să fie primită de un medic necunoscut și al cărui nume și domiciliu și-l amintise numai printr-o fericită întâmplare. Rumeneala ușoară ce i se ivise în obraz când rostise numele născocit se schimbă într-un roșu purpuriu la aceste gânduri, și Mary căuta din răsputeri să scape de sentimentul de vinovăție ce o năpădea, când ușa camerei de consultații se deschise și fu poftită să intre.

Doctorul era un bărbat între două vârste, chel, neîngrijit și decepționat de viață, dispunând de o clientelă neînsemnată și săracă. Mary sosise în afară de ora lui obișnuită de consultații, ceea ce-i pricinuia o explicabilă supărare, dar situația lui financiară îl obliga să primească pacienții la orice oră. Era celibatar, și menajera lui tocmai îi servise prânzul, constând într-un rasol gras cu găluști gătite cu seu. Mâncase în grabă și, ca urmare, indigestia cronică din cauza mâncării proaste, orelor neregulate la care-și lua mesele și dinților săi stricați, ce-l chinuiau ca pe un adevărat martir, începuse din nou să-l roadă, pricinuindu-i dureri. O privi mirat pe Mary, întrebând-o:

— Ai venit să mă iei la un bolnav, domnișoară?

— Nu, am venit să mă consultați, răspunse ea cu un glas ce părea a veni de departe și pe care nu-l recunoștea ca fiind al ei.

— Ia loc atunci, spuse el pe un ton sec. Simți imediat caracterul neobișnuit al vizitei, și iritația lui crescuse.

Încetase demult să aibă interes pentru aspectul clinic al cazurilor întâlnite și orice abatere de la banalitatea rutinieră a practicii obișnuite de care era legată – înmânarea unor flacoane conținând soluții diluate de droguri ieftine și coloranți – îl exaspera; pe lângă aceasta, era grăbit să se întoarcă la divanul său, ca să-și facă siesta; un spasm dureros îi frământa stomacul, amintindu-i cât de neplăcute aveau să fie orele de consultații din seara aceea.

— Despre ce e vorba? întrebă scurt.

Cu glas șovăitor, ea începu să-i povestească, se înroși la față, se poticni, porni din nou, înșirându-și buimăcită cuvintele. Nu știa nici ea în ce fel se exprimase, dar bănuielile doctorului fuseseră de bună seamă confirmate.

— Trebuie să te examinez, spuse el cu răceală. Vrei s-o fac acum sau preferi să revii cu mama dumitale?

Înțelegând vag ce voia să spună doctorul, Mary nu știa ce să-i răspundă. Felul acesta impersonal de a vorbi o descuraja, aerul său aspru o demoraliza, iar exteriorul său dezordonat, mustața ciufulită și netunsă, unghiile neîngrijite și petele de grăsime de pe haină îi inspirau, deopotrivă, un sentiment de pronunțată aversiune. Își spuse totuși că nu avea altă cale decât să treacă până la capăt prin această încercare, și-i răspunse cu voce scăzută:

— Mi-e cu neputință să mai vin o dată, domnule doctor.

— Dezbracă-te atunci și pregătește-te, îi spuse el fără ocolișuri, arătându-i canapeaua și ieșind din odaie.

În timiditatea și neîndemânarea ei, avu abia timpul să-și scoată veșmintele și să se întindă pe divanul răpănos și rupt, că doctorul și reveni. Închizând ochii și strângând din dinți, se supuse apoi examenului său muncit, de om incompetent. Era pentru ea o tortură morală și fizică. Cu firea ei pură, ea se contractă, plină de repulsie, la ideea prezenței acestui om grosolan și brutal, iar atingerea degetelor sale nedibace o făcu să tresară de durere. În sfârșit, chinul încetă și, cu câteva cuvinte scurte, doctorul părăsi iarăși încăperea.

În mai puțin de cinci minute, ea se află din nou, îmbrăcată, pe scaunul ei, privindu-l fără să scoată o vorbă, în timp ce el se întorcea cu pași greoi la masa de lucru.

De astă dată doctorul era cam încurcat. Întâlnise adesea asemenea cazuri nenorocite la femei din alt mediu, dar în ciuda minții sale obtuze și blazate, înțelegea că fata aceasta, un simplu copil cuprins de spaimă, era neștiutoare și nevinovată. Simțea că-și pierduse fecioria fără să-și dea seama și că faptul coincisese negreșit cu zămislirea. Pricepu de ce declarase ea cu atâta hotărâre un nume de împrumut, și în inima lui uscată și goală miji un vag sentiment de milă. La început, stăpânit de temerile obișnuite ale unui practician mediocru, care ține la modesta lui reputație, bănuise că dânsa voia să-i ceară să aplice vreun mijloc spre a pune capăt stării ei; acum însă înțelegea pe deplin sublima ei ignoranță. Se răsucea jenat pe scaun, neștiind cum să înceapă.

— Ești măritată? o întreabă în cele din urmă, cu o voce surdă.

Mary clătină din cap cu ochi umezi și îngroziți.

— Atunci te sfătuiesc să te măriți. Ai să naști un copil.

În prima clipă nu înțelese. Apoi buzele începură să-i tremure și ochii i se umplură de lacrimi, care se prelinseră încet pe obrazul ei. Se simțea paralizată, izbită de aceste cuvinte ca de o măciucă. Medicul îi vorbea, încercând să-i explice ce trebuie să facă, la ce avea să se aștepte; ea însă aproape că nu-l auzea. Îl vedea ca din depărtare, tot ce o înconjura se

estompa; era cufundată într-o ceață cenușie, copleșită de o negrăită deznădejde, pradă stingheră ororii obsedante în fața unei nenorociri sigure și de neînlăturat. Din când în când, crâmpoie din vorbele doctorului ajungeau până la ea, pătrunzând ca niște raze palide de lumină prin rotocoalele de negură ce se învâртеbeau în jurul ei.

— Caută să nu te pierzi cu firea, îl auzi zicând. Pe urmă, prin vâлуl înconjurător de ceață, îi intrară în ureche cuvintele: Ești tânără, viața dumitale nu e pierdută.

Ce știa el și ce-i păsa? Banalitățile acestea bine intenționate o lăsau rece și nemișcată. Înțelese instinctiv că, pentru doctor, cazul ei nu însemna decât un incident trecător și neplăcut în viața lui monotonă, iar când se ridică întrebându-l cât îi datorează pentru consultație, zări brusc în ochii lui un licăr, abia ascuns, de ușurare. Intuiția n-o înșelase, căci îndată ce își primi onorariul și o conduse până la ușă, el se repezi la flaconul de bismut, luă o doză mare, se întinse cu un oftat de ușurare pe divan și uită imediat cu totul de ea.

Când Mary ieși în stradă, era tocmai ora trei. Mai avea un ceas până la plecarea trenului – dacă avea să-l mai ia. Cu mintea chinuită de gânduri, coborî strada șoptindu-și: „Doamne! Doamne! De ce m-ai pedepsit așa? Nu te-am jignit cu nimic, împiedică acest lucru să se întâmple! Împiedică-l!” De ce și cum, se întreba ea ca scoasă din minți, trupul ei fusese ales de cel Atotputernic pentru această rușinoasă experiență? Vedea în acest fapt o manifestare de supremă nedreptate a atotputerniciei divine. Ciudat lucru, nu-l acuza pe Denis; se simțea doar victima unei perfidii nemaipomenite și de neînțeles.

Nu! Nu-l acuza pe Denis; simțea, dimpotrivă, că trebuie să caute refugiu la el. În cumplita ei îngrijorare, lăsa orice prudență să se risipească în văzduh și apucă înainte pe Main Street, la capătul opus al căreia se aflau „Pivnițele Owen Foyle”. După colț, o poartă dublă, largă, dădea într-o curte, din care o scară exterioară în spirală ducea la locuința familiei Foyle.

Se târî până sus pe această scară și bătu cu sfială la ușă. Dinăuntru, ajungea până la ea un zdrăngănit la pian, care continuă fără ca cineva să vină spre a-i deschide; auzi apoi o voce strigând: „Rosie, puicuța mea, mi se pare că e cineva la ușă. Du-te să vezi.” Un glas de copil răspunse: „Îmi fac gamele, mamă; du-te dumneata sau așteaptă să bată din nou”. Și zdrăngănitul la pian fu reluat cu energie îndoită și cu o forță care dovedeau o silință extremă.

După un moment de șovăială, Mary era pe punctul de a bate mai tare, când, deodată, tocmai când întindea mâna, un fluierat ascutit răsună în stradă și se auzi din ce în ce mai aproape.

Se întoarce și, în aceeași clipă, Denis se ivi la piciorul scărilor. Zărind-o, își înalță întrebător capul, cu ochii mari și uimiți. Observând îndată că Mary se afla într-o stare de adâncă deprimare, urcă scara din câteva sărituri.

— Mary, ce e cu tine? Întrebă el repede.

Fata nu fu în stare să-i răspundă sau măcar să-i rostească numele.

— Ce s-a întâmplat, iubita mea? murmură apropiindu-se de ea, apucându-i mâna înghețată și mângâind-o cu blândețe. Ceva cu tatăl tău?

Ea clătină din cap fără să se uite la el, știind că dacă ar face-o, s-ar prăbuși în chip jalnic.

— Vino, șopti ea. Să plecăm de aici, înainte de a fi văzuți de cineva.

Adânc tulburat, Denis coborî scara în urma ei. Pe stradă o întrebă cu aprindere:

— Ai avut vreo supărare acasă? Spune-mi repede, iubito, ce te apasă? Dacă s-a atins cineva de tine, am să-l omor!

Urmă o tăcere; apoi ea rosti încet, neclar, dureros, fiecare cuvânt rostogolindu-se de pe buzele ei ca o greutate de plumb:

— Am să am un copil.

Obrazul lui păli ca sub efectul unei lovituri îngrozitoare, devenind din ce în ce mai alb, ca și cum toată puterea și vigoarea l-ar fi părăsit. Dând drumul mâinii ei, o privi cu ochii dilatați de stupeoare.

— Ești sigură? gâfâi el în cele din urmă.

— Absolut sigură.

— De unde știi?

— Mi s-a părut că ceva nu e în regulă cu mine. M-am dus la doctor și mi-a spus.

— Un... un doctor? Atunci nu încape îndoială.

— Nicio îndoială, îngână cu tristețe.

Așadar, lucrul era sigur. Cu o singură frază, îi pusese pe umeri o povară de suferință și răspunderi care, dintr-un băiat voios ce trecea prin lume fluierând fără grijă, îl transforma într-un bărbat matur și hărțuit. Ceasul lor de iubire fusese o cursă, jocul lor drăgăstos, întâlnirile lor secrete din trecut, simple momeli pentru a-l atrage, a-l prinde în mreje și a-l pune în această oribilă încurcătură. Plăcuta, promițătoarea perspectivă de a se căsători cu Mary, toate pregătirile atrăgătoare pe care le avusese în vedere îi făceau acum impresia unor lanțuri ce-l țineau încătușat, impunându-i o obligație a cărei îndeplinire era de neînlăturat. Oftă adânc. În cercul de tineri în care se învârtea, nimic nu era socotit mai înjositor sau mai ridicol pentru un bărbat decât de a cădea victima unei căsătorii silite. Pierdea orice prestigiu, i se aruncau strigăte de batjocură pe stradă, numele lui era disprețuit. Situația aceasta îi păru atât de intolerabilă lui Denis, încât simți dorința de a evada și,

într-o fulgerare, se gândi la Canada, Australia, America. Ideea de a emigra îl preocupase adesea și perspectivele pe care aceste țări noi le deschideau unui om tânăr și independent nu-i păruseră niciodată mai atrăgătoare decât în acest moment. Un alt gând îi veni deodată în minte.

— Când a spus doctorul că ai... Se opri, nesimțindu-se în stare să-și termine fraza. Cu toate acestea, Mary era în măsură acum să înțeleagă ce voia să spună.

— A spus că în februarie, răspunse ea, privind în altă direcție.

Așadar, nu rămâneau decât cinci luni și avea să fie tată. Acea seară încântătoare pe care o petrecuseră împreună pe malul Levenului avea să aibă ca rezultat nașterea unui copil, a unui copil lipsit de nume, afară de cazul că ar lua-o îndată pe Mary de soție.

Necesitatea imperioasă a căsătoriei i se impuse din nou în chip odios. Nu-și putea da seama câtă vreme încă Mary mai putea rămâne nedescoperită, când anume starea ei avea să devină vizibilă. Deși auzise povestindu-se uneori în cercul prietenilor săi despre fete de la țară care munceau pe câmp fără ca graviditatea lor să fie descoperită până în momentul facerii, se îndoia că Mary va avea puterea și curajul să ascundă încă o bucată de vreme starea în care se găsea. Și totuși era necesar s-o facă. Situația lui nu-i permitea să-i ofere imediat un cămin. Trebuia să aștepte. Firește că nu se vedea încă nimic. O privi cu atenție și, în timp ce observa silueta ei adusă de spate, copleșită de o deznădejde infinit mai adâncă decât aceea de care era cuprins el, începu să se gândească pentru prima oară mai mult la dânsa decât la el însuși.

Acum, că-i dăduse de știre, ea stătea dezarmată, așteptând cu supunere ca el să-i îndrume pașii. Întreaga ei atitudine părea a-l implora în tăcere să-i arate ce trebuie să facă. Cu un energic efort, el își recâștigă stăpânirea de sine și totuși cuvintele pe care le rosti acum îi părură aspre și neconvingătoare.

— În frumoasă încurcătură ne-am băgat! Dar o să ieșim din ea, Mary. Trebuie să discutăm lucrurile.

— Crezi că e bine să mă întorc acasă, la Levenford? Întrebă ea cu glas stins.

Denis chibzui câteva clipe înainte de a răspunde:

— Mă tem că e cel mai bun lucru pe care-l poți face. Ai venit cu trenul?

— Da. Și dacă mă întorc, trebuie să plec de aici la patru.

Denis își scoase ceasul, care arăta ora trei și jumătate. Cu toate că schimbară numai câteva fraze, zăboviră totuși o jumătate de ceas pe stradă.

— Nu poți să aștepti trenul următor, conveni el. Pleacă prea târziu.

O idee îi veni. Sala de așteptare a gării era de obicei goală la ora aceasta; puteau să stea acolo până la plecarea trenului. O apucă de braț, strângându-l sub al său. La această primă manifestare de tandrețe ce-i venea de la el, de când îi comunicase teribila veste, ea îl privi cu o expresie jalnică; și un zâmbet palid îi lumină trăsăturile crispate.

— Nu te am decât pe tine, Denis, îi șopti când o porniră spre gară.

Sala de așteptare era, din păcate, plină; o femeie bătrână, câțiva argați și doi muncitori de la fabrica de vopsele ședeau pe bănci, uitându-se unii la alții și la pereții goi de scândură. Era imposibil de stat de vorbă acolo; de aceea Denis o conduse pe Mary până la capătul peronului și cum această scurtă plimbare îi dăduse timp să-și revină, iar contactul dulce cu brațul ei îi rechemă în minte farmecul și frumusețea fetei, atracția încântătoare a trupului ei fraged, găsi puterea de a schița un surâs.

— La urma urmei, nu-i așa de grav, Mary, atât timp cât vom rămâne uniți.

— Dacă m-ai părăsi acum, Denis, m-aș arunca în Leven. Mi-aș pune capăt zilelor într-un fel oarecare.

Când privirile lor se întâlneau, el își putu da seama că fiecare din cumplitele cuvinte rostite de ea era absolut serios, și-i strânse din nou cu tandrețe brațul. Cum de fusese în stare să se gândească, fie numai o clipă, la posibilitatea de a o părăsi pe această făptură adorabilă și lipsită de apărare, care, dacă n-ar fi fost el, ar fi fost încă fecioară și care acum, din vina lui, avea în curând să devină mamă. Și cât de pătimăș ținea la el! Un freamăt de sălbatică bucurie îl pătrunse văzând cât de deplină era încrederea ei într-însul și cât de totală supunerea ei față de voința lui. Încet-încet, își reveni de pe urma loviturii nimicitoare pe care o primise și, regăsindu-se pe sine, începu să gândească încheat.

— Ai să lași totul în seama mea! spuse el.

— Totul, repetă Mary.

— Atunci trebuie să te întorci acasă, iubita mea, și să te porți ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Știi cât de greu o să-ți vină, dar trebuie să-mi lași cât mai mult timp ca să fac pregătirile.

— Când o să ne putem căsători?

Făcuse un mare efort spre a pronunța aceste cuvinte, dar în urma celor aflate avea un vag sentiment că trupul ei va rămâne pângărit cât timp nu va ști la ce dată Denis o va lua de soție.

Acesta rămase un timp pe gânduri.

— Trebuie să fac o lungă călătorie de afaceri spre sfârșitul anului, e un lucru important pentru mine. Ai putea să aștepti până la întoarcerea mea? Întrebă el nesigur. Aș avea timp să fac toate pregătirile până atunci... ne-am

putea căsători și ne-am instala într-o căsuță... nu la Darroch sau la Levenford, dar poate la Garshake.

Ideea lui despre o căsuță la Garshake îi învioră pe amândoi, evocându-le imediat privesc vechiului și tihnitului sat ghemuit atât de atrăgător pe malul unui braț al estuarului.

— Cred că aş putea să aştept până atunci, răspunse Mary pe un ton melancolic, văzând cu ochii minții una dintre acele căsuțe spoite din care se compunea satul, o căsuță acoperită toată de trandafiri roșii agățători, cu o intrare încadrată de călțunași, în care se va trezi în chip misterios, cu pruncul ei în brațe. Se uită la Denis aproape zâmbind.

— N-am să te părăsesc, iubita mea, spuse el. Numai să fii curajoasă... și să rezisti cât mai mult.

Trenul intrase în stație, și bătrână, argații și cei doi muncitori se urcară în vagoane. Avu doar timpul să-și ia în grabă rămas-bun de la el pe când o ajuta să se suie într-un compartiment; dar când trenul se puse în mișcare, Denis porni să alerge de-a lungul peronului, ținând-o de mână până în ultimul moment. Înainte ca el să fie silit să-i dea drumul, Mary îi strigă:

— Nu uita deviza ta, Denis, iubitul meu!

El îi răspunse cu un zâmbet, agitându-și vitejește șapca, în semn de îmbărbătare, până în clipa când trenul intră pe o curbă și se pierdură din ochi.

Era, desigur, plină de curaj, iar acum, când știa totul, gata să treacă peste orice piedică, spre a-și realiza singura speranță de fericire. Întâlnirea cu Denis o salvase. În el avea să fie scăparea ei; întărită de gândul că el îi împărtășea secretul, simțea în ea puterea de a îndura totul până când avea s-o ia cu sine pentru totdeauna. Se înfioră aducându-și aminte de vizita la doctor, dar își alungă cu hotărâre din minte odioasele încercări din ultimele două ore. Va fi vitează. De dragul lui Denis!

Ajungând din nou la Levenford, alergă în grabă să-i predea lui Agnes scrisoarea și află cu ușurare că domnișoara Moir se urcase în locuință spre a-și lua ceaiul. Îi lăsa, de aceea, scrisoarea la prăvălie, împreună cu toate salutările afectuoase ale doamnei Brodie, scăpând astfel, din fericire, de orice întrebări.

În drum spre casă, se gândi că mama ei avea să descopere, cu siguranță, mai târziu, trădarea ei în afacerea cu pachetul; fiind însă absorbită de griji mai mari și mai serioase, nu se sinchisi de acest fapt. Putea s-o ocărăască, să plângă, să se vaiete, puțin îi păsa, căci știa că peste câteva luni nu va mai fi în casa pe care acum o detesta. Toate gândurile ei se îndreptau spre proiectele atât de atrăgătoare, dar atât de vagi, pe care Denis le făcuse și care, în închipuirea ei, luau formele reale. Izgonind din minte preocupările legate de

starea ei prezentă, își concentră cu ardoare speranțele asupra căsuței în care avea să locuiască împreună cu el la Garshake.

8.

Brodie ședea în biroul lui citind *Monitorul Levenfordului*. Lăsase ușa întredeschisă, ca să poată arunca din când în când o privire vigilentă în prăvălie, fără a se întrerupe din lectura tihnită a gazetei. Perry era bolnav în pat, după cum îl anunțase, agitată, mamă-sa, în dimineața aceea. Un furuncul mare aproape că-l împiedica să umble și-l oprea cu desăvârșire să se așeze. Brodie mormăise îmbufnat că pretindea de la ajutorul lui să stea în picioare, iar nu să se așeze, dar primind asigurări că bietul bolnav avea să fie negreșit repus pe picioare până a doua zi, cu ajutorul unor cataplasme continue, consimțise, în silă, să-l scutească de lucru pentru ziua aceea. Tronând în fotoliu, la capătul șirului de trepte ce duceau la sanctuarul său, Brodie își concentra aproape exclusiv atenția asupra dării de seamă despre expoziția de vite. Era mulțumit că afacerile erau calme în dimineața aceea și că nu era silit să se înjosească la munca servilă din prăvălie, pe care o detesta și care, de la o vreme, cădea în întregime în sarcina lui Perry. Cu câteva minute înainte fusese nevoit să părăsească jilțul spre a servi pe un lucrător care dăduse buzna în magazin. Plin de indignare, Brodie îl împinse afară cu prima pălărie ce-i căzuse în mână. Ce-i păsa dacă i se potrivea sau nu bietului om? Nu voia să-și bată capul cu astfel de blestемate nimicuri; treaba asta îl privea pe Perry; cât despre el, dorea să-și poată citi în liniște ziarul, ca orice boier.

Cu un aer jignit, se întoarse în birou, luând de la capăt darea de seamă.

„Expoziția anuală de vite a orașului și ținutului Levenford – citi el – a avut loc în ziua de 21 curent și a fost vizitată de un public numeros și distins.” Studie încet, conștiincios și atent întreaga dare de seamă, până când ajunse la alineatul ce începea prin cuvintele: „În asistență am recunoscut...” Ochii, ce-i licăriseră întâi neliniștiți, i se aprinseră ca de o victorie, când văzu că persoana lui nu era omisă. Printre numele distinse ale notabilităților orașului și comitatului, mai la coada listei, firește, dar nu chiar la capătul ei, se afla acela al lui James Brodie. Izbi triumfător cu pumnul în masă. Ehei, avea să le arate acum cine era el! Toată lumea citea *Monitorul Levenfordului*, care apărea în fiecare vineri, și toți aveau să vadă numele lui strălucind alături de al unui personaj nu mai mărunț decât însuși lordul-locotenent al comitatului. Brodie nu-și mai încăpea în piele de trufie. Îi

plăcea cum îi arată numele tipărit. Majuscula J a lui „James” avea o buclă deosebit de atrăgătoare; cât despre numele lui de familie, scris corect, nu cu „y” la sfârșit, ci cu „ie”, era mai mândru de el decât de toate bunurile sale la un loc. Își lăsă capul într-o parte, fără a-și desprinde nicio clipă privirea de acest nume fascinant. Citise cuvânt cu cuvânt lungul reportaj, care-l chinuise prin prolixitatea lui, numai și numai spre a se vedea trăind în conștiința publică prin mijlocirea acestor două cuvinte tipărite. Se desfăta privindu-le.

James Brodie! Buzele lui articulau inconștient aceste silabe, pe care le lăsa să-i alunece în tăcere peste limbă. „Ești mândru, Brodie, dar zău că ai de ce!” Ochii i se împăienjeniseră de atâta bucurie și întreaga listă de personalități remarcabile, cu titlurile, rangurile și demnitățile lor dispăru din câmpul său vizual, topindu-se într-un singur nume, a cărui imagine părea a se fi întipărit în chip neșters pe retina lui. James Brodie! Nimic nu putea parcă să se ridice deasupra acestor cuvinte atât de simple și totuși atât de semnificative.

O ușoară deviere de la șirul gândurilor sale îl făcu să strâmbe din nas cu dezgust: își amintise că fusese silit să se înjosească în propriii săi ochi, servind chiar în dimineața aceea pe un muncitor de rând. Acest lucru mai mergea cu douăzeci de ani în urmă, când, având de luptat cu nevoi mai presus de voința lui, se văzuse silit să îmbrățișeze comerțul; acum însă, când avea un sclav pe care-l plătea ca să facă această treabă în locul lui, episodul din dimineața aceea îi apărea ca o pată pe numele lui, umplându-l de indignare și mânie împotriva nenorocitului de Perry, care-l lăsase în încurcătură.

— O să-i arăt eu lui, secătură buboasă ce e! strigă el.

Știuse dintotdeauna că el, James Brodie, nu era făcut pentru comerț; dar de vreme ce se văzuse silit să i se consacre, dăduse acestei activități un caracter mai corespunzător numelui și personalității sale. Nu se considerase niciodată negustor, ci se pusese de la început în postura unui gentleman scăpătat, nevoit să-și câștige viața printr-o ocupație nepotrivită pentru el. Totuși, simțea că însăși personalitatea lui înnobilase în chip ciudat această îndeletnicire, ridicând-o până la nivelul lui. Ea încetase de a fi vulgară, dobândind un caracter original. Din capul locului, nu alergase niciodată după clienți; ei fuseseră, mai degrabă, cei obligați să-i facă pe plac și să se încline în fața tuturor trăsnăilor și capriciilor lui.

În primele timpuri, dăduse într-o zi afară din prăvălie pe un client care-i adresase un cuvânt nepolitic; uimise tot orașul și-i impusese să-l accepte; nu umbla după bunăvoința oamenilor, ci stătea înfipt în fața lor cu brutalitate, având aerul să le spună: „Luați-mă așa cum sunt sau renunțați la mine”, și această tactică neobișnuită avusese un succes surprinzător. Dobândise o reputație de aspră onestitate și de comportare neprefăcută;

maximele sale cele mai năstrușnice erau repetate în trăncănelile din oraș, ca niște vorbe de duh; în lume era privit – după expresia curentă – ca un „tip”, iar originalitatea lui îi atrăsese favoarea acestor cercuri. Dar cu cât personalitatea lui câștigase în prestigiu, cu atât disprețuise el instrumentul afirmării ei.

Se simțea acum ca un personaj superior exigențelor comerțului. Faptul de a-și fi asigurat o poziție atât de proeminentă, în ciuda caracterului nedemn al profesiei sale, îl umplea de o imensă satisfacție. Trufia sa fără margini îl împiedica să facă vreo deosebire între notorietatea la care ajunsese și rangul mult mai înalt la care aspira. Succesul îl împingea înainte. Dorea ca numele lui să devină și mai răsunător. „Am să le arăt eu, murmură el, am să le arăt ce sunt în stare să realizez!”

În clipa aceea cineva intră în magazin. Brodie își ridică ochii iritat, privirea lui stăpânitoare sfidându-l pe intrusul care cuteza să solicite a fi servit de egalul nobilimii comitatului; dar, spre surprinderea lui, nu fu obligat să coboare. Un tânăr sări ușor peste tejghea, urcă treptele și intră în birou, închizând ușa după el. Era Denis Foyle.

Când, cu trei zile în urmă, Denis văzuse trenul răpindu-i-o pe Mary, o avalanșă de remușcări se prăvălise peste el, măturându-l și îngropându-l. Socotea că se purtase față de Mary cu un egoism rece și plin de lașitate. Lovitura bruscă suferită de amorul său propriu fusese atât de neașteptată, încât îl făcuse să uite în acel moment cât de mult ținea la ea. O iubea însă cu adevărat, ba, chibzuind mai matur după plecarea ei, își dădu seama că nu putea trăi fără dânsa. La o reflecție mai adâncă, starea ei conferea fetei un farmec mișcător, căruia el îi rezistase la început. Dacă situația lui era neplăcută, aceea a lui Mary era de neîndurat, și totuși el îi oferise, drept ușurare, doar câteva cuvinte palide și insipide de compătimire. Se crispase de rușine gândindu-se la ce va fi crezând ea acum despre abjecta și stângaceă lui sfială. Ideea că nu avea nicio cale sigură de a ajunge la ea, spre a-i spune tot ce simțea, spre a-i exprima cu cea mai mare fervoare căința și adorația lui, îl umpluse de deznădejde.

Timp de două zile îndurase acest zbucium, ce creștea neconținut, când, deodată, un plan de acțiune precis și extraordinar se contură în mintea lui. Îl socoti curajos, energic și îndrăzneț. În realitate, nu era decât un efect al potopului de remușcări ce se abătuse asupra nervilor săi încordați și, cu tot caracterul imprudent, prezumțios și nebunesc al proiectului său, acesta reprezenta totuși o ieșire pentru sentimentele ce-l înăbușeau. Vedeă în el un mijloc de a se reabilita în ochii săi și ai lui Mary.

În fond, acest impuls de a se justifica era acela de care se simțea împins acum, când, stând în fața lui Brodie, îi spuse:

— Am intrat în chipul acesta, domnule Brodie, pentru că socoteam că altminteri n-ați consimți, poate, să mă primiți; sunt Denis Foyle din Darroch.

Brodie era uluit de această apariție neașteptată și de cutezanța pe care o dovedea, dar nu se trădă prin nimic. Dimpotrivă, se înfundă mai confortabil în fotoliul său; capul păru de-a dreptul să i se cufunde între umerii puternici, asemenea unei stânci înfipite pe creasta unui deal.

— Băiatul cârciumarului? Întrebă el batjocoritor.

— Exact, răspunse Denis cu politețe.

— Ei bine, domnule Denis Foyle – accentuă ironic acest „domnule”, ce cauți aici?

Începea să spere că va reuși să-l provoace pe Denis să rostească vreun cuvânt violent, ceea ce avea să-i ofere plăcerea de a-l cotonogi.

Denis îl privi în față pe Brodie și, fără a da atenție atitudinii lui, își urmări planul stabilit.

— Vizita mea vă surprinde poate, domnule Brodie, dar simțeam că trebuie să vin la dumneavoastră. N-am mai văzut-o pe miss Mary Brodie, fiica dumneavoastră, de peste trei luni. S-a ferit consecvent de mine. Țin să vă spun deschis că mă simt foarte atașat de fiica dumneavoastră și că am venit să vă cer permisiunea de a o vedea.

Brodie își ridică ochii spre Denis, nelăsând să se citească pe fața lui nemișcată ca o mască nimic din furia și stupoarea de care-l umplea această cerere. După ce-l fixă câteva clipe cu o privire întunecată, spuse încet:

— Îmi pare bine să aud din gura dumitale că am fost ascultat. Fata mea a refuzat să se uite la dumneata pentru că eu i-am interzis să te vadă. Mă auzi? I-am interzis, iar acum, că mi-am dat seama cine ești, i-o interzic și pe mai departe.

— De ce, domnule Brodie, dacă-mi dați voie să vă întreb?

— Sunt oare dator să-ți dau explicații asupra acțiunilor mele? Faptul că ordon un lucru e suficient pentru fata mea. Nu-i dau explicații: poruncesc.

— Domnule Brodie, mi-ar plăcea să știu ce aveți să-mi reproșați. M-aș sili să fac totul spre a corespunde în orice chip dorințelor dumneavoastră. Foyle căuta din toate puterile să-l dispună favorabil pe celălalt. Țin enorm de mult să vă satisfac! Spuneți-mi ce trebuie să fac și o voi face.

Brodie rânji batjocoritor.

— Vreau ca mutra dumitale linsă să dispară din biroul meu și să nu se mai arate niciodată la Levenford; și cu cât vei dispărea mai repede, cu atât îmi vei face mai mare plăcere.

Cu un zâmbet împăciuitoare, Foyle răspunse:

— Așadar, obiecțiunile dumneavoastră se referă doar la obrazul meu, domnule Brodie. Simțea că trebuie să-l câștige într-un fel pe celălalt.

Brodie începea să se mânie; faptul că nu izbutea să-l facă pe acest filfizon să-și plece ochii în jos și nici să-l înfurie îl scotea din sărite. Stăpânindu-se anevoie, rosti batjocoritor:

— N-am obiceiul să schimb confidențe cu oameni de teapa dumitale, dar pentru că am un moment liber, am să-ți spun care sunt obiecțiile mele. Mary Brodie este o fată de familie bună, în vinele ei curge un sânge de care ar putea fi mândră o ducesă, și e fiica mea. Dumneata ești un terchea-berchea irlandez, pripășit pe aici, un nimic ieșit din nimic. Tatăl dumitale vinde rachiu prost și sunt convins că strămoșii dumitale mâncau coji de cartofi din oală.

Denis continua să-i înfrunte nemișcat privirea, cu toate că insultele îl făceau să freamăte. Se silea cu disperare să-și păstreze calmul.

— Faptul că sunt irlandez nu e, desigur, o pată, spuse pe un ton stăpânit. Nu beau nici măcar o picătură. De fapt, lucrez în cu totul altă ramură care, sunt sigur, îmi va aduce într-o zi un câștig bun.

— Am auzit despre ocupația dumitale, drăgălașul meu culegător de cartofi. Lungi deplasări prin țară, iar pe urmă te întorci, spre a hoinări zile întregi. Îi cunosc eu pe de-alde dumneata. Dacă îți închipui că poți face avere vânzând ceai din casă în casă prin toată Scoția, ești un imbecil, iar dacă crezi că poți face să se uite păcătoasa dumitale origine practicând o nenorocită de meserie ca aceasta, ești nebun.

— Dacă mi-ați da voie să vă explic, domnule Brodie...

Brodie îl măsură furios.

— Să-mi explici mie?! Așa vorbești dumneata cu mine, afurisitule de voiajor comercial! Îți dai seama cu cine stai de vorbă? Privește! zbieră el fluturând gazeta și aruncând-o în fața celuiilalt. Aruncă-ți ochii pe asta, dacă știi să citești! Țștia sunt oamenii pe care îi frecventez... Își umflă pieptul și strigă: Mai degrabă decât să-i dau voie fiicei mele să aibă relații cu dumneata, aș lăsa-o să se amestece printre porci!

Cu un efort extraordinar, Foyle își ținu firea.

— Domnule Brodie, pledă el, v-aș ruga să mă ascultați. Veți admite, desigur, că valoarea unui om stă în ceea ce reușește să facă din el însuși, că de el depinde soarta lui, indiferent cine ar fi părinții lui. Nu mi-e rușine de neamul meu, dar dacă acesta e lucrul ce vă displace, el nu poate desigur să mă condamne pe mine.

Brodie se uită la el încruntat.

— Îndrăznești să-mi faci mie teoriile astea socialiste de modă nouă? urlă furios. Orice om valorează cât și altul, hai? Unde o să mai ajungem? Tâmpitule! N-am nevoie de indivizi ca tine! Ieși afară!

Denis nu se urni din loc. Vedea limpede că omul acesta nu era accesibil unui argument rațional, că el, Denis, putea cu tot atât succes să lovească cu capul într-un zid de piatră; înțelegea că viața cu un asemenea tată trebuia să fie pentru Mary un șir nesfârșit de înfiorătoare nenorociri. De dragul ei însă, se hotărî să-și păstreze cumpătul. Cu o voce foarte calmă, spuse:

— Îmi pare rău de dumneavoastră, domnule Brodie. Aparțineți unei epoci care dispăre; nu înțelegeți progresul. Și nu știți nici să vă câștigați prieteni; vă faceți desigur, numai dușmani. Nu eu sunt cel nebun!

Brodie se ridică în picioare, amenințător ca un taur mânios, spunând cu voce groasă:

— Cară-te de-aci, canalie, sau te fac praf!

Înainta impetuos spre Denis. O secundă i-ar fi ajuns acestuia ca să iasă din birou, dar insultele lui Brodie treziseră în el o împotrivire ascunsă și, deși știa prea bine că, în interesul lui Mary, ar fi trebuit să plece, rămase totuși pe loc. Convins că va fi în stare să se apere, nu se temea de forța mătăhăloasă a celuiilalt, dându-și seama, totodată, că dacă ar pleca acum, Brodie ar crede că l-a gonit ca pe un câine bătut. Pe un ton plin de îndârjire, el exclamă:

— Nu vă atingeți de mine! V-am îndurat insultele, dar nu vă las să mergeți mai departe!

La aceste cuvinte, furia lui Brodie crescuse, făcându-l aproape să se sufoc.

— Crezi tu? strigă el gâfâind. Am pus mâna pe tine ca pe un șobolan prins în cursă. Și am să te strivesc ca pe un șobolan.

Înaintând încet spre Denis cu o feroce mișcare învăluitoare, își manevră cu precauție trupul enorm până în apropierea lui și, ajuns la doi pași de el, distanță la care știa că celălalt nu mai putea să-i scape, buzele i se retraseră într-un rânjet sinistru până deasupra gingiilor și, deodată, își ridică pumnul său de mamut, repezindu-l cu putere zdrobitoare drept spre capul tânărului Foyle. O trosnitură ascuțită, dură, casantă sfâșie aerul. Nu se aflase însă acolo niciun cap de lovit; cu iuțeala fulgerului, Denis se dăduse la o parte, iar mâna lui Brodie izbise cu puterea unui baros în peretele din piatră. Brațul său drept se lăsă încet în jos; încheietura mâinii se rupsesse. Denis, ținându-și mâna pe clanța ușii, se uită la el, spunând liniștit:

— Îmi pare rău, domnule Brodie. Vedeți că, la urma urmei, tot există unele lucruri pe care nu le înțelegeți. V-am avertizat să nu încercați un lucru ca acesta.

Și ieși din birou tocmai la timp, căci nu trecu nicio secundă și masivul fotoliu turnant de mahon, aruncat de brațul stâng al lui Brodie de-a curmezișul încăperii, ca un proiectil lansat de o catapultă, se izbi de ușa ușoară, prefăcând în țandări geamul și rama.

Cu nările fremătând și brațul bălăbănindu-se, Brodie se opri, contemplând abrutizat stricăciunile. Nu simțea nicio durere în brațul rănit, ci doar neputința de a-l mișca, iar furia lui înfrântă îi umfla pieptul, făcându-l aproape să plesnească. Faptul că tocmai acest mucus fusese în stare să-l înfrunte și să scape apoi nevătămat, îl făcea să se crispeze de trufie jignită: durerea fizică nu însemna nimic, dar atingerea adusă mândriei sale era o lovitură mortală.

Degetele mâinii sale stângi se încleștau convulsiv. Să fi avut doar un minut și – era sigur de aceasta – l-ar fi înghesuit în colț pe acest nerușinat și i-ar fi rupt oasele. Dar să se vadă scos din luptă, fără măcar a-i fi aplicat o lovitură! Numai un palid rest de stăpânire de sine și o licărire de rațiune îl opriră să alerge orbește pe stradă după Foyle, în străduința de a-l ajunge din urmă și de a-l zdrobi. Pentru prima oară în viața lui cineva îndrăznise să se ridice împotriva lui; scrâșni din dinți gândindu-se că fusese înfrânt și dus de nas de acest arivist de neam prost.

— Pe legea mea, strigă el în odaia goală, o să mi-o plătească!

Se uită apoi la mâna care-i atârna fără viață, umflată și vânătă. Înțelese că trebuia să fie examinat de un medic și că era obligat să inventeze o poveste ca să explice fractura; avea să afirme că a alunecat pe scară, își zise. Cu o față mohorâtă ieși din prăvălie, trânti ușa dinspre stradă, o încuie și plecă.

Între timp Denis, după ce plecase, începuse să-și dea seama că prin acțiunea sa pripită făcuse un rău nemăsurat atât lui Mary, cât și lui însuși. Înainte de întrevedere își închipuise că va reuși să câștige favoarea tatălui ei și să obțină astfel autorizația de a se întâlni cu dânsa. Și aceasta, socotise el, ar fi înlesnit celor doi tineri să pună la cale un plan precis de evadare. Sperase, într-adevăr, că Brodie îl va primi cu mai puțină aversiune, ba că ar putea chiar căpăta o oarecare considerație pentru el. Succesul planului său ar fi favorizat, desigur, acțiunile grăbite ce puteau mai târziu să devină necesare pentru ei, atenuând totodată șocul inevitabilei descoperiri a adevărului.

Nu știuse însă ce om era Brodie. Se gândise, e drept, la tot ce-i spusese Mary despre el, dar își închipuise că o teamă copilărească o făcea să dea faptelor lui un colorit prea viu sau că firea ei sensibilă exagera înclinațiile odioase ale personajului. Acum însă înțelegea pe deplin teroarea fetei în fața tatălui ei și simțea că reflecțiile ei despre dânsul erau mai degrabă prea indulgente. Îl văzuse cu câteva clipe în urmă pe Brodie într-o asemenea stare de furie dezlănțuită, încât în mintea lui se născură temeri pentru viața lui Mary; se blestema fără încetare că procedase cu atâta ușurință.

Complet descumpănit, nu știa deloc ce să facă, când deodată, trecând prin fața unei papetării de pe High Street, îi veni ideea că ar putea să-i trimită lui

Mary o scrisoare, cerându-i să se întâlnească cu el a doua zi. Intră în prăvălie și cumpără o hârtie de scrisori și un plic. Cu toată îngrijorarea lui, nu-și pierduse puterea de seducție, astfel că-i fu ușor să o decidă pe bătrâna vânzătoare să-i vândă o marcă și să-i împrumute cerneală și toc. Femeia i le dădu cu plăcere și cu un zâmbet matern, privindu-l blajin, cu coada ochiului, pe când scria câteva rânduri pentru Mary. După ce termină, îi mulțumi în chip grațios și, ajuns afară, era gata să arunce scrisoarea la cutie, când deodată un gând îl fulgeră, făcându-l să-și tragă, ca ars, mâna înapoi. Se îndreptă încet spre bordura trotuarului, iar apoi, după un moment de gândire, care-i întări hotărârea, rupse scrisoarea în bucățele, aruncându-le în rigolă. Îi venise brusc în minte că, dacă, din întâmplare, scrisoarea ar fi fost interceptată, Brodie și-ar fi dat seama imediat că îl înșelase intenționat și că Mary nu încetase de a se întâlni cu el în ascuns. Făcuse o greșală serioasă în ziua aceea și era hotărât să nu săvârșească o a doua. Încheindu-și nasturii de la haină, își vârî mâinile în buzunar și, cu bărbia împinsă agresiv înainte, porni repede la drum. Se hotărâse să facă o recunoaștere în jurul casei lui Brodie.

Cunoscând prea puțin locurile, era cât pe ce să se rătăcească în partea mărginașă a orașului, dar cu ajutorul simțului său de orientare, putu, după câteva ocolișuri, să zărească, în sfârșit, locuința lui Mary. De fapt, nu văzuse niciodată această casă și, privind-o acum, fu cuprins de consternare. Îi păru că semăna mai degrabă cu o închisoare decât cu căminul unei familii și o găsi tot atât de nepotrivită pentru a adăposti gingașa făptură a lui Mary ca un cavou îngust și întunecat pentru o porumbiță. Zidurile cenușii și apăsătoare păreau să o țină strânsă într-o încheștare fără scăpare, meterezele colțuroase întruchipau subjugarea ei, deschizăturile adânci ale ferestrelor indicau starea ei de detenție sub o aspră constrângere.

Contemplând clădirea, tânărul spuse în șoaptă: „Am să fiu fericit să o scot de aici, iar ea va fi bucuroasă să vină cu mine. Omul ăsta nu e în toate mințile! E scrântit la cap. Și casa pare să-i semene!”

Cu sufletul încă frământat de griji, se strecură într-un gol al gardului de măracini din spatele său, se așează pe taluz, își aprinse o țigară și începu să rumege în gând diferite proiecte. Pus în fața nevoii poruncitoare de a o vedea pe Mary, trecu în revistă o serie de planuri imposibile și de mijloace imprudente ca să-și atingă această țintă. Se temea să nu facă din pripeală un nou pas greșit și totuși simțea că trebuie s-o vadă de îndată, să nu piardă, poate, ultimul prilej. Își fumase aproape până la capăt țigara, când deodată fața i se luminează și un zâmbet îndrăzneț i se ivi pe buze în fața văditei simplități a minunatei idei ce-i venise în minte. Nimic nu putea să-l împiedice acum, în toiul zilei, să se îndrepte curajos spre intrare și să bată la

ușa din față. Cu siguranță că Mary avea să-i deschidă ea însăși, după care el îi va face semn să tacă și, strecurându-i în mână un bilețel, va pleca tot atât de cuviincios cum venise. Cunoștea îndeajuns obiceiurile casei spre a ști că atât timp cât Brodie se afla la prăvălie, iar mica Nessie la școală, singura persoană care, afară de Mary, putea veni la ușă, era doamna Brodie. În această eventualitate – cum ea nu-l cunoștea, iar Brodie nu o pusese încă în gardă împotriva lui – va întreba pur și simplu de un nume fictiv, grăbindu-se apoi să se retragă cu multe scuze.

Rupse repede o foaie din carnetul său de notițe și mângâli pe ea cu creionul un scurt mesaj în care îi repeta că o iubește și o ruga să se întâlnească cu el în seara următoare în fața bibliotecii publice. Ar fi preferat să aleagă un loc de întâlnire mai retras, dar se temea că Mary nu va putea găsi alt pretext ca să iasă în oraș decât acela de a merge la bibliotecă. Când isprăvi, împături cu grijă hârtia, o strânse în palmă și se ridică, scuturându-și praful de pe haine. Își întoarse cu vioiciune capul spre ținta lui și își și luase aerul inocent al unui simplu vizitator, când, deodată, fața i se alungi, fruntea i se întunecă și se trase în grabă înapoi în ascunzișul lui. Pe trotuar se apropia dinspre capătul de jos al străzii, îndreptându-se spre casă, Brodie în persoană, cu încheietura mâinii bandajată și cu brațul ținut de gât cu o eșarfă.

Denis își mușcă buza. Nimic, de bună seamă, nu-i reușea! Îi era cu neputință acum să se apropie de casă și înțelese cu amărăciune, că, în mânia lui, Brodie avea, cu siguranță, să prevină toată casa împotriva lui, zădărniciindu-i astfel orice posibilitate de a-și pune în aplicare planul cu alt prilej. Cu inima strânsă, se gândi de asemenea că furia lui Brodie putea să se răsfrângă asupra lui Mary, cu toate că, în timpul nefericitei întrevederi din magazin, o apăraseră cu atâta grijă. Îl urmări din ochi pe Brodie, în timp ce acesta se apropia, descoperi cu îngrijorare că brațul rănit era pus în ghips, observă încrâncenarea feței lui, îl văzu împingând violent poarta și pătrunzând în cele din urmă în casă. Denis încercă un puternic sentiment de teamă. Își dădea seama că atât timp cât Mary va trăi alături de acest om monstruos și în această casă monstruoasă, el nu va putea avea nicio clipă de liniște. Încordându-și auzul spre a prinde vreun zgomot, vreun strigăt, vreo chemare în ajutor, rămase îndelung în așteptare. Dar nimic nu întrerupse tăcerea – tăcerea din spatele zidurilor cenușii și reci ale acestei excentrice locuințe. Atunci se ridică și se depărtă, cu capul lăsat în piept.

Mary Brodie şedea pe un scaun, împletind un ciorap pentru tatăl ei. Uşor aplecată înainte, cu faţa palidă şi umbrită, îşi ţinea ochii fixaţi asupra andrelor lungi de oţel, care se apropiau şi despărţeau automat sub degetele ei agile. Clic-clic făceau andrelele! În vremea din urmă părea a nu mai auzi decât acest sunet, căci în toate momentele ei libere tricota. Mama decretase pe un ton sentenţios că, întrucât diavolul găsea mai uşor de lucru pentru mâinile trândave, Mary era datoare să şi le ocupe neîncetat, chiar şi în clipele ei de odihnă, şi-i fixase drept sarcină să tricoteze câte o pereche de şosete pe săptămână. Termina acum a şasea pereche!

Bătrână bunică Brodie o urmărea cu buzele încreţite, de parcă ar fi fost însăilate. Ținându-şi încrucişate picioarele chircite, bătea cu cel de deasupra tactul muzicii făcută de andrele, fără a scoate un cuvânt, dar nescăpând-o din ochi pe Mary. Expresia bunicii era de nepătruns; părea să se gândească la tot felul de lucruri despre care nimeni, şi mai ales Mary, nu putea şti nimic. Uneori, fata avea impresia că aceşti ochi opaci şi urduroşi o străpungeau cu o bănuială duşmănoasă, iar când privirile lor se întâlneau, un fulger de ură ţâşnea din pupilele împietrite ale bătrânei. Avusese în ultimul timp senzaţia că ochii gârbovei sibile o legau cu farmece, silind-o să-şi mişte neîncetat şi în silă degetele obosite, împletind lâna dintr-un ghem ce nu se mai sfârşea.

Pentru babă era o distracţie plăcută să o observe pe tânăra fată, dar pe lângă aceasta, şi o datorie, o sarcină ce-i fusese dată cu şase săptămâni în urmă. Capul îi tremura uşor când îşi aducea aminte de după-amiaza aceea neînchipuită, în care fiul ei se întorsese cu braţul bandajat şi cu faţa întunecată ca noaptea, închizându-se cu soţia lui într-un conclav în salon, cu uşa încuiată. Nu se produsese obişnuitul scandal, nu răsunaseră urlate prin toată casa, domnise doar o sinistră şi apăsătoare tăcere. Nu fusese în stare să ghicească despre ce era vorba, dar sigur că un dezastru fără seamăn plutise în aer. Zile în şir după aceea obrazul nurorii ei mai fusese schimonosit de spaimă; buzele îi zvâcniseră când o mobilizase pe bătrână ca să ajute la supravegherea lui Mary, rostind doar cuvintele: „Mary n-are voie să iasă din casă. Niciun pas dincolo de poartă. E un ordin!” Mary era prizonieră, asta era tot, iar ea, de fapt, temnicerul. Sub masca ei de indiferenţă, era încântată de această idee, de această ruşine suferită de Mary. Nu o iubise niciodată pe nepoata ei, şi această ocupaţie o umplea acum de cea mai adâncă plăcere şi mulţumire.

Meditațiile ei actuale fură întrerupte de apariția doamnei Brodie, a cărei privire o căuta pe Mary.

— Ai împletit călcâiul? Întrebă ea cu un interes simulat.

— Aproape, răspunse Mary, cu aceeași expresie rigidă și apatică în obraz.

— Văd că înaintezi bine! Încetul cu încetul ai să-i asiguri tatei toți ciorapii pentru la iarnă.

— Pot să ies puțin în grădină?

Mama aruncă cu ostentație o privire pe fereastră.

— Burnițează afară, Mary. Cred că e mai bine să nu ieși tocmai acum. Când Nessie se va întoarce, poate că ploaia va fi încetat și ai să poți face cu ea o plimbare în grădina din fund.

Grozava diplomație a Mamei! Voința lui Brodie, îmbrăcată în pretexte transparente sau formulată limpede cu ajutorul unor citate reconfortante din Scriptură, o ținuse timp de șapte săptămâni pe Mary prinsă ca într-o plasă; și fiecare din aceste săptămâni i se păruse cât un an – un an cu zile nesfârșite. Era atât de deprimată acum și puterea ei de împotrivire atât de slăbită, încât se simțea obligată să ceară încuviințarea pentru cel mai mic lucru.

— Atunci pot să urc un moment în odaia mea? spuse cu glas stins.

— Desigur, Mary! Dacă vrei să citești, draga mea, ia asta. Și doamna Brodie îi întinse fetei, în timp ce aceasta ieșea încet din cameră, un exemplar legat al predicilor lui Spurgeon¹⁴, anume așezat la îndemână pe comodă. Îndată însă ce Mary plecă, cele două femei rămase în încăpere schimbară o privire grăitoare, iar Mama dădu ușor din cap. Bunica se sculă îndată, renunțând bucuroasă la colțișorul ei cald de lângă foc, și șchiopătă până în salon, așezându-se la fereastra din față, poziție avantajoasă, de unde putea vedea nestingherită pe oricine ar fi încercat să iasă din casă. Supravegherea neîncetată poruncită de Brodie se exercita din plin. Dar Mama abia rămăsese singură, că un gând nou îi trecu prin cap. Chibzui, își făcu singură un semn de aprobare, socotind că momentul era favorabil pentru a duce la îndeplinire instrucțiunile soțului ei. Suflecându-și fusta, urcă scara și intră în camera lui Mary, hotărâtă să-i spună „o vorbă bună”.

— M-am gândit să vin la tine, ca să stăm puțin la taifas, spuse ea cu voioșie. În zilele din urmă, n-am mai ajuns să schimb câteva vorbe liniștite cu tine.

— Da, Mamă!

Doamna Brodie își privi fata cu ochi scrutători.

— Ai ajuns să vezi lumina, Mary? Întrebă încet.

¹⁴ Charles Spurgeon (1834-1892) – teolog și predicator protestant.

Mary înțelese instinctiv ce va urma: avea să îndure una din acele cuvântări pioase introduse de curând, care la început o făceau să plângă sau să se revolte, fără a-i aduce vreodată o mângâiere sufletească, și pe care acum le lăsa cu stoicism să-i pătrundă în urechi ca niște vorbe fără înțeles. Aceste discursuri cu intenții înălțătoare îi deveniseră intolerabile în timpul încarcerării ei și, împreună cu alte forme de nobile îndemnuri morale, se revărsaseră asupra ei cu orice prilej, copleșind-o ca niște muștrări. Motivul nu trebuia căutat departe. La sfârșitul acelei teribile ședințe din salon, Brodie se răstise la soția lui: „E fata ta! E datoria ta să dezvolți în ea simțul supunerii. Dacă n-ai s-o faci, Dumnezeu mi-e martor că o să-mi simtă din nou cureaua pe spinare, și tu la fel!”

— Te simți acum tare ca stânca, Mary? urmă Mama pe un ton grav.

— Nu știu, răspunse Mary cu glas stins.

— Îmi dau seama că n-ai ajuns încă acolo, oftă Mama cu blândețe. Ce mângâiere ar însemna pentru tată-tău și pentru mine să te vedem mai pătrunsă de credință, mai plină de bunătate și de ascultare față de părinții tăi! Apucă mâna nemișcată a lui Mary. Știi bine, micuța mea, că viața e scurtă. Presupune că am fi chemați deodată în fața tronului divin în stare de nevrednicie, ce s-ar alege de noi? Eternitatea e lungă. Nu mai e loc pentru căință atunci. O, cât aș dori să-ți dai seama de purtarea ta greșită! E atât de greu pentru mine, biata ta mumă, care a făcut totul spre binele tău. Nu știi cât mă doare să-l aud pe tată-tău făcându-mă răspunzătoare de aerul acesta împietrit, îndărătnic pe care-l ai în permanență – parc-ai fi de gheață. Ah, aș face orice. L-aș ruga chiar pe reverendul Scott să vină să-ți vorbească într-o după-amiază, când tatăl tău lipsește de acasă! Am citit deunăzi o carte atât de mângâietoare despre chipul cum o femeie rătăcită a fost făcută să vadă lumina de către un slujitor al Domnului.

Mama oftă cu tristețe și, după o lungă tăcere impresionantă, întrebă:

— Spune-mi, Mary, ce simți în inimă acum?

— Aș vrea, mamă, să mă lași singură un moment, spuse Mary cu voce înceată. Nu mă simt bine.

— Atunci nu ai nevoie de maică-ta și nici de cel Atotputernic, zise Mama, strâmbând din nas.

Mary îi aruncă o privire tragică. Își dădea seama pe deplin de slăbiciunea, nepriceperea și neputința acestei femei. De la început tânjise după o mamă căreia să-și poată dezvălui sufletul până în adâncurile lui, de pieptul căreia să se poată lipi în căutarea unui sprijin, căreia să-i poată striga cu pasiune: „Mamă, ești refugiul inimii mele mâhnite și sfâșiate! Mângâie-mă și ia de la mine suferința! Învăluie-mă cu mantia ocrotirii tale și apără-mă de săgețile nenorocului!”

Dar Mama, vai, nu era așa! Instabilă ca apa și lipsită de profunzime, nu reflecta decât voința veșnic prezentă a altuia, mai puternic decât ea. Apăsa asupra acestei femei umbra grea a unui munte, a cărui înfricoșătoare prezență proiecta asupra firii ei simple o perpetuă întunecare, de care nu putea scăpa. Însuși tonul acestei conversații pioase era doar ecoul dorinței irezistibile a lui Brodie. Cum putea vorbi despre teama de eternitate, de vreme ce teama ei de mânia lui Brodie o întrecea cu mult pe aceasta, anihilând-o? Pentru ea nu exista decât o stâncă, și aceasta era duritatea de granit a voinței sălbatice a soțului ei. Vai! Vai de ea, dacă nu i se supunea orbește! Era, firește, o creștină drept-credincioasă, cu toate convingerile respectabile pe care acest fapt le implică. A merge la biserică în fiecare duminică, a asista chiar, de câte ori îndatoririle ei casnice i-o îngăduiau, la câte o pioasă reuniune serală în zilele de lucru, a condamna folosirea unor cuvinte grosolane ca, de pildă, „la naiba” sau „afurisit”, toate acestea justificau pe deplin, în ochii ei, pretențiile de cucernicie; iar atunci când, pentru destindere, citea vreo operă literară, nu recurgea decât la una din acele cărți bune, al căror capitol final dăruiește virtuosei și evlavioasei eroine un soț fermecător și pios, procurându-i ei însăși un sentiment de pură și reconfortantă înălțare. Dar era tot atât de puțin în stare să o susțină pe fiica ei în această gravă criză, cât ar fi putut să-l înfrunte pe Brodie în furia lui.

Toate acestea Mary le înțelegea pe deplin.

— Nu vrei să-mi spui, Mary? insista Mama. Tare aş vrea să ştiu ce se petrece în capul ăsta îndărătnic?

Se temea neîncetat că fiica ei s-ar putea gândi în secret la vreo acțiune condamnabilă, care ar fi stârnit din nou mânia de neîmblânzit a lui Brodie. În previziunile ei temătoare, simțea adesea nu numai cuvintele sale biciuitoare, ci înseși sancțiunile corporale cu care o amenințase.

— Nu am nimic de povestit, mamă, îi răspunse Mary cu tristețe, nimic să-ți spun.

Știa prea bine că dac-ar fi încercat să i se spovedească, maică-sa ar fi oprit-o cu un țipăt strident de protest și ar fi fugit astupându-și urechile. „Nu, nu! Nu-mi spune nimic! Nu vreau să aud! E indecent!” Mary o auzea parcă scoțând aceste țipete și repezindu-se să iasă din odaie. Repetă cu amarăciune:

— Nu! N-am absolut nimic de spus!

— Dar nu se poate să nu ai un gând în cap! Văd după expresia ta că ești preocupată de ceva, stăruie doamna Brodie.

Mary o privi drept în față:

— Mă gândesc uneori că aş fi fericită să pot pleca din casa asta şi să nu mă întorc niciodată, zise pe un ton amar.

Doamna Brodie îşi ridică, înspăimântată, braţele.

— Mary, strigă ea, ce înseamnă cuvintele astea?! Ar trebui să fii recunoscătoare că ai un cămin ca acesta. Noroc că tată-tău nu te aude, nu ți-ar ierta niciodată o atât de neagră ingraturitate!

— Cum poți spune asta! exclamă Mary, scoasă din fire. Trebuie să simți la fel ca mine: casa asta n-a fost niciodată un cămin pentru noi. Nu-ți dai seama cum ne zdrobește? E ca o parte din teribila voință a tatei. Nu uita că sunt șase săptămâni de când n-am ieșit de aici. Mă simt... o, mă simt complet nimicită, spuse ea cu glasul înecat în plâns.

Doamna Brodie văzu în aceste lacrimi un semn de supunere, care o satisfăcu.

— Nu plânge, Mary, o îndemnă ea, deși ar trebui să regreti absurditățile și necuviințele pe care le-ai rostit despre minunatul cămin în care ai norocul să trăiești. Când tatăl tău a clădit casa asta, tot orașul nu vorbea decât de ea.

— Da, sughiță Mary, și acum vorbește despre noi. Și asta e opera tatei. Părem diferiți de restul lumii. Nu suntem priviți ca oamenii obișnuți.

— Cred și eu! se oțărî doamna Brodie. Le suntem infinit superiori.

— O, mamă, strigă Mary, nu ai să înțelegi niciodată ce vreau să spun! Tata ți-a băgat în cap prin teroare ideile lui. Ne duce, ne duce pe toți la o catastrofă. Ne izolează de toată lumea. Nu avem prieteni. Nu m-am bucurat niciodată de posibilitățile pe care le au alții; am fost ținută departe de toți și de toate.

— Și a fost un lucru bun, interveni Mama. Așa trebuie crescută o fată cumsecade. Ar fi trebuit să fii ținută și mai din scurt, dacă e să judecăm după felul cum te porți.

Mary păru să nu o audă, ci, cu privirea ațintită în gol, își urmări până la capăt această ultimă idee amară:

— Am fost ținută închisă într-o temniță... în întuneric, șopti, și când am evadat, lumina m-a orbit și m-am rătăcit.

O expresie de nemărginită deznădejde se întinse încet pe obrazul ei.

— Ce tot mormăi acolo? se răsti Mama la ea. Dacă nu ești în stare să vorbești cum se cuvine cu maică-ta, ai face mai bine să taci. Auzi idei! Ar trebui să fii bucuroasă că ai lângă tine oameni care au grijă de tine și te țin aici, la adăpost de rele.

— Rele! N-am făcut multe rele în ultimele săptămâni, îngână, Mary cu glas stins.

— Mary, Mary, exclamă Mama pe un ton de mustrare, ar trebui să ai un moral mai bun. Nu răspunde așa de îmbufnat. Fii veselă și activă și arată mai

mult respect și deferență părinților tăi. Ideea că tinerii de rând de prin district se țin după tine ar trebui să te facă să roșești de rușine. Ar trebui să fii bucuroasă să poți sta în casă, scăpând de ei, și nu să bombănești în toate colțurile cu aerul ăsta morocănos. Doamne, când mă gândesc la primejdiiile de care te apărăm...

De atâta pudoare, cuvintele i se opriă în gât și, cu o înfiorare virtuoasă, împinse mai aproape de Mary predicile lui Spurgeon. Încheind pe nota cea mai înaltă și mai sublimă, ea se ridică, spunând patetic, pe când se retrăgea spre ușă:

— Aruncă-ți ochii pe asta, copila mea! Îți va face mai mult bine decât vorbele ușoare pe care le-ai putea auzi afară.

Apoi ieși, închizând ușa cu o blândă reținere, care armoniza cu gândurile pioase ce-i umpleau cugetul. Mary însă nu se atinse de cartea ce-i fusese impusă cu atâta stăruință; în schimb, se uită cu deznădejde pe fereastră. Mase grele de nori acopereau cerul, făcând noaptea să cadă mai repede asupra scurtei după-amiezi de octombrie. O ploaie subțire, stăruitoare întuneca geamurile; nicio adiere de vânt nu se simțea; cei trei mesteceni argintii, dezbrăcați de frunzișul lor, stăteau cufundați într-o reverie cețoasă și melancolică. Îi privise atât de des în vremea din urmă, încât le cunoștea toate dispozițiile și-i privea ca fiind ai ei. Îi văzuse pierzându-și frunzele. Fiecare din ele căzuse fluturând, trist, încet, ca o speranță neîmplinită și, cu fiecare cădere, Mary pierduse o părticică din încrederea ei. Fuseseră ca un simbol pentru ea acești trei copaci, și atât timp cât respiraseră prin frunzișul lor viu, ea nu disperase. Dar ultima frunză căzuse, și în seara aceasta erau, ca și dânsa, pustiiți, învăluți de o ceață rece, copleșiți de o adâncă descurajare.

Copilul trăia în sânul ei. Îl simțise mișcându-se, trezindu-se la viață din ce în ce mai mult; copilul acesta palpitând și viu, de existența căruia nimeni afară de Denis și de ea nu avea cunoștință. Nu fusese descoperită. Disimularea, care îi pricinuisese la început atâtea griji, nu fusese ușoară; acum însă nu o mai neliniștea deloc, căci mintea îi era stăpânită de o preocupare mult mai adâncă și mai teribilă.

Și, totuși, în vreme ce ședea atât de apatică la fereastră, își aducea aminte cum prima mișcare simțită înăuntrul ei fusese pentru ea o săgetare nu de spaimă, ci de sublimă dorință. O lumină puternică se aprinse brusc într-însa, pătrunzând în ungherele întunecate ale conștiinței ei, și un dor sălbatic de copilul ei o cuprinsese. Acest dor îi susținuse curajul de-a lungul multor ceasuri întunecate, făcând-o să îndure cu vitejie starea ei nenorocită. Înțelesese că suferea acum pentru copilul ei, și cu cât suferința aceasta va fi mai mare, cu atât avea să fie mai răsplătită prin dragostea lui.

Dar acestea i se păreau depărtate acum, petrecute înainte ca orice nădejde să fi sfârșit prin a o părăsi. Pe atunci mai crezuse în Denis.

Nu-l mai văzuse din după-amiaza când fusese la Darroch. Închisă în casă din voința tatălui ei, trăise aceste șase săptămâni nesfârșite fără a-i zări nici măcar umbra. Își închipuiseră uneori că-i vedea silueta dând târcoale casei; simțise adesea, noaptea, că era pe aproape; odată se trezise cu un țipăt, auzind o ușoară bătaie la fereastră; acum însă își dădea seama că toate acestea nu fuseseră decât iluzii ale imaginației ei zdruncinate și era definitiv convinsă că Denis o părăsise. Nu avea să-l mai vadă niciodată.

Dorea ca noaptea să vină cât mai repede, spre a-i aduce somnul. La început, din cauza deprimării, fusese incapabilă să închidă ochii, pe urmă, în chip straniu, dormise adânc, cuprinsă de un somn străbătut adesea de vise încântătoare, pline de o extraordinară beatitudine. Se vedea atunci totdeauna împreună cu Denis, în împrejurimi fermecătoare, străbătând cu el ținuturi înșorite, cu vechi orașe luminoase, amestecându-se printre oameni veseli și hrănindu-se cu mâncăruri ciudate și exotice. Aceste frumoase năluciri, prevestitoare ale unui viitor fericit, o încurajaseră și o consolaseră într-o vreme, dar acum se sfârșise cu ele... nu se mai agăța de viziuni ireale. Somnul pe care îl dorea era unul lipsit de vise. Se hotărâse să se omoare. Își aducea limpede aminte de cuvintele pe care le rostise în gara din Darroch când, cu o presimțire teribilă, îi declarase lui Denis ce va face dacă el o va părăsi. Singurul ei refugiu era moartea. Fără știrea nimănui, ascunsese în camera ei un pachet de sare de lămâie, pe care-l luase de pe raftul înalt de deasupra chiuvetei din oficiu. Deseară avea să se culce ca de obicei, iar dimineața o vor găsi moartă. Copilul viu, care nu respirase niciodată, avea să fie mort și el, își zicea ea, dar acesta era cel mai bun lucru ce putea să i se întâmple. Aveau să o înmormânteze apoi în țărâna umedă, împreună cu pruncul ei nenăscut, și totul se va încheia, își va fi găsit pacea. Se ridică și trase un sertar. Da, praful era acolo. Cu degete ce nu șovăiau, desfăcu ușor un capăt al pachetelului alb și se uită la conținutul lui cu aspect inofensiv. Ce straniu lucru, își spuse în mod mașinal, ca aceste cristale inerte și inocente să închidă în ele atâta putere de a ucide. Totuși nu vedea în ele nicio amenințare, ci mai degrabă un ajutor milos. Aveau să-i dea puțința să scape printr-o singură mișcare rapidă de servitutea fără nădejde care-i încătușa existența: dându-le pe gât într-o convulsivă înghițitură finală, aveau să sece ultimele resturi ale vieții însăși. Își spuse liniștită că la ora culcării era necesar să aducă cu ea o ceașcă de apă ca să dizolve cristalele.

Puse la loc pachetul, închise sertarul și, așezându-se la fereastră, se apucă din nou să tricoteze. Va termina astă-seară ciorapul pentru tatăl ei. Gândindu-se la el, nu simți nicio animozitate împotriva lui – totul în ea era

amorțit, ca și cum simțămintele ei ar fi murit. Nu vorbea niciodată cu ea. Brațul i se vindecase. Viața lui își urma neschimbată cursul; și chiar după moartea ei, avea să urmeze mai departe în același fel, cu aceeași regularitate fără greș, cu aceeași vanitoasă indiferență îndulcită de aceeași lingușeală, aceeași supunere servilă a Mamei.

Se opri un moment din tricotat, uitându-se pe fereastră și zărind-o pe Nessie, care tocmai se întorcea de la școală. Fu cuprinsă de milă pentru surioara cea mică, atât de sensibilă, care fusese de la început impresionată de deprimarea ei. Pe ea o părăsea cu regret. Biata Nessie! Ce singură avea să rămână! Curios lucru însă, fetița nu intră pe poartă, ci se opri în întunericul ce se întetea, făcând anumite semne ciudate. Nu era Nessie, ci o altă copilă care, stând neabătut înfiptă în mijlocul ploii, își agita brațul cu o anumită intenție, ce părea încă ascunsă. Mary se uită atent la ea, dar în timp ce o privea, mișcările încetară și mica marionetă se depărtă. Două persoane se iviră atunci și trecură mai departe, lăsând strada pustie și întunecată, ca mai înainte. Un oftat adânc izbucni din pieptul lui Mary, semnal al pieirii unei vagi speranțe, care abia mijise; își frecă nesigură ochii și-i acoperi tăcută cu mâinile.

Când privi iar pe fereastră, zări din nou fetița, care își flutura brațele mai demonstrativ, mai rugător decât înainte. Căscă ochii la ea fără a înțelege, apoi, convinsă că era victima unei stranii halucinații a simțurilor ei tulburate, și așteptându-se ca fenomenul să dispară în chip tot atât de brusc și de magic cum apăruse, deschise încet și neîncrezător fereastra, uitându-se afară. Imediat după aceea, venind din întunericul adânc, un obiect rotund, aruncat cu o dibăcie fără greș, o lovi pe umăr, rostogolindu-se cu zgomot surd la picioarele ei, în timp ce strada rămase din nou pustie. Mary închise mașinal fereastra și se așeză din nou. Ar fi înlăturat întregul episod ca o iluzie a creierului ei obosit, dacă n-ar fi văzut zăcând pe pardoseală proiectilul care o izbise, ieșind din întunericul ce creștea, ca un mic meteor inofensiv căzut din cerul invizibil. Se uită mai de aproape la acest obiect rotund. Era un măr.

Se aplecă și-l ridică; era neted, lustruit și cald la pipăit, ca și cum cineva l-ar fi adăpostit îndelung în mâini fierbinți. Cântărindu-l în palma ei mică, nu înțelegea de ce își întrerupsese lucrul, spre a contempla un obiect atât de absurd. Era, după cum recunosc, un măr de varietatea renetelor – un King Pippin – și imediat o frază rostită odată de Denis îi fulgeră prin minte: „Ne plac merele în familia noastră, spusesse el, și avem totdeauna o ladă de renete King Pippin în cămară”. La acest gând subit, care-i venise pe când se mărginise să privească cu nedumerire mărul, ea începu să-l examineze mai atent și descoperi cu surprindere și cuprinsă de o agitație crescândă o

tăietură circulară subțire, făcută negreșit cu o lamă foarte fină și care înconjura toată inima fructului. Fața ei palidă se făcu roșie ca focul când trase nervos de coada scurtă și uscată care mai era prinsă de măr, dar pâli din nou într-o clipă, când un dop rotund, tăiat cu grijă din miezul tare și alb, cedă ușor, dând la iveală mijlocul scobit în care era bine îndesat un sul mic de hârtie subțire. Cu o grabă febrilă și agitație demnă de milă, degetele ei nervoase extraseră tremurând micul cilindru și-l desfăcură. Atunci, deodată, inima ei, care zvâcnea nebunește, aproape că încetă să bată. Era o scrisoare de la Denis! Așadar îi scrisese! Nu o părăsise! Ochii ei neîncredători, înnebuniți se aruncară cu nesaț asupra acestei scrisori care îi sosise la timp, ca un act milos de grațiere. O citi cu înfrigurare și văzu că fusese scrisă cu aproape două săptămâni înainte, adresându-i-se în termenii cei mai fierbinți. O mare bucurie o cuprinse, asemenea unei lumini intense îndreptate deodată asupra ei, orbind-o prin năvala ei bruscă și încălzind-o prin razele sale. Cuvintele scrisorii luceau în fața ochilor ei, înțelesul lor o pătrunse ca un val de căldură ce năpădește un trup înghețat. Fusese nebună îndoindu-se de el. Era Denis – Denis al ei – și o iubea!

O iubea, căutase prin toate mijloacele să intre în legătură cu ea, încercase chiar să facă să-i parvină un mesaj prin fereastră în faptul serii. Înțelegea acum că avusese dreptate simțindu-l aproape de ea. Dar stupidul ei strigăt de teamă îl gonise. Nimic însă nu avea importanță față de minunata veste primită. Inima îi bătuse mai tare citind că închiriasse casa pentru ei... căsuța de țară din Garshake. Puteau să se mute în ea la 1 ianuarie. Purta numele de „Costișa trandafirilor” – un umbrar de roze în timpul verii, iar iarna un adăpost cald și sigur spre a-i cuprinde pe amândoi. Făcea tot ce-i sta în putință și nu se temea! Era adânc mișcată de eforturile sale, de tot ce făcuse pentru ea. Cât muncise! Ar fi venit pe față s-o vadă, dacă planurile lor ar fi fost coapte. Aveau nevoie de un refugiu care să-i adăpostească, înainte de a face vreun pas hotărâtor; până atunci era dator să fie precaut, în propriul ei interes. Da, era nevoie să aștepte – să mai aștepte puțin, doar până când va fi terminat ultima sa călătorie din cursul acestui an, și va putea să se consacre numai ei. Atunci o va lua cu dânsul pentru totdeauna și va trăi în siguranță și bunăstare. Ochii i se muieră de lacrimi de fericire, citind aceste făgăduieli drăgăstoase. Putea oare să aștepte? Trebuia. Era gata să îndure orice, știind că, până la urmă, Denis avea s-o ia la el.

Când termină scrisoarea, rămase un moment încremenită, ca și cum lovitura acestei fericiri neașteptate ar fi prefăcut-o într-o stană de piatră; stătea rigidă și nemișcată ca o statuie de marmură. Pe urmă, încetul cu încetul, un fluid dătător de viață i se împrăștie în vine și îi străbătu toată ființa, pus în mișcare de cuvintele emoționante ale scrisorii; după o perioadă

de amorțeală vecină cu moartea, care i se păruse o eternitate, ea trăia din nou. Asemenea unei Galatee care se trezește, un suflu binefăcător o pătrunse; fața, trupul, membrele ei prinseră viață. Bucuria de a trăi îi făcea ochii să sclipească, buzele ei strânse se întredeschiseră cu dulceață și ardoare și o revărsare de bucurie îi transfigură obrazul. La fel ca pe un paznic uitat pe o insulă părăsită și care, istovit de o veghe nesfârșită și zadarnică, și-a pierdut de mult speranța, ivirea bruscă a unei căi de scăpare o umplu de un extaz de necrezut. Bătăile puternice ale inimii ei reînviată îi cântau în urechi un refren care o transporta; mâinile palide care țineau scrisoarea se animară, își recăpătară viața, redeveniră active; degetele apucară cu aviditate un creion și porniră să scrie cu grabă pe contrapagina scrisorii.

Erau numai câteva cuvinte prin care îl înștiința că era sănătoasă și că veștile lui o făcuseră fericită. Nu pomeni nimic despre chinurile sufletești pe care le încercase sau despre prăpastia în care fusese cât p-aci să cadă. Îi spunea că va rămâne bucuroasă în locuința ei actuală, dacă avea să vină în decembrie s-o ia și îl binecuvânta de câteva ori pentru faptul că-i scrisese. Nu avu răgaz să scrie mai mult, căci observă că în fața casei, în ultimele licăriri de lumină, silueta răbdătoare și tenace a fetei se ivise din nou, și-și ridica, așteptând, privirile spre fereastră. Era Rose – nu putea fi decât Rose –, devotata surioară, despre care el îi vorbise. O binecuvântă pe Rose. Iar apoi, punând bilețelul în mărul scobit, împinse în sus canatul ferestrei și, azvârlind cu toată puterea fructul, îl văzu zburând prin aer și sărind de două ori pe pavajul străzii înainte de a se opri. O zări nedeslușit pe Rose alergând ca să ridice mărul, scoțând scrisoarea și băgând-o în buzunarul paltonului, o observă pe copilă agitându-și în chip semnificativ și triumfător mâna, apucându-se apoi, ca pentru a simboliza dulceața izbânzii ei, să muște cu entuziasm din fructul lovit și zdrobit. Un freamăt de recunoscătoare admirație o străbătu pe Mary când mica formă omenească dispăru din ochii ei, înaintând nestăpânită, cu același aer invincibil, cu aceeași hotărâre neînfricată ca și Denis. Un zâmbet tăcut i se ivi pe buze, amintindu-și de stângacea clămpăneală la pian a lui Rose. Ce nebunie să judeci acest sol cutezător după execuția unei game!

Apoi Mary se sculă, întinzându-se voluptuos. Își ridică brațele în sus, într-o atitudine de încântare și, înălțându-și trupul, își lăsă capul pe spate, cu gâtul întins. Privind spre cer, fața îi exprima un sentiment de supremă recunoștință, care părea că se transformă pe nesimțite într-o rugăciune fierbinte pentru viitor. Se întorsese din nou la viață, plină de speranțe vii, de un nou curaj. Înțepături ușoare îi străbăteau pielea și deodată, pe când își lăsa brațele în jos cu trupul destins, i se făcu foame. Trecuseră săptămâni de

când nu mâncase aproape nimic, afară de cele câteva îmbucături insipide pe care le înghițise în silă, la masă, sub ochii tatălui ei. Acum, regăsirea bucuriei de a trăi îi dădea o poftă de mâncare feroce.

În pântecul ei, pruncul încă inform zvâcnea și se agita, parcă din simpatie și recunoștință pentru grațierea lui.

Și simțind slăbiciunea neputincioasă a acestui impuls de gratitudine, Mary fu cuprinsă deodată de milă. Sub puterea acestei răsturnări a stării ei de spirit, se îndreptă, într-un acces violent de remușcări, spre sertarul unde ascunsese sarea de lămâie și, apucând pachetul cu nestăpânit dezgust, îl ascunse în mână și coborî în grabă scara. Trecând prin fața ușii întredeschise a salonului, o văzu pe bunica Brodie dând din cap moțâind și înțelese cu încântare că Rose nu fusese observată și că, o dată măcar, santinela ațipise la postul ei. Trecând repede prin bucătărie și ajungând în oficiu, ea azvârli conținutul pachetului, nu înapoi pe policioară, ci în chiuvetă, unde un șuvoi de apă din robinet îl luă cu sine pe vecie. Eliberată astfel, se duse la dulap, își turnă un pahar de lapte și își tăie o felie groasă de budincă rece, rămasă de la dejun. Budinca era gustoasă și plină de stafide moi și dulci; dinții ei se înfingeau în ea cu nesaț. Laptele îi dădu senzația unui nectar, proaspăt ca fulgii de zăpadă topiți. Își prelungi cât mai mult această gustare, sorbind încet laptele, ciugulind ultima firimitură de budincă. Atunci Mama intră în oficiu și o privi cu mirare.

— Ți-e foame? observă ea. Aș fi bucuroasă să pot mânca la fel ca tine. Predicile ți-au aprins pofta de mâncare.

— Vrei să-ți tai o bucată, mamă?

— Nu! O vom mânca încălzită mâine. Dorințele mele n-au importanță.

Prin atitudinea ei, doamna Brodie dădea de înțeles că Mary procedase cu egoism mâncând budinca și că ea însăși ar fi avut poftă să facă la fel, dar că își jertfea cu bună știință plăcerile personale pentru binele general. Mary privea cu un aer vinovat. Pentru prima îmbucătură pe care o înghițise cu plăcere de câteva săptămâni încoace, fusese făcută să se simtă lacomă.

— În orice caz, îmi pare bine să te văd într-o stare de spirit mai bună, spuse Mama, observându-i privirea. Aș vrea ca și tată-tău să te vadă așa deseară, ca să-și dea seama că am stat de vorbă cu tine.

În clipa aceea, un pas ușor se auzi în vestibul. De astă dată era într-adevăr Nessie, care intră plină de veselie, lucind de ploaie ca un pui de focă.

— Sunt udă toată, strigă ea, și aș vrea o bucată de pâine cu marmeladă!

Maică-sa o privi cu dragoste.

— Ai o culoare minunată în obraz, odorul meu. Așa îmi place să arate copiii mei, nu palizi și nenorociți.

Era o aluzie voalată la Mary și, ca o nouă muștrare la adresa fiicei ei mai mari, Mama o trată pe Nessie, nu cu pâine cu marmeladă, ci cu franzelă unsă cu unt și presărată cu chimion.

— Chimion! Minunat! strigă Nessie. Și să știi că-l merit. O, Mary, arăți mai bine astă-seară! Mă bucur. În curând ai să fii tot atât de durdulie ca mine, adăugă ea, chicotind și învărtindu-se zglobie prin toată încăperea.

— Și de ce spui că meriți, draga mamei?

— Ei bine, răspunse Nessie, cu un aer important, azi după-amiază a venit la școală inspectorul și a făcut, cum zicea el, o probă de memorie cu toată școala elementară. Și cine credeți că a ieșit prima?

— Cine? întrebă Mama, ținându-și răsuflarea.

— Eu! strigă Nessie, agitând tartina cu chimion.

— Te asigur că tată-tău o să fie încântat, zise Mama, uitându-se la Mary ca pentru a-i spune: „Iată genul de fată pe care-l prefer”.

De fapt, nu era cătuși de puțin entuziasmată de succesul școlar al fetei. Ceea ce o încânta era faptul că această realizare îi oferea un mijloc sigur de a-l dispune favorabil pe domnul și stăpânul casei.

Mary o privea cu duioșie pe Nessie, gândindu-se cât de aproape fusese de a o părăsi.

— E minunat! zise ea, lipindu-și dragăstos obrazul de fața rece și udă a surorii ei.

10.

Orașul Levenford era cufundat în tăcere. După-amiezile de duminică erau totdeauna calme; clopotele matinale încetaseră să sune; zarva din prăvălii și zgomotul șantierelor amuțiseră; niciun pas nu răsună pe străzile pustii; căzuți în letargia produsă de un prânz copios, ce urmase unei predici prelungite, oamenii stăteau în casă, silindu-se, într-o atitudine rigidă, să citească, sau moțâind inconfortabil în fotoliile lor.

Dar această după-amiază era și mai calmă ca de obicei. Un cer lugubru, galben apăsa asupra orașului, închizându-l ca într-o criptă de tăcere. Sub bolta acestei cripte, aerul stătut era greu de respirat, dând plămânilor o senzație de putreziciune. Străzile păreau mai înguste și casele mai apropiate între ele, iar dealurile de la Winton și Doran, atât de mărețe și depărtate de obicei, păreau scunde și apropiate ca și cum, ghemuindu-se sub greutatea cerului, s-ar fi târât înspre oraș, căutând ocrotire. Copacii stăteau ca împietriți în aerul înăbușitor, iar crengile lor pleșuve atârnavă în jos ca

stalactitele dintr-o peșteră. Nu se zărea nicio pasăre. Gol și depopulat, peisajul zăcea cufundat într-o tăcere apăsătoare ca aceea care ar precede o bătălie, iar orașul pustiu, lipsit de viață și de mișcare, semăna cu o cetate asediată, ce așteaptă cu groază dezlănțuirea unui atac.

Mary ședea lângă fereastra camerei ei. Folosea acum orice prilej ca să se furișeze la ea în odaie, negăsind decât în acest colțișor un adăpost care să-i asigure liniște și apărare. Se simțea bolnavă. La biserică, îi venise în dimineața aceea o greață de nesuferit, iar în timpul prânzului fusese silită să stea liniștită și fără a se plânge, cu toată durerea neîncetată din capul și tot trupul ei. Șezând acum, cu bărbia sprijinită în palme și contemplând strania imobilitate a peisajului, se întreba dacă va avea puterea să mai reziste încă două zile.

Cu un fior ușor, se gândi la lupta pe care o dusesese în cursul ultimelor opt săptămâni. În prima lui scrisoare, Denis îi ceruse să aștepte până la jumătatea lui decembrie, iar acum era în douăzeci și opt ale lunii și-i rămânea să îndure încă două zile chinurile vieții de acasă. Știa că nu era vina lui. Fusese obligat să-și extindă terenul de activitate în nordul țării și lucra acum pentru firma lui Edinburgh și Dundee. Erau mulțumiți de el; întârzierea era în fond avantajoasă; acum însă Mary o găsea greu de suportat.

Încă două zile! Pe urmă, avându-l pe Denis lângă ea, în căsuța confortabilă și solidă de la Garshake – fortăreață aptă să-i apere pe amândoi – putea să înfrunte orice. Evocase cu atâta statornicie imaginea acestei căsuțe, încât era veșnic prezentă în mintea ei – compactă, albă și neclintită ca un far, simbol luminos al ocrotirii, care o atrăgea ca un refugiu sigur. Își pierdea însă tot mai mult încrederea în capacitatea ei de a continua lupta împotriva oboselii fizice crescânde și împotriva fricii neîncetate de a fi descoperită.

Era, într-adevăr, gravidă de șapte luni și jumătate, dar frumosul ei trup, atât de bine legat, își păstrase până în ultimul timp linia. Părea mai matură, fața îi era mai palidă, dar silueta ei nu suferise nicio deformare însemnată, iar ușoarele schimbări intervenite erau atribuite disciplinei mai riguroase căreia îi fusese supusă. De curând, fusese însă nevoită să se lege mai strâns și să se silească a-și ține drept spatele și umerii spre a-și păstra, în ciuda dificultății sporite și cu prețul unor eforturi neîncetate, o înfățișare aproape normală. Strânsoarea stingheritoare a corsetului aproape că o sufoca, și totuși era silită acum să i se supună neîntrerupt, să rămână impasibilă sub privirea glacială a lui Brodie și să păstreze, în toate împrejurările, un aer de indiferență și liniște, în timp ce-și simțea copilul agitându-se în semn de protest împotriva acestei constrângeri nefirești.

I se părea, de asemenea, că, în vremea din urmă, în pofida tuturor precauțiilor ei, măcar să aveau o atitudine oarecum schimbată față de ea. Adesea, ridicându-și ochii, surprinsese o privire neîncrezătoare și acră, fixată întrebător asupra ei. Își dădea seama că vagi bănuieli treceau ca niște umbre nedeslușite prin mintea mamei ei și că numai caracterul lor absurd le împiedicase până în ziua aceea să ia o formă mai precisă.

Ultimele trei luni se scurseseră mai încet și fuseseră mai înfricoșătoare decât toți anii vieții ei de până atunci, iar acum, când ajunsese în culmea zbuciumului și când scăparea era iminentă, puterile păreau să o părăsească. O durere surdă în spate îi sporea deprimarea și, din când în când, junghiuri violente o străpungeau. Și în timp ce amintirea sfâșietoare a tuturor suferințelor prin care trecuse se trezea în ea, o lacrimă i se prelinse pe obraz.

Această mișcare liniștită – alunecarea unei lacrimi pe fața ei – care îi tulbură imobilitatea de statuie, își găsi reflectarea în natură. În fața ochilor ei, poarta din față, care stătuse întredeschisă cu indiferență, se puse alene în mișcare și se închise încet, cu un zăngănit puternic, ca împinsă nepăsător de o mână nevăzută. O clipă după aceea, un morman de frunze veștede, care zăceau în colțul din fund al curții, porni să se agite, și câteva din ele se desprinseră, se ridicară în aer, învârtelindu-se cu un foșnet molcom, ca un suspin, și se lăsară apoi în jos, încremenind.

Mary urmări aceste două mișcări cu o senzație de tulburare. Poate că această neliniște era provocată de starea ei, căci ceea ce se întâmpla nu avea nimic deosebit, dar contrastul dintre aceste mișcări atât de subite și de nemotivate și liniștea apăsătoare și imperturbabilă ce domnise toată ziua afară era profund impresionant. Tăcerea deveni și mai adâncă, în timp ce bolta cerului, ca de bronz, se întunecă mai tare, părând astfel mai joasă. Pe când ședea liniștită, așteptând un nou val de durere, poarta din față se deschise încet din nou, șovăi o clipă și se închise iar cu o izbitură mai răsunătoare încă decât prima oară; scârțâitul prelung și zgomotos al porții ce se deschidea îi păru ca o întrebare, iar zăngănitul ce-i urmă cu repeziciune, ca un răspuns brusc și hotărât. O ușoară unduire străbătu câmpul de peste drum, făcând ierburile înalte să se învâltureze ca fumul; sub ochii nemișcați ai feței, un șomoig de paie care zăcea pe stradă se ridică brusc în văzduh și dispăru în depărtare, mânat de o forță nevăzută și inexplicabilă. Apoi un câine corcit trecu în goană gâfâind, cu urechile lipite de cap și cu ochii căutând în jos, speriați. Cu uimire și curiozitate, Mary observă aerul lui îngrozit, întrebându-se de motivul grabei și spaimei lui.

Răspunsul la întrebarea ei nerostită ajunsese până la ea de foarte departe, ca un oftat, ca un murmur adânc pornit de dincolo de colinele de la Winton

și răsunând în jurul casei. El încercui zidurile cenușii, se strecură șerpuind în ambrazurile parapetului, se învâртеji printre coșuri, se încolăci în jurul bilelor solemne de granit, poposi o clipă la fereastra lui Mary, apoi se retrase slăbind treptat, asemenea mugetului înfundat al unui val ce se sparge pe o plajă de grohotiș. Urmă o tăcere prelungită, după care zgomotul reveni dinspre dealurile depărtate, umflându-se mai tare, stăruind mai îndelung decât înainte și retrăgându-se mai încet într-un loc mai favorabil și mai apropiat.

Când acest ultim vuiet fremătător se stinse, ușa camerei se deschise și Nessie intră repede, strigând:

— Mary, sunt îngrozită! Ce-o fi zgomotul ăsta? Bâzâie ca un titirez mare cât toate zilele.

— Nu e decât vântul.

— Dar nu bate niciun vânt. Totul e liniștit ca mormântul, și ce culoare are cerul! Vai, Mary, mi-e frică!

— Cred că vine o furtună, dar nu-ți fie teamă, Nessie, n-o să ți se întâmple nimic.

— E grozav! strigă Nessie, înfiorându-se. Sper că nu o să fulgere... mi-e așa de frică de trăsnete! Se spune că te ard cu totul dacă te lovesc, și dacă stai lângă un lucru de oțel, acesta atrage trăsnetul.

— Dar nu e niciun lucru de oțel în cameră, o liniști Mary.

Nessie se apropie de ea.

— Lasă-mă să stau puțin la tine! o imploră Nessie. Mi s-a părut că te ferești de mine de câțeva vreme. Dacă mă ții lângă tine, zgomotul ăsta n-o să mă mai sperie atât de mult.

Se așeză, cuprinzând-o pe soră-sa cu brațul ei subțire, dar Mary se trase instinctiv înapoi.

— Vezi! Iar ești așa! Nu mă lași nici măcar să te ating. Nu mă mai iubești ca înainte, spuse Nessie jignită, și un moment s-ar fi putut crede că avea să se ridice și să iasă din odaie, într-un acces de copilărească îmbufnare. Mary rămase tăcută. Nu-și putea justifica mișcarea, dar apucă mâna lui Nessie și o strânse cu duioșie. Pe jumătate liniștită de acest gest, Nessie renunță la aerul ei supărat și strânse la rândul ei mâna lui Mary, și astfel, mână în mână, cele două surori ascultară în tăcere pământul ce gemea.

Atmosfera rarefiată devenise uscată și pătrunsă de un miros înțepător și sărat, care irita nărilor ca apa de mare. Cerul întunecat căpătase o nuanță de purpură negricioasă, contopindu-se cu fumul, cu orizontul mutat mai aproape, estompând obiectele depărtate și împrumutând celor apropiate un straniu relief. Impresia de izolare crescândă de lumea exterioară produsă

astfel o înspăimântă pe Nessie. Strângând mai tare mâna lui Mary, ea exclamă:

— Norii aceștia năvălesc înspre noi! Sunt ca un zid negru! O, mi-e frică de ei! Crezi că or să se prăbușească pe capul nostru?

— Nu, draga mea, șopti Mary, nu ne pot face nimic.

Dar peretele întunecos ce le încercuia înainta mereu, purtând pe creștetul lui dungi mai deschise, de culoarea șofranului, asemenea spumei de pe creasta unui val ce se sparge. Pe acest fundal, cei trei mesteceni își pierduseră lina lor mobilitate argintie; țepeni și livizi, se cramponau mai îndărătnic de sol cu rădăcinile lor viguroase, trunchiurile lor înălțându-se drepte și cu crengile bine strânse lângă ele, ca niște catarge care așteaptă cu înfiorare atacul unui uragan.

Dinspre colinele, ascunse acum, venea un murmur tainic, asemenea bătăii unor tobe învelite. Părea să se rostogolească de-a lungul coamei dealurilor, să coboare în salturi pe râpe, să treacă peste torente, să urce pe coclauri, huriiturile, în succesiunea lor rapidă, gonindu-se între ele într-o sarabandă frenetică.

— Țsta-i tunet! strigă Nessie tremurând. E ca un bubuit de tunuri!

— E foarte departe, spuse Mary, căutând s-o liniștească. Poate că trece fără să izbucnească deasupra noastră.

— Simt că o să fie o furtună grozavă. Nu vrei să mergem amândouă la mama, Mary?

— Du-te, dacă vrei, răspunse Mary, dar ești tot atât de apărută și aici, draguța mea.

Tunetul se apropia. Încetase să duruie neîntrerupt și, în schimb, izbucnea la intervale; acum însă, fiecare bubuitură suna ca o explozie și fiecare din ele era mai puternică decât cea precedentă. Această înaintare amenințătoare îi dădea lui Nessie impresia că se află în centrul unei dezlănțuiri oarbe de furie cerească, care o alesese drept țintă și avea să sfârșească prin a o nimici.

— Sunt sigură că o să ne nimerească, gâfâi ea. O, acum a fulgerat!

O trosnitură asurzitoare însoți primul trăsnet – o dungă subțire albastră, care brăzdă în zigzag bolta moartă a cerului, ca și cum, sub puterea tunetului, firmamentul ar fi crăpat brusc, lăsând să pătrundă prin el, timp de o clipă, o lumină orbitoare, supratereastră.

— E un fulger spintecat! Astea sunt mai primejdioase decât cele drepte. Pleacă de la fereastră! strigă Nessie, trăgând-o pe Mary de braț.

— Ești tot atât de ferită aici ca în orice alt loc, repetă Mary.

— O, nu spune asta! Camera ta are poziția cea mai rea. Mă duc la Mama. Am să-mi ascund capul sub cuverturile ei, până ce fulgerele astea îngrozitoare o să înceteze. Vino și tu, căci altminteri o să te lovească.

Cuprinsă de panică, Nessie o zbughi din cameră. Mary rămase pe loc, continuând să privească singură vijelia care creștea. Se simțea copleșită de suferință și de teamă, ca un paznic stingher dintr-un turn, pentru distracția căruia forțele naturii au organizat o luptă gigantică. Discordia ce bântuia afară era un calmant puternic, care o făcea să uite durerile ei crescânde și care păreau să devină, treptat, mai violente. Era mulțumită să se vadă din nou singură, bucuroasă că Nessie o părăsise. Îi venea mai ușor să sufere în izolare. Tunetul bubuia sălbatic, iar fulgerele străbăteau cerul ca o cascadă de foc de o intensitate orbitoare. Adesea, începutul durerilor ei coincidea cu un trăsnet, și atunci dânsa, infim grăuncior în mijlocul universului, se simțea legată printr-un lanț de lumină de această răscolire titanică a cerului.

Când furtuna încetă să-i mai distragă atenția, efectul calmant pe care agitația naturii îl producea asupra ei slăbi și el; lui Mary i se părea acum că natura se zbuciumă și suferă ca și ea și se simțea un element al acestui tumult înconjurător. Bubuiturile repetate ale tunetului o luau cu ele în rostogolirea lor, ridicând-o pe ecurile lor unduitoare, până în clipa când o fulgerare viorie o străpungea, umplând-o de durere și trântind-o din nou la pământ. Când tunetele slăbeau, vântul, a cărui violență sporise rapid, o arunca din nou în mijlocul haosului. Acest vânt, îndeosebi, o speria pe Mary, ba începu chiar să-i inspire groază. Prima dezlănțuire, care stârnise frunzele în vârtejuri, lăsându-le apoi nemișcate, nu fusese decât preludiul unor noi asalturi mai răscolitoare și mai impetuoase. Acum nu mai existau întreruperi, și întreaga forță a uraganului se abătu zdrobitoare asupra ținutului. Mary simți cum casa, atât de solidă și de masivă, se cutremura din temelii, ca și cum un număr infinit de degete încleștate ar fi căutat să smulgă fiecare piatră din patul ei de mortar. Văzu mestecenii ei plecându-se biciuiți la pământ, ca niște arcuri încordate la extrem de o putere uriașă; la fiecare rafală, ei se încovoiau, îndreptându-se apoi, o dată eliberați, cu un scârțâit strident. Săgețile pe care le aruncau erau invizibile, dar pătrundeau în camera lui Mary ca niște sulite aducătoare de durere, ierburile înalte de pe câmp nu se mai mișcau în undiri line, ci erau culcate la pământ, ca decimate de o coasă gigantică. Fiecare răbufnire a sălbaticiei vijeliei izbea în ferestre, zguduindu-le din țâțâni, și se repezea apoi, urlând, în jurul casei. Toți demonii monstruoși ai zgomotului zburau dezlănțuiți pe aripile furtunii.

Pe urmă ploaia începu. Căzu întâi în stropi grei, izolați, ce presărau pavajul măturat de vânt cu pete mari cât monedele de o coroană. Tot mai repede cădeau picăturile, până când o pânză continuă de apă inundă pământul. Apa răpăia pe străzi, curgea șuierând de pe acoperișuri și din burlanele caselor, împrășca arborii, făcea tufișurile și arbuștii să se aplece

sub povara și puterea ei. Rigolele se umplură deodată până la margini, curgând ca niște torente; străzile se prefăcură în râuri, în viituri furioase, încărcate de gunoaie plutitoare, ce se revărsau pe arterele principale.

Când ploaia începu, fulgerele încetară treptat, tunetele slăbiră și aerul se răci simțitor; dar furtuna, departe de a se potoli, deveni mai violentă cu fiecare clipă. Vântul câștigă în viteză. Mary îl auzea împingând ploaia în valuri pe acoperișul casei, asemenea talazurilor mării; apoi percepu o ușoară trosnitură și văzu prăjina drapelului, smulsă de pe turnuleț, căzând zgomotos la pământ.

Atunci ea se ridică și porni să umble înapoi și încolo prin odaie, nemaiputând îndura durerea chinuitoare care părea să fi devenit un element nedespărțit al ființei ei. Nu simțise până atunci, în toată viața ei, nimic asemănător, nimic ce-ar fi putut sta alături de această suferință. Se întrebă nesigură dacă n-ar trebui să ceară mamei ei vreun leac, gândindu-se că o compresă fierbinte ar putea să-i facă bine; dar renunță în silă la această idee, găsind-o prea primejdioasă. Nu știa că un asemenea remediu ar fi rămas fără efect, căci, deși nu avea nicio noțiune exactă despre starea ei, durerile facerii începuseră prematur. Asemenea întunericii nopții, ce se lăsa acum înainte de vreme, peste pământul violentat, aceste dureri, din ce în ce mai puternice, porniseră înainte de soroc s-o învâluie în mantia lor de suferință. Chinurile sufletești prin care trecuse reclamau acum o răscumpărare nebănuită, de care nu putea scăpa. Și, nepregătită cum era, Mary începuse, fără a-și da seama, să dezlege teribilul mister al nașterii copilului ei.

Se simțea acum cu totul incapabilă să coboare la ceaiul de seară și, cuprinsă de disperare, își slăbi strânsoarea corsetului, apoi începu să străbată iar, în lung și în lat, spațiul strâmt al camerei. Din când în când, se oprea ca să-și sprijine pântecul cu palmele deschise. Descoperi că-i era mai ușor să reziste acestor dureri cumplite stând aplecată, și din când în când, se sprijini, ghemuită, de capătul patului, apăsându-și fruntea pe metalul rece al barelor.

Pe când rămăsese fără să-și dea seama în această poziție, în cursul unui spasm, ușa se deschise brusc și maică-sa intră în cameră. Doamna Brodie venea ca să vadă dacă Mary nu suferise vreun neajuns de pe urma furtunii și ca s-o certe pentru că nu fusese mai precaută, căci Nessie alergase la dânsa și-i povestise că fulgerele intrau în odaie. Era înspăimântată ea însăși de această vijelie, și nervii ei surescitați erau gata să se descarce într-o explozie de muștrări. Privindu-și însă acum, neobservată, fata, doajana nerostită i se opri pe buze. Falca i se lăsa încet în jos și rămase cu gura căscată, gâfâind, în timp ce camera, scuturată de furia vântului, părea să se învâртеască în jurul ei. Expresia de părăsire a lui Mary, atitudinea ei molâie, conturul trupului ei

scăpat din strânsoare, treziră memoria Mamei, atinseră o coardă ascunsă a cugetului ei, înviind brusc amintirea neștersă a nașterilor pe care le avusese. O fulgerare uluitoare, mai teribilă ca orice lovitură de trăsnet, o făcu să înțeleagă. Toate bănuielile latente, negândite și de negândit, care dormitaseră în mintea ei, se treziră brusc, cristalizându-se într-o convingere unică, pustiitoare. Cu ochii dilatați de oroare, cu mâna stângă încleștată pe sânul lăsat, ea își ridică, amețită, dreapta și bâlbâi, arătând cu degetul spre Mary:

— Ui... tă... tă... uită-te la mine!

Mary se întoarse tresărind și, cu fruntea umezită de sudoare, o privi tăcută pe maică-sa. Mama pricepu îndată, înțelese adevărul implacabil, și Mary își dădu seama că taina ei fusese descoperită. Doamna Brodie scoase un țipăt, asemenea strigătului unui animal rănit. Mai ascuțit și mai pătrunzător decât vântul, el răsună în cameră și umplu casa de ecoul lui strident. Urlă din nou și din nou, pradă unui atac de isterie. Mary se agăță orbește de rochia mamei ei.

— N-am știut, mamă, hohoti ea. Iartă-mă, n-am știut ce fac!

Cu lovituri scurte, asemenea unor împunsături de pumnal, doamna Brodie o împinse înapoi. Nu putea scoate o vorbă; răsufla gâfâind, în spasme hârâitoare.

— Mamă, dragă mamă! Nu înțelegeam nimic! Nu mi-a dat seama că greșesc! Acum mă doare ceva. Ajută-mă! o imploră ea.

Recâștigându-și anevoie glasul, Mama gemu:

— Ce rușine! Tatăl tău... O, e un coșmar! Sunt sigură că visez!

Și iar începu să zbiere ca ieșită din minți. Mary era îngrozită; aceste țipete o țintuiau la stâlpul infamiei; fiecare strigăt vestea sus și tare crima ei.

— O, mamă, te rog, nu mai striga așa! o imploră Mary, ținându-și, plină de căință, capul plecat. Oprește-te numai și am să-ți povestesc totul!

— Nu, nu! țipă Mama. Nu vreau să aud nimic! Trebuie să dai ochii cu tatăl tău. Nu vreau să am nimic de-a face cu treaba asta. Nu sunt răspunzătoare. Ești singura vinovată!

Mary tremura toată.

— Dar, mamă dragă, nu există oare nicio scuză pentru mine? Eram atât de neștiutoare!

— Tată-tău o să te omoare! strigă doamna Brodie. E vina ta!

— Te implor, mamă, se rugă Mary zbătându-se, nu-i spune nimic tatei! Ajută-mă încă două zile... doar două zile! exclamă ea cu deznădejde, încercând să se strângă la pieptul maică-sii. Scumpa, buna mea mamă! Lasă lucrurile să rămână până atunci între noi. Doar două zile! Te rog! O, te rog!

Dar mama ei, înnebunită de spaimă, o respinse din nou, strigând sălbatic:

— Trebuie să i-o spui imediat! N-am nicio vină! O, ce mârșăvie să ne pui în așa încurcătură! Ce mârșăvie, ce mârșăvie!

Mary înțelese atunci cu amară certitudine că era zadarnic să încerce mai departe a o îndupleca pe maică-sa. O imensă teamă o cuprinsese și, o dată cu ea, o sălbatică dorință de a evada. Simțea că dacă ar lăsa-o singură pe Mama, aceasta și-ar recâștiga poate stăpânirea de sine. Dorea neapărat să părăsească încăperea și, trecând repede prin fața maică-sii, porni să coboare în grabă scara. Dar când ajunse la jumătatea drumului, își ridică deodată capul și zări la piciorul scării, în vestibul, silueta masivă a tatălui ei.

În fiecare duminică, Brodie avea obiceiul de a face după masă o siestă. Cu o regularitate de ceasornic, el trecea în salonaș, încuia ușa, trăgea perdelele, își scotea haina și își întindea trupul voluminos pe divan, dormind adânc două sau trei ore. În ziua aceea însă, fusese deranjat de furtună și ațipise doar pe apucate, ceea ce era mai rău decât a nu dormi deloc. Faptul că fusese împiedicat să doarmă îl iritase și-l indispusese. Pe deasupra, socotea tulburarea ritualului său consacrat drept o jignire, o gravă atingere adusă spiritului său de ordine. Supărarea lui atinsese culmea atunci când prăbușirea prăjinii steagului din vârful casei îl trezise dintr-un crâmpei de somn. Fierbea de mânie, și pe când stătea așa în cămașă, uitându-se la Mary, fața lui ridicată oglindea toanele furtunoase în care se găsea.

— Nu e oare destul zgomot afară, ca să mai fie nevoie de zarva infernală pe care o faceți sus? strigă el. Poftim de dormi cu hărmălaia asta îndrăcită în urechi! Cine face toată gălăgia asta? Tu? se holbă el. Mama se ținuse după Mary și stătea acum pe palier, legănându-se încoace și încolo, cu brațele încrucișate pe piept. Brodie își îndreptă spre ea privirea lui aprinsă. Halal de casă, ca să te odihnești! tună el. Nu muncesc eu destul toată săptămâna pentru voi? Pentru ce-i făcută ziua asta, ați putea să-mi spuneți? La ce bun toate smiorcăielile și trăncănelile tale pioase, dacă după aceea vii și-mi împuiezi urechile în halul ăsta? Nu pot să mă întind un minut fără ca vântul ăsta blestemat să se pună să urle și ca tu să scheuni ca o hienă?

Fără a răspunde, doamna Brodie continuă să se legene isteric în capul scării.

— Ce tot faci acolo? Ai înnebunit? urlă Brodie. Te-a scos poate din minți tunetul, de stai acolo ca o vânzătoare de pește beată?

Rămânea tot tăcută, și atunci în mintea lui miji gândul că se petrecuse vreo nenorocire.

— Ce s-a întâmplat? strigă răgușit. E poate vorba de Nessie? A lovit-o trăsnetul? E rănită?

Mama își scutură tot corpul într-o negație frenetică... catastrofa era și mai mare.

— Nu, nu! găfâi ea. E dansa... asta. Și ridică acuzator mâna înspre Mary. Nu exista în ea nici cea mai palidă umbră a instinctului de a-și apăra fiica. Teama ei de Brodie în fața acestei grozave calamități era atât de nemărginită, încât singurul ei impuls era acela de a-și declina orice răspundere, orice cunoștință despre crimă. Trebuia, cu orice preț, să se pună la adăpost de o acuzație de complicitate în treaba aceasta.

— Pentru ultima oară, tună Brodie, te întreb ce s-a întâmplat! Spune-mi, sau îți jur că vin peste voi amândouă!

— N-a fost vina mea, scânci umil doamna Brodie, ferindu-se mereu de acuzația nerostită. Am crescut-o totdeauna creștinește. Toată răutatea e numai a ei.

Înțelegând apoi că trebuia să vorbească, dacă nu voia să riște a fi bătută, își încordă tot trupul, își dădu capul pe spate și rosti, sughițând de plâns, ca și cum fiecare cuvânt i-ar fi cerut un efort nemărginit:

— Pentru că vrei neapărat să știi, am să-ți spun. Va avea... va avea un copil!

Mary îngheță, în timp ce sângele îi pierdea din obraz. Asemenea lui Iuda, maică-sa o trădase. Era pierdută, împresurată... tatăl ei, acolo jos, mama ei, la capătul de sus.

Silueta înaltă a lui Brodie păru să se chircească imperceptibil; un vâl ușor se lăsă peste privirea lui agresivă; se uită buimăcit la Mary.

— Ce... Ce-ai zis? mormăi el. Își ridică ochii întrebător spre Mama, constată teribila ei disperare și își îndreptă din nou privirea spre Mary. Se opri, în timp ce mintea lui se lupta să perceapă vestea neînchipuită, uluitoare. Deodată urlă: Vino-ncoace!

Mary se supuse. Fiecare pas pe care îl făcea părea să o cufunde mai adânc în propriul ei mormânt. Brodie o apucă brutal de braț, măsurând-o din creștet până-n tălpi. O senzație de scârbă îl răscoli.

— Doamne, Doamne! repetă cu glas stins. Doamne! Cred că e adevărat! Așa e? strigă el înecat.

Mary stătea mută de rușine. Ținând-o mereu de braț, Brodie o scutură fără milă, lăsând-o apoi deodată să cadă greu pe podea.

— Ești însărcinată? Spune-mi repede, sau te nimicesc!

Îi mărturisi adevărul, convinsă că o va ucide. Stătea în fața ei, privind-o de parc-ar fi fost o viperă care-l mușcase. Brodie își ridică brațul ca pentru a o izbi, ca pentru a-i zdrobi capul cu pumnul lui de fier, spre a șterge dintr-o lovitură nelegiuirea ei și dezonoarea lui. Îi venea s-o bată, s-o calce în picioare, să o prefacă, sub călcâiele lui, într-o masă informă și sângerândă. O patimă nemăsurat de brutală fierbea într-însul. Îi târâse numele în mocirlă. Numele de Brodie! Îi întinase moștenirea cu noroiul decăderii ei. Duhoarea

avea să se simtă în tot orașul. La trecerea pe High Street, aveau să-l întâmpine rânjete, zâmbete ironice, clătinări din cap pline de înțeles; la Răscruce îi vor ajunge la ureche câte o zeflemea și râsete înăbușite de batjocură. Piedestalul pe care și-l cioplise și la care dăltuia încă va fi răsturnat, numele și reputația pe care și le făcuse aveau să fie distruse, iar el însuși să fie înjosit și expus disprețului din pricina acestei netrebnice, care zăcea plângând la picioarele lui. Totuși nu o lovi. Violența sentimentului său atinse brusc un grad de incandescență, care dădu furiei sale sălbatice o direcție mai subtilă și mai primejdioasă. Avea s-o învețe minte în alt chip. În fața ochilor lui se contura limpede un alt mijloc de a-și răzbuna onoarea jignită. Da! Pe legea lui, avea să le arate celor din oraș în ce fel înțelegea el să trateze asemenea lucruri! Vor vedea ei atitudinea luată de el. Din clipa aceasta nu mai era fata lui. O va renega ca pe o târâtură.

Apoi, pe neașteptate, o altă idee îngrozitoare îi trecu prin minte, o bănuială ce devenea tot mai odioasă și se prefăcu în certitudine pe măsură ce o frământa în gând. O stârni pe Mary cu gheata lui enormă și grea.

— Cine a fost individul? Întrebă printre dinți. Foyle, nu-i așa?

Înțelese după expresia ei că nu se înșela. Pentru a doua oară acest mic parvenit păcătos îi dăduse o lovitură zdrobitoare, mai ucigătoare decât cea dintâi. Ar fi preferat ca vinovatul să fie oricare altul, cel mai josnic și mai prăpădit potlogar din oraș – oricare afară de Foyle! Și totuși el, acest fante, acest lingău, această haimana fusese cel ce o posedase pe Mary Brodie, iar ea, copila lui, i-o îngăduise. O imagine clară, revoltătoare în precizia ei libidinoasă, i se ivi în față, chinuindu-l. Obrazul i se crispă, nările îi palpitau, o vână groasă care îi zvâcnea la tâmplă se umflă ca o frânghie. Trăsăturile lui, inundate la început de roșeața întunecată a mâniei, pâliră, dobândind o duritate de granit. Fălcile i se încleștau neîndurător, ca o capcană, fruntea lui îngustă se încrâncena cu o cruzime barbară. O ferocitate rece, mai înfiorătoare decât potopul de ocări ce se revărsa de obicei din gura lui, dădea furiei sale ascuțișul unei securi. Plin de venin, o izbi pe Mary cu piciorul. Vârful tare al ghetei lui butucănoase se înfipse în coasta fetei.

— Scoală, cățea! șuieră el, lovind-o din nou, brutal, cu piciorul. Mă auzi? Scoală-te!

Din capul scării, vocea întretăiată a Mamei repeta fără noimă:

— N-am nicio vină! N-am nicio vină! Cuvintele reveneau fără preget: N-am nicio vină! Nu mă acuza!

Stătea acolo, înfricoșată, slugarnică, afirmându-și, într-o mormăială neîncetată, nevinovăția, în timp ce în spatele ei se profilau nedeslușit siluetele înspăimântate ale lui Nessie și bătrânei. Brodie nu dădea acestor întreruperi nicio atenție, ba nici nu le auzea măcar.

— Scoală-te, repetă el, sau am să te fac eu să te scoli! și când ea dădu să se ridice, o împinse în sus cu o ultimă lovitură de picior.

Mary se îndreptă, clătinându-se. De ce n-o omora, se întreba ea, ca totul să se sfârșească? Simțea un junghi pătrunzător în coasta unde o izbise cu piciorul. Era prea îngrozită ca să se uite la dânsul. Avea convingerea că o chinuia doar spre a o ucide în cele din urmă.

— Și acum, scrâșni el încet, cuvintele lui arzând-o ca vitriolul, acum ascultă!

Cum stătea așa, ghemuită și zdrobită, el își mișcă puțin capul, împingându-și fața aspră și neîndurătoare până aproape de obrazul ei, înghețând-o cu sclipirea rece și concentrată a ochilor săi.

— Ascultă-mă, îți spun! Ascultă-mă pentru ultima oară! Nu mai ești fata mea. Am să te gonesc ca pe-o leproasă! Da, ca pe-o leproasă, târâtură murdară ce ești! Asta am s-o fac, ție și bastardului tău nenăscut. Am să mă socotesc cu ibovnicul tău când mi-o veni la îndemână, dar tu... tu ai să pleci de-aici chiar astă-seară.

Repetă rar ultimele cuvinte, sfredelind-o cu privirea lui rece. Apoi, renunțând parcă în silă la satisfacția pe care i-o dădea înjosirea ei sub căutătura lui, se întoarce și se îndreptă cu pași grei spre ușă, deschizând-o larg. De îndată, ploaia și vântul năvăliră în vestibul cu o violență înfricoșătoare, zgâlțâind tablourile de pe pereți, umflând paltoanele atârinate de cuier și repezindu-se cu puterea unui berbec înspre grupul cramponat de capul scării.

— Frumoasă seară pentru o plimbare! mârâi Brodie printre dinți. E destul de întuneric pentru tine! Poți să faci trotuarul după pofta inimii, nerușinato!

Cu o mișcare bruscă a brațului, o apucă de gât, strângându-l în încheștarea pumnului său formidabil. Niciun sunet afară de urlatul vântului nu se auzea în vestibul. Dintre cei trei martori cuprinși de teroare – copilul, care nu pricepea nimic, mama, înspăimântată, și bătrâna, pe jumătate speriată, pe jumătate curioasă – niciunul nu sufla o vorbă. Stăteau în tăcere, ca paralizați. Contactul cu gâtul ei moale îl fascină pe Brodie; simțea o poftă să-l strângă ca pe o tulpină de trestie până ar fi plesnit și stătu o clipă așa, luptând împotriva acestui impuls; apoi însă, tresări brusc și, cu o mișcare violentă, o trase spre ușă.

— Acum, strigă el, ieși afară! Și n-ai să te întorci niciodată, decât cel mult târându-te pe jos și aplecându-te să lingi ghetetele astea care te-au lovit.

La aceste vorbe, ceva în Mary se revoltă:

— N-am să fac niciodată acest lucru! murmură ea cu buze palide.

— Nu! urlă Brodie. N-ai să te întorci niciodată, târfă ce ești!

Cu o ultimă și sălbatică îmbrânceană, o izgoni. Mary se pierdu în întunericul și furtuna de afară. Pieri din ochii tuturor, de parc-ar fi fost înghițită de o prăpastie; Brodie rămase în ușă, într-un fel de extaz, cu pumnii strânși, aspirând din plin aerul umed, salin, și zbierând cât îl ținea glasul:

— Să nu te întorci niciodată, curvă, curvă ce ești!

Răcni din nou și din nou ultimul cuvânt, ca și cum repetarea acestei ocări i-ar fi procurat, prin însăși grosolănia ei, o satisfacție, o ușurare a furiei lui. Pe urmă se întoarse pe călcâie și închise ușa, părăsindu-și fata în beznă.

11.

Mary rămase întinsă în locul unde căzuse. Se simțea buimăcită, căci ultima îmbrânceană brutală a lui Brodie o făcuse să cadă greu, cu fața în jos, pe pietrișul tare al curții. Ploaia ce cădea în sulite drepte și paralele biciuia violent trupul ei subțire îmbrăcat, improșcând apa băltoacei în care Mary zăcea. Era muiată până la piele, dar umezeala îmbrăcămintei ei îmbibate de ploaie nu făcea, deocamdată, decât să-i răcorească fierbințele. Crezuse, după privirea firoasă a tatălui ei, că avea, desigur, s-o ucidă, iar acum, cu toate că trupul ei zdrobit continua să ardă de durere, încerca un sentiment de izbăvire, care-i transforma groaza în ușurare. Fusesse izgonită în chip rușinos, dar trăia; părăsise pentru totdeauna un cămin ce devenise în ultima vreme o închisoare odioasă, iar acum, adunându-și puterile zdruncinate, își îndrepta cu vitejie gândurile spre viitor.

În groaznica ei buimăceană, se gândi că Denis era poate la depărtare de șaizeci de mile. În jurul ei bântuia o furtună de o nemaipomenită tărie; nu avea nici palton, nici pălărie, nici îmbrăcămintă suficientă, nici bani, dar acum avea curaj. Strângându-și energic buzele umede, se strădui cu disperare să chibzuiască ce avea de făcut. Două căi îi stăteau deschise: să încerce să ajungă la căsuța de la Garshake sau să meargă la Darroch, la mama lui Denis.

Până la Garshake erau douăsprezece mile, iar despre casă știa doar că purta numele de „Costișa trandafirilor”, neavând nicio idee despre locul unde se găsea; și chiar dac-ar fi reușit să intre în această casă, ar fi fost singură acolo, fără o lăascaie și fără hrană. Își dădu seama, de altfel, că avea nevoie de un ajutor. Renunță deci la orice intenție de a ajunge la „Costișa trandafirilor” și se întoarse spre cealaltă soluție. Trebuia să meargă la mama lui Denis! Avea măcar să găsească adăpost la dânsa până la înapoierea lui. Desigur că mama lui nu-i va refuza acest lucru. Îi întărea această încredere

faptul – de care își amintea acum – că Denis îi spusese odată: „Dacă se întâmplă ceva grav, poți veni la maică-mea”. Iată ce va face, ce trebuia neapărat să facă!

Ca să ajungă la Darroch, era obligată să meargă pe jos. Nu știa despre niciun tren care să circule duminică seara între Levenford și Darroch; și dacă exista vreunul, nu cunoștea ora lui de plecare; de altfel, nici n-avea bani pentru bilet. Îi rămânea deci să aleagă între două drumuri. Unul era principala arteră de comunicație între cele două orașe, o șosea largă, de aproape cinci mile lungime; cealaltă, un drum îngust, puțin bătut, care trecea drept peste câmp, reducându-se, pe alocuri, până la o simplă cărare, și care, ocolind cotiturile din marginea celor două orașe, era cu aproape două mile mai scurt decât cel dintâi. Mary se simțea acum atât de slăbită și avea dureri atât de mari, încât se hotărî să apuce pe drumul acesta din urmă, pentru că era cel mai scurt. Socotea că va fi în stare să străbată trei mile pe jos.

Întinsă pe pământ și apărată de zidul înalt al curții, nu-și putuse da seama de întreaga putere a uraganului, care era, de fapt, cel mai teribil din câte se abătuseră de mai mult de un secol peste ținuturile de jos ale Scoției. Vântul de sud-est sufla cu iuțeala, fără precedent, de șaizeci de mile pe oră. În oraș, nu ieșeau din casă decât cei siliți de cine știe ce nevoie urgentă, iar dintre aceștia, doar cei mai cutezători rămâneau afară mai mult de câteva clipe. Plăci de ardezie smulse de pe acoperișuri brăzdau aerul, zvârlite în jos cu vehemența și puterea tăioasă a unor cuțite de ghilotină; hornuri întregi erau răsturnate și trântite la pământ, spărgându-se pe pavaj; vitrina enormă și groasă a biroului Societății de construcții fu făcută țăndări de puterea vântului, de parc-ar fi fost de pergament uscat. Prin urletul uraganului răsunau neîntrerupt, ca un bombardament, bubuiturile lucrurilor ce cădeau în stradă. În Orașul Nou, frontonul unei case construite de curând fu spintecat de o rafală și vântul, pătrunzând în deschizătură ca o rangă, ridică acoperișul, luându-l cu el. Și întregul acoperiș se avântă în sus cu laturile desfăcute, asemenea aripilor unei păsări plutind în văzduh și zbură până ce vântul încetă, în cele din urmă, să-l susțină. Atunci el se prăbuși, cufundându-se de la o distanță de trei sute de metri, ca plumbul unei sonde, în apele negre ale estuarului.

În părțile de jos ale orașului, ploaia care cădea neîntrerupt pricinui asemenea inundații, încât cartiere întregi se găsiră sub apă; unele case stăteau izolate, ca niște locuințe lacustre, răsărind parcă dintr-o stranie lagună; învolburându-se în jurul lor, potopul se infiltra în pereți, năvălea pe uși și ferestre, inundând cu totul etajele inferioare.

Fulgerele dezlănțuite deasupra ținutului din jur pricinuiau un prăpăd mai puțin întins, dar mai ucigător. Un cioban, care își păștea oile pe colinele de la

Doran, fu lovit de trăsnet și rămase mort pe loc; doi argați, ce se adăpostiseră sub un copac, fură doborâți, trupurile lor carbonizate fiind strivite de trunchiul arborelui despicat; animalele suferiră pierderi grele; nenumărate oi și vaci pieriră în plin câmp sau în timp ce căutau să se adăpostească sub pomi, iar o turmă întreagă de vite, care se înghesuiseră lângă un gard de sârmă, fu electrocutată.

Un trăsnet lovi bubuind o ambarcațiune cu pânze, ancorată în rada portului Doran, scufundând-o într-o clipă. Alte vase de la gura fluviului și din estuar își smuciră ancorele, își rupseră parâmele și fură sfărâmate de valuri după ce eșuaseră pe coasta de la Doran.

Fără a ști nimic de toate acestea, Mary se ridică încet în picioare. Vântul o înșfăcă, cât pe ce s-o trântescă din nou la pământ; dar, opintindu-se și îndoindu-se tare din șale, ținu piept vijeliei și porni la drum prin bezna nopții. Veșmintele îmbibate de apă îi fluturau în jurul trupului ca niște vele muiate și-i stinghereau mersul, lipindu-se la fiecare pas de picioarele ei. În momentul când se depărtă de fațada casei, un burlan de tablă, smuls de pe streășină de o singură rafală, se năpusti cu perfidie, zornăind, către dânsa, ca un ultim gest răuvoitor al căminului copilăriei ei; dar cu toate că trecu primejdios de aproape pe lângă capul ei, nu o atinse și se înfipse adânc în terenul jilav.

Nu străbătuse nicio sută de metri, că se și văzu silită să facă un popas. Deși stătea pe locul unde se afla ultimul felinar de pe drum, nicio licărire nu împrăstia întunericul; și Mary crezu un moment că lumina fusese stinsă. Când porni însă din nou, se poticni de stâlpul răsturnat și de cioburile felinarului. Cu capul în piept înaintă împleticindu-se, dibuind drumul ca o oarbă și nimerindu-l numai prin simțul ei de orientare și cu ajutorul memoriei. Vuietul teribil din jurul ei era atât de asurzitor, încât, dac-ar fi strigat, nu și-ar fi auzit nici propria ei voce. Asemenea unei orchestre gigantice, vântul parcurgea cu turbare toată întinderea vocilor sale. Registrul grav al orgii se amesteca cu notele acute ale clarinetelor; corni stridenți dominau basul oboaielor; vaietele viorilor, ciocniturele talgerelor, bubuitul tobelor își împleteau disonanțele într-o sinistră cacofonie.

Din când în când, obiecte invizibile o loveau în întuneric. Rămurele zburând prin aer îi biciuiau obrazul, crengi rupte din copaci și arbuști erau proiectate asupra ei. Odată, un vrej moale și suplu i se încolăci în jurul gâtului și brațelor. Scoase un țipăt de groază, ridicându-și glasul stins împotriva uraganului, în credința că tentaculele vii dădeau s-o cuprindă. Ridicându-și însă de spaimă brațele, descoperi că o înfășurase un smoc de ierburi lungi, smulse de vânt dintr-o căpiță răsturnată.

Cu prețul unor uriașe efortări străbătuse acum cam o milă, și cu toate că nu se afla decât la jumătatea distanței până la ținta ei, partea cea mai greu de parcurs îi mai stătea în față. Drumul, care se îngusta aici ca o cărare, trecea printr-o plantație deasă de molid, fără a fi mărginit de vreo împrejmuire care s-o călăuzească, fără vreo demarcație care să-l separe de desișul învecinat. Această pădure era totdeauna sumbră, iar arborii ei mohorâți șopteau elegiac; acum însă, în noaptea aceasta de groază, care ea însăși o învăluia pe Mary ca un codru des, pădurea inspira teamă și repulsie, ca întunericul cel mai adânc, inima însăși a nopții. Se înfioră la gândul că trebuie să pătrundă în ea. Odată, pe când era copilă, la o excursie făcută în grup, se rătăcise printre acești copaci austeri și întunecați și alergase în toate direcțiile în mijlocul lor, căutându-și cu disperare tovarășii de drum. Acum își aminti cu chinuitoare limpezime de spaima ei din copilărie. Dar spaima ce o cuprinse în clipa când, adunându-și tot curajul și întreaga forță, se înfundă în desiș, o întrecea cu mult pe aceea.

Cărarea era aproape cu neputință de urmărit. Mary se târa dibuind cu brațele întinse și cu palmele deschise în fața ei. Această poziție îi pricinau o durere chinuitoare în coastă, acolo unde tată-său o izbise cu piciorul; era însă nevoită să-și întindă astfel brațele, ca să-și apere capul și fața de atingerea copacilor și să-și dea seama mai bine de direcția în care înainta atât de anevoios.

Vântul, care în câmp deschis suflase statornic dintr-o parte, se învoldura acum în jurul arborilor în sute de curenți și vârtejuri, făcând cu neputință înaintarea în linie dreaptă. Mary era aruncată încoace și încolo, ca o corabie ce-și caută drumul prin vârtoarea talazurilor perfide, în absența lunii sau stelelor, care s-o poată călăuzi prin bezna plină de primejdii a nopții. Se și abătuse puțin de pe cărarea ei când, deodată, un vârtej rătăcit o apucă, făcând-o să-și piardă echilibrul și aruncând-o violent înspre stânga. Se prăbuși cu toată greutatea; și palma mâinii ei stângi se înfipse în vârful ascuțit ca un pumnal al unei ramuri de molid joase și frânte, care ieșea orizontal înaintea. Timp de o clipă, ucigătoare, mâna îi rămase ținută de creangă; apoi o smulse și se ridică clătinându-se.

Se rătăcise acum cu totul, dar continua să înainteze. Căuta să iasă din pădure, dar nu izbutea. Buimăcită, își dibuia drumul din copac în copac; sângele îi curgea șiroaie din mâna rănită; era aproape scoasă din minți de groază, de zvâcniturile ce le simțea în coasta lovită și de durerile tot mai dese din pânțele. Înghețată până la măduvă, cu părul ud atârând vâlvoi, cu pielea muiată de apă, pribegea în întuneric prin desiș. Se poticnea și se ridica, se dădea înapoi clătinându-se, înainta nesigur în acompaniamentul dement al tornadei ce răgea printre copaci. Acest pandemoniu de zgomote

tumultuoase, care îi răsună în urechi, părea să o lege în toate direcțiile, conducându-i mișcările după ritmul său infernal. Se învârtea înnebunită în mijlocul trosniturilor și pârâiturilor copacilor dezrădăcinați, nesimțind decât durerea și dorința de a scăpa de oroarea pădurii ce o împresura.

Era amețită și i se părea acum că întunericul era populat de ființe sălbatice care-i dădeau târcoale, atingând-o, trăgând cu degetele de ea, lipindu-i-se de trup sau gonind pe lângă ea, într-o sarabandă năprasnică. Simțea răsuflarea rece și precipitată a acestor făpturi ude pe când treceau tăindu-și drum prin pădure. Îi șopteau la ureche vești ciudate și triste despre Denis și despre copilul ei; urlau sălbatic, ca tatăl ei, sau se văicăreau ca maică-sa. Toate sunetele din jur se transformaseră pentru ea în rostiri misterioase și incoerente ale acestor năluci. Din când în când, își dădea seama că aiura, că nu era înconjurată de fantome, ci că se găsea singură, părăsită, uitată în mijlocul pădurii. Când pornea însă mai departe împleticindu-se, mintea i se întuneca din nou, umbrită de vedeniile născute din spaima ei.

Deodată, când era pe punctul de a-și ieși cu totul din minți, ea se opri cuprinsă de un soi de mirare buimacă. Ridicându-și spre cer ochii chinuiți, zări luna, un corn subțire, palid și lipsit de strălucire, culcat pe spate printre norii învolburați, răsturnat parcă de furtună. O văzu doar o clipă, apoi norii ce goneau o ascuseră din nou; observă însă că vântul se năpustea acum spre ea dintr-o singură direcție și că nu se mai ciocnea de trunchiurile tari ale molizilor. Ieșise din pădure! Lacrimi de ușurare o podidiră și porni îndată să alerge orbește, ca să scape de ea și de ființele șoptitoare pe care le adăpostea. Nu mai găsea drumul și nu avea nicio idee despre locul unde se afla; fugea instinctiv, căuta, cu spatele încovoiat și poticnindu-se neîncetat, să ajungă mai departe, oriunde ar fi. Vântul o ajuta acum, luând-o aproape pe sus și lungindu-i pașii tremurători. Se afla pe un câmp și ierburi lungi și umede îi șfichiuiuau picioarele, în timp ce înainta alunecând pe solul desfundat. Nu era un teren lucrat, căci pășea printre tufe dese de ferigi, se lovea de bolovani pe jumătate îngropați și acoperiți de mușchi, își croia drum prin tufărișuri de mărăcini. Dar Mary era acum străină de orice gândire logică și nu se mai opri ca să-și dea scama unde se găsea după natura ținutului pe care-l străbătea.

Atunci, în mijlocul tumultului, ea percepse deodată un sunet grav, cadențat, care, pe măsură ce dânsa înainta, devenea mai puternic, dobândind volumul vuietului unui uriaș șuvoi de apă. Era zgomotul unui râu larg, umflat, gata să se reverse și atât de năpădit de ape tulburi, încât năvala lui impetuoasă răsună în auzul lui Mary ca ecourile unei cataracte. La fiecare pas pe care-l făcea, acest zgomot creștea, ajungând să-i dea impresia că râul,

încărcat cu sfărâmat-uri aduse din susul lui, înainta spre dânsa, cărând, nevăzute în undele sale clocotitoare, grinzi și garduri, frânturile unui șir de poduri, trunchiuri de copaci și hoituri de oi și vite.

Se afla acum pe malul lui și tot nu înțelegea că era Levenul, același Leven al cărui susur îi cântase atât de dulce la ureche, sporind încântarea ei și-a lui Denis, în seara când, șerpuind pe lângă ei, le însoțise dragostea cu serenada lui. Acum, la fel ca și dânsa, era de nerecunoscut. Luna era tot ascunsă, și Mary nu putea distinge nimic; dar stând înspăimântată pe malul înalt și drept și ascultând cu groază zgomotul de sub ea, simți o clipă, în disperarea ei, pornirea de a se lăsa să alunece în bulboana nevăzută de sub dânsa, spre a uita de toate și a fi uitată. Un fior îi trecu prin trupul schingiuit, în timp ce respingea acest gând. Ca o poruncă de a trăi, îi veni ideea că, orice s-ar întâmpla, îl avea încă pe Denis. Era datoare să rămână în viață pentru Denis și îl vedea parcă făcându-i semn cu mâna. Se întoarse brusc, ca să poată scăpa de această momeală a apelor, dar în graba și neatenția ei, se poticni de un bulgăre clisos și ghetele ei ude lunecară; își pierdu echilibrul și se prăbuși, cu picioarele înainte, pe panta abruptă. Măinile ei se agățau cu deznădejde de iarba scundă și de păpușul de pe taluz, dar tulpinile pe care le apuca se rupeau îndată sau se desprindeau ușor cu rădăcinile lor din solul îmbibat de apă. Picioarele ei trăgeau brazde în clisa moale, încercând cu îndârjire, dar zadarnic, să se înfigă în pământ și să se oprească. Măinile se cramponau de malul desfundat, dar nu găseau nimic care să-i frâneze coborârea.

Suprafața netedă a pantei era tot atât de povârnită și de perfidă ca aceea a unui ghețar, iar mișcările frenetice ale lui Mary, în loc de a-i opri căderea, nu făceau decât să-i sporească iuțea. Fu aruncată cu violență în râul invizibil de sub ea. Alunecă în apă cu un pleoscăit abia auzit și se cufundă îndată printre ierburile lungi ce creșteau pe fund; apa îi năvăli în plămâni, pe când gâfâia de groază și teroare. Puterea curentului o târî repede în lungul albiei, printre ierburile ce i se încolăceau în jurul trupului, ducând-o cu treizeci de metri mai la vale, până când izbuti să se ridice, în sfârșit, din nou la suprafață.

Nu știa să înoate, dar împinsă de instinctul de conservare, făcu câteva mișcări slabe și disperate, căutând să-și mențină capul deasupra apei. Era însă cu neputință. Puhoiul ridicase un șir de valuri înalte, care se rostogoliră repetat peste dânsa; în cele din urmă, o bulboană îi prinse picioarele, trăgând-o la fund. De astă dată, rămase atât de mult sub apă, încât aproape că-și pierdu cunoștința. Clopote îi răsunau în urechi, plămânii îi erau umflați, globii ochilor dădeau să plesnească; dungi roșii de lumină jucau în fața ei; se asfixia. Totuși se ridică încă o dată de la fund; și, în momentul când ieși la

suprafață, inertă și aproape leșinată, un val împinse spre subsuoara ei dreaptă un buștean ce plutea. Îl apucă mașinal și îl trase fără vlagă înspre ea. Reușea acum să plutească. Corpul îi era cufundat, părul înota în urma ei în curent, dar fața și-o ținea deasupra apei și, inspirând cu nesaț, Mary își umplea neconținut plămânii cu aer. Nemaismîțind nimic afară de nevoia de a respira, se ținea strâns de buștean în mijlocul ciudatelor epave, care din când în când o izbeau, în timp ce râul o purta cu el în goana lui vijelioasă. Luțea curentului era atât de mare, încât Mary, de îndată ce-și redobândi mai deplin cunoștința, își dădu seama că dacă nu va izbuti să ajungă repede la mal, avea să fie dusă spre stâncile ascuțite care împănau pragurile situate la intrarea în Levenford. Cu bruma de putere ce-i mai rămăsese și continuând să se agațe de buștean, ea împinse din picioare. Apa râului era infinit mai rece și mai tăioasă decât aceea a ploii, căci venea dintr-un izvor de munte acoperit de gheață și zăpadă și era alimentată de torențele glaciale provenite din neaua topită de pe dealuri. Această răceală o pătrundea pe Mary până în măduva oaselor; membrele ei își pierduseră sensibilitatea și cu toate că, supunându-se voinței, picioarele i se mișcau fără vlagă, ea nu le simțea mișcarea. Aerul devenise și el atât de rece, încât începu să bată grindina. Cădea în boabe mari, tari ca piatra și tăioase ca țurțurii de gheață, improșcând apa ca niște grăunțe de plumb și ricoșând pe buștean ca gloanțele. Ploua fără cruțare pe fața și pe capul lui Mary, răbindu-i ochii, biciuindu-i obrajii și tăind-o la buza inferioară. Silită cum era să se țină încheștată cu amândouă mâinile de buștean, nu putea să se apere și era nevoită să sufere dezarmată acest ropot neîndurător. Clănțănă din dinți; mâna ei rănită era amorțită și degerată, dureri cumplite îi tăiau mijlocul; se simțea murind de frig. Afundarea în apa înghețată o ucidea. Pe când se lupta așa ca să ajungă la mal, un singur gând o stăpânea, și ținta acestui gând nu era dânsa, nici Denis, ci copilul din pânțele ei. Un instinct poruncitor se trezi deodată într-însa, ca și cum, printr-o stranie comunicare între copil și propria ei ființă, un mesaj ar fi vestit-o că, dacă nu avea să iasă de îndată din apă, copilul va trebui să moară.

Niciodată până atunci nu se gândise cu atâta dragoste la copil. Uneori îl urâse, ca pe-o parte a trupului ei demn de dispreț, dar acum un dor fierbinte de el o copleșea. Dacă murea ea, trebuia să moară și el. Se gândea la acest copil viu, care, îngropat în trupul ei înecat, va fi mânat spre mare, mișcându-se din ce în ce mai slab în temnița cărnii ei lipsite de viață. Se ruga fără cuvinte pentru salvarea ei, spre a-l putea naște.

Ajunsesese la un loc unde apele umflate ale râului rupseseră malul și se revărsau peste câmpurile învecinate. Simțea în stânga ei aceste unde mai calme și căuta cu slabele-i puteri să se îndrepte într-acolo. Încerca mereu să

iasă din curentul principal, dar era mereu trasă înapoi. Aproape că pierduse orice nădejde când, la un cot ascuțit al râului, bușteanul ei fu brusc abătut din cursa lui de un vârtej și împins într-o zonă unde nu mai simțea nici valuri, nici bulboane, nici asalturi sălbatice. Lăsă bârna să plutească înainte până când se opri, apoi își întinse tremurând picioarele în jos. Ele atinseră fundul, iar Mary se ridică, stând în apă până la șolduri. Greutatea apei și frigul care o înghețase aproape că o împiedicau să se miște, dar înaintând puțin câte puțin, Mary se depărtă totuși încet de vuietul râului. În sfârșit, scăpase din ghearele puhoiului. Uitându-se în jurul ei, zări cu nemăsurată bucurie, prin întunericul de nepătruns, o lumină. Vederea acestei lumini avu asupra ei efectul unui balsam divin, aplicat deodată pe rănila ei. Se mișcase parcă ani întregi într-o lume de umbre întunecate, în care fiecare pas șovăielnic era legat de emoții sumbre și de primejdii nevăzute, ce puteau s-o nimicească. Licărul acela slab și constant lucea liniștit; și lumina lui vagă îi apăru ca o făgăduială de tihnă și seninătate. Își aminti că prin aceste locuri se afla o mică fermă izolată, și se gândi că oricine ar fi locuit într-însa, nu putea să nu-i dea adăpost în groaznica ei stare și într-o noapte teribilă ca aceasta. Zgribulindu-se, ea se îndreptă către acea lumină.

Abia de putea umbla. O povară grea în partea de jos a corpului o copleșea, și zvâcniri chinuitoare o sfâșiau la fiecare pas. Aplecată aproape până la pământ, își urma cu îndârjire drumul. Lumina fusese atât de aproape și totuși cu cât Mary înainta, cu atât părea să se depărteze de dânsa! Picioarele i se înfundau adânc în pământul ce mustea, încât era nevoită să facă eforturi ca să le scoată. Cu fiecare pas părea să se scufunde mai adânc în mlaștina pe care era silită s-o străbată acum. Și totuși înainta, împotmolindu-se tot mai mult, căzând în genunchi, pe când căuta să-și croiască drum printr-un amestec puturos de apă și mocirlă. Una din ghetе îi fusese smulsă din picior de nămolul lipicios și nu izbutise să o desprindă; pielea ei, albită prin afundarea prelungită în apă, era acum mânjită și stropită de noroi, resturile veșmintelor se târau în zdrențe după ea.

În sfârșit, i se păru că ajunge pe pământ solid și că se apropie de lumina fermei, când, deodată, făcând un pas înainte, nu mai simți sprijin sub picioare. Începu să se scufunde în mlaștină. Scoase un țipăt. Nămolul cald și mocirlos îi cuprindea cu o moale insistență picioarele, trăgând-o în jos în strânsoarea lui. Îi era cu neputință să se smulgă și pe când se lupta, bășici de gaze izbucneau din smârc, amețind-o cu duhoarea lor. Se cufunda. Avea impresia că nu fusese salvată de la o moarte rece și curată în apele râului decât pentru a fi nimicită într-un chip mai demn de ea. Acest nămol era un giulgiu mai potrivit pentru ea decât apa pură a torentelor de munte. Trupul ei pângărit fusese sortit să se descompună în această putreziciune și,

topindu-se, să sfârșească prin a face parte definitiv din ea. Faptul de a fi învins toate primejdiile prin care trecuse în noaptea aceea și de a fi lipsită de ajutorul ce-l vedea în fața ei, o scotea din sărite. Într-un efort disperat, se luptă să găsească un punct de sprijin; cu un strigăt, se aruncă înainte, agățându-se cu furie de mușchiul umed ce acoperea suprafața mlaștinii. Planta vâscoasă oferea prea puțin sprijin, dar Mary, întinzându-și mâinile, își încleștă cu atâta frenezie degetele pe ea, încât reuși, cu o ultimă efortare supraomenească, să se elibereze doar prin puterea brațelor ei. Apoi își trase, gâfâind, corpul până într-un loc mai rezistent al mlaștinii, rămânând întinsă acolo, cu totul istovită. Nu mai putea umbla și, după câteva clipe de odihnă, începu, de aceea, să se târască în patru labe, ca un animal rănit. În lupta ei pentru a scăpa din mlaștină, își consumase însă ultimele rămășițe de putere și, deși se găsea acum pe teren solid și numai la cincizeci de metri de mica fermă, își dădu seama că nu va putea ajunge niciodată până acolo. Renunță și, sughițând de plâns, rămase culcată pe pământ, deznădăjduită, cu membrele întinse fără vlagă, în vreme ce o nouă aversă o inunda. Dar pe când zăcea așa, auzi prin vuietul furtunii mugetul slab al unor vite. După o clipă, aceste sunete ajunseră din nou până la dânsa și, privind spre dreapta, zări, conturându-se vag în obscuritate, profilul mai întunecat al unei clădiri scunde. Cu toată buimăceala din capul ei, Mary înțelese că acolo se afla un adăpost oarecare. Se ridică și, cu un ultim efort deznădăjduit, pătrunse înăuntru, clătinându-se, și se prăbuși leșinată pe pardoseală.

Refugiul în care ajunsese era o anexă sărăcăcioasă a fermei; un staul de vite dărăpănat. Clădit din pietre groase, cu crăpăturile bine astupate cu mușchi îndesat, interiorul lui era cald. Era atât de scund, încât vijelia glacială trecuse pe deasupra lui, lăsându-l să scape de furia ei. Aerul era plin de un miros de paie și bălegar, amestecat cu mirosul dulceag al vitelor. Cele trei vaci stăteau în fața ieslelor, mișcându-se ușor și resemnat; corpurile abia dacă li se deslușeau, dar ugerile lor albicioase parcă împrăștiu o lumină vagă în mijlocul umbrei. Ochii lor mari și triști, deprinși cu întunericul, priveau cu blândețe și sfială ciudata făptură umană ce zăcea, abia răsuflând, pe pardoseala staulului. Apoi, după ce recunoscuseră în ea o ființă slabă și inofensivă, își întoarseră capul cu nepăsare și se apucară să rumege din nou, liniștit, mișcând încet din fălci.

Mary nu rămase decât o clipă în acea fericită stare de nesimțire. Fu repede trezită de ghimpele ascuțit al suferinței. Valuri de durere o străbăteau. Începeau din spate, se împrăștiu în tot corpul, coborând în coapse într-o încleștare lentă, chinuitoare, care creștea treptat până la paroxism. Apoi, deodată încetau, lăsând-o molesită, istovită și neputincioasă.

Îndurase aceste accese în tot timpul tragicei ei peregrinări. Acum, însă, erau de nesuportat. Zăcând pe gunoiul staulului, suferea cu ochii închiși. Cu brațele și picioarele întinse fără vlagă, trupul ei, pe care Denis îl numise sanctuarul lui, era mânjit cu noroi uscat și afundat în bălegarul ce aburea. Printre dinții încleștați lăsa să-i scape gemete de durere; broboane de sudoare îi șiroiau pe frunte, prelingându-se pe pleoapele închise; trăsăturile ei, desfigurate de murdărie și schimonosite de îngrozitoarele încercări prin care trecuse, erau încremenite, dar în jurul capului ei efluviile tuturor suferințelor păreau a se fi condensat într-o radiere ce-i încadra chipul muribund ca o aureolă.

Pauzele dintre dureri deveneau din ce în ce mai scurte, iar perioadele acute mai lungi. Când un acces trecea, așteptarea pasivă a celui următor era o adevărată tortură. Apoi începea, înfigându-și ghearele în ea, sfâșiind-o, răspândindu-i-se în toți nervii. Vaietele ei se amestecau cu vuietul vântului, care nu înceta. Tot ce suferise nu însemna nimic față de chinurile de acum. Se zvârcolea pe pardoseala de piatră și sângele i se amesteca cu sudoarea și murdăria ce o năclăiau. Își dorea moartea. Înnebunită, îi invoca pe Dumnezeu, pe Denis, pe maică-sa. Implora mila Mântuitorului ei prin gemete de deznădejde, ce răbufneau printre dinții încleștați. Doar vântul răspundea strigătelor ei. Se stârnea și o batjocorea, năpustindu-se cu urlete asupra staulului. Zăcu așa, sleită de puteri, până când, într-un moment când n-ar mai fi fost în stare să reziste unui nou val de durere, și când uraganul atinse culmea violenței, ea aduse pe lume, în mijlocul acestui asurzitor tumult, un fiu. Își păstră cunoștința până când ultima caznă se potoli. Apoi, când nicio durere nu mai rămăsese de îndurat pentru ea, se cufundă în abisul fără margini al uitării.

Născut prematur, copilul era mic și plăpând. Legat încă de maică-sa lipsită de cunoștință, tindea spre ea bătând aerul cu degetele lui micuțe. Capul i se clătina pe gâtul firav. Rămase culcat acolo, abia respirând, în timp ce mamă-sa zăcea lângă el și pălea treptat de pe urma unei încete scurgeri de sânge. Apoi scoase un scâncet slab și spasmodic.

Ca un răspuns parcă la această chemare, ușa grajdului se deschise încet și lumina unui felinar pătrunse tulbure în întuneric. O femeie bătrână intră. O broboadă groasă de lână îi învelea capul și umerii, și saboții ei grei clămpăneau la fiecare pas. Venise să vadă dacă vitele se aflau în siguranță și tefere și, apropiindu-se de ele, le mângâie pe grumaz, le bătu pe crupe, spunându-le cuvinte de încurajare:

— Ei, Pansy, cucoană! Na-na, Daisy, scoală-te! Hai, Belle, și tu, frumoasa mamei, ușurel, ușurel, fetițo! Na-na-na! Vai, ce noapte cumplită! Ce furtună!

Dar ați stat liniștite, nu v-ați urnit din loc. Așa-i bine, drăguțele mele! Nu vă fie teamă, aveți un adăpost de nădejde! Sunt aproape de voi. Am să vă...

Se întrerupse brusc și își înălță capul, trăgând cu urechea. I se păru că auzise în grajd un scâncet slab. Dar era bătrână și aproape surdă, iar vuietul uraganului îi vâjâia în urechi; crezând că s-a înșelat, era gata să se întoarcă și să-și reia treaba, când auzi lămurit din nou același țipăt.

— Dumnezeu! murmură ea. Ce-o fi asta... ce... ce... ce? Sunt sigură că am auzit ceva... ceva ciudat, ca un plânset de copil.

Cu o mână nesigură lăsa felinarul în jos, căutând cu ochii în întuneric; deodată încremeni, privind neîncrezătoare și înspăimântată.

— Păcatele mele! strigă ea. E un copil... și cu maică-sa! Doamne sfinte, e moartă! O, ce noapte, ce noapte! Ce e dat bătrâneții mele să vadă!

Într-o secundă își așază felinarul pe pardoseala de piatră și se lăsa greoaie în genunchi. Fără nicio urmă de dezgust, se apucă de lucru cu mâinile ei aspre, mișcându-le cu dibăcie și experiența ei de femeie a gliei, pentru care natura e o carte deschisă. Repede, dar fără pripeală, ea desprinsese copilul și-l înveli cu un colț al șalului ei. Apoi își îndreptă atenția spre mamă, îi deșertă cu o apăsare dibace placenta și opri hemoragia. În timp ce muncea, vorbea singură neîncetat:

— S-a mai pomenit așa ceva?... Și-a dat aproape sufletul, săraca! Și e atât de tânără și de drăgălașă! Trebuie să fac tot ce pot pentru ea. E mai bine acum... dar, pentru Dumnezeu, de ce n-o fi venit în casă? Doar așa fi primit-o! Da, da, Cel de Sus m-a făcut să intru în staul, ca să văd de vite.

Bătu mâinile lui Mary între palmele ei, îi frecă obrajii, o acoperi cu restul șalului și ieși în grabă.

Întoarsă în bucătăria caldă, bătrână îl strigă pe fiul ei, care ședea în fața focului ce trosnea:

— Iute, băiete! Fugi repede până la Levenford ca să aduci un doctor! Trebuie să pui mâna pe unul cu orice preț! În staul e o femeie bolnavă. Pornește, pentru Dumnezeu, și nu cârți! E vorba de viață sau de moarte!

El se uită năuc la ea, exclamând cu un aer stupid:

— Cum, în grajdul nostru?

— Da, strigă ea, furtuna a mânat-o acolo! Dacă nu te grăbești, s-a isprăvit cu ea! Iute, iute, repede-te după un ajutor!

Tânărul se ridică uluit și își puse anevoie haina.

— N-am mai pomenit una ca asta, murmură el. În grajdul nostru! Dar ce i s-a întâmplat?

— Nu mai întreba atât, se înfierbântă ea, pleacă îndată! Nu te îngriji de cal. Trebuie să gonești ca un nebun.

Îl împinse afară și, după ce-l văzu pornind, luă o crăticioară, turnă în ea lapte dintr-o cană de pe raft și-l încălzi în grabă. Scoase apoi o pătură de pe patul din bucătărie, patul ei însăși, și fugi din nou în staulul vacilor, cu pătura pe braț și laptele cald în mână. O înveli pe Mary cu pătura, îi ridică cu blândețe capul și-i turnă cu greutate câteva picături de lapte cald printre buzele învinețite. Clătină din cap cu un aer neîncrezător, murmurând: „Mi-e frică s-o mișc, e atât de vlăguită!”

Luând cu grijă copilul pe braț, îl duse în bucătăria caldă și se întoarse apoi cu un prosop curat, umezit, și cu încă o pătură pentru Mary.

— Așa, micuța mea, asta o să-ți țină de cald, șopti ea, înfășurând trupul moleșit al fetei în a doua cuvertură. Apoi, cu dragăstoasă gingășie, șterse cu prosopul noroiul lipit de obrazul ei palid și rece.

Făcuse astfel tot ce-i stătea în putință, și acum, stând pe vine, așteptă cu răbdare, fără a-și desprinde nicio clipă privirea de la Mary, și frecându-i din când în când mâinile inerte sau mângâindu-i fruntea înghețată. Rămase așa aproape o oră.

În sfârșit, ușa fu dată în lături, și, într-o rafală de vânt și ploaie, un bărbat intră în grajd.

— Slavă Domnului că ați sosit, domnule doctor! strigă bătrâna. Mi-a fost teamă că n-o să veniți.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el scurt, înaintând înspre dânsa.

În câteva cuvinte îl lămurii. Medicul dădu calm din cap și își aplecă trupul înalt și uscățiv spre cea ce zăcea pe pardoseală. Era un om tânăr acest doctor Renwick, practician priceput, dar proaspăt sosit la Levenford și dornic de a-și forma o clientelă. Acest lucru îl făcuse să vină pe jos într-o noapte ca aceasta, în timp ce alți doi medici, solicitați înaintea lui, refuzaseră. Se uită la fața lividă și suptă a lui Mary, și pipăi apoi pulsul ei slab și neregulat. În vreme ce urmărea cu o liniște senină secundarul ceasului său, bătrâna îl privea cu îngrijorare.

— Credeți că o să moară, domnule doctor?

— Cine-i femeia asta? întrebă el.

Bătrâna scutură din cap.

— N-o cunosc, nu știu nimic despre ea. Dar ce suferință, domnule doctor, pentru biata făptură!

Părea că-l imploră să facă tot ce poate.

— Copilul?

— E în bucătărie. Trăiește până acum, dar e o biată bucățică de om, plăpând de ți-e mai mare mila.

Medicul se uita scrutător și rece la forma omenească ce zăcea nemișcată în fața lui, dar omul din el era mișcat. Părea să reconstituie cu un ochi de

cunoscător întregul șir al suferințelor ei, ca și cum istoricul lor i-ar fi fost înscris într-un chip de neșters pe trăsăturile obrazului. Vedea nările lipite ale nasului ei fin și drept, cearcănele negre de sub ochii afundați în orbite, prăbușirea vrednică de milă a buzelor ei palide și moi. Un sentiment de compătimire se trezi în el, amestecat cu o stranie, năvălitoare duioșie.

Îi ridică din nou mâna gingașă și inertă, ținând-o în a lui ca pentru a transmite trupului ei ceva din propria sa vitalitate; pe urmă, întorcând mâna și zăbind rana ce străpungea palma, exclamă fără voie:

— Sărmana copilă! Atât de tânără și atât de părăsită! Apoi, rușinat de slăbiciunea lui, urmă pe un ton mai aspru: E într-o situație gravă. Hemoragie abundentă și șoc... șoc provocat de cine știe ce nenorocire. Trebuie dusă la spital, adăugă el în cele din urmă.

La aceste cuvinte, tânărul țăran, care până atunci rămăsese tăcut, spuse de lângă ușă:

— Dacă doriți, domnule doctor, înham într-un minut calul la teleagă.

Renwick o privi întrebător pe bătrână. Ea dădu cu aprindere din cap în semn de aprobare, implorându-l totodată cu o mișcare a mâinilor.

— Prea bine atunci.

Își încordă umerii. Cazul nu promitea niciun onorariu, ci numai greutate și primejdii și un risc pentru reputația lui viitoare. Dar era gata să și-l ia. Simțea că trebuie să-l ia. Ochii lui străluceau de dorința de a o scăpa.

— Nu e numai șocul, spuse el cu glas tare. Nu-mi place respirația ei. Poate că e o pneumonie, și în acest caz...

Dădu cu înțeles din cap, se întoarse și se aplecă asupra trusei sale; scoase din ea un întăritor și i-l administră pe cât permiteau împrejurările.

Când isprăvi, teleaga – un grosolan vehicul țărănesc adânc și greu ca o cotigă – aștepta pregătită în fața ușii. Pruncul fu înfășurat în pături și așezat cu grijă într-un colț, apoi o purtară pe brațe pe mamă, culcând-o lângă copilul ei. La urmă, Renwick se sui în teleagă și, pe când o sprijinea pe Mary cu brațele, flăcăul se săltă pe bancheta lui și dădu bici calului. Porniră astfel prin beznă, spre spital. Ciudata ambulanță își urma agale calea, hurducând și hodorogind, în timp ce doctorul ținea în brațe trupul vlăguit al lui Mary, apărând-o astfel, pe cât putea, de hopurile drumului.

După ce dispărură, bătrâna închise cu un oftat ușa grajdului și se îndreptă încet și cu spatele încovoiat spre casă. Când intră în bucătărie, pendula bătu solemn de opt ori. Femeia se apropie liniștită de scrin, scoase din sertar Biblia și, punându-și încet ochelarii ei vechi cu ramă de oțel, deschise cartea la întâmplare și începu să citească în liniște.

Vântul, ce bătea cu atâta violență în vest, sufla și mai furios în est. În acea după-amiază de duminică, pe când vijelia făcea ravagii la Levenford și în localitățile înconjurătoare, un uragan și mai distrugător bântuia comitatele de pe coasta răsăriteană a Scoției.

La Edinburgh, unde Denis înainta opintindu-se pe Princes Street, vântul ce gonea pe această arteră cenușie și roasă de vreme îi umfla paltonul până în jurul urechilor, ridicându-l în sus pe el însuși. Îi plăcea acest vânt, care-i dădea o senzație de forță când se lupta cu el ca să înainteze. Cu pălăria în mână, cu părul răvășit, cu buzele întredeschise, își croia drum împotriva lui. Vântul îi cânta în obraz ca zumzetul unui titirez uriaș, iar Denis cânta și el sau scotea fără să vrea sunete nearticulate, exprimând astfel exuberanța virilă ce clocotea în el. Dintre puținii trecători de pe stradă, unii se întorceau fără voie spre a-l privi, murmurând invidioși printre buze învinețite și tremurătoare: „Strașnic flăcău, pe cuvântul meu!”

Era ora patru fără un sfert. Denis își luase ceaiul devreme la „Hotelul de temperanță McKinley pentru familii și comercianți”, o casă serioasă, fără pretenții, dar unde se servea o hrană excelentă și copioasă. Înghițise o porție mare de cârnați, golise o farfurie de plăcintă și tot ceainicul, în salonul personal al „Mamei McKinley”. Bătrâna doamnă McKinley era gata să facă orice pentru Denis, căci tânărul știa să se facă iubit de ea, ca de altfel de majoritatea oamenilor, și trăgea totdeauna la dânsa când venea la Edinburgh. Ea îi dăduse la plecare un pachet mare de sandvișuri, ca să-i țină de foame până la sosirea lui târzie la Dundee, și un sărut sonor, spre a-i susține moralul până când avea să-l revadă. E bine să ai asemenea prieteni, își spunea el cu căldură, simțind aproape teancul întăritor de sandvișuri atârnat de un nasture al paltonului, în timp ce se îndrepta spre Granton, pentru a lua feribotul ce traversa golful fluviului Forth până la Burntisland. Singura lui nemulțumire în legătură cu vremea era că ar putea să împiedice plecarea feribotului; dar în lipsa acestuia, își spunea în glumă, era destul de tare ca să treacă golful înot.

Cu toată vijelia, ploaia nu începuse încă; și cum nu erau nici patru kilometri până la Granton, Denis renunță la mijlocul de transport obișnuit și se hotărî să facă pe jos drumul până la feribot. Era plăcut să simți că trăiești! Vântul acesta îl îmbăta, și senzația pe care i-o dădea izbindu-l în obraz trezea în el o dorință și mai puternică de a trăi. Bocănind pe trotuar cu pași viguroși, era sigur că va putea străbate ușor distanța în ceasul de care dispunea.

Și pe când înainta, gânduri plăcute îi treceau prin minte. Afacerile pe care le făcuse întreceau așteptările sale și spera că în ziua următoare, la Dundee, avea să-și consolideze relațiile cu întreprinderea Blain & Co. Mister Blain cel tânăr era personajul de frunte al firmei; ținea mult la el și simțea că dacă-l va convinge să intre în legături cu casa Findlay, bătălia va fi câștigată. Începu să ticluiască un mic discurs bine meșteșugit, cu care avea să înceapă convorbirea de mâine. Declamă cu emfază vântului și străzilor pustii cuvântarea lui, distrându-se de minune, subliniindu-și argumentele cu gesturi expresive, astfel încât, în momentul când ajunse la Granton, îl copleșise pe mister Blain cel tânăr cu poezii, îl bombardase cu considerații tehnice și-l redusese la tăcere printr-un raționament inatacabil. Spre ușurarea lui, observă acum că feribotul se ciocnea de micul lui chei, toate semnele indicând apropiata lui plecare. Luându-și pașii se urcă pe vas. De pe puntea joasă a vaporului, golful părea mai sumbru și mai amenințător decât de pe chei: crestele valurilor cenușii se rostogoleau cu o spumă albă. Micul vas se clătina puternic și parâmele ce-l legau de babalele de pe chei pârlăiau și trosneau sub eforturile reunite ale vântului și mareei. Dar Denis era un bun marinar și se alătură netulburat altor trei pasageri care se adunaseră la prova și contemplau, cu priviri mohorâte, apele golfului, uniți prin sentimentul neliniștitor al primejdiei.

— Nu-mi place deloc cum arată, spuse unul.

— Da, e cenușiu și amenințător, zise altul.

— Începe să-mi pară rău că nu am ținut seamă de sfatul nevastă-mii rămânând acasă, interveni al treilea, încercând fără convingere să glumească.

Denis îi luă peste picior:

— Dar ce vă închipuiți? strigă el voios. Oare căpitanul s-ar încumeta să pornească dacă n-ar fi sigur că va ajunge pe malul celălalt? Nu sunt decât cinci mile până dincolo. Ce mare ispravă? Peste douăzeci de ani o să sărim peste un șanț ca ăsta sau o să-l trecem pe picioaroange.

Îl priviră cu îndoială; el însă porni să râdă, să glumească. Îi zeflemisi până când se dădură bătăuți și în cinci minute îi înrolă sub steagul lui. Îl acceptară drept șef, temerile lor teribile se risipiră și unul din cei trei scoase din buzunar o sticlă mică și plată.

— Ce-ar fi dac-am trage o dușcă înainte de a pleca? întrebă el, făcând semn cu ochiul. Era o culme a sociabilității! Cel cu sticla bău întâi, apoi ceilalți doi traseră câte o înghițitură, cu modestia unor invitați; Denis însă refuză.

— M-am umflat atât de mult cu cârnați, încât mi-e teamă de riscuri, răspunse el cu un gest expresiv înspre apa nestăpânită, dând de înțeles că

singura lui dorință în viață era de a păstra minunata mâncare pe care tocmai o plătise.

Ceilalți râseră încântați. Ideea că acest tânăr nepăsător și curajos s-ar putea simți rău în chipul ridicol pe care-l sugerase, trezi din nou în ei simțul demnității. Iar Denis îi încurajă, punându-se cu vervă la nivelul lor și povestindu-le cu atât haz tot felul de istorii, încât nu prea dădură atenție plecării feribotului și tangajului său pe golf. Unul din ei se făcu verde la față, altul înghițea noduri, simțind cum i se face rău, dar toți trei ar fi murit mai degrabă decât să se dezonoreze în ochii acestui tânăr erou, care acum, la punctul culminant al celei de-a cincea snoave, le povestea replica strălucită pe care irlandezul o dăduse englezului și scoțianului într-o situație deosebit de ridicolă și de jenantă.

Ceilalți câțiva pasageri erau mai puțin liniștiți și stăteau îngrămădiți laolaltă, în timp ce vaporul sălta ca o coajă de nucă pe undele agitate. Se agățau de parapet, stăteau culcați pe punte sau sufereau fâțiș de rău de mare, în vreme ce vântul încărcat de stropi urla printre cordaje, iar valurile furioase și agresive se spărgeau de parapetele joase, acoperind puntea cu un strat de apă, care la fiecare mișcare de ruluu năvălea dintr-o latură în cealaltă.

În cele din urmă, totuși, se apropiară de Burntisland, ieșiră din apele înfuriate și, după manevre prelungite, acostară. Căpitanul micului vas coborî pasarela, în timp ce apa curgea în șiroaie de pe mantaua lui de mușama. Denis îl auzi spunând:

— Nu-mi pare rău că am ajuns. Nu mi-a plăcut. E cea mai grea cursă din câte am făcut.

Pasagerii se grăbiră să debarce, dar unii dintre ei suferiseră atât de tare, încât trebuiră să fie purtați pe brațe până la chei. Aici, mica ceată de eroi își luă rămas-bun de la Denis.

— Atunci, nu plecați mai departe? întrebă el.

— Nu, nu, spuse purtătorul lor de cuvânt, ridicându-și privirea spre nori. Suntem toți, slavă Domnului, din Burntisland și o să mai treacă vreme până om face o nouă plimbare la Edinburgh. Sunt bucuroși să mă-ntorc acasă după turbata asta de mare.

Îi strânsesă solemn mâna, simțind că nu aveau să-l uite niciodată. „Halal flăcăul cela care a trecut peste Forth în mijlocul furtunii!” aveau să-și repete unul altuia încă multă vreme după aceea. „Nu-i păsa nici de dracu’!”

După ce se despărțiră, Denis se îndreptă spre gară. Trenul de Dundee, care circula în legătură cu bacul de la Granton și urma să plece la 5:27 p.m., era tras, și cum era ora cinci și douăzeci, Denis parcurse peronul, uitându-se prin ferestrele vagoanelor, ca să găsească un compartiment gol de clasa a

treia. Numărul călătorilor era mai mare decât s-ar fi putut crede, ținând seama de vreme, și Denis merse în lungul trenului până la locomotivă, fără a găsi niciun compartiment liber. Lângă locomotivă, conductorul stătea de vorbă cu mecanicul; Denis, băgând de seamă că primul dintre ei era un om cu care făcuse cunoștință – cu obișnuita lui ușurință – într-o călătorie anterioară, se apropie de el exclamând:

— Ce mai face domnul Davie McBeath?

Conductorul trenului își întoarse capul și, scrutându-l șovăitor câteva clipe, se luminează la față și răspunse cu cordialitate:

— A, dumneata ești, domnule Foyle? Nu eram sigur, în primul moment, dacă te cunosc.

— Vezi bine, doar nu sunt doi ca mine prin partea locului, îi aruncă Denis rânjind.

— Dar la voi, acolo, vremea e la fel? întrebă McBeath. Tocmai vorbeam cu Mitchell – și arată cu mâna spre mecanic – despre furtună; nu ne prea place vântul ăsta. Bate dintr-o parte rea.

— Crezi că o să împingă înapoi hodoroaga asta fumegoasă? râse Denis.

Mitchell clătină din cap cu neîncredere.

— Nu-i tocmai asta, exclamă el, cu o privire care spunea mai mult decât vorbele lui; întorcându-se apoi către ajutorul lui din cabină, îl întrebă: Cum stăm cu presiunea, John?

Fochistul își înalță capul și dinții lui albi luciră în obrazul înnegrit de fum, când răspunse zâmbind:

— E abur destul ca să te ducă până la Aberdeen, ba chiar mai departe, dacă vrei.

— Mă mulțumesc să ajung pân' la Dundee, și tu, desigur, la fel, Johnnie Marshall, răspunse pe un ton sec mecanicul.

— Crezi că o să reziste? întrebă cu seriozitate McBeath, uitându-l un moment pe Denis.

— Nu pot ști, replică Mitchell, cu un aer enigmatic, dar o să aflăm cu siguranță, da, da, și încă destul de curând.

— Ce înseamnă tot misterul ăsta? întrebă Denis, plimbându-și privirea de la unul la celălalt.

Fochistul își întoarse rânjind capul de la ușa deschisă a cazanului, pe când reflexul flăcărilor juca pe fața lui neagră și lucioasă.

— Le e frică de o bucățică de pod, spuse el, într-un hohot de râs. N-au ajuns încă să știe ce înseamnă oțelul și cimentul.

— Taci, mă, din gură! mârâi Mitchell supărat. E lung de trei kilometri, și vântul îl scutură și bate în el ca ciocanele a zece mii de draci.

La aceste cuvinte, o tăcere apăsătoare păru să se lase peste micul grup, apoi McBeath tresări și se uită la ceas.

— Eh, zise el, orice-am gândi, orarul spune „plecați” și n-avem încotro. Haide, domnule Foyle.

— Dar care e, de fapt, primejdia? întrebă Denis întorcându-se pe peron împreună cu conductorul.

David McBeath îl privi cu coada ochiului, dar în loc să-i răspundă, schimbă vorba cu vădită intenție:

— Strașnic, paltonul ăsta nou pe care-l porți!

— Îți place?

— Te cred. E tocmai ce trebuie ca să te simți bine într-o seară ca asta, și elegant, nu glumă!

— Destul de elegant pentru o nuntă, Davie? întrebă Denis, dându-i confidențial cu cotul.

— Negreșit, îi răspunse distrat conductorul; apoi, întoarse capul, privindu-l cu interes. Cum, cum! Nu cumva te gândești să te...

— Nu că mă gândesc, dragul meu. Sunt sigur. Am și fixat ziua: marțea viitoare și, bineînțeles, am să port paltonul ăsta. Face parte din trusoul meu.

McBeath se uită ironic la celălalt, apoi mușchii obrazului i se destinseră și amândoi porniră să râdă cu poftă.

— Nu mai spune! strigă Davie. Mare șmecher ești! Văd că nu-ți pierzi vremea. Ei, să fie cu noroc! Vă doresc tot binele, dumitale și tinerei fete, oricine ar fi ea. Cum te cunosc, trebuie să fi ales bine... Vino acum. Nu putem lăsa un ginere să șadă printre toți oamenii ăștia în clasa a treia. N-ar fi în siguranță acolo. Și, uitându-se pieziș la Denis, descrie un compartiment de clasa întâi.

— Îți mulțumesc, Davie, spuse Foyle încântat. Ești om de treabă. Am să-ți trimit o bucată din tortul de nuntă cât o roată de car. Adăugă apoi mai serios: Ne revedem la Dundee.

Conductorul aprobă din cap și plecă zâmbind. Câteva clipe după aceea, fluieratul răsună, fanionul flutură și trenul ieși din stație.

Rămas singur în frumosul său compartiment, Denis se uită cu satisfacție în jurul lui și, rezemându-se pe pernele moi, își întinse picioarele pe locul din față și își pironi meditativ ochii în tavan. Dar încetul cu încetul privirea îi deveni visătoare, pătrunse prin acoperișul scund și se pierdu în depărtări. Se gândea la Mary.

Mărți, chibzui liniștit, va fi căsătorit. Nu chiar în felul cum sperase, nici în acela pe care-l plănuise uneori, dar totuși căsătorit. Felul ceremoniei nu avea importanță; ceea ce conta era faptul că nu mai avea să fie holtei – și de pe acum începea să se simtă mai matur și mai plin de răspunderi. Un val de

căldură îl străbătu, gândindu-se cât de nobil se purta acceptând cu atâta bunăvoință aceste răspunderi. Respinse ideea că ar fi dorit vreodată să se sustragă consecințelor iubirii sale. „Nu, spuse el cu glas tare, nu sunt un ticălos ca să abandonez o fată ca Mary.” Își dădu seama din nou de credința ei, de drăgălășenia ei, de încrederea pe care o avea în el; se gândi la ea întâi cu duioșie, apoi cu o vagă neliniște; amintindu-și de furtună, spera, de dragul ei, că nu bântuise și la Levenford. Acum, în ciuda firii sale optimiste, o inexplicabilă deprimare puse stăpânire pe el; sentimentul de calmă fericire care urmase exuberanței de la începutul călătoriei se transforma încet într-o melancolie fără cauză precisă. Încercă să se scuture de ea, îndreptându-și gândurile spre viitorul trandafiriu care-i aștepta, pe Mary și pe el, în căsuța lor de la Garshake, imaginându-și minunata carieră pe care avea să și-o asigure prin destoinicia lui, cugetând la vacanțele de care aveau să se bucure, la călătoriile în străinătate pe care le vor face mai târziu, dar nu izbuti să risipească umbra care întunecase radiosul său optimism. Începu să se teamă pentru Mary, să se întrebe dacă procedase cu înțelepciune așteptând atât de mult ca s-o scoată din casa aceea.

Începu să plouă, și un strat tulbure și unsuros de apă și zăpadă topită acoperi fereastra compartimentului. Rafalele de vânt aruncau bulgărași de mazărice în pereții trenului, cu un zgomot asemănător unui pleoscăit de cârpe ude, în timp ce ploaia ropotea pe acoperișurile vagoanelor ca proiectată de un uriaș furtun. Deprimarea lui Denis spori și o presimțire sumbră îl năpădi când evocă, cu amar regret, dulcea și mistuitoarea frumusețe a trupului lui Mary și își aminti cum culesese floarea acestei frumuseți. Sub atingerea sa brutală, o copilă devenise femeie, fiind silită să sufere crunt de pe urma faptei lui. Gingașa ei feciorie fusese desfigurată de el, și chiar numai efortul de a ascunde starea ei o făcuse, desigur, să îndure cele mai mari chinuri. Armonia tainică a formelor ei îi apărea ca un lucru pe care-l distrusese și pe care ea n-avea să-l mai redobândească niciodată. Un oftat adânc îi izbucni din piept când trenul își încetini treptat mersul, oprindu-se într-o mică gară. Era un tren personal, care se mai oprise în câteva stații, fără ca Denis să dea vreo atenție acestui fapt; aici însă, spre marea lui plictiseală, ușa compartimentului se deschise și un om bătrân, de la țară, intră. Se așeză liniștit în colțul opus, aburind de ploaie, în timp ce șiroaie de apă curgeau de pe el pe perne și pe jos; o dată cu aburul, se răspândea în jurul lui mirosul unui lichid mai tare decât apa de ploaie. Denis holbă ochii, declarând cu răceală:

— E un compartiment de clasa întâi.

Bătrânul scoase din buzunar o batistă mare cu carouri roșii și albe și își suflă nasul cu un zgomot de trompetă.

— Adevărat, zise el solemn, având aerul de a-și roti privirea în jurul vagonului. Îmi pare bine că mi-ai spus. Mă bucur să pot călători luxos, dar faptul că e clasa întâi sau ba nu schimbă nimic pentru mine, căci tot n-am niciun fel de bilet. Și izbucni într-un râs zgomotos, de om beat.

Denis era atât de departe de dispoziția lui normală, încât nu gustă situația. În mod obișnuit, ivirea acestui neașteptat tovarăș de drum l-ar fi amuzat enorm, acum însă nu putea decât să-l privească cu un aer mohorât.

— Mergi departe? întrebă el în cele din urmă.

— La Dundee, drăguțul de Dundee. Orașul, vezi bine, nu bărbatul. Nu mă gândesc la Dandy Dundee cel cu bretele, ci la oraș, frumosul nostru Dundee, răspunse celălalt. Iar după ce se explicase cu această serioasă și scrupuloasă precizie, adăugă cu înțeles: Vorba e că n-am avut timp să-mi scot bilet.

Denis se îndreptă pe banchetă. Înțelese că avea să îndure prezența acestui om până la capătul călătoriei, și se resemnă.

— Cum e vremea acum? întrebă el. Sunteți ud leoarcă.

— Ud? Sunt ud și pe dinafară și pe dinăuntru. Dar, știi dumneata, o udătură o combate pe cealaltă, și pentru un cioban călit ca mine, țoalele ude înseamnă doar să le lași să se usuce pe tine. Nu-i vorba însă, e o vreme afurisit de jilavă. Sunt mulțumit că nu mă aflu afară, pe dealuri.

Dădu de câteva ori din cap, scoase din buzunar o lulea de lut îmbâcsită, o aprinse, închise capacul ei de metal și, atârându-și-o în colțul gurii, porni să pufaie zgomotos: când umplu compartimentul de fum, scuiă din belșug pe podea, fără a-și scoate luleaua din gură.

Denis se uită la el cu milă amestecată cu dezgust. Căutând să și-l închipuie cum va fi fost în tinerețe acest bătrân bădăran îmbibat cu băutură și punându-și, amărât, întrebarea dacă și el ar putea ajunge la bătrânețe în așa hal de beție și păcătoșenie, melancolia lui crescuse și mai mult. Fără să-și dea seama de efectul ce-l produsese, bătrânul cioban continuă:

— Ah, pentru mine s-a isprăvit cu munții! Sună frumos, ce zici? Da, rămas-bun de la munți, bre! făcu el râzând, lovindu-se cu palma peste coapsă. Seamănă cu numele unui cântec. Rămas-bun de la munți! Ei, fie cum o fi, mă întorc în orașul meu de baștină și n-ai să ghicești niciodată de ce. Chicoti tare, sufocându-se de fum.

— Ai moștenit poate ceva bani –, se aventură Denis.

— Da' de unde! Bruma de bani care-i am i-am strâns muncind din greu și cinstit. Mai ghicește o dată.

Cum Denis rămase tăcut, bătrânul urmă să îndruge:

— La naiba, n-ai să mă crezi, dar adevărul e că...

Se opri, făcând întruna cu ochiul, apoi izbucni:

— Mă duc la Dundee ca să mă-nsor. Observând cu vădită încântare efectul pe care-l produsese, el continua să flecărească: Nu mă dau încă bătut, cu toate că nu mai sunt atât de mlădios ca odinioară. Mă așteaptă acolo o muiere chipeșă și dolofană, prietenă bună cu prima mea nevastă. Ei da, mâine dimineată mă-nsor cu ea. De-aia sunt aici, în tren, și nesocotesc odihna de duminică. Trebuie să sosesc la timp, îți dai seama.

Pe când celălalt continuă să trăncănească, Denis îl privea cu o curiozitate amestecată cu repulsie, provocată mai ales de ciudata coincidență de situații. Avea în fața lui în acest îngust compartiment, un alt bărbat aflat pe punctul de a se însura. Oare acest bătrân dezgustător îi oferea imaginea propriei sale ignominii sau întruchipa el o dureroasă anticipare a viitorului său?

Consternat, Denis își puse întrebarea dacă în ochii celor de o seamă cu el nu părea, poate, tot atât de vrednic de dispreț cum părea acest bătrân în ochii săi. Și un val de muștrări de sine și de aspre reprobări îl copleși, când începu să treacă în revistă felul său de a trăi. Un sentiment de umilință îl cuprinse brusc și, în disperarea lui, rămase mut și abătut până în clipa când trenul intră huruind în stația Saint-Fort. Aici, tovarășul său de călătorie se ridică și ieși din compartiment, spunând:

— Mai avem o bucată bună de drum. Mă dau jos numai ca să văd dacă nu cumva găsesc ceva ca să mai scap de frig; doar un păhărel care să-mi încălzească măruntaiele.

După o clipă, se întoarse însă ca să spună pe un ton liniștitor:

— Mă întorc! N-am plecat, nu-ți fie frică! Nu te las eu așa, singur! Mă întorc ca să-ți țin de urât până om ajunge la Dundee. Plecă apoi tropăind.

Denis se uită la ceas. Era ora șapte și cinci. Trenul nu avea întârziere. Când scoase capul pe geam, observă că, între timp, vântul se întărise din cale-afară. Călătorii care coborâseră din vagoane erau luați pe sus, în lungul peronului, iar cu toată greutatea lui, trenul oprit în stație părea să se clatine pe roți. Văzu un grup de oameni care, în timp ce vântul îi biciuia, se adunaseră în jurul lui McBeath, asaltându-l cu întrebări:

— Nu e primejdios să plecăm mai departe, domnule conductor?

— Ce vânt nemaipomenit! Oare trenul o să reziste?

— Va putea rămâne pe șine?

— Doamne, ce noapte! Ce crezi despre pod? De ne-am vedea odată acasă!

I se păru că prietenul său, conductorul, era tulburat și nervos. Dar cu toate că McBeath, care purta răspunderea a o sută de vieți omenești, era în adevăr îngrijorat, răspundea cu calmul imperturbabil al unui personaj oficial:

— E sigur ca Banca Scoției, doamnă.

— Țsta vânt? Ia, acolo, oleacă de briză, omule. Ar trebui să-ți fie rușine!

— Da, o să rămână pe șine; și într-un ceas ai să fii acasă, împreună cu fetița dumată, cucoană.

Denis îl auzi repetând întruna asemenea răspunsuri, flegmatic, stăpânit și impenetrabil. Calmul lui păru să liniștească pe deplin călătorii, care, sub impresia cuvintelor sale de îmbărbătare, se împrăștiară, suindu-se în compartimentele lor.

În sfârșit, se dădu semnalul de plecare și trenul se puse din nou în mișcare. Atunci Denis zări silueta tovarășului său de drum, care se opintea împotriva vântului, într-un efort de a ajunge până la ultimul vagon; dar în teama și graba lui, bătrânul cioban alunecă și se lungi pe peron. Trenul se depărtă de el, ieșind din stație și lăsându-l definitiv în urmă. În lumina palidă și agitată de vânt a lămpii din stație, Denis mai reuși să arunce o ultimă privire asupra obrazului uluit și nedumerit, umplut de o disperare aproape comică. Așezându-se iar în colțul lui, în timp ce trenul se apropia de capătul de sud al podului de peste fluviul Tay, Denis cugetă cu sinistru umor că celălalt avea să întârzie, desigur, la nunta sa din dimineața următoare. Poate că era o lecție pentru el însuși. Da, era dator să învețe din acest straniu și neplăcut incident. N-o va lăsa marți pe Mary să aștepte!

Trenul înaintă, ajungând la ora șapte și treisprezece minute la intrarea podului. Înainte de a se angaja pe linia unică ce traversa podul, își încetini mersul în dreptul cabinei de semnalizare, ca să i se poată trece bagheta, fără de care nu-i era permis să înainteze. Stăpânit iar de presimțiri rele, Denis lăsa din nou în jos geamul vagonului și scoase capul ca să vadă dacă totul era în regulă. Forța uraganului era aproape să-i smulgă capul, dar în lumina reflexelor roșii, răspândite de locomotivă, el desluși vag, întinzându-se în depărtare, traversele masive ale podului, aducând cu scheletul enorm al unei uriașe reptile, dar făcut din oțel, rezistent și dur ca diamantul. Apoi, văzu deodată cum semnalizatorul coborî cu nesfârșită precauție treptele cabinei sale, ținându-se strâns de bară cu o mână. Înmână bagheta fochistului și îndată după aceea se sui cu mare greutate înapoi, în cabina lui, luptându-se cu vântul și urcând ultimele trepte, în timp ce se ținea de mână pe care i-o întindea dinăuntru un camarad.

Atunci, trenul porni din nou, intrând pe pod. Denis trase geamul în sus și se instală liniștit în colțul lui. Când însă vagonul trecu prin fața cabinei de semnalizare, avu impresia fugitivă că două fețe palide și înspăimântate îl priveau prin fereastră, asemenea unor fantome furișându-se pe lângă el în întuneric.

Furia uraganului se dezlănțui acum nestânjenită. Vântul proiecta ploaia pe pereții vagoanelor cu un duruit asemănător loviturilor a sute de baroase,

zăpada apătoasă izbea în geamuri, lipindu-se de ele și închizând cu totul vederea. Trenul oscila pe șine ca un bețiv ce se clatină și, cu toate că înainta încet și cu precauție, părea, datorită furiei și violenței furtunii, să gonească nebunește. Și în timp ce-și continua astfel cursa în beznă, huruitul roților, vuietul și zguduirile vijeliei și zgomotul valurilor ce se spărgeau în adânc de piloanele podului dădeau senzația unei viteze neînfrânate și nesăbuite.

Șezând singuratic și tăcut în spațiul îngust al compartimentului său, aruncat înapoi și încolo de scuturăturile vagonului, Denis simți deodată că zăngănitul roților îi vorbea. În timp ce gonea pe șine, el le auzi gâfăitul într-un refren surd și disperat: „Doamne-ajută! Doamne-ajută! Doamne-ajută!”

În mijlocul urletelor uraganului, acest ison încet și melancolic se întipărea în creierul lui Denis. Presimțirea unui iminent și înspăimântător dezastru începu să-l apese. În chip ciudat, nu se temea pentru el însuși, ci pentru Mary. Vedenii groaznice fulgerau prin câmpul întunecat al închipuirii lui. O vedea înfășurată într-un lițoliu alb, cu ochii triști și rugători, cu părul despletit și ud, cu picioarele și mâinile însângerate. Monștri fantastici o asaltau, făcând-o să se scufunde într-o genune întunecată. O revedea apoi cu fața contractată, schițând un palid surâs, ca o statuie de madonă îndurerată, și ținând în mână un copil firav. Scoase un strigăt de groază, și într-un acces de desperare sări în picioare. Dorea să ajungă până la dânsa, să deschidă ușa vagonului, să iasă din această cutie în care era închis ca într-un cavou. Ar fi dat într-o clipă tot ce posedea ca să părăsească acest vagon. Dar lucrul era cu neputință.

Era întemnițat în acest tren, care înainta implacabil, desfășurându-se în propriile sale reflexe de lumină ca un șarpe întunecat și roșu, ce-și face drum târându-se cu mișcări sinuoase. Străbătuse un kilometru și jumătate din lungimea podului și ajunsese la traversa centrală, unde o rețea de grinzi de oțel forma ca un tub care trebuia străbătut. Trenul pătrunse în acest tunel – încet, cu teamă, în silă, tremurând din fiecare bulon, din fiecare nit al carcasei lui, în timp ce uraganul îi dădea asalt, căutând să învingă rezistența, sporită acum, ce i se opunea. Roțile zăngăneau cu insistența neîncetată a unui clopot funebru, repetând întruna implorarea: „Doamne-ajută! Doamne-ajută!”

Atunci, deodată, când tot trenul se găsi închis între grinzile de oțel ale traversei centrale, vântul se umflă cu un răget triumfător, violența și furia sa ajungând la paroxism.

Podul se rupse. Grinzile de oțel se frânseră ca paiele, cimentul se fărâmiță, curgând ca nisipul, stâlpii de fier se încovoieră ca ramurile de salcie. Traversa centrală se topi ca ceara. Frânturile ei traseră după ele trenul chinuit, care se roti nebunește o clipă în gol. Imediat după aceea, o avalanșă

de cioburi de sticlă și de așchii de lemn se abătura asupra lui Denis, tăindu-l și strivindu-l cu nimicitoare violență. Auzi zăngănit de metale răsucite și ropot de pietre în cădere. Dezolarea de nedescris a vreo sută de voci omenеști, unite într-un strigăt subit și scurt de spaimă și deznădejde, îl izbi hidos în urechi, ca un vaier imens în fața sorții inexorabile. Pereții compartimentului se învârtėjiră în jurul lui ca un giulgiu, iar podeaua se ridică deasupra capului său. Și în timp ce se rostogolea, strigă și el cu glas tare: „Doamne-ajută-mă!”, rostind apoi încet: „Mary!”

Cu o iuțeală neînchipuită, trenul, încovoidu-se ca traiectoria unui proiectil, descrise în întuneric o parabolă de lumini sclipitoare, cufundându-se fără zgomot în iadul negru al apei, unde, ca o rachetă, se stinse într-o clipă – dispărut pe vecie! În răstimpul nemărginit al unei secunde, Denis, rostogolindu-se prin aer, înțelese ce se petrecuse. Știa totul, apoi deodată încetă de a ști. În aceeași clipă în care primul strigăt slab al copilului răsună în staulul de la Levenford, corpul său mutilat se precipita în undele negre, dezlănțuite, zăcând apoi mort în adânc, pe fundul golfului¹⁵.

¹⁵ Autorul evocă în acest capitol o tragică și răsunătoare întâmplare reală. Podul lung de trei kilometri peste Firth of Tay, inaugurat în 1878 și care făcea legătura directă între Edinburgh și Dundee, a fost distrus în ziua de 28 decembrie 1879 pe la ora 7:30 seara, de o furtună de o extraordinară violență, în timp ce un tren de persoane trecea peste el. Trenul s-a prăbușit în apele golfului, toți pasagerii găsindu-și moartea. Această catastrofă a inspirat scriitorului german Theodor Fontane una din cele mai cunoscute balade ale sale.

• CARTEA A DOUA •

1.

Un ger mușcător domnea în acea dimineață la Levenford. Fulgi mari de zăpadă uscată, plutind ușor și legănat ca niște fluturi, umpleau aerul, așternându-se într-o pătură groasă pe solul rece. Iarna se întetise târziu, iar acum părea a nu mai voi să înceteze, cum își spunea Brodie, stând pe pragul prăvăliei sale și plimbându-și privirea în susul și în josul străzii pustii. În chip ciudat, liniștea străzii îl calma, iar pustietatea ei îi dădea mai multă libertate ca să respire. De trei luni încoace, îi venise greu să dea ochii cu concetățenii săi, astfel că acum lipsa de agitație din jurul său dădeau un răgaz mândriei sale rănite, dar nu frânte. Avea puțința să-și destindă un moment fruntea încruntată și să-și admire voința de nestăpânit. Da, sarcina lui fusese grea în ultimele trei luni, dar – Dumnezeu i-era martor – o dusesese la capăt! Săgețile lansate împotriva lui fuseseră numeroase și pătrunseseră adânc; niciodată însă nu trădase prin vreun cuvânt, prin vreun gest zvâcnirile amorului său propriu jignit. Izbândise. Își împinse înapoi pe ceafă pălăria lui pătrată, își înfipse degetele în scobiturile de la subraț ale vestei și, adulmecând dârz cu nările sale cărnose aerul tăios, aruncă o privire agresivă în lungul străzii tăcute. În ciuda frigului înțepător, nu-și pusese nici palton, nici fular; era atât de încrezător în vigoarea și rezistența lui fizică, încât disprețuia asemenea semne de slăbiciune. Ce-mi trebuie palton cu constituția *mea*? părea să spună atitudinea lui trufașă, în pofida faptului că în dimineața aceea fusese nevoit să spargă o poighiță de gheață de pe cana de apă înainte de a se putea spăla. Asprimea vremii se potrivea cu dispoziția lui. Gusta din plin temperatura glacială, simțea o senzație de înviorare trăgând cu putere în piept aerul înghețat și aspirând o dată cu el fulgii zburători de zăpadă, care i se așezau pe limbă, topindu-se ca niște ostii și umplându-l de o forță proaspătă.

Deodată, zări un om ce înainta pe celălalt trotuar. Doar mândria lui atârnată îl reținu pe Brodie în fața ușii, căci recunoscă în acest individ pe cel mai lipicios și mieros palavragiu din tot orașul. „Lua-l-ar dracu’ cu limba lui veninoasă!” mormăi el, auzind zgomotul domol și înăbușit al pașilor ce se apropiau și văzând cum celălalt traversa cu hotărâre strada. „I-aș smulge-o cu plăcere din gură! Uite că vine spre mine. Mi-am închipuit eu!”

Într-adevăr, înfoclit până la urechile lui învinețite, Grierson sosea. Și, așa cum prevăzuse Brodie, se opri în fața lui.

— Îți doresc o zi bună, domnule Brodie, începu el, punând pe „Brodie” un accent amabil, ce putea fi luat drept semn de respect sau drept ironie.

— Bună ziua, răspunse Brodie pe un ton sec. Suferise amarnic în trecut de pe urma veninului ascuns al acestui personaj perfid, față de care nutrea o neîncredere profundă.

— Mă tem că gerul o să mai dureze, urmă celălalt. A fost o iarnă foarte grea, dar nu pari să suferi deloc. Se vede că ești de oțel, de suporti orice.

— Mă împac destul de bine cu vremea, mârâi Brodie, aruncând o privire disprețuitoare asupra nasului vântat al celuiilalt.

— Necazul e însă că și gerurile astea aspre trebuie să înceteze odată și odată, observă Grierson insinuant. Într-o bună zi, gheața trebuie să se spargă. Nu se poate să nu vină o moină, și cu cât gerul e mai tare, cu atât moina va fi mai dulce. Într-o zi va interveni o mare schimbare în situația de aici.

Se uită apoi cu nevinovăție la celălalt. Brodie înțelese pe deplin sensul dublu al acestor cuvinte, dar nu era destul de abil ca să răspundă cu aceeași monedă.

— Zău? spuse el cu un rânjet forțat. Deștept mai ești, omule, grozav de deștept.

— Nu, nu, domnule Brodie. Simplă intuiție! Ceea ce la romani se chema a face preziceri după vreme.

— Nu mai spune! Văd că ești și erudit pe lângă toate astea!

— Ascultă, urmă Grierson netulburat, azi de dimineață, un pui de măcăleandru mi-a intrat pe fereastră, în odaie; părea mort de frig. Dădu din cap: Vremea asta trebuie să fie îngrozitoare pentru păsări... și pentru toți cei ce n-au adăpost.

Apoi, înainte ca Brodie să poată scoate un cuvânt, adăugă:

— Ce-ți face întreaga familie?

Brodie se sili să răspundă calm:

— Destul de bine, mulțumesc. Nessie face progrese admirabile la școală, după cum, desigur, ai auzit. O să ia și anul acesta toate premiile.

„Înghite asta, își spuse Brodie în gând, tu, cu tâmpitul tău de găligan, pe care deșteapta mea de fetiță îl înlătură totdeauna de pe locul întâi”.

— N-am auzit, dar e totuși minunat! Grierson se opri un moment, întrebând apoi, pe un ton dulceag: Ai mai primit, în timpul din urmă, vreo veste de la cealaltă fată, vreau să spun, de la Mary?

Brodie scrâșni din dinți, dar se stăpâni și rosti încet:

— Te-aș ruga să nu mai pomenști acest nume de față cu mine.

Grierson luă un aer profund mahnit.

— Vai, te rog să mă ierți, domnule Brodie, dacă te-am supărat, dar fata asta a dumitale mi-era simpatică. Am fost foarte îngrijorat de lunga ei boală; am auzit însă că a găsit un post la Londra și mă întrebam dacă acest lucru nu s-a datorat oamenilor acelora de la Darroch... vreau să spun, familiei Foyle. Desigur, însă, că nu știi mai mult decât mine. Și privindu-l pieziș pe Brodie, urmă: Da, m-am interesat mult de afacerea asta. Din pură umanitate, mă-nțelegi. Am fost foarte mișcat când bietul prunc a murit la spital.

Brodie îl privea cu un aer glacial, dar tortura continuă:

— Se spune că era un copilăș cu adevărat drăguț și doctorul a fost afectat că n-a putut să-l salveze. S-a ocupat mult de boala mamei, și nu mă mir: era un caz atât de neobișnuit, cu complicații, pneumonie și câte și mai câte! Clătină îndurerat din cap. Dar ce nenorocire, domnule, că tatăl n-a fost cruțat, ca să poată face o femeie cinstită din... hm! hm! Iartă-mă, domnule Brodie! Am uitat complet! M-a luat gura pe dinainte.

Grierson se pierdu în scuze umile. Îl lovise pe Brodie unde-l durea mai mult, îl făcuse să se crispeze, dar era destul de isteț spre a ști să se oprească la timp.

Brodie îl sfredeli cu privirea. Fierbea de mânie, dar cu un glas scăzut, sugrumat, rosti:

— Poți să-ți tocești limba cât vrei, nu-mi pasă!

Era o atitudine greșită, căci îi oferî îndată lui Grierson prilejul de a-și relua hărțuiala, ceea ce nu întârzie să facă. Cu o chicoteală mieroasă, își dădu drumul:

— Bravo! Bravo! Așa-mi placî! Un curaj ce nu se frânge niciodată! Nu pot decât să admir, domnule Brodie, atitudinea dumitale neclintită în fața acestor rușinoase întâmplări. Un bărbat care deține o poziție atât de importantă în oraș ar fi putut prea bine să fie distrus printr-o asemenea prăbușire, căci nu încapе îndoială că timp de câteva luni tot Levenfordul n-a răsunit decât de întâmplarea asta.

— Trăncăneala de la Răscruce nu mă poate atinge, replică Brodie gâfâind. Ar fi fost în stare să-l ucidă cu privirea pe celălalt, dar demnitatea îl oprea de a se folosi de alte arme, iar mândria nu-i permitea să bată în retragere.

— Da, da, răspunse Grierson chibzuind, dar pe un altul l-ar fi doborât să fie ținta acestor trăncăneli și să ajungă ca întreg orașul să râdă pe socoteala lui. Domnule, adăugă el, coborând glasul, ca și cum i-ar fi venit o idee, toate acestea ar fi suficiente ca să împingă pe un om ca toți oamenii să caute mângâierea în băutură.

Brodie îi aruncă o privire încrâncenată pe sub sprâncenele sale stufoase. Oare îl ponegriseră și în această privință?

— Nimic nu întrece o picătură bună, ca să îmbărbăteze pe om, mai ales pe o vreme ca asta, insinuă domol. Eh, trebuie să plec. E cam rece ca să stai așa, la taifas. La revedere, domnule Brodie.

Grierson se depărtă grăbit, aplecându-și capul cu modestie, fără a-i da timp celuilalt să răspundă. Tremura, e drept, din cauza statului pe loc în aerul înghețat, dar focul lăuntric al mulțumirii de sine îl încălzea în chip delicios. Se înfierbânta gândindu-se la tulburarea observată în privirea sălbatică a lui Brodie, atunci când săgețile sale, lansate cu finețe, își atinseseră ținta, și se desfăta amintindu-și de geamătul adânc pe care acumularea veninului lor sfârșise prin a i-l smulge. Râdea pe înfundate de plăcere, gândindu-se la amuzanta poveste pe care avea s-o istorisească seara la club; auzea de pe acum hohotele de râs stârnite și își gusta dinainte succesul. Și de ce să nu-i fi tăiat nasul acestui bivol înfumurat? Ce crede el că e, de-și dă aerele astea obraznice și arogante? Și afară de asta, cine și-ar fi dat afară propria lui fiică într-o noapte ca aceea? Provocase moartea copilașului. Da, prin aceasta aproape că o ucisese și pe Mary, dacă e să dăm crezare zvonurilor! Pneumonie și febră puerperală, iată cu ce s-a ales și numai Dumnezeu știe cât o mai fi suferit. E scandalos, da, chiar dacă e o adevărată... își urmă drumul și dispăru, continuând să rumege aceste gânduri.

Brodie îl urmări din ochi, cu buzele strânse într-o linie subțire și arcuită. Așa se poartă oamenii ăștia, își spunea el. Vor încerca să-l lovească, să-l calce în picioare, să-l sfâșie acum când era doborât. Dar chiar numai la această idee, el se îndreptă cu mândrie. Nu, nu era doborât! Aveau să vadă ei, cei ce-și închipuiau acest lucru! Răbdare! Într-o lună sau două, toată această blestemată afacere se va destrăma, lumea nu-și va aduce decât vag aminte de ea. Adevărații lui prieteni, nobilimea, fruntașii districtului nu puteau avea pentru el decât simpatie și regrete. Amintindu-și însă de ce îndurase, buzele lui strânse fremătară ușor. În timpul săptămânilor în care Mary zăcuse între viață și moarte la spital, rămăsese indiferent, dur și aspru ca o stâncă, imuabil în hotărârea lui de a o repudia pe fiică-sa. Prin propria ei faptă, ea se declarase, iar el declarase fățiș că o va lăsa să putrezească afară din rândurile societății onorabile. În fața suferinței mute a soției sale, a clevetirilor pătimase și a fluctuațiilor opiniei surescitate a orașului, în ciuda stăruințelor depuse de doctorul Renwick într-o aprinsă convorbire particulară cu el, sub oprobiul afronturilor și muștrărilor publice, rămăsese neclintit și neînduplecat. Refuzase să o vadă pe fata lui și conștiința de a fi rămas inflexibil îi liniștea acum cugetul răscolit. Dar oamenii nu știau cât suferise; lovitura dată orgoliului său fusese aproape mortală.

Cu o crudă ușurare își abătu gândurile spre mângâierea care-i dăduse putere în cursul acestor luni de amărăciune: evocă stăruitor și cu voluptate catastrofa de pe podul de peste Tay. Nu privea cu nicio mulțumire moartea micuțului bastard – îl renegase din prima clipă dar imaginea trupului zdrobit al lui Foyle, ale cărui rămășițe jalnice fuseseră găsite și zăceau acum putrezind în pământul Darrochului, îi pierise numai rareori din minte. Era un balsam pentru aroganța lui rănită. Închipuirea lui se desfătase fără margini cu o sumedenie de amănunte crude și macabre. Nu-i păsa că o sută de alți oameni pieriseră acolo; nimicirea întregului tren nu era pentru el decât mijlocul unei drepte răzbunări. Acest singur om îl insultase, cutezase să i se împotrivească și acum era mort. Era o dulce consolare.

Tocmai se pregătea să intre înapoi în prăvălie, când se văzu acostat din nou. Un bărbat mititel, nervos și timid ca un iepure de casă, se ivise brusc din ușa de alături spre a-i vorbi. Era Dron. Un dispreț adânc se întipări pe fața crispată a lui Brodie la vederea mișcărilor sacadate ale celuiilalt. În vreme ce căuta să ghicească scopul vizitei omulețului, își recâștigă siguranța de sine, pe care i-o redădea totdeauna conștiința spaimei ce putea să o inspire altora. Avea oare să-i anunțe nașterea noului său mormoloc? se întrebă el, observând privirea ciudată, ascunsă a celuiilalt.

Dron avea într-adevăr un aspect neobișnuit. Tremurând de emoție reținută, frecându-și repede mâinile între ele cu un pârâit, clipind neîncetat din ochii cu genele spălăcite, tremurând din genunchi ca lovit de tetanos, încerca bâiguind să vorbească.

— Dă-i drumul, mârâi Brodie, și nu mă mai ține în fața ușii! Cu ce fel de animal ai fost miluit de astă dată?

— Nu-i tocmai vorba de asta, spuse repede Dron, cu un nou acces de tremurici, adăugând apoi rar, ca un om ce-și repetase bine replica: Mă întrebam numai dacă sunteți sigur că nu aveți nevoie de localul meu, pe care vi l-am oferit la sfârșitul anului trecut. Făcu semn cu capul spre prăvălia lui goală. Poate că ați uitat că m-ați dat afară în ziua aceea, eu însă nu. N-am uitat că m-ați îmbrâncit, făcându-mă să cad pe spate în stradă. Glasul lui, la ultimele cuvinte, se ridică într-un crescendo strident.

— Ai alunecat și ai căzut, omulețule, asta a fost tot. Dacă-ți place să stai pe șezut în fața magazinului meu, n-am nimic împotriva; dar dacă ți se pare că nu e poziția cea mai plăcută, n-ai decât s-o spui nevastei dumitale. Pe mine nu mă privește, spuse Brodie liniștit.

Totuși, expresia celuiilalt, pătrunsă de două sentimente contrarii, care își disputau supremația, îl intriga. Avea privirea pe jumătate înspăimântată, pe jumătate entuziasmată a unui iepure care își vede vrăjmașul prins în propria lui cursă.

— V-am întrebat dacă sunteți sigur, îngăimă Dron, nesocotind întreruperea, după care urmă grăbit: Aș vrea să știu dacă sunteți absolut sigur că nu aveți nevoie de localul prăvăliei mele. Căci dacă ați dori să-l aveți, nu vi l-aș putea da. Nu l-am închiriat. L-am vândut! L-am vândut societății Mungo – Pălării și tricotaje. Rosti aceste ultime cuvinte pe un ton triumfător, continuând apoi grăbit: Am obținut mai mult decât doream, căci capitalul lor e nelimitat. Vor deschide un splendid magazin general cu mărfuri de tot soiul și un raion special, cu vitrină separată, pentru pălării și șepci. Știam că vestea o să vă facă plăcere, de aceea n-am putut să rabd să nu v-o spun. Îndată ce am semnat contractul, m-am repezit încoace. Vocea i se umflă, luând accente frenetice de răutăcioasă satisfacție: Înghite asta, matahală crudă și încrezută ce ești, și rumeg-o pân'ți s-o face rău! urlă el. O să te-nveți minte să-ți bați joc de oamenii mai slabi decât tine și să-i chinuiești!

După care, temându-se parcă de un atac al lui Brodie, făcu stângamprejur și o șterse, dispărând în vizuina lui.

Brodie nu se clinti. Izbucnirea lașă a lui Dron nu-l tulbura deloc, știrea însă era catastrofală. Oare nenorocul avea să-l urmărească neîncetat? Societatea Mungo, care își avea sediul la Glasgow, și își mărginise la început activitatea la acest oraș, începuse de la o vreme să-și întindă tentaculele în ținutul din jur; dându-și seama, ca o deschizătoare de drumuri în comerț, de avantajele principiului unor sucursale multiple, ea invadase majoritatea orașelor din Lanarkshire, iar acum înainta treptat în lungul Clyde-ului. Această incursiune – Brodie o știa – fusese un dezastru pentru mulți negustori locali; căci societatea nu se mărginea numai la asemenea focuri de artificii cum sunt vânzările de solduri și aranjarea de vitrine sclipitoare, în care prețurile articolelor erau marcate nu în șilingi simpli și cinstiți, ci în cifre înșelătoare, terminate în chip viclean cu 11 3/4 pence, fiind însoțite de inscripții seducătoare, făcute să excite imaginația, cum ar fi: „Ideal pentru copii” sau „Adevărat chilipir”, sau pur și simplu „Superb”, ci cobora fără scrupule prețurile în fața concurenței. Deschisese de câțva timp, după știrea lui, sucursale la Darroch și Ardfillan, dar cu toate că nu se ocupa exclusiv cu comerțul de pălării, Brodie se legănase cu gândul că avea să cruțe Levenfordul din cauza vechiului și reputatului său magazin. Își spusese cu dispreț că societatea nu ar putea reuși să vândă nici măcar o pălărie pe an. Și iată totuși că sosea! Își dădea seama că avea să se iște o luptă, o luptă în care nu se va da bătut, în care îi va lăsa să încerce ce pot face împotriva lui James Brodie, până când vor fi siliți să suporte consecințele. Deodată, înțelese cât de aproape vor fi de el; și, într-un brusc acces de furie oarbă, își ridică amenințător pumnul înspre prăvălia goală de alături, întorcându-se apoi și intrând în magazinul lui.

Se răsti îndată la Perry, care, ca totdeauna, era prezent cu umilință peste tot:

— Ce te tot învârtești pe-aici, nătărăule? Fă și tu o treabă odată! Mutra asta bleagă mă scoate din sărite.

— Ce-ați dori să fac, domnule Brodie? N-am pe nimeni de servit.

— Văd prea bine că nu servești pe nimeni. Vrei, poate, să insinuezi prin asta că nu am clienți, eu, care am magazinul cel mai bun și cel mai solid din tot orașul? Nu vezi că oamenii stau acasă din cauza zăpezii, dobitocule? Fă puțină ordine aici, sau ia o bucată de săpun și du-te să te speli pe picioare! strigă Brodie urcându-se, tropăind, în biroul său.

Se așează. Acum, că era singur și nu-și mai ținea capul cu atâta trufie ca în fața lumii, schimbarea aproape imperceptibilă intervenită în înfățișarea lui devenea mai vizibilă: linia netedă și fermă a obrazilor săi se scobise ușor și o cută subțire de amărăciune pornea din colțul gurii. Pe biroul lui, ziarul *Herald* stătea neatins – de câteva luni nu-și mai aruncase ochii pe vreun jurnal, omisiune extrem de semnificativă – și cu un gest neglijent de dezgust, îl mătură de pe masă cu palma deschisă. Imediat după aceea dibui cu mâna buzunarul, scoase mașinal din el pipa și punga cu tutun, se uită brusc la ele de parcă s-ar fi întrebat cum de ajunseseră în mâinile lui și le așează în fața lui pe masă, strâmbând cu repulsie din gură. Nu avea poftă să fumeze în dimineața aceasta, care-i adusese, una după alta, atâtea neplăceri. Cu toate că un foc vioi de cărbuni ardea în sobă și în ciuda indiferenței pe care o afișa față de vremea rea, i se făcu deodată frig. În timp ce un fior rece îl străbătu, se gândi la cuvintele lui Grierson: „Nimic nu întrece o picăturică pentru a combate frigul și a te îmbărbăta!” O picăturică! Ce expresie pentru un om în toată firea, își spuse Brodie. Dar i se potrivea lui Grierson să vorbească așa, cu vocea lui dulceagă și tărăgănată și felul lui lingușitor și prefăcut. Concluzia evidentă pe care o trase din această reflecție fu aceea că la Răscruce fusese deja taxat drept bețiv, el, care nu se atinsese de luni de zile de vreo băutură.

Sări în sus cu nerăbdare și se uită prin fereastra înghețată. Zăpada așternută peste tot, pe sol, pe Leven, pe acoperișurile caselor, continua să cadă, nevrând parcă să se mai oprească. Fulgii ce zburau prin aer îi apăreau lui Brodie, luați în parte, ca o apăsare suportabilă, dar care devenea de neîndurat prin mulțimea lor. Pe când stătea meditând, un gând ce dormita în capul lui începu să se trezească. Simți în mintea lui confuză nedreptatea oarbă a acuzației voalate că ar căuta mângâiere în băutură. „Asta e – murmură – sufăr rușinea, dar nu gust nimic din plăcere.” Dezolarea spectacolului de afară i se puse din nou pe suflet și, pătruns de fiori reci, continuă să vorbească singur. Această înclinație de a sta de vorbă cu sine cu

glas tare era ceva cu totul nou; acum însă, când își rostea astfel gândurile, ele se desfășurau mai limpede și mai puțin încurcat: „Zic ei că aș trage câte o înghițitură; vezi bine, la ce să te aștepti din partea acestor porci jegoși decât la asemenea vorbe fără noimă, dar, pe legea mea, am să fac tocmai cum spun ei! Tot trebuie să-mi spăl gura de gustul acestor scârboșenii. Stârpitură schiloadă ce e, cu afurisita lui de picăturică! El și cleiosul lui «iertăți-mă, vă rog, cu voia dumneavoastră», cu gudurăturile și ploconelile lui până în noroi! Într-o bună zi, am să-i dau un picior undeva și am să-l țin cu nasul acolo. Da, am nevoie de ceva ca să-mi clătesc gura după plictiselile de azidiminează”. Fața i se schimonosi într-o grimasă severă și adăugă cu ironie tot către odaia goală: „Îți mulțumesc, totuși, domnule Grierson... mulțumesc pentru această sugestie foarte potrivită!”

Apoi expresia i se schimbă: simți deodată o poftă sălbatică și nestăpânită de a bea. Se simțea atât de tare, plin de o vigoare atât de brutală, încât i-ar fi plăcut să îndoiaie drugi de fier: era atât de avid de viață, avea în el puteri atât de enorme de a-i gusta plăcerile, încât găsea că ar fi în stare să golească rezervoare uriașe de alcool. „La ce-mi servește să trăiesc ca un blestemat de pastor ratat, lumea tot vorbește pe socoteala mea. Am să le dau eu un subiect de trâncăneală, lua-i-ar dracu!” strigă el, trăgându-și pălăria peste ochi și părăsind încruntat prăvălia.

La distanță de câteva case se afla o ospătărie mică și liniștită, cu firma „La pajura Wintonului”, ținută de o bătrâioară respectabilă, Phemie Douglas, renumită pentru băuturile ei spirtoase, virtutea ei și încăperea retrasă din fundul localului, botezată de spiritele rafinate din societatea mai bună a orașului, pentru care ea constituia un refugiu favorit, cu numele de „Salonașul intim al lui Phemie”. Intrând în tavernă, Brodie evită totuși acest cerc select, căci nu avea timp să stea de vorbă; dorea să bea, și cu cât aștepta mai mult, cu atât pofta îi creștea. Rămase în barul public, care era gol, și ceru chelneriței un grog cu whisky. „Repede, te rog”, spuse, cu un glas răgușit din pricina dorinței sale nestăpânite. Acum, că se hotărâse să bea, nimic nu-l putea reține, nimic nu putea înfrâna pofta crescândă ce-i usca gâtulejul, făcându-l să-și strângă și să-și deschidă fără încetare pumnii și să bată iritat din picior pe dușumeaua acoperită cu rumeguș, în timp ce-și aștepta paharul de whisky încălzit. Când fata i-l aduse, dădu pe gât băutura fierbinte, dintr-o singură sorbitură prelungă.

— Încă unul, spuse nerăbdător.

Bău în total patru pahare mari de whisky, arzător și tare ca focul, înghițindu-le de îndată ce-i erau aduse. Acum lucrau în el ca un ferment puternic. Pe măsură ce se aprindea, Brodie se simțea mai ușor; negurile ultimelor săptămâni se împrăștiu; continuau să se învâртеjească în creierul

lui ca niște nori de fum, dar totuși se risipeau. Un zâmbet sardonice îi juca pe buze, în timp ce sentimentul superiorității și al personalității sale inviolabile creștea în el; dar aceasta era singura manifestare a gândurilor ce-l năpădeau. Trupul îi rămase liniștit, mișcările lui deveniră mai precaute, mai reținute; își păstră pe deplin stăpânirea de sine, în vreme ce mândria lui rănită găsea alinare în gândurile trandafirilor ce-i goneau prin minte. Chelnerița era tânără, atrăgătoare și foarte dispusă să intre în vorbă cu acest bărbat straniu și enorm, dacă el i s-ar fi adresat. Dar Brodie nu-i dădu atenție, ba nici măcar n-o observă; stăpânit de senzația acestei minunate eliberări de odioasa lui descurajare și adâncit în reflecții incoerente, dar fascinante, asupra viitoarelor sale acțiuni și triumfuri, el păstra tăcerea, cu privirea pierdută în gol. În cele din urmă, ceru o sticlă de whisky, plăti și plecă.

Întors în biroul său, continuă să bea. Limpezindu-se mai mult cu fiecare pahar, mintea lui devenea mai dominatoare, mai poruncitoare; trupul lui răspundea mai repede și mai bine tuturor impulsurilor; și Brodie aproba acum pe deplin recente sale acțiuni.

Sticla golită, așezată pe masă în fața lui, purta pe etichetă inscripția „Roua munților” care, în imaginația lui aburită, i se păru extrem de potrivită, căci acum se simțea puternic ca un munte și scânteietor ca roua.

— Da, murmură, adresându-se sticlei, ascultă bine ce-ți spun: nu mă vor doborî. Sunt mai tare decât ei. Îi pot pune cu botul pe labe. Tot ce-am făcut a fost just. N-am să dau înapoi nici cu un pas pe calea ce am urmat-o față de ea. Puțină răbdare încă, și ai să vezi cum am să procedez acum. Totul va fi dat uitării și nimic nu-mi va sta în cale! Voi face din ei ce vreau!

Nu știa, de fapt, cine erau cei pe care-i acuza, dar îngloba în chip larg și neprecizat în această categorie pe toți aceia despre care își închipuia că-l combătuseră, îl depreciaseră sau nu-l recunoscuseră drept omul care era. Nu se mai gândea acum la concurența ce-i amenința comerțul; în fața orgoliului său nemăsurat, ea părea prea neînsemnată, prea ridicol de neputincioasă spre a-l putea atinge serios. Opoziția la care se referea era generală, insesizabilă, dar cristalizată în sentimentul că mâna oricui se putea ridica împotriva demnității sale sacrosancte. Acum această obsesie, care stăruise în el în stare latentă, devenea mai puternică, frământându-l și mai mult. Pe de altă parte însă, în timp ce primejdia ce-i amenința poziția se ridica mai limpede în fața lui, încrederea în capacitate sa de a o învinge sporea și se exalta în așa măsură, încât îl făcea să se simtă aproape atotputernic.

În cele din urmă, tresări și își scoase din buzunar ceasul; acele, care i se părură mai mari și mai negre ca de obicei, arătau ora unu fără zece.

„E timpul să mă duc la masă, își spuse el cu mulțumire. Timpul să-mi revăd scumpa, grijulia mea soție. Minunat lucru să ai o femeiușcă atât de dragălașă, care să te atragă spre casă!” Se ridică cu demnitate, dar clătînându-se ușor, aproape imperceptibil, trecu maiestuos prin prăvălie, nesocotindu-l pe Perry, care se ploconea cu un aer speriat, și ieși cu pași mari în stradă, înaintând în mijlocul ei, ca un lord. Pășea semeț în mijlocul părții carosabile, cu capul ridicat, cu umerii trași înapoi, înfigându-și picioarele în caldarâm cu un sentiment magnific al importanței sale. Puținii trecători îl priveau cu stupoare; și în timp ce îi observa cu coada ochiului, uimirea lor îi stimula îngâmfarea și-i sporea încrederea uriașă în sine. „Uitați-vă bine – părea a spune atitudinea lui. Îl vedeți pe Brodie... pe James Brodie și, pe legea mea, e cineva!” Străbătu prin zăpadă tot drumul până acasă, ca și cum ar fi condus un cortegiu triumfal, menținându-se atât de precis în mijlocul străzii și păstrându-și atât de constant direcția, încât vehiculele, puțin numeroase în ziua aceea, fură nevoite să-l ocolească, lăsându-l stăpân necontestat al străzii.

Ajuns în fața casei sale, se opri. Înelișul alb al zăpezii conferea clădirii o ireală și înșelătoare demnitate, îndulcind liniile aspre, ascunzând contururile bondoace și rigide, contopind elementele distonante, astfel încât în fața ochilor încețoșați ai lui Brodie clădirea lua aspectul unei mase impunătoare care, profilându-se pe cerul opac și cenușiu, dădea iluzia că ar avea dimensiuni uriașe. Niciodată nu-i plăcuse atât de mult, niciodată nu-i inspirase o mai mare admirație. Cu un sentiment de exaltare, se îndreptă spre ușa din față și intră.

În vestibul, își scoase pălăria și, cu gesturi mari și extravagante, scutură în toate direcțiile stratul gros de zăpadă ce se adunase pe ea, urmărind cu amuzament cum grămăjoarele apoase împrășcau tavanul, pereții, tablourile și candelabrul; apoi izbi zgomotos cu ghetele sale butucănoase în podea, desprinzând de pe ele bulgări tari și îndesați de gheață și zăpadă. Avea să aibă puțin de furcă puturoasa aceea a lui, ca să curețe toată murdăria asta, își spuse Brodie, intrând în bucătărie cu un aer de cuceritor.

Se așeză îndată în fața enormului castron cu supă de carne și oase de vacă, îngroșată cu faină de orz, ce aburea îmbietor pe masă, în așteptarea lui – mărturie neluată în seamă a devotamentului și prevederii soției sale. Exact ce trebuie pe o vreme geroasă ca asta, își spunea în gând, ducând fără întrerupere la gură, cu lăcomia unui animal nesățios, lingura mare și încărcată până la margine și muncind neîncetat cu fălcile. Zdrobea și sfărâma cu dinții lui tari bucățelele de carne și micile frânturi de oase ce înotau în supă, constatând cu încântare că de săptămâni întregi nu simțise atâta poftă și nici gustul mâncării nu-l satisfăcuse în așa măsură.

— Minunat! recunosc el față de doamna Brodie, plescăind din buze. Și e un noroc pentru tine, căci dacă mi-ai fi afumat supa într-o zi ca asta, ți-aș fi aruncat-o în obraz. Și cum ea rămase încremenită în fața acestei laude neașteptate, se răsti la ea: Ce stai așa de bleagă? Asta-i tot ce am la masă?

Doamna Brodie se depărtă îndată, dar în timp ce-i aducea în grabă rasolul și un castron cu cartofi și varză fiartă, se întrebă, cu teamă, ce-l putuse oare scoate din veșnica lui muțenie și îmbufnare, dându-i o bună dispoziție atât de zgomotoasă și de diabolică. Brodie își tăie o felie mare din carnea grasă de vacă, trântindu-și-o pe farfurie, pe care o încărcă după aceea cu cartofi și cu varză, și porni să mănânce. Cu gura plină, o măsură batjocoritor:

— Dar nostimă siluetă mai ai, draga mea! rânji el între două îmbucături. Ești aproape tot atât de dreaptă ca minunea ta de nas. Nu, nu fugi!

Ridică cuțitul cu un gest larg, amenințător, ca s-o oprească pe loc, în timp ce termina de mestecat cu zgomot o halcă de rasol. Urmă apoi, cu un interes afectat:

— Trebuie să recunosc că n-ai devenit mai drăguță în vremea din urmă; toate grijile astea te-au consumat; de fapt, aduci mai mult ca oricând cu o mârtoagă bătrână. Văd că tot mai porți zdreanța asta de capot. Se scobi în dinți cu colțul furculiței. Îți stă admirabil!

Mama stătea în fața lui, ca o trestie uscată, incapabilă de a-i suporta căutătura ironică. Își îndrepta ochii spre fereastră, ca și cum această privire pierdută ar fi ajutat-o să îndure mai ușor înțepăturile soțului ei. Fața îi era cenușie și transparentă ca a unei bolnave, ochii căscați, cu o stinsă și încremenită expresie de descurajare; mâinile ei slabe, deformate de muncă, se jucau nervos cu un șiret desfăcut al rochiei.

Deodată, Brodie fu izbit de un gând. Se uită la ceas și strigă:

— Unde-i Nessie?

— I-am dat ceva de mâncat la școală, ca să nu fie obligată să se întoarcă la masă prin zăpadă.

Brodie mârâi, întrebând apoi:

— Și mama?

— N-a vrut să se scoale azi, de teama frigului.

Brodie se scutură de râs.

— Așa ar fi trebuit să te menajezi și tu, strâmbătură ce ești! Dacă ai fi avut tot atâta minte ca dânsa, ai fi rezistat mai bine și nu te-ai fi uzat așa de repede. Se opri un moment, după care urmă: Așadar suntem singuri amândoi. Ce lucru emoționant, nu-i așa? Ei bine, am o veste mare pentru tine! O surpriză grozavă!

Doamna Brodie își întoarse îndată privirea de la fereastră, uitându-se la el într-o mută așteptare.

— Nu te pierde cu firea, rânji batjocoritor, nu e vorba despre târfa ta de fată. N-ai să afli niciodată unde e! E vorba de afaceri de astă dată. Îmi ești de așa mare ajutor, mă sprijini atât de mult, încât trebuie să-ți povestesc lucrul ăsta. Se opri cu un aer important. Firma de articole de îmbrăcăminte Mungo a cumpărat prăvălia de lângă aceea a soțului tău, da, de lângă magazinul lui Brodie, pălărierul. Râse cu hohote. Să nu te mire deci, dac-ai să ajungi în curând la azilul de săraci – adăugă el, urlând de propria lui glumă.

Ochii doamnei Brodie se pierdură din nou în gol. Simți deodată o slăbiciune și se așeză pe un scaun; dar de îndată ce făcu acest lucru, privirea ironică a lui Brodie se întunecă și obrazul lui, înroșit dinainte de mâncarea fierbinte, se învineți de furie.

— Ți-am spus cu să stai jos, netrebnico? Scoală și așteaptă să isprăvesc cu tine!

Ca un copil ascultător, doamna Brodie se ridică.

— Poate că faptul că porcii aceia o să aibă îndrăzneala să se instaleze pe pragul ușii mele nu înseamnă prea mult pentru tine. Îți capeți prea ușor, poate, mâncarea și băutura, în vreme ce eu trebuie să muncesc pentru ele. Se vede că mintea ta neroadă nu pricepe că va fi o luptă până la ultima suflare, până la ultima lor suflare!

Izbi cu pumnul în masă. Veselia lui zgomotoasă scădea treptat, făcând loc mahnurii.

— Dacă nu ești în stare să gândești, ești capabilă, sper, să servești. Adu-mi prăjitura.

Doamna Brodie îi aduse o farfurie de mere în aluat, pe care el le atacă precum un lup hămesit, în timp ce dânsa stătea la celălalt capăt al mesei ca o curcă plouată. Vestea pe care i-o dăduse o îngrijora prea puțin. La umbra personalității dominante a lui Brodie, nu se temea de un dezastru pecuniar; cu toate că o ținea foarte strâns cu cheltuielile de menaj, ea știa că soțul ei nu ducea niciodată lipsă de bani, și-l văzuse adesea scoțând din buzunar câte un pumn de monede lucioase de aur... Tristețea ei era pricinuită de alte griji. De șase săptămâni nu primise nicio scrisoare de la Matthew, dar chiar și înainte comunicările lui deveniseră din ce în ce mai scurte și atât de neregulate, încât ajunseseră să se simtă adânc jignită și îngrijorată. Pe Mary o considera acum pierdută pentru totdeauna. Nu știa nici măcar unde se afla; auzise doar zvonul că familia Foyle îi procurase un serviciu oarecare la Londra, dar ignora cu totul în ce fel de serviciu era. Toate speranțele și toată dragostea ei se îndreptau acum spre Matthew. Nessie era în chip atât de absolut favorita lui Brodie, încât Mamei îi rămăsese numai Matt. De altfel îl iubise totdeauna cel mai mult pe fiul ei, iar acum, când acesta o lăsa fără vești, era sigură că

fusesse lovit de o boală sau de vreo nenorocire. Deodată, tresări, auzindu-l pe Brodie strigând:

— Dă-mi puțin zahăr. Ce tot stai acolo visând? Merele astea sunt acre ca măcrișul. Te pricepi să le gătești ca o cizmă.

Cu cât efectul alcoolului scădea, cu atât devenea mai ursuz, îi smulse din mână zaharnița, presără cu zahăr feliile de mere după gustul lui, apoi le mănca, dând semne de nemulțumire.

În sfârșit, se ridică, scuturându-se într-un efort de a alunga somnolența ce începea să-l cuprindă. Ajuns la ușă, se întoarse către nevastă-sa, strigându-i:

— Acum ai să te așezi! Sunt sigur că îndată ce voi fi ieșit pe ușă, ai să te ghemuiești lângă sobă, cu tâmpitele tale de cărți, pe când cu am să muncesc pentru tine. Și mai zi că nu ești leneșă, mai zi că nu ești netrebnică! Dacă ți-o spun, e că-i așa, și cu asta basta! Te cunosc prea bine și știu cât prețuiești, putoare!

În timp ce supărarea lui creștea, căuta cu îndărătnicie un mijloc nou ca s-o rănească; și deodată îi veni în minte o lovitură extrem de rafinată. Ochii îi sticliră de răutăcioasă plăcere: avea să folosească vestea adusă dimineața de Dron ca un pretext viclean spre a-i tăia piuitul.

— Acum, când vom avea de furcă cu concurența, urmă el încet, oprindu-se în ușă, e nevoie să facem economii. O să trebuiască să punem capăt risipei în casa asta. Ca un început, m-am hotărât să reduc suma ce ți-o dau pentru menaj. Ai să primești de acum înainte cu zece șilingi mai puțin pe săptămână, dar nu uita că nu admit nicio economie asupra mâncării mele. Vei căuta să tai de acolo unde arunci banii degeaba; mie, însă, ai să-mi gătești la fel ca până acum. Ai auzit? Zece șilingi mai puțin pe săptămână pentru tine! Gândește-te la asta când ai să-ți citești romanele.

Cu aceasta se întoarse și ieși.

2.

Rămasă singură, doamna Brodie se așeză cu adevărat. Simțea că dacă plecarea soțului ei nu i-ar fi dat putința să se odihnească, s-ar fi prăbușit în fața lui din pricina istovelii și a durerii care o rodea în coastă. Era o durere ciudată, semănând cu o împunsătură înceată și sâcăitoare, care, cu toate că era atât de deprinsă cu ea, încât aproape că nu-i dădea atenție, îi rodea neîncetat puterile, iar când stătea ceva mai mult în picioare, o obosea în chip exagerat și de neînțeles. Dar acum, când ședea acolo, obrazul ei, care îmbătrânise mult în ultimele trei luni și purta urmele concentrării asupra

unei ținte îndepărtate, arăta că nu era absorbită de ideea egoistă a propriilor ei betesuguri, ci că avea un motiv de mâhnire mai adânc și mai chinuitor.

Ultima amenințare a lui Brodie nu o atinsese prea mult; era prea abătută spre a-i înțelege semnificația, și cu toate că avea sentimentul nedeslușit că purtarea lui fusese neobișnuită și din cale-afară de aspră, nu-i bănuia cauza. Nu era nici deosebit de tulburată de insultele lui. Ajunsese atât de călită față de violențele sale de limbaj, încât aproape că acum nu mai simțea nicio schimbare în felul lui de a o pedepsi; nu-i mai trecea niciodată prin minte să se apere împotriva vreunuia din atacurile sale sarcastice, și n-ar fi fost în stare să opună voinței lui nici cel mai blând sau mai logic cuvânt de apărare. Înțelesese de mult, în chip nimicitor și definitiv, că era legată cu lanțuri de un om de o nedreptate tiranică și că singurul ei mijloc de apărare era de a încerca să se închidă într-o indiferență supusă în fața tuturor imputărilor absurde cu care o înjosea. Nu reușise pe deplin s-o facă și fusese frântă, dar dobândise cel puțin facultatea de a-l exclude din mintea ei atunci când el lipsea din casă. De aceea, din clipa când Brodie ieșise, gândurile îi fugiră departe, întorcându-se automat la obiectul recentelor ei preocupări – Matthew.

La început, scrisorile lui sosiseră cu o satisfăcătoare și afectuoasă regularitate. Cu aceste prime scrisori el îi trimisese în fiecare lună suma de cinci lire, ca s-o investească pentru el în Societatea de construcții din Levenford. Tonul acestor scrisori îi plăcuse; fuseseră nespuse de fermecătoare și interesante, dovediseră o mare înălțime de simțire și fuseseră pătrunse de o deosebită puritate morală, exprimată cu vigoare. Pe urmă, încetul cu încetul, urmă o perioadă de tranziție; deși continuaseră să sosească regulat cu fiecare vapor, scrisorile lui Matthew scăzuseră în volum și își schimbaseră caracterul. Cu toate că doamna Brodie sorbise cu nesaț frânturile de știri sărăcăcioase și adesea tulburătoare pe care le conțineau, pasiunea ei maternă nu se mulțumea cu atât. Nici formulele călduțe și stereotipe de atașament cu care ele se încheiaseră invariabil nu reușiseră să împrăstie vagile ei temeri. Când epistolele lui deveniră din ce în ce mai scurte și mai lipsite de conținut, ea începuse să-i facă muștrări dar, vai, fără succes! Răspunsurile la prima ei scrisoare de acest fel fusese tăcerea; pentru întâia dată de la plecarea lui Matt, vaporul nu-i adusesese nicio veste de la el. Aceste omisiuni se repetaseră apoi, pricinuindu-i o și mai mare neliniște, iar acum, doamna Brodie nu mai primise de aproape șase săptămâni niciun rând.

Agnes Moir suferise în același chip. Ultimele scrisori ale lui Matt către ea fuseseră de o răceală vecină cu indiferența, pline de aluzii, întâi voalate, apoi directe, la faptul că clima Indiei n-ar fi potrivită pentru o soție, și întrețesute

cu altele, ce dădeau de înțeles că se socotea nevrednic sau nu tocmai dispus să accepte preacinstitele ei propuneri matrimoniale. Firea blândă și iubitoare a domnișoarei Moir suferise o crudă și dureroasă lovitură de pe urma acestor scrisori lipsite de căldură și din ce în ce mai rare. Gândindu-se acum la Agnes, Mama, împinsă de dorința nesocotită, dar firească, de a căuta mângâiere lângă un suflet cuprins de o descurajare asemănătoare cu a ei, se decise, în ciuda oboselii și a vremii neprielnice, să facă o vizită viitoare ei nurori. Aruncând o privire spre pendulă, văzu că avea la dispoziție încă două ore libere, pe care le putea folosi în acest scop, fără ca nimeni să-i simtă lipsa în casă – lucru important, căci de la izgonirea lui Mary, Brodie pretindea să-i dea socoteală ori de câte ori lipsea de acasă.

Se ridică, așadar, și urcându-se în camera ei, își lepădă capotul, lăsându-l pur și simplu să alunece pe podea, apoi, fără a arunca măcar o privire în oglindă, își făcu toaleta, frecându-se grăbit pe față cu colțul umezit al unui prosop. Scoase pe urmă din dulapul de rochii un obiect care, după înlăturarea câtorva foi protectoare de hârtie, prinse pe el cu ace, se dovedi a fi o jachetă veche de lutru, rămășiță datând dinaintea căsătoriei ei și care acum era uzată, roasă, lustruită și pe alocuri de o nuanță stinsă, cafenie. O păstrase și o purtase cu intermitență timp de peste douăzeci de ani; și această haină prăpădită și ponosită, care îmbrăcase odinioară trupul ei tânăr și feciorelnic, avea un aer tot atât de tragic ca și Margaret Brodie însăși. Ea nu o vedea însă în această lumină tragică, ci o privea ca pe o blană de lutru, de lutru adevărat, a cărei croială nu mai era poate prea modernă, dar în ciuda căreia rămânea, totuși, de lutru autentic. De aceea o și îngrijea ca pe cel mai strălucit articol de îmbrăcăminte de care dispunea. Uitând un moment de mâhnirea ei, ridică jacheta, o desprinse, spre desfătarea ochilor, din învelișul ce o apăra, o scutură cu mișcări ușoare, mângâie cu degete drăgăstoase fața ei decolorată și, oftând adânc, de parcă-ar fi făcut să răsară din blana veștedă amintiri palide din tinerețea ei uitată, și-o îmbracă încet. Jacheta avea cel puțin meritul de a-i ascunde rochia uzată și de a apăra împotriva frigului trupul ei firav. Își puse apoi peste părul nepieptănat, fixând-o neglijent cu un ac, o pălărie neagră, garnisită cu o pană de struț zbârlită, care, cu un înfiorător simulacru de cochetărie, îi atârna după urechea stângă. Terminându-și astfel toaleta, doamna Brodie coborî în grabă scara și ieși din casă cu un aer aproape vinovat.

Pe stradă ea nu se fândosi ca soțul ei, umblând în mijlocul drumului, ci se strecură, târșâind picioarele, pe lângă case. Cu capul plecat, cu fața învinețită de frig, căuta să treacă neobservată, imagine vie de resemnare și martiraj. Zăpada dădea hainei ei uzate de lutru un aspect de hermină sclipitoare, îi pătrundea în ochi și în gură, făcând-o să tușească, îi îmbiba ghețele subțiri și

nerezistente, udându-i ciorapii, astfel încât, cu mult înainte ca dânsa să ajungă la prăvălia lui Moir, ele plescăiau la fiecare pas.

Deși nu se aștepta la această vizită, Agnes fu încântată s-o vadă și o primi cu multă căldură. Cele două femei schimbă o privire, fiecare din ele căutând în ochii celeilalte semnul unor vești mai bune. Înțeleseseră imediat că speranțele lor arzătoare rămâneau neîmplinite, amânate încă o dată, și-și lăsară cu tristețe privirile în jos; dădură totuși glas amândouă întrebării căreia fiecare din ele îi și răspunsese prin tăcerea ei.

— Ai primit vreo veste săptămâna asta, Aggie?

— Încă nu, mamă. Îi dădea drăgăstos acest nume, anticipând cu încredere asupra viitoarea lor legătură de rudenie. Dar dumneata?

— Nu, draga mea, încă nu, dar poate că vaporul a întârziat din cauza vremii rele –, spuse descurajată doamna Brodie.

— Nu m-ar mira, răspunse Agnes cu mâhnire.

De fapt, fiecare căuta s-o înșele pe cealaltă, căci cunoșteau amândouă pe dinafară data sosirii poștei din India, iar cursele vapoarelor care aduceau curierul nu mai erau o taină pentru ele; astăzi însă, sub povara insuportabilă a nesiguranței lor crescânde, acest slab efort de a se înșela reciproc era inutil. Se uitară câteva clipe cu priviri absente una la cealaltă, ca și cum ar fi epuizat de pe acum toate subiectele de conversație. În calitatea ei de gazdă, Agnes își reveni cea dintâi și, adunându-și puterile, spuse în chip prevenitor:

— Ai să iei o ceașcă de ceai cu mine, mamă. Ești udă toată și înghețată.

Doamna Brodie consimți pe tăcute și o urmă pe Agnes în mica încăpere din spatele prăvăliei, unde, printre nenumărate cutii goale de biscuiți, de borcane cu dulciuri și de lădițe cu ciocolată, o sobiță de fier răspânda o căldură slabă.

— Așază-te acolo, mamă, reluă Agnes, deschizând ușa sobei și așezând un scaun în fața acestei mici guri învăpăiate. Pe o vreme ca asta afacerea merge foarte slab, așa că o să am vreme să stau la taifas cu dumneata.

Prin înțelegere tacită, un scurt armistițiu întrerupse amărâtul lor schimb de idei, și în timp ce Agnes punea ceainicul să fiarbă, Mama își usca ghetetele lângă foc, declarând îngândurată:

— Da, ninge iarăși tare când am venit încoace. E plăcut să vezi puțin foc într-o zi ca asta.

La aceste cuvinte, Agnes aruncă peste jăratnic o lopățică de cocs, întrebând:

— Ce preferi, ceai sau cacao? Am primit un transport proaspăt săptămână asta.

— Cred că am să iau cacao. E mai întăritoare și hrănitoare decât ceaiul pe vremea asta rece. Ce e plăcut la tine, Agnes, e că te pricepi să oferi totdeauna ceva gustos.

— E atât de puțin lucru, mamă, răspunse Agnes ascuțindu-și semnificativ buzele. Ar fi o rușine să nu-mi dau puțină silință pentru dumneata. Nu vrei să-ți scoți haina?

Se întoarse spre ea ca s-o ajute să-și dezbrace jacheta de lutru.

— Nu, nu, mulțumesc! exclamă repede Mama, amintindu-și speriată de rochia ce o purta dedesubt. N-am să pot sta prea mult. Dar ochii i se umeziră de recunoștință când ridică ceașca de cacao fierbinte și sorbi cu deliciu din ea; acceptă și un biscuit dulce, apucându-se să-l ronțăie. După care, pătrunsă de o senzație plăcută, suspină:

— A fost o iarnă grea pentru mine. Mă mir că am fost în stare s-o îndur.

— Știu bine, mamă, cât ai suferit.

— Da, am suferit! N-aș fi crezut niciodată că aș putea rezista unei asemenea rușini, Agnes. N-am meritat acest lucru. Și cred că tatăl ei mă învinuiește că nu am păzit-o mai bine pe Mary.

Pronunță cu un mare efort numele fetei ei, căci rostirea lui îi fusese categoric interzisă.

— Nimeni altcineva decât ea însăși nu poate fi făcut răspunzător de păcatul ei, mamă. Dumneata n-ai putut să ai decât o influență bună asupra lui Mary... răutatea zace în omul ce păcătuiește. Ar trebui să mă lași s-o înlocuiesc.

— E drăguț din partea ta, Agnes, dar trec noaptea prin momente când nu pot scăpa de amintirea ei. N-aș fi crezut niciodată că-mi va lipsi atât de mult... era totdeauna atât de liniștită și de dulce în casă... și nici nu știu măcar unde se află.

— Trebuie s-o uiți acum, stărui Agnes cu blândețe.

— Tatăl ei nu-mi dă voie să scot un cuvânt despre ea. Nu m-a lăsat nici chiar când era cât pe-acți să moară la spital. Nici chiar când bietul copil aș a pierit.

Agnes strânse din buze.

— Nu știu, mamă, dacă trebuie să ți-o spun, începu ea încet. Și nu e un subiect plăcut pentru mine, nu e un lucru cu care o fată cinstită să poată avea a face măcar și indirect, dar am auzit deunăzi că ar fi la Londra.

Pronunță numele orașului cu un accent de dezaprobare și dispreț, care părea să rezume părerea ei despre multiplele primejdii legate de viața în acest focar de depravare.

— Știi, poate, ce face acolo? strigă Mama.

Agnes clătină din cap cu o privire sumbră.

— Nu sunt sigură, răspunse cu glas scăzut, mi s-a spus, notează bine că nu e decât o vorbă, că s-a angajat ca servitoare.

— Servitoare! bâigui Mama. Păcatele mele! Ce decădere! E îngrozitor! Ce-ar spune tatăl ei dac-ar afla! O Brodie să ajungă servitoare!

— La ce altă treabă ar putea fi bună? răspunse Agnes, mișcând ușor din cap. Să fim mulțumiți că are o ocupație cinstită, dacă e într-adevăr așa.

Cu toată legătura ei cu doamna Brodie, Agnes avea o plăcută senzație de superioritate morală și socială dându-i această veste, pe care o pescuise cu aviditate din trăncănelile orașului.

— Servitoare la Londra! repetă Mama cu voce stinsă. Teribil! Oare oamenii aceia de la Darroch n-au putut face nimic pentru ea?

— Tocmai asta-i chestiunea! exclamă Agnes. Acești Foyle doreau să aibă copilul de dragul amintirii fiului lor, ca să-l ia cu ei în Irlanda, căci știi că s-au întors acolo. Desigur, nu poți da crezare tuturor zvonurilor; se povestesc doar tot felul de lucruri. Cred însă că adevărul e că, atunci când copilul a murit, au prins ură împotriva ei și au căutat să scape cât mai repede de dânsa.

Doamna Brodie clătină din cap.

— Cred că n-a fost greu, ripostă ea. Mary a fost totdeauna o fată independentă; n-ar accepta mila nimănui... nu, mai degrabă va munci ca să-și câștige viața.

— Oricum ar fi, mamă, nu mi-a fost plăcut să ți-o spun, am crezut însă că e mai bine să știi. În orice caz, nu mai ești răspunzătoare de ea. Și te rog să crezi că nu am nicio pică pe dânsa, cu toate că a pătat numele logodnicului meu. Sper că se va căi la timp; dumneata, însă, mai ai pe alții la care să te gândești.

— Așa e, Agnes! Trebuie să înghit acest hap amar. Vreau însă să spun un lucru: n-am avut niciodată o părere prea bună despre Mary, nu am știut s-o apreciez înainte de a o pierde. Trebuie, totuși, să uit, dacă pot, și să mă gândesc la cei ce mi-au rămas. Oftă adânc. Ce i s-o fi întâmplat bietului nostru Matt? Mi se rupe inima că n-am vești de la el. Crezi c-o fi bolnav?

Se lansaseră acum în discutarea subiectului vital pentru amândouă și, după o clipă de reflecție, miss Moir clătină din cap în semn că se îndoia:

— N-a scris nimic despre sănătatea lui. Știu că a lipsit o dată sau de două ori de la serviciu, dar cred că n-a fost din cauza vreunei boli.

— Poate că n-a vrut să ne sperie, spuse cu neîncredere doamna Brodie. Bântuie frigurile, gălbănirea și tot felul de molimi îngrozitoare în țările acelea îndepărtate. Poate chiar a fost lovit de insolație, deși e curios să te gândești la așa ceva în mijlocul zăpezii de aici. Matt n-a fost niciodată prea

zdravăn. Adăugă apoi, fără nicio legătură: Avea plămânii delicați în timpul iernii și bronșite care cereau o îmbrăcăminte călduroasă!

— Dar bine, mamă, strigă Agnes nerăbdătoare, doar n-o să capeți o bronșită într-o țară atât de caldă! Nu există niciodată zăpadă ca aceasta la Calcutta.

— Știu asta, Agnes, răspunse hotărât doamna Brodie, dar o slăbiciune de felul acesta poate să continue pe dinăuntru și într-o țară caldă; și unde mai pui că dacă transpiră și se așază jos, poate să răcească, așa cum mă vezi și te văd.

Agnes păru că nu se împacă ușor cu acest fel de a gândi; se opri o clipă, după care spuse șoptit:

— M-am întrebat uneori, mamă, dacă vreunii din acești oameni de culoare nu au o influență rea asupra lui Matt. Există acolo oameni cărora li se spune rajahi, niște prinți păgâni, foarte bogați. Am citit lucruri grozave despre ei... Și poate că Matt s-a lăsat antrenat de ei. E ușor să-l influențezi, adăugă ea solemn, amintindu-și, poate, de atracția pe care o exercitase ea însăși asupra acestui tânăr sensibil.

Doamna Brodie avu îndată viziuni despre toți potențaii Indiei, care-l ademeneau cu giuvaiere pe fiul ei să se abată de pe calea cea dreaptă; dar alungă imediat cu indignare acest gând înfiorător.

— Cum poți spune, Agnes, una ca asta? strigă ea. A trăit numai printre oameni cumsecade la Levenford. Ar trebui să știi asta! S-a ferit totdeauna de legături îndoielnice sau de prieteni nevrednici.

Agnes însă, care, pentru o fată credincioasă, cunoștea surprinzător de bine subiectul, datorită, de bună seamă, unei minunate intuiții despre dragoste, continuă fără cruțare:

— Și apoi, mamă, deși abia îndrăznesc să rostesc aceste cuvinte, au acolo spectacole, foarte, foarte indecente, de pildă dansatoare care... farmecă șerpi și dansează fără...

Miss Moir, lăsându-și ochii în jos, făcu o pauză plină de înțeleș și se înroși, în timp ce puful de pe buza ei superioară tremura în chip pudic.

Doamna Brodie o privi cu ochi atât de îngroziți, de parc-ar fi văzut un cuib al acelor șerpi pe care Agnes îi descrisese atât de plastic: demoralizată de o presupunere neașteptată și înfiorătoare, care nu-i trecuse niciodată prin minte, o vedea aieva cu indignare pe una din acele hurii nerușinate abandonând fermecarea reptilelor pentru a atenta, prin aceleași vrăji, la virtutea fiului ei.

— Matt nu-i un băiat de soiul ăsta! exclamă ea.

Miss Moir strânse delicat din buze, stăpânindu-se; ridică apoi din sprâncenele ei groase, cu aerul unei persoane care ar fi fost în măsură să

dezvăluie doamnei Brodie taine nebănuite despre abisurile firii pasionate a lui Matthew. Își sorbi ceașca de cacao cu o atitudine ce părea să spună: „Ar trebui să cunoști acum înclinațiile copiilor tăi. Numai fecioria mea neprihănită i-a salvat fiului tău virtutea.”

— N-ai nicio dovadă, Agnes, nu-i așa? scânci doamna Brodie, a cărei teamă fusese întărită de aerul straniu al celeilalte.

— Firește că nu am nicio dovadă precisă, dar știu că doi și cu doi fac patru, răspunse cu răceală miss Moir. Dacă știi să citești printre rândurile ultimelor sale scrisori, îți dai seama că-și petrece vremea jucând biliard la clubul acela, că iese seara împreună cu alți bărbați și că fumează ca un turc. Apoi, după un moment de tăcere, adăugă pe un ton iritat: N-ar fi trebuit să i se dea voie să fumeze. A fost un pas greșit. Nu mi-au plăcut niciodată trabucurile acelea. E un adevărat viciu.

Doamna Brodie își pierdea vizibil cumpătul în fața acestei insinuări vădite că ar fi încurajat primii pași ai fiului ei pe calea pierzaniei.

— Dar bine, Aggie, izbucni ea, tu însăși l-ai lăsat să fumeze, căci îmi aduc aminte că a căutat să mă convingă, spunându-mi că găsești că e un lucru bărbătesc.

— Dumneata ești mama lui... Eu nu i-am spus asta decât ca să-i fac plăcere. Știi bine că aş face orice pentru el, ripostă Agnes sughițând, gata să izbucnească în plâns.

— Și eu aş face orice pentru el, răspunse doamna Brodie cu deznădejde, dar nu știu ce-o să iasă din toate astea.

— M-am gândit serios, urmă Agnes, dacă n-ar trebui să-l faci pe domnul Brodie să-i trimită o scrisoare energică lui Matt, ca să-i... ei, ca să-i aducă aminte de datoriile și obligațiile sale față de cei de-acasă. Cred că a sosit momentul să facă ceva în această privință.

— Vai de mine! E cu neputință! strigă repede Mama. Nici nu mă pot gândi la una ca asta. N-aș putea să i-o cer. Nu-i felul meu; și, de altminteri, nu e un lucru pe care tată-său l-ar face.

Tremura la această idee atât de opusă comportării ei față de Brodie, atât de contrară obiceiului ei de a ascunde tot ce ar fi putut stârni mânia lui de stăpân. Scutură cu tristețe din cap și adăugă:

— Trebuie să facem singure tot ce putem, căci tată-său nu ar mișca un deget ca să-l ajute. E poate nefiresc, dar așa e felul lui. Crede că a făcut tot ce trebuie să facă.

Agnes păru mâhnită.

— Știi că Matt s-a temut totdeauna... a respectat totdeauna cuvintele tatălui său, spuse ea, și sunt convinsă că nu dorești ca o altă rușine să cadă pe capul familiei.

— Nu, Agnes, nu-mi place să te contrazic, dar sunt sigură că te înșeli. N-aș putea crede niciodată ceva rău despre fiul meu. Ești îngrijorată, ca și mine, și asta te-a făcut să judeci greșit. Mai așteaptă puțin și ai să primești săptămâna viitoare un sac plin de știri bune.

— Pentru mine, orice așteptare e prea lungă, ripostă miss Moir pe un ton glacial, care indica indispoziția ei față de doamna Brodie în special, și resentimentul ei, sporit de amintirea rușinii pricinuite recent de Mary, împotriva numelui de Brodie, în general. Răsufla agitat și era pe punctul să rostească o amară și aspră imputare, când, deodată, clopoțelul de la intrare sună. Cu sângele în obraz, ea se văzu silită să se ridice cu supunere spre a merge să servească în prăvălie pe un băiețel ce venea să cumpere o cantitate infimă de dulciuri. Această întrerupere îngrozitor de umilitoare nu contribui cu nimic s-o liniștească, ci dimpotrivă, o exasperă, iar când glasul subțire al clientului ei răsună limpede, cerând acadele de o jumătate de peni, animozitatea ei crește și mai tare.

Fără a bănuî nimic din mânia ce fierbea în pieptul opulent al lui miss Moir, doamna Brodie, rămasă singură, ședea ghemuită în fotoliul din fața sobei, cu bărbia ei subțire înfundată în haina de lutru udă și răpănoasă. Înconjurată afară de curenți de aburi ce se luptau între ei, era frământată și lăuntric de groaznice îndoieli în privința întrebării dacă nu cumva, prin vreo greșeală în felul de a-l crește pe Matt, purta răspunderea vreunei vagi slăbiciuni în caracterul acestuia. O frază folosită adeseori de Brodie cu zece ani înainte îi reveni fulgerător în minte și, în teama ei, revăzu deslușit expresia de dispreț întipărită pe fața soțului ei, de câte ori, prinzând-o în vreun flagrant delict de indulgență față de Matthew, îi strigase: „Îl răsfeți pe smiorcăitul tău de băiat; ai să faci din el o otreapă”. Căutase, e drept, totdeauna să-l apere față de tată-său, să-l ferească de asprimile vieții, să-i acorde satisfacții și favoruri pe care le refuza celorlalți copii. E adevărat că Matt nu avusese niciodată îndrăzneala să chiulească de la cursuri în liceu, iar de câte ori dorise să aibă o zi liberă – și aceasta se întâmplase adesea – sau de câte ori se temuse, din vreun motiv oarecare, să meargă la școală, dânsa fusese aceea la care venise șchiopătând și scâncind: „Mamă, sunt bolnav, mă doare burta”. De câte ori simulase vreo boală, oricare ar fi fost ea, el afectase acel mers șchiopătat și săltat de câine schilod, ca și cum durerea ivită în orice organ al corpului său s-ar fi transmis imediat unuia din picioarele sale, paralizându-i-l și lipsindu-l de capacitatea normală de mișcare. Cu toate că Mama nu se lăsase, firește, înșelată de această prefăcătorie, ea cedase totuși neroadei ei iubiri materne, răspunzându-i cu blândețe: „Atunci, urcă-te repede în odaie, băiete, și am să-ți aduc ceva bun. Știi doar, Matt, că n-ai prieten mai bun decât maică-ta.” Elanurile înăbușite ale afecțiunii ei aveau

nevoie de o supapă și ea le îndreptase pe toate către fiul ei, simțind nevoia imperioasă, în această viață aspră de familie, să-l lege de dânsa prin cătușele dragostei. Distrusese ea oare tăria lui de caracter prin indulgența arătată? Făcuse ea dintr-însul, prin excesul ei de îngăduință și tandrețe, un slăbănog? De îndată ce mintea ei formulă această idee, inima o respinse cu indignare, șoptindu-i că dânsa nu arătase fiului ei nimic altceva decât bunătate, duiosie și blândețe, nedorindu-i decât binele; muncise pentru el ca o sclavă, spălase, cârpiase, împletise pentru el, îi curățase ghetele, îi făcuse patul, îi gătise cele mai gustoase mâncăruri.

— Da, murmură ea, l-am servit pe acest băiat cu trup și suflet. Nu o să mă uite, desigur, niciodată. Mi-am luat pâinea de la gură pentru el.

Toate eforturile depuse în interesul fiului ei, de la spălatul primelor scutece până la împachetarea cufărului pentru plecarea în India, îi reveniră în minte, dându-i sentimentul deprimant că toată dragostea și toată truda ei fuseseră inutile, de vreme ce o trata acum în acest fel. Își puna confuz întrebarea dacă nu cumva zădărniciise singură, prin stângăcia ei, enormele și neîncetatele ei străduințe, făcându-l să se arate acum atât de independent față de dânsa și s-o lase pradă unei atât de chinuitoare îngrijorări.

În clipa aceea, un zgomot brusc o făcu să tresară. Ridicându-și ochii cu un aer trist, o zări pe Agnes, care se întorsese și o apostrofa pe un ton iritat, în care se simțea o voință de răzbunare prost ascunsă:

— Mamă, am să mă mărit cu Matt. Am să fiu soția lui și vreau să știu ce se întâmplă cu el. Trebuie să faci îndată ceva!

Mama îndreptă spre ea o privire umilă și blândă; ochii ei albaștri, împânziți de lacrimi, luceau sfios sub pălăria ei grotescă.

— Nu te răsti la mine, Agnes, scumpa mea! spuse ea cu supunere. Am avut destule de îndurat în viața mea, ca să-mi mai vorbești și tu cu atâta asprime. Nu sunt în stare să-ți ripostez, o vezi prea bine. Adăugă apoi încet: Sunt o femeie sfârșită.

— Toate astea-s bune, zise Agnes cu aprindere, dar n-am să las pe nimeni să mi-l ia în felul acesta pe Matt. Îmi aparține tot atât de mult ca oricui și n-am să renunț la el.

— Aggie, răspunse Mama cu glas stins, nu știm nimic, nu putem spune ce se întâmplă, dar putem să ne rugăm. Da! Asta e ce putem face. Cred c-ar fi bine să spunem o rugăciune chiar aici, în odaia asta. Poate că Atotputernicul, același Dumnezeu și stăpân care-l privește din înălțime pe Matt în India, își va îndrepta privirea și spre noi, două biete femei îngrijorate, arătându-ne o lumină care să ne întărească.

Atinsă în partea ei cea mai slabă, Agnes se muie. Atitudinea ei țeapănă cedă, fulgerele din ochi i se stinseră, și spuse:

— Poate că ai dreptate, mamă. Ar fi o mângâiere. Apoi, mai mult din politețe decât din vreun alt motiv, ea întrebă: Vrei să spui dumneata rugăciunea sau s-o spun eu?

— Te pricepi mai bine decât mine, răspunse doamna Brodie cu modestie. Ai să pui un cuvânt pentru noi amândouă.

— Prea bine, mamă, zise Agnes cu bunăvoință.

Îngenuncheară în mica încăpere lipsită de aer, în mijlocul învălmășelii de sticle, lădițe și cutii de tablă ce zăceau pe podea, înconjurate de gunoiul de paie și rumeguș al ambalajelor, având drept altar o ladă și drept icoană un afiș încadrat de pe perete. Totuși se închinară.

Stând în genunchi și îndreptându-și corpul scund și gras, plin de o energie aproape masculină, Agnes începu să rostească rugăciunea cu glas tare și clar. Printre oamenii pioși din rândurile organizațiilor bisericești cărora le aparținea și ea, miss Moir era cunoscută pentru fervoarea și bogăția rugăciunilor ei improvizate. Acum, cuvintele îi curgeau de pe buze într-un șuvoi pătimaș, rostite cu ardoarea unui preot tânăr și însuflețit, care se roagă pentru iertarea păcatelor omenirii. Totuși nu implora, părea mai degrabă să revendice un drept; ochii ei negri luceau și pieptul ei plin se ridica în focul rugăciunii. Punea în această rugă toată patima firii ei. Cuvintele îi erau măsurate, cuvicioase, obișnuite, dar în esență ea cerea de la cel Atotputernic să nu i-l răpească pe acela pe care îl cucerise și-l supusese prin modestele farmece cu care El o înzestrase. Nimeni afară de Matt nu se uitase vreodată la ea. Știa că atracția ei era foarte limitată și că, în cazul că l-ar pierde, risca să nu se mai mărite niciodată. Toate dorințele înăbușite, acumulate într-însa, nu fuseseră stăvilite decât de imaginea plăcerilor pe care i le rezerva viitorul, iar rugăciunea tacită pe care o adresa acum celui Atotputernic era de a nu o lipsi de perspectiva de a gusta din plin toate aceste delicii în mult așteptata căsătorie.

Mama, dimpotrivă, făcea impresia unei mase inerte, prăbușite, a unei grămezi de veșminte botite și lepădate; își ținea capul plecat cu umilință; ochii ei albaștri, șterși, cu expresia lor înduioșătoare, erau scăldați în lacrimi, și nasul îi curgea. Când cuvintele fierbinți ale rugii rostite cu glas tare îi izbiră urechea, imaginea fiului ei i se ivi înaintea ochilor și, de unde la început nu-și folosisese batista decât pe furiș, acum o folosea mereu, căci nu se mai ascundea, ci plângea pe față. Bătăile inimii ei păreau să scandeze tot timpul cuvintele: „O, Doamne! Dacă am greșit față de Mary, nu mă pedepsi prea aspru. Nu mi-l lua pe Matt. Lasă-mi măcar băiatul, ca să mă iubească!” Când rugăciunea se sfârși, urmă o lungă tăcere, apoi Agnes se ridică, întinse mâna Mamei și o ajută să se scoale. Stând față-n față, una lângă alta, cele două femei se priviră în ochi cu o licărire de înțelegere și simpatie. Mama

dădu cu blândețe din cap ca pentru a spune: „Asta va ajuta, Agnes. A fost minunat!” O viață nouă părea a le însufleți pe amândouă. Această mărturisire a tuturor nădejdlor, temerilor și dorințelor lor în fața cerurilor necunoscute, a Ființei Supreme, atotștiutoare și atotputernice, le dăruia încredere, le mângâia și le întărea. Erau sigure acum că totul va merge bine cu Matthew, iar când Mama, reconfortată și înviorată, se pregăti, în sfârșit, să plece, schimbare între ele o privire în care se citea bucuria față de dulcea și tainica lor apropiere. Îmbrățișându-se apoi cu dragoste și căldură, se despărțiră.

3.

Pe la mijlocul lui martie, prăvălia goală de lângă aceea a lui Brodie deveni centrul unei activități febrile. Înainte, când acest local pustiu și sărăcăcios, care contrasta neplăcut cu distincția magazinului său, fusese un ghimpe permanent în ochii lui Brodie, acesta îl privise cu dezgust și dispreț. Dar, îndată după ce aflase de la Dron despre vânzarea localului, el începuse să-l considere cu o aversiune mult mai pronunțată și de altă natură. De câte ori intra sau ieșea din prăvălia lui, furișea spre clădirea pustie și ruinată o privire rapidă, ca și cum s-ar fi temut să fie observat, dar dușmănoasă, de parc-ar fi vrut să-și descarce asupra ei tot paraponul. Cele două vitrine deșarte îi deveniseră odioase; și în fiecare dimineață când sosea, plin de teamă, dar și de speranța de a recunoaște semne vădite că noua societate era pe punctul să se instaleze, el simțea o poftă nestăpânită de a arunca cu întreaga lui forță un bolovan, spre a le face țandări. Cum o săptămână trecu fără ca nimic să se întâmple, această întârziere îl umplu de mânie – se pregătise doar atât de bine în vederea luptei! – făcându-l să se întrebe dacă totul nu era în fond decât o vicleană invenție a lui Dron, menită să-l scoată din sărite. O zi întreagă el fusese convins că prăvălia nu fusese vândută și, în tot acest timp, se umflase triumfător în pene. Îndată după aceea însă, un scurt anunț din *Monitorul Levenfordului*, care anunța laconic că Societatea Mungo va deschide la începutul lunii aprilie o nouă sucursală pe High Street nr. 62 și că detalii complete vor fi date în numărul din săptămâna următoare, îi nimici această trecătoare iluzie; și astfel conflictul dintre el și prăvălia pustie, iscat doar de mintea bolnavă a lui Brodie, se redeschise cu și mai mare îndârjire.

Scurt timp după apariția acestui pretențios anunț în *Monitor*, Brodie văzuse intrând în prăvălia sa un personaj sclivisit și manierat, care, cu un

surâs amabil, dar totuși distant, îi dăduse cartea lui de vizită spre a se prezenta.

— Domnule Brodie, spuse el întinzându-i binevoitor mâna, sunt, după cum vedeți, directorul regional al Societății Mungo de pălării și tricotaje. Aș dori să fim prieteni.

Brodie înmărmuri, dar afară de faptul că nu luă în seamă mâna întinsă, nu-și manifestă prin nimic sentimentele și nu se abătu de la atitudinea lui obișnuită.

— Asta e tot ce doriți? întrebă brusc.

— Înțeleg prea bine sentimentele dumneavoastră, reluă celălalt. Ne priviți de pe acum ca dușmani. Dar nu-i chiar așa. Deși suntem într-un sens concurenți, am constatat că este adesea spre avantajul reciproc a două întreprinderi de același fel, ca a dumneavoastră și a noastră, ca ele să fie situate alături.

— Nu mai spune! zise Brodie ironic, pe când celălalt făcu o pauză teatrală, după care, necunoscându-și omul și nedându-și seama de simptomele mâniei ce începea să fiarbă în el, continuă cu volubilitate: Da, așa e, domnule Brodie. Am găsit că această combinație atrage mai mult public în partea respectivă a orașului și stimulează cumpărăturile, ceea ce, firește, este în avantajul ambelor magazine. Înmulțim vânzările și împărțim beneficiile. Iată aritmetica noastră, încheie el, în cuvinte bine ticluite după socoteala lui.

Brodie îi aruncă o privire glacială.

— Ia mai slăbește-mă cu afurisitele astea de minciuni! spuse el cu brutalitate. Să nu-ți închipui că ai să mă îmbrobodești cu ele, și te rog să nu pomenesti de negoțul meu la un loc cu taraba dumitale de boarfe. Ați venit să-mi furați clientela, dar am să vă tratez ca pe niște borfași ordinari.

— Cred că nu vorbiți serios, zise celălalt zâmbind. Reprezintă o firmă onorabilă; avem sucursale peste tot, nu suntem borfași. Filiala de aici am s-o deschid chiar eu și aș dori să mergem mână-n mână. Cât despre dumneavoastră – adăugă el pe un ton măgulitor –, vă asigur că nu arătați ca un om care să nu fie în stare a-și da seama de utilitatea colaborării.

— Nu-mi vorbi de blestemata dumitale de colaborare! strigă Brodie. Dacă așa se cheamă la dumneata să furi clientela altuia.

— Sper că nu vreți să spuneți că aveți dreptul de a monopoliza comerțul de pălării în acest oraș, răspunse celălalt, cu oarecare indignare.

— Nu-mi pasă de drept, dar am puterea; și-ți spun una și bună: am să vă zdrobesc! Își umflă bicepsul lui enorm cu un gest semnificativ. Am să vă fac praf!

— Astea-s copilării, domnule Brodie! Colaborarea e totdeauna mai bună decât concurența. Dar, desigur, dacă preferați războiul – zise el cu un gest de

regret – dispunem de destule mijloace. Ne-am văzut și altădată siliți, în împrejurări similare, să ne reducem prețurile, și nu ne e greu s-o facem din nou.

Brodie aruncă o privire disprețuitoare pe cartea de vizită pe care o ținea ghemuită în mână:

— I-ascultă, mister... cum ți-o fi zicând... vorbești ca un roman foileton. Nu am de gând să-mi reduc prețurile nici cu o lăascaie, spuse el răspicat. Clientela e a mea, asta-i tot, și nu sunt omul care s-o piardă.

— Înțeleg, acceptă celălalt tăios, țineți cu tot dinadinsul să ne declarați război.

— Pe legea mea, tună Brodie, iată singurul cuvânt adevărat pe care l-ai spus și sper că e și ultimul!

La această invitație ce nu lăsa loc îndoielii, celălalt îi întoarse spatele și ieși liniștit din prăvălie. În ziua următoare – la 15 martie – o echipă de meseriași sosi în localul de alături.

Lucrau acum, și-l iritau îngrozitor prin zgomotul lor, prin fiecare din loviturile de ciocan care i se înfingeau, cu o monotonie exasperantă, în creier. Chiar și în intervalele de liniște, prezența lor îl tulbura; aștepta mereu să reînceapă ciocăniturile acelea ritmate, iar când se porneau din nou, pulsul îi bătea amenințător, în tact cu ele. Când scârțâitul ferăstraiei lor pătrundea prin zidul despărțitor, Brodie se crispa, ca și cum ele i-ar fi tăiat propriile lui oase, iar la sunetul metalic al dălților pe piatră își încrunta sprâncenele ca și cum i-ar fi săpat pe frunte, între ochi, o brazdă adâncă, verticală, de ură.

Renovau prăvălia de sus până jos. Oamenii lucrau repede, și în graba lor de a-și duce cât mai curând la capăt treaba, făceau ore suplimentare; plata de salarii duble nu părea să joace niciun rol pentru Societatea Mungo! Până la sfârșitul săptămânii, ei scosese răchizițele vechile vitrine, portalul, rafturile șubreze și teigheaua, toate rămășițele jalnice ale unor vremi apuse, iar acum fațada dezgolită rânjea la Brodie ca o mască: deschizăturile ferestrelor erau orbitele ei fără vedere, iar portalul gol, gura ei căscată și știrbă. Pe urmă, ipsosarii și zugravii își uniră eforturile cu ale zidarilor și dulgherilor, schimbând vizibil, zi de zi, prin ostenele și iscusința lor, întregul aspect al construcției. Brodie urmărea cu ură toate fazele acestor prefaceri, înglobându-i în aversiunea lui crescândă împotriva clădirii transformate și pe acești muncitori care, prin râvna lor, o reconstruiau cu atâta pricepere, admirabil, făcând din ea cel mai frumos și mai modern magazin din tot orașul. Odată, când unul din ei intră în prăvălia lui Brodie și, ducându-și mâna la șapcă, întrebă politicos dacă i-ar da voie să ia o găleată de apă ca să facă un ceai pentru el și tovarășii lui din clădirea de alături, întrucât conducta lor fusese vremelnice întreruptă, Brodie îl dăduse afară pe acest om

uimit. „Apă! mârâise el. Ai nevoie de apă și îndrăznești să-mi ceri mie acest serviciu? Nu-ți dau nimic! De-aș ști că toată banda voastră se perpelește în iad și tot n-aș pune nicio picătură pe limba vreunuia dintre voi! Ieși afară!”

Dar animozitatea lui nu avea niciun efect asupra activității lor, ba nu făcea – așa cel puțin i se părea – decât să-i stimuleze. Vedea cu ciudă cum geamuri groase și sclipitoare de cristal, de o transparență verzuie, erau așezate la vitrine, cum rafturi elegante apăreau peste noapte ca ciupercile, cum o firmă cu inscripție artistic decorată se ivi strălucitoare. În sfârșit, ca o culme a mârșăviei, un uriaș model de joben, somptuos poleit, fu atârnat în toiul zilei, sub ochii lui, deasupra intrării, unde se bălăbănea vesel la fiecare adiere de vânt.

În această perioadă, comportarea lui Brodie față de lumea din oraș nu trădă, în general, nimic din emoțiile lui înăbușite. Arăta, în afară, doar o indiferență calmă, căci mândria lui îl oprea de a vorbi. Față de cunoștințele sale, afișa un profund dispreț pentru noua firmă, iar la Clubul filosofic întâmpina glumele veninoase ale lui Grierson cu un aer de superioară nepăsare.

Opinia generală era că Brodie avea să iasă, fără îndoială, victorios din lupta împotriva cotropitorilor.

— Nu le dau mai mult decât șase luni până când Brodie îi va izgoni, spuse sentențios, într-o seară, primarul Gordon, în absența acestuia, în fața unui grup select de membri ai clubului. E un adversar al naibii de primejdios. Ar fi în stare, pe cuvântul meu, să așeze o încărcătură de praf de pușcă sub noua și frumoasa prăvălie.

— Ar fi o treabă cam riscantă pentru un om cu firea lui năbădăioasă, interveni Grierson.

— O să-i mănânce fripți! ripostă primarul. James Brodie ăsta îmi impune. Nu cunosc niciun om pe lumea asta care să fi fost în stare să îndure ca el teribila rușine și scandalul cu fiică-sa, fără să clipească măcar din ochi sau să lase o dată capul în jos. E un adevărat diavol când a luat o hotărâre.

— Nu sunt atât de sigur, domnule primar; nu, nu sunt atât de sigur, spuse celălalt cu glas tărăgănat –, că tocmai îndărătnicia lui nu-i va zădărnici planurile, căci e atât de încăpățânat, încât ar putea să facă de rușine și pe un catâr. Afară de asta, domnule primar, este atât de plin de el, încât lumea, da, chiar și nobilii de la țară, care-l plăceau pe vremuri, au început să se sature de el. Ifosele lui sunt întocmai ca somnul: o bucatică e bună, dar dacă ți-e servit în fiecare zi, domnule, ajungi să-ți fie scârbă de el.

Văzând că lumea se ocupă de dânsul și observând că tonul comentariilor era mai degrabă favorabil, Brodie începu să aibă sentimentul că opinia publică îl încuraja, recunoscând în el pe un apărător al vechilor și solidelor

tradiții ale orașului împotriva invaziei modernismului ieftin și de prost-gust. Își dădu din ce în ce mai mult aere de dandi, își comandă două costume din cea mai fină și mai scumpă stofă, își cumpără de la bijutierul de la Răscruce un elegant ac de cravată cu un opal, purtându-l acum în locul simplei sale potcoave de aur. Noul ac fu imediat remarcat de colegii de la club, care și-l trecură cu admirație din mână în mână.

— E o piatră frumoasă... deși nu mă pricep, chicoti Grierson. Sper că nu te-ai ruinat cumpărând-o.

— Nu judeca economiile mele după ale dumitale, ripostă Brodie cu asprime. Știi foarte bine ce pot să-mi permit.

— Vai de mine! Cum m-aș încumeta? Îți cheltuiești banii cu atâta ușurință, încât trebuie să-i ai cu carul. Garantez că ai pus deoparte un morman de bani pentru zile negre, sâsâi Grierson, aruncându-i lui Brodie o privire ironică.

— Se spune că opalul aduce nenoroc, cobi Paxton. Sora nevستی-mii a avut un inel de opal, care i-a atras o mulțime de ghinioane. Chiar în luna când l-a căpătat a căzut, rănindu-se foarte grav.

— Mie n-o să mi se întâmple așa ceva, ripostă Brodie brutal.

— Dar nu ți-e frică să-l porți? insistă Paxton.

Brodie îl privi în ochi.

— Omule, spuse el răspicat, ar trebui să știi că nu mi-e frică de nimic pe lumea asta.

Lucru ciudat: cu toate că acorda cea mai scrupuloasă atenție ținutei și înfățișării persoanei sale, nu-i trecea nicidecum prin gând să înfrumusețeze aspectul mizer al magazinului său, ci părea să-și facă o glorie din păstrarea neschimbată a stării lui de dărăpănare care, în ultimul timp, se accentuase. Când Perry, care nu încetase de a arunca priviri invidioase asupra orbitoarelor splendori ale clădirii vecine, făcuse o remarcă despre acest contrast și sugerase cu timiditate că o mică zugrăveală ar prinde bine exteriorului prăvăliei, Brodie răspunsese vehement: „Nici nu mă gândesc la una ca asta! Cine vrea să-și cumpere pălăria într-o panoramă bălțată n-are decât. Țsta însă e un magazin pentru gentlemen și am să-l păstrez așa cum e.” În această atitudine, aștepta primul atac al inamicului.

Când ultimele lucrări de renovare și amenajare fură terminate, ziua deschiderii întreprinderii rivale sosi în sfârșit. Progrese uimitoare fuseseră făcute în cursul ultimei săptămâni din martie, iar o coloană întreagă din *Monitor* anunțase pentru 1 aprilie inaugurarea noului magazin. În spatele perdelelor groase, de culoare verde, și al obloanelor de la ușă, o atmosferă de mister domnise în tot cursul zilei din ajun și prin acest văl directorul regional al societății, care fusese delegat să conducă în primele luni sucursala, putuse fi zărit agităndu-se neîncetat, ca o umbră ce simboliza

tainicele pregătiri. Tactica vădită a Societății Mungo era de a ului Levenfordul prin revelarea bruscă a fastului ei orbitor: perdelele vitrinelor aveau să fie date în lături și întregul oraș va rămâne cu gura căscată în fața minunatei priveliști. Acestea erau, cel puțin, gândurile ironice ale lui Brodie, când ieși din casă în ziua de 1 aprilie, la ora 9 și 30 precis, nicio secundă mai devreme sau mai târziu. Se îndreptă, exact ca de obicei, spre magazinul său. Trecând pe High Street, cu un calm desăvârșit, părea – cu toate că în aerul lui era poate o nuanță de exagerare – omul cel mai puțin tulburat din Levenford. Reflecțiile sale sarcastice îi măguleau vanitatea și întăreau neclintita lui încredere în sine, înăbușind vaga neliniște care-i fluturase câteva zile prin minte. Acum, că nesuferita perioadă de așteptare se sfârșise și că lupta începea efectiv, el redevenea stăpân pe soarta lui, iar atitudinea lui părea să spună: „Lăsați pe mine! Am așteptat momentul ăsta. Și acum, că sunteți gata să vă măsurați cu mine, sunt, vă asigur, gata și eu să mă măsoar cu voi!” Adora lupta. Pe lângă aceasta, se simțea stimulat în combativitatea lui de ideea că focul bătăliei avea să-i smulgă cugetul din sumbra stare de deprimare în care îl cufundase lovitura dată nu demult mândriei sale familiale. Inima îi tresălta de pe acum de plăcerea luptei. Le va arăta, își spunea el, din ce stofă e făcut James Brodie, avea să dovedească din nou orașului tăria ce zace în el, să ridice, prin zdrobitoarea înfrângere a acestor parveniți de Mungo, prestigiul său în ochii concetățenilor săi la un nivel și mai înalt. Cu spatele drept, cu pieptul bombat, cu bastonul pe umăr – fandoseală sfidătoare pe care nu și-o permisesese în ultimele luni – străbătea încrezător strada.

Ajungând în dreptul noului magazin, constată că, în sfârșit, acesta fusese deschis. Un om mai puțin însemnat s-ar fi mărginit, de bună seamă, să examineze vitrinele mai pe furiș, trăgând, în trecere, cu coada ochiului spre ele, dar acest fel de a spiona nu era în firea lui Brodie; se opri ostentativ în mijlocul trotuarului, cu picioarele depărtate și proptite solid, cu capul lui masiv dat pe spate, cu bastonul mereu pe umăr, privind sardonice la tabloul oferit de cele două vitrine din fața lui. Un zâmbet demonstrativ i se întinse peste față, apoi un hohot de râs îl scutură. Întreaga lui atitudine exprima încântarea față de constatarea că întregul spectacol era încă mai stupid și mai ți pător decât îndrăznise să spere, mai caraghios decât și-l închipuise în cele mai nesăbuite plăsmuiri. Unul din galantare era înțesat de sus până jos cu pălării de toate formele, genurile și stilurile imaginabile, ridicându-se în trepte succesive printre șiruri de cravate și buchete înfoiate de batiste colorate, împodobite la intervale grațioase cu ghirlande de șosete și ciorapi și înfrumusețate printr-un aranjament de mănuși, dispuse ca frunzele de ferigă, cu degete moi, dar totuși întinse cu amabilitate. Faptul că această

etalare cuceritor de artistică nu urmărea un simplu scop decorativ, era indicat limpede, dar cu tact, de mica etichetă prinsă de fiecare articol și pe care, sub inițialele M.P. & T. era marcat cu cifre roșii prețul respectiv. Cu toate că vedea acest tablou pestriț, privirea amuzată a lui Brodie fu atrasă mai ales de cealaltă vitrină, căci acolo ochii săi plini de dispreț descoperiră o neînchipuită noutate: două manechine de ceară! De necrezut, dar totuși adevărat: un gentleman cu un ten minunat și o ținută impecabilă privea cu încremenită duioșie spre silueta unui băiețel care, judecând după culoarea deschisă a pielii lui, după ochii mari, albaștri și surâsul inocent era, fără îndoială, fiul model al acestui tată model. Stăteau acolo, întinzând cu un gest delicat câte o mână, tatăl pe cea dreaptă, iar fiul pe cea stângă, voind parcă să spună: „Iată-ne! Uitați-vă la noi! Ne aflăm aici ca să ne admirați.”

Îmbrăcămintea lor era fără cusur și ochii lui Brodie se plimbau de la cuta pantalonilor la splendoarea cravatelor, la luciul gulerelor scrobite, la albul imaculat al batistelor, al căror colț ieșea din buzunarul hainelor, la nuanțele fine ale șosetelor și ciorapilor până la pălăria tare, cu borul arcuit de pe capul tatălui și la cocheta beretă de pe creștetul odraslei sale, oprindu-se în cele din urmă la cartonul alb, care purta inscripția tipărită: „Îmbrăcat de Societatea M.P. & T. – Îngăduiți-ne să facem același lucru pentru dumneavoastră.”

„Manechine! mormăi Brodie. Țsta nu-i magazin de pălării, e un panoptic.” Aceste figuri îi apăreau ca o farsă nemaipomenită, căci așa ceva nu se mai văzuse niciodată la Levenford. E adevărat că se zvonise de curând că asemenea inovații apăruseră în marile magazine din Glasgow, dar Brodie era de părere că aceste caraghioslăcuri aveau să ajungă în scurt timp un obiect de batjocură pentru tot orașul.

Pe când stăruia în această contemplare arogantă, un om ieși din magazin ținând în mână un pachet învelit cu hârtie cafenie. Îndată, rânjetul lui Brodie încremeni și o teamă umilitoare îi străpunse inima ca o lovitură de cuțit. Începuseră, așadar, să facă afaceri! Nu-l mai văzuse niciodată pe acest om și încercă să se liniștească, spunându-și că, după toate probabilitățile, nu era decât un meseriaș, care terminase o lucrare întârziată sau își luase sculele uitate acolo; totuși, ambalajul îngrijit al pachetului îi trezea bănuiala și-l tulbura adânc. Cu un aer mai puțin arogant, se desprinsă din loc și intră în propria sa prăvălie.

Inevitabilul Perry se afla acolo, așteptându-l. Mersul evenimentelor îl împingea în dimineața aceea să se arate și mai respectuos și supus, nutrind, poate, în cugetul lui, vaga speranță că, în prezența acestor noi concurenți, va avea prilejul de a arăta patronului său ceva din valoarea lui reală și de a-și vedea împlinite, în oarecare măsură, nădejdlile sale cele mai scumpe.

— Bună dimineața, domnule Brodie, să trăiți.

Pentru această ocazie specială, Perry își pregătise o vorbă de duh pe care, în ce-l privea, o considera ingenioasă și amuzantă. Adunându-și tot curajul, se încumetă să o servească lui Brodie:

— Azi e întâi aprilie, patroane, spuse el agitat. Înțelegeți, desigur, unde vreau să ajung, de vreme ce ăia – îi desemna totdeauna pe noii vecini în acest fel – au deschis tocmai în ziua păcălelilor.

— Nu, mârâi Brodie, privindu-l morocănos pe sub sprâncene, dar spune tu, care ești așa deștept!

— Ei bine, tot orașul spune că o să le trageți o cacealma de întâi aprilie, domnule Brodie, îngăimă Perry. Și văzând efectul produs de cuvintele sale, chicoti cu supunere, strâmbându-se apoi de mulțumire, căci Brodie răsese scurt, încântat de ideea ce stătea la baza acestei remarce măgulitoare, dar, lucru pe care nu-l bănuia, complet inventate de Perry, anume că întregul oraș își manifesta admirația pentru el. Strânse încet pumnul lui enorm.

— Da, am să le joc o festă! Am să le scurtez nasul, am să le iau piuitul! Nu-și dau seama încă de cine s-au legat, dar, nu te teme, au să afle repede!

Cum anume, nu știa nici el, dar în clipa aceea, cu toate că nu avea în cap nici urma unei tactici precise, încrederea lui în capacitatea sa de a-și zdrobi adversarii era nemărginită.

— Ai văzul păpușile din vitrină? întrebă el distrat.

— O! Da, domnule Brodie! E o idee luată din marile magazine. Destul de originală, desigur, și foarte modernă.

În entuziasmul lui față de succesul său în arta conversației, era destul de optimist ca să spere că „șeful” ar putea să comande pe loc vreo două din aceste curioase modele. Ochii îi luceau de bucurie, dar în fața fulgerelor din privirea lui Brodie, fu nevoit să-i lase în jos, dându-și seama că, de astă dată, nu o nimerise prea bine.

— Moderne, zici? E o panoramă de bălci. O să se adune lumea în fața blestematului lor de geam.

— Dar, patroane, riscă Perry cu timiditate, oare lucrul ăsta nu-i de dorit? Dacă faci oamenii să se adune afară, e probabil că ei au să intre și în magazin. E un fel de reclamă.

Brodie se uită la el, neînțelegând, apoi mârâi furios:

— Ce, ai înnebunit și tu, de te-a apucat dorul să vezi toată gloata de nespălați spărgându-mi ușa? Scoate-ți gărgăunii din cap, băiete, dacă ții la pielea ta!

Perry îl privi cu umilință, observând sfios:

— Aduce, totuși, apă la moară, patroane. Căutând apoi un teren mai sigur, se grăbi să adauge: Văd că ăia se ocupă și de tot felul de articole de îmbrăcăminte.

Brodie dădu îmbufnat din cap.

— Nu sunteți de părere, patroane, că ar fi nimerit să vă extindeți comerțul la câteva articole de galanterie, să zicem: câte un cordon, câte o pereche elegantă de mănuși? Distins lucru, o pereche frumoasă de mănuși!

Perry avea un ton aproape rugător, până într-atât era de agitat de clocotul ideilor sale refulate. Dar aceste propuneri strălucite răsunau în gol. Brodie nu-i dădea nicio atenție. Stătea nemișcat în mijlocul prăvăliei, meditănd sub un impuls neobișnuit de autoanaliză, asupra ciudatei sale abateri de la rutina zilnică. De ce – se întreba el – își pierde vremea în prăvălie, în loc să intre, ca de obicei, în birou, cu suverană indiferență? Bineînțeles că avea să-i zdrobească pe cei de alături, dar putea el atinge acest țel stând liniștit la masa lui de lucru și încercând să citească ziarul *Glasgow Herald*? Simțea că trebuie să facă ceva, să adopte o linie precisă de conduită; dar în timp ce se agita prin prăvălie, stingherit de lipsa de deprindere, mintea lui înceată nu-i oferea nicio idee practică pentru acțiunea energetică la care visa. A, să fi avut puțința să folosească, în această împrejurare, formidabila lui putere fizică, ar fi muncit până când sudoarea ar fi curs de pe el, până când încheieturile i-ar fi trosnit de violența efortului; ar fi cuprins cu brațele stâlpilor de sprijin ai magazinului dușman, smulgându-i din rădăcini și făcând ca întreaga clădire să se năruie peste capul lui; dar conștiința vagă a inutilității forței brutale miji în mintea lui, făcându-l să sufere amar.

În acel moment, o femeie de condiție modestă intră în prăvălie ținând de mână un copil de vreo șase ani. Se adresă lui Perry, care o întâmpină cu politețe.

— Aș vrea o șapcă pentru băiețelul meu. O să meargă la școală săptămâna viitoare, spuse ea.

Perry o privi radios.

— Desigur, doamnă! Ce vă pot arăta pentru domnișorul ăsta?

Deodată, Brodie simți un straniu impuls, o sălbatică pornire de a reacționa împotriva detestabilei lui concurențe și, cu toate că această clientă aparținea vădit păturii de jos și era din categoria pe care el o lăsa totdeauna pe mâna vânzătorului său, nu se putu reține și se apropie.

— Lasă că mă ocup eu de asta, spuse pe un ton aspru, ce suna ireal.

Femeia se uită la el cu timiditate și, cuprinsă de o teamă instinctivă în fața lui, își pierde puțină ei siguranță; nu mai era o doamnă care alege și plătește

o șapcă spre a-și lansa băiatul în marea aventură a școlii, acest prim pas pe calea misterioasă a vieții, ci doar o modestă și săracă soție de muncitor.

— Ultima dată m-a servit acest tânăr, șopti ea cu șovăială, arătându-l pe Perry. Am mai fost aici anul trecut și am rămas foarte mulțumită de el.

Băiețelul simți îndată stinghereala maică-sii și, speriat la rândul lui de enormul și sumbrul personaj ce se apleca asupra lui, își ascunse obrazul în fusta mamei sale și începu să scâncească:

— Mămico! Mămico! Hai să plecăm! Nu vreau să mai stau aici! Vreau acasă!

— Isprăvește cu miorlăiala! Taci! Mă auzi?

Biata femeie, rușinată la culme, stătea încurcată și nehotărâtă, în timp ce copilul continua să geamă și să se văicărească, îngropându-și capul în cutele rochiei maică-sii și agățându-se cu deznădejde de dânsa. Femeia îl scutura, dar cu cât îl zgâlțâia, cu atât el urla mai tare; se înroși la față de rușine și necaz, gata să izbucnească în plâns și ea. „N-ar putea fiorosul ăsta de Brodie să ne lase în pace? Vrem o șapcă pentru băiat, nu pe el!” își spuse furioasă, luând copilul în brațe. Apoi declară, jenată:

— E mai bine să revin altă dată. E un copil rău. Am să mă întorc când o să știe să se poarte.

În timp ce, pentru a salva aparențele, aducea această falsă învinuire copilului ei, instinctul matern îi spunea că n-avea să se întoarcă niciodată. Era gata să plece și ar fi dispărut, probabil, pentru totdeauna, dacă Perry n-ar fi încercat din fundul prăvăliei, să sugereze, pe un ton scăzut și plin de tact:

— Poate că o bomboană...?

Și dintr-o cutie ascunsă într-un sertar, scoase cu dibăcie o pastilă mare de mentă, ținând-o între degetul mare și arătător și întinzând-o în chip ademenitor. Copilul încetă imediat să plângă și, ridicându-și pe jumătate capul de pe pieptul mamei sale, îndreptă o privire înlăcrimată și iscoditoare spre bomboană. În fața acestui semn de încredere, mama se opri, uitându-se întrebătoare la copil.

— O vrei?

Cu un ultim sughiț convulsiv, băiețelul dădu afirmativ din cap, întinzând o lăbuță avidă spre Perry. Se întoarseră. Într-o clipă, bomboana umflă făcuța umedă a copilului și, pacea fiind acum restabilită, Perry continuă să-l liniștească, să o măgulească pe mamă, să se gudure pe lângă amândoi, până când importanta tranzacție – căci reușise să-i facă să o considere ca atare – fu încheiată spre deplina lor mulțumire. Când plecară, Perry îi conduse până la ușă, cu aceeași neistovită politețe, primind pe creștetul lui, înclinat cu

modestie, privirea recunoscătoare a mamei, în vreme ce Brodie, care se retrăsese ursuz în fundul prăvăliei, îi privea cu ochii întunecați.

Perry se întoarse frecându-și mâinile cu satisfacție. Acest tânăr ciudat își întemeia încrederea în sine pe capacități imaginare, nesocotind cu totul realele sale calități de promptitudine și intuiție. Cu toate că înregistrase un adevărat triumf de tact și diplomatie, nu simțea decât umila mulțumire de a-i fi păstrat un client lui Brodie, chiar sub augusta privire a acestuia. Își ridică respectuos privirea, când stăpânul său, urcându-se încruntat în birou, se mărgini să spună:

— Nu știam că dăruim bomboane împreună cu pălăriile noastre.

Ziua începută astfel își depăna neabătut orele, dar Brodie stătea închis în biroul lui, adâncit în gânduri. Umbre treceau peste obrazul lui sever ca norii peste fața sumbră a unui munte. Suferea. Cu toată voința lui de fier, nu se putea împiedica de a trage cu urechea la fiecare zgomot, de a pândi încetinirea treptată a pașilor ce se apropiau de prăvălia lui, de a analiza cele mai slabe sunete ce veneau de afară, voind parcă să deosebească intrarea unui client de pașii lui Perry, care-și făcea neîncetat de lucru; astăzi însă, deși nu le urmărise niciodată până atunci în mod conștient, aceste sunete i se păreau rare și puțin promițătoare. Soarele își arunca razele prin fereastră asupra lui, noroaiile dezghețului, care urmase gerului îndelungat, dispăruseră cu totul, iar vremea era uscată și caldă, astfel încât, în acest început de primăvară, străzile – o știa prea bine – aveau să se umple de lume veselă, plină de viață, dând cu aviditate năvală în prăvălie. Și, totuși, niciun ecou de glasuri întrebătoare nu întrerupsese tăcerea de afară.

Zidul despărțitor părea să se topească sub privirile lui, lăsând să se vadă că o intensă și fructuoasă activitate se desfășura în prăvălia de alături. Era o reacție față de încrederea sa batjocoritoare din dimineața aceea, avea acum viziunea morbidă a unei mulțimi nesfârșite de oameni, ce se înghionteau în dorința lor pătimașă de a cumpăra. Își mușcă sălbatic buzele și ridică de jos ziarul pe care-l aruncase, silindu-se să-l citească; după câteva clipe însă, se surprinse din nou uitându-se năucit la peretele din fața lui, de parc-ar fi fost hipnotizat.

Își amintea cu melancolie cât de plăcut fusese odinioară pentru el să stea răsturnat în fotoliu – căci ce altceva făcuse? – aruncând prin ușa întredeschisă o privire de stăpân asupra lui Perry și a celor ce pătrundeau în domeniul lui. Treburile mărunte ale prăvăliei erau în întregime lăsate pe seama lui Perry, care făcea totul după indicațiile sale morocănoase; el, Brodie, nu se mai suise pe scara din magazin, nu mai întinsese mâna spre rafturi și nu mai făcuse vreun pachet de nu mai știa câtă vreme. Nu dădea nicio atenție celor mai mulți dintre clienți; pentru unii din ei cobora alene în

prăvălie, în timp ce Perry îi servea, dând distant din cap, lua în mână pălăria din cutie, își petrecea degetele peste fibrele fetrului sau îndoia borul într-un gest de trufașă apreciere a mărfii sale, rostind cu un aer superior: „Puteți s-o luați sau s-o lăsați, dar nu veți găsi nicăieri una mai bună”. Numai câtorva dintre ei, care aparțineau celor mai distinse familii ale comitatului, le acorda o atenție mai deosebită și favoarea de a-i servi personal.

Ce minunată fusese pe atunci certitudinea că lumea e obligată să vină la el, căci, în orbirea lui autocratică, nu-și dăduse niciodată seama că lipsa de concurență, neputința alegerii era aceea care-i făcea pe mulți să intre în prăvălia lui, că necesitatea îi susținea comerțul; acum însă, șezând stingher acolo, începea să înțeleagă cu durere că, deocamdată cel puțin, se sfârșise cu monopolul lui. Totuși, era ferm decis să nu-și schimbe atitudinea; dacă până atunci nu avusese nevoie să alerge după clienți, să le solicite mizerabilul lor sprijin, nu se va lăsa nici acum constrâns s-o facă; nu alergase după nimeni de când trăia și se jura solemn că nu avea niciodată să se înjosească până într-acolo.

Vremea începuturilor sale la Levenford, atât de îndepărtată, încât aproape că o uitase, îi reveni în memorie ca într-o ceață; dar prin acest vâl se vedea ca un om ce nu cerșise favoruri, nu se ploconise în fața nimănui și nu lingușise pe nimeni. Deși nu-l avusese pe atunci pe lângă el pe Perry, fusese drept și cinstit, și hotărât, muncise din greu și nu ceruse nimic nimănui. Și reușise. Îi creștea inima de mândrie în timp ce-și amintea că însemnătatea și prestigiul său sporiseră treptat, cum ajunsese să fie recunoscut de Consiliul comunal, cum fusese ales membru al Clubului filosofic, cum concepusese încetul cu încetul planurile casei sale și o clădise și cum de la această dată situația lui se schimbase pe nesimțite, până când ajunsese la acea poziție unică, distinctă și notabilă, pe care o deținea acum în oraș. Datora – își spunea el – sângelui ales ce-i curgea în vine faptul de a fi atins, în ciuda piedicilor care-i stătuseră în cale în tinerețe, locul de cinste ce i se cuvenea, acestui sânge al strămoșilor săi care – ca la un cal de rasă – avea să se afirme totdeauna și nu avea să-l mintă nici de astă dată.

Cuprins de mânie în fața situației nedrepte în care se vedea pus, sări în sus. „Să încerce numai să mi-l ia! strigă el, ridicându-și pumnul. Să vină cu toții și am să-i șterg de pe fața pământului, așa cum nimicesc pe toți cei care mi se împotrivesc. A fost o creangă putredă pe arborele meu de familie și am retezat-o. Am să zdrobesc pe oricine mi se pune în cale. Sunt James Brodie și nu-mi pasă de nimeni și de nimic! Să încerce numai să mă stingherească, să-mi fure clientela, să-mi ia tot ce am; s-o facă! Orice s-ar întâmpla, *rămân cel ce sunt!*”

Căzu din nou în fotoliu, fără a-și da seama că se ridicase, că urlase la pereți, ci agățându-se numai cu sălbatică satisfacție de acest gând. Era cel ce era – James Brodie – și nimeni afară de dânsul nu înțelegea, nu era în stare să priceapă vreodată imensa mângâiere, îmbărbătătoarea mândrie pe care acest sentiment i le dăruia. Gândurile lui zburară departe de amărăciunile prezente, spre un ținut de visuri și aspirații exaltate; și, ținându-și capul în piept, el se pierdu în sublima contemplare a unor zile viitoare când, fără a întâmpina vreo împotrivire, avea să dea frâu liber dorințelor nestăpânite ale orgoliului său, potolindu-și până la saturație nemărginita poftă de mărire și onoruri.

În cele din urmă scoase un oftat și, asemenea unui om ce se trezește dintr-o narcoză, clipi din ochi și se scutură. Uitându-se la ceas, observă tresărind că sfârșitul zilei și al izolării sale voluntare se apropia. Se ridică încet, căscă zgomotos, își dezmoști oasele și, alungându-și de pe față toate urmele dulcii sale visări, își refăcu o mască de rigidă și dură indiferență și trecu în prăvălie spre a controla, potrivit obiceiului său, încasările zilei. Aceasta era totdeauna pentru el o plăcută îndatorire, pe care o îndeplinea cu aristocratică demnitate, dându-și aerul unui senior feudal, ce-și primește tributul din partea vasalului său. Perry avea totdeauna o grămadă de piese strălucitoare de argint, adesea câteva monede sclipitoare de aur și uneori o bancnotă foșnitoare de cinci lire, care-și luau drumul spre buzunarul adânc din spate al pantalonului stăpânului său; acestea fiind făcute, Brodie arunca o privire neglijentă asupra listei vânzărilor – neglijentă, pentru că recunoștea că Perry nu l-ar fi înșelat niciodată și, pentru că, după propriile sale cuvinte, „ar fi fost vai și amar de neisprăvitul ăsta, dac-ar fi încercat măcar s-o facă” lovea cu mâna peste buzunarul umflat, își lua pălăria și, dând un ultim ordin scurt, ieșea pe ușă, lăsându-i lui Perry sarcina de a închide magazinul și de a trage obloanele.

În seara aceea însă, împotriva obiceiului, Perry avea un aer încurcat și dezolat. În general, deschidea sertarul teighelei cu un gest mândru și totuși supus, vrând parcă să spună: „Poate că nu e mult de capul meu, dar iată ce-am făcut astăzi pentru dumneavoastră, domnule Brodie”; acum însă, el trase cu sfială sertarul, clipind rugător din ochi:

— A fost o zi foarte liniștită, patroane, spuse el resemnat.

— Vremea a fost bună, ripostă Brodie iritat. Unde ți-au fost ochii? Strada a fost plină de oameni.

— O, da, a fost o adevărată înghesuială, răspunse Perry, dar mulți dintre ci... vreau să spun câțiva, au intrat... Se opri, îngăimând apoi: Aveau o vitrină atrăgătoare ai de acolo.

Brodie își aruncă ochii în sertar. Nu conținea decât șase amărâți de șilingi.

Clubul filosofic din Levenford era adunat în ședință. Cu toate că nu era vorba nicidecum de o ședință plenară, salonul era plin de fum, fiind ocupat de un grup de șase membri care, instalați în fotolii confortabile, în jurul focului primitiv ce ardea în cămin, filosofau în voie în această atmosferă prielnică. Doi dintre cei prezenți erau absorbiți de o liniștită partidă de dame – plăcută, armonioasă și odihnitoare, în timp ce ceilalți stăteau răsturnați pe spate, fumând, conversând și căutând prin înghițituri dese și întăritoare de grog inspirația unor idei remarcabile.

Conversația era dezlănțată, pauzele fiind adesea, în ciuda bogăției limbajului folosit, mai expresive decât cuvintele rostite, pufăiala unei pipe mai pregnantă decât un epitet puternic, iar privirile membrilor distrase, meditative și pierdute în speculații intelectuale. Afișând cu modestie conștiința superiorității lor cerebrale, ședeau în incinta sacră a clubului – punctul de întâlnire al preacinstiților cetățeni ai Levenfordului care puteau pretinde a fi mai însemnați decât conlocuitorii lor – mulțumiți, cel puțin de a se ști beneficiarii acestei distincții. A fi ajuns membru al acestui club era în sine o performanță ce conferea îndată acestor fericite personaje un prestigiu deosebit, făcând din fiecare obiectul invidiei muritorilor mai puțin favorizați de soartă. Către unii dintre aceștia, vreun membru al clubului spunea seara, poate cu un căscat nepăsător: „Ei, cred că am să trec pe la club; astă-seară are loc o mică dezbatere”, luând-o apoi alene din loc, în timp ce priviri geloase îl urmăreau depărtându-se pe stradă. Celor de afară, celor ce nu se numărau printre acești aleși, prestigiul social al clubului le inspira un respect deosebit, la fel ca și ideea înaltei lui însemnătăți intelectuale, căci sonorul nume de „filozofie” evoca domeniile cele mai profunde și mai subtile ale rațiunii pure. E drept că un profesor de limbi clasice, care venise la liceul din Levenford și al cărui nume era urmat de inițialele titlului său academic obținut la Universitatea din Oxford, observase față de un coleg: „Când am auzit numele clubului, am avut o mare poftă să ader la el, dar, spre dezgustul meu, am constatat că nu e decât o clică de fumători și băutori”. Ce știa el, acest ignorant de mitocan englez? Nu aflase el oare despre cele șase conferințe, urmate de lungi discuții care aveau loc la intervale regulate în cursul iernii? Nu văzuse el lista îngrijit tipărită, pe care fiecare membru o purta inevitabil, ca o amuletă, în buzunarul de sus al hainei, și care cuprindea programul conferințelor și discuțiilor din anul acela? Să fi vrut numai, și ar fi putut să-și arunce ochii săi răuvoitori asupra unor teme atât de profunde ca acestea:

„Bardul nostru nemuritor – cu lecturi.”
„Porumbelul călător, sănătatea și bolile lui.”
„Dezvoltarea construcțiilor navale în burgul regal de pe Clyde.”
„Umorul și spiritul scoțian – cu anecdote locale” sau chiar:
„De la ucenic-lăcătuș la primar; istoricul vieții defunctului și prea-respectatului Mathias Gloag din Levenford.”

Acestea erau, într-adevăr, importante conferințe ce urmau să fie ținute; dar dacă în serile când mințile membrilor nu erau absorbite de aceste subiecte profunde sau când cugetul lor, eliberat de sarcina rezolvării problemelor rasei și națiunii, își acordă o mică și neînsemnată destindere – era oare o crimă dacă oamenii mai stăteau și puțin de vorbă ori fumau, ori jucau o partidă de dame sau chiar de whist? Și cum localul curățel al lui Phemie era la doi pași de ușa din dos, ce mare păcat era dacă trimiteau ocazional după un păhărel sau se deplasau uneori până la „salonașul intim” al cârciumăresei?

Asemenea argumente erau, firește, de necombătut! Era, pe lângă acestea, rolul și obiceiul acestui consiliu neoficial al orașului să discute amănunțit și să delibereze îndelung asupra cetățenilor și treburilor lor. Această ramură auxiliară a activității lor filosofice îmbrățișa subiectele cele mai diverse, mergând de la firea veninoasă a nevastei lui Gibson până la observațiile adecvate ce se cuveneau a fi făcute lui Blair de la ferma lui Main cu privire la apucăturile neigienice ale vacilor sale, când treceau pe drumurile publice. O caracteristică liniștitoare și grăitoare pentru spiritul de echitate ce domnea la Levenford consta în faptul că înșiși membrii clubului nu se bucurau de vreun privilegiu sau de vreo imunitate care să-i pună la adăpost de aceste discuții și de comentariile colegilor lor. În seara aceea subiectul discuției era James Brodie. Fusesse precedată de o privire aruncată întâmplător asupra fotoliului rămas neocupat în colțul salonului, de o tăcere semnificativă și, în sfârșit, de remarca:

— Brodie a întârziat astă-seară. Mă întreb dacă mai vine.

— Vine el, n-avea grijă, declară primarul Gordon. Nu l-am văzut niciodată mai punctual. Trebuie să-și mențină moralul... cred că pricepeți. Se uită în jurul lui căutând o aprobare pentru nimerita și nobila lui reflecție. Ceea ce vreau să spun, explică el, e că trebuie să-și dea o ținută, dacă nu vrea să se înece cu totul.

Ceilalți trăgeau din lulelele lor, dând tăcut din cap. Unul din jucătorii de dame mută un pion, își ridică gânditor privirea prin aerul cald și aromat, spunând apoi:

— Doamne, ce repede trece vremea! Trebuie să fie aproape un an de când și-a dat afară fata în seara marii furtuni.

Paxton, care era cunoscut pentru buna sa memorie a datelor, observă:

— Peste două săptămâni va fi exact un an, dar pentru cât a văzut de atunci Levenfordul pe Mary Brodie, s-ar putea să fie și numai o zi. Am susținut totdeauna și susțin și acum că Brodie a fost teribil de crud în seara aceea.

— Unde e fata acum? Întrebă unul.

— Ce să spun? răspunse Paxton. Se zvonise că familia Foyle din Darroch îi găsisse un serviciu, dar toate astea-s prostii. Adevărul e că a plecat din proprie inițiativă. Doctorul a vrut s-o ajute, dar ea și-a luat câmpii. Se spune acum că și-a găsit un loc într-o casă mare din Londra, nici mai mult nici mai puțin decât servitoare, sărăcuța. Oamenii aceia din Darroch n-au mișcat niciun deget pentru ea, înainte de a se înapoia în Irlanda.

— Așa e, spuse al doilea jucător de dame. Bătrânul Foyle a fost complet distrus de pierderea băiatului său. Grozavă nenorocire catastrofa podului peste Tay! N-am să uit niciodată noaptea aceea. Mă dusesem la cumnată-mea, și a trebuit să mă întorc acasă în toiul vijeliei. O placă de ardezie de pe o casă mi-a trecut la un deget de ureche. Cât pe ce să-mi reteze capul!

— Ar fi fost o nenorocire mai mare pentru orașul nostru decât prăbușirea podului, John chicoti Grierson din colțul său. Am fi fost obligați să-ți ridicăm un monument la Răscruce, ca noua statuie a lui Livingstone de pe George Square, de acolo, de la Glasgow. Dă-ți seama ce-ai pierdut. Dacă te-ar fi nimerit, omule, ai fi fost azi un nou erou al Scoției.

— În orice caz, noul pod o să trebuiască să fie ceva mai rezistent, înainte ca cineva să mă facă să trec peste el. A fost un adevărat scandal ca atâtea vieți să fie jertfite. Susțin că vinovații ar fi trebuit pedepsiți, interveni primul jucător de dame, căutând să acopere înfrângerea partenerului său.

— Doar nu-l poți pedepsi pe Atotputernicul! mârâi Grierson. A fost voința lui Dumnezeu și lui nu-i poți cere despăgubiri... în orice caz, nu cu succes.

— Sst! făcu primarul, uzând de autoritatea lui. Ține-ți gura, Grierson; e o adevărată blasfemie ceea ce spui.

— Nu, nu, domnule primar, îl liniști Grierson. Nu invoc decât legea... o mică parte a legii. Nu e nicio jignire pentru societatea noastră, pentru cel Atotputernic sau pentru dumneata personal, adăugă el, privindu-l chiorâș.

Urmă o tăcere jenantă, în timpul căreia s-ar fi părut că armonia discuției fusese distrusă. În cele din urmă însă, primarul continuă:

— Cred că Brodie își pierde și cămașa de pe el. Nu văd nici măcar un câine intrând în prăvălia lui.

— Prețurile la care Societatea Mungo își vinde lucrurile ar face să rămână goală prăvălia oricui ar încerca să concureze cu ea, spuse Paxton, cu oarecare simpatie pentru Brodie. Și-au pus în gând să isprăvească întâi cu el, iar numai după aceea să câștige. E, în orice caz, de partea proastă a baricadei. Îmi cam miroase a faliment.

— Faliment, asta-i cuvântul, îngână Grierson care, din colțul lui, îi privea știutor pe ceilalți, ca și cum, dac-ar fi vrut, ar fi avut multe de povestit pe această temă.

— Trebuie totuși să stea destul de bine Brodie asta. Aruncă banii cu lopata, făcându-și toate gusturile. Își cumpără tot ce e mai bun și îți vine să crezi, totuși, că niciun lucru nu i se pare destul de bun pentru el. Uitați-vă la hainele lui, la noul lui ac de cravată, la inelul cu sigiliu și mai ales – vorbitorul își roti cu precauție privirea în jurul lui înainte de a rosti cuvintele următoare – uitați-vă la grandiosul lui castel.

Un zâmbet ușor păru să se ivească pe fețele tuturor, și priviri discrete de batjocură reținută fură schimbate între ei.

— Uitați-vă numai la ghetele bătrânei lui neveste, la rochiile ei elegante, la minunata ei înfățișare, ripostă Grierson. Uitați-vă la contul lui de la bancă, de două săptămâni e dator la liceu taxele lui Nessie pe acest trimestru. Uitați-vă la tremurul din privirea lui arogantă când crede că nu-l observă nimeni. Ascultați-mă pe mine: acest mare, mare om, cum se socotește el, începe să se simtă cam îngrijorat de unele lucruri. Cuvintele sale erau pline de subînțelesuri când urmă: Poate că mă-nșel, dar după umila mea părere, James Brodie trece prin cea mai grea perioadă a vieții lui. Și, dacă nu bagă de seamă, va ajunge acolo unde i-a aruncat pe mulți alții, drept în rigolă.

— Da, e un om teribil, și nu putea să nu-și facă dușmani. Și, pentru că veni vorba de rigolă, trebuie să vă povestesc una bună. Adunându-și gândurile, Paxton trase de câteva ori din pipă. Treceam sâmbăta trecută spre seară, prin fața magazinului lui Brodie, când un zgomot de voci mă făcu să mă opresc. Pufăi încă de două ori. Se afla acolo, în prăvălie, o namilă de pavagiu, beat turtă. Era plin până la gât, ca un poloboc, căci își luase leafa pe săptămână aceea. Avea chef să arunce cu banii în dreapta și în stânga, vedeam în mâna lui bancnotele de o liră făcute sul, și stătea clătinându-se în fața lui Brodie, cerând câteva pălării și câteva șepci, și pe asta, și pe aia, și dracu' știe mai ce. Părea gata să cumpere toată prăvălia și să plătească peșin. Brodie, și Dumnezeu știe câtă nevoie trebuie să fi avut de banii aceia, se uita nemișcat la el, cu ochii injectați de mânie. Ajuns la punctul culminant al povestirii sale, Paxton pufăi la nesfârșit din pipa lui, o scoase apoi din gură, făcu un gest emfatic prin aer și urmă: „Dacă nu ești în stare să spui «vă rog» când mi te adresezi, mârâi Brodie, n-ai să capeți nimic aici. Poate că în altă

parte, spuse el cu venin, manierele astea sunt admise. Du-te acolo dacă vrei, dar la mine trebuie să te porți cuviincios, sau te dau afară”. N-am putut auzi răspunsul celui alt, dar trebuie să-l fi iritat teribil pe Brodie, căci ieși cu un salt de după teighea, îl apucă de ceafă și, înainte să poți spune păs, îl aruncă în stradă, în noroiul rigolei, unde bietul om, complet zăpăcit, rămase întins la picioarele mele.

O tăcere apăsătoare urmă acestei anecdote.

— Da, suspină, în sfârșit, primul jucător de dame, e grozav de irascibil. Orgoliul lui a devenit de-a dreptul înspăimântător, e cel mai mare dușman al lui. Nu era atât de susceptibil odinioară, dar de câțiva ani încoace a pierdut orice control asupra sa. E mai trufaș decât Lucifer.

— Și sunt sigur că se va prăbuși la fel ca acesta, adăugă Grierson. Nu-și mai încapă în piele de atâta vanitate. A devenit la el o adevărată nebulie.

— Și când te gândești ce ridicol motiv are toată grandomania asta! spuse Paxton precaut, cu jumătate de glas. Pretenția de a fi înrudit cu Wintonii! Aș putea să jur că e convins că el e adevăratul conte. Ciudat și felul cum ascunde aceste gânduri, cu toate că se îmbată cu ele.

— Firește că ei nu l-ar recunoaște. Poate să le poarte numele, poate seamăna cu Wintonii. Dar ce valoare are un nume și ce înseamnă o asemănare? spuse primul jucător de dame. Nu are nici cea mai mică dovadă.

— Mă tem că ce brumă de dovezi vor fi existat au fost barate cu o linie groasă, neagră, observă Grierson, făcând aluzie la regulile descendenței nobiliare, căci sunt absolut sigur că tot ce se va fi petrecut cu multă vreme în urmă nu a avut loc tocmai sub pavăza legitimității. Asta-i motivul pentru care prietenul nostru nu vrea să bată toba. În asta constă, poate, această frumoasă rubedenie.

— Dar nu se mărginește să revendice rudenia, zise primarul Gordon încet. Nu, nu! Boala a mers mai departe. Nu prea am poftă să vorbesc despre treaba aceasta și, de altfel, nu sunt chiar sigur nici eu, dar nu o să pomenesc niciun nume și vă rog să păstrați totul pentru dumneavoastră. O știu de la un om care l-a văzut pe Brodie într-o zi când acesta era beat criță și nu mai știa ce făcea. Nu sunt mulți cei ce l-au văzut în halul ăsta, urmă el, căci e un om ascuns în asemenea cazuri. În seara aceea, însă, limba i se dezlegase și și-a dat drumul...

— Las-o pe altă dată, domnule primar, strigă deodată Paxton.

— Ssst, bagă de seamă...

— Vorbești de lup...

— În ce privește noua dumitale trăsurică, domnule primar, vrei să...

Brodie intrase pe ușă. Înainta cu pași grei, clipind din ochi din cauza tranziției bruște de la întunericul de afară la lumina vie din salon și

încruntându-și sprâncenele din bănuiala amară că în momentul sosirii sale fusese obiectul trăncănelilor lor perfide și lașe. Fața lui întunecată și dură era astă-seară palidă și mâhnită. Rotindu-și privirea asupra celor prezenți, dădu de câteva ori tăcut din cap, mai degrabă în chip de sfidare decât de salut.

— Vino, vino, spuse Grierson pe un ton mios, tocmai ne întrebam dacă ploaia ce stătea să înceapă a și pornit să cadă.

— E tot uscat afară, răspunse Brodie morocănos. Vocea îi era stinsă, își pierduse timbrul sonor și, tot astfel ca masca lui sumbră, nu exprima decât o stoică pasivitate. Își scoase pipa din buzunar și începu s-o îndoape. Un bătrân, curierul și factotumul clubului, după cum indica șorțul lui de postav verde, își vârî capul prin deschizătura ușii, în semn de întrebare mută, iar Brodie îi trânti scurt: Ca de obicei.

O tăcere se lăsă asupra grupului, în timp ce bătrânul se retrase. Se întoarse după o clipă, cu mersul lui târșăit, ca să-i aducă lui Brodie un pahar mare de whisky, după care ieși definitiv. Primarul se simți dator să rupă penibila tăcere care stăpânea peste grup. Se uită la Brodie și, mișcat fără voie de paloarea cadaverică a acestuia, îl întrebă pe un ton amabil:

— Ei, Brodie, cum îți merg treburile? Ce mai e nou?

— Bine, domnule primar, foarte bine, răspunse Brodie domol. N-am de ce să mă plâng.

Nepăsarea forțată a tonului său avea în ea ceva tragic și nu înșelă pe nimeni, dar Gordon replică, cu o afectată cordialitate:

— Perfect! Așa îmi plăci! Ne așteptăm dintr-o zi pe alta să vedem firma Mungo trăgând obloanele.

Brodie primi această politicoasă minciună și prefăcutul murmur de aprobare al celorlalți nu cu zgomotoasă satisfacție pe care ar fi manifestat-o cu șase luni înainte, ci cu o silită indiferență, dictată de situația lui actuală, și care nu scăpă atenției celorlalți. Puteau să-l discute în voie când nu era de față, să-l critice, să-l condamne, ba chiar să-l și târască în noroi, dar când se afla printre ei, sentimentele lor, exprimate cu atâta vehemență, slăbeau simțitor sub influența prezenței lui efective; ajungeau atunci, adesea împotriva lor, să facă la adresa lui unele reflecții măgulitoare, în care nu credeau și pe care nici nu avuseseră intenția să le rostească.

Era un om pe care socoteau că e mai înțelept să-l menajeze, să-l măgulească, mai prudent să-l dispună favorabil decât să-l înfurie; acum însă, când observau sperioși aerul lui mohorât și atitudinea lui deprimată, ei se întrebau dacă voința lui de fier nu începea poate să-l părăsească.

O voce blândă, insinuantă, ce se adresa din colț întregii adunări, întrerupse meditația generală:

— Dacă credeți că Societatea o să-și tragă obloanele, va trebui să mai așteptați puțin... nu, nu, nu-și va închide prăvălia... în orice caz nu atât de curând... deocamdată nu, spuse Grierson tărăgănat.

— Cum așa? întrebă unul.

— O, o simplă informație personală, răspunse Grierson cu suficiență, ascuțindu-și buzele, împreunându-și vârful degetelor și aruncând, cu un aer misterios, dar totodată binevoitor, o privire asupra întregului grup și mai ales asupra lui Brodie. Acesta își ridică îndată ochii pe sub sprâncenele lui stufoase, nu cu teamă, dar cu bănuială, izvorâtă din experiențele lui trecute, că atitudinea prefăcută și dulceagă a celuilalt ascundea o intenție bine calculată și veninoasă.

— Despre ce e vorba? întrebă Paxton. Dă-i drumul?

Acum însă, când le stârnise bine curiozitatea, Grierson nu era deloc grăbit să divulge informația lui secretă, și continua să zâmbească onctuos, ținându-i pe jărat și lăsându-i să facă zâmbre în așteptarea fructului zemos care nu avea să le fie oferit înainte, de a fi bine copt.

— N-o să vă intereseze, pariez, mormăi el. Nu-i decât o mică noutate locală, despre care am aflat din întâmplare, pe cale particulară.

— Dumneata o cunoști, Brodie? întrebă Paxton, căutând să pună capăt acestei așteptări iritante.

Brodie clătină din cap fără a scoate o vorbă, gândindu-se, plictisit, că Grierson era primul ce-și băga nasul în toate și ultimul ce și-l retrăgea.

— E doar un fleac de informație, fără nicio importanță, zise Grierson cu mulțumire crescândă.

— Atunci spune-o odată, prefăcutule!

— Ei bine, dacă țineți neapărat să aflați, directorul regional al lui Mungo pleacă, de vreme ce firma s-a introdus atât de bine în oraș. Mi s-a spus că afacerile lor merg admirabil. Îi surâse nevinovat lui Brodie și urmă: Da, a fost un act abil din partea lor să ofere postul vacant, și e un post de mână întâi, unui om din Levenford. I l-au propus și l-a acceptat.

— Despre cine e vorba? strigară câțiva.

— O, e un om foarte merituos acest nou director local al Societății Mungo!

— Cum îl cheamă?

— E ajutorul prietenului nostru, nimeni altul decât tânărul Peter Perry, spuse Grierson apăsător, cu un gest triumfător către Brodie.

Un potop de comentarii se dezlănțui imediat.

— Nu mai spune, omule!

— Bătrâna văduvă, maică-sa, o să fie încântată!

— Ce avansare pentru bietul băiat!

— Trebuie să se fi aruncat pe postul ăsta ca un lup flămând.

Pe urmă, când prima agitație stârnită de această veste neașteptată, ecou al zvonurilor răspândite în oraș, se potoli și când oamenii începură să întrevadă adevărata ei semnificație pentru Brodie, se făcu liniște și toți ochii se îndreptară spre dânsul. Tăcea mălc, uluit de această veste, cu toți mușchii trupului său uriaș înțepeniți, cu fălcile încheștate, strângând între dinți vârful pipei, cu presiunea crescândă a unei menghine ale cărei brațe se îmbucă. Așadar Perry îl părăsea, Perry de care în ultima vreme ajunsese să nu se poată lipsi, dându-și, în sfârșit, seama că el însuși nu se mai pricepea să-și servească clienții, că se afla acum mai presus de aceste îndeletniciri și că era incapabil de a se înjosi până la această muncă de slugă, chiar de-ar fi vrut. O trosnitură ascuțită rupse tăcerea atentă: într-un acces de furie și amărăciune, dinții lui Brodie se strânseseră cu atâta forță răzbunătoare, încât tăiaseră în două capătul pipei. Ca în transă, privi îndelung pipa spartă din mâna lui, scuipă apoi cu brutalitate pe podea capătul rupt, se uită din nou cu stupoare la luleaua de spumă de mare distrusă și mormăi către sine, fără a-și da seama că ceilalți îl auzeau:

— Țineam mult la pipa asta... foarte mult. O preferam tuturor.

Observă atunci cercul de chipuri îndreptate spre el, de parcă s-ar fi aflat în mijlocul unei arene spre a le oferi un spectacol, și înțelese că trebuie să le arate în ce fel reacționa la această amară lovitură, sau, mai degrabă, să-i facă să vadă că ea nu avea nimic grav pentru el. Își întinse brațul spre pahar, ducându-l la gură cu o mână sigură și neclintită ca o stâncă, privindu-l fix pe Grierson, ai cărui ochi se sustrasera imediat acestei căutăture neșovăitoare. În acest minut, Brodie și-ar fi dat și mâna dreaptă pentru a fi în stare să arunce celuilalt o replică usturătoare, zdrobitoare, care prin simpla ei forță să-l bage în pământ, dar, în ciuda eforturilor sale furibunde, creierul lui nu era destul de suplu, mintea lui greoaie și înceată refuza să funcționeze. Tot ce izbuti să facă fu să spună, cu un efort de a schița obișnuita lui grimasă sarcastică:

— N-are nicio importanță, niciuna! Mi-e complet indiferent!

— Sper că nu va lua cu el și clienți de-ai dumitale, zise Paxton cu solitudine.

— Dacă stai să te gândești bine, e o festă foarte urâtă, domnule Brodie, spuse unul din jucătorii de dame pe un ton lingușitor. Îți cunoaște toți clienții.

— Poți să fii sigur că banda asta a lui Mungo știe să manevreze bine. După părerea mea, sunt ai dracului de șireți, adăugă altul.

— În ce mă privește, chibzui Grierson alene, găsesc mai degrabă că e o purtare foarte lașă. Îmi face impresia unui șobolan care părăsește corabia ce se scufundă.

Deodată se făcu tăcere, toți rămânând încremeniți față de îndrăzneala acestei reflecții, cel mai fățiș afront făcut vreodată lui Brodie în salonul clubului. Se așteptau să-l vadă sculându-se, înșfăcându-l pe prizăritul de Grierson și rupându-l în bucăți cu forța lui brutală; dar în loc de aceasta, el rămase nemișcat, insensibil, ca și cum n-ar fi auzit sau n-ar fi înțeles cuvintele celuilalt. Cu gândul cufundat într-un sumbru abis, chibzuia că aceasta era cea mai grozavă lovitură pe care o primise vreodată, deși concurenții săi îl și trântiseră la pământ.

Recurseră fără cruțare, în lupta împotriva lui, la marile lor rezerve de capital. Își folosiseră în nenumărate chipuri ingeniozitatea lor vicleană, dar acum, luându-i-l pe Perry, îl lipseau de ultimul lui sprijin. Își amintea limpede acum de atitudinea stranie, reținută, pe care ajutorul lui o avusese în seara aceea, de expresia lui pe jumătate înfricoșată, pe jumătate încântată, ca și cum ar fi simțit o bucurie, și regret, ca și cum ar fi dorit să vorbească, fără a găsi totuși curajul s-o facă. Ciudat lucru însă, nu-l condamna pe Perry, înțelegând în chip drept că acesta nu făcuse decât să accepte o ofertă mai bună decât aceea pe care ar fi putut să i-o facă el; în schimb, toată animozitatea pe care o simțea se întorcea împotriva însăși Societății Mungo. Totuși, sentimentul de care era stăpânit în acest moment nu era propriu-zis ura, ci mai degrabă o ciudată milă de el însuși, o adâncă mâhnire în fața tristei constatări că el, un om atât de nobil, atât de demn, era silit să sufere de pe urma unor lovituri atât de perfide, fiind, în consecință, nevoit să adopte în permanență această mască falsă de indiferență, de unde până acum aroganța lui nepăsătoare îi servise inconștient drept armură. Atunci, în mijlocul meditațiilor sale, observă din nou cercul de ochi ce-l iscodeau și simți nevoia imperioasă de a vorbi. Și abia dându-și seama de ceea ce spunea, dar ațâțându-și singur mânia, începu:

— Am luptat totdeauna cinstit, am luptat totdeauna cu mâini curate. Nu m-aș înjosi niciodată să folosesc mita și coruperea. Și dacă l-au mituit pe nătarăul și bubosul acela ca să mă părăsească, să le fie de bine. Mă scutesc astfel de oboseala de a-l da afară, da, n-au decât să și-l păstreze cât timp îi țin chingile. Nu dau doi bani pe toată afacerea lor!

Îmbărbătat de propriile lui cuvinte, antrenat de exprimarea unui sentiment, pe care nu-l avusese, continuă să vorbească cu o voce din ce în ce mai tare, mai încrezătoare, cu o privire mai sfidătoare, mai sigură:

— Nu, nu dau pe ea nicio para chioară! strigă el. Dar n-am să-l reprimesc, nu! Pentru nimic în lume! N-are decât să-și încaseze mita cât timp poate... și dacă-i în stare... Căci după ce or plesni și s-or duce dracului, iar el o să vină miorlăind la mine ca să-și reia locul, am să-l las mai degrabă să crape, decât să mișc un deget ca să-l ajut. E grăbit s-o șteargă! Crede, desigur, că l-a

apucat pe Dumnezeu de picior, bietul idiot, dar când o să se trezească din nou în mocirla din care l-am scos, o să blesteme ziua în care a părăsit firma lui James Brodie!

Era transfigurat, exaltat de discursul lui, crezând pe deplin în declamația aceasta, care contrasta violent cu concepția sumbră, dar înțelegătoare pe care o avusese cu un moment înainte. Îmbătat de conștiința puterii lui, prindea din nou curaj și-i privea pe cei din jurul lui cu ochi mari și scânteietori. Inima-i creștea la gândul că putea încă să-i domine, să-i supună, să le inspire teamă, și când, în sfârșit, îi veni o idee, pe care o găsi încântătoare și potrivită cu împrejurarea, el strigă:

— Nu! În ciuda celor pe care micul nostru prieten de acolo, din colț, s-a încumetat să le spună, e nevoie de mai mult spre a-l face pe James Brodie să-și piardă cumpătul. Când mă veți auzi văietându-mă, să știți că a venit momentul să vă pregătiți brasardele de crep, dar până atunci va mai trece multă, multă vreme. Dar toată tărășenia asta nu-i decât o glumă! Ochii îi jucau în cap când și-i roti asupra lor cu un aer zâmbitor. Pe legea mea, e o glumă care merită, domnilor, o picătură, strigă el cu o voce seniorială. Vă propun să ridicăm ședința ca să luați cu mine un păhărel.

Îl aplaudară imediat, încântați de dispoziția lui generoasă, bucuroși să bea pe socoteala altuia, adulmecând perspectiva unei petreceri.

— Bravo, Brodie!

— Trăiască Scoția! Așa om mai zic și eu!

— Sunt al dumitale! Doar un păhărel, la botul calului, ca să gonim frigul.

— Bătrâna gloabă mai are viață în ea.

Însuși primarul îl bătu pe spate:

— Strașnic om mai ești, Brodie! Curajos ca un leu, tare ca un taur, da, și mândru ca diavolul, e greu ca cineva să-ți vină de hac! Cred că ai muri, mai degrabă decât să te dai bătut.

Cu aceste cuvinte, se sculară toți deodată, afară de Grierson, adunându-se în jurul lui Brodie, astfel că acesta stătea în mijlocul lor, îmbrățișându-i cu privirea lui mândră – încurajatoare și totodată muștrătoare, aprobatoare și totodată dojenitoare – asemenea unui împărat înconjurat de curtea sa. Sângele lui, acest sânge nobil ca al unui suveran, curgea mai împărătește în vinele lui decât lichidul subțire și apos din vinele lor. În mintea lui greoaie avea sentimentul de a fi săvârșit o mare și nobilă acțiune, că purtarea lui în fața dezastrului fusese sublimă.

— Pornește, Macduff¹⁶! strigară ei, încurajați de neobișnuita blândețe și generozitate a acestui om de care, în general, nu te puteai apropia. Erau nerăbdători să guste întăritoarea băutură aurie pe care avea să le-o ofere. Pe când ieșiră, conduși de el, pe ușa din spate a clubului, intrând după câțiva pași în aer liber, unul după altul, în salonașul din fund al lui Phemie, Brodie simți că primejdia trecuse și că redevenise stăpânul lor.

Curând, alcoolul curse în valuri și închinară jubilând, cu cel mai bun whisky McDonald, pentru el, pentru generozitatea, discernământul și energia lui. Când scoase din buzunar un sovereign¹⁷ de aur, făcându-l cu un gest măreț să se rostogolească sonor pe masa rotundă de mahon, un licăr de bun-simț ce-i rămăsese îi șopti că nu putea să-și mai permită acest lucru; goni însă acest gând, îl înăbuși cu furie, strigând cu glas tare:

— În sănătatea noastră! Cine-i cu noi?

— Minunată băutură! sforăi Grierson, plescăind din buze ca un cunoscător și ținând paharul în zare. E dulce ca laptele și catifelat ca... ei, ca fetrul minunatelor pălării ale prietenului nostru. Păcat numai că e așa afurisit de scumpă față de zeama obișnuită.

Chicoti răutăcios, clipind cu înțeleș spre Brodie.

— Ei bine, bea-o atunci, omule, răspunse Brodie cu glas tare. Linge paharul, de vreme ce ai ocazia. Doar nu te costă niciun ban. Pe cuvântul meu, dac-am fi cu toții atât de cărpănoși ca dumneata, pământul ar înceta să se învâртеască.

— Înghite asta, Grierson, răsă Paxton răgușit.

— Pentru că veni vorba de zgârcenie, cunoașteți povestea cea mai nouă despre micul nostru prieten aici prezent? strigă primarul, indicându-l cu capul pe Grierson și făcându-i lui Brodie semn cu ochiul.

— Nu, despre ce e vorba? răspunseră ceilalți în cor. Spuneți-ne-o, domnule primar!

— Bine, spuse Gordon cu o privire șireată, e scurtă și cu haz. Zilele trecute, câțiva băieți se jucau în fața semințeriei prietenului nostru, lângă un sac de fasole așezat la ușă. Deodată, se apropie odrasla casei. „Plecați de-aici, băieți, strigă tânărul Grierson, și nu vă atingeți de fasolea asta, căci tata o să afle. A numărat fiecare bob.”

Toată lumea izbucni într-un hohot de râs aprobator, în timp ce Grierson murmură netulburat, clipind din ochi prin norii de fum:

— Nu tăgăduiesc, domnule primar, că știu câte boabe sunt într-o duzină, dar acest lucru e util în ziua de azi, când domnește atâta lipsă și sărăcie.

¹⁶ Macduff – nobil scoțian, răzbunător al crimelor lui Macbeth în tragedia cu acest nume a lui Shakespeare.

¹⁷ Sovereign (suveran) – monedă de aur de 20 de șilingi.

Dar pe tronul său, Brodie, al cărui sânge, ce se încălzise încă dinainte, fierbea acum sub influența băuturii tari, nu auzi această aluzie și nici n-o luă în seamă; cuprins de o sălbatică exaltare, el simțea dorința de a acționa, de a da frâu liber forței sale, de a sparge ceva. Ridicându-și paharul gol mai sus decât capul, el urlă deodată, fără vreo legătură cu conversația:

— La dracu' cu ei! La dracu' cu porcii aceia ai lui Mungo! și cu o mișcare violentă, azvârli paharul în perete.

Ceilalți, care acum erau puși la punct pentru toanele lui, răspunseră cu voioșie:

— Bine-ai zis!

— Încă un rând, domnilor!

— Beți până la fund!

— Cântă-ne ceva, Willie!

— Un discurs, un discurs!

În acest moment, o bătaie discretă în ușă, urmată de intrarea fără zgomot, dar totuși înfricoșătoare a patroanei localului care înainta, târșâindu-și șoșonii de pâslă, întrerupse turbulenta ilaritate.

— Sunteți cam veseli astă-seară, domnilor, zise ea zâmbind ușor cu buzele strânse și indicând astfel că exuberanța nu le ședea tocmai bine și nu era nici cu totul pe placul ei. Sper că nu veți uita buna reputație a localului meu.

Cu toate că ținea să-i aibă drept clienți, era prea departe de asemenea excese, prea virtuoasă, devenise în prea mare măsură ea însăși un fel de instituție, pentru a se lăsa impresionată de ei.

— Nu mi-a plăcut deloc să aud zgomotul de pahare sparte, adăugă ea cu acreală.

— Liniștește-te, Phemie dragă, ai să ni le pui la socoteală, strigă Brodie.

Ea dădu ușor din cap, ca pentru a-i arăta că socotise dinainte acest lucru ca de la sine înțeles, întrebând apoi pe un ton mai potolit:

— Cu ce ocazie veselie asta?

— O, e doar o mică serbare dată de stimatul nostru coleg din capul mesei, mormăi Grierson. Nu știu exact ce serbăm, dar am putea să spunem că e un dineu al angajaților... fără angajați¹⁸.

— Nu-l asculta, Phemie, trimite-ne mai bine încă o sticlă!

— Nu vrei și dumneata un păhărel, Phemie? Întrebă primarul cu jovialitate.

¹⁸ În Marea Britanie există tradiția ca patronii să ofere o dată pe an o masă personalului salariat.

— Vino-ncoace, Phemie, și așază-te pe genunchii mei, strigă unul din jucătorii de dame, care acum nu mai era în stare să deosebească un jeton de o pastilă de mentă.

— Trimite-ne whiskyul, Phemie, ceru Brodie, și am să-i fac eu să se poarte cumsecade.

Ea le aruncă tuturora și fiecăruia în parte o privire dojenitoare, își ridică amenințător degetul și se retrase cu pași clătinați și târșiți, așa cum venise, în timp ce mormăia:

— Nu uitați buna reputație a localului meu. Am să vă trimit băutura, dar trebuie să stați liniștiți. Gândiți-vă la bunul renume al casei.

După ce plecă, veselia lor luă iarăși avânt, crescând repede, până ce deveni și mai exuberantă decât înainte.

— Nu vă sinchisiți de Phemie! strigă o voce. Latră mai mult decât mușcă, dar cel mai teribil e obrazul ei.

— Ai zice că localul ei e un sanctuar al virtuții, atât e de pioasă când vorbește despre el, ar vrea să bem ca și cum am fi la biserică.

— În orice caz, are o fetișcană nostimă în strana din față, spuse cel mai cu chef dintre jucătorii de dame. Se spune că Nancy, chelnerița, e tot atât de îndatoritoare pe cât e de drăguță, adăugă el, făcând cu ochiul spre ceilalți.

— Haide, haide, strigă primarul, dezaprobandu-l. Nu spurca cuibul în care ți-ai găsit adăpost!

— Faci aluzie la cuc, răspunse celălalt pe un ton glumeț. Să știi că nu sunt unul din ăia.

— Vreți să vă spun o poezie a lui Burns¹⁹? strigă Paxton. Sunt tocmai pus la punct ca să vă recit „Dracul printre croitori”.

— Președintele nostru ne-a promis un mic discurs, nu-i așa? insinuă Grierson.

— Da! Dă-i drumul discursului pe care voiai să ni-l ții! strigă primarul.

— Discursul, stăruiră ceilalți, discursul preșidentului!

Orgoliul crescând al lui Brodie, ațâțat de strigătele lor de oameni beți, atinse regiunile înalte, în care limitele lui dispăreau și în al căror aer rarefiat limba i se dezlega cu totul și incapacitatea lui de a-și articula limpede gândurile intime era dată uitării.

— Prea bine! exclamă el. Am să vă țin un discurs.

Se ridică umflându-și pieptul, îi privi cu ochi mari, clătinându-se ușor pe picioarele lui masive și întrebându-se, acum că se sculase, ce să le spună.

— Domnilor, începu el în cele din urmă, vorbind încet, în mijlocul aplauzelor, știți cu toții cine sunt: Brodie, James Brodie, și poate ghiciți ce

¹⁹ Robert Burns (1759-1796) – celebru poet scoțian.

înseamnă acest nume. Se opri, scrutând pe rând pe fiecare din membrii grupului. Da, sunt James Brodie și atât în burgul regal Levenford, cât și dincolo de el, numele acesta e respectat și stimat. Arătați-mi pe omul care să spună un cuvânt împotriva lui, și vă voi arăta ce vor face din el aceste două mâini. Își întoarse mâinile lui enorme, strângându-și cu furie pumnii în gol, fără a remarca, în agitația lui, indiferența generală și amuzamentul răutăcios din privirea ironică a lui Grierson. Nu vedea peste tot decât venerație. Dacă vrea, urmă el, aş putea să spun un lucru care v-ar cutremura până în măduva oaselor. Pe urmă, rotindu-și ochii în jurul mesei, își scăzu vocea și, clătînând șiret din cap, șopti răgușit, cu un aer confidențial: Dar nu! N-am s-o fac. Puteți să-l ghiciți dacă vreți, dar n-am să vi-l spun acum și poate că nu o să-l aflați niciodată. Niciodată! Rosti această vorbă strigând. Dar e adevărat, și atât timp cât voi respira, am să-mi cinstesc numele. Am avut de curând un mare necaz care ar fi făcut chiar pe un om puternic să se încovoae și ar fi zdrobit și pe unul mai slab, dar ce efect a avut asupra mea? Sunt tot aici, sunt același James Brodie, însă mai tare, mai hotărât decât înainte. „Dacă mâna ta te-a jignit, taie-o!” spune Scriptura; a trebuit să tai în carnea și sângele meu, da, dar am mânuit securea fără a clipi. Am avut supărări în casă și dincolo de pereții ei; canalii viclene și hoți nerușinați în fața ușii, prieteni falși și dușmani murdari în jurul meu, da, și ponegritori lași și perfizi în spate. Aruncă o privire feroce lui Grierson. Dar în pofida acestor adversități și mai presus de ele, James Brodie va rămâne în picioare, tare și neclintit, asemenea Castelului de pe stâncă, și cu capul sus, ca și el, urlă el lovindu-se în piept cu pumnul lui masiv și încheind cu glas tare: Ascultați-mă pe mine, am să vă arăt la toți și fiecăruia din voi cine sunt!

După ce emoția sa atinse astfel punctul ei culminant, căci cuvintele îi țâșniră spontan de pe buze sub impulsul sentimentelor sale năvalnice, se trânti violent pe scaun, spunând pe un ton potolit și firesc:

— Și acum vom mai bea un rând.

Ultima parte a discursului său fu aplaudată, aclamată și salutată prin ciocnirea paharelor pe tăblia dură a mesei și își găsi ecoul în cuvintele suave și târăgănate ale lui Grierson:

— Foarte frumos! N-am auzit vreun discurs care să-mi placă mai mult, din ziua când Tom Bețivul i-a înjurat pe paznici din fereastra închisorii.

Băură în sănătatea lui, pentru cuvântarea lui, pentru viitorul lui, iar unul din ei cântă într-un falset întrerupt de sughițuri; Paxton proclama, fără să i se dea atenție, că vrea și el să țină un discurs; al doilea jucător de dame încercă să povestească o lungă istorie, complicată și indecentă, ba se cântară și câteva refrene urlate în cor. Deodată Brodie, care, schimbându-și dispoziția, rămăsese rece, impasibil și disprețuitor în mijlocul veseliei lor, își

împinse scaunul înapoi și se sculă ca să plece. Cunoștea valoarea acestor plecări subite, simțea câtă reținută demnitate zăcea în faptul de a lăsa aceste pușlamale îndobitocite de băutură să cânte și să facă tărăboi după placul lor, în vreme ce el pleca în momentul când putea să se retragă cu cinste și măreție.

— Ce te-a apucat, omule? Vrei poate să te întorci acasă? strigă primarul. Doar mai e mult până la douăsprezece!

— Mai stai un moment și o să mai golim o sticlă.

— Te așteaptă dragălașa de nevastă? șopti Grierson cu un aer inocent.

— Am plecat! strigă el aspru, încheindu-se la palton și bătând din picioare, apoi, în ciuda potopului lor de proteste, le aruncă o privire solemnă și spuse: Bună scara, domnilor.

Strigătele lor îl însoțiră pe când ieși în vântul rece al nopții, făcându-l să freamăte de o exaltare ce creștea pe măsură ce ecoul zgomotului lor slăbea; aceste țipete îi sunau acum în urechi ca niște osanale care, stingându-se, dar continuând să-l urmărească, păreau să se înalțe de pe caldarâmul acoperit de chiciură în răceala plăcută a aerului, ca un fum de tămâie înghețat. Fusese o seară de pomină, își spunea el, îndreptându-se spre locuința lui, printre siluetele alburii ale caselor ce se înălțau ca niște temple tăcute dintr-un oraș pustiu. Se umfla de mulțumire de sine, simțind că se justificase în ochii săi și ai lor. Alcoolul din el dădea pașilor săi ceva elastic și tineresc; în această stare de exaltare, pe care atmosfera plăcută din jurul lui o sporea, ar fi fost gata să treacă și peste munți; trupul îi fremăta și, în prada unor sălbatic și confuze pofte erotice, el vedea în fiecare din încăperile întunecate ale caselor pe lângă care trecea scena unor acțiuni de o tainică intimitate. Se simțea victima unei umiltoare și nedrepte privațiuni, zicându-și că va trebui să găsească în viitor o supapă pentru nevoile înăbușite și nesatisfăcute ale cărnii. Mica distanță ce-i rămăsese de străbătut până acasă îi ațâța pofta de a-și încheia în chip potrivit această seară glorioasă și, nefiind departe de a-și promite o asemenea încheiere, intră în casă întorcând apoi cu o mișcare energetică cheia grea a ușii de afară.

Observă că lumina mai era aprinsă în bucătărie, lucru pe atât de neobișnuit pe cât de tulburător, căci de câte ori se înapoia târziu, toate luminile erau stinse, afară de aceea care ardea cu fidelitate în vestibul, așteptându-i întoarcerea. Se uită la ceas, constată că era ora unsprezece și jumătate și zări din nou lumina, care părea a-i face semn prin crăpăturile ușii închise. Încruntând din sprâncene, își puse la loc ceasul, traversă vestibulul și, apăsând cu putere pe clanță, împinse ușa și pătrunse brusc în bucătărie; rămase înfapt acolo, aruncându-și ochii prin cameră și văzând-o pe soția lui șezând ghemuită în fața cenușii ce mai licărea în sobă. Deși îl

aștepta, doamna Brodie tresări la intrarea lui, speriată de apariția lui bruscă, care o smulgea din visele ei triste și de muta dezaprobare ce se citea pe fața lui încruntată. Când își întoarse, tremurând, spre el ochii roșiți, o privi mânios.

— Ce-i cu tine? Întrebă el, punând un accent sarcastic pe ultimul cuvânt. Ce mai cauți aici la ora asta, cu ochii scurși și cu pungi sub ei ca niște farfurii?

— Tată, șopti ea, n-ai să te superi, nu-i așa?

— Ce înseamnă iarăși smiorcăiala asta? Oare aceasta e primirea pe care o merit, și încă într-o seară ca asta? Nu poți să te bagi în pat înainte să mă întorc? scrâșni el. Acolo măcar nu sunt silit să mă uit la tine, căzătură bătrână. Halal muiere! Exact tipul care-i place unui bărbat să-l găsească atunci când se întoarce acasă. Te așteptai poate să te scot la plimbare, ca să-ți șoptesc vorbe dulci la lumina lunii? Tu care ai tot atâta foc în tine cât o veche pipă spartă!

Ea își ridică ochii spre fața lui încruntată și dezgustată și păru să se chircească și mai mult, să devină ștearsă ca o umbră. Incapabilă de a rosti o frază încheată, ca articulă neclar și tremurând un singur cuvânt: „Matt!”

— Matt! Micul și scumpul tău Matt! Ce s-a mai întâmplat cu el? Întrebă Brodie rânjind. A mai înghițit un sâmbure de prună?

— Scrisoarea asta, băigui ea, am primit-o azi de dimineață. M-am ținut toată ziua să ți-o arăt.

Cu o mână tremurândă, îi întinse foaia de hârtie mototolită, pe care o ținuse ascunsă o zi întreagă la pieptul ei ce palpita de spaimă. Mârâind batjocoritor, el îi smulse brutal scrisoarea dintre degete și o citi încet, în vreme ce ea se legăna într-o parte și într-alta, cu o privire absentă. Acum, când era vorba de fiul ei, limba i se dezlegă și gemu:

— Nu puteam s-o mai păstrez niciun minut pentru mine. Trebuia să te aștept. Nu fi supărat pe el, tată! Sunt sigură că nu vrea să te necăjească. Nu cunoaștem încă faptele, iar țara aceea trebuie să fie teribilă. Am bănuț că ceva nu era în ordine cu băiatul, când a încetat să mai scrie regulat. O să se simtă mai bine acasă.

Brodie sfârșise de citit cele câteva rânduri mâzgălite.

— Vasăzică, podoaba ta de băiat, cu succesele lui, se întoarce acasă la tine, mârâi el. Acasă la mama lui și la îngrijirile ei drăgăstoase.

— Poate că e spre binele lui, șopti. Am să fiu fericită să-l am din nou lângă mine și să-l ajut să se întremeze și să prindă iarăși puteri, dacă are nevoie.

— Știi că ai să fii fericită să-l ai iarăși aici, nebună bătrână ce ești, dar mie puțin îmi pasă!

Se uită din nou cu scârbă la foaia mototolită, apoi o strânse în pumn și o aruncă cu furie în foc.

— Și din ce motiv dă cu piciorul unui post așa de bun?

— Nu știu mai mult decât dumneata, tată, dar cred că nu o duce bine cu sănătatea. A avut totdeauna o constituție delicată... și cred că într-adevăr nu era făcut pentru o ședere la tropice.

Brodie o privi cu un rânjet.

— Nu e făcut, cap prost ce ești? Tu ai făcut din el un papă-lapte, cu toată răzgâiala ta. „Matt, pușorule, o maimuțări el, vino la mama să-ți dea un peni. Nu te uita la tata, mielușelule, vino la maică-ta, drăguțule, să te mângâi!” Oare asta îl face să se întoarcă atât de repede ca să se țină de pulpana ta? Dacă e așa, am să-l strâng de gât. Auzi dumneata! „P.S. Anunță-l, te rog, pe tata” – ironiză el, citind scrisoarea arsă. Nu are măcar curajul să-mi scrie mie, neisprăvitul! Nu! Trebuie s-o roage pe blânda și dulce maică-sa să-mi dea această veste bună. Ți-ai găsit bărbăție la caraghiosul ăsta!

— O, James, îl imploră, nu vrei să mă consolezi puțin? Sunt atât de nenorocită! Nu știu ce s-a întâmplat și nesiguranța asta mă omoară. Tremur pentru copilul meu!

— Să te consolez, bătrâno? făcu el cântând. Frumos mi-ar sta, zău, să iau de mijloc o buturugă ca tine! Și pe un ton brutal, plin de repulsie, adăugă: Nu pot să te sufăr! Știi bine lucrul ăsta! Nu însemni mai mult pentru mine decât o traistă goală. Ai reușit, ca soție, la fel cum ai reușit ca mamă. Una din odraslele tale te-a făcut de rușine, iar astălaltă pare pe cale să-i urmeze exemplul. Da, pare într-adevăr pe cale să facă la fel. Face cinste educației pe care i-ai dat-o. Deodată, privirea i se întunecă. Ia seama, numai, să nu mi-o strici și pe Nessie! E a mea. Să nu te atingi de ea! Scutește-o de neghiobiile tale sau îți sparg capul!

— Ai să-l primești aici, tată? gemu ea. N-ai să-l dai afară, nu-i așa?

Brodie râse cu răutate.

— Aș muri dacă l-ai goni ca pe... ca pe... adăugă Mama complet zdrobită.

— Am să mă gândesc, răspunse pe un ton dușmănos, încântat de gândul că o ținea în nesiguranță, revărsându-și asupra ei toată indignarea față de dezertarea neașteptată a lui Matthew și aruncându-i toată vina acestui eșec al fiului ei. O ura și așa, din cauza neputinței ei de a-i procura plăcerile la care jinduia și o detesta și mai mult din pricina insuccesului fiului ei. O va pune să-i plătească scump acest insucces, își spuse el; asupra ei avea să se abată tăișul ascuțit al furiei sale. Dacă Matthew renunțase la postul lui și era pe cale să se întoarcă, vina era numai a ei. Așa se întâmplă totdeauna: când copiii greșeau, erau ai ei, când erau vrednici de laude, îi revendica pentru el.

— Ești un om prea drept, tată, să nu asculți ce va avea să spună sau ce are de cerut, stăruie pe un ton plângăreț și lingușitor. Un om superb și mare ca tine nu poate face așa ceva. Sunt sigură că ai să-l lași să vorbească, să explice... trebuie să aibă un motiv.

— Bineînțeles că are un motiv, răspunse el sarcastic. Vrea să se întoarcă acasă și să trăiască pe spinarea lui taică-său. Nu mă îndoiesc de asta. Ca și cum n-am avea destule griji și fără a-l hrăni pe acest lingău! Țasta-i motivul măreței întoarceri. Își închipuie, desigur, că o să huzurească aici, lăsându-mă să muncesc pentru el, iar pe tine să-i lingi noroiul de pe ghetete. La dracu'! E peste puterile unui om! Fu apucat de un acces de furie amestecat cu un fior de antipatie. E prea mult, îi strigă din nou, al naibii de mult! Ridică mâna în semn de amenințare, ținând-o câteva clipe în aer, după care o întinse cu un gest brusc spre lampa de gaz și stinse lumina. Lăsându-și soția în întuneric, ieși cu pași grei din odaie.

În beznă în care ultima licărire a tăciunilor din sobă contura șters silueta informă a trupului ei ghemuit în fotoliu, doamna Brodie rămase nemișcată și mută. Așteptă multă vreme meditănd în tăcere, și gândurile triste ce o apăsau dădeau camerei o atmosferă și mai întunecată și melancolică. Așteptă, cenușa se răcea, până ce Brodie avea să se dezbrace, să se culce și, poate, să adoarmă. Într-un târziu, se urni în silă, strecurându-se pe ușă ca un animal hăituit și târându-se precaut până la etajul de sus. Scândurile, care trosniseră și scârțâiseră la urcarea lui Brodie, nu făcură niciun zgomot sub greutatea trupului ei firav. Și, totuși, scoase un oftat de ușurare, când, ajunsă la ușa odăii de culcare, auzi în întuneric ritmul greu al respirației soțului ei. Dormea. Intrând pe dibuite în cameră, ea își scoase veșmintele ponosite și pătate, așezându-le grămadă pe scaun pentru a doua zi. Se sui cu grijă în pat, ținându-și cu teamă cât mai departe de el trapul veșted, asemenea unei oi prăpădite și slabe ce s-ar culca lângă un leu adormit.

5.

— Mamă, întrebă Nessie în sâmbăta următoare, de ce se întoarce Matt?

Se juca prin cameră și se ținea de maică-sa, neastâmpărată și cicălitoare ca un copil pentru care o dimineață ploioasă de sâmbătă este cea mai mare nenorocire din toată săptămâna.

— Nu-i pria clima, răspunse scurt doamna Brodie.

Era o idee adânc înrădăcinată în mintea Mamei, ca un principiu esențial al doctrinei Brodie, că cei mici trebuie ținuți în necunoștința mecanismului

ascuns al treburilor, relațiilor și incidentelor din casă, mai ales când ele erau neplăcute. La întrebările ce priveau aspectele mai adânci și mai ascunse ale comportării lui Brodie și ale vieții, în general, ea răspundea liniștitor: „Ai să afli asta mai târziu, draga mea. Toate la vremea lor!” Iar pentru a pune capăt întrebărilor la care un răspuns nu putea fi evitat, Mama socotea că nu săvârșește un păcat mințind fără jenă, spre a menține intacte prestigiul și demnitatea familiei.

— E o țară unde bântuie friguri grozave, urmă ea. Și vaga intenție de a spori noțiunile de științe naturale ale lui Nessie o făcu să adauge: Sunt acolo lei, tigri, elefanți, girafe și tot felul de fiare și de insecte ciudate.

— Dar, mamă, insistă Nessie, Jenny Paxton mi-a spus că în tot șantierul se povestește că Matt a fost dat afară pentru că nu se ținea de treabă.

— Atunci ți-a spus o minciună urâtă. Fratele tău și-a dat demisia ca un gentleman.

— Când se întoarce, mamă? Crezi c-o să-mi aducă ceva? O maimuță sau un papagal? Aș prefera un papagal mai curând decât o maimuță. Maimuța m-ar zgâria, dar papagalul ar vorbi cu mine și ar spune: „Frumoasa Lora, frumoasa Lora”, și asta un canar n-o poate face, nu-i așa? Rămase o clipă pe gânduri, urmând apoi: Nu, nu vreau papagal, ar trebui să-i curăț colivia. Cred că mi-ar plăcea o pereche drăguță de papuci de marochin sau... sau un colier frumos de mărgear. Nu vrei să-i scrii, mamă?

— Potolește-te fetițo! Cum vrei să-i scriu, de vreme ce a și plecat încoace? Și afară de asta, Matt are altă treabă decât să se gândească la mărgele. Ai să-l vezi în curând.

— Vasăzică, se întoarce repede!

— Ai să afli la timp, Nessie. Dând glas speranțelor ei, adăugă: S-ar putea să sosească peste vreo zece zile, dacă s-a îmbarcat curând după ce mi-a scris.

— Zece zile! Ce bine! ciripi Nessie, începând să zburde prin cameră. Poate c-o să am puțină distracție când Matt va fi iarăși aici! A fost îngrozitor de când...

Se opri brusc, ca în fața unui zid amenințător, căci abordarea acestui subiect era riguros interzisă. Se uită cu teamă la maică-sa, tăcu un moment încurcată, dar văzând că doamna Brodie nu avea de gând s-o certe, întrebă, printr-o copilărească asociație de idei:

— Ce înseamnă, mamă, a intra la apă?

— Ce te-a apucat iarăși? Îți merge gura ca o morișcă. Nu poți să mă lași să-mi văd de treabă?

— O fată din clasă m-a întrebat dacă tata știe să înoate, pentru că l-a auzit pe taică-său spunând că James Brodie a intrat la apă.

— Isprăvește cu prostiile tale, nu-mi tot bate capul! strigă Mama. Tată-tău știe să se îngrijească de el și fără ajutorul tău. E o obrăznicie să vorbești așa despre el!

Totuși, naiva întrebare a fetei trezi în ea o vie și neașteptată neliniște. Ieșind din bucătărie cu o cârpă de praf în mână, ea se întreba în chip vag dacă nu exista vreo cauză mai serioasă care-l făcea pe bărbatul ei să fie tot mai zgârcit față de ea, reducându-i și amputându-i alocația pentru menaj, care de câteva luni încoace nu-i dădea putința să facă față cheltuielilor.

— Vai, mamă, nu eu vorbesc așa! răspunse Nessie, țuguindu-și copilărește botșorul și ținându-se după maică-sa. O spun celelalte fete din clasă. După felul cum vorbesc, ai zice că familia noastră are ceva ciudat. Sunt mai bună decât ele, nu-i așa, mamă? Tata i-ar putea bate pe toți laolaltă.

— Tată-tău e un om cum nu mai e altul.

Rostirea acestor cuvinte îi ceru un efort, dar le pronunță cu eroism, fără să-și dea seama de dublul lor înțeles; era preocupată numai de a arăta bunele tradiții ale casei.

— Nu trebuie să ascultați niciodată ce se vorbește pe socoteala lui. Oamenii spun multe lucruri rele când sunt geloși pe cineva.

— Sunt toate niște mincinoase ordinare, niște nerușinate. Am să le reclam profesoarei dacă mai spun vreo vorbă despre noi, conchise Nessie, turtindu-și nasul pe geamul ferestrei, ca un boț de chit. Tot mai plouă, toarnă din ce în ce mai tare, duce-s-ar la naiba!

— Nessie! Să nu mai spui asta! Nu e frumos! N-ai voie să vorbești așa de urât! o certă Mama, oprindu-se din lustruitul sfeșnicelor de bronz de pe placa din fața pianinei. Nu voia să aibă neplăceri cu Nessie. Cea mai mică greșeală trebuia îndreptată. Să ții minte asta sau am să te spun tatei –, o amenință ea, întorcându-și din nou obrazul înfierbântat spre pian, care, deschis anume de ea pentru a șterge praful, o aproba cu un zâmbet superior, rânjindu-și clapele ca o enormă dantură falsă.

— Voiam să ies ca să mă joc, asta e tot, se auzi de la fereastră o voce plângăreată, dar chiar dacă ploaia se oprește, totul e plin de băltoace. Am atât de mult de lucru toată săptămâna cu nesuferitele astea de lecții, că e o rușine să nu mă pot juca măcar sâmbăta.

Continuă să contemple cu jale peisajul lugubru de decembrie, strada umezită, câmpiile îmbibate de apă, crengile liniștite ale mestecenilor din față, ce picurau, melancolica lipsă de mișcare, tulburată numai de neîncetata cădere a ploii. Dar întreruperea flecăreliei ei fără rost nu ținu mult timp; în ciuda priveliștii deprimante, ea se porni, după câteva clipe, din nou:

— Uite o vrabie pe tunul nostru... o! Uite și alta... două vrăbiuțe ghemuite în ploaie pe tunul nostru de bronz. De ce ținem tunul ăsta? Nu trage nimeni

cu el și trebuie curățat tot timpul! N-am observat niciodată până acum ce comic e! o cicăli ea neîncetat pe maică-sa. Pentru ce-i așezat acolo? Spune, mamă!

— E un fel de ornament, pus de frumusețe. Cred că a fost ideea tatei, răspunse doamna Brodie, agasată, din spatele pianului.

— Ar fi fost mai frumos să punem acolo o brazdă de pansele sau niște tufe de merișor, cum are Jenny Paxton în fața casei, răspunse Nessie; urmă apoi să pălăvrăgească încet, dând glas gândurilor ei nestatornice: Nu se simte nicio adiere în copacii de peste câmp. Stau în ploaie ca niște statui. „Ploaie, ploaie nesățioasă, du-te-n Spania și ne lasă!” Dar vorba asta tot n-o gonește. Nu e decât o poveste ca a lui moș Crăciun. Are o barbă albă. Mă întreb cum o fi arătând un spaniol? Are o față neagră? Capitala Spaniei e Madridul. Exact. Ești prima în clasă, Nessie Brodie. Bravo ție! O să-l bucare pe tata. Ce vreme pentru o sâmbătă liberă! Stau aici și mă ocup cu geografia! Niciun om pe stradă. Ba nu! Nu-i adevărat, mi se pare că văd un bărbat. Urcă strada. Nu-i un bărbat, e un băiat de la telegraf! Era o descoperire senzațională și neașteptată în priveliștea sumbră și monotonă. Încântată, Nessie se cramponă de ea. Mamă! Mamă! Cineva o să primească o telegramă! Văd băiatul pe stradă. Vine direct încoace. O, uite, uite! strigă ea transportată și arzând de curiozitate și-nerăbdare. Vine la noi!

Zărindu-l pe băiat urcând treptele de la intrare, doamna Brodie lăsa din mână cârpa de praf și alergă la fereastră. Îndată după aceea, clopoțelul de la ușă fu tras cu atâta putere, încât îi sună în urechi ca un semnal de alarmă. Rămase încremenită. Îi era o frică imensă de telegrame, căci vedea în ele pe vestitorii grăbiți ai unor nenorociri neprevăzute; nu o făceau să se aștepte la vreun eveniment fericit – o naștere sau o nuntă –, ci doar la dezastrul subit și nebanuit al morții. Pe când stătea nemișcată, un nou și fatidic sunet al clopoțelului o izbi în urechi și, ca și când cordonul acestuia ar fi fost în legătură cu firele nenorocirii, el îi trezi amintirea singurei ocazii din viața ei când mai primise o telegramă: aceea care-i vestea moartea mamei ei. Fără a se uita la Nessie, spuse răgușit:

— Du-te la ușă și vezi ce este.

Când însă Nessie, fierbând de nerăbdare, ieșise alergând din salon, căută să se liniștească; își spuse că factorul venise poate numai să ceară o informație despre vreun nume necunoscut sau o adresă nedescifrabilă, ceea ce se întâmpla destul de des, dat fiind că locuiau în ultima casă a străzii. Își încordă auzul cât putea, căutând să prindă de la ușă ecoul dătător de speranță al unei conversații, dar în zadar, căci Nessie se întoarse într-o clipă fluturând în mână, cu aerul triumfător de a fi făcut o descoperire personală, un plic portocaliu și strigând pe nerăsuflăte:

— E pentru tine, mamă; întreabă dacă vrei să trimiți un răspuns.

Mama apucă telegrama ca și cum ar fi atins o viperă și, răsucind-o cu teamă, o examinează cu aceeași groază cu care ar fi privit această primejdioasă reptilă.

— Nu pot să citesc fără ochelari, murmură ea, neîndrăznind să deschidă telegrama și căutând să câștige timp.

Iute ca fulgerul, Nessie ieși din odaie, aducând într-o clipă ochelarii cu ramă de oțel.

— Uite-i, mamă! Acum ai să poți să citești. Deschide-o!

Doamna Brodie își puse încet ochelarii, se uită din nou, cu teamă, la înfiorătorul obiect din mână ei și, întorcându-se spre Nessie, îngăimă, într-un acces de nehotărâre și spaimă:

— Poate că e mai bine să aștept până se întoarce tata. Nu am dreptul să deschid un plic ca ăsta. E treaba tatei, nu crezi, draga mea?

— Haide mamă, deschide-o! stăruie Nessie cu nerăbdare. Ți-e adresată ție și băiatul așteaptă răspunsul.

Doamna Brodie deschise plicul cu degete țepene și stângace, scoase tremurând hârtia dinăuntru, o despături și își aruncă privirea pe ea. O contemplă multă vreme, ca și cum n-ar fi conținut doar nouă cuvinte, ci un mesaj atât de lung și de complicat, încât depășea puterea ei de înțelegere. Treptat însă, fața ei căpăta o nuanță cenușie, cadaverică, părând să se micșoreze și să se îngusteze; trăsăturile ei se alungiră, obrajii se prăbușiră de parcă un suflu glacial ar fi stins deodată slaba licărire ce-i însuflețea, făcându-i să înghețe într-o stranie și nefirească imobilitate.

— Ce spune, mamă? întrebă Nessie ridicându-se curioasă în vârful degetelor.

— Nimic, răspunse doamna Brodie cu voce surdă, mecanică. Se așeză pleoștită pe sofa, ținând între degetele ei tremurătoare foaia de hârtie ce făcea.

În fața ușii de la intrare, băiatul se agitase nerăbdător câteva minute, iar acum se apucase să fluiera și să bată zgomotos cu vârful gheții în treapta scării, voind să arate, prin aceasta, în felul lui, că nu era dator să-și petreacă toată ziua acolo.

— Vrei ca factorul să aștepte un răspuns? întrebă Nessie iscoditor, observând, dar neînțelegând pe deplin imobilitatea și consternarea mamei.

— Nu e niciun răspuns, spuse mașinal doamna Brodie.

Primind această comunicare de la Nessie, băiatul de la telegraf plecă, continuând să fluiera fără grijă, ca unul care, deși conștient de importanța

lui de instrument al destinului, era cu totul nepăsător la ravagiile produse de distrugătoarea misivă adusă de el.

Nessie se întoarse în salon și, uitându-se la maică-sa, aspectul acesteia i se păru și mai straniu, ba, scrutând-o mai îndelung, o găsi de nerecunoscut.

— Ce e cu tine, mamă? Ești teribil de palidă.

Îi atinse ușor obrazul, simțind sub degetele ei calde că era rece și tare ca lutul. Cu o misterioasă intuiție, continuă apoi:

— E vreo știre despre Matt în telegramă?

Auzind numele fiului ei, doamna Brodie reveni din împietrirea ei în lumea reală. De-ar fi fost singură, s-ar fi topit într-un nestăpânit potop de lacrimi; în prezența lui Nessie însă, făcu, în ciuda descurajării ei, un energic efort de a stăpâni plânsul ce o podidea și, luptând spre a se reține, căută să cugete cu toate forțele minții ei amorțite. Împinsă de cel mai puternic impuls al firii, la o încordare a cugetului și a voinței, care în mod normal ar fi fost peste puterile ei, ea se întoarse cu o mișcare bruscă spre fata ei și șopti:

— Nessie, urcă-te sus și vezi ce face bunica. Nu-i pomeni de telegramă, dar caută să afli dacă a auzit clopoțelul. Ai să faci asta pentru Mama, scumpa mea?

Cu vioiciunea ce o caracteriza, Nessie înțelese exact ce dorea Mama de la ea și, acceptând cu bucurie sarcina de a îndeplini una din aceste misiuni confidențiale pe care le adora, dădu de două ori încet din cap, ca să arate că pricepuse, și ieși fără grabă din cameră.

De îndată ce fiica ei plecă, doamna Brodie desfăcu telegrama mototolită de degetele ei crispate și, cu toate că mesajul i se întipărise cu litere de foc în memorie, își aruncă din nou ochii asupra lui, articulând cu buze tremurătoare fiecare cuvânt: „Trimite imediat telegrafic patruzeci lire post-restant Marsilia, Matt”.

Își cerea banii! Cerea economiile pe care i le trimisese ei, cele patruzeci de lire sterline pe care dânsa le investise pentru el în Societatea de construcții! Înțelese imediat că Matt se găsea blocat la Marsilia, rămas în impas, într-o situație disperată și că avea nevoie imediată de bani spre a ieși din această teribilă și primejdioasă strâmtoare. I se furase punga, fusese lovit în cap și jefuit, vaporul plecase lăsându-l despuiat de tot avutul lui, la Marsilia. Chiar numai numele de Marsilia – necunoscut, străin, sinistru – îi îngheța sângele, sugerându-i toate nenorocirile imaginabile ce puteau să se abată asupra fiului ei iubit, căci pe simpla bază a acestei misterioase și tulburătoare cereri, ea era definitiv convinsă că Matt era victima nevinovată a unor deplorabile și sfâșietoare împrejurări. Examinând cu meticulozitate toate elementele disponibile, ea observă că telegrama fusese predată la Marsilia chiar în dimineața aceea – ce repede sosise funesta știre! – ceea ce dovedea

că fiul ei fusese în stare s-o expedieze și că, în consecință, măcar viața lui nu era imediat primejduită. Se refăcuse poate de pe urma perfidului atac împotriva lui și acum doar aștepta cu răbdare și îngrijorare sosirea banilor. Rătăcind prin meandrele acestor presupuneri, gândurile ei se întorceau totuși, fără greș, spre unica și implacabila concluzie că trebuia să expedieze banii. La acest gând, un fior rece o străbătu. Nu-i putea trimite; nu putea trimite nimic. Cheltuise cele patruzeci de lire până la ultima lăascaie.

În cursul ultimelor nouă luni, se luptase disperat cu problemele bănești. Brodie îi redusese treptat banii de menaj, scăzându-i în cele din urmă la jumătate, dar pretinzând totuși pentru el aceeași mâncare excelentă și în aceleași cantități exagerate. Dacă soția lui manifesta chiar și cea mai ușoară tendință de economie în privința meselor, ea avea de îndurat o întreagă tiradă plină de sălbatică ironie, în care el o trata de nepricepută și incapabilă de a administra cum trebuie modestul buget al casei. O batjocorea, înșirându-i talentele superioare ale mamei sale, dându-i exemple convingătoare despre calitățile ei de menajeră, descriind în amănunt felurile de mâncare, pe cât de delicioase, pe atât de ieftine pe care i le gătea înainte de căsătoria lui și amenințând-o că, în ciuda vârstei înaintate a mamei lui, avea să treacă direcția casei în mâinile ei mai competente. Degeaba îi obiectase Mama sfios că-i dădea prea puțini bani, că viața se scumpea, că Nessie creștea și avea nevoie de îmbrăcăminte, încălțăminte și cărți de școală, care costau mai mult, că bunica Brodie nu înțelegea să renunțe la niciuna din comoditățile și plăcerile cu care era deprinsă. Ar fi fost tot atât de zadarnic să încerce a-l convinge că nu cheltuia niciun ban pentru nevoile ei proprii, că de trei ani nu-și mai cumpărase niciun lucru nou, astfel încât ajunsese tipul însuși al femeii mizerabil îmbrăcate, expunându-se tocmai prin această abnegație și economic la batjocurile și ocările lui.

Văzând că, în ciuda slabelor și inutilelor ei protestări inițiale, ea accepta suma redusă și părea să se descurce cu ea, el trase concluzia că fusese prea larg, și cum banii deveniseră acum atât de scumpi pentru el, încât ocazia de a face economii pe spinarea ei îl încânta, el strânsese până la ultima limită baierile pungii, ținând-o și mai tare sub apăsarea călcâiului său.

Cu toate că ea se luptase să scoată dintr-un șiling doi, făcându-și cumpărăturile în locurile cele mai ieftine, tocmindu-se și lingușindu-i pe negustori în așa măsură, încât câștigase reputația de a fi meschină și cărpănoasă, lucrurile nu putuseră continua. Conturile neachitate se adunaseră, negustorii își pierduseră răbdarea, astfel că, în cele din urmă, ea alesese calea minimei rezistențe, atacând banii lui Matthew. Îndată totul mersese mai ușor. Brodie o bombănea mai rar cu privire la mâncare, iar pretențiile plângărețe și senile ale bătrânei se potoliră. Nessie căpătă un

palton nou, taxele școlare fură plătite, iar măcelarul și băcanul, care așteptaseră atât de mult, își văzură conturile achitate. Doamna Brodie însăși nu se alesese cu nimic; nici cu îmbrăcăminte, nici cu vreo mică găteală, nici cu satisfacerea vreunei fantezii; fusese numai scutită vremelnic de muștrările soțului ei și scăpată de grijile cauzate de datorii. Își împăcase cugetul față de acțiunea ei, spunându-și că Matt îi destinase de fapt ei acești bani și că o iubea atât de mult, încât nu putea fi decât fericit ca dânsa să-i folosească; se mai gândise apoi că nu-i cheltuise pentru ea și că, fără îndoială, avea să strângă această sumă în vremuri mai bune și să i-o restituie.

Patruzeci de lire! Era o sumă enormă! Cu toate că o cheltuise cu atâta ușurință, nici nu era de conceput să o poată înlocui. În condițiile dinainte și cu cea mai strictă economie, ea ar fi putut eventual realiza suma în lungul interval de un an; dar avea nevoie de ea imediat. Buzele-i tremurau și inima i se topea; îndată însă se reculese, adunându-și tot curajul spre a-l ajuta pe Matt. Își încleștă energic fălcile, ridicându-și privirea spre Nessie, care se întorcea în cameră.

— Bunica își aranja sertarul, îi șopti Nessie cu un aer de conspirator. N-a auzit clopoțelul și nu știe nimic. Am iscodit-o cu multă băgare de seamă.

— Ești o fată bună și deșteaptă, spuse Mama. Nimeni nu trebuie să afle de telegrama asta. N-ai să suflă un cuvânt despre ea. A fost numai și numai pentru mine. Am încredere în tine și am să-ți fac un cadou frumos, dac-ai să-ți ții gura. Simțind totuși că o explicație oarecare era necesară, încheie în chip vag: Era doar de la o veche prietenă de la țară... o prietenă a mea, care are mici neplăceri.

Nessie își duse arătătorul la buze, încântată de a împărtăși un secret cu maică-sa și indicând, cu acest gest de copil precoce, că era vrednică să i se încredințeze cele mai intime și mai mistuitoare taine din lume.

— Foarte bine! Dar nu uita că mi-ai dat cuvântul. Tată-tău nu are nevoie să știe nimic despre întâmplarea asta, zise doamna Brodie ridicându-se.

Ar fi dorit să poată reflecta în liniște, dar nu mai era mult până la prânz și avea de pregătit masa. Oricare ar fi fost grijile ce o apăsau, treaba din casă trebuia făcută, mâncarea trebuia dată la masă cu o punctualitate fără greș, stăpânul trebuia dispus favorabil și hrănit din belșug și pe gustul lui. Apucându-se să curețe o oală mare de cartofi, ea căută să decidă ce avea de făcut.

Din capul locului își dădu seama că nu putea găsi niciun ajutor la soțul ei. Ar fi suportat orice de dragul lui Matt, dar îi era cu neputință să-l înfrunte pe soțul ei și să-i ceară suma absurdă de patruzeci de lire, fiind sigură dinainte că ar fi refuzat cu hotărâre să trimită banii. A-i aduce astfel la cunoștință

problema, ar fi însemnat să-i dezvăluie vinovăția ei, să-i stârnească mânia cumplită, fără a ajunge la niciun rezultat concret. Chiar pe când făcea acest raționament, îl vedea în fața ochilor, răstindu-se batjocoritor: „Vasăzică e la Marsilia? Ei bine, n-are decât să se întoarcă înot sau pe jos. I-ar face mult mai bine, drăguțul de el.”

Chibzui apoi asupra posibilității de a face apel al Agnes Moir. Nu încăpea nicio îndoială că Agnes, care, ca și Mama, nu-i putea refuza nimic lui Matthew, s-ar fi arătat imediat dispusă a trimite banii, cu toată rușinoasa răceală și indiferență pe care el i-o arătase în ultimele luni, pricinuindu-i atâta suferință. Din nenorocire, însă, era tot atât de neîndoios că Agnes nu avea patruzeci de lire. Părinții ei erau oameni onorabili, dar săraci; nevoia îi pândeia la ușă și chiar dac-ar fi dorit să pună banii la dispoziția lui Agnes, era de neconceput ca ei să-și poată procura deodată o sumă atât de mare. De altfel, simțise de curând în atitudinea lui Agnes față de dânsa o umbră de muștrare, destul de justificată prin suferințele și amărăciunile ei nemeritate. Cum putea așadar doamna Brodie, în prezența unei asemenea virtuți ofensate, să mărturisească că a furat banii fiului ei adorat? Neprihănită miss Moir ar condamna-o îndată, ar renega-o poate în ochii întregului oraș.

Părăsi deci ideea de a recurge la Agnes, dar în timp ce gătea mașinal mâncarea, mintea îi lucra cu înfrigurare, căutând să țină pe loc clipele ce se scurgeau. Când Brodie sosi, ea servi masa fără să înceteze niciun moment de a se concentra cu înverșunare asupra problemei ce o obseda. Era atât de distrată, încât așeză din greșeală în fața lui Brodie mica farfurie a lui Nessie.

— Ce, ești beată, femeie? urlă el, uitându-se la porția minusculă. Sau poate aștepți de la mine să repet minunea cu pâinile și peștii?

Schimbând degrabă farfuriile, ea roși, simțindu-se vinovată că a fost prinsă cu gândurile în altă parte; dar ce ar fi putut ea să spună spre a se scuza: „Mă gândesc cum aş putea găsi patruzeci de lire pentru Matt”?

— A dat poate pe gât o înghițitură, ca să-și dreagă puterile, chicoti bunica răutăcios. Se vede că așa și-a petrecut vremea toată dimineața.

— Vasăzică pe asta se duc banii casei! spuse Brodie batjocoritor, cântându-i în strună bătrânei. Pe băutură! Lasă că o să vedem noi ce e de făcut în privința asta!

— Se vede că de acolo îi vine nasul ei roșu și ochii aceia ursuzi, răspunse bunica.

Nessie nu spuse nimic, dar ochеadele fățișe de fidelitate și solidaritate ce le arunca maică-sii erau atât de pline de înțeles, încât riscau să dezvăluie totul. Totuși, explozia fu evitată, iar când Brodie plecă și bătrână urcă în camera ei, Mama respiră mai liber și-i spuse lui Nessie:

— Vrei să strângi masa, drăguța mea? Am câteva curse de făcut. Îmi ești de mare ajutor astăzi și dacă speli vasele până când mă întorc, am să-ți aduc câteva bomboane.

În grozava ei dilemă, era totuși în stare să folosească o subtilă strategie într-o treabă atât de mărunță și, cu toate că ploaia încetase, Nessie, atrasă de momeala dulciurilor și încântată de a fi tratată de maică-sa ca o persoană adultă, consimți cu plăcere.

Doamna Brodie își puse pălăria și paltonul – același pe care-l purtase atunci când îl însoțise pe Matt până la Glasgow în ziua plecării lui – și ieși grăbită din casă. Traversă cu pași repezi Câmpul comunal și apucă pe strada ce ducea în dosul gării. La întretăierea dintre Railway Road și College Street, ea se opri în fața unei prăvălii mici și scunde care purta deasupra lintoului arcuit al ușii trei bile de alamă, însemnele rușinoase ale unei dughene de împrumuturi pe amanet. Pe geam, o inscripție cu litere albe, murdare, din care unele lipseau și altele erau pe jumătate șterse, indica nu tocmai clar: *Achiziții de aur, argint, danturi vechi. Împrumuturi de bani*, iar în spatele ei, o tăbliță prăpădită de ardezie purta, scrisă cu cretă, însemnarea mai concisă, dar mai puțin atrăgătoare: *Cumpărăm zdrențe*. Doamna Brodie contemplă cu teamă și neîncredere această prăvălie: singurul loc din vechiul și respectabilul Levenford unde se împrumutau bani pe amanet. A intra acolo – știa bine acest lucru – era cea mai adâncă umilire pentru o persoană onorabilă, iar crima și mai mare de a fi văzut de alții intrând însemna rușine, dezonoare și descalificare socială. Își dădea seama de toate acestea, simțea, de asemenea, cât de incapabilă era să înfrunte ororile ascunse înăuntru, totuși, strângând din buze, se strecură cu mult curaj în dugheană, repede și imaterială ca o umbră. Numai sunetul puternic al clopoțelului fixat de ușă îi dezvălui intrarea și, în timp ce bătaia lui stridentă continua, ea se văzu în fața unei tejghele dintr-o mică despărțitură semănând cu o lojă, lângă care se aflau alte două la fel. Cifra trei avea în aparență aici o semnificație cabalistică atât la exterior, cât și înăuntru, dar în această despărțitură doamna Brodie era mai ferită de priviri străine decât sperase. Așadar, chiar în această lume decăzută păreau să existe totuși urme vagi de delicatețe! Când clopoțelul încetă să sune, nările ei începură treptat să simtă un miros pătrunzător de untură fierbinte și de ceapă, provenind dintr-un loc invizibil. Gata să leșine din pricina acestui miros grețos, ea închise ochii, iar când, după o clipă, îi deschise, văzu în fața ei un om mic și îndesat, ivit ca prin farmec de după norul opac de abur ce umplea fundul prăvăliei. Avea o barbă lungă, pătrată, cenușie ca fierul și ușor cărlionțată, sprâncene stufoase de aceeași culoare, sub care clipeau niște ochi rotunzi și strălucitori ca de pasăre. Se înclină respectuos, dar privirea acestor bile negre nu se desprinsese

nicio clipă de obrazul doamnei Brodie. Era un evreu polonez, a cărui stabilire la Levenford putea fi atribuită numai tendinței neamului său de a înfrunta adversitățile și care, nereușind să-și asigure altfel existența pe terenul ingrat al orașului, fusese silit să vegeteze, așa cel puțin se părea, cumpărând și vânzând vechituri și zdrențe. Fire blândă și inofensivă, nu punea la inimă cuvintele jignitoare cu care era întâmpinat când își făcea tururile prin oraș, cu căruciorul tras de un măgar, strigând: „Zdrențe, cârpe, sticle goale cumpărăm!” și nu se plângea de nimic, exprimându-și numai, față de cei dispuși să-l asculte, regretul că orașul n-avea sinagogă.

— Doamna țe dorește? sâsâi el.

— Dați bani cu împrumut? îngăimă doamna Brodie.

— Și țe aveți de amanetat? aruncă el. Cu toate că glasul îi era blând, ea se sperie de acest fel brutal de a se exprima.

— Nu am nimic la mine, dar aș vrea să împrumut patruzeci de lire.

Se uită cu coada ochiului la ea, examinând atent îmbrăcămintea ei uzată și demodată, mâinile aspre cu unghiile rupte, aurul pălit și subțiat al unicului inel de pe degetele ei, pălăria ridicolă și turtită; niciun amănunt al jalnicului și sărăcăciosului ei aspect nu scăpă ochilor săi ce sclipeau. O luă drept nebună. Mângâindu-și între degetul mare și arătător nasul cărnos, spuse îngândurat:

— E o grămadă de bani. E nevoie de garanții. Aduțeti aur sau bijuterii, dacă vreți să căpătați suma asta.

Firește că ar fi trebuit să aducă bijuterii! În romanele pe care le citea, giuvaierele erau totdeauna piatra de încercare a bunăstării unei doamne, ea însă nu avea, afară de verigheta ei, decât ceasul de argint al maică-sii, pe care, în cazul cel mai fericit, l-ar fi putut amaneta cu cincisprezece șilingi. Înțelegând acum cât de slabă era poziția ei, doamna Brodie bâigui:

— N-ați putea să-mi împrumutați banii pe mobila mea sau... în schimbul unei chitanțe? Am citit în ziare că unii oameni fac acest lucru, nu-i așa?

Negustorul continuă să-și frece nasul, spunându-și în gând că femeile astea din oraș erau toate la fel: uscățive, istovite și stupide. Nu pricepea că afacerile lui se încheiau pe bază de șilingi, nu de lire și că el, chiar dacă, la urma urmei, ar fi putut găsi suma cerută, era obligat să pretindă garanții și dobânzi care, după cum își dăduse seama din prima aruncătură de ochi, întreceau cu mult posibilitățile ei? Clătină din cap pe cât de amabil pe atât de hotărât, declarând pe un ton conciliant, și cu un gest de regret:

— Nu fațem afațeri de astea. Înțercați la o firmă mai mare... poate dincolo, în oras. O, da! Poate că ei dau. Au mai mulți bani decât un om sărac ca mine.

Doamna Brodie, consternată și umilită, cu inima palpitând, îl privi în tăcere; înfruntase primejdia, suferise rușinea de a intra în această infamă cocioabă, fără a-și atinge țelul. Era însă silită să accepte hotărârea, n-avea încotro, și iat-o din nou pe această stradă murdară, printre băltoace și gunoaiele din rigolă, fără a fi obținut măcar una din cele patruzeci de lire ce-i trebuia. Era complet descurajată, dar pe când se depărta în grabă din aceste locuri, se gândea cu neliniște crescândă că, deși nu realizase nimic, Matt aștepta chiar în acest moment sosirea neîntârziată a banilor. Aplecându-și umbrela peste obraz ca să nu fie recunoscută, își iuți cu înfrigurare pașii, îndreptându-se spre casă.

Nessie, care-și pusese un șort improvizat, o aștepta jucându-se triumfător de-a gospodina lângă un morman de veselă spălată și uscată, pregătindu-se să-și ia în primire răsplata meritată: bomboanele; dar Mama o împinse brutal la o parte.

— Altă dată, Nessie! strigă ea. Nu mă plictisi! Ți le iau altă dată.

Intră în oficiu și își vârî mâna în lada în care se păstrau, pentru trebuințele casei și mai ales pentru a aprinde focul, numere vechi din ziarele și revistele aduse acasă de Brodie. Scoțând un teanc din ele, ea le întinse pe pardoseala de ciment și îngenunche în fața lor, ca și cum s-ar fi prosternat în fața unui idol fals. Își aruncă repede ochii peste câteva din aceste foi până când găsi, cu un strigăt de ușurare, ceea ce căuta. Ce spusese nenorocitul acela de evreu? „Încercați la o firmă mai mare”, o sfătuisese el în englezeasca lui pocită. De aceea alege cel mai mare anunț, care arăta cu multe înflorituri atrăgătoare, că Adam McSevitch – scoțian get-beget desigur! – împrumută de la 5 până la 500 de lire fără garanții, ci pe bază de simplă chitanță, că vizitează prompt la domiciliu pe clienții din împrejurimi și – detaliu demn de reținut – că discreția cea mai deplină este garantată, ba chiar pretinsă între împrumutător și client.

Respirând mai liniștit, doamna Brodie, care nu-și scosese pălăria și paltonul, se ridică, trecu în bucătărie și, așezându-se, redactă cu îngrijire o scurtă scrisoare, prin care-l invita pe Adam McSevitch să se prezinte la locuința ei luni de dimineață, la ora unsprezece. Sigilă scrisoarea cu cea mai mare precauție și, deși abia se târa de oboseală, porni din nou în oraș. În toată această agitație, durerea ei permanentă din coastă o înjunghie cu mai multă putere; ea însă nu se lăsă influențată în goana ei, reușind să ajungă pe la trei jumătate la poșta centrală, unde cumpără o marcă și puse cu grijă scrisoarea la cutie. După aceea întocmi și expedie o telegramă către „Brodie. Post-restant. Marsilia”, care spunea: „Banii sosesc sigur luni. Îmbrățișări. Mama”. Costul acestui mesaj o ului, dar cu toate că l-ar fi putut reduce prin omiterea ultimelor două cuvinte, nu se putu hotărî la aceasta. Trebuia, mai

presus de orice, să-i dea de înțeles lui Matt că ea, maică-sa, era aceea care expediase cu mâna ei telegrama și că-l iubea.

Pe drumul spre casă încerca un sentiment de ușurare: ideea că realizase ceva și că luni avea cu siguranță să obțină banii, o calma. Totuși, când ziua se apropie încet de sfârșit, doamna Brodie începu din nou să fie cuprinsă de neliniște și nerăbdare. Mângâierea pe care o găsisese în acțiunea ei hotărâtă dispăru treptat, lăsând-o tristă, inertă și descumpănită, apăsată de îndoieli chinuitoare. Oscila între extreme de nehotărâre și spaimă; simțea că nu va reuși să obțină banii, apoi că va fi cu siguranță descoperită; se îndoia de îndemânarea ei de a-și duce la bun sfârșit străduințele; se cutremura ca în fața unui ireal și oribil coșmar la ideea că tocmai ea, care era mai puțin făcută ca oricine pentru aceasta, încerca să trateze cu niște cămătari.

Duminica fu pentru dânsa o succesiune nesfârșită de minute, în cursul scurgerii cărora se uită de o sută de ori la pendulă, ca și cum ar fi putut grăbi astfel trecerea anevoioasă a timpului și pune capăt neliniștii și așteptării chinuitoare a fiului ei. De-a lungul orelor leneșe ale acestei zile ce nu se mai sfârșea, își repetă de nenumărate ori în minte planul atât de simplu pe care-l făcuse, întrebându-se cu emoție cum va avea să-i vorbească lui McSevitch. Uneori era convinsă că el o va trata ca pe o doamnă, alteori simțea că nu va fi așa. Reciti pe ascuns anunțul din ziar, simțindu-se încurajată de oferta lui liniștitoare de a da cu împrumut 500 de lire, apoi, dimpotrivă, indignată de această neînchipuită sfruntare. Când se duse în cele din urmă să se culce, capul îi vâjâia de zăpăceală și se văzu copleșită în vis de o avalanșă de piese de aur.

În dimineața de luni abia de-și mai putu păstra atitudinea obișnuită, până într-atât era de vizibilă teama ce o făcea să tremure. Din fericire, însă, neliniștea ei rămase neobservată; oftă ușurată când întâi Nessie și pe urmă Brodie dispărură pe ușa din față. Îi mai rămânea să se descotorosească de bunica Brodie, căci încă din momentul când trimisese scrisoarea, își dăduse seama pe deplin de primejdia evidentă la care ar fi expusă în cazul că această bătrână iscoditoare, limbută și dușmănoasă s-ar afla în casă la ora fixată pentru vizita lui McSevitch. Riscul ca bunica să descopere întreaga afacere era prea mare, astfel că Mama se pregăti cu nebanuită șiretenie să o atace în partea cea mai sensibilă. Așadar, când la ora nouă și jumătate îi duse sus tava cu micul dejun, compus ca de obicei din porridge cu lapte, doamna Brodie nu părăsi imediat camera, cum făcea în fiecare zi, ci se așeză pe pat, uitându-se la bătrână cu prefăcută și exagerată îngrijorare:

— Mamă-mare, începu ea, mi se pare că de la o vreme n-ai mai ieșit deloc din casă. Ești foarte palidă astăzi. N-ar fi rău să iei puțin aer în dimineața asta.

Bătrâna se opri cu lingura de porridge în ghearele ei îngălbenite și aruncă pe sub crețurile albe ale bonetei ei de noapte o privire bănuitoare spre Mama.

— Unde să mă plimb pe o vreme de iarnă ca asta? Întrebă cu neîncredere. Vrei, poate, să mă aleg cu o aprindere de plămâni, ca să scapi de mine?

Mama se sili să râdă, știind numai ea cât o costa să simuleze această veselie.

— Dar e o zi minunată! strigă. Și știi ce am să fac? Am să-ți dau doi șilingi ca să-ți cumperi niște „Deesides” și niște turțițe.

Bunica o măsură cu bănuială, mirosind imediat un motiv ascuns, dar simțindu-se totodată atrasă de această momeală extrem de ademenitoare. În lăcomia ei senilă, avea o mare slăbiciune pentru biscuiții crocanți, cunoscuți sub numele de „Deesides” și adora prăjiturilele rotunde și plate pomenite de Mama. Căuta să aibă totdeauna în odaia ei o mică provizie din aceste bunătați, pe care le păstra în două cutii separate de tablă din sertarul de sus al scrinului. Acum, însă, după cum doamna Brodie știa, această provizie se epuizase. Era o ofertă ispititoare!

— Unde sunt banii? Întrebă cu șiretenie.

Fără niciun cuvânt, Mama îi arătă moneda ce-i strălucea în palmă.

Bătrână o fixă clipind din ochii ei tulburi, calculând fulgerător că suma avea să-i ajungă nu numai ca să-și cumpere biscuiții și turțițele, ci poate și ca să guste un păhărel.

— La urma urmei, aș putea să fac câțiva pași, murmură ea alene, schițând un câscat în semn de indiferență.

— Ai dreptate, mamă-mare... am să te ajut, o încurajă Mama.

Căutând să nu-și trădeze bucuria ce o făcea să tremure și simțind că până acum ieșise biruitoare, doamna Brodie o ajută pe bătrână să se scoale din pat. Nelăsându-i timp să se poate răzgândi, îi puse într-o clipă numeroasele ei veșminte, legând o sumedenie de panglici, îi trase în picioare ghetele cu gumilastic, îi aduse boneta cu mărgelile și o înveli cu capa ei neagră, presărată cu paiete. Îi întinse apoi pe o farfurioară spartă dantura falsă și îi înmână moneda de doi șilingi. Sfârșind astfel echiparea bunicii cu armele necesare pentru lupta cu dulciurile, o ajută să coboare scara și o urmări pe când înainta pe stradă, cu mersul ei legănat, înainte ca pendula să arate ora zece și jumătate. În cea mai mare grabă, Mama făcu apoi paturile, spălă vasele, deretică în casă, își dădu, după propria ei expresie, o ținută convenabilă și se așeză, cu sufletul la gură, lângă fereastră, spre a-și aștepta vizitatorul.

Când acele ceasornicului de marmură de pe căminul din salon se apropiară de ora unsprezece, Mama începu să tremure de emoție, căci se aștepta să vadă dintr-o clipă într-alta o trăsură apropiindu-se în goană și să

audă clopoțelul de la ușă sunând o dată cu prima bătaie a orei. Când, în sfârșit, ceasornicul bătu de unsprezece și tăcu, doamna Brodie se întrebă dacă McSevitch îi va aduce banii într-un săculeț cu monede de aur, sau i-i va înmâna în bancnote imaculate; văzând apoi ceasornicul arătând cinci, zece și apoi cincisprezece minute după ora fixată, fără ca nimeni să sosească, ea începu să se neliniștească. Dacă vizitatorul ei nu va sosi la ora anume stabilită de ea, toate combinațiile făcute de dânsa cu atâta grijă vor fi zădărnice. Mama se înfioră gândindu-se la cele ce s-ar întâmplă dacă el ar sosi la ora prânzului, când soțul ei avea să fie acasă.

La douăsprezece fără douăzeci pierduse aproape orice speranță, dar deodată zări două personaje bizare ivindu-se peste drum. Veneau pe jos și nu aveau geantă. Erau îmbrăcați exact la fel, într-un chip care, după socoteala doamnei Brodie, reprezenta culmea eleganței, perfecțiunea însăși a modei masculine din acea vreme. Meloanele lor, ale căror boruri întoarse în sus aproape că atingeau fundul bombat, erau înfipite cochet pe o ureche, deasupra unor favoriți îngrijiți; vestoanele lor foarte scurte și strânse pe talie aveau revere lungi și rulate, astfel încât pieptul fiecăruia din ei părea umflat ca gușa unui porumbel de rasă, în timp ce rotunjimea părții mai de jos a spatelui desena în sens invers o curbă nu mai puțin seducătoare; pantalonii lor cadrilați, care păstrau în porțiunea superioară o plăcută amploare, se lipeau tot mai grațios de corp pe măsură ce linia lor cobora, strângându-se, în cele din urmă, ca niște ghetre, în jurul unor botine mici, discrete și totuși lucioase. Fiecare din acești bărbați purta de-a curmezișul părții de sus a vestei sale de fantezie, împodobită cu picățele, un lanț lung și masiv de ceasornic, și chiar la distanța de la care îi observa, doamna Brodie remarcă pe degetele lor sclipirea unor inele cu pietre scumpe, ce scânteiau și luceau la fiecare din mișcările suple ale mâinilor. Niciodată, de când doamna Brodie își putea aminti, străini cu o înfățișare atât de distinsă și cu un penaj atât de strălucit nu se lăsaseră în zborul lor asupra orașului Levenford. Cu inima bătând de emoție și cu ochii fascinați, ea înțelegea instinctiv – cu toate că în așteptările ei imaginase un gentleman patriarhal, cu o purtare simplă și deschisă, o barbă zbârlită și un palton cu pelerină – că acești oameni de lume erau emisarii lui McSevitch, scoțian pur sânge.

Din mijlocul străzii, ei priveau clădirea ca adevărați cunoscători, ai căror ochi, după ce îmbrățișaseră și apreciaseră în chip critic toate amănuntele arhitectonice ale exteriorului ei, sfredeleau acum ca niște burghie pereții de piatră, cercetând imperfecțiunile dispoziției ei interioare și descoperind cu dispreț o sumedenie de defecte, rămase ascunse până acum chiar și celor ce o ocupau.

În sfârșit, după această contemplare prelungită și impasibilă, unul din cei doi bărbați își întoarse încet capul, aruncând din colțul gurii câteva cuvinte companionului său, care, la rândul lui, își împinse și mai mult pălăria pe ceafă, își acoperi cu mâna ochii lui bulbucați și râse cu un aer de expert.

Ca atinsă subit de diplopie, doamna Brodie îi văzu atunci înaintând simultan, intrând umăr la umăr pe poartă și scrutând la unison fiecare piatră din curte. Când se opriră lângă tunul din fața ușii, ea se trase speriată înapoi, ascunzându-se după perdea.

— Caraghioasă vechitură, dar e material solid... bronz, am impresia, îl auzi spunând pe unul din ei, în timp ce-și pipăia acul de cravată cu perlă.

Celălalt bătu cu unghia pe țeava tunului, vrând parcă să constate dacă sunetul e bun; îndată, însă, își retrase degetul, punându-l în gură.

— O, în orice caz, e afurisit de tare! exclamă el, cuvinte ce pătrunseră prin fereastra întredeschisă până la urechea speriată a Mamei. Clopoțelul bălăbăni. Dânsa se îndreptă mașinal spre ușă și, deschizând-o, se găsi în fața a două surâsuri deopotrivă de amabile, care răspundeau, printr-o etalare orbitoare de aur și fildeș, privirii ei, ce se trăgea înapoi.

— Doamna Brodie? Întrebă unul stingându-și zâmbetul.

— Dumneavoastră ne-ați scris? zise celălalt, făcând la fel.

— Veniți din partea domnului McSevitch? îngăimă ea.

— Fiii lui, spuse cel dintâi pe un ton degajat.

— Și asociați, adăugă cu eleganță celălalt.

Copleșită de distincția manierelor lor, dar cuprinsă totodată de o vagă neîncredere, doamna Brodie îi introduse, șovăitoare, în salon. Imediat, ochii lor pătrunzători, care rămăseseră fixați asupra ei, începură să facă ocolul obiectelor din cameră într-un chip ce voia să pară distrat, dar care ascundea, de fapt, o evaluare foarte atentă a fiecărui lucru. Terminându-și inspecția, schimbară o privire semnificativă, iar unul din cei doi se adresă celuilalt, într-o limbă necunoscută doamnei Brodie. Limba era străină, dar tonul îi era familiar și, tresărind la auzul sunetelor ei supărătoare, Mama roși ușor de indignare, gândindu-se că în orice caz asemenea cuvinte nu erau autentice scoțiene. Pe urmă, cei doi bărbați începură s-o bombardeze pe rând cu întrebări:

— Aveți nevoie de patruzeci de lire, doamnă?

— În mod discret, fără ca nimeni să știe, nici chiar stăpânul casei, doamnă?

— Vreo mică imprudență, poate?

— Pentru ce vă trebuie banii, doamnă?

Privirile lor știutoare o distrugneau, în timp ce mișcările degetelor lor, care le făceau inelele să sclipească, îi dădeau amabil de înțeles că ei erau cei ce aveau banii, iar dânsa cea care-i dorea. Era la cheremul lor.

După ce stoarseră de la ea toate informațiile asupra casei, a soțului ei, a ei însăși și a familiei, își făcură unul altuia semn din cap și se ridicară ca un singur om. Făcură înconjurul salonului, se plimbară apoi cu zgomot și nepăsare prin casă, atingând, pipăind, mânuind, întorcând și cântărind toate obiectele, vârandu-și nasul în toate colțurile, inspectând fiecare odaie, în timp ce doamna Brodie se ținea pe urmele lor ca un câine supus. După ce controlară cele mai intime amănunte ale vieții casnice, dezvăluite de conținutul cămarilor, dulapurilor, sertarelor, și o făcură să roșească de jenă pătrunzând până și în odaia ei de culcare și aruncându-și ochii cu un aer cunoscător sub pat, ei coborâră în sfârșit scara, uitându-se în toate părțile, numai la dânsa nu. Le citea pe obraz refuzul.

— Mi-e teamă, doamnă, că nu e nimic de făcut. Mobila dumneavoastră nu valorează prea mult: e greoaie, demodată, imposibil de vândut, spuse în cele din urmă unul din ei, cu un aer odios de afectată sinceritate. Am putea să vă împrumutăm pe ea douăzeci... sau, hai să zicem, douăzeci și patru, da, maximum douăzeci și cinci de lire, bineînțeles cu dobânda pretinsă de noi, continuă el scoțând din buzunarul vestei o scobitoare și folosind-o neobosit pentru calculele sale. Vă convine?

— Da, doamnă, zise celălalt, timpurile sunt grele în ziua de azi, iar dumneavoastră nu sunteți tocmai ceea ce s-ar putea numi un bun debitor. Suntem totdeauna prevenitori cu doamnele, e curios câte doamne avem ca cliente, dar dumneavoastră nu ne puteți oferi garanții.

— Dar nu am decât lucruri bune, bâlbâi Mama cu glas stins, sunt moșteniri de familie.

— Astăzi nu le-ar lua nimeni, doamnă, o asigură cel cu scobitoarea, clătinând cu tristețe din cap. Nu, nici pe degeaba. Am mers până la limita extremă. E o ofertă bună. Ce spuneți de douăzeci și cinci de lire bătute pe muchie?

— Îmi trebuie patruzeci, răspunse Mama cu voce slabă. Orice altă cifră nu-mi servește la nimic.

Își pusese în cap suma cerută de Matt; și nimic altceva decât obținerea ei integrală nu o putea satisface.

— Nu mai aveți vreun alt lucru să ne arătați, doamnă? spuse insinuant unul. E uimitor ce pot da la iveală cucoanele la o adică. Nu mai aveți nicio ultimă rezervă?

— Doar bucătăria, răspunse umil doamna Brodie, deschizând ușa de teamă de a-i lăsa să plece și căutând cu disperare să-i atragă în modesta încăpere pentru o ultimă examinare a cererii ei.

O urmară în silă și cu un aer disprețuitor, dar de îndată atenția lor se fixă asupra unui tablou atârnat în loc vizibil pe perete și încadrat cu o ramă galbenă de nuc. Era o gravură intitulată „Secerătorii”, purtând mențiunea „Prima stare” și semnătura J. Bell.

— E a dumneavoastră, doamnă? întrebă unul după o pauză semnificativă.

— Da, e a mea, spuse doamna Brodie. A fost înainte a mamei mele. Micul desen în creion din colțul chenarului a fost foarte admirat.

Cei doi stătură de vorbă pe șoptite în fața gravurii, o examinară cu lupa, o frecară, o pipăiră ca și cum ar fi fost a lor.

— Ați fi dispusă s-o vindeți, doamnă? Desigur, nu e un obiect care să te facă să-ți pierzi capul, nici gând de așa ceva, dar v-am oferit... da... cinci lire pe ea, spuse la urmă celălalt, pe un ton schimbat, insinuant.

— Nu pot vinde nimic, șopti Mama. Domnul Brodie ar observa imediat.

— Să spunem atunci zece lire, doamnă, interveni cel dinții, cu un gest generos.

— Nu, nu! ripostă Mama. Dar dacă valorează ceva, n-ați putea să-mi împrumutați pe ea restul banilor? De vreme ce are o valoare ca s-o cumpărați, ea valorează, desigur, și ca garanție pentru un împrumut.

Așteptă cu înfrigurare, atârnată de inflexiunile glasurilor lor, de gesturile lor rapide și expresive, de mișcările sprâncenelor lor, pe când se sfătuiau asupra tabloului. În cele din urmă, după lungi discuții, se puseră de acord.

— Ei bine, doamnă, spuse unul, ați câștigat partida. Vă împrumutăm cele patruzeci de lire, dar ne veți semna un contract de amanet pentru tablou și pentru restul mobilierului.

— Nu ne aruncăm banii, doamnă, zise celălalt, dar vrem să vă servim. Vedem că aveți mare nevoie de ei, dar trebuie să vă dați bine seama că dacă nu ni-i restituiți, tabloul și mobila dumneavoastră sunt ale noastre.

Doamna Brodie confirmă tăcut din cap, încercând sentimentul sufocant și intolerabil al unei izbânzi scump plătită. Se întoarseră în salon și se așezară în jurul mesei, unde Mama iscăli nenumăratele hârtii pe care i le prezentară, punându-și cu oarbă și necugetată indiferență semnătura în locurile indicate de ei. Înțelese că avea de plătit câte trei lire sterline pe lună timp de doi ani, dar puțin îi păsa; când îi numărară banii în bancnote noi, foșnitoare, îi luă în primire ca pierdută într-un vis, însoțindu-i apoi până la ușă, asemenea unei somnambule. Oricum, obținuse banii pentru Matt!

La începutul după-amiezei îi expedie telegrafic. În imaginația ei surescitată, vedea bancnotele curate străbătând efectiv văzduhul spre a-l

salva pe fiul ei; și după ce plecară, doamna Brodie, pentru prima dată de trei zile, răsuflă împăcată; și o mare liniște coborî asupra ei.

6.

În dimineața următoare, Brodie ședea morocănos, rece și indiferent la masă, luându-și micul dejun. Cele două cute verticale – mai adânc săpate în vremea din urmă – marcau, între ochii afundați în orbite, mijlocul frunții, ca două răni cicatrizate, dând feței lui sumbre un aer de permanentă și chinuită perplexitate. În lumina palidă și severă a dimineții, expresia feței lui, sustrasă privirilor străine, părea să justifice vorbele ce se rosteau în casa lui Paxton, cum că lui Brodie îi fuge pământul de sub picioare; iar de după peretele scund al frunții lui zbuciumate, zăpăceala din mintea lui ieșea la iveală cu atâta forță, încât, chiar și în timp ce ședea liniștit la masă, părea să se zbată deznădăjduit și neputincios cu întreaga putere animalică a unei balene lovite de harpon. Slaba lui inteligență, atât de disproporționată față de trupul lui gigantic, nu era în stare să-l ducă la liman; și în timp ce în eforturile sale de a evita catastrofa finală, Brodie împărțea lovituri în cele mai absurde direcții, el vedea dezastrul apropiindu-se fără greș.

Nu știa, firește, nimic despre telegramă sau despre acțiunea din ajun a Mamei. Din fericire, nu avea nicio cunoștință despre intrușii care-i încălcase cu atâta bădăranie domeniul, însă propriile sale griji și neajunsuri erau mai mult decât suficiente ca să-l facă să explodeze la prima scânteie a unei provocări. Terminase porridge-ul și își aștepta cu o nerăbdare cu greu stăpânită ceașca lui specială de cafea, pe care doamna Brodie tocmai i-o umplea în oficiu.

Această cafea matinală era una din grijile, ce e drept mai mărunte, ale existenței hărțuite a Mamei, căci cu toate că făcea admirabil ceaiul, reușea rareori să prepare cafeaua exact după gustul exigent al lui Brodie, care cerea să fie proaspăt măcinată, proaspăt fiartă și servită fierbinte. Această inocentă băutură devenise un mijloc comod de a provoca o scenă matinală, și aproape în fiecare zi Brodie găsea un pretext spre a-și manifesta vehement nemulțumirea: ba cafeaua era prea dulce, ba nu era destul de tare, ba avea prea mult zaț, ba îi ardea limba, ba era plină de pielite de lapte fiert. Orice-ar fi făcut, rezultatul era declarat nemulțumitor. Însuși faptul de a-i duce cafeaua la masă devenea pentru ea un supliciu, deoarece Brodie, știind că mâna ei tremura, cerea neapărat ca ceașca să fie plină până la margine și ca nicio picătură să nu se verse în farfurioară. Această infracțiune era cea

mai gravă din câte le putea săvârși Mama; și dacă lucrul se întâmpla, el lăsa dinadins picătura de pe fundul ceștii să-i cadă pe haină și apoi striga: „Netoată ce ești, uite ce-ai făcut! Din cauza nepriceperii și apucăturilor tale murdare, nicio haină nu-mi rămâne nepătată.”

Când Mama intră de astă dată cu ceașca, îndreptă spre ea o căutătură iritată, pentru că-l făcuse să aștepte exact nouă secunde. Dar această căutătură se schimbă într-o privire batjocoritoare, când o văzu înaintând încet de la ușa oficiului spre masă, ținând foarte drept ceașca plină până la margine și ferind farfurioara de căderea vreunei picături, cu prețul unui enorm efort al mâinii ce-i tremura ușor. Aproape că-și atinsese ținta când, deodată, cu un țipăt ascuțit, ea lăsă totul să cadă jos, strângându-și cu amândouă mâinile partea stângă a pântecelui. Brodie se uită cu stupoare și furie la vasele sparte, la cafeaua vărsată și, la urmă de tot, la trupul chircit ce se zvârcolea în fața lui pe podea, printre cioburi. Începu să ragă. Ea însă nu-i auzi urletele, atât era de chinuitor junghiul subit care o ardea în coastă ca un fier roșu și de la care i se răspândeau în tot trupul valuri de sfâșietoare durere. Suferi nespus timp de câteva clipe, după care, ca și cum teribilul cauter s-ar fi răcit, spasmele ei dureroase deveniră mai slabe. Cu un obraz ca de ceară, se ridică și stătu în fața bărbatului ei, fără a se gândi în acest moment la faptul de neiertat de a-i fi vărsat cafeaua. Ușurarea pe care o simțea în urma încetării durerii îi descătușă ca niciodată graiul.

— O, James! hârâi ea. A fost cel mai grav acces pe care l-am avut vreodată. Aproape că m-a dat gata. Cred, zău, că ar trebui să consult un medic. De la o vreme, durerea asta mă apucă atât de des și uneori simt în coastă o mică umflătură.

Se opri brusc, observând deodată aerul de demnitate jignită al lui Brodie.

— Vasăzică așa, rânji el, să dăm fuga la doctor pentru orice durere de burtă! Ne și dă mâna! Și tot așa ne dă mâna să vărsăm pe jos bunătate de cafea și să spargem porțelanul! Ce importanță are paguba, ce importanță dejunul meu! Sparge dar, sparge tot! Ridică mai tare glasul cu fiecare cuvânt ce îl rostea, apoi deodată adoptă un ton zeflemitor. Dorești poate un consult al tuturor doctorilor din oraș? Poate c-ar fi în stare să-ți descopere vreo boală, răsfoind cărțile lor savante și adunându-și capetele lor seci ca să-ți studieze cazul! La cine-ai fi vrut să te duci?

— Se spune că Renwick e foarte bun, murmură fără să se gândească.

— Cum? strigă el. Ai de gând să te duci la mizerabilul acela, care s-a legat de mine anul trecut? Să nu te prind că încerci!

— Nu vreau să mă duc la nimeni, Tată, spuse cu umilință. Mă gândeam numai la durerea asta grozavă, care mă apucă atât de des și de atâta vreme. Dar acum mi-a trecut și nu-mi mai fac griji.

Brodie își ieșise cu totul din sărite.

— Nu-ți faci griji? Am văzut câte griji îți faci! Să nu-ți închipui că nu am observat toate scârboșeniile tale. Mi-a fost destul ca să mă dezguste și n-am să mai suport lucrul ăsta. Poți să-ți strângi catrafusele și să te muți în altă odaie. Începând din astă-seară n-ai ce căuta în patul meu. Nu vreau să te mai am lângă mine, căzătură împuțită ce ești!

Mama înțelese că o izgonea din patul conjugal, patul în care la început stătuse culcată cu dragoste lângă el, unde-și adusese pe lume copiii. Timp de aproape treizeci de ani se odihnise în el; în ceasuri de amărăciune sau de boală, trupul ei ostenit se întorsese pe acest pat. Nu se gândea la ușurarea pe care o va însemna pentru ea faptul de a dispune noaptea de un colț liniștit al ei, departe de prezența lui apăsătoare și ursuză, de a se retrage în fosta cameră a lui Mary și de a se afla acolo singură și netulburată; simțea doar usturătoarea umilire de a fi aruncată deoparte ca un obiect scos din uz.

— Voi face cum spui, James! Vrei o altă cafea?

— Nu! Păstrează pentru tine blestemata ta de cafea. Mă pot lipsi de micul dejun, urlă el. Cu toate că mâncase un castron mare de porridge cu lapte, socotea totuși că soția sa îl spoliase cu intenție de micul său dejun și că era pus încă o dată să sufere din cauza nepriceperii ei și a pretinsei ei boli. Nu m-aș mira dac-ai încerca în curând să ne înfometezi cu afurisitele tale economii – strigă el la urmă, ieșind țepăn din casă.

Pe tot drumul până la prăvălie, continuă să fiarbă de mânie, căci, cu toate că uitase de incident, sentimentul de nedreaptă frustrare stăruia, iar gândul la ziua grea ce-l aștepta nu contribuia cu nimic să-l însenineze. Perry îl părăsise într-adevăr; nu scăpase, firește, de un potop de înjurături și muștrări, dar totuși plecase; iar Brodie nu reușise să-l înlocuiască pe priceputul și zelosul său ajutor decât printr-un băiat care nu avea alt rol decât să deschidă prăvălia și să facă alergăturile în oraș. Fără a mai vorbi de scăderea vânzărilor din cauza trădării prețiosului Perry, toată povara muncii din prăvălie cădea acum pe umerii lui largi, care însă nu erau deprinși cu ea; și chiar cu mintea lui obtuză, Brodie începuse să înțeleagă cu durere că pierduse pe deplin aptitudinea de a servi acel soi de oameni care nimereau acum în magazinul lui. Ura și disprețuia munca asta, nu știa niciodată unde se găseau lucrurile, era prea nervos, prea lipsit de răbdare, într-un cuvânt, prea mare pentru această ocupație.

Începuse, de asemenea, să-și dea seama că clienții săi mai selecți, cu a căror poziție socială se mândrise, erau prea puțini la număr spre a-i face comerțul să meargă; remarca cu o consternare crescândă că nu-i călcau în prăvălie decât la rare ocazii și că neglijau aproape totdeauna – cu maniere de gentlemen, firește – să-și achite datoriile către el. Odinioară, el lăsase

aceste socoteli să se adune timp de doi, trei sau chiar patru ani, fiind sigur că, în cele din urmă, ele aveau să fie achitate; aveau să vadă, își spunea el cu ifose de senior, că James Brodie nu e un mărunț negustor care aleargă după banii lor, ci un gentleman, la fel ca și ei, care își putea permite să aștepte până când unui alt gentleman îi venea la îndemână să plătească. Acum însă, când veniturile magazinului său scăzuseră simțitor, avea atâta nevoie de bani lichizi, încât aceste istorii în restanță ale diferitelor familii nobiliare ale comitatului ajunseseră pentru el o sursă de serioase preocupări. Cu toate că, după calcule laborioase și verificări neobișnuite, expediasse cereri de plată și deconturi tuturor acestor familii, întregul teanc de facturi, cu excepția câtorva, printre care și acelea ale familiei Latta, care-i fură achitate imediat, ar fi putut tot atât de bine să fie aruncat în Leven, dacă e să judecăm după rezultatul obținut. Își dădea perfect seama că era inutil să expedieze un nou rând de conturi, dat fiind că acești oameni aveau să plătească la data aleasă de ei, iar nu de el; însuși faptul că ceruse cu neobișnuită insistență achitarea putea să-i înstrăineze definitiv.

Propriile sale datorii față de cele câteva vechi firme de angro pe care le onora cu comenzile lui depășiseră de mult limitele lor obișnuite. Cum nu fusese niciodată un priceput om de afaceri, se obișnuise să comande mărfurile când și cum îi plăcea și să nu dea nicio atenție bonurilor de livrare, facturilor și conturilor, până în ziua când, la intervale stabilite, demnul reprezentant al fiecărei firme îl vizita ca prieten, așa cum se cuvine între două întreprinderi cu prestigiu și renume. Atunci, după o conversație politicoasă și cordială despre subiectele la ordinea zilei, Brodie se ducea la mica lui casă de bani îngropată în perete, o deschidea maiestuos și scotea un anumit săculeț de pânză.

— Ei bine, spunea el pe un ton impunător, la cât se ridică astăzi obligațiile mele?

Celălalt mormăia câteva cuvinte de protest, iar apoi, silit parcă împotriva voinței lui să prezinte contul, scotea din buzunar elegantul lui portofel, scotocea cu un aer important printre hârtii și răspundea pe un ton suav:

— Ei, domnule Brodie, pentru că doriți, iată stimatul dumneavoastră cont.

La care Brodie, aruncând o rapidă privire asupra sumei finale, îi număra din săculeț, pentru achitare, o grămăjoară de piese de aur și de argint. Deși ar fi fost mai comod să plătească printr-un cec, disprețuia acest procedeu meschin și avocățesc, preferându-i gestul generos de a număra pe masă curatele și lucioasele monede, acesta fiind în ochii lui un mijloc mai demn de un gentleman de a-și achita datoriile. „Ăștia-s banii, răspunsese el odată unei întrebări. Valoare pentru valoare. Ce înseamnă asta, să scrii pe un petic de

hârtie imprimată? S-o facă cine are poftă, dar argintul cinstit și curat le ajungea strămoșilor mei și-mi ajunge și mie.” Pe urmă, când chitanța celui alt era ștampilată și semnată, el o punea neglijent în buzunarul vestei, și cei doi gentlemen își strângeau cu căldură mâna și se despărțeau asigurându-se reciproc de stima lor. Acesta era, după părerea lui Brodie, felul în care un om bine crescut trebuie să aranjeze asemenea afaceri.

Astăzi însă când aștepta o vizită de acest fel, el nu se gândea la ea cu mândria și satisfacția de altădată, ci, dimpotrivă, cu emoție și teamă. Domnul Soper însuși, din firma Bilaland & Soper Ltd, cea mai mare și mai conservatoare casă de comerț cu care avea legături de afaceri, avea să-l viziteze în persoană și, împotriva uzanței, această vizită îi fusese anunțată în scris, jignire neașteptată adusă mândriei sale. Cunoștea bine motivul acestei procedări, dar o resimțea totuși ca o dureroasă atingere adusă amorului său propriu și nu aștepta nimic bun de la întrevvedere ce urma să aibă loc.

Ajuns la prăvălie, Brodie căută să risipească prin muncă tristețile sale presimțiri, dar nu avea mare lucru de făcut: comerțul lui stagna. Totuși, spre a-și da iluzia unei activități, începu să umble prin magazin cu mișcările greoaie ale unui mastodont. Această falsă aparență nu-l înșela nici chiar pe micul băiat de prăvălie care, urmărindu-l cu teamă pe Brodie prin ușa încăperii din spate, vedea cum se oprea la fiecare moment în mijlocul vreunei ocupații inutile, ca să privească în gol. Îl auzea apoi vorbindu-și singur pe șoptite, cu un aer absent. Cu agerimea lui de ștregar, el ghici că patronul lui se afla la marginea prăpastiei și se gândi, cu o vie ușurare, că în scurtă vreme avea să fie obligat să-și caute un alt serviciu, mai pe gustul lui.

După un interval ce părea să nu se mai sfârșească și în timpul căruia Brodie avu impresia că toată dimineața va trece fără ca vreun cumpărător să apară, se ivi în prăvălie un om, în care recunoscă pe un vechi client al lui. Văzând în el, dacă nu un mușteriu important, cel puțin unul credincios, îi ieși înainte cu demonstrativă cordialitate, salutându-l:

— Ei, dragul meu, cu ce te pot servi?

Celălalt, cam surprins de această amabilitate, răspunse laconic că dorește doar o șapcă de postav, una simplă și obișnuită, ca aceea pe care o cumpărase cu câțva timp înainte: cenușie, cadrilată, măsura șase și șapte optimi.

— Ca aceea pe care o ai pe cap? Întrebă Brodie încurajator.

Celălalt răspunse jenat:

— Nu, asta-i alta; e șapca mea de duminică.

— Ia să văd, zise Brodie și, cuprins de o vagă bănuială, își întinse mâna, scoase brusc șapca de pe capul celui alt și se uită la ea. Pe căptușeala lucioasă erau imprimate literele M. P. & T., marca detestată a rivalului de

alături. Deodată, Brodie se învineți de furie și aruncă șapca înapoi proprietarului ei. Așa!? strigă. Te-ai dus alături pentru acest frumos și elegant articol, nu-i așa? Ca să-l porți duminică, hai? Și mai ai obrăznicia să vii la mine pentru o șapcă ordinară, după ce ți-ai dat aproape toți banii dincolo? Crezi că am să primesc resturile rămase de la ei? Întoarce-te acolo și cumpără-ți toate nimicurile și gunoaiele din panopticul lor! Nu te servesc nici dacă mi-ai oferi o liră.

Celălalt se simțea complet derutat.

— Vai, domnule Brodie! N-am avut intenția asta. Am vrut numai să fac o încercare acolo, din cauza noutății. A fost, de fapt, ideea nevastă-mii. Mi-a bătut capul că vrea să vadă cum arată noul magazin. Așa sunt femeile, știți și dumneavoastră, dar m-am întors aici.

— Dar nu vreau să te primesc! urlă Brodie. Îți închipui că poți să umbli cu mine așa? N-am să admit! Ai în fața dumitale un bărbat, nu o blestemată de maimuță pe o prăjină, ca aceea din prăvălia de alături.

Și bătu cu pumnul în teighea.

Situația era caraghioasă. S-ar fi zis că Brodie se aștepta ca omul să cadă în genunchi în fața lui, implorându-l să-l primească din nou în rândul clienților săi; în furia lui absurdă, el părea să pretindă de la celălalt să cerșească onoarea de a putea cumpăra ceva din prăvălia lui. O umbră de stupoare se ivi pe fața muncitorului; clătină din cap, neputând înțelege.

— Pot găsi și în altă parte ceea ce-mi trebuie. Sunteți, desigur, un mare domn, dar vă supărați ca văcarul pe sat.

Îndată ce plecă, mânia lui Brodie se potoli brusc; făcu o mutră plouată dându-și seama că făcuse o prostie care avea să se răsfrângă păgubitor asupra negoțului său. Omul pe care refuzase să-l servească va vorbi, va exagera din resentiment lucrurile; și peste câteva ore, o versiune deformată despre purtarea lui va circula liber în tot orașul. Comentarii defavorabile vor fi tăcute asupra lui și a manierelor sale arogante. Altădată ar fi fost încântat de trăncănelile lor dușmănoase și nu s-ar fi lăsat influențat de ele; acum însă, în lumina recentelor sale experiențe, simțea că cei ce vor auzi povestea se vor hotărî să nu riște asemenea ofense și vor ocoli prăvălia lui. Încrunță din sprâncene la aceste gânduri tulburătoare și dădu dracului clientul, oamenii și tot orașul.

Când se făcu ora unu, strigă băiatului că va lipsi o jumătate de ceas din prăvălie. De când plecarea lui Perry îl lipsise de un responsabil în seama căruia să poată lăsa prăvălia, nu se mai ducea decât rareori acasă pentru masa de prânz și, în aceste cazuri, cu toate că vânzările sale scăzuseră considerabil, nerăbdarea lui în lungul drum spre casă ajungea până la exasperare; cu un optimism ciudat și nejustificat prin nimic, își închipuia că

ar putea să piardă o ocazie capabilă de a-i îndrepta în chip hotărâtor situația. În ziua aceea, deci, el nu făcu decât câțiva pași și intră la „Pajura Wintonului”. Cu un an în urmă nu i-ar fi trecut prin cap să calce în acest local la altă oră decât scara târziu, și atunci numai prin ușa cu totul specială rezervată lui și colegilor săi într-o filosofie; acum însă, aceste vizite deveniseră un obicei, iar azi Nancy, drăguța chelneriță, îi servi o plăcintă cu carne și salată de varză roșie.

— Ce vreți să beți azi, domnule Brodie, un pahar de bere? îl întrebă, privindu-l pe sub genele ci lungi și negre.

Se uită lung la ea, remarcând, în pofida deprimării lui, cum câțiva pistrui minusculi și galbeni subliniau albeața lăptoasă a tenului ei, asemenea delicatelor puncte aurii de pe un ou de prihor.

— Ar trebui să știi, Nancy, că nu beau niciodată bere. Nu pot s-o sufăr. Adu-mi puțin whisky și apă rece.

Nancy deschise gura, gata să spună că i se părea o jale ca un om bine ca dânsul să bea atât de mult în timpul zilei, dar fu cuprinsă de teamă și nu zise nimic. Îl privea pe domnul Brodie ca pe un om distins și impozant, care, dacă informațiile ei erau exacte, avea de nevastă o adevărată sperietoare, iar interesul ei pentru dânsul se amesteca cu milă, cu o deosebită mâhnire, văzându-l acum atât de îngândurat și de melancolic. În ochii ei avea toate trăsăturile caracteristice ale unui personaj romantic.

Când îi aduse paharul de whisky, îi mulțumi ridicându-și spre ea fața sumbră și posomorâtă, care părea să o îmbie mai degrabă decât să o respingă, și cum chelnerița își făcea de lucru în jurul mesei lui, în timp ce el mânca, pândind o ocazie de a-i preîntâmpina dorințele, Brodie o cerceta atent cu coada ochiului. „Nostimă, ștregărița!” își spuse el, plimbându-și privirile de la piciorușele ei drăguț încălțate, la încheieturile frumos modelate sub ciorapii negri bine întinși, la șoldurile ei tari, la sânii rotunzi și plini, până la buzele ei, ce se desprindeau, roșii ca petalele de cerceș, pe fondul alb al tenului. Pe când o observa așa, se simți deodată excitat. O pornire bruscă și sălbatică de a gusta toate plăcerile voluptuoase ce-i fuseseră refuzate puse stăpânire pe el; îi venea să sară de la masă și s-o strângă cu putere pe Nancy în brațele lui enorme, să simtă sub ele împotrivirea unui trup tânăr, vârtos, în locul masei inerte și supuse cu care fusese atâta vreme obligat să se mulțumească. În momentul acela nu mai era în stare să înghită; gâtul i se usca de o altă poftă, mai năvalnică. Auzise despre Nancy șoapte ușoare și aluzii voalate, care-i atâtau violent foamea și-i spuneau că această foame era ușor de potolit. Dar cu un teribil efort de voință, se stăpâni, continuând mașinal să mănânce, cu ochii săi aprinși, aplecați asupra farfuriei.

„Altă dată” – își repeta el, dându-și seama că avea de înfruntat importanta întâlnire din după-amiaza aceea, că era dator să se domine, să-și adune puterile în vederea convorbirii cu Soper, care putea să aibă o însemnătate hotărâtoare pentru viitorul comerțului său. Nu mai ridică privirea spre Nancy în cursul mesei, cu toate că acum prezența ei îl fascina. Și când, schimbându-i farfuria, ea îi atinse ușor brațul cu trupul ei, el își încleștă dinții. „Altă dată! Altă dată!”

Acceptă în tăcere biscuiții și brânza pe care i le aduse și le înghiți în grabă, dar îndată ce termină, se sculă și, stând lipit de ea, îi puse, cu un aer semnificativ, o monedă în mâna caldă.

— Ai avut multă grijă de mine în vremea din urmă, spuse privind-o ciudat. N-am să te uit.

— Vai, domnule Brodie, exclamă ea speriată, sper că nu vreți să spuneți că nu o să mai veniți! Mi-ați lipsi, dacă n-ați reveni...

— Da, ți-aș lipsi? răspunse el încet. Mă bucură! Cred că noi doi ne-am potrivi foarte bine. Deci, nu-ți face griji, am să revin cu siguranță. Se opri, adăugând apoi cu voce scăzută: Da! Și poate că ghicești de ce.

Nancy se sili să roșească și-și lăsă afectat capul în jos. Cu toate că se temea de contrariu, simțea că o remarcase și că era dispus să o ferească cu atenția lui. Îl plăcea, era obsedată de forța lui; nemaifiind fecioară, ființa ei reacționa cu mai mare aprindere la impresia de forță brutală ce emana din el. Și apoi, era atât de darnic acest domn Brodie!

— Un bărbat de seamă ca dumneavoastră nu prea are ce găsi la o biată fată ca mine, murmură ea provocator. Desigur că nici n-ați vrea să încercați!

— Am să revin, repetă, sfredelind-o cu privirea.

Apoi se întoarse pe călcâie și plecă.

Nancy rămase o clipă nemișcată, cu ochii sclipindu-i de mulțumire. Sfiala ei simulată dispăruse; alergă la fereastră și, înălțându-se în vârful picioarelor, îl urmări pe când înainta pe stradă.

Întors în prăvălie, Brodie făcu un efort energetic spre a goni seducătoarele imagini care-i străbăteau mintea în chip atât de plăcut și căută să-și adune ideile în vederea vizitei iminente a domnului Soper. Dar aceste gânduri erau lipsite de legătură și coerență; acum, ca totdeauna de altfel, era incapabil să formuleze un plan de acțiune precis și încheșat; de îndată ce se apuca să cântărească valoarea unei idei, mintea începea să-i rătăcească în alte direcții, gândurile îi zburau din nou la Nancy, la privirea ei caldă, la posibilitatea de a aranja o întâlnire cu ea. Dezgustat, renunță la aceste eforturi și, simțind că trebuie să vadă mai întâi în ce fel va decurge conversația înainte de a încerca să-i facă față, el se ridică și trecu din birou în prăvălie, ca să aștepte sosirea vizitatorului său.

După cum arătase atât de precis în scrisoarea sa, domnul Soper sosi exact la ora trei, iar Brodie, care era pregătit, îi ieși imediat înainte spre a-l primi. Când își dădură mâna, i se păru că simte mai multă fermitate și mai puțină căldură în strânsoarea celui alt, dar fără a da atenție acestei impresii, spuse cu exagerată cordialitate:

— Pofțiți în biroul meu, domnule Soper. Plăcută vreme pentru sezonul ăsta! Da, foarte blândă, nu-i așa?

Dar oaspetele său nu părea dispus să discute despre vreme. Când se așezară de cele două părți ale mesei, el se uită la Brodie cu o expresie de politețe formală, întorcându-și apoi ochii în altă direcție. Cunoștea exact situația lui Brodie și, de dragul vechilor lor legături de afaceri, avusese intenția să se arate conciliant; acum însă, puternicul miros de alcool pe care Brodie îl exala și tonul degajat, familiar al primirii sale îi displăceau profund. Soper era un om cu principii morale bine stabilite, membru convins al sectei „Fraților din Plymouth” și, pe deasupra, sprijinitor activ al Asociației scoțiene de temperanță. Ședea calm, îmbrăcat cu un costum elegant și bine croit, privindu-și unghiile admirabil îngrijite și strângând din buze într-un fel ce nu prevestea nimic bun pentru Brodie.

— Dacă vremea asta senină continuă, arăturile vor merge bine. Deunăzi, când am făcut o plimbare, am văzut că la ferma lui Maine au și început să întoarcă brazdele, stăruii Brodie, care, cu mintea lui obtuză, nu era în stare să se adapteze atitudinii reci a celui alt, ci se silea, prin banalități convenționale, să păstreze tonul obișnuit al conversațiilor lor din trecut. Dau deseori câte o scurtă raită la țară, când am ocazie, urmă el, căci îmi place mult să văd o pereche frumoasă de cai trăgând plugul pe ogoarele grase din partea locului.

Soper îl lăasă o vreme să trăncănească, întrerupându-l apoi brusc, cu o voce tăioasă:

— Domnule Brodie, totalul datoriilor dumneavoastră față de firma noastră se ridică exact la o sută douăzeci și patru de lire, șase șilingi și șase pence. Am venit, la cererea asociaților mei, să vă cer să le achitați.

Brodie se opri ca lovit de trăsnet.

— Cum... cum? bâlbâi el. Ce v-a apucat?

— Recunosc că e o sumă mare, dar ați amânat achitarea conturilor noastre cu ocazia ultimelor trei vizite ale reprezentantului nostru. Ținând seama de suma importantă de care e vorba, cum și de faptul că sunteți un vechi client al nostru, am venit personal, cum desigur v-ați închipuit, ca să reclam plata.

În capul lui Brodie două sentimente opuse se ciocneau violent: mânia împotriva atitudinii lui Soper și consternarea față de suma la care se ridica

datoria lui. Cu toate că nu dispunea de documente ca s-o verifice, el își dădu seama îndată că cifra indicată de Soper, oricât de înfiorătoare i se părea, era fără îndoială exactă; acești oameni nu se înșelau niciodată. Dar atitudinea glacială a celuiilalt îl înspăimântă, iar faptul că nu avea putința să reacționeze cum ar fi vrut îl scotea din fire. Dacă ar fi avut banii, i-ar fi achitat imediat lui Soper și ar fi rupt pe loc legăturile cu această firmă; știa însă bine că nu era în măsură să facă acest lucru și își stăpâni, așadar, cu prețul unui mare efort, mânia.

— Veți da, desigur, timp unui vechi client ca mine ca să vă achite, reuși să spună, recunoscând indirect neputința lui de a-și procura acești bani.

— Sunt peste douăsprezece luni de când nu ne-ați plătit nimic și am început, firește, să fim îngrijorați. Îmi pare rău, dar trebuie să vă rog să achitați contul acum.

Brodie se uită la el, apoi la casa de fier îngropată în perete care, cum știa, conținea mai puțin de cinci lire, gândindu-se inutil și la contul lui de la bancă, care scăzuse la o sumă derizorie.

— Dacă nu, continuă Soper, va trebui, mă tem, să luăm măsuri. Ideea nu ne e plăcută, dar nu putem face altfel.

Brodie se întunecă la față, ca un taur hărțuit.

— Nu pot plăti, spuse el, nu pot plăti astăzi. Dar nu veți avea nevoie, cum v-ați exprimat, să luați măsuri; ar trebui să știți că James Brodie e un om cinstit. Am să achit banii, dar trebuie să-mi lăsați timp ca să mi-i procur.

— Îmi dați voie să vă întreb, domnule Brodie, cum socotiți să faceți acest lucru?

— Puteți să mă întrebați până vă vor ieși ochii din cap, stimate domn, dar nu sunt obligat să vă lămuresc. Tot ce aveți nevoie să știți e că veți primi prețioșii dumneavoastră bani până la sfârșitul săptămânii. V-o afirm, și cuvântul meu valorează cât și o semnătură.

Soper se uită la el și expresia lui se îndulci puțin.

— Da, spuse după o scurtă pauză, știu asta. Știu, de asemenea, că ați avut greutăți, domnule Brodie. Societățile acestea, care strică prețurile cu magazinele lor moderne... Ridică elocvent din umeri. Dar și noi avem problemele noastre și trebuie să facem față angajamentelor luate. În viața de afaceri nu prea e loc pentru sentimente, în ziua de azi. Dar totuși... care e situația dumneavoastră reală?

Pe când Brodie căuta un răspuns nimicitor, se gândi deodată, cu un umor crunt, că nimic nu putea să-l cutremure mai mult pe celălalt decât purul adevăr.

— În două săptămâni am încasat mai puțin de trei lire, aruncă el brusc. Ce ziceți de asta?

Soper ridică îngrozit mâinile lui îngrijite.

— Domnule Brodie, mă zguduți! Mi se spusese... dar nu credeam că lucrurile stau chiar așa de rău. Se uită un moment la fața încruntată a lui Brodie, spunând apoi, pe un ton mai blând: E o zicătoare la bursă, asupra căreia ați face bine să meditați. E preferabil uneori să pui capăt pierderilor. Faceți-o și dumneavoastră, mai degrabă decât să vă ruinați. Nu vă dați cu capul de un zid de piatră. Iertați-mă... dar înțelegeți, desigur, ce vreau să spun.

Se sculă să plece.

— Nu pricep! Ce naiba vreți să spuneți? Întrebă Brodie. Sunt aici, am fost totdeauna aici și, pe legea mea, am să rămân aici!

— V-o spun în interesul dumneavoastră, domnule Brodie, exclamă Soper, oprindu-se în drum spre ușă. E un sfat pe care vi-l dau cu cele mai bune intenții. Îl puteți urma sau nu, dar experiența mea îmi spune că vă găsiți într-o situație imposibilă. Ați avut într-o vreme aici o afacere splendidă; acum însă, oamenii de alături au o sută de mijloace ca să vă distrugă. Gândiți-vă, omul lui Dumnezeu, că trăim în anul 1881. Ne conducem cu toții după idei noi și metode moderne, numai dumneavoastră nu, și roata progresului v-a doborât. Înțelept e acela ce se recunoaște învins, și dac-aș fi în locul dumneavoastră, mi-aș închide magazinul și aș pleca, luând cu mine tot ce-aș putea. De ce nu plecați de aici ca să încercați altceva? Un om voinic ca dumneavoastră ar putea monta o fermă, exploatând-o admirabil. Îi întinse mâna cu sinceritate și ieși pe ușă spunând: Nu uitați de noi la sfârșitul săptămânii.

Brodie îl urmări cu o privire stinsă, inexpresivă, strângând cu mâinile muchia biroului până când tendoanele ieșiră albe în afară sub pielea lui închisă și păroasă, iar vinele i se umflară ca niște odgoane.

— Să montez o fermă! mormăi el. Se vede că nu știe ce puțin mi-a mai rămas. Și în timp ce gândurile îi zburau spre câmpurile deschise cu un sălbatic regret nostalgic, el își șopti: Are dreptate totuși! Asta ar fi fost viața potrivită pentru mine, dac-aș fi avut mijloacele. M-aș fi putut stabili lângă glia care mi-e atât de dragă, care ar trebui să fie a mea. Acum, însă, e cu neputință. Trebuie să mă lupt mai departe aici.

Își dădea seama acum că era silit să-și ipotecheze casa, singurul bun ce-i rămânea, ca să-și procure banii pentru a plăti contul lui Soper și a achita celelalte datorii ce se adunaseră treptat. Nimeni nu avea să știe; se va duce în ascuns la un avocat din Glasgow, care va aranja totul, dar de pe acum se simțea cuprins de o vagă tristețe, ca și cum casa nu i-ar mai fi aparținut. Îi era ca și cum s-ar fi văzut constrâns să înceapă cu propriile lui mâini distrugerea solidei construcții, pe care o văzuse crescând piatră cu piatră și

înălțându-se treptat, ca un monument al nădejdelor sale. Își iubea casa, și totuși se vedea silit s-o dea drept garanție ca să salveze onoarea numelui său. Înainte de orice, era obligat să-și păstreze nepătată reputația de cinste și probitate, să dovedească fără întârziere că el, James Brodie, nu rămânea dator nimănui, nici chiar cu un peni. Erau unele lucruri pe care nu le putea face. Pe urmă, gândurile lui se abătură brusc în altă direcție. Păru, prin contrast, să-și amintească de ceva; buza de jos i se împinse încet înainte și gura i se strâmbă într-un zâmbet lasciv. În deșertul grijilor sale, zări deodată o oază verde a plăcerilor. Mai erau lucruri bune pe lume pe care le putea face! Sumbru, ținând ascunsă în el o țință tainică, asemenea secretului unei crime, ieși din prăvălie, nesinchisindu-se de faptul că o lăsa nepăzită, și își îndreptă încet pașii spre „Pajura Wintonului”.

7.

Doamna Brodie se odihnea pe canapeaua din salon, comoditate neobișnuită la ea, mai ales la această oră timpurie a după-amiezei, când ar fi trebuit să se ocupe activ de spălatul vaselor rămase de la dejun. În ziua aceea însă, puterile o lăsaseră mai devreme ca de obicei și simțise nevoia de a se odihni înainte de căderea nopții.

— Sunt complet sleită, îi spuse bunicii Brodie. Simt că mă prăbușesc. Am să mă întind un moment.

Bătrâna o privise muștrător și, ieșind repede din odaie, de teamă că i-ar putea cere să spele vasele, îi răspunse:

— Nu-ți trebuie mult ca să te doboare. Zău! De la o vreme te vaiieți și gemi tot timpul că nu ți-e bine. La vârsta ta, munceam de două ori mai mult, fără măcar să clipesc din ochi.

După plecarea bunicii, Mama mersese totuși liniștit să se culce pe canapea și, simțindu-se acum mai bine, odihnită și înviorată, se gândea lenevind că, dac-ar fi luat mai devreme obiceiul acestor scurte sieste, ar fi rezistat mai bine oboselilor; era însă mulțumită că de zece zile încoace nu mai încercase acele chinuri sfâșietoare, ci numai durerea surdă, pe care, în urma lungii deprinderi, mai că nu o observa.

Trecuseră aproape trei săptămâni de când îi trimisese banii lui Matt și pentru atât cât îi mulțumise, cele patruzeci de lire ar fi putut tot atât de bine rămâne în siguranță în casa de bani a lui McSevitch. Chiar numai gândindu-se la acest nume ridicol și detestat o treceau fiori, căci o costa atât de multă trudă să strângă prima rată a datoriei ei, să facă cele mai sordide economii

pentru a ajunge să pună din când în când, cu mulțumire, câteva monede în cutiuța de tinichea ascunsă în sertarul ei în acest scop, pe care nu trebuia să-l piardă nicio clipă din vedere. Atât era de grea și dureroasă adunarea banilor, încât avea impresia că această datorie îi va sta, timp de doi ani, neîncetat atârnată deasupra capului, ca o sabie a lui Damocles.

Aceasta, firește, fără a ține seama de Matt, căci acum, în mijlocul grijilor în care se zbătea, simpla idee a întoarcerii lui îi lumina fața cu un palid surâs. Era ferm convinsă în adâncul inimii ei că, în momentul când se va întoarce, avea să-i întindă cu dragoste și milă brațele, eliberând-o, cu o singură vorbă, de răspunderea ei chinuitoare. Colțurile lăsate în jos ale gurii i se destinseseră la gândul că, în scurtă vreme, băiatul avea să fie din nou în brațele ei ca s-o mângâie și s-o răsplătească însutit pentru eforturile supraomenești pe care le făcuse pentru el. Își descria în gând ultimele etape ale călătoriei lui, îi vedea silueta virilă plimbându-se nerăbdător pe puntea vaporului, debarcând impetuos, străbătând apoi în goană străzi înțesate de lume, șezând agitat în colțul compartimentului său de tren și aruncându-se în cele din urmă, cu elan, în trăsură ce avea să i-l aducă înapoi.

Avea în fața ochilor imaginea întoarcerii lui, era orbită de ea, de iminența împlinirii ei; totuși, când se uită indiferent pe fereastră și observă treptat că o trăsură încărcată de bagaje trăgea în fața porții, sprâncenele i se încrețiră, căci nu-i venea să creadă ce vedea. Nu putea fi Matt, băiatul ei, scumpul ei fiu, și totuși, ce minune! Era el, ajuns în sfârșit acasă, la dânsa, coborând agale din trăsură, ca și cum n-ar fi străbătut trei mii de mile peste mări și țări spre a se întoarce la ea. Cu un strigăt nearticulat, se ridică, se poticni, ieși din casă alergând și îl strânse în brațe aproape înainte ca el să se fi dat jos din trăsură.

— Matt! Îngăimă ea, copleșită de simțăminte ce o năpădeau. O, Matt!

El se trase ușor înapoi, protestând:

— Încet, mamă! Liniștește-te! Ai să mă înăbuși, dacă nu te oprești!

— O, Matt, băiatul meu drag! șopti. În sfârșit, te-ai întors la mine!

— Stai, mamă! Mă inunzi cu lacrimile tale. Sunt deprins cu o climă uscată.

Hai, lasă! Nu transforma cravata mea nouă în batistă!

În fața protestelor sale, își slăbi în sfârșit strânsoarea, fără însă a-i da drumul cu totul; apucându-l drăgăstos de braț, ca și când s-ar fi temut să nu-l piardă din nou, ea exclamă cu aprindere:

— Nu-mi vine să cred că te-am regăsit, copilul meu! Ce bucurie pentru ochii mei obosiți, să te văd din nou! Mă gândeam la tine tocmai în clipa când ai sosit. Mi-ai lipsit teribil, teribil!

— Ei, în orice caz, iată-mă din nou aici, bătrânica mea, întors la același vechi Levenford, la aceeași veche casă strămoșească, la aceeași bătrână mamă! glumi el.

Doamna Brodie îl mânca din ochi. Aici poate totul era neschimbat, el însă se schimbase, nu mai semăna deloc cu adolescentul necopt care o părăsise cu abia doi ani în urmă.

— Vai, Doamne! Ce elegant ai devenit, Matt! Ce minunat arăți! Mi se taie răsuflarea când te privesc. Ești bărbat acum, fiul meu!

— Absolut! se învoui el, cu ochii mai mult în jurul lui decât la dânsa. Am învățat câte ceva de când am plecat de aici. Și în curând am să le deschid puțin ochii celor din colțișorul ăsta prăfuit. Dar, Dumnezeule, ce meschine mi se par toate aici, în comparație cu cele cu care eram obișnuit dincolo! Apoi se întoarse către birjar, strigându-i pe un ton autoritar: Du-mi bagajele în casă, *djilde*²⁰.

Mama observă cu mândrie că Matt, care plecase cu un singur cufăraș de lemn cu legături de alamă, se întorcea cu un număr considerabil de cufere și geamantane. Și ar fi știut el oare, în ziua memorabilă în care îl lăsase să-și ia zborul de sub aripile ei, să-i vorbească birjarului pe un ton atât de autoritar și de disprețuitor? Urmându-și fiul, în timp ce intra cu un aer cuceritor în vestibul, ea nu se putu împiedica de a-și exprima afectuoasa admirație pentru această schimbare.

— O, asta nu-i nimic! exclamă el nepăsător. Aveam acolo o întreagă suită de servitori, negri, firește, îți dai seama, și în condițiile astea te deprinzi atât de bine să dai ordine, încât nu mi-e greu deloc să-l fac să se miște puțin pe individul ăsta bătrân. Dar fii bună, te rog, și plătește-l. Din întâmplare, am rămas fără mărunțiș.

Atitudinea lui părea să sugereze că nu era de demnitatea lui să plătească un simplu birjar. Rotindu-și încă o dată privirea cu un aer superior, se urni din loc și intră în casă. Mama alergă ca să-și ia punga și plăti imediat trăsura. Când se întoarse, închise cu grijă ușa, pentru ca nu cumva fiul ei să fie răpit din nou. Vederea stivei de bagaje din vestibul o umplea de bucurie și inima îi cânta veselă: „Matt s-a întors! S-a întors de-a binelea!”

Îl găsi în bucătărie, unde se tolănise în fotoliu, cu picioarele întinse, cu brațele atârându-i peste laturi, întreaga lui poză indicând un distins plictis.

— Destul de obositoare călătoria! murmură el cu capul nemișcat. Trenurile din țara asta sunt teribil de zgomotoase; îți dau o durere de cap afurisită.

²⁰ Repede (în indiană).

— Odihnește-te atunci, odihnește-te, băiatul meu! Ești acasă acum, ăsta-i lucrul principal. Mama se opri, căci avea atâtea de spus, încât nu știa cu ce să înceapă, zicându-și, pe de altă parte, că înainte de a-și satisface curiozitatea ei egoistă, e datoră să-i redea lui Matt puterile cu o mâncărică bună, gătită cu mâinile ei iubitoare. Matt, spuse ea, mor de nerăbdare să aflu tot, dar lasă-mă să-ți aduc întâi ceva de gustat.

Tânărul respinse cu un gest ideea mâncării.

— Ba da, dragă... puțină șuncă rece, sau o ceașcă de supă de linte. Poți, desigur, să mănânci asta. Își aduci aminte de supa aceea bună și hrănitoare pe care ți-o făceam? Îți plăcea mult.

Matt clătină din cap cu hotărâre:

— Nu mi-e foame, deocamdată. Sunt deprins acum să iau masa mai târziu și, afară de asta, am luat o gustare la Glasgow.

Cam decepționată, Mama insistă totuși:

— Trebuie să-și fie sete, după o asemenea călătorie. Să-ți dau o ceașcă de ceai. Nimeni nu știe să-l prepare ca mine.

— Ei bine, fie, consimți el. Dă-i drumul, dacă ăsta-i lucrul cel mai bun pe care știi să-l faci.

Doamna Brodie nu înțelese prea bine ce voia să spună, dar alergă, într-un elan de tandrețe, să-i prepare ceaiul. Când îi aduse apoi ceașca aburindă, ea se așeză pe un taburet în fața lui, urmărindu-i cu ochi avizi fiecare mișcare. Privirea ei nesățioasă nu-l tulbură deloc. Sorbindu-și ceaiul, el scoase alene din buzunar un toc elegant de piele și luându-și din el o țigară groasă de Manila, trase paiul din ea și și-o aprinse, demonstrând mai elocvent decât ar fi putut s-o facă prin cuvinte că era propriul lui stăpân, un om de lume desăvârșit.

În timp ce-i studia fiecare gest, admirând eleganța neglijentă a costumului său de stofă moale și deschisă la culoare, remarcă cu oarecare îngrijorare că fața ei se schimbase, îmbătrânise peste așteptările ei. Ochii lui, îndeosebi, nu mai aveau aceeași expresie tinerească și aceeași culoare deschisă ca înainte și o rețea fină de riduri se întindea în colțurile pleoapelor; trăsăturile lui erau mai aspre, tenul lui căpătase o nuanță mai palidă, aproape gălbuie, în timp ce obrații păreau bine întinși pe pomeți. Era convinsă acum că, în timpul despărțirii de dânsa, Matt trecuse prin vreo încercare amară și, socotind că-și mai revenise, îi spuse cu blândețe:

— Povestește-mi tot, Matt.

El o privi cu ochii pe jumătate închiși, răspunzând brusc:

— Ce să-ți povestesc?

— O, tot, băiatul meu! Privirea unei mame nu se înșală. Cineva a fost rău cu tine, Matt... și nedrept. Dar știu atât de puțin! Spune-mi, cum ai plecat din India și ce... ce s-a întâmplat pe drum!

Matt își deschise ochii mai mari și, agitându-și trabucul, spuse îndată cu volubilitate:

— A, asta? Am să-ți explic imediat. Nu e nimic de povestit. Le-am trântit demisia, căci prea mă enervau! Ca să fiu absolut sincer, mamă, nu-l puteam suferi pe afurisitul acela de la docuri, care conducea biroul. Nimic nu-i plăcea. Dacă întârzi ai puțin dimineața, după o seară petrecută la club, sau se întâmpla să lipsești o zi, doar așa, din cauza unei mici obligații mondene, înțelegei, era pur și simplu de nesuferit. O privi pe maică-sa cu un aer ofensat, trăgând din țigara de foi și continuând apoi cu indignare: Știi că nu mi-a plăcut niciodată ca cineva să-și bată joc de mine. Nu sunt omul care să se lase condus de oricine. Nu e felul meu. De aceea i-am spus pe șleau ce gândeam, mi-am luat pălăria și am plecat.

— N-ai putut să discuți chestiunea cu domnul Waldie? întrebă, împărtășindu-i indignarea. E din Levenford și e un om cumsecade, cunoscut pentru spiritul lui de dreptate.

— Tocmai despre el vorbesc, animalul! replică Matthew cu amărăciune. El e acela care a încercat să mă mâie cum îi plăcea, ca pe un culi. Nu e un gentleman, adăugă el, ci un păcătos de vătaf de sclavi și cântăreț de psalmi.

Mama păru oarecum nedumerită și îngrijorată.

— Țsta a fost deci motivul, Matt? N-a avut dreptate să se poarte așa cu tine. Se opri un moment, adăugând apoi timid: Credeam că era la mijloc sănătatea ta.

— Sănătatea mea? Sunt sănătos tun, spuse Matthew îmbufnat. Afurisita aceea de slujbă, asta a fost cauza. Tot restul îmi plăcea acolo. Ar fi fost un trai minunat, dacă m-ar fi lăsat în pace. Dar n-o să-și mai bată joc de mine, bătrânul porc de câine! Am să plec din nou în străinătate... în Birmania sau Malaysia, de astă dată. N-am să rămân niciodată în locul ăsta infect, după câte am văzut.

Doamna Brodie îngheță. Fiul ei abia că se întorsese, îi fusese redat în clipa aceea, și iată-l vorbind din nou, fără măcar să respire, de intenția lui de a o părăsi, de a pleca iarăși, asemenea lui Alexandru, spre a încerca să facă noi cuceriri în acele ținuturi străine și sălbatice, care o umpleau de groază.

— Dar n-ai să te gândești deocamdată la asta, dragul meu, spuse ea cu buze tremurânde. Poate c-ai să găsești aici un post care să-ți convină mai mult. Și atunci n-ai să ai nevoie să mă părăsești din nou.

Matt râse scurt.

— Crezi oare că aş putea să mă înmormântez aici după viaţa pe care am dus-o acolo? Ce-ai putea să-mi oferi aici în schimbul ei? Gândeşte-te, doar! strigă el. Aveam clubul, dineul la popotă, baluri, cursele, meciuri de polo, servitori neobosiţi, tot ce puteai dori!

O zăpăcea cu minciunile lui romantice, făcând-o să-l vadă frecventând lumea cea mai selectă, luând parte la banchetele regimentelor cot la cot cu ofiţerii în smochingurile lor roşii şi cu doamne în toalete strălucite de mătase. Dându-şi seama, cu ruşine, cât de sărăcăcios era tot ce-i putea oferi în schimb, doamna Brodie nu fu în stare decât să spună, cu sfială:

— Ştii că la noi acasă nu există nimic din toate astea, dar am să fac tot ce pot ca să te îngrijesc, ca să-ţi asigur o viaţă plăcută.

Matthew nu răspunse nimic. În faţa acestei tăceri grăitoare, ea şovăi, mâhnită de a vedea conversaţia lăncezind, ca şi cum, după o lipsă de doi ani, fiul ei n-ar fi avut nimic să-i spună, nici dorinţa de a afla cum îi mersese ei în acest răstimp.

— Ai călătorit bine la întoarcere? Îndrăzni, în cele din urmă, să-l întrebe.

— Acceptabil! Destul de acceptabil, răspunse el cu indiferenţă. Vreme bună, dar mă plictiseam grozav la sfârşit, şi am debarcat la Marsilia.

— Acolo unde ţi-am trimis banii, zise ea şovăind, banii tăi? I-ai primit?

— Da, e în regulă, spuse neglijent. Dar a trecut o veşnicie până să-i primesc. Pe cât de încet au sosit, pe atât de repede s-au dus.

— Ai avut, probabil, mare nevoie de toţi banii ăştia?

— Exact, răspunse el neglijent, mi-au trebuit... ajunge, cred.

— Desigur, desigur! făcu ea. Am înţeles din telegrama ta că aveai neapărat nevoie de ei. Dar era o sumă atât de mare!

— Un fleac de sumă, îi replică iritat. După felul cum vorbeşti, s-ar zice că nu era a mea. Am muncit pentru ea, nu crezi? Nu ţi-am furat-o. Erau banii mei şi aveam dreptul să-i cheltuiesc după placul meu.

— Să-i cheltuieşti? Îngână ea. Credeam că-ţi trebuie pentru ceva mai serios decât doar să-i cheltuieşti!

Matthew izbucni într-un hohot de râs.

— Mamă, mă faci să mor! Ştii că mi-am continuat drumul cu trenul. Cum puteam să mă descurc fără puţini bani de buzunar? Se întrerupse şi o privi cu prefăcută gravitate: Am să-ţi spun ce-am făcut, mamă. I-am căutat pe toţi cerşetorii orbi din Paris şi le-am împărţit banii. A fost o ultimă şi mică distracţie pe care mi-am permis-o în „veselul Paris”, înainte de a mă întoarce în colţişorul ăsta amuzant.

Doamna Brodie era complet uluită. Imaginea Parisului îi răsări în faţa ochilor, făcând-o să înţeleagă limpede că se dăduse peste cap, se aruncase în ghearele unor cămătari păgâni numai şi numai spre a-l trimite, cu punga

plină, să guste plăcerile necaste ale unui oraș pervers. Pentru ce extravagante nesăbuite și monstruoase ale fiului ei va fi ea obligată să plătească tribut timp de doi ani? Cu toată dragostea ei fierbinte, ea spuse pe un ton muștrător și cu riscul grav de a-l ofensa:

— O, Matt! Aș fi preferat să nu vizitezi un loc ca acesta. Nu vreau să spun că ai făcut ceva rău cu banii tăi, dragul meu, dar acest... acest oraș trebuie să fie plin de ispite pentru un tânăr. Mi-e teamă că a fost o greșeală și sunt sigură că Agnes va fi de aceeași părere.

— Mă doare în cot acum ce gândește sau spune Agnes. Știu prea bine ce-ar gândi, cât despre vorbele ei, au prea mult miros de tămâie după gustul meu. N-am să mă mai așez niciodată pe divanul ei. Nu, mamă, nu face de mine! Am terminat cu ea!

— Matt, Matt! exclamă Mama. Nu vorbi așa! Sunt sigură că nu vorbești serios. Agnes te adoră.

— Mă adoră? Să-și păstreze adorația pentru cei ce o doresc. Ce are afară de asta? Nimic. Crede-mă, continuă cu expansiune, am cunoscut femeii care au mai mult în degetul lor mic decât ea în toată ființa ei. Farmec! Vioiciune! Viață!

Doamna Brodie era îngrozită; și pe când se uita rugător la el, un gând o fulgeră.

— Nu ți-ai călcat legământul față de ea, nu-i așa, fiul meu?

O privi în chip ciudat, întrebându-se dacă bătrâna nu-și închipuie poate că tot mai stă agățat de fusta ei. Poate că-i vorbise prea deschis.

— Doar din când în când câte o înghițitură de gin olandez²¹, spuse el pe un ton dulceag. Ai nevoie de asta acolo, pricepi, pentru ficat.

Mama își imaginează imediat ficatul lui ca un burete uscat, care cerea să fie saturat cu băuturi alcoolice. Considerând ca o binefacere faptul că se întorsese, la propriu și la figurat, într-o climă mai temperată, ea își reluă cu mult curaj tema:

— Agnes e o fată bună, Matt! Ar fi o salvare pentru orice bărbat. Te-a așteptat cu credință. I s-ar rupe inima dac-ai părăsi-o.

— Bine, mamă, răspunse pe un ton suav. Nu-ți face griji! Nu te agita! Am să merg s-o văd, dacă ții.

Îi venise deodată ideea că, acum, când avea o mai mare experiență a lumii, ar fi amuzant s-o revadă pe miss Moir.

— Așa îmi plăci, băiatul meu. Du-te s-o vezi. Știam c-ai să faci asta pentru mine.

²¹ Matt face aici un joc de cuvinte: termenul de „gin olandez” se folosește în limba engleză în sensul de femeie indigenă.

Se simți îndată ușurată, văzând influența pe care dragostea ei o exercita asupra lui și fiind sigură că totul se va aranja când cei doi tineri se vor revedea. Dacă se abătuse pe căi greșite, Agnes îl va readuce pe calea cea dreaptă. Și temându-se ca Matt să nu-și ia înapoi promisiunea, continuă în grabă să-i predice:

— Mi se pare c-ai dus acolo o viață cam ușuratică, Matt. Nu te condamn, fiul meu, dar trebuie să-ți fi fost greu să-ți ții mintea îndreptată spre îndeletnicirile mai pioase ale vieții. Aluziile lui vagi o alarmaseră; simțea nevoia să afle mai mult, să se poată liniști cu orice preț. Continuă deci să-l chestioneze: Îți citeai totuși în fiecare zi capitolul din Biblie, nu-i așa, dragul meu?

Matt se agită pe scaun și-i aruncă o privire iritată:

— Parcă-l aud pe bătrânul Waldie, mamă, spuse nerăbdător. Ai să mă întrebi dacă mă plimbam pe Chowringee Road cu un text din Scriptură atârnat de gât, sau dacă citeam seara în gura mare din Biblie pe maidan.

— Încetează, Matt! Încetează! Nu-mi place să te aud vorbind așa de ușuratic, zise Mama tremurând. Departele de a-i înlătura bănuielile, le sporea. Poate că acum, că te-ai întors, ai să te duci iarăși cu Agnes la congregație. Voi doi însemnați mult pentru mine acum. Vreau să vă știu fericiți și nu există fericire pe lume, dragul meu, decât în virtute.

— Ce știi tu despre fericire? ripostă el. Ai avut un aer nenorocit de când te cunosc.

— Ai să te duci cu Agnes la congregație, Matt, nu-i așa? insistă ea. Încearcă măcar o dată, de dragul meu!

— Am să văd, răspunse băiatul evaziv. Am să mă duc dacă voi avea poftă, dar termină cu predicile. Nu-mi plac, nu sunt deprins cu ele și nu vreau să le aud.

— Știu că ai să te duci, din dragoste pentru mine, șopti ea, punându-și mâna ei muncită pe genunchii lui. Știi că Mary nu mai e aici și că nu te am decât pe tine. Ai fost totdeauna băiatul meu drag!

— Am aflat că Mary a plecat, râse el înfundat. Unde s-a dus de când cu micul ei accident?

— Sst! Sst! Nu vorbi așa, se grăbi ea să protesteze. E foarte urât. Se opri indignată, apoi continuă: E la Londra, pe cât știu, dar nu avem voie să-i pronunțăm numele în casa asta. Te implor să nu vorbești așa în fața tatei!

Matt dădu la o parte mâna mângâietoare a Mamei.

— Ce-mi pasă de tata! se umflă el în pene. Sunt bărbat acum și pot să fac ce vreau. Nu mă mai tem de el!

— Știu asta, Matt! Ești o minune de bărbat! zise măgulitor. Dar tată-tău a trecut prin încercări grozave de când ai plecat. Mă încred în tine că n-ai să-l

superi prea mult, căci tot în capul meu s-ar sparge. Nu-i spune nimic din ce mi-ai povestit. E atât de supărăcios de la o vreme, încât s-ar putea să nu-i placă. Are griji... afacerile nu-i mai merg ca altădată.

— Așa-i trebuie, spuse morocănos, ridicându-se. Ca de obicei, maică-sa îl iritase. Mi-e complet indiferent ce i se întâmplă. Să încerce numai să se lege de mine, și o să-i pară rău. Se îndreaptă spre ușă, adăugând: Urc ca să mă spăl puțin.

— Foarte bine, Matt! Camera ta te așteaptă. Am ținut-o gata pentru tine din ziua când ai plecat. Nimeni n-a pus piciorul acolo și nicio mână afară de a mea nu s-a atins de ea. Ți-am aerisit bine și patul. Du-te să te aranjezi și, între timp, am să-ți prepar ceaiul.

Se uită atent la el, așteptând un cuvânt de mulțumire pentru grija ce i-o purta; el însă se simțea încă jignit și ieși în vestibul, fără să scoată o vorbă. Îl auzi apucând un geamantan și urcând scara. Își ciuli urechile, urmărind fiecare zgomot al lui Matt. Îl auzi intrând în odaia bunicii, îi auzi râsul încrezut și fanfaronadele cu care o saluta pe bătrână. În ciuda neliniștii ei confuze, zgomotul pe care-l făcea sus o reconforta, și un adânc sentiment de recunoștință o cuprinse la gândul că după toate aceste luni de chinuitoare despărțire, fiul ei se afla din nou lângă ea. Șopti o rugăciune de mulțumire, apucându-se apoi repede să facă pregătirile pentru masa de seară.

Scurt timp după aceea, Nessie intră țopăind. Văzuse cuferele în vestibul și se repezi spre Mama, strigând:

— S-a întors, mamă? Ce cufere mari! Unde e? Mă întreb dacă mi-a adus un cadou din India. O, vreau să-l văd pe Matt! Unde e? La răspunsul maică-sii, ea urcă repede la etaj, strigându-l plină de așteptări, nerăbdătoare de a-l vedea. După câteva clipe, se întoarse însă încet, oprindu-se din nou în fața Mamei, de astă dată cu o mutră bosumflată și decepționată; toate așteptările ei entuziaste se prăbușiseră. Abia dacă l-am recunoscut, declară pe tonul ei bătrânesc, nu seamănă nici pe departe cu Matt al nostru. N-a părut deloc bucuros să mă revadă.

— Taci! exclamă Mama. Vorbești prostii! Se întoarce dintr-o lungă călătorie; dă-i timp să se dezmeticească.

— Când am intrat la el, l-am găsit bând ceva dintr-o sticlă mică, îmbrăcată cu piele. Mi-a spus să nu-l plictisesc.

— Vrea să-și desfacă bagajele, fetiço. Nu fi așa de nerăbdătoare! Are altceva de făcut deocamdată decât să se ocupe de tine.

— Când l-am întrebat despre busola pe care i-am dat-o, mi-a spus c-a aruncat-o... și a mai spus un lucru pe care nu l-am înțeles bine... ceva despre asemănarea ei cu nasul tău.

Doamna Brodie se făcu roșie ca racul, dar nu spuse nimic. Era sigură că Nessie se înșela, că interpretase greșit remarca lui, totuși se gândea cu strângere de inimă la ceea ce Matt voise poate să spună.

— Am crezut că mi-a adus poate un lăntșor de mărgean, sau ceva în genul ăsta, stăruie Nessie. Mama-mare e foarte nemulțumită și ea; se aștepta să primească de la el o amintire, dar mi se pare că n-a adus niciun lucru pentru nimeni.

— Nu fi egoistă, Nessie! strigă Mama cu asprime, dând glas prin această muștrare tuturor sentimentelor ei înăbușite. Fratele tău are destule alte lucruri de făcut cu banii lui, decât să-i risipească pentru tine. Să nu mai aud nicio vorbă! Du-te și spune-i bunicii să vină ca să prăjească pâinea. Și strângând din buze, doamna Brodie își aplecă și mai tare capul într-o parte, cu aerul ei de suferință, apucându-se cu resemnare să pună masa.

Când ora ceaiului se apropie, Matthew coborî în bucătărie. O ușoară roșeață îi colora pielea galbenă din jurul pomeților proeminenți; vorbea cu și mai mare volubilitate decât la sosire, și Mama, simțind în respirația lui un miros slab, dar semnificativ, înțelese îndată că fiul ei se întărise în vederea întâlnirii cu tată-său. Observându-l pe furis, ea își dădu seama că, în ciuda lăudăroșeniei lui, se temea de această întrevedere iminentă. Uită îndată de umilirea ei recentă, și toate instinctele ei se treziră din nou ca să-și apere băiatul.

— Așază-te la masă, pe scaunul tău, îi spuse. Nu te obosi și mai mult.

— E în regulă, mamă, răspunse el. Prefer să stau în picioare. M-am cocârjat tot șezând zilele astea în tren. Îmi face bine să mă îndrept puțin.

Se plimba agitat prin bucătărie, pipăind nervos tot ce-i cădea sub mână, uitându-se în fiecare moment la ceas și stingherind-o pe maică-sa în trebăluiala ei din jurul mesei.

Bunica Brodie, care intrase în urma lui și se așezase lângă sobă, îl interpelă:

— Ce tot umbli ca apucat de streche? Ai luat obiceiul ăsta de la oamenii negri de acolo? Îmi vine amețelă când mă uit la tine. Era încă supărată pentru că nu primise niciun dar de la el.

Matthew se așază în sfârșit la masă, lângă ceilalți. Cu toată împotrivirea lui, apropierea orei cinci și jumătate îl înfricoșă; hotărârea fermă luată de el de mai multe zile de a ține piept tatălui său și de a se afirma ca un om în toată firea începea să se clatine, iar intenția lui de a păstra o atitudine de nepăsătoare siguranță la această primă întrevedere slăbea treptat. Îi fusese ușor să-și spună în momentul întoarcerii că nu-i păsa de tată-său. Acum însă, când stătea așezat pe scaunul lui de altădată, la aceeași masă și în aceeași încăpere, în care nimic nu se schimbase, trăgând tremurător cu urechea la

pașii grei și hotărâți ce aveau să răsunе în curând, un șuvoi copleșitor de amintiri se revărsă peste el și, pierzându-și toată siguranța de sine, toată cutezanța pe care o dobândise, deveni din nou băiețelul ce așteaptă cu înfricoșare. Se întoarse instinctiv către maică-sa și observă, spre neazul lui, că privirea ei limpede era ațintită asupra lui cu înțelegătoare simpatie. Vedea că dânsa îi pricepea emoția, îi ghicea îngrijorarea și, apucat de o furie violentă împotriva ei, strigă:

— De ce te uiți așa la mine? Mă scoți din sărite cu privirea asta! Și o fixă cu mânie până când ea își lăasă ochii în jos.

La cinci și jumătate, izbitura bine cunoscută a ușii îl făcu să tresară; zgomotul răsună la secunda exactă, căci, după o lungă perioadă în care sosise neregulat la masă, Brodie revenise acum, cu totul nepăsător față de comerțul lui, la obiceiurile sale de scrupuloasă punctualitate. Când tată-său intră în încăpere, Matthew își luă inima în dinți, își stăpâni mișcările mâinilor, pregătindu-se să sufere un atac furibund de cuvinte grele. Brodie însă nu deschise gura, nu-i aruncă măcar o privire fiului său. Se așeză și începu să se înfrupte copios din mâncare, părând să o găsească întru totul pe gustul lui. Matthew se simți umilit. Își imaginase această întâlnire în fel și chip, dar un asemenea mod de a-l primi nu-i trecuse vreodată prin minte. Simțea acum o nevoie aproape irezistibilă de a striga ca un școlar pedepsit: „Tată, sunt aici! Uită-te la mine!”

Dar Brodie nu-i dădu nicio atenție. Continua liniștit să mănânce, cu privirea ațintită în farfurie și fără a scoate o vorbă, hotărât parcă să nu-și recunoască fiul. În cele din urmă, însă, după un lung interval, când tensiunea din cameră devenise aproape de nesuferit, el își întoarse capul și se uită la Matthew. Era o privire sfredelitoare, care vedea și exprima totul, înfigându-se, prin învelișul exterior de îndrăzneală și bravadă, până în carnea moale și temătoare de dedesubt, pătrunzând, luminându-le, până în cele mai ascunse unghiuri ale minții lui Matthew și părând să spună: „Vasăzică te-ai întors, în sfârșit! Te cunosc! Ești același slăbănog, dublat acum de un ratat.”

Sub această privire, statura lui Matthew păru să scadă vizibil, și cu toate că se lupta din răputeri să-l privească în ochi pe tatăl său, nu reuși. Căutătura lui deveni nesigură, începu să-i fugă și, spre imensa înjosire a vanității lui umflate, alunecă în jos, spre podea.

Brodie zâmbea cu cruzime și, după ce-l pusese pe fiu-său la locul lui, fără a scoate un cuvânt, se mulțumi să spună pe un ton tăios:

— Te-ai întors!

Dar aceste trei cuvinte, atât de simple, erau încărcate de batjocură și muștrare. Mama tremura. Hărțuirea băiatului ei începuse, și cu toate că vedea că lucrurile vor lua o întorsătură mai gravă decât prevăzuse, nu

îndrăzni să rostească nicio vorbă, de teamă să nu-l întărească pe soțul ei. Se uită cu spaimă și milă la Matt al ei, în timp ce Brodie urmă:

— Ce plăcere să-ți revăd mutra scumpă și drăguță, deși s-a îngălbenit ca o guinee. Ai fost totdeauna cam brânzos la față, acum că-mi aduc aminte, dar tot aurul pe care l-ai pus deoparte acolo te-a vopsit în galben.

Îl scruta pe Matthew cu un ochi critic, înfierbântându-se și găsind în acest atac ironic o supapă pentru amarele sale suferințe din ultimele luni.

— Dar merită, merită negreșit, continuă el. Ne-ai adus, desigur, un morman de aur din locurile acelea străine, unde ai muncit ca un rob. Trebuie să fii plin de bani acum! Ești bogat? Spune! strigă brusc.

Matthew clătină plouat din cap, și Brodie ridică din sprâncene, cu un fioros sarcasm la această negație tăcută.

— Cum? strigă el. N-ai adus o avere cu tine? Asta le întrece pe toate! După felul cum ai hoinărit prin Europa și după minunatele și marile cufere din vestibul, crezusem că valorezi cel puțin cât o mină de aur. Căci dacă nu ești chiar atât de bogat, de ce ai lăsat să fii dat afară din slujbă?

— Nu-mi plăcea, mormăi Matthew.

— Auzi! Auzi! făcu Brodie, părând să se adreseze tuturor. Nu-i plăcea postul! Mare om trebuie să fie, că e atât de greu de mulțumit; și unde mai pui curajul și sinceritatea de a recunoaște că postul nu-i plăcea! Întorcându-se apoi către Matthew și adoptând un ton mai aspru îi strigă: Nu vrei să spui mai bine că tu nu i-ai plăcut lui? Mi s-a povestit aici, la Levenford, că ți-au dat un picior în spate... că erau atât de sătui să te vadă, cât sunt și eu de pe acum. Se întrerupse, urmând apoi pe un ton suav: Dar poate că sunt nedrept față de tine. Nu mă îndoiesc că ai ceva minunat în vedere... un nou post admirabil. Nu-i așa?

Tonul lui cerea un răspuns și Matthew murmură îmbufnat:

— Nu.

Tremura acum de ură împotriva tatălui său și privea ca o intolerabilă înjosire faptul că acesta îndrăznește să-i vorbească în acest fel, lui, un om de lume atât de voiajat, de experimentat și de rafinat; își jura că, deși acum nu-i opunea nicio rezistență, avea în schimb mai târziu, când va prinde putere, când se va fi odihnit mai bine după oboselile călătoriei, să se răzbune crunt.

— Niciun post nou în perspectivă, continuă Brodie cu prefăcută blândețe, nici post, nici bani! Te-ai întors doar așa, ca să trăiești pe spinarea lui taică-tău. Te-ai întors ca un câine bătut. Găsești, desigur, că e mai ușor să mă sugi pe mine decât să lucrezi.

Un fior îl trecu pe Matthew.

— Ce? strigă Brodie. Ți-e frig? E probabil trecerea bruscă de la căldurile pe care ai fost silit să le înduri pe când lucreai acolo, de te-a lovit gălbina.

O să fie nevoie ca măicuța ta dragă să-ți scoată ceva haine mai calde din cuferele tale uriașe. Îmi aduc aminte cum te înfolea cu flanele când erai mic. Nu trebuie să te lase să răcești acum, când ai ajuns mare și frumos. Nu, nu! Ești prea prețios pentru asta. Și, întinzându-i ceașca spre a fi umplută din nou cu ceai, declară: Nu mi-am luat de mult ceaiul în condiții atât de plăcute! Îmi stimulează pofta de mâncare să-ți revăd drăgălașul obraz!

Matthew nu mai putu îndura aceste înțepături și, încetând de a se mai preface că mănâncă, se ridică șoptindu-i maică-sii cu o voce întretăiată:

— Nu mai pot suporta! Renunț la ceai! Plec.

— Stai jos! urlă Brodie, împingându-l cu pumnul înapoi pe scaun. Stai jos, nobile domn! Ai să pleci când ți-oi spune eu, nu mai devreme! N-am terminat încă cu tine. Apoi, după ce Matthew se prăbuși pe scaun, continuă tăios: Nu o să mai avem cinstea deosebită a companiei tale? Ai lipsit doi ani și n-ai măcar răbdarea să stai două minute în casă! Nu vezi că ardem de nerăbdare să auzim despre minunatele aventuri prin care ai trecut acolo? Suntem atârnați de buzele tale, ca să sorbim cuvintele ce stau gata să țâșnească de pe ele. Hai, povestește-ne!

— Ce să povestesc? răspunse Matthew ursuz.

— Viața splendidă, pasionantă pe care ai dus-o acolo. Vorbește-ne despre rajahii și prinții cu care te tutuia... despre elefanții și tigrii pe care i-ai vânat... spune repede, înainte de a avea timp să potrivești lucrurile! Ai ajuns, am impresia, un om căruia nimic nu-i poate sta în cale! Nu o să mai existe granițe pentru ceea ce ești capabil să faci, nu-i așa?

— Sunt, poate, capabil să fac mai mult decât crezi, spuse Matthew cu jumătate de glas.

— Nu mai spune! zise Brodie batjocoritor. Ai să ne uimești pe toți, nu e așa? E veșnica poveste: că ai să faci așa și pe dincolo. Niciodată nu te aude omul spunând ce ai făcut, nu, ci numai ce o să vină. Zău, când te văd cu mutra asta lașă și cu hainele astea bătătoare la ochi, mă întreb dacă ai să faci vreodată ceva. Se mânie din ce în ce mai tare, gata să se sufoce; dar căutând să se stăpânească, el continuă cu voce dulceagă, ironică: Dar puțin importă! Suntem atât de bucuroși să te avem iarăși în mijlocul nostru încât nu trebuie să fim prea severi cu tine. Principalul lucru e că ai scăpat sănătos și teafăr din grozavele primejdii despre care, din modestie, nu vrei să ne vorbești. Trebuie să anunțăm întoarcerea ta în Monitor. Atunci toți prietenii, și mai ales frumoasele tale prietene vor afla că ești iarăși aici. O să roiască în jurul tău ca muștele în jurul unui borcan cu miere. Asta îți place, nu e așa, ca femeile să te alinte și să alerge după tine?

Matthew nu răspunse și, după o scurtă pauză, Brodie continuă, cu un rânjat sarcastic:

— Bănuiesc că duminica viitoare drăguța de maică-ta are să te pună să te gătești și are să te târască la biserică, pentru ca toată congregația să te admire. Dacă ești destul de dibaci, ai să te streкори poate din nou și în cor, pentru ca toți să poată auzi vocea ta frumoasă, slăvindu-l pe Domnul. Ar fi o faptă cu adevărat bărbătească să cânti din nou în cor, ce zici? Răspunde-mi, blegule! Auzi ce-ți spun?

— N-am să cânt în niciun cor, replică Matthew, gândindu-se iritat că tată-său dezaproba și folosea cu ironie această amintire din trecut, spre a-l ridiculiza. Țsta era taică-său!

— Fiul rătăcitor refuză să cânte, zise Brodie batjocoritor. S-a mai pomenit vreodată așa ceva? El, care avea o voce atât de fermecătoare! Ei, frumușelule, urmă el cu un mârâit, dacă nu vrei să cânti pentru maică-ta, ai să cânti pentru mine, așa cum am să-ți fluier eu! Să nu-ți închipui că nu știu să citesc în tine. Știu! Te-ai acoperit de rușine, stropindu-mă și pe mine. N-ai fost în stare să te ții de slujba ta ca un om... nu, te întorci în goană acasă, la dulcea ta mamă, ca o javră bătută. Dar să nu crezi că-ți merge și cu mine. Bagă-ți mințile în cap, sau o să fie rău de tine! Înțelegeți ce vreau să spun? Se sculă brusc de la masă, uitându-se mâniat în jos, la fiul lui. N-am isprăvit încă cu tine! Am să-ți scot gărgăunii din cap înainte de a termina! Bagă de seamă, domnișorule, să nu mi te pui în curmeziș, că te fac praf! Mă auzi?

Încurajat de faptul că tată-său se pregătea să plece și îmboldit de însăși poziția lui umilitoare, Matthew își înalță capul, aruncându-i lui Brodie o privire piezișă.

— N-am să-ți stau în cale, poți să fii sigur!

Ochii lui Brodie se aprinseră de furie. Îl apucă pe Matthew de umăr, strigând:

— Câine! Nu te uita așa la mine! Să nu îndrăznești, că-ți rup oasele, lepădătură ce porți numele de Brodie! Ești o rușine pentru mine, da, o rușine mai mare decât târfa de soră-ta. Și când Matthew își lăsă din nou privirea în jos, tată-său adăugă cu o mânie amestecată cu dezgust: Mi-e scârbă când mă gândesc că un om de neam mare a putut zămisli un derbedeu ca tine. Ești primul Brodie, pe legea mea, care merită numele de laș. Stârpitură nevrednică ce ești, mi-i rușine de tine! Îl scutură ca pe un sac, dându-i apoi deodată drumul și lăsându-l să cadă, ca o cârpă, pe scaun. Ia seama la ce-ai să faci, băiete! Am să fiu cu ochii pe tine! strigă el amenințător, și ieși din cameră.

După ce plecă, Nessie și bătrâna continuă să-l privească în tăcere pe Matthew, dar Mama îngenunche lângă el, petrecându-și brațul în jurul umerilor lui.

— Nu e nimic, Matt! Nu e nimic, băiețelul meu! Eu tot te iubesc, articulă ea printre sughituri.

În timp ce mușchii obrazului îi zvâcneau sub pielea palidă, Matthew îi împinse brațul înapoi.

— Am să i-o plătesc! șopti sculându-se. N-am să-i rămân dator. N-o fi isprăvit el cu mine, dar nici eu n-am isprăvit cu el!

— Sper că nu pleci, fiul meu! strigă doamna Brodie speriată. Ai să stai cu mine astă-seară, nu-i așa? Vreau să te am lângă mine.

— Nu, spuse, clătinând din cap și stăpânindu-și cu greu glasul. Trebuie să ies. Își umezi buzele uscate. Am de vizitat... câțiva prieteni vechi. Mă duc. Dă-mi o cheie.

— Nu pleca! Te rog! Nu te amărî din cauza celor spuse de tată-tău. Nu gândește așa cu adevărat. E necăjit și el. Rămâi cu mama ta, fii drăguț! Nici nu ți-ai luat ceaiul. Stai acasă și am să-ți dau ceva bun. Te iubesc, Matt, te iubesc atât de mult, încât aș face orice pentru tine!

— Atunci dă-mi cheia, răspunse el. E tot ce doresc.

Îi întinse tăcută cheia ei. Matthew o puse în buzunar, spunând:

— Am să mă întorc târziu. Nu mă aștepta.

Mama se ținu după el, tremurând de frică.

— Fii prudent, Matt! Să nu faci vreo prostie! Gândește-te la mine! Nu te lăsa antrenat la vreo faptă nechibzuită. N-aș putea să îndur un lucru ca ăsta, acum, când te-ai întors sănătos la mine.

Plecă fără să răspundă, dispărând în întuneric. Mama îi urmări zgomotul pașilor până când se stinse în beznă. Pe urmă se întoarse cu un icnet sec, trecând iarăși în bucătărie. Nu știa ce avea să se întâmple, dar era nespus de neliniștită.

8.

În dimineața următoare, doamna Brodie se trezi încă pe întuneric, dar pe când se mișca în pat, auzi din depărtare primul cântat de cocoș, slab și sfidător, vestind zorii apropiați ai unei zile noi. Cu toate că veghease în ajun până noaptea târziu, nu-l văzuse pe Matthew întorcându-se, și acum, după un somn agitat, primul ei gând era acela de a se convinge că fiul ei nu pățise nimic. Se îmbracă fără să se teamă că tulbură somnul soțului ei, căci dormea acum singură în odăița ce fusese odinioară a lui Mary; totuși, în virtutea unei lungi deprinderi, mișcărilor ei erau furișate și tăcute ca ale unei umbre. Lumina palidă ce pătrundea prin fereastra camerei îi contura fantomatic

silueta ghemuită, în timp ce se îmbrăca, tremurând de frig. Rufele ei erau atât de peticite, cârpite și reparate, încât a și le pune era întotdeauna o problemă; cu atât mai mult acum, în aerul rece de februarie, degetele insensibile și aspre ale Mamei se încurcau stângace în ele. Pe când se îmbrăca astfel, mai mult dibuind, dinții îi clănțăneau încet, singurul semn perceptibil al activității ei.

După ce dezlegă problema încurcată a enigmaticelor ei veșminte și își acoperi trupul, ea își frecă tăcut mâinile, spre a-și pune cât de cât sângele în mișcare, și ieși din odaie numai în ciorapi.

Camera lui Matthew, situată în spatele casei și dând spre răsărit, era mai luminată. Când Mama intră fără zgomot acolo, ea zări sub învălmășeala dezordonată a așternutului conturul trupului său, care respira regulat. De ușurare, răsuflarea doamnei Brodie se calmă și ea. În lumina albăstruie a zorilor, fața lui Matthew părea ca de plumb; o crustă murdară îi mânjea colțurile gurii și şuvițe încâlcite de păr îi acopereau fruntea. Printre buze, limba îi ieșea ușor la iveală, ca și cum ar fi devenit prea umflată și groasă pentru albia ei obișnuită, și la fiecare expirație ea servea drept placă surdă de rezonanță respirației lui sforăitoare.

Mama îi puse delicat în ordine cearșafurile și plapuma, învelindu-l mai bine, și încercă chiar să-i ridice de pe ochi şuvițele de păr, dar de îndată ce-l atinse, el se scutură mârâind; ea își retrase repede mâna, ținând-o însă în aer deasupra capului său, binecuvântându-l parcă, fără a-și da seama, în somnul lui. Privirea ei, rămasă nemișcată câteva clipe, aducea și ea cu o binecuvântare. În cele din urmă, își întoarse ezitând fața de la el, dând să plece. În drum spre ușă, văzu că haina, vesta și pantalonii lui erau împrăștiati în dezordine pe jos, că gulerul și cravata erau aruncate într-un colț, cămașa într-altul; și, bucuroasă parcă de a-l putea servi, se aplecă, ridică veșmintele și le rânduie, împăturite cu grijă, pe un scaun. Apoi, aruncă încă o privire asupra feței lui cufundate în somn și ieși liniștită din cameră.

Jos, totul avea aspectul respingător și murdar al unui mal în timpul refluxului din zorii zilei; retrăgându-se ca un ocean, noaptea lăsase mobila în dezordine, căminul stins și plin de cenușă prăfoasă, un teanc de farfurii nespălate, îngrămădite în chiuveta de lângă bucătărie, asemenea unor epave de pe o plajă părăsită.

De obicei, înainte de a se apuca efectiv de muncă, de a pregăti și aprinde focul, de a da cu negreală grătarul căminului, de a spăla vasele, de a mătura, de a fierbe porridge-ul și de a îndeplini nenumăratele sarcini din cursul dimineții, își acorda o ceașcă de ceai tare, găsind, după propria ei expresie, că aceasta o „dregea”. Lichidul fierbinte și aromat era pentru ea ca un leac

care o întărea, o încălzea, îi limpezea creierul și îi dădea puterea de a face față cu resemnare eforturilor noii zile.

În dimineața aceea însă, cu toate că opări și turnă o ceașcă de ceai, nu o bău ea însăși, ci o așeză, împreună cu două felii subțiri de pâine unse delicat cu unt, pe o tavă aranjată în chip apetisant, cu care urcă sus în camera lui Matthew.

— Matt, șopti ea atingându-l ușor pe umăr, ți-am adus puțin ceai, dragul meu. Are să te învioreze. Dar cu toate că se aplecă deasupra lui, el continuă să sforăie, exalând la fiecare respirație un miros greoi de alcool, ceea ce o tulbură adânc, făcând-o, în agitația ei, să vorbească mai tare: Matt, uite ceva bun pentru tine. Era formula cu care-l atrăsese totdeauna când era copil. La aceste cuvinte, el tresări pe jumătate adormit, se suci nerăbdător și mormăi, ținând ochii închiși:

— Lasă-mă să dorm, *boy*²². Du-te dracului. N-am nevoie de *chota hazri*²³.

— Matt, scumpul meu, spuse ea nenorocită, scuturându-l, ceaiul ăsta are să-ți facă bine. E un lucru plăcut dimineața.

La aceste cuvinte, el deschise ochii și o privi buimăcit pe sub pleoapele umflate de somn; în pupilele sale negre, ea observă trezindu-se încet și fără bucurie conștiința vagă a locului unde se afla.

— A, tu ești? mârâi el. De ce mă trezești? Lasă-mă să dorm.

— Dar ceaiul ăsta bun, dragul meu, are să te învioreze. M-am dus repede jos și ți l-am fiert singură.

— Mereu îmi bați capul cu ceaiul tău! Lasă-mă să dorm, lua-le-ar dracu' pe toate! Se întoarce cu spatele la ea și adormi imediat.

Mama își plimbă nenorocită privirea de la trupul întins al lui Matt la tava pe care tot o mai ținea în mână, neputând înțelege nici acest refuz, nici violența ocărilor lui. Zicându-și apoi că fiul ei își va schimba poate mai târziu hotărârea, așeză tava pe un scaun lângă pat, acoperi ceașca cu farfurioara pentru ca ceaiul să rămână cald, întoarce farfuria peste tartinele de pâine și se retrase adânc mâhnită.

Toată dimineața nu-l putu uita pe Matt. Aprinse focul, spălă vasele, curăță ghetele, puse porridge-ul să fiarbă, îi duse soțului ei apa caldă pentru ras, se apucă să pună masa, gândindu-se tot timpul la fiul ei, deplângând felul cum îi vorbise el, mirosul revelator al respirației lui, dar scuzându-l totuși neîncetat în mintea ei. Emoția întoarcerii, primirea brutală pe care i-o făcuse tată-său îl zguduiseră desigur; cât despre cuvintele folosite de el, nu trebuia uitat că bietul băiat trăise într-o țară necivilizată și le rostise când încă nu se

²² Băiat, servitor (în limba engleză).

²³ Nimeni, oricine ar fi (în indiană).

trezise bine. În timp ce-l dezvinovăţea în acest fel, casa, cufundată în tăcere, începu să prindă viaţă; sunete uşoare sau mai tari pătrundeau prin plafon; uşi se deschiseră la etajul de sus. Cuprinsă acum de teama că o nouă ciocnire s-ar putea produce între Brodie şi fiul ei, Mama îşi încorda îngrijorată auzul, pândind zgomotul vreunei izbucniri subite, zarva unor voci înfuriate, ba chiar răsunetul unei lovituri. Spre marea ei uşurare, niciun astfel de zgomot nu ajunsese la ea şi, după ce Nessie coborâse, mâncase în galop şi fusese expediată cu ghiozdanul ei, Brodie îşi făcu apariţia şi îşi luă sumbru şi tăcut micul dejun. Mama îşi dăduse cea mai mare silinţă ca totul să fie perfect în dimineaţa aceea, pentru a-l dispune; era chiar gata să mintă fără ruşine în privinţa orei târzii la care se întorsese Matt. Dar cu toate că starea de spirit a soţului ei părea puţin binevoitoare, temerile ei se dovediră neîntemeiate şi Brodie plecă fără să facă cea mai mică aluzie la fiul ei.

Îndată ea respiră mai uşor şi, înviorată pe deasupra de o ceaşcă de ceai, pregăti micul dejun al bunicii şi i-l duse sus aproape de ora zece. După ce o vizită pe bătrână, traversă în vârful picioarelor palierul şi trase cu urechea la uşa camerei lui Matt; auzindu-i respiraţia regulată, deschise încet uşa. Văzu că fiul ei nu se atinsese de nimic şi, rănită în sentimentele ei, avu impresia că tava intactă o muştra în tăcere, iar farfuria care tot mai acoperea feliile de pâine cu unt neatinse, ca şi farfurioara pusă inutil peste ceaiul răcit demult, îi apărură ca mărturii ale naivităţii şi încrederii ei oarbe. Matt mai dormea, iar doamna Brodie îşi punea vag întrebarea dacă mutarea lui din emisfera situată în concepţia ei la antipod nu intervertise poate orele lui de odihnă, făcându-l să fie activ noaptea şi somnoros ziua şi silindu-l să doarmă în anumite ore ale dimineţii. Prea puţin convinsă, dar totuşi cu inima mai uşoară şi simţind că, dacă nu chiar aceasta, trebuia să existe totuşi vreo explicaţie similară a purtării lui, ea nu-l deranjă şi ieşi încă o dată fără zgomot din odaie.

Se apucă cu şovăială de treburile ei de gospodină, căutând să-şi îndrepte atenţia în altă direcţie; dar pe măsură ce orele dimineţii înaintau, ea fu cuprinsă de nelinişte; înţelegea că dacă fiul ei avea să fie tot în pat la întoarcerea la masă a lui Brodie, o scenă neplăcută putea să aibă loc. Cu înfrigurare, îşi ascuţi auzul, pândind primul semnal al deşteptării lui tardive; către amiază fu răsplătită, auzind scârţâitul slab al patului lui, din care se scula, şi sunetul paşilor pe podea. Turnând repede apă caldă într-o cană dintr-o oală gata aşezată pe foc, alergă sus să i-o pună în faţa uşii.

Toaleta lui Matt ţinu îndelung, dar pe la unu fără un sfert el coborî încet scara şi intră în bucătărie. Mama îl primi cu tandreţe.

— Mă bucur că ai dormit bine şi mult, dragul meu, dar nu ţi-ai luat micul dejun. N-ai vrea să mănânci ceva înainte de masă? N-ai decât să-mi spui un

cuvânt și nu o să-mi fie greu să-ți fac o... era cât pe-acți să-i ofere panaceul universal: o ceașcă de ceai, din fericire însă își aduse aminte la timp de remarca făcută de el la începutul dimineții, și adăugă: ... orice se găsește în casă.

— Nu mănânc niciodată mult dimineața.

Era elegant îmbrăcat, cu alt costum decât în ajun, unul de șeviot brun deschis, o cămașă bej și o cochetă cravată cafenie, bine asortată cu restul. Pipăindu-și nodul cravatei cu degetele sale albe și suple, care tremurau ușor, o privi pe Mama cu îndoială, socotind în mod greșit, după purtarea ei slugarnică, că nu-și putuse da bine seama de eșecul lui din ajun.

— Ceea ce-mi lipsește sunt fructele proaspete pe care servitorii mei mi le aduceau în fiecare dimineață, declară el, simțind că mai era poate nevoie de o explicație suplimentară.

— Ai să ai câteva mere frumoase mâine, spuse Mama cu aprindere, am să le comand negreșit. Numai de mi-ai spune ce ți-ar plăcea sau felul de hrană cu care te-ai obișnuit acolo, mi-aș da toată silința ca să ți-o procur.

Atitudinea lui respingea ideea unor mere acre și seci, pe care le-ar fi putut procura în țara aceasta neroditoare; făcu un gest grăitor cu mâna și răspunse scurt:

— Mă gândeam la poame de mango, la banane proaspete, la ananași. Nu-mi place decât ce-i mai bun.

— Bine, fiul meu, voi face în orice caz tot ce pot, răspunse ea curajos, deși puțin cam descumpănită de tonul lui pompos. Ți-am pregătit totuși o masă bună. Iar pe urmă, dacă ești dispus, am putea face o mică plimbare împreună.

— Am să dejenez în oraș, zise el cu răceală, ca și cum propunerea ei ar fi fost ridicolă, iar ideea de a se arăta în oraș în compania unei apariții atât de prăpădite și de neobișnuite, ar fi fost ultima pe care spiritul lui superior ar fi putut-o concepe.

Obrazul doamnei Brodie se alungi; ea bâlbâi:

— Am... aveam o supă atât de gustoasă și de hrănitoare pentru tine, băiatul meu... tot ce poate fi mai bun!

— Dă-o bătrânului, ripostă el cu amărăciune, dă-i un castron întreg. Îl poate suporta. După o clipă, continuă pe un ton mai dulce: Mamă, n-ai vrea să mă împrumuți cu o liră sau două pentru astăzi? E afurisit de plicticos că banca din Calcutta nu mi-a transferat încă banii! Își încreți fruntea de atâta supărare. Mă încurcă teribil. Sunt aici fără să am măcar puțini bani lichizi, și aceasta numai din cauza blestematei lor încetinelii. Împrumută-mi un bilet de cinci lire și ți-l dau înapoi săptămână viitoare.

Cinci lire! Mama fu cât pe-acî să izbucnească într-un plâns isteric față de dureroasa absurditate a acestei cereri. Să-i împrumute pe nepusă masă cinci lire ea, care își storcea ultima picătură de sânge ca să adune tributul lunar ce avea să-i fie cerut în curînd și care, afară de cele trei lire pe care le strânsese cu trudă în acest scop, nu avea în punga ei decît cîteva nenorocite monede de cupru și de argint!

— O, Matt! strigă. Nu-ți dai seama ce-mi ceri! În toată casa nu există atîtia bani.

— Haide, haide! răspunse el aspru. Poți tu să-i găsești. Scoate banii! Unde ți-e punga?

— Nu-mi vorbi pe tonul ăsta, dragul meu! șopti ea. Nu pot suporta! Aș face orice pentru tine, dar îmi ceri un lucru imposibil.

— Atunci împrumută-mi o liră, dacă ești atît de zgârcită, spuse, aruncându-i o privire dură. Hai! Dă-mi o păcătoasă de liră!

— Nu poți înțelege, fiul meu? pledă ea. Sunt atît de săracă acum, încât de-abia dacă mă pot descurca. Tată-tău nu-mi dă de ajuns ca să putem trăi.

Simți o dorință sălbatică de a-i povesti în ce fel fusese silită să-și procure banii pe care i-i trimisese la Marsilia, dar o înăbuși, dându-și brusc seama că momentul acela era cel mai puțin prielnic.

— Dar ce-și închipuie în definitiv? Doar are magazinul lui și podoaba asta neprețuită de casă, spuse Matthew batjocoritor. Pe ce își cheltuiește banii acum?

— Vai, Matt! Nu-mi vine să-ți spun, îi răspunse ea, cu glasul înecat de plîns, dar afacerile tatălui tău par să meargă foarte prost. Mă tem că a ipotecat casa. Nu mi-a spus niciun cuvînt, dar am văzut niște acte în camera lui. E teribil! Are de luptat de la o vreme cu o grea concurență în oraș. Sunt sigură că pînă la urmă o să învingă, dar deocamdată sunt silită să fac ca un șiling să valoreze cât doi.

Matthew o privi cu stupeoare, dar nu se abătu de la ținta lui.

— Toate bune, mamă, mârâi el, dar te cunosc. Ai întotdeauna ceva pus deoparte pentru zile grele. Vreau o liră. Îți spun că-mi trebuie. Am absolută nevoie de ea.

— O, scumpul meu, nu ți-am spus ce rău ne merge? se văită doamna Brodie.

— Te întreb pentru ultima dată: vrei să mi-i împrumuți? întrebă el amenințător.

Cînd Mama îl refuză din nou, plîngînd, crezu cu groază o clipă, în agitația ei, că Matt era gata s-o lovească. El însă se întoarse brusc și ieși din odaie. Rămasă acolo, strîngîndu-se cu mîna de partea stîngă a mijlocului, îl auzi

cotrobăind cu zgomot prin camerele de la etaj și coborând în sfârșit scara, trecând prin vestibul fără a spune o vorbă și trântind ușa din față.

Când ecoul prelung al pocniturii se pierduse în aer, el tot mai răsună în creierul Mamei ca o prevestire sinistă pentru viitor, își duse involuntar mâinile la urechi, spre a nu-l mai auzi, așezându-se abătută și decepționată la masa din bucătărie. Cu capul sprijinit în mâini, simțea că povestea cu contul lui în bancă nu era decât o minciună sfruntată și că, de fapt, Matt, după ce cheltuisese cele patruzeci de lire, se găsea acum fără niciun ban. O amenințase el oare? Nu știa prea bine. Ceea ce era sigur era că Matt avea nevoie urgentă de câteva lire, și că dânsa, vai, nu fusese în stare să i le dea! Înainte de a-și putea analiza mai departe emoțiile și dându-și seama acum că ar fi fost, de fapt, în măsură să-i satisfacă ultima lui cerere astfel că, într-un anumit sens, greșeala era de partea ei, un val de tandrețe îi înecă mâhnirea. Bietul băiat! Era deprins să frecventeze oameni distinși, care cheltuiau banii fără să-i numere; nu era deci decât firesc să dorească a avea bani în buzunar la fel ca ceilalți. Era, în fond, o nevoie elementară, după viața monotonă pe care o dusesse. Nu era drept să pretinzi din partea unui tânăr atât de prezentabil cum era Matt să iasă în oraș fără mijloacele corespunzătoare ținutei sale elegante. Într-adevăr, nu merita nicio muștrare, și Mama regreta oarecum de a nu-i fi dat măcar câțiva șilingi, dacă el i-ar fi acceptat. Lucrurile prezentându-se astfel într-o lumină mai satisfăcătoare, ea avu sentimentul de a nu fi fost la înălțimea situației și, cedând unui impuls irezistibil, se ridică și urcă în camera fiului ei, unde se apucă să rânduiască cu dragăstoasă grijă amestecătura de lucruri de îmbrăcăminte împrăștiate. Descoperi acum că garderoba lui nu era chiar atât de bogată cât s-ar fi putut crede la prima vedere, căci unul dintre cufere era gol, două geamantane erau pline de haine subțiri de dril, iar un altul îndesat cu rufe murdare. Apucă cu ardoare ciorapii de țesut, cămășile de cârpit, gulerele de scrobbit, simțindu-se bucuroasă de a-i putea fi de folos prin aceste servicii și fiind fericită chiar numai de a-i atinge veșmintele.

Când sfârși prin a pune ordine în lucrurile lui și făcuse o legătură mare cu rufe de spălat și reparat, pe care o luă triumfal cu dânsa, ea intră în camera ei. Își făcu patul și începu într-o dispoziție mai bună să ștergă praful. Ajungând la tăvița de porțelan așezată pe măsuta de lângă fereastră, ea fu cuprinsă de un nedeslușit sentiment de mirare; un aspect familiar cu care, în subconștientul ei, era deprinsă de multă vreme, era schimbat. Reflectă un moment și deodată își dădu seama că nu auzea tic-tac-ul discret și prietenos al ceasului ei, care, afară de ocaziile solemne când îl purta, stătea totdeauna pe tăvița pe care o vedea acum goală, cu excepția câtorva ace de păr răzlețe. Când fusese silită să-și schimbe odaia, adusese firește cu ea și această tăviță,

iar ceasul rămăsese tot pe ea. De douăzeci de ani atingerea tăviței se asocia pentru ea cu auzul tic-tac-ului și doamna Brodie fu izbită imediat de schimbarea intervenită.

Deși știa bine că nu avea ceasul la ea, își pipăi corsajul, dar nu dădu de el. Se puse îndată să-l caute cu înfrigurare, scotocind pretutindeni: în camera ei, în aceea a lui Brodie, în salon și în bucătărie. În timp ce căutarea se prelungea, fața ei lua o expresie tot mai îngrijorată. Moștenise ceasul de la mama ei: cutia lui de argint era frumos lucrată, cadranul aurit, acele fine, iar mecanismul lui elvețian indica ora exactă cu neabătută precizie. Nu avea prea mare valoare, dar doamna Brodie nutrea față de el și de mica dagherotipie a mamei ei, fixată pe fața dinăuntru a capacului, un mare atașament. Ținea cu atât mai mult la el, cu cât era singura ei bijuterie. Când se aplecă ca să caute și pe jos, era convinsă că ceasul nu fusese rătăcit și se întreabă dacă cineva nu umblase din întâmplare cu el. Deodată, se îndreptă de mijloc. Spaima făcu loc, pe obrazul ei, îngrijorării. Înțelese într-o fulgerare că ceasul fusese luat de Matt. Îl auzise umblând în camera ei, după ce ea refuzase să-i dea banii, și ieșind în goană din casă fără a spune o vorbă. Știa acum fără umbră de îndoială că-i furase ceasul ca să-l vândă pe nimic. I l-ar fi dat cu plăcere dacă el i l-ar fi cerut, așa cum îi dăduse tot ce era al ei pe lumea asta, dar Matt i-l sustrăsese cu o josnică viclenie. Cu un gest deznădăjduit, își dădu înapoi o șuviță căruntă de păr ce-i căzuse pe frunte în timpul zadarnicelor ei cercetări și exclamă cu glas tare:

— Matt, fiul meu, știi bine că ți l-aș fi dat! Cum de-ai putut să-l furi?

Astfel, a doua zi după întoarcerea fiului ei, de pe urma căreia se așteptase, cu inima caldă, la o mulțumire sufletească și la alinarea tuturor grijilor, Mama se găsea cufundată și mai adânc în abisul deprimării. Masa de prânz trecu și după-amiaza se scurse fără vreun incident. Cu toată tulburarea ei, căderea nopții și stingerea scurtei lumini cenușii a amurgului treziră într-însa o arzătoare dorință de a-l revedea pe Matthew. De-ar fi doar lăsați singuri împreună, mama și fiul, nu i-ar fi greu, simțea ea, să îndulcească asprimea inimii lui. Era convinsă că Matt nu ar putea să reziste apelurilor ei afectuoase. Să fi avut numai puțința de a-i exprima în cuvinte toată dragostea ce i-o purta și s-ar fi aruncat desigur la picioarele ei, plin de căință și de remușcări. Dar Matthew nu apăru, iar când pendula bătu ora cinci și jumătate, fără să fi sosit la ceai, fu cuprinsă de o imensă tristețe.

— Podoaba ta de băiat se teme, probabil, ca de moarte să se întoarcă acasă, spuse Brodie batjocoritor, când ea îi servi ceaiul. Se ferește cu tot dinadinsul de mine, ascunzându-se pe afară până când voi fi plecat din nou. După aceea, se va furișa în casă, căutând înțelegere și mângâiere la tine. Să

nu crezi că nu observ tertipurile voastre, deși totul se petrece în spatele meu.

— Nu, tată, nu, îngăimă ea, te asigur că nu-ți ascund nimic. Matt a ieșit doar ca să viziteze câțiva prieteni.

— Nu mai spune! zise el. Nu știam că are prieteni, dar dac-ar fi să mă iau după tine, ar trebui să treacă drept un adevărat erou! Ei bine, spune-i minunii tale de fiu, când ai să-l vezi, că înmagazinez tot ce am de spus până la viitoarea noastră întâlnire. Le păstrez la cald.

Îl servi fără a răspunde, și de îndată ce plecă, se așeză din nou spre a-l aștepta pe Matthew.

Pe la ora șapte, cam un ceas după ce Brodie părăsise casa, Matt își făcu în sfârșit apariția. Intră domol, având în obraz ceva din expresia înfricoșată de pe vremea copilăriei lui, și uitându-se lingușitor la maică-sa, îi spuse cu o voce blândă:

— Iartă-mă că am întârziat, mamă dragă; sper că nu ți-ai făcut griji.

Mama îl privi cu aviditate.

— Ba da, eram foarte îngrijorată! Nu știam unde te duseseseși.

— Îmi dau seama, spuse pe un ton supus, am fost foarte necugetat. Cred că nu m-am deprins încă bine cu ideea că mă găsesc iarăși acasă. De când cu plecarea mea, am devenit cam nepăsător, mamă, dar am să mă dezbar de acest nărav față de tine.

— Nu ești neatent decât față de tine însuși, de vreme ce pleci așa, fără să mănânci! exclamă ea. Ți-ai luat ceaiul?

— Nu, răspunse, nu l-am luat, dar mi-e foame acum! Ai ceva de mâncare pentru mine?

Cu toată descurajarea ei din tot cursul zilei, era mișcată și convinsă de a-l fi regăsit pe adevăratul ei fiu, care se lepădase de obiceiurile rele prinse în India.

— Matt, spuse cu seriozitate, n-ar trebui să mai întrebi. Masa ta de seară e gata pregătită. Alergă la cuptor, scoase din el și-i arătă cu mândrie o felie groasă de *haddock*²⁴ afumat, fiert în lapte, fel de mâncare pe care fiul ei îl apreciaше mult pe vremuri. Totul are să fie gata într-o clipă! strigă ea.

Bunica Brodie se urcase în camera ei, dar Nessie ocupase masa cu caietele și cărțile ei. Totuși, în câteva secunde, Mama întinse o față albă pe o jumătate a mesei, așezând pe ea toate cele necesare pentru a stimula pofta de mâncare.

²⁴ Pește de mare, gustos.

— Așa, făcu ea. Ți-am spus eu că nu o să dureze mult. Nu e nimeni pe lume care să te poată îngriji mai bine decât mama. Așază-te, Matt, și arată-mi tu acum ce ești în stare să faci.

Ridicându-și ochii spre ea cu recunoștință, Matt își lăsă capul în jos.

— O, mamă, ești atât de bună cu mine! Nu merit. Îmi crapă obrazul de rușine din cauza felului cum m-am purtat. Pare minunat ce-mi dai.

Mama dădu fericită din cap, sorbindu-l din ochi când el își trase scaunul, se așeză și începu să mănânce cu îmbucături mari și repezi. „Bietul băiat, trebuie să fi fost lihnit de foame”, își zicea, în timp ce carnea albă și suculentă a peștelui se topea ca prin farmec sub atacurile neîncetate ale furculiței lui. Nessie, care își sugea la celălalt capăt al mesei capul creionului, îl observa peste muchia cărții ei cu un sentiment diferit.

— Unii oameni au mai mult noroc decât alții, spuse ea pe un ton invidios. Noi n-am avut pește astă-seară.

Matt o privi cu un aer jignit și, îngrijindu-se să-și pună în gură ultima îmbucătură mare de pește, se apără:

— Dac-aș fi știut, Nessie, ți-aș fi oferit o parte din porția mea. De ce nu mi-ai spus mai devreme?

— Nu fi așa de egoistă, fată, o certă Mama. Ai avut de mâncare cu vârf și îndesat, știi foarte bine. Fratele tău are nevoie să fie bine hrănit acum. A dus-o greu în ultimul timp. Ocupă-te de lecțiile tale. Uite, Matt... gustă prăjiturile astea de ovăz.

Matt îi mulțumi, ridicându-și cu căldură ochii spre ea, și continuă să mănânce. Această atitudine o umplu pe Mama de bucurie. Uitând cu totul acum de întâmplarea cu ceasul, îl privea cu bunăvoință, fiecare îmbucătură a lui cauzându-i o plăcere intensă, ca și cum ar fi savurat-o ea însăși cu deliciu. Observă cu compătimire că fața lui era mânjită de praf; uimită de istețimea ei, presupuse că Matt se înghesuise într-un boschet prăfuit și stătuse ascuns acolo, spre a nu fi văzut de tată-său. Era dezolată, astfel încât bunăvoința ei făcu loc dorinței de a-l ocroti; Matt devenise din nou băiatul ei drag; și avea să-l păzească și să-l apere împotriva lumii întregi.

— Ți-a plăcut, fiul meu? întrebă ea, în sfârșit, avidă de lauda lui. Am gătit felul ăsta cu grijă deosebită, știind că ți-a plăcut totdeauna.

— A fost minunat, mamă! spuse el, plescăind din buze. Mai bun decât toate tocanele de curry pe care a trebuit să le înghit în India. Te asigur că bucătăria ta mi-a lipsit acolo. De la plecare, n-am mai gustat o mâncare cumsecade ca aceasta.

— Adevărat, dragul meu? exclamă ea. Mă bucur să aud asta. Mai dorești ceva?

Matt zări cu coada ochiului pe bufet o strachină cu niște mere mici pe care, era sigur, Mama le cumpărase anume pentru el. Se prefăcu a se gândi o clipă.

— Cred că mi-ar plăcea să mănânc un măr, mamă, zise el, cu simplitatea unui om care nu are decât poftă curată.

Nespus de fericită de a-i fi ghicit dorința, ea îi aduse îndată strachina.

— E tocmai ce am bănuir. Le-am comandat azi-dimineață, spuse, încântată de a-i putea dovedi cât era de atentă la orice dorință a lui. Mi-ai spus aseară că ai vrea niște fructe, iar eu ți-am promis că le vei avea.

— Îți mulțumesc, mamă! Nu vreau să mai fumez, explică el mușcând anevoie din miezul tare al fructului, și am auzit că merele îți taie pofta de tutun. De altfel, de ce-aș fuma? Nu-mi face bine deloc.

Doamna Brodie îl mângâie pe umăr, murmurând:

— Mă unge la inimă să te aud spunând asta. Asemenea vorbe prețuiesc pentru mine mai mult decât orice pe pământ. Sunt fericită. Simt că ne vom înțelege mai bine acum. Cred c-am fost zăpăciți amândoi din cauza lungii noastre despărțiri, dar aceste neînțelegeri sunt trimise din cer spre a ne pune la încercare. L-am rugat pe Dumnezeu să ne facă pe amândoi să ne înțelegem, și rugăciunea mea de femeie nevrednică a fost împlinită.

Matt își lăsa un moment privirea în jos, cu un aer pocăit, persistând însă în eforturile lui de a mânca mărul; apoi își ridică ochii și, alegându-și cu mare grijă cuvintele, spuse domol, făcându-i maică-sii o nouă și încântătoare surpriză:

— Știi, mamă, că am vizitat-o azi după-amiază pe Agnes?

Doamna Brodie tresări de bucurie.

— Bineînțeles, se grăbi să adauge înainte ca dânsa să poată scoate o vorbă, nu pot să-ți spun mai mult. Să nu mă întrebi nimic. Sunt obligat să păstrez tăcerea despre cele întâmplare între noi, dar totul a fost foarte mulțumitor. Îi zâmbi sfios. Am crezut însă că are să-ți facă plăcere să afli acest lucru.

Mama își împreună mâinile de bucurie; entuziasmul ei era doar atenuat de gândul că nu ea, ci o altă femeie, în persoana lui miss Moir, fusese aceea care avusese norocul de a-l readuce pe fiul ei pe calea cea dreaptă. Era totuși mai mult decât fericită și, înăbușind acest gând nedemn, exclamă:

— E bine! E splendid! Agnes are să fie tot atât de fericită de acest lucru ca și mine.

Se îndreptă puțin de spate, ridicându-și ochii umezi spre cer, într-un elan de mută recunoștință; când îi coborî din nou spre pământ, Matthew tocmai îi spunea lui Nessie:

— Nessie, drăguța mea, am fost egoist adineauri, dar am să-mi repar greșeala acum. Îți dau jumătatea asta de măr, dacă ai să ne lași singuri un moment, pe Mama și pe mine. Vreau să vorbesc cu ea între patru ochi.

— Ce faci, Nessie! strigă Mama, când fetița își întinse mâna cu bucurie. Dacă vrei un măr, nu-i lua lui Matt bucata din gură!

— Ba da, mamă, vreau să-i dau asta lui Nessie, insistă Matt pe un ton prietenos, dar trebuie să ne lase să stăm puțin de vorbă amândoi. Am ceva să-ți spun numai dumitale.

— Ei bine, Nessie, ia-l, zise doamna Brodie, și mulțumește-i lui Matt, dar scutește-ne pe viitor de reflecțiile tale lipsite de recunoștință. Poți să-ți lași deocamdată lecțiile și să te duci în salon ca să exersezi o jumătate de oră la pian. Șterge-o acum! Ia chibriturile și bagă de seamă când aprinzi gazul.

Bucuroasă de a scăpa de cărțile ei odioase, Nessie ieși țopăind, și curând după aceea clămpănitul sacadat al pianului ajunsese slab până în bucătărie, întrerupt la început de pauze ce nu aparțineau melodiei, ci ridicării mărului de pe capătul părții de bas a claviaturii.

— Ei, Matt, spuse doamna Brodie cu căldură, trăgându-și scaunul lângă acela al fiului ei; simțea că visul ei neverosimil din dimineața aceea era pe punctul de a se împlini, și se instalează comod, tremurând de mulțumire.

— Mamă, începu Matthew liniștit, examinându-și cu grijă mâinile, vreau să-ți cer iertare pentru purtarea mea atât de... în sfârșit... atât de repezită de când m-am întors, dar știi că am avut o mulțime de griji. Eram complet zăpăcit.

— Mi-am dat seama de asta, dragul meu! zise ea cu compătimire. Inima mea bătea numai pentru tine, când te vedeam atât de preocupat. Nimeni nu cunoaște mai bine ca mine firea ta sensibilă.

— Îți mulțumesc, mamă, exclamă el, ești bună cum ai fost totdeauna și ți-aș fi recunoscător dacă ai uita toate cuvintele aspre pe care le-am rostit. Am să mă silesc să mă îndrept.

— Nu te deprecia așa, Matt! strigă ea. Nu-mi place să aud asta. Ai fost totdeauna un băiat bun. Te-am privit totdeauna drept copilul meu și numai al meu... Nu te-am văzut niciodată săvârșind o faptă rea.

Își ridică o clipă ochii și îi furișă o privire, lăsându-și pe urmă pleoapele în jos murmurând:

— E plăcut să ne avem iarăși bine.

Ea zâmbi duios, amintindu-și că în copilăria lui își manifesta supărările puerile spunând că „se are rău cu ea”, iar atunci când mamă-sa reintra în grațiile lui, că „se are bine cu ea”.

— Nu o să ne avem niciodată rău, nu-i așa, dragul meu? îi răspunse cu dragoste.

— Desigur, mamă, confirmă el, făcând o pauză impresionantă, înainte de a spune, cu un aer indiferent: Mă duc deseară cu Agnes la reuniunea de rugăciuni.

— Admirabil, Matt! șopti ea. Așadar, era definitiv salvat! O, sunt foarte mulțumită! Mi-ar plăcea să vin și eu cu voi! Se opri cu sfială. Dar... cred că preferați să fiți singuri. N-ar fi potrivit să mă amestec.

— Poate că ai dreptate, mamă, admise jenat. Doar știi cum sunt lucrurile astea.

Mama se uită la pendulă și văzu că era opt fără un sfert. Îi părea enorm de rău că era obligată să pună capăt acestei convorbiri de la inimă la inimă, dar, cu adevărată abnegație, ea spuse cu un oftat în care nu era nimic dureros:

— E aproape opt, din păcate. Trebuie să pleci acum, ca să nu întârzii. Și dădu să se scoale.

— Un moment, mamă!

— Da, dragul meu!

— Voiam să te mai rog ceva. Șovăi, aruncându-i o privire sentimentală, căci ajunsese, din punctul lui de vedere, la momentul critic al întrevederii. Mamă, murmură pe un ton nesigur.

— Ce e, Matt, scumpul meu?

— Iată, mamă, despre ce e vorba. Vreau să fiu sincer cu tine! Am fost teribil de risipitor, mărturisi el, iar oamenii au abuzat de generozitatea mea. Am rămas cu mâna goală. Cum aș putea ieși cu Agnes fără niciun ban în buzunar? Avea aerul unui om care era victima propriei sale dărnicii și care se rușinează de fiecare cuvânt rostit. Sunt deprins să am totdeauna o mică sumă la mine. Mă simt atât de stingherit să fiu lipsit de ea, mai ales când sunt cu o doamnă și mă găsesc la mine în oraș. N-ai putea să mă ajuți, mamă, până când îmi voi face iar o situație?

Mama înțelese imediat că era o cerere extrem de rezonabilă. Nu se înșelase socotind că băiatul ei, deprins cu societatea înaltă și cheltuitoare, nu putea să se înfățișeze Levenfordului fără niciun ban, și cu atât mai puțin să se întâlnească cu miss Moir într-o asemenea poziție neplăcută. În beatitudinea de care era cuprinsă, știindu-l din nou pe Matt lângă ea, lăsă deoparte, cu magnifică jertfire de sine, orice prudență și, ridicându-se tăcută, își descuie sertarul, scoțând din el cutia pătrată ce conținea economiile pentru achitarea primei rate a grelei ei datorii. Se uită cu adorație la Matt, fără a se îngriji de viitor, ci amintindu-și numai că era mama acestui fiu iubitor și devotat.

— Asta-i tot ce am, Matt, spuse pe un ton sobru. Am pus deoparte acești bani, cu multă greutate, pentru un scop extrem de important și de necesar. Am să-ți dau totuși ceva din ei.

Ochii lui Matt sclipiră când maică-sa deschise cutia și scoase din ea un bilet de o liră.

— Pune asta în buzunar, băiatul meu, spuse cu simplitate, întinzându-i bancnota, cu un zâmbet drăgăstos și aplecându-și ușor spre el trupul ei adus de spate. Ți-o dau cu plăcere. E a ta! Era un sacrificiu de supremă și mișcătoare frumusețe.

— Cât ai cu totul? întrebă Matthew isteț, ridicându-se și venind lângă ea. Ai o sumă frumoșică acolo, ce să spun!

— Sunt aproape trei lire, răspunse ea, și m-am trudit mult ca să le strâng. Vremurile sunt grele pentru noi, Matt, mai grele decât îți poți închipui. Am să am nevoie de suma asta, până la ultimul peni, la sfârșitul lunii.

— Mamă! Lasă-mă să-i păstrez pentru tine! spuse el cu glas duios. Am să ți-i păstrez până la sfârșitul lunii. N-am să mă ating de ei. Sunt tot atât de siguri în buzunarul meu, ca în cutia asta veche de tinichea. Ce loc caraghios ca să-ți ții banii în el! Făcu să-i apară cu totul ridicolă ideea de a folosi această cutiuță de tablă drept casă de fier. Am să fiu bancherul tău, mamă! E plăcut pentru mine să știu că am o rezervă, chiar dacă nu voi avea niciodată nevoie de ea. Simpla senzație de a avea banii la mine m-ar face să mă simt mai la largul meu. Hai, mamă! O liră nu-i nimic, zău, pentru un băiat ca mine! Își întinse mâna, ademenitor.

Maică-sa îl privi cu o ușoară neîncredere și teamă în ochi.

— E de cea mai mare importanță pentru mine să am acești bani către sfârșitul lunii, bâlbâi ea. Nu știu ce s-ar întâmpla dacă nu i-aș avea.

— Îi vei avea, o asigură el. Ce-ți faci atâtea griji? Lasă-te pe mine! Sunt sigur ca Banca Angliei! Luă banii din cutia deschisă, continuând să debiteze cu volubilitate cuvinte liniștitoare: Doar n-ai să-l lași pe Matt al tău să circule ca un cerșetor, nu-i așa, mamă? Simpla idee îl făcu să râdă. Un gentleman, urmă el, are nevoie de puțin mărunțiș, ca să se simtă sigur. Poți să dormi liniștită. Am eu grijă! continuă, îndreptându-se spre vestibul. Nu mă aștepta astă-seară. Am să mă întorc probabil târziu. Și, făcând un ultim semn vesel cu mâna, ieși grăbit din casă.

Mama rămase singură, ținând în mână cutia goală, cu ochii fixați asupra ușii ce se închisese în urma lui. Oftă convulsiv, în vreme ce clămpăneala falsă a pianului îi răsuna veselă în urechi. Goni orbește din mintea ei amintirea ceasului dispărut, care-i revenea mereu, și ideea, care începuse să o frământa, că poate nu procedase prea înțelept lăsându-l cu atâta ușurință să-și ia banii. Nu, Matt era băiat cinstit! Era din nou al ei; și dragostea lor reciprocă avea să treacă peste orice piedică, să învingă toate greutățile. Doar plecase acum să se roage lui Dumnezeu, împreună cu o fată pioasă. Inima îi

crescu din nou de fericire și, mulțumită de cele ce făcuse, Mama se întoarce în bucătărie.

Se așează pe scaun, uitându-se la focul din cămin, și un zâmbet vag îi lumina obrazul, în timp ce-și amintea de tandrețea pe care Matt i-o arătase. „Ce mult i-a plăcut peștele, micuțul de el! șopti ea. Trebuie să-i mai gătesc câte o mâncărică bună”. Deodată, tocmai când era pe punctul de a o chema pe Nessie ca să-și reia lecțiile, clopoțelul de la ușă sună scurt și tăios. Mama se ridică speriată, căci ora era cu mult prea târzie pentru o vizită obișnuită. Matthew avea cheia lui; nu putea deci fi el. „Am ajuns să mă agit la cel mai mic lucru”, își zise ea, deschizând cu precauție ușa. În fața ei, luminată slab de lampa din vestibul, se afla miss Moir.

— O, Aggie, tu ești, draga mea? exclamă Mama, oarecum ușurată, apăsându-și mâna pe coastă. Mă speriasem. Nu sunt decât câteva minute de când Matt a plecat.

— Pot intra, doamnă Brodie? Mama se sperie din nou. Niciodată, în ultimii trei ani, Agnes nu i se adresase cu aceste cuvinte și cu o voce atât de stranie, un ton atât de nefiresc.

— Să intri?... Firește că poți să intri, dar... dar știi... Matt a plecat spre tine.

— Aș vrea să vă vorbesc neapărat.

Consternată, Mama o pofti să intre pe Agnes, a cărei față avea o expresie glacială. Trecură în bucătărie.

— Ce s-a întâmplat, draga mea? bâigui ea. Nu înțeleg absolut nimic. Matt a plecat ca să te ia. Nu te simți bine?

— Destul de bine, mulțumesc, spuse miss Moir, cu gura înțepenită. Ați știut că... Matthew a fost azi după-amiază la mine? Îi pronunță cu mare greutate numele.

— Da, mi-a spus-o adineauri. A plecat să te ia ca să mergeți împreună la adunare. S-a dus să te ia, repetă stupid și mașinal doamna Brodie, simțind cum i se strânge inima de teamă.

— E o minciună! exclamă Agnes. Nu s-a dus să mă ia și nici nu se gândește să meargă la o adunare de rugăciuni.

— Ce? îngăimă Mama.

— V-a povestit ce s-a întâmplat astăzi? întrebă Agnes, îndreptându-se pe scaun cu o privire dură și nemișcată.

— Nu! Nu! gâfâi Mama. Mi-a spus că nu poate încă vorbi despre asta.

— Cred și eu! strigă Agnes pe un ton amar.

— Dar ce-a fost? întrebă Mama plângăreț. Spune, pentru numele lui Dumnezeu!

Agnes se opri un moment, după care, inspirând adânc, își adună tot curajul spre a-și destăinui umilirea:

— A venit la mine mirosind a alcool; de fapt era aproape amețit. Mă bucuram totuși să-l văd. Am mers cu el în fundul prăvăliei. Spunea o mulțime de nerozii... iar apoi a încercat... a încercat să împrumute bani de la mine. Suspină. I i-aș fi dat, dar simțeam că nu i-ar fi cheltuit decât pe băutură. Când l-am refuzat, a început să-mi arunce tot felul de insulte. Înjura... Spunea că sunt o... Se prăbuși complet, cu ochii scăldați în lacrimi, cu pieptul ei mare scuturat de sughițuri, cu gura largă tremurându-i schimonosit. Într-un acces frenetic de deznădejde, ea se aruncă la picioarele doamnei Brodie. Dar asta nu e tot! strigă ea. Am fost obligată să trec un moment în prăvălie. Când m-am întors, s-a repezit la mine, încercând să... să abuzeze de mine. A trebuit să mă lupt cu el. O, dac-ar fi fost drăguț cu mine, i-aș fi acordat ceea ce voia! Puțin îmi pasă dacă sunt păcătoasă sau nu. Aș fi făcut-o! Aș fi făcut-o! țipă ea. Lacrimile o înecau. Îl iubesc, dar el nu mă iubește. M-a tratat ca pe o târâtură scârboasă și a încercat să... să mă ia cu forța. O, mamă! Simt că mor. Aș fi dorit s-o facă, dac-aș fi știut că mă iubește. Da, aș fi dorit! repetă ea în culmea isteriei. Am simțit nevoia să ți-o spun. Sunt mai rea decât Mary. Aș vrea să mor, să se isprăvească cu mine!

Aruncându-și capul înapoi, se uită rătăcită la doamna Brodie. Privirile celor două femei se întâlneau cu o sumbră expresie de oroare și deznădejde, apoi buzele Mamei se strâmbară în chip grotesc și gura i se trase într-o parte; făcu un efort zadarnic de a vorbi, și cu un strigăt nearticulat căzu înapoi, neputincioasă, pe scaun. Privind corpul moleșit și inert al Mamei, Agnes își holbă ochii, uitând aproape de propriile ei griji.

— Ești bolnavă? gâfâi ea. Vai, n-am crezut că ai să fii atât de impresionată! Sunt atât de înnebunită eu însămi, încât nici nu mi-a trecut prin gând că cele întâmplătoare ar putea să te zguduie atât de mult. Nu pot să te ajut cu nimic?

Ochii Mamei căutară fața lui Agnes, dar tot nu rosti niciun cuvânt.

— Ce pot face pentru dumneata? strigă Agnes din nou. Arăți atât de rău, că mi-e frică! Să-ți aduc un pahar cu apă... să chem un doctor? Spune ceva!

În sfârșit, Mama vorbi:

— Crezusem că băiatul meu avea de gând să iasă cu tine, spre a se închina Domnului, șopti ea cu o voce stranie. M-am rugat ca să fie așa.

— O, nu mai spune asta! exclamă Agnes. Trebuie să te culci puțin. Vino să te întinzi până când ai să te simți mai bine.

— Mă doare în coastă, spuse Mama tristă. Se vede că mi s-a rupt inima. Lasă-mă să mă culc. Simt nevoia să stau liniștită și singură în întuneric.

— Atunci dă-mi voie să te ajut, spuse Agnes și, apucând brațul lipsit de viață al Mamei, o ridică în picioare și, sprijinind-o, o conduse fără

împotrivire până în camera ei de la etaj. Acolo, o dezbracă și o ajută să se culce în pat. Ce mai pot face pentru dumneata? Întrebă ea la sfârșit. N-ai vrea să-ți pun o sticlă cu apă caldă sub cuvertură?

— Lasă-mă singură, te rog, răspunse Mama, care stătea culcată pe spate, cu ochii în tavan. Ai fost drăguță că m-ai ajutat, dar acum vreau să fiu singură cu mine însămi.

— Dă-mi voie să șed numai o clipă lângă dumneata! Aș vrea să mai stau puțin!

— Nu, Agnes, vreau să pleci! spuse doamna Brodie cu voce domoală. Doresc să mă închid în întuneric. Stinge gazul și du-te! Du-te, te rog!

— Să nu las aprinsă o mică flacără de gaz? stăruia Agnes. Orice s-ar fi întâmplat, nu mă împac cu gândul de a pleca așa.

— Simt nevoia de întuneric, porunci doamna Brodie, și doresc să rămân singură.

Agnes ar fi vrut să mai spună ceva, dar simțind că era zadarnic să insiste, aruncă o ultimă privire spre trupul inert întins pe pat și închise, cum fusese rugată, robinetul lămpii de gaz. Părăsi în tăcere casa, lăsând în urma ei camera cufundată în beznă.

9.

După ce închise ușa casei în nasul Mamei, Matthew coborî cu pași ușori treptele, plin de bună dispoziție. Falsa expresie de umilință îi căzu de pe față ca o mască, făcând loc unui zâmbet șiret. „Așa trebuie manevrată bătrâna, își spuse el chicotind. Admirabilă lovitură, și artistic executată! Destul de reușit pentru o primă încercare.” Era mândru de isprava lui și simțea cu anticipată satisfacție că va reuși și mai bine data viitoare, căci, desigur, Mama mai avea o sumă frumoasă ascunsă undeva, la loc sigur. Va fi suficient să i-o ceară, pentru ca să fie a lui! Cei câțiva șilingi pe care îi obținuse amanetându-i ceasul îl dezgustaseră, căci crezuse că el valora mult mai mult; acum însă, când avea câteva lire în buzunar, prestigiul lui era restabilit și se simțea din nou vesel. Nu avea decât să le schimbe, își spuse el voios și totul va merge bine. Știa el cum să se distreze cu acești bani!

Luminile orașului sclipeau ademenitor. După Calcutta, Paris, Londra, Levenfordul avea, firește, să-i pară lamentabil de mic, dar tocmai acest dispreț îl umplea de o delicioasă mândrie de sine. El, care cutreierase lumea, avea să le arate câte ceva în seara asta oamenilor de aici, din oraș... nicio grijă! Un adevărat foc de artificii! La ideea aceasta, el izbucni vesel într-un

râs gutural și se uită cu aprindere în jurul lui. Pe când înainta cu elan, zări pe partea cealaltă a străzii silueta nedeslușită a unei femei ce trecea și, uitându-se după ea, își spuse ștregărește: „Nu face de mine, e prea grăbită. De ce-o fi fugind așa?” Nu bănuia că era Agnes, care se ducea s-o vadă pe Mama.

Își iuți pașii în întunericul ce-l învăluia ca o mantie; se desfăta în această obscuritate care-l făcea să se simtă mai îndrăzneț, mai plin de viață decât la lumina crudă a zilei. Ce pui de vrabie fusese el înainte, ca să-i fie frică de această întunecime înviorătoare! Doar era momentul când omul se trezește și se poate amuza puțin! Amintirea unor nopți de vis petrecute de el în India îi reveni viu în minte, ațâțându-i așteptările. „Astea nopți! Astea plăceri! murmură el. Am să mă întorc acolo. Las' pe mine!” Plin de veselie, intră în primul bar de pe stradă.

— Gin cu angostura²⁵! strigă el pe un ton de cunoscător, aruncând o bancnotă de o liră pe tejghea. Când i se servi băutura, o dădu pe gât dintr-o înghițitură, făcând un semn blazat din cap. Ținând în mână al doilea pahar, strânse mărunțișul, îl băgă în buzunar, își împinse cuceritor pălăria pe o ureche și își roti privirea prin sală.

Observă nepăsător că era un local sărăcăcios cu pereți de un roșu stins, slab luminat, cu scuiători murdare în colțuri și rumeguș pe jos. Dumnezeule! Rumeguș pe jos, după splendidele covoare groase în care picioarele lui se afundaseră atât de plăcut în acel local fermecător de la Paris! Ginul îi fusese servit fără adaosul de picături amare cerut. Dar puțin îi păsa; asta nu fusese decât preludiul. Metoda lui invariabilă, când pornea în aceste expediții vesele, era de a înghiți repede câteva păhărele de băutură tare. „Când am turnat câțiva stropi în mine, mă avânt ca săgeata, băiete! avea el obiceiul să spună. Mă aprind ca un drac.” Cât timp nu simțea un clocot sprinten în creier, era lipsit de elan, de îndrăzneală și nerv, căci, cu toată lăudăroșenia lui, rămăsese în fond același slăbănog nehotărât și moale de altădată și avea nevoie de această ametje a simțurilor sale impresionabile, înainte de a se putea amuza cu deplină încredere în sine. Natura puțin rezistentă a lui Matt reacționa repede la influența alcoolului și visurile sale îndrăznețe, ca și aspirațiile sale pretentioase dobândeau, sub acțiunea lui, forma unor realități, astfel încât, cu fiecare nou pahar, el arbora un aer mai important și mai plin de sfidătoare aroganță.

— Există vreo distracție astă-seară în târgușorul ăsta? îl întrebă el cu suficiență pe barman; taverna era din categoria acelor care avea în mod necesar un bărbat voluminos și voinic la tejghea. Barmanul scutură din

²⁵ Extract amar care se adaugă cu picătura la unele cocteiluri.

capul lui chilug și rotund ca o bilă, uitându-se curios la celălalt și întrebându-se cine ar putea fi acest tânăr înfumurat.

— Nu! răspunse el cu precauție. Nu cred. Am avut joi un concert al meseriașilor în sala primăriei.

— Ei, drăcie! replică Matthew cu un râs zgomotos. Asta se cheamă distracție la dumneata? Dar primitivi mai sunteți aici! Nu cunoști cumva vreun local drăguț de dans cu două-trei fete nostime? Ceva mai șic.

— N-o să găsiți așa ceva aici, răspunse scurt omul de după teighea, ștergând tabla de zinc cu o cârpă și adăugând pe un ton acru: Vă aflați într-un oraș serios.

— Ca și cum nu l-aș cunoaște! strigă Matt expansiv, îmbrățișând cu privirea pe singurul client din local, un lucrător, care ședea lângă perete pe o banchetă, uitându-se fascinat la el de după o cană de bere. Îl cunosc prea bine! E cel mai mort, cel mai habotnic colț de pe harta Europei. Ha-ha! Dacă ai fi văzut câte am văzut eu! Aș putea să-ți povestesc lucruri care ți-ar face părul măciucă. Dar la ce-ar servi? Voiăștia de aici nu sunteți în stare să deosebiți o sticlă de Pommery²⁶ de un corset franțuzesc. Râse cu hohote de hazul lui, observând cu veselie crescândă fețele lor mirate. Apoi, deodată, deși era mulțumit de impresia produsă, își dădu seama că nu se putea aștepta aici la vreo distracție, la vreo aventură; salutând scurt din cap și ducându-și degetul la pălărie, se îndreptă spre ușa turnantă și dispăru în noapte.

Hoinări pe Church Street. Acea dulce și păstoasă amorțeală începu să i se prelingă în sus, pe după urechi, și să-i invadeze creierul. O dulce senzație de euforie îl cuprinse; simțea nevoia de lumini, de societate, de muzică. Se uita cu dezgust la vitrinele stinse, cu obloanele trase, și la rarii pietoni ce treceau grăbiți; parodiind cu dispreț ultima reflecție a barmanului, el mormăia: „Vă aflați într-un cimitir serios”. Fu apucat de o nemăsurată aversiune față de Levenford. La ce putea folosi un oraș ca acesta unui om rafinat ca el, a cărui experiență a lumii se întindea de la bordelurile din Barrackpore până la barul Odeonului din Paris?

Plictisit, el intră, la colțul dintre Church Street și High Street, într-o altă tavernă. Aici însă, privirea i se aprinse îndată. Sala era caldă, bine luminată și animată de un zgomot vesel de voci; oglinzi strălucitoare și pahare de cristal șlefuit reflectau miriade de sclipiri luminoase; șiruri de sticle cu etichete multicolore erau aliniate în spatele barului, iar după o perdea pe jumătate trasă, se vedea, în altă încăpere, postavul verde al unui biliard.

— Dă-mi un „Mackay special”, comandă el solemn. Nu beau altceva.

²⁶ Marcă de șampanie franțuzească.

O chelneriță grăsulie, cu ten trandafiriu și cercei lungi de sticlă neagră, îl servi în chip delicat. În timp ce-i turna băutura, el admiră curba pe care o schița degetul ei mic, ceea ce în ochii lui era o culme a rafinamentului. Deși era cam trecută, el îi zâmbi amabil. Era doar atât de galant cu femeile! O reputație ca a lui trebuia menținută cu orice preț!

— Drăguț local aveți aici, zise el cu glas tare. Îmi aduce aminte de barul Spinosa de la Calcutta... Nu-i chiar atât de mare, dar aproape tot atât de confortabil! Conversațiile amuțiră și, observând cu mulțumire că lumea se zgâia la el, Matt își sorbi whiskyul cu un aer de cunoscător și continuă: Numai că acolo nu poți avea un pahar cum trebuie... până nu-l controlezi atent. Prea mult vitriol în el. E ca ginul „Knock out” de la Port Said. Nimic nu întrece un John Mackay veritabil.

Spre satisfacția lui Matt, câțiva oameni începură să se adune în jurul lui. Un marinar englez din mijlocul lor îl împinse familiar cu cotul și-i spuse, împleticindu-se la vorbă:

— Ai fost și dumneata acolo, șefule?

— Am sosit chiar acum, zise Matt pe un ton amabil, golindu-și paharul. Întors din India, peste balta cea mare.

— Și eu la fel, răspunse celălalt, uitându-se solemn la Matthew și strângându-i apoi mâna cu gravitate, ca și cum faptul că amândoi se înapoiaseră din India îi înfrătea pe vecie.

— Afurisită căldură acolo, nu-i așa, șefule? Mi-a dat o sete care o să țină până când am să ajung iarăși în locurile acelea.

— Lei atunci o răcoreală?

— Nu! Te cinstesc eu!

Se contraziseră amical pe această temă până când căzură de acord să joace la cap sau pajură.

— Frumoasa doamnă! strigă Matt, aruncând o privire ucigătoare grăsuinei chelnerițe. Moneda căzu cu efigia reginei în sus, și Matt câștigă. Marinarul comandă un rând pentru întregul grup. Am totdeauna noroc la cucoane, zise Matthew râzând pe înfundate. Era mulțumit de a fi câștigat, iar marinarul, cu exuberanta lui generozitate de om beat, încântat de a fi pierdut. Bându-și paharele, ei își comparau uluitoarele lor pățanii, în timp ce asistența îi asculta cu gura căscată discutând despre țăntari, musoni, baruri, bazaruri, biscuiți de vapor, pagode, vaci sacre și profane, precum și despre formele și particularitățile anatomice ale armencelor. Poveștile circulau tot atât de liber ca și băuturile, până când marinarul, mult mai înaintat în starea de ebrietate, începu să bată câmpii pe un ton plângăreț, în timp ce Matt, aflat încă în etapa inițială a înveselirii sale nocturne și neîncăpându-și în piele de demnitate, se puse să caute un pretext pentru a se descotorosi de celălalt.

— Ce naiba s-ar putea face în acest oraș pe jumătate mort? strigă el. Nu puteți inventa aici ceva amuzant?

Nu se găsea în societatea pe care o frecventase înainte de a pleca în India, și nimeni nu-l recunoștea; cum nu știau că era fiu al acestui străvechi oraș, el prefera să treacă în ochii lor drept un străin, un cosmopolit distins.

Nu se simțeau în stare să imagineze niciun lucru care să fie demn de el și păstrau tăcerea. În sfârșit unul sugeră:

— Ce ați zice de o partidă de biliard?

— Asta mi-ar conveni, cred, spuse Matt chibzuind.

— Biliard? urlă marinarul. La asta nu mă întrece nimeni! Joc cu oricine... Pe cât vreți... eu... care... Restul se pierdu într-o bâlbâială confuză de om beat.

— Ești campion, da? Perfect. Te joc pe o liră o partidă de cincizeci, îl provocă Matt.

— S-a făcut! strigă marinarul. Îl măsură pe Matthew printre gene, tremurând din cap, în timp ce explica într-un limbaj incoerent, dar de o plasticitate ce-l făcea totuși inteligibil, că mai degrabă s-ar lăsa tăiat în bucăți și pus la marinat, decât să revină asupra cuvântului său. La sfârșit întrebă solemn: Unde ți-s banii?

Fiecare își scoase miza, iar spectatorul ce propusese cel dintâi partida avu cinstea să le păstreze. Cum nimeni nu jucase vreodată în acest local pe o sumă atât de neînchipuită, toată gloata, cuprinsă de o extraordinară emoție, dădu buzna după ei în sala de biliard, și partida porni.

Matthew, care își scoase haina și arăta în cămașă ca un strălucit specialist, făcu începutul. Se știa bun jucător, căci practicase intens biliardul la Calcutta, adesea chiar în timpul zilei, când ar fi trebuit să fie cocoțat pe taburetul înalt de la birou, și își zicea cu mulțumire de sine că celălalt, în starea în care se găsea nu putea fi un adversar serios pentru el. Cu un aer de profesionist, se uită cu un ochi în lungul tacului, îi dădu vârful cu cretă și, simțind că era ținta admirației generale, dispersă bilele, dar nu reuși să o aducă pe cea roșie dincoace de linia de plecare. Adversarul său, clătinându-se ușor pe picioare, își trânti bila pe biliard, o ochi repede și o lovi puternic cu tacul. Bila lui o ciocni pe cea roșie cu o forță teribilă și, urmărind-o cu furie în jurul biliardului, într-o serie amețitoare de unghiuri ascuțite și obtuze, sfârși prin a se repezi după ea în punga de la capătul drept. Asistența își manifestă zgomotos admirația pentru această lovitură fantastic de reușită. Marinarul se întoarse și, sprijinindu-se de masa de biliard, se înclină solemn, strigându-i apoi lui Matthew:

— Ce zici de asta, șefule? Cine-i amețit acum? N-am spus eu că nu mă întrece nimeni? N-a fost asta o lovitură strașnică? Rândul viitor, am să te lucrez în caramboluri.

Voia să întrerupă partida ca să țină o disertație profundă despre calitățile admirabilei sale lovituri și să explice pe larg cum o realiza; dar după câteva insistențe, se lăsă convins să continue. Deși se apucă din nou de joc cu aere de cuceritor, lovitură lui următoare fu mult mai puțin norocoasă, căci bila, lovită tare în partea de jos, făcu câteva salturi capricioase peste postav, se ciocni în cursa ei de muchia benzii și ateriză cu o pocnitură pe dușumea, în mijlocul unor aplauze și mai zgomotoase și mai prelungite decât cele ce salutaseră lovitură precedentă.

— Pentru asta ce capăt? întrebă el cu o expresie stupidă asistența.

— Un picior în c...! strigă unul din fund. Marinarul clătină trist din cap, dar toată lumea râse, chiar și chelnerița cea grasă, care își întinse gâtul ca să vadă toată comedia și începu să chicotească involuntar, stăpânindu-se imediat, speriată, și înecându-și amuzamentul produs de acel răspuns într-o tuse mai decentă.

Era acum rândul lui Matthew să joace, și cu toate că bilele erau favorabil plasate, el începu cu multă precauție, făcând întâi trei caramboluri ușoare, apoi trimise de trei ori bila roșie în puna mijlocie din dreapta, cu atâta dibăcie, încât de fiecare dată bila cealaltă se întoarse încet și cu o precizie fără greș la poziția cerută, mai jos de mijlocul mesei de biliard. Spectatorii își țineau respirația cu o atenție încordată și plină de respect, în timp ce Matt își continua seria. Sub lumina puternică, mâinile lui albe și cărnoase alunecau peste postavul neted ca niște amibe palide într-o baltă verde; mânuia tacul cu o suplețe și o delicatețe aproape feminine; alcoolul înghițit îl făcea tare ca o stâncă. Putința nu numai de a arăta în fața acestei gloate desăvârșita lui siguranță și neîntrecuta lui măiestrie, ci și de a atrage asupra sa această admirație amestecată cu invidie era cea mai mare bucurie pe care viața i-o putea oferi. Vanitatea lui găunoasă găsea o largă satisfacție în extazul lor.

Când marcase treizeci și nouă de puncte, el făcu o pauză semnificativă, își unse din nou tacul cu cretă și, nesocotind o bilă ușoară, aflată lângă o pungă, se apucă de un lung și dificil carambol prin bandă și îl reuși; cu alte trei lovituri rapide termină cele cincizeci de puncte fără a-și fi sfârșit seria. Un tunet de aclamații umplu sala.

— Continuă, domnule! Nu te opri! Arată-ne ce poți!

— Cine-o fi omul ăsta? E extraordinar!

— Cinstește-ne cu o bere, domnule! Merită măcar atâta!

Cu un gest de suverană nepăsare, Matt refuză să continue, își băgă în buzunar câștigul și puse tacul în rastel; acum, că-și făcuse o reputație, se

teama să n-o compromită. Oamenii îl înconjură, îl bătură pe spate, se îndesau care mai de care să-i strângă mâna, iar el, gustându-și din plin popularitatea, râdea, vorbea, gesticula cu ei. Adversarul lui, care se lăsase numai anevoie convins că partida se terminase, nu manifestă niciun regret, ci își petrecu amețit brațul după umărul lui Matthew.

— Văzuși lovitura mea, șefule? repeta el neobosit. Valora o liră... ba chiar cinci. A fost ca un vânt de la nord-est... o adevărată rafală. Sunt un as, ascultă-mă pe mine! Și își roti sfidător privirea de jur-împrejur, căutând pe vreunul care să îndrăznească să-l contrazică.

Se întoarseră cu toții la bar, unde Matthew cinsti cu bere toată adunarea. Era eroul lor, băura în sănătatea lui, împrăștiindu-se apoi în grupuri mai mici prin toată sala și discutând lovitură cu lovitură memorabila performanță a învingătorului.

Matt se plimba prin local cu ifose de senior. Nu arăta nici afectată rezervă, nici falsă modestie, ci trecea de la un grup la altul spunând unuia: „Ați văzut carambolul meu prin bandă? Destul de nostim, nu-i așa? Calculat la milimetru!” Apoi altuia: „Ce să vă spun? Am făcut odată o serie de două sute... ba chiar mai mult” și, în sfârșit, unui al treilea: „Bietul cârpaci, ce putea face el contra unuia ca mine? L-aș fi putut bate jucând cu bastonul meu”. Se ridica singur în slavă, și cu cât bea mai mult, cu atât se umfla prostește în pene, până când tot localul ajunsese să i se pară a răsună de un murmur de voci ce se înălța către el într-un mios și slugarnic elogiu. Glasul lui se asocia acestui imn de slavă, lumina strălucea în jurul lui ca dintr-o mie de torțe aprinse în cinstea lui, inima îi creștea de mulțumire și încântare. Nu cunoscuse niciodată până atunci un asemenea triumf; se considera cel mai bun jucător de biliard din Levenford, din Scoția, din întregul regat; era ceva să fii în stare de a face o scrie de cincizeci ca aceasta; de ce oare căuta lumea să-l înjosească, silindu-l să lucreze într-un birou, când era capabil să joace biliard în chip atât de minunat?

Deodată, când se afla în culmea exaltării, favoarea mulțimii nestatornice scăzu, o ceartă aprinsă izbucnise între doi nou-veniți – un marinar irlandez și un zidar – și atenția generală se abătu de la el, concentrându-se asupra celor doi adversari, pe care asistența îi ațâța rând pe rând, în speranța de a provoca o încăierare. În definitiv, Matthew le plătise doar câte o bere – popularitatea nu se cumpără cu acest preț – și aproape instantaneu el se trezi singur într-un colț, părăsit și dat uitării. Îi venea să plângă de necaz față de această bruscă schimbare a situației, gândindu-se că veșnic se întâmpla la fel: nu reușea niciodată să ocupe destul de mult timp mijlocul scenei, ci era împins, fără voia lui, în fundul ei. Voia să alerge după ei, să le recâștige favoarea pierdută, să strige: „Priviți! Sunt omul care a făcut seria de

cincizeci! Nu mă dați uitării! Sunt marele jucător de biliard! Adunați-vă din nou în jurul meu! Nu o să vedeți în fiecare zi un jucător ca mine!” Crescând din ce în ce, jignirea lui se prefăcu pe nesimțite în dușmănie. În dezgustul lui, înghiți două pahare mari de whisky, după care, plimbând încruntat o ultimă privire indignată peste capetele lor, ieși din local. Nimeni nu-i observă plecarea.

Afară, trotuarul oscila ușor sub pașii lui, legănându-se ca puntea unui vapor pe o hulă domoală. Matt însă își adaptă cu dibăcie echilibrul acestui ruli regulat și lin, astfel încât corpul lui se balansa puțin într-o parte și într-alta, păstrându-și totuși siguranța. Această veselă mișcare îl încânta și-i liniștea orgoliul jignit. Trecând peste High Street, își dădu seama că, manevrând atât de abil printre complicatele obstacole ale acestui teren mișcător, săvârșea o mare ispravă, egală poate cu remarcabila sa performanță la biliard.

Avu impresia că nu era târziu și făcu un mare efort ca să vadă ce oră arată cadranul luminat al orologiului primăriei; cu picioarele crăcănate și cu capul aruncat înapoi, se luptă cu dimensiunile ascunse ale timpului și spațiului. Turnul primăriei se clătina ușor în acord cu oscilațiile solului, arătătoarele nu se deslușeau bine, el însă aprecie că trebuie să fie exact ora zece și se simți imens de mândru de deșteptăciunea lui când, câteva clipe după aceea, ceasul bătu de zece ori. Numără bătăile sonore, însoțindu-le cu mișcări ritmice ale brațului, de parc-ar fi fost el acela ce făcea să sune orologiul.

Chiar pentru un oraș pe jumătate mort ca Levenfordul, i se păru prea devreme ca să se întoarcă acasă. Un bărbat ca Matthew Brodie să meargă la culcare ca un copil, la ora zece? Cu neputință! Băgându-și mâna în buzunarul pantalonilor și simțind foșnetul liniștitor al unei bancnote de o liră și zornăitul unor monede de argint, își îndesă mai tare pălăria pe cap și porni mai departe. Aspectul străzii era dezolant: nu vedeai decât rar câte un trecător. Într-un oraș adevărat, ar fi știut ce să facă: ar fi fost lucrul cel mai ușor din lume să se arunce într-o trăsură și să-i spună vizitiului, făcându-i semn cu ochiul, să-l ducă la un „salon”; n-ar fi avut decât să se lase confortabil pe spate și să-și fumeze țigara de foi, în timp ce mârtoaga spetită l-ar fi transportat fericit la destinație. Aici însă nu erau nici trăsuri, nici aventuri, nici femei. Singura fată pe care o întâlnești și o acostă în chip galant o luă cu spaimă la fugă, ca și cum ar fi lovit-o, și Matt afurisi orașul pentru idioata lui pietate burgheză, blestemă toată populația lui femeiască pentru onorabilul ei obicei de a se culca devreme și pentru nenorocita și inatacabila ei virtute. Semăna cu un vânător, care, cu cât vânatul îi scapă mai mult, cu atât îl urmărește mai disperat, și se plimbă cu pași legănați în sus și în jos pe High Street, căutând zadarnic un mijloc de a combate acea apăsătoare

melancolie a beției, care începea încet să pună stăpânire pe el. Deodată, când simțea că va fi silit să intre într-o nouă tavernă, ca să înece mâhnirea cauzată de insuccesul său, o amintire se trezi în el. Se opri brusc, lovindu-se violent pe coapsă față de această inexplicabilă lipsă de memorie; un zâmbet larg îi lumină obrazul când își aduse aminte de casa aceea din College Street, în fața căreia, în copilăria lui, trecuse totdeauna grăbit, întorcându-și privirea și ținându-și respirația. Unele zvonuri despre această casă înaltă, îngustă și întunecoasă, înghesuită între Clyde Dress Agency și ordinara prăvălie de împrumuturi pe amanet de la capătul Ulicioarei, se răspândiseră din timp în timp ca niște minuscule încrețituri pe suprafața impecabil de netedă a respectabilității Levenfordului, dând acestei case în gândurile tineretului informat al orașului o reputație misterioasă, dar bine stabilită în mod tacit. Perdelele ei erau veșnic trase și nimeni nu intra într-însa în timpul zilei; noaptea, însă, se iveau luminii discrete, se auzeau pași venind și plecând, și uneori muzică. Oricât de voalată ar fi fost, o asemenea blestemăție ar fi trebuit demult să dispară dintr-un oraș atât de vechi și de onorabil, dar o mână protectoare părea să stea întinsă deasupra casei, ascunzând existența ei imorală în loc s-o sancționeze; gurile rele insinuuau chiar că anumiți consilieri municipali și cetățeni de frunte găseau destul de des prilejul să folosească acest loc de întâlniri, firește, într-un chip eminamente liniștit și cuviincios.

„Ăsta-i refugiul nimerit pentru tine, Matt, ai să vezi dacă ai avut dreptate sau nu. Te-ai întrebat adesea ce s-o fi petrecând înăuntru; acum ai să afli”, își șopti el încântat, îndreptându-se cu pași cam nesiguri spre College Street, hotărât să descopere ororile de care se înfiorase pe vremuri în naivitatea lui. Deodată însă, faptul că se afla în drum spre o casă de perdiție la Levenford îi apăsă ca lucrul cel mai caraghios din lume și izbucni într-un hohot de râs atât de puternic, încât fu nevoit să se oprească și să se rezeme neajutorat de un zid, în timp ce stupidul acces de ilaritate îl scutura mai departe și lacrimi de veselie i se prelingeau pe obraz. Când fu în stare să-și continue drumul, deprimarea ce-l cuprinsese cu câteva clipe înainte dispăruse, iar el simțea cu nespus deliciu că se amuza infinit mai mult decât sperase. Alcoolul pe care-l absorbise nu-și produsese încă tot efectul stimulant, și cu fiecare pas pe care-l făcea împleticindu-se, Matt devenea mai buimac, mai nepăsător, mai ilar.

Apucă pe Ulicioară. Stradela îngustă părea mai animată decât toate străzile principale ale orașului laolaltă; pulsa de o activitate invizibilă. Din curți și chiar de după zidurile subțiri ale caselor pătrundeau zgomote de tot soiul – voci, râsete, lătratul unui câine, muzica unui acordeon, cântece. Matt înțelese că lumea de aici nu se culca devreme și simți că era în elementul lui.

Se opri ca pironit locului în fața unei ferestre luminate, prin care se auzeau urletele unui cor, apoi, deodată, asemenea unui câine întărat, își înălță capul și își ridică vocea lui de om beat la unison cu a cântăreților dinăuntru. Muzica încetă imediat și, după un scurt interval, fereastra se deschise brusc și un șuvoi de zoaie fu proiectat într-o traiectorie curbă în direcția lui, căzând însă la o palmă de el și stropindu-l doar ușor pe ghețe și pe pantaloni. Trecu vesel mai departe, păstrând toate vestigiile acestei întâlniri.

La jumătatea drumului, simți venind dintr-o casă, prin fața căreia trecea și unde se gătea vreo cină întârziată, un miros succulent de șuncă prăjită. Aburul piperat și aromat îi gădila plăcut nările. I se făcu deodată foame și, uitându-se în jurul lui, zări peste drum un mic local, care mai era deschis; un mic bufet obscur, destinat vânzării unor bunătăți felurite ca: plăcinte, piftii, budinci și burtă de vacă cu ceapă. Împins de o poftă subită, el traversă stradela și intră cu un aer impunător în dugheană, șoptindu-și amețit: „Doamnele mai pot să aștepte, Matt vrea puțină hrană. Trebuie să prinzi puteri, băiete”. Înăuntru însă, foamea lui provocată de whisky învinse manierele lui distinse făcându-l să strige tare:

— Aruncă-mi repede o plăcintă cu carne și toarnă-i mai mult sos.

— De un peni sau de doi? Întrebă băiatul soios din spatele tejghelei.

— De șase peni, prostule, răspunse Matthew amabil. Crezi că mă mulțumesc cu fărâmituri? Alege-mi felia cea mai mare și dă-o încoace, *djilde!*

Aruncă moneda pe tejghea, apucă pachetul învelit într-un ziar și socotind că era mai prejos de demnitatea lui să consume plăcinta pe loc, ieși din local. Luând-o înainte pe Ulicioară, rupse hârtia și înfulecă cu nesaț îmbucături enorme din aleasa prăjeală, lăsând după el o urmă, care deveni îndată obiectul bucuriei și încăierărilor tuturor pisicilor înfometate de pe stradelă.

După ce termină, oftă adânc de mulțumire și, reluându-și bunele maniere, își linse degetele și le șterse delicat cu batista. Înaintă mai grăbit, plin de mâncare și de bătură, pregătit acum pentru deliciile mai subtile și mai picante ale desertului. Ajunse, în sfârșit, la casa cu pricina, găsind-o fără greutate, căci nu era ușor să uiți drumurile la Levenford. Se opri puțin afară, contemplând iluminarea voalată a ferestrelor. Pe când stătea acolo, simți un moment, revenindu-i în chip straniu și făcându-l să șovăie, ceva din teama de pe vremea adolescenței sale, dar puternic împins de ideea plăcerilor ce-i erau rezervate înăuntru, puse mâna pe ciocanul de la ușă și bătu tare de câteva ori cu el. Loviturile răsunară stăruitor în susul și în josul stradelei, și când încetară, ecoul lor continuă să vibreze în defileul îngust al Ulicioarei, lăsând în urmă, când ultima vibrație amuți, o tăcere mirată ce părea să învăluie deopotrivă exteriorul și interiorul casei. Așteptă îndelung pe prag, clătinându-se și când era aproape hotărât să bată din nou, ușa se căscă încet,

ca de-o palmă. Totuși Matt nu se lăsă descurajat de zgârcenia inospitalieră a acestei crăpături înguste, ci, folosindu-și experiența, își introduse imediat piciorul în ea.

— Bună seara, stimată doamnă, murmură el afectat. Primiți un oaspete?

— Ce dorești? Întrebă o voce aspră și adâncă din întunericul ce domnea după ușă.

— Să văd drăgălașa dumitale față, scumpa mea, spuse el pe tonul lui cel mai galant. Hai, nu fi așa de crudă și de lipsită de inimă. Lasă-mă să-ți văd ochii luminoși și frumoasele dumitale glezne.

— Cine ești dumneata? ripostă tăios cealaltă. Cine ți-a spus să vii aici?

— Sunt un vechi locuitor al orașului, întors de curând din străinătate, dulce făptură, și nu lipsit de mijloacele necesare. Își zornăi ademenitor banii în buzunar, râzând scurt și sec.

Urmă o tăcere, după care vocea rosti cu fermitate:

— Pleacă de-aici! Te-ai înșelat. E o casă respectabilă. Nu avem nimic de-a face cu dumneata. Și femeia avu aerul că vrea să-i închidă ușa în nas. În împrejurări normale, el s-ar fi lăsat desigur intimidat de acest răspuns, și ar fi șters-o, dar piciorul lui împiedică ușa de a se închide, și Matt spuse cu ifos:

— Las-o mai moale, cucoană! Nu mă lua așa de sus! Cu mine nu te joci. Dă-mi drumul să intru sau îți fac un tăărăboi care o să adune toată strada în fața ușii dumitale. Da, am să-ți aduc pe cap tot orașul!

— Șterge-o imediat, dacă vrei să nu chem poliția, spuse femeia pe un ton mai puțin ferm, după un moment de tăcere, care mirosea a nehotărâre.

Matt făcu triumfător cu ochiul către întuneric, simțind că era pe punctul să câștige; era mândru să constate că reușea totdeauna să se impună femeilor.

— Nu, n-ai să faci asta, răspunse șiret, nu ții deloc să dai ochii aici cu poliția. Știu asta mai bine decât dumneata. Sunt omul care-ți trebuie astă-seară... așteaptă numai și ai să vezi.

Femeia nu răspunse nimic și, încurajat de tăcerea ei, care nu făcea decât să-i ațâțe poftetele, el murmură:

— Vreau să te zăresc puțin, păpușico! Și împingându-și umărul în crăpătura ușii, pătrunse cu forța în vestibul. Clipi din ochi la lumina lămpii pe care femeia o ținea în mână, ridicându-i-o acum în obraz, și rămase deodată cu gura căscată, privind-o ca un bătăran și necrezându-și ochilor. Peste fața schimonosită, respingătoare a femeii, o enormă pată purpurie se întindea ca o ulcerăție tuberoasă, care îi mâncase obrazul și gâtul. Simți la vederea ei o fascinație bolnăvicioasă, atracția unei ciudățenii repulsive.

— Ce dorești? repetă ea cu o voce scârțâitoare.

Matt era zăpăcit. Își întoarse cu un efort ochii de la obrazul ei; dar când își aruncă privirea în jurul vastului și înaltului vestibul, își recâștigă încrederea, gândindu-se că în casă mai erau și alte încăperi, pecetluite de un seducător mister. Femeia aceasta nu era decât patroana; în spatele vreuneia din aceste uși îl pândeau desigur nenumărate plăceri. Se uită din nou la dânsa, și imediat aspectul obrazului ei desfigurat se impuse cu atâta putere atenției lui, încât nu fu în stare să-și desprindă privirea și murmură fără voie, în chip stupid:

— Ce teribil semn ai pe față, femeie! Cum de l-ai căpătat?

— Cine ești dumneata? repetă ea cu asprime. Te întreb pentru ultima oară înainte de a pune să te dea afară.

Matt renunță la orice precauție.

— Mă numesc Brodie, Matthew Brodie, gângăvi cu o voce de om beat. Unde sunt damele? Pe ele vreau să le văd. Cu dumneata n-am ce face.

În timp ce vorbea, ea îl ațintea, la rândul ei, cu privirea; și la lumina pâlpâitoare a lămpii, o expresie de stupoare amestecată cu tulburare părea să alunece peste trăsăturile ei sinistre. În cele din urmă, zise încet:

— Ți-am spus că te înșeli în privința acestei case. N-ai să prea găsești aici cu ce să te distrezi. Nu locuiește nimeni în ea afară de mine. Ți-am spus adevărul curat. Te sfătuiesc să ieși imediat.

— Nu te cred, spuse el întărâtat și, ieșindu-și din sărite, se porni pe scandal, țipând în gura mare: Ești o mincinoasă, îți spun! Mă crezi așa de prost, încât să mă las dus cu asemenea povești? Mai vezi de altul, eu unul nu plec! Îți închipui că o femeie ca dumneata mă poate păcăli... pe mine, care am făcut înconjurul lumii? Nu! Am să intru cu forța, mai repede decât crezi, în fiecare odaie din afurisita asta de casă!

La acest tărăboi, o voce se auzi de sus, și femeia îi puse lui Matt mâna pe obraz.

— Taci din gură, ai înțeles? strigă ea furioasă. Ai să-mi aduci pe cap toți vecinii. Ce naiba te-a apucat de dai buzna în felul ăsta peste o femeie cinstită și-i tulburi liniștea? Hai, intră în camera asta și așteaptă până când ai să-ți vii în fire. Pe urmă am să mă socotesc cu dumneata. Nu te mișca până când mă întorc, dacă nu vrei s-o pățești! Îl apucă de braț și, deschizând o ușă în vestibul, îl împinse cu forța într-un salonaș. Stai aici, îți spun, sau ai să-ți muști degetele până la capătul zilelor! țipă ea la dânsul, cu o privire amenințătoare, trântind ușa și închizându-l în această încăpere rece și neprimitoare.

Femeia plecase înainte ca creierul lui amețit să fi înțeles ce se întâmpla; acum el își roti privirea, cu un amestec de dezgust și plictiseală, prin salonașul friguros în care fusese aruncat. Amintiri voluptuoase se treziră în

el despre alte case, unde circulase într-un vârtej nebun de muzică și de râsete vesele, unde lumini orbitoare jucau pe catifelele de un roșu cald, iar femeii pasionate și dezbrăcate își disputaseră generoasele lui favoruri. Nu trecuseră nici trei minute de când se afla în acest salonaș, că, încordându-și simțurile amețite de băutură și înțelegând ce absurd fusese faptul ca el – un bărbat cu atâta experiență – să se lase a fi izolat și închis în această cămăruță, se și pregăti să ia o hotărâre energică. Nu vor reuși să-l țină închis în această cutie, în vreme ce atâtea lucruri plăcute se petreceau sub nasul lui! Făcu un pas înainte, deschise ușa cu afectată precauție și ieși din nou în vârful picioarelor în vestibul, unde auzi un murmur slab de voci ce venea de sus. Furișă o privire în jurul lui. În vestibul mai dădeau trei uși, și Matt se uită la ele cu un amestec de curiozitate și nehotărâre până când, alegând-o pe aceea care se găsea direct în fața lui, înaintă cu prudență, apăsă pe clanță și își aruncă privirea înăuntru. Curiozitatea lui nu fu răsplătită decât prin întunecimea rece a unei încăperi neocupate și mirosind a mucegai. Închizând această ușă, trecu la cea de alături, dar fu din nou decepționat, căci nu descoperi decât bucătăria casei, care era goală; făcând stângamprejur, cu un mârâit dezgustat, se precipită fără ezitare în a treia cameră.

Încremeni pe loc, și un fior îl străbătu în fața delicioasei sale descoperiri. În cameră, o fată ședea lângă un foc plăcut, citind un ziar. Ca un căutător neobosit, care descoperă în sfârșit camera râvnită, el înăbuși în fundul gâtlejului un strigăt de bucurie și rămase nemișcat. Îi sorbea din ochi frumusețea, fascinat de reflexele calde ale focului pe rotunjimea lină a obrazilor ei palizi, admirând trupul ei zvelt, curba armonioasă a gleznelor, pe când ea, care tot nu-l simțise încă intrând, își ținea picioarele întinse spre foc. Era atrăgătoare, iar pentru simțurile lui încețoșate și avide, ea deveni deodată neîntrecut de frumoasă și de ațâțătoare. Înaintă încet spre ea. Auzindu-i pașii, ea își ridică privirea, tresări, cu o expresie tulburată în obraz, și lăsând ziarul să cadă, spuse repede:

— Camera aceasta e rezervată.

Matt dădu știutor din cap:

— Exact. E rezervată pentru noi doi. Nu te teme, nimeni nu are să ne deranjeze.

Se trânti pe un scaun lângă ea și încercă s-o apuce de mână.

— Dar nu poți intra aici! protestă ca, cuprinsă de panică. Nu ai dreptul! Am să... am să chem proprietăreasa.

Era sperioasă ca o potârniche și, cum își spunea Matt cu voluptate, tot atât de netedă și de plinuță. Îi venea să muște din umărul ei rotund.

— Nu, draga mea! Am și văzut-o. Am avut cu ea, afară, o conversație lungă și plăcută. Nu-i drăguță, dar cinstită. Da! Ea are banii mei și eu te am pe tine.

— E imposibil! Mă insultă! strigă ea. E la mijloc o neînțelegere. Nu te-am văzut în viața mea. Aștept pe cineva, care poate să sosească în orice moment.

— Are să aștepte până oi pleca, dulceată, răspunse el grosolan, îmi placi atât de mult, încât n-am să te scap acum din mână.

Fata sări în picioare indignată.

— Am să țip! exclamă ea. Nu-ți dai seama la ce te expui. Are să te omoare, dacă dă peste dumneata.

— Dracu' să-l ia, fie el cine-o fi! Acum ești în mâna mea, strigă Matt, apucând-o mai înainte ca dânsa să poată țipa.

În momentul când o strângea lângă trupul lui înfierbântat și se apleca peste fața ei, ușa se deschise; ridicându-și cu mânie capul spre a-l înjura pe intrus, Matt întâlni privirea tatălui său. O clipă, care le păru o eternitate, cele trei personaje rămaseră nemișcate, ca și cum surpriza, furia și teama le-ar fi prefăcut în stane de piatră; pe urmă, brațul lui Matt se destinse încet și fata se desprinsă în tăcere din strânsoarea lui. Atunci, de parcă această mișcare i-ar fi dezlegat limba, Brodie, fără a-și întoarce nicio secundă ochii de la obrazul fiului său, spuse pe un ton rece și tăios ca oțelul:

— Te-a făcut să suferi, Nancy?

Drăguța chelneriță de la „Pajura Wintonului” se apropie încet de el și sughiță tremurând:

— Nu mult. N-a fost prea grav. N-am avut de suferit. Ai venit la timp.

Brodie strânse puternic din buze și răspunse cu o privire și mai fixă:

— Atunci nu plânge, fetițo! Ieși de-aici!

— Să aștept aici, în casă, scumpule? șopti ea. Dacă vrei, aștept.

— Nu! zise el fără nicio șovăială. Ai avut destul de suferit, întoarce-te repede acasă. Cu ochii dilatați și strângându-și și desfăcându-și pumnii, el adăugă liniștit: Vreau să fiu singur cu... acest domn... absolut singur.

Când fata se strecură pe lângă el, o mângâie pe obraz fără să se uite la ea și fără ca mușchii feței să i se destindă.

— Nu-l bate! îi șopti ea înfricoșată. N-a avut niciun gând rău. Vezi doar că nu e treaz.

Brodie nu răspunse, dar după plecarea ei, închise ușa încet și se apropie de fiul lui. Cei doi bărbați se priviră în ochi. De astă dată, Matt nu fu silit de privirea cruntă a tatălui său să-și lase ochii în jos; și-i aținti imediat singur în pământ. În mintea lui amețită se învârtejea un vâlmășag confuz de gânduri. Teamă ucigătoare ce-l cuprinsese în prima clipă făcu loc unui resentiment amar și violent, ce dădea să izbucnească. Oare tată-său era menit să i se pună veșnic în cale? Amintirea tuturor umilirilor, tuturor muștrărilor, tuturor bățăilor pe care le îndurase toată viața din partea bătrânului clocotea în creierul lui aprins de băutură ca un foc viu. Trebuia el să se

supună răbdător unei noi chelfăneli doar pentru că, fără să știe, căzuse peste ibovnica tatălui său? Înnebunit de alcool și de poftele lui nesatisfăcute, încins de valul fierbinte al urii lui, stătea nemișcat, simțind că de astă dată cel puțin își biruise bine teama.

Brodie se uita la capul plecat al fiului său cu o furie mistuitoare, care sfârși prin a rupe cătușele stăpânirii sale de sine.

— Câine! șuieră el printre dinții încheștați. Ai îndrăznit să faci asta! Ai îndrăznit să te amesteci în treburile mele, să te legi de ce e al meu! Ți-am atras atenția să nu mi te pui în curmeziș și acum... acum am să te strâng de gât!

Își întinse mâinile enorme spre a apuca gâtul lui Matt, dar acesta se depărtă de el cu un salt, și se refugie, clătinându-se, de cealaltă parte a mesei, de unde îl privi pe tată-său cu ochi de dement. Fața îi era scăldată în sudoare, gura i se contracta convulsiv, tot corpul îi tremura.

— Nu ești cu nimic mai bun decât mine, porcule! strigă cu o voce ascutită. Să nu-ți închipui că poți să-mi mai impui. Ai vrut-o pe târfa asta pentru dumneata. Asta a fost tot. Dar dacă nu pot s-o am, mă voi îngriji ca să n-o ai nici dumneata. Destule am îndurat, n-am să mai rabd nimic! Nu te uita așa la mine!

— Să mă uit la tine? urlă Brodie. Am să fac mai mult decât să mă uit la tine. Am să-ți strâng beregata până am să scot toată suflarea din corpul tău netrebnic.

— Încearcă! țipă celălalt gâfâind. N-ai să mă strângi de gât... n-ai să mă mai calci în picioare! Îți închipui că mi-e frică de dumneata, dar nu mi-e nicio frică, ți-o jur! Am să-ți arăt ceva la care nu te aștepți.

La această neprevăzută sfidare, o furie și mai sălbatică îl cuprinse pe Brodie și ochii i se aprinseră. Fără a scoate un cuvânt, începu să ocolească încet masa, apropiindu-se de fiul lui. Și totuși, în chip ciudat, Matthew nu se urni din loc. În schimb, cu un strigăt de bucurie frenetică, își băgă mâna în buzunarul din spate și scoase un mic pistol, pe care-l strânse dârz cu degetele, îndreptându-l spre tată-său.

— N-ai știut că am așa ceva, porcule! țipă el. N-ai știut că am adus din India asta. E un glonț în el, un cadou pentru dumneata. Primește-l acum și du-te dracului, brută rânjită ce ești!

Și strângându-și buzele din care-i pierise tot sângele, apăsă cu degetul arătător pe trăgaci. Un fulger galben sclipi orbitor și o detunătură pătrunzătoare răsună între pereții camerei. Glonțul tras de la mică distanță atinse ușor tâmpla lui Brodie și se înfipse în oglinda de deasupra căminului, în mijlocul unui zornăit de cioburi de sticlă ce cădeau pe podea, în timp ce ecurile focului de pistol se stingeau.

Brodie rămase o clipă înmărmurit, după care se aruncă înainte cu un răcnet, și-i dădu lui Matt, cu pumnul lui puternic ca un mai, o lovitură înspăimântătoare drept între ochi. Matthew se prăbuși ca o vită la abator, izbindu-se în cădere cu capul de piciorul mesei. Rămase leșinat pe pardoseală, sângerând din nas și din urechi.

— Asasinule! găfâi Brodie, uitându-se cu ochi ce scânteiau la corpul inert de la picioarele lui. Ai încercat să-l ucizi pe propriul tău tată!

Pe când stătea așa, se auzi o bătaie furibundă în ușă, și patroana casei dădu buzna în cameră. Tremura toată și fața ei respingătoare deveni și mai sinistrală la vederea pistolului și a corpului ce zăcea pe jos.

— Doamne! gemu ea. Nu cumva ți-ai... ți-ai împușcat băiatul?

Brodie își apăsă batista pe tâmpla zdrelită și pârlită; fața îi era împietrită, pieptul tot i se mai zbătea.

— Lasă-ne! porunci el, ținându-și mereu ochii ațintiți asupra lui Matthew. A încercat să mă omoare.

— Vasăzică, el a tras asupra dumitale! strigă ea frângându-și mâinile. Am știut eu că n-o să iasă nimic bun, când a năvălit aici ca un turbat. Și ce zgomot a făcut pistolul ăsta!

— Pleacă de-aici! se răsti Brodie. Ieși sau ai să auzi mai mult zgomot, dacă asta ți-e toată grija.

— Vezi să nu faci ceva necugetat! îl imploră ea. Gândește-te la reputația casei.

— Lua-te-ar dracu' cu casa ta cu tot! Singura ei reputație e una proastă! strigă el, fulgerând-o cu privirea. Nu-ți dai seama că era cât pe-acum să mor?

Și apucând-o de umăr, o împinse afară din odaie. După ce închise ușa în urma ei, Brodie se întoarse și contemplă din nou, cu un aer feroce, trupul întins al lui Matt; pe urmă înaintă și-l împinse cu piciorul.

— Era să-l omori pe tată-tău, mormăi el. Ai să mi-o plătești, Dumnezeu mi-e martor.

Se apropie apoi de masă, se așeză lângă ea și, încrucișându-și brațele, așteptă cu răbdare ca celălalt să-și revină în fire.

Timp de cinci minute, o tăcere absolută domni în cameră cu excepția tic-tac-ului unui ceasornic de perete și a căderii întâmplătoare a unui tăciune prin grătarul căminului; apoi Matt scoase deodată un geamăt și se mișcă. Apucându-se de cap cu amândouă mâinile, în timp ce sângele tot îi mai curgea din nas, încercă să se ridice în capul oaselor, dar nu reuși și căzu din nou la pământ, cu un vaiet ușor. Lovitura primită aproape că-i spărsese craniul, iar acum suferea de pe urma comoției. Nu-și dădea încă seama de prezența tatălui său; camera se învârtea cu el și-i era o greață violentă. Se simțea grozav de rău, răgâi și vomă. Vărsătura dezgustătoare îi țâșni pe

gură, amestecându-se în mod respingător cu băltoaca de sânge de pe podea. S-ar fi zis că grețurile lui nu vor lua sfârșit și că reflexele spasmodice ale trupului său îl vor ucide; totuși până la urmă se liniști și după ce zăcu istovit într-o rână, se ridică și se târî până la un scaun de lângă masă. Fața îi era palidă și mânjită de sânge, ochii umflați și năclăiți, dar cu văzul ce-i mai rămăsese îl zări acum și-l privi în tăcere pe tată-său.

— Ești încă viu, precum vezi, șopti Brodie cu blândețe, și la fel și eu. Rosti mai apăsător ultimele cuvinte, trăgându-și scaunul lângă acela al fiului său. Suntem singuri aici. Nu e minunat? E o rară plăcere pentru mine să fiu împreună cu tine și să te văd atât de aproape. Se opri un moment, apoi mârâi: Scumpa ta mamă ar fi fermecată să te vadă acum. Aspectul obrazului tău i-ar umple inima de bucurie! Vederea acestor haine elegante peste care ai vărsat un desen atât de nou și de frumos ar încânta-o! Podoaba ei de băiat! Matthew nu era în stare să vorbească, dar nici nu i se cerea s-o facă; Brodie ridică pistolul și-l întoarse ostentativ în toate părțile, sub ochii înfricoșați ai fiului său, continuând apoi pe un ton mai reținut, mai îngândurat: Când mă uit la tine, sunt surprins că o asemenea făptură a avut curajul să încerce să mă omoare. Ești o mică lepădătură infectă. Dar cu toate că nu țin să mă trezesc cu un glonț în cap, e păcat, într-un fel, că n-ai reușit. Te-ai fi bălăbănit atât de frumos la capătul unei frânghii, cu ștreangul de gât!

Matthew, care acum se trezise de-a binelea din beție, își întoarse spre taică-său fața jalnică și, împins de un instinct, încercă, slăbit cum era, să se ridice și să fugă din odaie.

— Stai pe loc, bestie! urlă Brodie. Crezi că am isprăvit cu tine? Ai să pleci de-aci când mi-o conveni mie, și se poate prea bine să nu pleci niciodată.

— Îmi pierdusem capul, tată, șopti Matt. Nu mi-am dat seama ce fac... eram beat.

— Vasăzică bei, hai? spuse Brodie batjocoritor. Asta-i bună! Încă un obicei elegant cu care te-ai întors de acolo. Nu mă mir că știi să ochești atât de bine.

— N-am avut intenția să trag, mormăi Matt. Am cumpărat pistolul doar de paradă. N-am s-o mai fac niciodată.

— Ho! Nu fă promisiuni pripite, îl ironiză Brodie. S-ar putea ca mâine să-ți vină poftă să ucizi de-a binelea pe cineva... să-i zbori creierii, ca să se împrăștie pe jos.

— Tată, tată, lasă-mă să plec! scânci Matthew. Vezi bine că n-am vrut să trag!

— Haide, haide! râse Brodie. Nu se prinde! Nu sună bine la un om grozav ca tine, la minunatul de băiat al maică-tii. S-ar zice că ți-ai vărsat tot curajul, după cum stau lucrurile. Am putea să-ți dăm ceva de băut, ca să te umfli din nou. Și apucând clopoțelul ce se găsea pe masă, îl agită energic. Dă-ți seama,

urmă el cu un râs sinistru, un om mort n-ar fi putut suna din clopoțelul ăsta. Nu! Dacă m-ai fi omorât, n-aș fi putut să-ți ofer un păhărel!

— Nu mai spune asta, tată! sughiță Matt. Mă îngrozești! Îți jur că nu mi-am dat seama ce fac!

În momentul acela, patroana intră și-i privi pe amândoi, strângând din buze.

— Vezi că mai suntem în viață, cu toate pistoalele, praful de pușcă și cadourile aduse din India! îi spuse vesel Brodie. Și pentru că mai trăim, trebuie să bem ceva. Adu-ne o sticlă de whisky și două pahare.

— Nu vreau să beau! se văicări Matt. Mă simt prea rău!

Îi plesnea capul de durere, și însăși ideea băuturii îi făcea rău.

— Cum? îl luă Brodie peste picior. N-ai să-mi spui asta! Tocmai tu, călătorul cu experiență, care umblă cu revolvere în buzunar! Ai face mai bine, băiete, să accepți ce ți se oferă, căci ai nevoie să te întărești puțin, înainte să te dau pe mâna poliției.

— Poliția! exclamă Matt înghețând de spaimă. Nu, nu, n-ai să faci asta, tată!

Era jalnic de văzut. Sub efectul loviturii de pumn primite, al reacției sentimentelor și sub impresia prezenței tatălui său, era redus la nivelul unei ființe nevertebrate, gata să se târască la picioarele celuiilalt, dacă ar fi putut să-l îmbuneze prin aceasta.

Brodie îl scruta cu repulsie; îi citea gândurile și vedea lucind în ochii lui congestionați cea mai abjectă lașitate. Nu scoase niciun cuvânt în prezența femeii care aduse sticla și paharele; îndată ce ea plecă, își spuse însă în șoaptă:

— Păcatele mele! Când mă gândesc că o otreapă ca băiatul ăsta îmi poartă numele!

Umplu apoi amărât două pahare cu whisky curat.

— Haide! strigă el. Să bem în sănătatea minunatei mele odrasle! Marele bărbat din India! Cuceritorul de femei! Omul care a încercat să-și ucidă tatăl! Împinse brutal un pahar. Bea-l, canalie, sau ți-l torn pe gât!

Bău paharul pe nerăsuflăte, fixându-l apoi amenințător pe Matthew, în timp ce acesta se chinuia să-și înghită porția lui de alcool.

— Acum, rânji Brodie, o să petrecem împreună o noapte de pomină, numai tu și cu mine! Umple-ți paharul! Umple-l, îți zic!

— Tată, lasă-mă să mă întorc acasă! strigă Matt, căruia vederea și gustul whiskyului îi erau odioase acum. Vreau să mă duc acasă, îmi plesnește capul de durere.

— Vai, vai! zise Brodie, imitând grosolan glasul nevastă-sii. Pe băiețelul nostru îl doare capul. Probabil, fiule, în locul unde te-am lovit eu. E grozav!

Ce ne facem? Se prefăcu a reflecta adânc, golindu-și din nou paharul. Omule, nu-mi vine în minte nimic mai bun decât nițel alcool. Țasta-i leacul pentru un băiat de treabă ca tine, puțin whisky curat și cinstit. Umplu până la buză un nou pahar de whisky pur și aplecându-se spre fiul lui, îl apucă de falcă cu degetele lui ca o menghină, îi deschise gura cu forța și-i turnă repede pe gâtlej tot conținutul. Matt se îneca și tușea, dar tată-său, simulând o firoasă cordialitate, spuse mai departe: E mai bine așa! Mult mai bine! Și acum spune-mi, nu șovăi, bagă de seamă, ci fii absolut sincer, cum ți-a plăcut Nancy? Știi? Poate că nu e de neam așa de bun ca maică-ta, dar măcar nu e împruțită ca dânsa. Nu! E o fetișcană curățică dintr-un anumit punct de vedere. Pesemne că omul nu poate avea și una și alta la un loc.

Renunțând la afectata lui dulceață, se răsti deodată la Matt cu o voce teribilă:

— Te întreb dacă fata a fost pe gustul tău!

— Nu știu... n-aș putea să-ți spun, scânci Matthew, dându-și seama că oricum ar fi răspuns, tot l-ar fi indispus pe tată-său.

Brodie dădu din cap, având aerul să mediteze.

— Ai dreptate! Nu ți-am lăsat destul timp ca s-o poți aprecia. Ce păcat că am sosit prea devreme! Trebuia să vă mai las împreună vreo zece minute. Cu un sadism inconștient, își excită voit până la culme imaginația știind numai că, cu cât se tortura mai mult, cu atât îl făcea pe fiul său să sufere chinuri mai mari. Cu cât vedea gândurile dureroase ale lui Matt revoltându-se în fața evocării recentelor sale excese, cu atât mai necruțător căuta să-i impună aceste idei respingătoare. Știi, băiete, urmă el, că nu m-am putut împiedica să admir felul îndrăzneț și energic în care o apucaseși, cu toate că dânsa n-ar fi putut refuza nimic unui om frumos și galant ca tine. S-ar fi zis că te luaseși la trântă cu un bărbat, după felul cum ai înșfăcat-o.

Matthew nu mai putea îndura această batjocură. Ajunsese la limita rezistenței sale și sprijinindu-și pe masă capul, care-i duduia, ca de sute de lovituri de ciocan, izbucni într-un jalnic hohot de plâns:

— Tată, strigă el printre sughituri, omoară-mă, dacă vrei! Nu-mi pasă. Omoară-mă și isprăvește cu mine, dar pentru Dumnezeu, încetează!

Brodie se uită la el decepționat și întăritat: speranța pe care o nutrise de a-l împinge pe fiul său să-l atace din nou, ceea ce i-ar fi procurat plăcerea de a-l culca iarăși, fără cunoștință, la pământ, se stinsese în el. Vedea că celălalt era prea slab, prea frânt, într-o stare prea jalnică pentru a putea fi adus să izbucnească încă o dată; într-un brusc acces de furie mistuitoare, el se aplecă și, cu palma deschisă, îi dădu lui Matt o nimicitoare lovitură peste cap.

— Na, prăpăditule, urlă el, n-ai nici atâta curaj cât o oaie! Toate subtilitățile jocului său – batjocura, sarcasmul, ironia – dispărură, făcând loc

unei furii nestăpânite, care-l făcea să fiarbă ca o mare dezlănțuită, iar fața i se întunecă asemenea unui cer sumbru, năpădit de nori amenințători. Ai îndrăznit să te atingi de femeia mea! Ai ridicat mâna împotriva mea... Împotriva mea! răcni el.

Matt își ridică rugător ochii spre el.

— Nu te uita la mine! zbieră Brodie, ca și cum fiul lui ar fi săvârșit un sacrilegiu. Nu ești demn să-ți ridici privirea mai sus de ghetele mele! Când te văd, îmi vine să te scuip în obraz. Na! Na! Na! La fiecare exclamație, el îl lovi pe Matt cu palma peste cap, făcându-l să se izbească de masă ca o puțină goală. Doamne! strigă el dezgustat. Ce ești tu? Capul îți sună ca o darabană! Ai nevoie să fii beat, ca să fii în stare să te împotrivești? N-ai niciun pic de demnitate în sângele tău? Nu te simți mândru că ai moștenit numele meu? Apoi, în culmea mâniei, îl apucă pe Matt de braț, îl trase în sus ca pe o marionetă ghemuită, punându-l în picioare. De ce-mi pierd vremea aici cu tine? Haide! strigă. Am să te duc acasă. Trebuie să te dau în primire mamei tale, să te scot din casa asta spurcată. Nu e un loc prea potrivit pentru fiul unei femei atât de evlavioase.

Își petrecu brațul după acela al lui Matt, proptindu-i cu trupul său corpul ce se clătina, pe jumătate neînsuflețit. Aruncând apoi câteva monede pe masă, își trânti pălăria pe cap.

— Știi să cânți? strigă el, târându-l pe Matt până în strada întunecată și pustie. Trebuie să facem puțină muzică pe drumul spre casă; să arătăm amândoi lumii ce buni prieteni suntem. Cântă, potaie! îl amenință. Cântă, sau te omor!

— Ce vrei... ce vrei să cânt? gâfâi fiu-său cu glas chinuit.

— Cântă orice... zi-i un imn religios. Da! spuse el, încântat de această idee. E tocmai ce trebuie. Ai vrut să-l ucizi pe tată-tău și n-ai reușit... trebuie să intonezi un imn de slavă și recunoștință. Cântă-ne faimosul „număr o sută”²⁷ mândrețea mea! Dă-i drumul! porunci el.

„Toată suflarea omenească...” – începu Matt cu glas tremurat.

— Mai tare! Mai tare! urlă Brodie. Pune mai mult suflet! Fă ca și cum ai veni direct de la reuniunile de cântări.

Îl conducea mai departe pe Matt, proptindu-l, târându-l, îndreptându-l când se poticnea pe strada aceea bolovănoasă, bătând tactul cântecului și îngânând din când în când refrenul cu profanatoare ironie.

Străbătura Ulicioara îngustă, îndreptându-se spre casă; cuvintele cântecului răsunau puternic în aerul nemișcat. Treptat, ecoul pașilor lor

²⁷ În cărțile de rugăciuni protestante, imnurile sunt desemnate prin numere.

slăbi și cântarea sună tot mai palid, până când ultima șoaptă se pierdu în bezna pașnică a nopții.

10.

Doamna Brodie era culcată pe salteaua subțire de paie a patului ei îngust, învăluită de întunericul din cameră și de liniștea ce domnea în casă. Nessie și cu bunica dormeau; ea însă se silise să rămână trează după plecarea lui Agnes, ca să-l audă pe Matt când avea să se întoarcă. De pe urma loviturii primite mai devreme, în cursul serii, mintea îi rămăsese goală, înnegurată și incapabilă de a gândi, dar zăcând așa în așteptare, ea suferea trupește. Durerea acută care o chinuia îi revenise. Se întorcea neîncetat de pe o parte pe cealaltă, încercând să stea când într-o poziție, când în alta, într-un efort de a suporta mai ușor junghiurile chinuitoare ce-i străpungeau tot corpul. Picioarele îi erau reci, iar mâinile fierbinți nu pregetau să se agațe de plapuma făcută din petice, cu care era învelită. În mod mecanic, degetele ei urmăreau fiecare cusătură, ca pentru a reconstitui munca pe care o făcuse cu acul. Simțea dorința nedeslușită de a avea în pat o sticlă cu apă caldă, care să-i descongese capul, atrăgându-i sângele spre picioarele înțepenite de frig, dar era prea slăbită ca să se miște și se temea în chip vag să părăsească adăpostul sigur pe care i-l oferea odaia ei, pentru ca nu cumva vreo nouă nenorocire să-i cadă pe cap, sau să nu dea poate pe scară de o nouă catastrofă înfiorătoare.

Încet-încet, secunde se adunau în minute, alene minutele se prefăceau în ceasuri și, în calmul nopții, ea auzi de departe orologiul primăriei bătând slab de douăsprezece ori. Începuse deci o zi nouă, în care avea curând să înfrunte iarăși șirul melancolic al orelor și tot ce aveau să-i aducă zorii cei noi. Dar nu acesta fu cursul gândurilor ei. Când înțelese semnificația ceasului ce sunase, ea murmură: „E târziu! Au întârziat grozav amândoi!” Cu pesimismul caracteristic unui spirit abătut, ea exploră până în adânc abisul celor mai triste posibilități, întrebându-se cu teamă dacă Matt nu-l întâlnește cumva pe tată-său în oraș. Urmările incalculabile pe care această nenorocită întâmplare putea să le fi avut o făceau să tremure chiar și acum, când stătea întinsă și nemișcată în patul ei.

În sfârșit, când neliniștea ei devenise de neîndurat, auzi un zgomot de pași pe stradă. Ar fi vrut să se repeadă cu deznădejde la fereastră și să străpungă cu privirea întunericul de afară, dar nu fu în stare să facă acest efort și se văzu silită să stea pândind înfrigurată zgomotul clanței de la ușa

din față. Curând după aceea, auzi într-adevăr acest sunet, dar când ușa se deschise, tulburarea ei spori, căci deosebi imediat vocea sonoră a soțului ei, ironică, poruncitoare, dominatoare și, ca răspuns la ea, tonul sfios și supus al fiului ei. Auzi mișcarea impetuoasă a unui trup masiv care urca cu zgomot scara și, în urma lui, pașii târșâiți ai altcuiva, mai ușor, mai puțin viguros și mai istovit. Pe palierul din fața camerei ei, Brodie spuse cu glas tare și poruncitor:

— Intră în cușca ta, jigodie ce ești! Am să mai am puțină treabă cu tine mâine dimineață.

Nu auzi niciun răspuns, ci numai un târșăit grăbit de picioare și zgomotul unei uși trântite. O liniște relativă se lăsă din nou asupra casei, străbătută numai din când în când de un sunet venind din camera de culcare a lui Brodie: trosnetul unei scânduri, un scaun împins pe podea, pocnetul ghetelor aruncate pe dușumea, scârțâitul arcurilor când se lăsă în pat cu corpul lui enorm. După acest ultim zgomot, o tăcere deplină învălui iarăși casa.

Situația deznădăjduită în care se afla părea să-i ascută Mamei puterea de percepere și să-i sporească intuiția. Înțelese că eventualitatea de care se temuse se produsese în adevăr și că, pe deasupra, vreo nenorocire teribilă îl lovise pe fiul ei. Simțise imediat acest lucru după târșăitura neregulată a pașilor și după slăbiciunea îngrozitoare a vocii lui, iar acum imaginația ei o luă razna, făcând-o să umple liniștea grea a nopții cu zgomote alarmante. I se păru că aude un plânset. Era oare, se întrebă ea, o ușoară adiere a vântului în jurul casei, sau, de fapt, hohotul înăbușit al fiului ei? Dacă era el, nu putea oare o asemenea dezolare să-l împingă la cine știe ce faptă necugetată? Îl și vedea pe acest copil rătăcit, dar încă adorat, scornind vreun mijloc deznădăjduit de a se nimici. Îndată, plânsetul se transformă într-o muzică dulce și tristă, care dobândi amploarea și insistența unui cântec funebru. Încercă să se liniștească și să adoarmă, dar în zadar. Cu mintea ei năucită, care plutea între vis și realitate, plânsul acela jalnic se revărsa asupra ei ca niște valuri cenușii pe o plajă uitată, al căror vuiet se amestecă cu țipetele dezolate și pierdute ale unor păsări de mare. Vedea sub o ploaie torențială și în mijlocul unor mormane de pământ proaspăt răsturnat o targă pe care era așezat un sicriu galben; vedea cum acesta era coborât în mormânt și cum bulgării grei de lut lipicios începeau să cadă peste el. Cu un strigăt înăbușit, ea se întinse pe spate. Vedeniile acestea semiconștiente fură împrăștiate deodată de un groaznic acces de durere fizică. Junghiul chinuitor, pe care îl simțise mai înainte, când și când, se prelungi acum cu o violență îndoită. Era de neîndurat. Până atunci, acest spasm neobișnuit atinsese, e drept, o intensitate ucigătoare, dar durase puțină vreme; acum

Însă tortura nu mai înceta. Chinul acesta îi apărea mai cumplit decât durerea facerii și deodată i se trezi în minte gândul că îngrozitoarea ei suferință se datora faptului că își trădase fata și îngăduise ca aceasta să fie aruncată în mijlocul furtunii, în ceasul ei cel mai greu. Simțea cum inima ei slăbită se zbătea, sfâșiată de violența neînchipuită a durerii. „Doamne! șopti ea. Scapă-mă de ea! Nu o mai pot îndura!” Dar durerea nu încetă, ci crescuse până când îi fu cu neputință să mai rabde; înnebunită, ea se sculă din pat, cu un efort, strângându-și în jurul corpului cămașa lungă de noapte. Se clătina umblând, dar, împunsă de suferință, se târî în picioarele goale până în camera fiului, căzând aproape peste patul lui.

— Matt, găfâi ca, durerea m-a apucat din nou. Nu vrea să înceteze... aleargă... aleargă să chemi doctorul! Repede, fiul meu!

Matt, care abia adormise, se ridică în capul oaselor, uluit de a vedea în fața sa această nouă și înspăimântătoare apariție, care-l umplu de teamă, căci nu putea deosebi decât o siluetă lungă și albă culcată de-a curmezișul patului său.

— Ce este? exclamă el. Ce vrei de la mine? Înțelegând apoi vag că era bolnavă, exclamă: Ce ai, mamă?

Dânsa abia de putea să respire.

— Simt că mor. Pentru numele lui Dumnezeu, Matt... un doctor! Nu pot trăi cu durerea asta. Are să mă dea gata dacă nu te grăbești!

Matt sări din pat; capul îi mai vâjâia de pe urma recente sale pățanii, și remușcări fierbinți se treziră în cugetul lui năucit, făcându-l să se poarte ca un băiat înfricoșat și plin de căință.

— E vina mea, mamă? scânci. Te simți rău pentru că ți-am luat banii? N-am să mai fac. Am să-ți aduc înapoi și ceasul. Am să mă îndrept!

Mama aproape că nu-l auzea, și era departe de a-i putea pricepe cuvintele.

— Du-te repede! gemu ea. Nu mai pot răbda.

— Mă duc! Mă duc! strigă el, într-un acces de umilință. Își trase febril pantalonii, își puse în grabă haina și ghetetele, coborî în goană scara și ieși pe ușă, pornind în galop pe mijlocul străzii, în timp ce vântul îi sufla părul răvășit de pe fruntea lui lovită și umflată. „O, Doamne! șopti el alergând. Am s-o omor acum și pe maică-mea? E vina mea. Pe mine cade răspunderea. Am greșit față de ea.” În starea de deprimare următoare dezmațului său, se simțea răspunzător din toate punctele de vedere de boala subită a mamei lui, și un plâns amar îl scutura în vreme ce adresa în gura mare Cerului făgăduieli incoerente de reculegere și îndreptare, numai de i-ar lăsa pe maică-sa. Gonind cu capul dat pe spate, cu coatele lipite de corp, cu cămașa larg desfăcută pe pieptul său ce se zbătea, aducea cu un criminal care caută

să scape prin fugă din brațele justiției. Deși scopul său era să ajungă în oraș, Matt nu avea de la început, în jalea de care era cuprins și în tumultul gândurilor sale, o țintă precisă; acum însă, când abia de mai putea respira și când o înțepătură în coastă îl făcu să simtă că nu avea puterea să alerge mai departe se gândi mai insistent să găsească imediat un medic. În starea sa de epuizare, își dădu seama că nu era în stare să străbată toată distanța până la Knoxhill, unde locuia doctorul Lawrie. Era prea departe! Deodată, își aduse aminte că în una din voluminoasele ei scrisori, Mama pomenise într-un sens pe care el îl considera favorabil de un doctor Renwick din Wellhall Road. Mânat de acest gând, coti la stânga, în dreptul podului de cale ferată și, după ce impuse un efort suprem trupului său istovit, zări, spre ușurarea lui, o lumină roșie la intrarea uneia din casele întunecate din această stradă.

Răsuflând din greu, alergă înspre ușă, căută buimăcit clopoțelul de noapte, îl găsi și trase de mâner cu toată puterea pe care i-o dădea teama adunată în el. Îl smuci atât de tare, încât auzi de afară un bălângănit prelung răsunând în tăcerea din casă; după câteva clipe, o fereastră de deasupra lui se deschise brusc, lăsând să apară capul și umerii unui bărbat.

— Ce este? strigă o voce pătrunzătoare.

— E nevoie urgentă de dumneavoastră, domnule doctor! strigă Matthew, ridicându-și fața palidă și îngrijorată spre celălalt. Mama mea e bolnavă. Se simte foarte rău.

— Ce are? întrebă Renwick.

— N-aș putea să vă spun, domnule doctor, exclamă Matthew cu glas frânt. N-am știut nimic despre boala ei până adineauri, când s-a prăbușit. Dar suferă grozav. Veniți repede, vă rog!

— Unde șade? spuse Renwick resemnat.

Pentru el, chestiunea nu avea același aspect unic și adânc tulburător ca pentru Matthew. Vedea în ea o simplă vizită nocturnă la un bolnav, un caz care putea să fie serios sau nu, respectarea unor întâmplări frecvente și supărătoare – o noapte pierdută.

— E vorba de doamna Brodie, domnule doctor. Cunoașteți, desigur, casa, pe Darroch Road, tocmai la capăt.

— Brodie! exclamă doctorul, adăugând după o scurtă pauză, pe un ton schimbat, întrebător: De ce vii tocmai la mine? Mama dumitale nu e o pacientă a mea.

— O, nu știu nimic despre asta, strigă Matthew cu înfrigurare. Are nevoie de un medic. Trebuie să veniți... suferă îngrozitor! Vă implor... e o chestiune de viață și de moarte!

Nu mai era același Renwick ca atunci; cu doi ani înainte; succesul pe care-l cunoscuse între timp îi dădea puțința să aleagă, să refuze munca pe care nu o dorea. Totuși, nu putu rezista acestui stăruitor apel.

— Bine, am să vin, spuse el scurt. Ia-o înainte! Sosesc și eu în câteva minute.

Matthew oftă ușurat, bolborosi câteva cuvinte de mulțumire către fereastra ce se închisese și porni grăbit spre casă. Ajuns însă în fața porții, nu îndrăzni să intre singur, ci rămase afară, tremurând în îmbrăcămintea lui sumară. Simțea că trebuie să aștepte sosirea doctorului, ca un sprijin, înainte de a intra. Cu toate că își încheie haina până la gât și și-o strânse pe el, aerul înghețat al nopții îl pătrunse ca un cuțit; dar teama că ar putea descoperi în casă vreun lucru îngrozitor, că ar putea s-o găsească pe Mama zăcând neînsuflețită de-a curmezișul patului său, îl făcu să rămână nehotărât în fața porții, tremurând de frig și de frică. Nu avu însă mult de așteptat, căci curând se iviră de după cotitura străzii petele galbene ale felinarelor unei cabriolete, care se apropiau de el strălucind tot mai tare. În cele din urmă, se opriră la marginea drumului, cu întreaga lor lumină îndreptată spre el, în timp ce, din întunericul ce se întindea în urma lor, răsună, aspră, vocea lui Renwick:

— De ce n-ai intrat? E o nebunie să stai așa, după ce-ai gonit. Poți să răcești de moarte stând pe loc aici, scăldat în nădușeală. Sări din cabrioletă și pași din întuneric spre cercul de lumină care îl învăluia pe Matt. Omul lui Dumnezeu, spuse doctorul brusc, ce-ai pățit la cap? Te-a lovit cineva?

— Nu, îngăimă Matthew jenat, am... am căzut.

— Ai un cucui urât, răspunse Renwick încet, uitându-se întrebător la el; dar fără a mai adăuga nimic, își balansă trusa înainte și îl împinse pe tânăr cu ea spre casă.

Îndată ce intrară, se găsiră pierduți în întuneric și tăcere.

— Aprinde lumina, omule, pentru numele Cerului! spuse Renwick iritat. Cu cât stătea mai mult în compania lui Matthew, cu atât judecata lui iute recunoștea și condamna moliciunea și nehotărârea acestuia. N-ai putut să te îngrijești de toate astea înainte de sosirea mea? Trebuie să-ți vii în fire, dacă vrei să-ți ajuți mama.

— E în regulă, șopti Matthew, am o cutie de chibrituri în buzunar.

Cu o mână nesigură aprinse becul cu gaz din vestibul și la lumina slabă, pâlpâitoare a flăcării lui, ei urcară împreună scara, urmându-și propriile umbre tremurate. Ușa camerei doamnei Brodie era întredeschisă și dinăuntru se auzea respirația ei precipitată. Matt izbucni în lacrimi, exclamând printre sughituri:

— Slavă Domnului, trăiește!

Printr-un miracol de energie eroică, ea se întorsese în camera ei și zăcea acum istovită ca un animal rănit, care printr-un suprem efort s-a târât până în culcușul lui. Doctorul luă chibriturile din degetele neputincioase ale lui Matthew și, după ce aprinse lampa cu gaz, îl scoase calm din odaie, închise ușa în urma lui, se întoarse și se așează lângă bolnavă. Privirea lui sumbră se aținti asupra contururilor corpului ei vlăguit și, în timp ce pipăia delicat pulsul ei rapid și slab, remarcând pe trup semne de slăbire extremă, fața ei se întunecă la gândul ce-i miji în minte. Își aplică ușor palma pe corpul ei și, constatând imediat rezistența anormală a mușchilor înțepeniți, îngrijorarea de pe obrazul lui se accentuă. În clipa aceea, Mama deschise ochii și îi îndreptă rugător spre el, șoptind apoi încet:

— Ai venit! Vorbele și privirea bolnavei salutau în el pe salvatorul ei. Renwick își schimbă expresia feței, luând un aer de blândă și liniștitoare încredere.

— Vă doare aici, arată el, apăsând ușor cu mâna. Țasta e locul?

Doamna Brodie confirmă din cap. I se părea minunat ca doctorul să fi ghicit imediat locul de unde porneau durerile; faptul acesta îi conferea lui Renwick în ochii ei o putere miraculoasă, care-i inspira un înfricoșat respect; atingerea lui păru a o ușura îndată, mâna lui, ce se mișca cu blândețe, devenea un talisman care avea să afle și să dezvăluie fără greș taina suferințelor ei. Își supunea cu bucurie trupul torturat acestui examen, simțind că omul de lângă ea era înzestrat cu puterea aproape divină de a o tămădui.

— Vă e mai bine acum, o încurajă, simțind că se destindea. Vreți să mă lăsați să merg puțin mai adânc, numai o dată? Întrebă el.

Din nou ea făcu semn că da și, urmând indicația șoptită de doctor, căută să respire liniștit, în timp ce degetele lui lungi și tari îi răspândeau în tot corpul fiori de durere.

— A fost perfect! zise el, mulțumindu-i cu domoală amabilitate. Sunteți foarte curajoasă.

N-ar fi putut ghici nici măcar după un tremur al pleoapelor lui că în adâncul țesuturilor ei medicul descoperise nodulii unei excrescențe cu ample ramificații, care, după cum își dădea seama, trecuse cu mult dincolo de limitele care să mai fi dat puțința intervenției salvatoare a unei mâini omeneste, oricât de abile.

— De când aveți aceste dureri? o întrebă ca din întâmplare. Desigur, nu e primul acces pe care l-ați avut!

— Nu, doctore, mă apucă de multă vreme, la intervale, spuse ea cu greutate, dar niciodată nu a ținut atât. De obicei, durerea trecea repede, de

astă dată însă, nu vrea să cedeze. Mi-e ceva mai bine, nu zic, dar tot n-a trecut.

— Ați avut, desigur, și alte simptome, doamnă Brodie, exclamă el, și privirea lui expresivă părea să spună mai mult decât simplele sale cuvinte. Nu se poate să nu vă fi dat seama că ceva nu era în regulă. De ce nu v-ați îngrijit mai devreme?

— Îmi dădeam bine seama, răspunse bolnava, dar nu am niciodată timp să mă ocup de mine. Și fără a face vreo aluzie la intoleranța soțului ei, adăugă: Am lăsat lucrurile să meargă în voia lor. Mi-am închipuit că în timp îmi va trece.

Renwick clătină încet din cap în semn de muștrare și spuse:

— Ați fost, din păcate, foarte neglijentă față de dumneavoastră, doamnă Brodie. S-ar putea ca, de aceea, să fie nevoie să rămâneți în pat câțva timp. Trebuie să vă decideți a vă odihni, asta e ce vă lipsește de mult. Odihni, și nicio preocupare!

— Dar ce am în fond? murmură ea. E... e poate ceva serios?

Doctorul se ridică de lângă pat și o privi cu blândețe.

— V-am spus să nu vă faceți griji, îi răspunse. Vin mâine din nou ca să vă examinez mai de aproape, când n-o să mai aveți dureri. Deocamdată, trebuie să dormiți bine. Am să vă dau ceva care să vă liniștească.

— Poți să mă scapi de durere? murmură cu voce stinsă. N-aș putea să o mai îndur încă o dată.

— N-o să mai aveți de suferit, o liniști el. O să am grijă de asta.

Doamna Brodie îl urmări în tăcere, în timp ce el își deschise trusa, scoțând din ea o sticlă, din care îi numără câteva picături într-un pahar; când adăugă apoi puțină apă și se întoarse spre dânsa, ea își puse mâna ei muncită pe brațul lui și spuse cu emoție:

— Sunteți atât de bun cu mine! Nu mă mir că numele dumneavoastră e pe buzele tuturor. Nu pot decât să vă mulțumesc pentru bunătatea ce ați avut-o de a veni în noaptea asta la mine, și o fac din toată inima.

— Beți atunci asta, șopti el, strângând ușor degetele ei noduroase. Are să vă facă bine.

Ea luă paharul cu sublima încredere a unui copil mic și-l goli până la ultima picătură, ba se sili chiar să schițeze un zâmbet cu buzele ei palide, șoptindu-i:

— Ce amară a fost, doctore! Trebuie să fie un bun medicament.

Renwick îi întoarse zâmbetul, căutând s-o liniștească.

— Odihniți-vă acum, îi ordonă. Aveți nevoie de un somn bun.

Și continuând s-o țină de mână, se așeză din nou lângă ea, așteptând ca opiu să-și facă efectul. Prezența lui o calma prin blândețea și puterea ei

magnetică; talismanul pe care îl strângea în mână ei, temându-se parcă de a-l pierde, îi alina suferința; din când în când deschidea ochii ca să-i arunce o privire recunoscătoare. Pe urmă, încet, pupilele ei se contractară, mușchii feței i se destinseseră și murmură toropită:

— Dumnezeu să te binecuvânteze, doctore! Dumneata ai salvat viața lui Mary a mea și tot dumneata ai să mă vindeci și pe mine. Vino din nou să mă vezi... te rog... Apoi adormi.

El își desprinsese încet mâna din strânsoarea, moale acum, a degetelor ei, își puse trusa în ordine și contemplă un moment trupul ei amorțit. Obrazul lui, de pe care căzuse masca de liniștitor optimism, avea o expresie de știutoare tristețe, amestecată cu o îngândurată simpatie umană. Rămase o clipă nemișcat, după care o înveli mai bine cu păturile, micșoră lumina lămpii de gaz și ieși din cameră.

La piciorul scării, Matt îl întâmpină, cu fața lividă și plină de îngrijorare.

— Cum îi merge? Întrebă el cu glas scăzut. Se simte mai bine?

— A scăpat deocamdată de durere și a adormit, răspunse Renwick. Aceasta era nevoia cea mai urgentă pentru mama dumitale.

Îl privi drept în față pe Matt, chibzuind cât de deschis putea să-i vorbească.

— Unde e tatăl dumitale? Întrebă, în sfârșit. Cred că trebuie să-l văd.

Figura lui Matt se tulbură, își lăsă în jos ochii umflați și, legănându-se jenat pe picioare, mormăi:

— E în pat, doarme. N-aș vrea să-l deranjez. Nu. E mai bine să nu-l trezesc. N-ar duce la nimic bun.

Renwick luă un aer grav văzând expresia nenorocită a fiului. Ce fel de casă era asta și ce fel de oameni? se întreba el. Mama, fiul, ba și Mary, biata copilă, toți erau îngroziți de o singură ființă atotputernică, stăpânul casei, odiosul acela de Brodie.

— Nu știu, spuse el în cele din urmă, articulând fiecare cuvânt cu o rece claritate, nu știu dacă e de dorit să mă ocup mai departe de acest caz, dar te rog să-i spui tatălui dumitale că am să vin mâine ca să-i vorbesc.

— Credeți că boala ei are să țină mult? mormăi Matt.

— Cam șase luni, în caz extrem.

— Ce mult! spuse Matt încet. Face toată munca în casă. Cum o să ne putem lipsi de ea?

— Va trebui să vă descurcați, spuse doctorul cu severitate. Dacă nu v-ați deprins până acum, e momentul să începeți.

— În ce chip? Întrebă Matt proteste.

— Mama dumitale suferă de un cancer incurabil. N-o să se mai scoale niciodată din pat. Peste șase luni va fi în mormânt.

Matt se prăbuși, de parcă Renwick l-ar fi lovit; se așeză moale pe scară. Mama pe moarte! Acum cinci ore încă se agita în jurul lui, îi servise o masă gustoasă, gătită cu mâinile ei, și acum zăcea doborâtă în pat, din care nu avea să se mai scoale niciodată. Cu capul între mâini, nu-l văzu pe doctor plecând și nu auzi ușa închizându-se. Copleșit de jale și de remușcări, nu privea înainte, ci înapoi; mintea lui, năpădită de amintiri, evoca toate etapele vieții lui; memoria sa vie rătăcea pe toate cărările trecutului. Simțea dezmierdăriile mâinilor ei, mângâierea dulce a obrazului ei, atingerea buzelor mamei pe fruntea lui. O revedea intrând în camera lui, atunci când stătea îmbufnat în pat, și spunându-i cu blândețe: „Ți-am adus ceva bun, băiețele”. Chipul Mamei i se ivi în fața ochilor în toate înfățișările pe care le avusese: alintând, rugând, ademenind – dar purtând totdeauna aceeași amprentă de nețărmită dragoste pentru el. Pe urmă, îi văzu fața definitiv liniștită în rigiditatea tăcută și împăcată a morții, deslușind încă pe buzele ei palide, în această expresie senină, duioșia zâmbitoare pe care i-o arătase totdeauna.

Singur pe scară, se năru, șoptind neîncetat:

— Mamă! Mamă! Ai fost totdeauna atât de bună cu mine!

11.

— Unde mi-e apa caldă? urlă Brodie. Apa caldă! Apa pentru ras!

Stătea pe palier în fața camerei sale, în cămașă și pantaloni, strigând spre catul de jos. Pentru prima dată de când își putea aminti, apa pentru ras nu se afla lângă ușa lui, exact în secunda când avea nevoie de ea; în virtutea unei lungi deprinderi, se aplecase ca să ridice cana, dar nu găsisese nicio cană de ridicat. Față de această cumplită și nemaipomenită dovadă de neglijență, stupoarea lui făcuse loc imediat unui sentiment de jignire personală, care accentuase toanele rele cu care se sculase din pat. Se deșteptase dimineța cu o altă părere despre întâmplările din noaptea precedentă și, chibzuind asupra lor, se înfuriase treptat la ideea că fiul lui descoperise legătura lui cu Nancy și locul lor de întâlnire: casa din College Street. Indignarea lui față de faptul că un neghiob ca Matt îndrăznise să se amestece în felul lui de trai îl făcu să uite de primejdia din care scăpase; episodul neobișnuit al focului de pistol se estompa, trecând în domeniul irealului, furia lui fiind atârțată acum de amestecul lui Matt în plăcerile lui. Capul îi era buimăcit de somn; grija obsedantă de negoțul său, care se ducea de râpă, grijă ce-l întâmpina de îndată ce se trezea, îi sporea amărăciunea și supărarea; și iată că acum, când

dorea neapărat să se radă și să se învioneze limpezindu-și astfel gândurile încâlcite, nu își primea apa caldă. Era veșnic același lucru, își zise: nu puteai niciodată obține, în casa asta blestemată, ceea ce doreai. Cu întreaga forță a indignării sale legitime, el răcni încă o dată:

— Apă! Aduceți-mi-o imediat! Ce naiba, doar n-am să-mi pierd toată ziua aici de hatârul vostru! Apa, lua-v-ar dracu'!

Niciun răspuns! Spre marea lui mirare, Mama nu sosi găfâind pe scară, grăbită și rușinată la culme, cu cana aburită în mână și o scuză umilă pe buze. O liniște neobișnuită domnea jos. Își umflă nările ca un taur furios care adulmecă vântul, dar nu simți niciun miros îmbietor venind din bucătărie. Pufăind pe nas, era gata să coboare spre a-și formula mai răspicat dorințele, când deodată ușa camerei lui Matt se deschise și, ascultând de un ordin rostit dinăuntru cu glas scăzut, Nessie își făcu apariția, înaintând cu timiditate spre tatăl ei.

La vederea fetei, mânia lui se mai potoli, cutele de pe frunte îi dispărură și strâmbătura amară a buzelor se îndulci nițel. Prezența ei avea totdeauna darul să-i domolească asprimea firii; de aceea fusese aleasă spre a-i duce vestea.

— Tată, spuse ea cu sfială, Mama nu s-a sculat astăzi.

— Cum? strigă el, nevenindu-i să-și creadă urechilor. Nu s-a sculat încă? Mai e în pat la ora asta?

Nessie dădu afirmativ din cap.

— Nu e însă vina ei, tată, murmură ea spre a-l potoli. Nu o acuza... nu se simte bine. A încercat să se scoale, dar nu a fost în stare să se miște.

Brodie mârâi. Știa că nu era la mijloc decât lenea ei, că făcea pe bolnava, că toată afacerea nu era decât un pretext pentru a-l lipsi de apa lui caldă. Se gândi apoi la micul său dejun. Cine avea să i-l servească? Făcu brusc un pas spre camera Mamei, ca să vadă dacă prezența lui nu o va face să uite de indispoziția ei, împingând-o spre o activitate mai utilă.

— Mamei i-a fost teribil de rău astă-noapte, îl opri Nessie. Matt a fost obligat să alerge în toiul nopții ca să aducă un doctor.

Brodie încremeni la auzul acestei vești nemaipomenite și exclamă cu stupeoare și indignare:

— Un doctor! Și de ce nu mi s-a spus? De ce nu am fost consultat? Oare toate se fac în casa asta peste capul meu, fără să fiu întrebat? Unde e Matt?

Matthew, care ascultase conversația prin ușa întredeschisă, ieși domol pe palier. După fața lui trasă, după expresia lui buimăcită, părea să nu fi închis ochii; acum îl privea pe tată-său, în plină lumină a zilei, cu un aer stingherit. Oricum, Nessie se achitase de rolul ei, comunicând uluitoarea veste; îi va fi mai ușor să explice restul.

— De ce nu mi-ai spus nimic despre... această afacere, stimabile? repetă Brodie furios. Evita să vorbească direct despre boală; după părerea lui, totul nu era decât o mașinație îndreptată împotriva confortului său, un complot ce urmărea să-l plictisească. De ce n-ai venit întâi la mine?

— N-am vrut să te deranjez, tată, mormăi Matt. Credeam că dormi.

— Ai început deodată să mă menajezi, spuse Brodie ironic. Nu te-ai îngrijit totdeauna atât de mult de sănătatea mea, nu crezi? Făcu o pauză semnificativă și adăugă: L-ai adus pe Lawrie, și? Ce-a spus despre ea?

— Nu pe dânsul, răspunse Matthew sfios, nu l-am putut aduce. L-am chemat pe Renwick.

— Cum? urlă Brodie, tremurând de mânie. Mi l-ai adus în casă pe ticălosul ăsta? Ce ți-a venit în cap, dobitocule? Nu știi că sunt la cuțite cu el? Firește că a pus-o pe Mama să stea în pat. Ce să mai vorbim! rânji el. Bănuiesc că vrea s-o țină culcată o săptămână. Am omorât-o, desigur, noi aștilalți. Nu mă îndoiesc că are să-i prescrie șampanie și carne de pui, iar noi o să tragem pe dracul de coadă ca să-i plătim onorariul.

— Vai, tată! îl imploră Matthew. Nu cred asta. A spus că e... că e într-adevăr foarte grav.

— Eh! mârâi Brodie. Nu dau doi bani pe ce spune el, iar tu nu ești cu nimic mai bun dacă mi-l bagi în casă pe la spatele meu! Am să ți-o plătesc și pe asta. Încă o plăcere pe care mi-o faci!

— În orice caz, bâlbâi Matt, a spus... a spus că are să vină acum, de dimineață, ca s-o examineze mai cu grijă... și că ar vrea să vorbească cu dumneata.

— Zău? se miră Brodie. Rămase tăcut, cu buzele trase înapoi într-un rânjet hidos. Vasăzică Renwick avea să vină în cursul dimineții, ei da, ca să înceapă, poate, o scrie de vizite zilnice, închipuindu-și, desigur, că a găsit într-o ființă mototoală ca Mama o minunată bolnavă închipuită, cu care să-și facă mendrele. Brodie strânse involuntar pumnul, ca totdeauna când lua o hotărâre curajoasă, și scrâșni din dinți: Am să-i fac eu însumi onorurile casei, spuse el cu glas tare, pe un ton de adâncă animozitate. Am să văd ce are de spus și am să-i fac o surpriză: nu are s-o vadă pe ea, ci pe mine.

Pe urmă, după ce stătu un moment cu privirea pierdută, se întoarse spunând:

— Nessie, du-te și adu-i tatei puțină apă caldă. Bagă de seamă să nu te opărești, fetița mea! Scoal-o apoi pe bunica. Trebuie să ne gătească ceva pentru masa de prânz. Dacă maică-ta poate să trândăvească în pat, altcineva trebuie să facă treaba. Du-te acum. Și bătând-o pe umăr, se întoarse în camera lui de culcare.

Apa caldă sosi repede și Brodie începu ceremonia obișnuită a toaletei sale matinale. Dar gândurile îi erau în altă parte. În fiecare moment se oprea brusc, privind în gol cu ochi ce sclipeau de mânie și dându-și capul pe spate cu un aer înverșunat și disprețuitor.

— Vrea s-o țină pe nevastă-mea în pat, mormăia furios, văzând acum în faptul că soția lui stătea culcată o lovitură îndreptată intenționat împotriva lui de către Renwick. Ce infernală neobrăzare din partea lui! Dar am să-i dau o lecție, am să-l învăț eu să se mai amestece în treburile mele!

De la teribila boală a fiicei sale, îl ura de moarte pe Renwick de pe urma muștrărilor ce i le făcuse acesta în cursul memorabilei întrevederi, cu ocazia căreia el, Brodie, refuzase să o viziteze și să o ajute pe Mary în clipele când pneumonia îi pune viața în primejdie. O aprigă dușmănie ardea în el în timp ce-și cântărea usturătoarele insulte pe care avea să le arunce în fața adversarului său. Nicio clipă nu-i trecea prin minte că ar trebui să meargă s-o vadă pe soția lui; ea nu era decât un pion neînsemnat în toată această partidă; și îndată ce avea să-l fi învățat minte pe Renwick, ea urma negreșit să se scoale din pat și să-i pregătească masa de prânz – și nu o masă oarecare, ci una deosebit de reușită, pentru a compensa defecțiunea de la începutul zilei.

— Da! Am să-l pun la locul lui, mormăia mereu. Am să-i trântesc onorariul în obraz și am să-i spun să spele putina.

Pornirea lui era atât de violentă, încât abia reușea să înghită micul dejun; de altfel, această masă era departe de a-i ațâța pofta. Porridge-ul era afumat și apos, iar Brodie se uita posomorât la bătrâna lui mamă care, cu fusta suflecăță și prinsă în talie peste juponul vărgat, făcea mare zarvă cu pregătirile ei.

— Porridge-ul e de nemâncat, se rățoi încruntat la ea. Nu e bun nici de dat la porci.

Nimic nu-i plăcea. Pâinea prăjită era prea moale și cleioasă, ceaiul – cu care trebuia să se mulțumească în locul cafelei sale favorite – era slab și nu fusese făcut cu apă clocotită, oul fiert era ca de piele, iar slănina prăjită ca de cenușă.

— O să trebuiască să se scoale, strigă el tare. Nu pot să tolerez așa ceva. Mă otrăvești cu carnea asta!

Căminul era necurățat, ghetele lui nefăcute, se tăiasă în obraz răsându-se. Se ridică furios de la masă și se așează în fotoliu ca să-l aștepte pe Renwick. Urmărea cu un aer dezgustat mișcările stângace de femeie bătrână ale maică-sii și tresări iritat la zgomotul unui castron spart, care răsună în oficiu. Apoi, văzând-o pe Nessie învârtindu-se prin cameră, o trimise, pe un ton aspru, la școală. Fata întârziase cel puțin o oră și sperase să rămână

neobservată cu această rară ocazie sau poate să fie scutită; Brodie însă îi porunci să se ducă, și Nessie își luă tălpășița, fără a încerca să protesteze. Matthew nu se arătă, ci rămase ascuns în camera lui. În odaia Mamei domnea tăcere deplină.

Brodie nu reușea să se potolească. Uitându-se la pendulă, văzu că era ora zece și jumătate. Era în întârziere cu peste un ceas; prăvălia lui era deschisă acum, goală, nepăzită decât de băiatul acela tont și neglijent, în stare doar să se zgâiască fără folos la orice persoană care ar intra; își spuse însă apoi cu amărăciune că faptul că lipsea de acolo nu avea multă importanță, ba chiar niciuna; erau atât de rari acum clienții care intrau în magazinul lui!

Se ridică și începu să umble încoace și încolo. Bucătăria i se părea oarecum străină în această lumină; acum, când era scos din rosturile lui, totul îi făcea o impresie stranie și neobișnuită. Smulgerea de la deprinderile sale zilnice, care intervenea atât de repede după întâmplările nefirești din ajun, îi dădea o senzație de monstruoasă irealitate, care încurca mintea lui greoaie, iar enervarea pricinuită de această buimăceală ațâța și mai mult nestăpânita lui mânie. Agitat ca un tigru într-o cușcă, măsura neîncetat în lung și în lat vestibulul. Cu cât așteptarea se prelungea, cu atât furia lui sporea; vrând parcă să grăbească sosirea lui Renwick, el sfârși prin a trece în salon și a se uita iritat pe fereastră. Apoi îl izbi deodată gândul că dacă doctorul l-ar zări stând la pândă acolo, ar putea să vadă în aceasta un semn de slăbiciune din partea lui; această odioasă idee îl făcu să se retragă în grabă de la geam și să se întoarcă în bucătărie, unde se sili din nou să se așeze în fotoliu, impunându-și o aparență de calm. Impasibil la exterior, dar fierbând pe dinăuntru, rămase în așteptare: singurul semn al nerăbdării sale arzătoare era mișcarea piciorului său, care umplea încăperea cu sunetul unui ciocănit neîncetat.

La ora unsprezece clopoțelul de la ușă se auzi sunând. Ca un alergător care a așteptat demult semnalul de plecare spre a da drumul energiei sale reținute, Brodie sări în picioare, se îndreptă spre ușă și, cu un gest sfidător și plin de avânt, o deschise brusc până la perete. Masa enormă a corpului său umplea deschizătura, împiedicând trecerea.

— Ce e? mârâi el. Ce dorești?

Doctorul Renwick stătea calm pe prag, într-o ținută impecabilă, profilându-se demn în cadrul ușii. În spatele său se vedeau valetul lui, căluțul bine îngrijit și eleganta lui cabrioletă. Cu acea siguranță de sine pe care i-o dădea acum numeroasa și rentabila lui clientelă, nu făcu nici cea mai mică mișcare să arate că ar fi voit să intre, ci stătu liniștit un timp apreciabil, înainte de a răspunde pe un ton amabil:

— A, domnul Brodie în persoană, în dimineața asta, pe cât văd!

— Nu te lega de mine, spuse Brodie cu un aer morocănos. Pentru ce-ai venit?

— Sunteți, într-adevăr, chintesența politeții, zise Renwick liniștit. Nu v-ați schimbat de la ultima noastră întâlnire, în orice caz, nu în bine.

— Scopul dumitale, domnule? găfâi Brodie chinuit. Slăbește-mă cu astfel de trăncăneli. Răspunde-mi pe șleau.

— Prea bine! Pentru că-mi vorbiți atât de deschis, am să fac la fel. Am venit aici astă-noapte, la cererea stăruitoare a fiului dumneavoastră și cam împotriva voinței mele, ca s-o văd pe soția dumneavoastră; și cu toate că vreți să-mi dați impresia că nu știți nimic despre acest lucru, sunt convins că aveți cunoștință de el. Se opri un moment, scuturându-și neglijent cu mănuașă un fir de praf de pe mânecă, și continuă apoi: îmi propusesem să îi fac în dimineața asta o ultimă vizită – apăsă pe cuvântul ultimă – spre a confirma, printr-un examen mai amănunțit, întristătorul diagnostic pe care l-am pus astă-noapte.

Brodie se uită chiorâș la el. Tonul distant și netulburat al lui Renwick îl scotea din sărite infinit mai mult decât ar fi făcut-o orice explozie de furie. Unei asemenea ieșiri i-ar fi putut răspunde cu aceeași violență. Dar mintea lui greoaie era tot atât de neputincioasă față de inteligența rece a interlocutorului său, ca o măciucă împotriva unei spade sclipitoare; era înțepat în zece locuri înainte de a putea învărti în aer arma grea a ripostei sale.

Într-adevăr, medicul aproape că îl dezarmase prin declarația că nu avea intenția să facă și alte vizite, și îl pusese puțin pe gânduri pe Brodie prin aluzia la starea bolnavei.

— Atunci, ce-ai găsit la nevastă-mea? întrebă el cu batjocură, schimbându-și fără a-și da seama atitudinea. Îi place mult să stea în pat.

Renwick ridică ușor din sprâncene, fără să scoată o vorbă, dar această reacție aproape imperceptibilă fu de ajuns spre a-l face imediat pe celălalt să simtă cât de lipsită de gust fusese reflecția sa. Înfuriat de această manifestare tăcută de dispreț, Brodie recurse iute la mijlocul de care se servea în chip inevitabil când se simțea la strâmtoare: acela de a-l insulta pe adversar.

— Nu mă zeflemisi cu mutrele dumitale țâfnoase! strigă el. Ești destul de urât și așa.

Renwick continuă să-l privească cu răceală. Majoritatea oamenilor erau siliți, din cauza staturii lor să se uite în sus la James Brodie, și acest fapt îl încânta; îl făcea să se simtă superior și în stare de a-i domina. Renwick însă era tot atât de înalt ca și el, iar poziția sa ceva mai ridicată pe pragul de afară

răsturna ordinea obișnuită a lucrurilor, făcând ca el să fie acela care se uita de sus la Brodie.

— N-am de gând să-mi mai pierd vremea aici, spuse în sfârșit pe un ton glacial. Dacă nu aveți treabă, eu, unul, am. În starea dumneavoastră de spirit nu puteți judeca rațional. Aveți o iluzie a grandorii care vă face să pretindeți ca toată lumea să tremure în fața dumneavoastră; mie însă, slavă Domnului, nu! Înțelegeți acest lucru, dacă sunteți în stare. Și acum, bună ziua!

Se întoarse pe călcâie, dând să coboare treptele de la intrare. Brodie însă îl apucă de braț strigând:

— Stai! Stai!

Conversația nu decursese așa cum își închipuise el. În gândul lui, se văzuse lăsându-l în silă pe Renwick să intre în casă, după ce acesta s-ar fi ploconit servil în fața lui; demnitatea lui jignită ar fi primit astfel satisfacția cuvenită. Simțea în adâncul ființei lui că trebuie să afle părerea doctorului despre starea soției sale și, cu toate că, din capul locului, dorise să-l facă pe Renwick să se simtă ca un servitor care poate fi concediat cu dispreț după ce i-ai plătit simbria, nu voia să fie lăsat în totală necunoaștere despre caracterul bolii doamnei Brodie.

— Nu pleca așa! strigă. Nu mi-ai spus ce are nevastă-mea. La ce te plătesc, dacă nu ești în stare să-mi explici pentru ce ai venit astă-noapte. Trebuie să te justifici într-un fel.

Renwick își întoarse cu dispreț privirea.

— Chestiunea onorariului nu a fost ridicată, pe cât știu. Cât despre cealaltă problemă, v-am spus că am să vă comunic diagnosticul meu definitiv după un nou examen amănunțit. Și, desprinzându-se din mâna lui Brodie care-l reținea, porni din nou să coboare treptele.

— La naiba cu toate, atunci! strigă Brodie deodată. Intră și fă ce vrei. De vreme ce ești aici, putem, la urma urmei, să ne folosim de dumneata.

Renwick reveni agale și-i spuse cu exasperantă suavitate:

— Deoarece mă rugați, am să intru, dar să fim bine înțeleși, o fac numai de hatârul soției dumneavoastră. Se strecură apoi pe lângă corpul mătăhălos din fața lui și urcă repede scara.

Brodie rămase în urmă în vestibul, spumegând de furie și perplex. Își încruntă fruntea, își frecă nehotărât bărbia, întinse mâna ca să închidă ușa din față, dar renunță apoi, gândindu-se cu jignire că ar însemna aproape să se înjosească dacă ar închide-o în urma lui Renwick.

— Să și-o închidă singur, mormăi. Tot n-o să stea mult. Are să iasă îndată, și atunci de-a binelea.

Își aruncă ursuz ochii prin ușa deschisă spre echipajul elegant al doctorului, oprit în fața porții, observând cu o privire sumbră și invidioasă

picioarele fine ale căluțului, pieptul lui musculos, gâtul frumos arcuit. Evaluă exact banii pe care îi reprezenta acest splendid animal, cabrioleta solid construită, ca o trăsură, livrea elegantă a valetului, ba până și jobenul cu cocardă, cochet înfipt pe capul lui; și aceste dovezi intangibile ale bunăstării lui Renwick îi fură amare ca fierea. Își întoarse privirea cu o smucitură și începu să se plimbe înapoi și încolo în vestibul. Oare n-o să mai coboare niciodată? se întrebă el. Ce și-o fi închipuind, de zăbovește atâta acolo?

Reflecta nerăbdător la cele ce se vor fi petrecând în camera soției sale, căutând să-și imagineze crispat în ce consta examinarea. Deși nevastă-sa nu mai însemna nimic pentru el din punct de vedere sexual și deși o repudiasse în chip umilitor, gândul că un alt bărbat își făcea de lucru cu ea – cum se exprima el în cugetul său – îl înfuria. Putea să fie bătrână, veștejită, uzată, dar era totuși proprietatea lui, bunul lui, obiectul lui. Nu va mai avea nevoie niciodată de această posesie, nu se va mai folosi de acest bun, și totuși ea trebuia să rămână pe de-a-ntregul și cu supunere a lui și numai a lui. Aceasta îi era mentalitatea și, dac-ar fi trăit în altă epocă, el și-ar fi nimicit cu siguranță toate amantele de care s-ar fi săturat, din teama perversă că ele ar fi putut cădea în mâinile altuia. Gânduri ridicole și abominabile începeau să-l frământă acum.

— Pe legea mea, exclamă el, dacă nu coboară îndată, am să urc eu!

Dar nu urcă. În disprețul rece al lui Renwick, ceva îi înghețase pornirile animalice și cu toate că nu se temea, firește, de nimeni, fermitatea caracterului și mintea acestuia îi erau atât de superioare, încât îl dominau, ba chiar îl subjugau. Un spirit mai înalt, neînfricoșat, trezea totdeauna în el o vagă neîncredere și un sentiment de umilință, premergătoare unei uri și unei antipatii neînfrânate, care, spre paguba lui, paraliza chiar și puțină judecată de care era condus de obicei în acțiunile lui. Și, astfel, continuă să fiarbă și să tropăie în vestibul până când, după o așteptare de o jumătate de ceas, îl auzi în sfârșit pe Renwick ieșind din camera Mamei. Privindu-l pe medic în timp ce acesta cobora scara, Brodie simți nevoia imperioasă de a-și manifesta via lui nemulțumire:

— Spuneai că ești grăbit, rânji el. Ce mult ți-a trebuit!

— Desigur, nu prea mult pentru o ultimă vizită, răspunse Renwick impasibil.

— Ei, ce are? întrebă Brodie repezit. Sunt sigur că i-ai băgat în cap tot soiul de idei năstrușnice în timpul ăsta!

— Asta îmi aduce aminte că va trebui să-l aduceți neapărat mâine pe medicul dumneavoastră de casă, urmă doctorul, pe un ton liniștit, trecând cu vederea remarca lui Brodie. Dacă doriți, pot lua legătura cu el. Soția dumneavoastră are nevoie de o îngrijire continuă și atentă.

Brodie îl privi neîncrezător, spunând apoi în batjocură:

— Te pomenești că are nevoie și de o infirmieră!

— Firește că ar avea nevoie, sărmana de ea! Bineînțeles, adăugă Renwick cu calm, dacă vă puteți permite acest lucru.

Brodie văzu în aceasta o insinuare umilitoare.

— Ia seama, gâfâi el, te-am întrebat ce are!

— Un cancer avansat și incurabil la abdomen, spuse Renwick încet.

La acest înfiorător cuvânt, Brodie rămase cu gura căscată.

— Cancer! Îngăimă el. Cancer! Cu toată stăpânirea de sine, păli ușor la față, silindu-se însă să-și revină. Nu e adevărat! strigă el. Încerci să te răzbuni pe mine! Vrei să mă sperii cu minciuna asta blestemată!

— Aș vrea să fie o minciună, dar m-am convins, fără nicio umbră de îndoială, că diagnosticul meu e exact, zise Renwick cu tristețe. Nu e nimic de făcut pentru această ființă nefericită, decât să i se ușureze durerile. Nu are să se mai ridice niciodată din patul în care zace.

— Nu te cred! mârâi Brodie. Nu dau nici atât pe părerea dumitale! spuse el, plesnind din degete sub nasul doctorului, de parc-ar fi pocnit din bici. Îi păsă, în fond, mai puțin de groaznica boală de care putea fi lovită soția lui, decât de poziția umilitoare în care, după cum își închipuia el, Renwick căuta să-l pună. Am să obțin o părere mai vrednică de crezare decât a dumitale, strigă el. Am să-l chem pe doctorul meu. Te întrece de o mie de ori prin știința lui! Dacă e bolnavă, are s-o vindece!

Renwick își lăsă capul în jos.

— Doresc din tot sufletul să fie în stare, dar trebuie să vă spun – adăugă el pe un ton serios – că în medicină baza oricărui tratament e odihna și lipsa de griji.

— Mulțumesc pentru nimic, strigă Brodie cu asprime. Spune care-i taxa dumitale pentru toate balivernele astea? Cât îți datorăm pentru faptul că i-ai spus să stea culcată? Și își băgă mâna în buzunarul pantalonului.

În drum spre ușă, doctorul se întoarse și, aruncându-i lui Brodie o privire pătrunzătoare, care dădea de înțeles că era pe deplin la curent cu nenorocita situație financiară a acestuia, îi spuse:

— Nimic! Zău, nu mi-ar trece prin cap să primesc ceva de la dumneavoastră în situația în care vă găsiți în prezent! Se opri o clipă și adăugă: Vă rog să nu uitați, n-am să mai vin decât dacă veți trimite după mine. Apoi plecă.

Cu pumnii încheștați, Brodie urmări neputincios cu privirea silueta ce se depărta. Abia după ce cabrioleta dispăru din ochii lui, îi veni în minte o replică potrivită:

— Să trimit din nou după el! Nu are să mai pună piciorul în casa asta! Bestia îndrăcită! Nu cred nicio vorbă din blestematele lui născociri! Minciuni și numai minciuni! repetă, vrând parcă să se convingă pe sine.

Stătea nemișcat în vestibul, fără a ști ce să facă, dar în toată nehotărârea lui și în ciuda disprețului său voit pentru părerea lui Renwick, cuvântul de cancer îi revenea stârnitor în minte cu sinistra lui semnificație. Cancer la pânțele! Aceasta i se părea forma cea mai oribilă a temutei boli. Cu toată neîncrederea pe care o afișase cu atâta vehemență, convingerea că lucrul era adevărat îl năpădea acum ca un val uriaș; începu să înșire punct cu punct dovezi de necombătut. Așadar, aerul ei de suferință nu fusese stimulat – manipulațiile ei ascunse nu însemnaseră o necuviință, o mustrare la adresa lui, ci doar o necesitate demnă de milă.

Deodată fu izbit de un gând înfiorător. Oare flagelul îi fusese trecut și lui? Necunoscând legile contagiunii sau infecției, se întreba dacă nu cumva fusese contaminat și el; își aduse aminte cât de aproape de el dormise ea înainte, de contacte din trecut, și se simți impur. Fără să vrea, își lăsă ochii să alunece peste trupul lui vânjos, ca și cum ar fi putut să-i dezvăluie vreun sinistru indiciu al bolii. Cercetarea îl liniști, dar, urmărindu-și gândul, fu cuprins de un ușor resentiment împotriva soției sale. „N-ar fi putut să se supravegheze mai bine?” mormăi el, ca și cum ea ar fi fost răspunzătoare, până la un punct, de propria ei nenorocire.

Se scutură și își umflă pieptul bombat ca să gonească toate gândurile apăsătoare ce se ciocneau în capul lui. Fără a-și da seama, trecu în salonul rece, nefolosit, și se așeză în această încăpere neospitalieră, apucându-se din nou să chibzuiască ce avea de făcut. Era, firește, obligat să-l cheme pe doctorul Lawrie, ca să dea urmare amenințării adresate lui Renwick, cu toate că știa dinainte că această contravizită era de prisos. Amenințarea nu fusese, de fapt, decât o lovitură răutăcioasă, pornită din sentimentul lui de inferioritate, căci în adâncul conștiinței lui își dădea bine seama că Lawrie, ca medic, era mult mai nepriceput decât celălalt. Înțelegea, de asemenea, că era dator să meargă s-o vadă pe soția lui, dar nu avea curajul să îndeplinească această datorie, căci acum când purta stigmatul acestei grozave boli, ea îi inspira și mai multă repulsie ca înainte. Se dădea înapoi și față de ea, și de la penibila obligație de a o vizita. Abătându-și repede gândurile de la dânsa, începu să examineze situația din casă. Ce încurcătură, își spunea; și nu lipsită de asemănare cu starea în care se găsea comerțul lui! Fața lui dură și masivă căpăta încet o expresie aproape jalnică în perplexitatea ei, atenuându-i asprimea, gonind de pe ea amărăciunea, netezind încrețiturile frunții. Dar această expresie înduioșată îi era destinată

lui însuși! Nu se gândea la soția lui, ci la dânsul, îi era milă de sine, îl plângea pe James Brodie pentru necazurile ce-l încolțeau.

— Da, murmură cu blândețe, noroc că în mijlocul tuturor acestor nedreptăți te ții ca un bărbat: ai și tu de îndurat când și când o supărare. Cu aceste cuvinte, se ridică și urcă scara cu pași rari și grei; în fața camerei Mamei se opri o clipă și intră. Ea îl auzise venind și se și întorsese spre a-l primi cu un zâmbet rugător și prevenitor.

— Iartă-mă, tată, murmură ea îndată, am făcut toate eforturile ca să mă scol, dar mi-a fost cu neputință. Îmi pare nespus de rău că ai fost atât de deranjat. Ai avut un mic dejun cumsecade?

Părea s-o vadă cu ochi noi, observând acum că fața îi era lividă, tâmplele scobite, obrazii scofâlciți și că tot corpul ei se năruise brusc. Nu știa ce să-i spună. De atâta vreme nu-i mai adresase vreo vorbă prietenoasă, încât nu se simțea în stare să rostească una. Șovăiala lui îl făcea să se simtă stingherit, nelalocul lui, absurd. Era făcut pentru a porunci, a pretinde, a pedepsi, a înfiera; nu era capabil să arate simpatie. Se uita la ea cu deznădejde.

— Sper că nu ești supărat, tată, spuse sfioasă, interpretându-i greșit privirea. Am să fiu iarăși în picioare peste o zi sau două. Mi-a spus că am nevoie de puțină odihnă. Am să am grijă să nu fii deranjat mai mult decât trebuie.

— Nu sunt supărat, femeie, preciză el răgușit. Apoi, după o pauză, adăugă cu un efort: Trebuie să rămâi culcată până când vom vedea ce poate face doctorul Lawrie pentru tine.

Ea tresări imediat și exclamă:

— O, nu! Nu, tată! Nu-l vreau pe el! Țin atât de mult la doctorul Renwick, încât simt că mă va vindeca. E atât de bun și de priceput! Doctoria pe care mi-a dat-o m-a făcut imediat să mă simt mai bine.

Brodie scrâșni neputincios din dinți, în vreme ce ea nu înceta să protesteze. În trecut, i-ar fi trântit brutal în obraz hotărârea lui, lăsând-o s-o înghită cum ar fi putut. Acum însă, față de starea ei atât de neașteptată, ca și față de propria lui situație, nu știa ce să spună. Decisese să-l cheme pe Lawrie, să-l trimită la dânsa, dar schimbându-și cu un efort ideea, îi răspunse:

— Ei bine, o să ne mai gândim. Să vedem cum are să-ți meargă.

Doamna Brodie îl privi cu îndoială, simțind că dacă i-l lua pe Renwick, ea nu avea să scape cu viață. Fusesse încântată de siguranța lui calmă; blândețea neobișnuită a medicului o înviorase. Se simțea, fără a-și da seama, atrasă de el și pentru că o îngrijise pe fiica ei. El îi și vorbea de Mary în cuvinte pline de laudă pentru răbdarea și curajul de care fata ei dăduse dovadă în timpul grelelor încercări ale unei boli mortale. Acum, simți îndată că soțul ei nu-i

vedea cu ochi buni dorința, dar îl cunoștea prea bine spre a i se opune; căuta în grabă să-l îmbuneze:

— Ce vom face cu tine, James? zise ea. Ai nevoie să fii îngrijit cum trebuie, să ți se respecte tabieturile.

— Are să meargă bine, reuși el să spună, maică-mea are să-și dea toată silința.

— Nu! Nu! insistă ea. Am chibzuit toată dimineața. Am să mă scol de îndată ce-mi va fi posibil. N-am putea însă, între timp, să angajăm o fată, pe cineva, care să-ți gătească mâncarea așa cum îți place ție? Aș putea să-i spun... să-i spun exact ce are de făcut... cum trebuie preparată supa ca să fie pe gustul tău, cum trebuie potrivit porridge-ul, cum să-ți aerisească flanelele și...

Brodie o întrerupse clătinând hotărât din cap, în semn de protest. Nu-și dădea ea seama că o servitoare trebuie plătită? Își închipuia, poate, că aduna banii cu sacul? Ar fi vrut să-i dea un răspuns tăios, care să pună capăt acestei pălăvrăgeli. „Mă ia oare drept un copilaș neajutorat? se întrebă el. Crede, poate, că treburile casei nu pot merge fără ea?” Știa însă că dacă ar fi deschis gura, i-ar fi trântit o ripostă brutală – întorsăturile delicate îl depășeau, de aceea își ținu buzele lipite, păstrând iritat tăcerea.

Încurajată de acest mutism, doamna Brodie îl privi atent, întrebându-se cu teamă dacă putea risca să atingă tema pe care o avea pe inimă. Blândețea lui neobișnuită îi dădu curaj și, respirând adânc, ea spuse brusc:

— James! Pentru ca să se ocupe acum de menaj... n-am putea oare... n-am putea s-o chemăm înapoi pe Mary?

Brodie tresări. Liniștea lui simulată nu era capabilă să reziste unei asemenea provocări; nemaiputându-se stăpâni, el strigă:

— Nu! Nici vorbă de așa ceva! Ți-am interzis să-i pronunți măcar numele. Nu are să se întoarcă aici decât târându-se în genunchi. Eu să o rog să se întoarcă? Niciodată! Nici chiar dacă ai fi pe patul de moarte!

Ultimul cuvânt răsună în odaie ca un semnal de trâmbiță, și în ochii Mamei se ivi încet o expresie de spaimă.

— Cum vrei tu, James, spuse ea tremurând, dar te rog să nu rostești vorba asta grozavă. Nu vreau încă să mor. Am să mă fac bine. Am să mă scol în curând.

Optimismul ei îl exaspera. Nu-și dădea seama că obiceiurile căpătate într-o jumătate de viață înrădăcinaseră într-însa sentimentul că era datoare să arate totdeauna în prezența lui această falsă voie bună; nu înțelegea nici că dorința ei de a se scula din pat pornea din nevoia poruncitoare, simțită de ea, de a face față nenumăratelor îndatoriri care-i apăsau pe umeri.

— Doctorul n-a spus mare lucru, urmă ea ca să-l calmeze. A pomenit numai despre un fel de inflamație. Când aceasta are să dea înapoi, sunt sigură că am să-mi recâștig repede puterile. Nu pot să sufăr statul ăsta în pat. Sunt atâtea lucruri la care trebuie să mă gândesc! (Își făcea griji cu privire la plata datoriei ei.) Diferite nimicuri, cu care nimeni nu și-ar bate capul afară de mine, se grăbi să adauge, ca și cum s-ar fi temut ca soțul ei să nu-i ghicească gândul.

Brodie o privi cu un aer sumbru. Cu cât dânsa vorbea mai mult despre boala ei, cu atât se convingea că soarta ei era pecetluită; cu cât se ocupa ea de viitor, cu atât mai neroadă îi părea. Avea oare să fie tot atât de stupidă în pragul morții cum fusese față de viață? Căuta cu disperare să găsească ceva de spus; dar ce-i putea spune acestei femei condamnate, care nu bănuia nimic?

Acum, atitudinea lui Brodie începu s-o intrige. Văzuse la început, cu recunoștință, în atitudinea lui calmă, o dovadă de indulgență în fața bolii care o ținuta în pat, ceva asemănător cu sentimentul care o făcea să circule prin casă în vârful picioarelor, în rarele ocazii când era bolnav și îl îngrijea. Dar o ciudată expresie în privirea lui o tulbura acum, făcând-o deodată să-l întrebe:

— Doctorul nu ți-a spus nimic despre mine, nu-i așa? Nu ți-a comunicat niciun lucru pe care să-l fi ascuns față de mine? Mi se pare că a zăbovit multă vreme jos, înainte să-l aud plecând cu trăsura.

Brodie o privi năuc. Mintea lui absentă părea să reflecte de foarte departe, încet, cu indiferență, asupra întrebării, fără a reuși să găsească un răspuns potrivit.

— Spune-mi, James, dacă ți-a comunicat ceva! strigă plină de neliniște. Aș prefera să știi. Spune! Toată înfățișarea ei se schimbase. Comportarea calmă și încrezătoare dinainte făcuse loc tulburării și agitației.

Brodie venise în camera ei fără vreo idee precisă asupra atitudinii pe care o va adopta. Nu avea nici simpatie, nici tact, iar acum nici abilitatea de a inventa o minciună. Se simțea neliniștit, ca un animal prins în capcană, în fața ființei firave, cu obrajii îngălbeniți, ce zăcea în pat, și se înfurie fără să-și dea seama.

— Nu-mi pasă ce gândește el! se trezi spunând cu asprime. Un om ca dânsul ar fi în stare să spună că ești pe moarte când te-ar durea o măsea. Nu știe nimic, mai puțin decât nimic. Nu ți-am spus că am să ți-l aduc pe Lawrie?

Cuvintele lui mânioase, prost alese, o lovira ca un trăsnet. Înțelese îndată, înțelese cu groază, fără umbră de îndoială, că boala ei era mortală. Se cutremură, și un vâl de spaimă îi întunecă vederea ca un vag și sumbru prevestitor al giulgiului opac al neființei.

— Ți-a spus, așadar, că am să mor? Îngăimă ea.

O fixă cu privirea, mâniat de situația în care se vedea pus. Cuvinte nestăpânite îi curgeau acum de pe buze:

— Încetează odată să vorbești despre acest ticălos! S-ar zice, auzindu-te, că e Atotputernicul în persoană. Dar nu a acaparat toată știința! Dacă nu e în stare să te vindece se mai găsesc și alți doctori la Levenford! La ce bun să faci atâta caz despre asta?

— Înțeleg, înțeleg acum, șopti ea. N-am să mai fac caz de aici înainte.

Întinsă liniștită pe pat, se uita la el și dincolo de el; privirea ei părea să pătrundă prin pereții micii camere, căutând cu spaimă spre depărtări necuprinse. După o lungă tăcere, spuse parcă pentru sine:

— N-o să fie o mare pierdere pentru tine, James! Sunt sleită și uzată. Apoi șopti încet: Dar, vai, Matt, fiul meu, cum am să te părăsesc?

Se întoarce în tăcere spre perete și spre taina gândurilor ei, lăsându-l în picioare, în spatele ei, cu fața mohorâtă și înnorată. O clipă, el privi cu o expresie buimăcită conturul trupului ei vlăguit, apoi, fără a scoate o vorbă, ieși greoi din odaie.

12.

O bruscă izbucnire a razelor soarelui de august prin vălul diafan, întins de ultimele picături ale unei scurte averse, împrăștia peste High Street o ceață luminoasă, în vreme ce briza proaspătă, care gonise din calea soarelui norii groși și lănoși, mâna ploaia mai departe, într-o pâclă cu reflexe aurii.

— Plouă cu soare, plouă cu soare! cânta un grup de băieți, trecând în goană pe strada ce se zbicea, pentru a se scălda în Leven.

— Uite, strigă unul din ei pe un ton solemn, un curcubeu! și arătă cu degetul un arc perfect care, asemenea toartei subțiri a unui coș de târguieli, încununa cu strălucirea lui tot lungul străzii. Toată lumea se opri ca să contemple curcubeul. Își desprindeau privirile de suprafața cenușie a pământului, ridicându-le spre cer, dădeau din cap, zâmbeau cu bucurie, scoteau exclamații admirative și își strigau de pe un trotuar spre celălalt:

— Frumoasă priveliște!

— Ce culori minunate!

— Îl face marț pe bătrânul Couper, cu prăvălia lui de vopsele!

Farmecul neașteptat al fenomenului îi încânta, înălțându-le, fără ca ei să-și dea seama, spiritele deasupra preocupărilor banalei lor existențe, iar când

Își coborau din nou privirile, imaginea acestui splendid arc sclipitor le rămânea întipărită, însuflețindu-i pe durata zilei ce-i aștepta.

Pe ușa „Pajurii Wintonului”, James Brodie ieși în această lumină strălucitoare. Nici gând să vadă curcubeul. Porni posac, cu pălăria trasă pe ochi, cu capul în piept, cu mâinile adânc înfipite în buzunarele hainei, fără să se uite nici în dreapta, nici în stânga și nesalutând pe nimeni, cu toate că zeci de priviri se întoarseră după el. În timp ce înainta cu pași greoi pe trotuar, masiv ca un armăsar, simțea că „ei” – acești mojici curioși și indiscreți – se uitau cercetător la dânsul; știa, cu toate că nu lua în seamă faptul, că persoana lui era în centrul atenției lor. Încă de câteva săptămâni i se păruse că el și prăvălia lui, care se ducea de râpă, deveniseră în oraș focarul unei curiozități ciudate și nefirești, că locuitorii, din care pe unii îi cunoștea, iar pe alții nu-i văzuse niciodată până atunci, dădeau ostentativ târcoale magazinului său, aruncându-și ochii fătîș, iscoditor și cu răutate în interiorul lui. De acolo, din întunericul biroului său, își închipuia că aceste priviri scrutatoare voiau să-și bată joc de el: își strigase în gura mare sieși: „Lasă-i să se uite, tâmpiții, ticăloșii! Lasă-i să se zgâiască la mine până li s-o urî. Am să-i fac eu să vadă ceva!” Ghiceau ei oare – se întreba el acum cu amărăciune, pe când își urma drumul – că venea de la o serbare, că celebrase ultima zi a comerțului său? Bănuiau ei oare că închinase, cu un umor feroce, un număr apreciabil de pahare pentru prăbușirea lui materială? Zâmbea sinistru, gândindu-se că în ziua aceea încetase de a fi pălărier, că în curând avea să-și părăsească pentru ultima dată biroul și să trântască definitiv și irevocabil ușa prăvăliei în urma lui.

În cealaltă parte a străzii, Paxton îi șopti vecinului său:

— Privește repede... iată-l pe Brodie! Și împreună, se uitară îndelung la omul vânjos de pe celălalt trotuar. Într-un fel, îmi pare rău de el, urmă Paxton, decăderea nu-l prinde.

— Nu! aprobă celălalt. Nu e omul care să-și poată suporta ruina.

— Cu toată forța și puterea lui, reluă Paxton, are în el ceva de om slab și neajutorat. A fost o lovitură grozavă pentru el. Observă cum s-a încovoiat din umeri; s-ar zice că poartă o povară în spinare.

Vecinul clătină din cap:

— Eu văd altfel lucrurile decât dumneata. Și-a pregătit de multă, multă vreme soarta asta. Ceea ce nu pot să sufăr la el e trufia lui întunecată și urâcioasă, care tot mai crește. E un fel de boală care devine din ce în ce mai gravă. Și toate astea fără niciun rost. De-ar putea să se vadă singur așa cum îl văd alții, poate că i-ar mai cădea nasul.

Paxton se uită cu înțeleș la celălalt.

— Eu unul n-aș vorbi de dânsul în felul ăsta, spuse el încet. E un lucru riscant chiar numai să șoptești așa ceva despre James Brodie, și în situația de acum mai mult încă decât de obicei. Dacă te-ar auzi, s-ar rezezi la dumneata și te-ar face praf.

— Nu ne aude, răspunse celălalt cam stingherit, adăugând apoi: Se vede cât de colo că a băut din nou. Sunt oameni pe care nenorocul îi face să-și vină în fire; pe el, dimpotrivă, îl împinge în direcție opusă.

Se întoarseră din nou amândoi, uitându-se după silueta ce se depărta încet. După o tăcere, Paxton întrebă:

— Ai mai auzit ceva despre starea nevastă-sii?

— Nu, absolut nimic. Pe cât știu, nu o vede nimeni. Câteva doamne din comunitate au vrut să-i ducă puțină marmeladă și câteva dulciuri, dar Brodie le-a ieșit înainte la poartă și le-a spus să plece, ba mai mult, le-a aruncat în obraz toate bunătățile pe care le aduseseră.

— Nu mai spune! Da, nimeni nu are voie să-și bage nasul în treburile lui și ale celor de la el din casă! exclamă Paxton. Se opri apoi și întrebă: E un cancer, nu-i așa, John?

— Da, așa se pare!

— Ce boală îngrozitoare!

— Ascultă, zise celălalt depărtându-se, e grozav, desigur; dar, după părerea mea, faptul că e legată cu trup și suflet de un om ca James Brodie e mai îngrozitor pentru biata femeie decât însăși boala.

Între timp, Brodie intrase în prăvălia lui. Pașii săi răsunau zgomotos în localul aproape gol, în care nu mai rămăsese decât a zecea parte din stocul său, restul fiind lichidat mulțumită interesului și bunăvoinței arătate de Soper. Băiatul, prea puțin vizibil și așa, dispăruse cu totul și Brodie se afla singur în încăperea părăsită și tristă, în care firele unei pânze de păianjen se întindeau peste cutiile rămase pe rafturi, mărturie mută a decăderii totale a comerțului său. Stând acum în mijlocul acestei pustiiri, el o repopula, fără voia lui, cu figurile din trecut, din acele zile mărețe, când circula cu un aer nobil prin prăvălie, disprețuind pe clienții săi mai modești, dar tratând amabil și de la egal la egal toate persoanele importante și de rang. I se părea de neînțeles că aceștia nu mai erau decât umbre trăind numai în imaginația lui, că nu mai avea să-i fie dat să râdă, să glumească, să stea de vorbă cu ei în acest local, în care se desfășurase timp de douăzeci de ani viața lui de fiecare zi. Era același magazin, el însuși era același om, și totuși aceste ființe vii se depărtaseră încet și în chip misterios de el, nelăsând în urma lor decât amintiri vagi și dureroase. Cei câțiva clienți vechi, nobili de țară mai ales, care îi rămăseseră credincioși, nu făcuseră, pare-se, decât să prelungească chinul decăderii lui; și acum, când totul se sfârșise, un val imens de furie și

măhnire îl năpădea. Încrêșindu-și fruntea joasă, încerca în zadar să înțeleagă cum de ajunsese aici, să analizeze chipul în care se produsese această stranie și inimaginabilă schimbare. Într-un fel, o admisesese și dânsul! Un oftat convulsiv, involuntar, îi scutură enormul torace, apoi, mâniat și dezgustat de această slăbiciune, el scrâșni din dinți, rânjindu-se până la gingii, și trecu încet în biroul lui. Niciun ziar, nicio scrisoare nu se afla pe masă, așteptând să le acorde atenția lui plină de dispreț; doar un strat gros de praf acoperea totul. Totuși, pe când stătea în această încăpere neîngrijită, asemenea apărătorului unei cauze pierdute, pe care sfârșise prin a o părăsi, o urmă de melancolică ușurare se amestecă cu regretul lui; își dădu seama că incertitudinea acestei lupte neloiale luase sfârșit și că greutățile cele mai mari îl așteptau de acum înainte.

Banii pe care și-i procurase ipotecându-și casa se isprăviseră; cu toate că întinsese de ei până la ultima lăascaie, mijloacele lui erau acum complet epuizate. Totuși, își spunea el, se achitase până la ultimul gologan de toate obligațiile; nu datora nimănui niciun ban, și, deși era ruinat, evitase cel puțin rușinea de a fi declarat falit. Se așeză în fotoliu, fără a ține seama de praful ce-l acoperea și sinchisindu-se prea puțin de norul ce se ridică în jurul lui, așternându-se apoi pe hainele sale – până într-atât își neglija acum aspectul și ținuta. Era neras, și pe fondul hirsut și negru al obrazului său, albul ochilor lucea sălbatic; unghiile îi erau rupte și roase până la carne, ghetele nelustruite, iar cravata, lipsită de acul înfipt de obicei în ea, era pe jumătate desfăcută, ca și cum, din nevoia de a respira mai liber, i-ar fi slăbit nodul dintr-o singură mișcare. Hainele îi atârnavă și ele în dezordine, căci în dimineața aceea se îmbrăcase negândindu-se la altceva decât să plece cât mai repede. Într-adevăr, principala lui grijă era acum aceea de a părăsi în cea mai mare grabă o casă în care răsunau brusc strigăte de durere ce-i tulburau liniștea, o casă în care domneau zăpăceala și dezordinea, care era plină de vase nespălate și de miros de doctorii, o casă în care mâncarea prost gătită și neglijent servită îl umplea de greață, iar un fiu plângăreț și o bătrână nepricepută îl scoteau din sărite. Pe când ședea, își băgă deodată mâna în buzunarul dinăuntru al hainei și scoase cu grijă din el o mică sticlă turtită. Apoi, fără a se uita la ea, apucă dopul cu dinții lui puternici și, înălțându-și cu o smucitură capul, destupă sticla. Pocnitura bruscă a dopului răsună în liniștea încăperii. Ducând gâtul sticlei la buzele rotunjite ca o cupă, și ridicându-și treptat cotul, Brodie trase o lungă înghițitură, care-i alunecă gâlgâind pe gâtlee, după care, inspirând adânc printre dinți, așeză sticla pe masă, ațintindu-și ochii asupra ei. Nancy fusese aceea care o umpluse pentru el. Privirea i se luminează imediat, ca și cum sticla ar fi oglindit chipul ei. Bună fată era Nancy! Îi ușura melancolia, îi alina descurajarea; în ciuda

nenorocirilor lui, nu avea să renunțe la ea niciodată; o va păstra orice s-ar întâmpla. Încercă să întrevadă viitorul, să făurească planuri, să decidă ce avea de făcut, dar în zadar. De îndată ce se apuca să reflecteze adânc, spiritul lui se pierdea în cele mai îndepărtate și absurde digresiuni. Viziuni fugitive ale tinereții îi răsăreau în fața ochilor – zâmbetul unui băiat care fusese tovarășul lui de joacă, zidul cald și însořit în crăpăturile căruia, împreună cu alți băieți, prinsese bondari, fumul ce ieșise din țeava puștii lui când împușcase pentru prima dată un iepure; auzea șuieratul coasei, gângureala guguștiucilor, râsul strident al unei bătrâne din sat.

Scuturând din cap, el goni aceste vedenii, trase o nouă înghițitură din sticlă, gândindu-se pe îndelete la imensa mângâiere pe care alcoolul o însemna pentru el. Deprimarea lui scăzu, buzele i se încrețiră într-un zâmbet ironic, iar „ei”, detractorii lui neauziți, adversarii lui veșnic prezenți în cugetul lui i se părură mai demni de dispreț și mai jalnici ca oricând. Pe urmă, în această nouă stare de spirit, îi veni deodată o idee strălucită care, după o chibzuire mai adâncă, îl făcu să râdă scurt și batjocoritor. Acum, când ochii întregului oraș erau ațintiți asupra lui, pândindu-i iscoditori nenorocirile, așteptându-se să-l vadă furișându-se rușinat de pe scena prăbușirii sale, avea să le arate totuși cum știe James Brodie să-și întâmpine înfrângerea. Le va oferi drept punct culminant un spectacol care să-i facă să-și holbeze ochii lor de spioni. Goli cu patimă sticla de whisky până la fund, fericit că-i venise în sfârșit o inspirație care-l împingea la fapte, încântat de a trece, în locul meditației sale infructuoase, la o acțiune precisă, oricât de extraordinară avea să fie ea. Se ridică și, împingându-și violent fotoliul, care se răsturnă, trosnind, cu picioarele în sus, trecu în prăvălie. Scrutând cu dușmănie cutiile ce se mai aflau stivuite în spatele tejghelei, înaintă spre ele și se apucă să împrăstie în grabă pe jos conținutul lor. Cu o nestăpânită sete de distrugere, lăsă să cadă din ele pălării de tot soiul. Fără a se osteni să deschidă liniștit cutiile, mâinile lui enorme le apucau cu turbare, rupând cartonul de parc-ar fi fost de foiță, trăgând de ele și sfâșiindu-le ca și cum ar fi dezmembrat într-un acces de frenezie trupurile vrăjmașilor săi uciși. Arunca bucățile în toate direcțiile cu mișcări violente, până când umplură încăperea, așternându-se în jurul picioarelor lui ca un troian de zăpadă. În sfârșit, după ce goli brutal fiecare cutie de conținutul ei, adună de pe jos grămada de pălării, le strânse, turtindu-le într-o masă informă, în brațele sale gigantice, și înaintă triumfător spre ușa prăvăliei. O bucurie sălbatică puse stăpânire pe el. Cum pălăriile nu-i mai serveau la nimic, avea să le dea, să le împartă pe degeaba, făcându-le în ciudă dușmanilor săi de alături, stricându-le vadul și dând acestui gest de nobilă dărnicie valoarea unei ultime fapte memorabile săvârșite de el pe această stradă.

— Hei, răcni el, cine dorește o pălărie? Băutura îl făcuse să piardă orice reținere, și extravaganța lui dementă nu era în ochii lui decât un act de sublimă măreție. Profitați de o ocazie unică! strigă el cu gura schimonosită. Veniți, oameni buni, veniți cu toții să vedeți ce am pentru voi!

Era aproape de amiază, momentul când circulația pe stradă era cea mai intensă. Îndată, o mulțime de ștregari se strânsesă, plini de curiozitate, în jurul lui, iar în spatele acestui cerc, un număr din ce în ce mai mare de trecători începură să se adune tăcuți și neîncrezători, dar dându-și coate și schimbând între ei priviri grăitoare.

— Pălăriile sunt ieftine azi, urlă Brodie cât îl țineau plămânii. Mai ieftine decât le-ați putea cumpăra la panoptic, strigă el cu sinistră ironie, sperând că cei din magazinul vecin îi vor auzi batjocura. Vi le dau pe degeaba! Și am să vă fac să le luați cu voie sau fără voie.

Se apucă îndată să întindă pălăriile mulțimii de curioși. Era, cum spusese el, o adevărată pomană, și fără a scoate o vorbă, oamenii acceptau uluiți aceste daruri, pe care nu le doreau și de care nu aveau, poate, să se servească niciodată. Le era teamă să le refuze, iar Brodie, care vedea cu încântare cum îi domina, îi țintea și mai tare cu privirea, silindu-i să-și lase ochii în jos când se întâlneau cu ai lui. Își satisfăcea și își potolea în sfârșit o dorință primitivă, pe care o purta demult în adâncul inimii lui. Se simțea în elementul lui, era centrul unei mulțimi care îi sorbea cuvintele, îi urmărea fiecare gest, ridica ochii spre dânsul cu gura căscată și, își închipuia el, cu admirație. Ciudățenia lui sălbatică și înfricoșătoare îi împiedica să râdă; stăteau tăcuți în fața lui, privindu-l cu spaimă, gata să o rupă la fugă dacă i-ar veni cumva să se repeadă deodată asupra lor. Erau asemenea unor oi fascinate în fața unui lup uriaș.

Acum însă, Brodie începu să se sature de a întinde pur și simplu pălăriile și simți nevoia de a acționa mai liber, mai nestăpânit. Se apucă deci să le lanseze oamenilor de la marginea grupului; pe urmă, în loc de a se mărgini să arunce pălăriile, porni să le proiecteze cu violență spre spectatorii din cercul format în jurul lui, fiind brusc cuprins de ură împotriva fiecăreia din aceste fețe albe și inexpresive; deveneau dușmanii lui; și cu cât îi disprețuia mai mult, cu atât mai necruțător îi bombarda, dintr-o dorință nebună de a-i lovi și de a-i împrăstia.

— Poftim, țipa el, luați-le pe toate! Am isprăvit definitiv cu ele. M-am săturat de pălăriile astea blestemate, chiar dacă sunt mai bune și mai ieftine decât acelea pe care le găsiți alături. Mai bune și mai ieftine! urla el neînțecat. Dacă nu le-ați vrut înainte, am să vă fac să le luați acum.

Mulțimea se retrase în fața violenței și preciziei tirului său, și, în timp ce oamenii se dispersau, întorcându-și capetele protestând, el îi urmări cu lovituri lungi și razante.

— Să mă opresc? strigă el câinos. Nici nu mă gândesc. N-aveți nevoie de ele, de fugiți așa? Pierdeți o ocazie cu care nu o să vă mai întâlniți cât îți trăi.

Era încântat de zăpăceala pe care o provocase, iar când ajunseră dincolo de raza lui de acțiune, apucă o pălărie tare de borul ei și o trimise rotindu-se pe panta dealului, unde, sub puterea vântului ce sufla în urma ei, ea se rostogoli voios în continuare, ca o bilă într-o popicărie, lovindu-se în cele din urmă departe, în vale, de picioarele unui trecător.

— Admirabilă lovitură! strigă Brodie plin de mulțumire izbucnind într-un râs zgomotos. Am ochit minunat. Uite încă una, și încă una!

Când lansă o nouă serie în urma primului proiectil, pălării de tot soiul porniră de-a rostogolul, săltând, dansând, țopăind, gonind și urmărindu-se între ele pe pantă. S-ar fi zis că un uragan le smulsese brusc de pe capetele unei mulțimi de oameni; niciodată Levenfordul nu mai asistase la un spectacol atât de monstruos. Dar provizia lui Brodie era aproape epuizată și, ținând ultimul său proiectil în laba lui enormă, el se opri chibzuind și cântărind arma lui supremă: o pălărie de pai rigidă, cu borul tare ca o scândură, care, în virtutea formei și tăriei ei, i se păru demnă oarecum de o ținută specială, corespunzătoare. Deodată, zări cu coada ochiului fața palidă și uluită a lui Perry, fostul lui ajutor, care privea din ușa magazinului vecin. Era deci acolo, gândi Brodie, el, șobolanul care-și salvase pielea, părăsind corabia ce se scufunda; el, minunatul director al panopticului Mungo! Cu iuțeala fulgerului, lansă proiectilul plat, făcându-l să se învâртеască asemenea unui disc, în obrazul livid și speriat al lui Perry. Marginea tare și dințată a pălăriei îl izbi pe acesta drept în gură, spărgându-i un dinte; văzând sângele curgând și pe tânăr sărind înspăimântat înapoi în prăvălie, Brodie, transportat de succesul tirului său, scoase un răget de triumf.

— Ai să fii potrivit acum ca să-ți conduci păpușile de ceară, dobitocule! Demult îți datoram asta!

Vedea în această lovitură punctul culminant și încheierea potrivită a unei rare și strălucite demonstrații. Își ridică brațele în aer și le agită cu nestăpânită bucurie; se întoarse apoi cu un rânjel de mulțumire și intră înapoi în prăvălie. Contemplând pustiirea ei totală – căci nu rămăseseră decât resturile cutiilor de carton, zâmbetul de pe buzele lui încremeni încet într-o strâmbătură sardonică; totuși nu se opri nicio clipă ca să judece. Călcând peste rupturile împrăștiate, trecu în cabinetul său, unde, cu aceeași pornire sălbatică de distrugere, scoase toate sertarele mesei, sparse de perete sticla goală de whisky și răsturnă dintr-o singură opinteață masivul

său birou. Privindu-și cu sinistră satisfacție opera, luă cheia de pe cârligul de lângă ușă, își apucă bastonul, trecu din nou cu capul ridicat prin prăvălie și încuie în urma lui ușa de afară. Acest ultim gest îi dădu un sentiment atât de irezistibil că totul se sfârșise definitiv, încât cheia pe care o strângea în mână îi apăru ca un obiect ridicol și de prisos; după ce o scoase din broască și o ținu pe palmă, privind-o cu un aer stupid, se trase înapoi și o azvârli cu putere pe deasupra acoperișului casei, trăgând cu urechea până când auzi pleoscăitul slab produs de căderea ei în râul din spate. N-aveau decât să intre în prăvălie cum or putea, își spuse Brodie cu amărăciune; el, în orice caz, isprăvise cu ea.

În drum spre casă, tot nu era în stare să judece serios sau, mai degrabă, refuza s-o facă; și astfel continua să nu aibă nici cea mai vagă idee despre felul cum urma să-și organizeze viitorul. Avea de întreținut o casă frumoasă din piatră – încărcată de o grea datorie ipotecară –, o mamă bătrână și neputincioasă, o soție bolnavă și un fiu netrebnic, avea de crescut o fiică tânără; dar afară de faptul că poseda o forță fizică ce i-ar fi permis să smulgă din rădăcini un copac de dimensiuni respectabile, resursele de care dispunea spre a face față acestor răspunderi erau aproape nule. Nu vedea limpede lucrurile în această lumină, dar când exaltarea de care fusese cuprins îl părăsi, începu să-și dea seama cât de nesigură era situația lui și să simtă greaua ei povară. Ceea ce-l deprima mai mult era faptul că nu avea bani în buzunar; de aceea, când, apropiindu-se de casă, zări în fața ei o cabrioletă înaltă, binecunoscută, trasă de un cal murg, se întunecă la obraz. „La naiba, mormăi el, iar a venit! Cum își închipuie el că am să-i pot plăti lunga socoteală pe care o tot face să crească?” Prezența trăsurii doctorului Lawrie la poarta lui îi amintea în chip iritant situația în care se afla, și cum își propunea să intre neobservat în casă ca să evite o întâlnire neplăcută, fu cu atât mai plictisit să dea nas în nas cu doctorul în fața ușii.

— Am fost s-o văd un moment pe buna dumitale soție, domnule Brodie, spuse Lawrie cu afectată cordialitate. Era un om cu un aer important, corpulent, cu obraji umflați, o gură mică, roșie și o bărbie scurtă, pe care nu reușea s-o completeze un barbișon cărunt. Am încercat să-i ridic moralul, mă-nțelegi; trebuie să facem tot ce putem.

Brodie se uită tăcut la el, și privirea lui sumbră spunea mai tăios decât în cuvinte: „Grozav ai mai ajutat-o, șarlatanule!”

— Nicio schimbare în bine, din păcate, se grăbi să continue Lawrie, însuflețindu-se oarecum sub căutătura severă a lui Brodie. Niciun progres. Ne apropiem, mă tem, de sfârșitul capitolului.

Era formula lui banală și stereotipă spre a anunța o moarte iminentă; și acum clătină îngândurat din cap, scoase un oftat și își netezi țacălia cu un aer de melancolică resemnare.

Brodie privi cu dezgust gesturile neroade ale acestui farsor înfumurat, și cu toate că nu regreta că-l adusese în casă spre a-l vexa pe Renwick, nu se lăsa înșelat de tristețea lui prefăcută și de simpatia pe care o etala.

— Demult îmi repeți povestea asta, mârâi el. Dumneata și capitolele dumitale! Cred că știi mai puțin decât oricine ce are să se întâmple. Încep să mă satur de toate astea.

— Știi, domnule Brodie, știu, zise Lawrie cu mici gesturi liniștitoare. Mâhnirea dumitale e foarte firească... foarte firească! Nu putem spune precis când va interveni durerosul eveniment. Depinde atât de mult de reacția sângelui, acesta e punctul crucial al problemei, reacția sângelui în raport cu comportarea globulelor! Globulele sunt uneori mai tari decât credem. Da! Globulele desfășoară adesea o activitate minunată. Și, încântat de această demonstrație de erudiție, Lawrie își mângâie din nou bărbuța, privindu-l pe Brodie cu un aer savant.

— Du-te naibii cu globulele dumitale! îi răspunse Brodie cu dispreț. I-ai făcut tot atâta bine ca ciubota mea.

— Vai, domnule Brodie, zise Lawrie pe un ton pe jumătate muștrător, pe jumătate împăciuitoare, fii rezonabil! Vin aici în fiecare zi și fac tot ce pot.

— Fă atunci și mai mult! Dă-o gata și să isprăvim cu treaba asta! ripostă Brodie cu amărăciune și, întorcându-se brusc, intră în casă, lăsându-l pe Lawrie încremenit, cu ochii cășcați, cu gura lui mică făcută cerc, de indignare.

Ajuns în casă, Brodie fu apucat de un nou acces de dezgust când, fără a ține seama de faptul că se întorsese mai devreme decât de obicei, constată că masa nu era gata. O certă pe maică-sa, care se agita, gârbovită, în oficiu, în mijlocul unui haos de farfurii, oale, apă murdară și coji de cartofi.

— Încep să fiu prea bătrână pentru jocul ăsta, James, bâlbâi ea drept răspuns. Nu mai sunt atât de iute ca altădată... și afară de asta, doctorul m-a făcut să pierd vremea.

— Atunci mișcă-te, mârâi el, mi-e foame.

Nu era chip să se așeze în mijlocul acestei neorânduiei; printr-o schimbare bruscă a mohorâtei sale stări de spirit, el se hotărî să-și ocupe deci timpul până la masă ducându-se s-o vadă pe soția lui – buna lui soție, cum o numise Lawrie – și să-i ducă marea veste despre prăvălia lui. „Tot trebuie să afle odată, murmură el, și cu cât mai curând, cu atât mai bine. O asemenea veste trebuie servită cât e caldă.” Luase în ultima vreme obiceiul

de a ocoli odaia ei și cum nu o văzuse de două zile, ea avea, desigur, să fie și mai încântată de această vizită neașteptată.

— Ei bine, spuse cu blândețe intrând în cameră, văd că mai ești aici. L-am întâlnit pe doctor când mă întorceam și mi-a ținut un lung discurs despre globulele sângelui tău care, după el, sunt excepțional de rezistente.

Ea nu se mișcă la intrarea lui; zăcea inertă și numai clipitul ochilor arăta că era în viață. În timpul celor șase luni ce se scurseseră de când fusese nevoită să rămână culcată, ea se schimbase îngrozitor; cine nu urmărise zi cu zi imperceptibilul ei declin, cine nu văzuse cum se usucă treptat, n-ar fi recunoscut în ea nici chiar pe femeia slabă și suferindă de atunci. Trupul ei, sub cearșaful subțire ce o acoperea era un adevărat schelet, al cărui bazin forma o ridicătură înaltă și ridicolă; oasele lungi ale picioarelor și brațelor nu erau acoperite decât de o piele flască și încrețită, în timp ce peste osatura obrazului era întins un înveliș uscat și aderent de pergament, cu deschizături pentru ochi, nas și gură. Buzele ei erau palide, arse, crăpate și presărate cu mici coji uscate, cafenii, lipite de ele ca niște solzi, iar deasupra trăsăturilor supte ale feței, fruntea osoasă ieșea în relief în chip nefiresc și disproportionat. Câteva șuvițe de păr, cenușii, veștede, lipsite de viață ca obrazul însuși, se răsfirau pe pernă, încadrând acest chip de fantomă. Slăbiciunea ei era atât de vădită, încât însuși faptul de a respira părea să-i ceară un efort mai presus de puterile ei; și tocmai din cauza acestei istoviri, ea nu răspunsese cuvintelor pe care Brodie i le adresa, mărginindu-se doar să-l privească cu o expresie indescifrabilă. Avea impresia că nimic din ce i-ar spune n-o mai poate răni.

— Ai tot ce-ți trebuie? Întrebă pe un ton scăzut, cu aparentă sollicitudine. Tot ce ți-ar putea fi necesar pentru globulele acelea? În orice caz cred că nu duci lipsă de medicamente. Ai o colecție bogată, pe cât văd. Una, două, trei, patru – numără el –, patru flacoane diferite de doctorii. Probabil că variația își are avantajele ei. Dar dacă ai să continui să bei din ele în ritmul ăsta, femeie, va trebui să facem un nou împrumut la preacinstiții tăi prieteni de la Glasgow.

În adâncul ochilor ei încă vii, care singuri printre trăsăturile mistuite îi mai trădau emoțiile, o rană ascunsă se redeschise, și privirea ei căpătă o expresie de tristă implorare. Cu cinci luni înainte, ea fusese silită, în disperarea ei, să-i mărturisească datoria pe care o contractase și cu toate că Brodie achitase banii în întregime, nu o lăsase de atunci să uite niciun moment această nenorocită afacere; aducea vorba despre ea în zeci de chipuri diferite și sub cele mai absurde pretexte. Nici chiar starea ei actuală nu-l mișca, căci nu simțea nicio compătimire pentru dânsa, socotind doar că avea să zacă la nesfârșit, împovărându-l prin prezența ei inutilă.

— Da, reluă pe același ton amabil, te-ai dovedit vrednică la înghițitul doctoriilor. Te pricepi tot atât de bine la treaba asta ca la cheltuirea banilor altora. Apoi schimbă deodată subiectul, întrebând cu seriozitate: L-ai văzut azi pe minunatul tău băiat? O, da, desigur, continuă el, după ce-i citi în privire răspunsul. Mă bucur să aflu acest lucru. Credeam că poate nu s-a sculat încă, dar văd că m-am înșelat. Totuși nu e jos. Se vede că de câteva zile n-am norocul să dau ochii cu el.

La aceste cuvinte, ea își mișcă în sfârșit buzele înțepenite, șoptind încet:

— Matt s-a arătat un fiu bun în vremea din urmă.

— Îți și era dator cu asta! exclamă el cu un aer înțelept. Ai fost o mamă admirabilă pentru el. Rezultatele educației tale vă fac mare cinste, și ție, și lui. Se opri, observând starea ei de slăbiciune. Nu știa bine, în fond, de ce îi vorbea în felul acesta, dar neputându-se lepăda de obiceiul pe care-l avea de ani de zile și împins oarecum de propria lui amărăciune, de propriile lui nenorociri, urmă cu voce scăzută: Ți-ai crescut minunat toți copiii, n-am ce zice. Ia-o pe Mary, de pildă, ce-ți puteai dori mai mult decât felul cum s-a dezvoltat? Nu știu exact unde s-o afla, dar sunt convins că, acolo unde e, poți fi mândră de ea. Observând pe urmă că soția lui încerca să vorbească, îi aștepta cuvintele.

— Știi unde e, murmură încet.

— Eh! făcu Brodie, uitându-se la ea. Știi că e la Londra, dar asta o știm cu toții, mai mult n-ai să știi niciodată.

Lucru aproape de necrezut, ea își mișcă mâna uscățivă și ridicând-o de pe cuvertură, îl opri cu un gest; pe urmă, când brațul ei slăbit recăzu, ea spuse cu o voce slabă, ce tremura:

— Nu trebuie să te superi pe mine și nici pe ea. Am primit o scrisoare de la Mary. E o fată bună, și nu s-a schimbat. Văd acum mai limpede decât oricând că eu sunt aceea care n-am știut să mă port cum trebuie cu dânsa. Vrea să mă vadă acum, James, și trebuie... trebuie s-o văd repede, înainte de a muri.

Rostind ultimele cuvinte, încercă să schițeze un zâmbet rugător, împăciuitoare, dar trăsăturile ei rămaseră reci și rigide; doar buzele i se despărțiră ușor într-o grimasă sfâșiată și jalnică.

Lui Brodie sângele i se urcă încet în obraz.

— A îndrăznit să-ți scrie, mormăi, iar tu ai îndrăznit să-i citești scrisoarea?

— Doctorul Renwick e acela care i-a scris la Londra, când l-ai oprit să mai vină. A anunțat-o că probabil n-am s-o mai duc mult. Îi arată mult interes lui Mary. Mi-a spus în dimineața aceea că Mary... fata mea Mary... e curajoasă, da, și nevinovată.

— A fost curajos și el pomenind numele acesta în casa mea, îi întoarce Brodie vorba cu glas scăzut și reținut. Nu putea să țipe la soția lui, s-o înjure, în starea în care se găsea, și o făcând de milă îl împiedică să tabere asupra ei; dar adăugă cu asprime: De-aș fi știut că se amestecă în treaba asta, n-ar fi ieșit viu de aici.

— Nu spune asta, James, murmură ea. Nu mai sunt în stare să îndur violențele. Cred că am avut o viață tristă și inutilă. Multe lucruri pe care aș fi fost datoare să le fac au rămas nefăcute, dar trebuie... o, trebuie s-o văd pe Mary, ca să-i explic!

Brodie își încleștă dinții, scrâșnind, până când mușchii falcilor lui țepoase ieșiră în afară ca niște ridicături noduroase și tari.

— Trebuie s-o vezi, hai? răspunse el. Nu zău, e foarte, foarte mișcător. S-ar cuveni să cădem cu toții în genunchi și să plângem de bucurie, gândindu-ne la această minunată împăcare. Clătină încet din cap. Nu, nu, draga mea, n-ai s-o vezi pe lumea asta, și tare mă tem că nici pe cealaltă lume. N-ai s-o vezi niciodată! Niciodată!

Bolnava nu răspunse ci, închizându-se în sine, deveni mai impasibilă, mai depărtată de el. O lungă bucată de vreme, ca rămase cu ochii fixați în tavan. În cameră domnea o tăcere întreruptă numai de bâzâitul somnolent al unei insecte care se rotea în jurul a câtorva fire mirositoare de caprifoi, pe care Nessie le culesese și le așezase într-o vază lângă pat. În cele din urmă, un tremur ușor străbătu corpul devastat al Mamei.

— Bine, James, oftă ea. Dacă zici așa, așa va trebui să fie, totdeauna a fost așa; dar doream, doream nespus să o revăd. Uneori – continuă încet și cu mare greutate –, durerile acestei boli au fost pentru mine ca acelea ale facerii, la fel de grele, de sfâșietoare, și asta m-a făcut să mă gândesc la copilașul acela al lui Mary, pe care nu i-a fost dat să-l vadă. Dacă ar fi fost salvat, mi-ar fi plăcut să țin pruncul fetei mele în brațele astea, aruncă o privire deznădăjduită asupra brațelor ei ofilite, care abia de puteau duce o ceașcă la buze, dar a fost voința Domnului să nu se întâmple așa, și nu mai e nimic de făcut.

— Mai ai curajul să-ți bagi în cap o asemenea idee în momentul ăsta, femeie? se încruntă Brodie. N-ai avut destulă treabă cu copiii tăi, ca să mai dezgropi amintirea asta?

— Nu a fost decât o închipuire, șopti ea, și am avut multe de felul acesta de când zac aici... în timpul acestor șase luni de chin... lungi de parc-ar fi fost ani.

Închise obosită ochii, uitând de bărbatul ei, în timp ce viziunile de care vorbea îi apăreau din nou. Mireasma dulce a florilor de caprifoi de lângă ea îi făcea gândurile să se întoarcă înapoi... Nu mai era în camera aceasta, cu

aerul ei închis, înăbușitor, ci iarăși acasă, la ferma tatălui ei. Vedea clădirile scunde, văruite – casa de locuit, lăptăria, grajdul lung și curat al vacilor –, care închideau pe trei laturi curtea atât de îngrijită, îl vedea pe tatăl ei întorcându-se de la vânătoare, ținând în mână un iepure și câțiva fazani, al căror penaj neted și pestriț o încânta; îi plăcea mult să-și treacă mâinile peste pieptul lor grăsuliu.

„Sunt tot atât de rotofei ca tine –, striga tatăl ei, cu zâmbetul lui larg și blând, dar nici pe departe atât de drăguți.”

Nu o trata nimeni de netrebnică pe atunci și nici nu-și bătea joc de silueta ei.

Acum o ajuta pe mama ei la bătutul laptelui în putinei, admirând cocloașele aurii de unt închegându-se pe suprafața albă a laptelui, asemenea unor boboci de primule ce răsar dintr-un strat de zăpadă.

„Nu așa tare, Margaret, scumpa mea! o mustra maică-sa când mișca prea iute bătătorul. Ai să-ți smulgi brațul din umăr.”

Nu fusese leneșă pe vremea aceea și nimeni nu-i spusese că n-are mâini.

Gândurile ei zburau fericite în jurul fermei: se rostogolea în fânul proaspăt și înmiresmat, auzea zgomotul cailor ce se mișcau în grajd, își lipea obrazul de gâtul lucios al vițelei ei preferate. Își aducea chiar aminte de numele ei – o botezase „Rosabelle”. „Ce nume pentru o vacă! răsese de ea Bella, mulgătoarea. Zi-i la fel cum mă cheamă pe mine, și gata!” Un val de nostalgie o copleși când își aminti de după-amiezile lungi și calde, în care stătuse culcată, cu capul rezemat de trunchiul aplecat al mărului din grădină, urmărind rândunelele fâlfâind, asemenea unor umbre albastre, înaripate, în jurul streșinii acareturilor albe, inundate de soare. Când un măr cădea lângă ea, îl ridica și mușca cu poftă din el; simțea și acum pe limbă dulceața lui acrișoară și răcoritoare, care-i potolea dogoritoarea fierbințeală. Se văzu apoi stând, îmbrăcată cu o rochie de muselină brodată, lângă frasinul de munte ce crește deasupra lăstărișului Pownie Burn, și zări apropiindu-se de ea un tânăr oacheș, vânjos și cu o față severă, de care tinerețea ei fragedă se simțea atrasă. Deschise încet ochii.

— James, șopti cu blândețe, căutându-i privirea cu o vagă fervoare în ochi, îți aduci aminte de ziua aceea lângă Pownie Burn, când mi-ai împletit în păr faimoasele boabe roșii de scoruș? Îți mai aduci aminte ce mi-ai spus atunci?

Brodie se uită fix la ea, mirat de această schimbare a gândurilor ei și întrebându-se dacă soția lui nu vorbea cumva în delir; se găsea pe pragul ruinei, iar ea pălăvrăgea despre niște boabe de scoruș de acum treizeci de ani. Buzele îi zvâcneau, când îi răspunse încet:

— Nu, nu-mi aduc aminte de cuvintele mele, dar spune-mi tu, amintește-mi ce am spus.

Închizând ochii ca pentru a uita totul afară de trecutul îndepărtat, murmură încet:

— Ai spus doar că boabele de scoruș nu erau atât de faimoase ca minunatul meu păr buclat.

Uitându-se fără să vrea la șuvițele rare și aspre răsfirate în jurul obrazului ei, o cumplită emoție îl năpădi deodată ca nu val. Da, își amintea de ziua aceea. Își aducea aminte de liniștea micii vâlcele, de șopotul râului, de lumina soarelui ce-i învăluia, de felul cum creanga de scoruș se ridicase în sus după ce rupsesse de pe ea ciorchinele de boabe; revedea fermecătorul contrast dintre luciul buclilor ei și roșul aprins al boabelor. Căută în tăcere să respingă ideea că această... această făptură distrusă ce zăcea pe pat stătuse în ziua aceea în brațele lui și răspunsese cuvintelor sale drăgăstoase cu buzele ei moi și proaspete. Nu putea fi adevărat... și totuși era adevărat! Fața i se agita în chip straniu, gura i se contracta în timp ce se lupta împotriva simțământului ce-l invada, dând asalt împotrivirii sale, ca un torent ce izbește în zidul de granit al unui dig. Un impuls năvalnic, poruncitor, îl împingea să spună orbește, fără a cugeta, într-un chip de care nu se mai folosisese de douăzeci de ani: „Îmi aduc aminte de ziua aceea, Margaret, erai frumoasă... frumoasă și dulce, în ochii mei, ca o floare”. Era însă peste puterile lui să spună acest lucru. Asemenea cuvinte nu-i puteau ieși din gură. Ce? Venise poate în camera aceasta ca să îngame fraze stupide de mângâiere? Nu, venise ca să-i aducă vestea ruinei lor materiale; și avea să-i dea această veste în ciuda slăbiciunii nefirești care dăduse peste el.

— Bătrâno, murmură el cu gura schimonosită, ai să mă faci să mor dacă mai vorbești așa. Să-mi povestești lucrurile astea când ai să fii la azilul de săraci, ca să mă îmbărbătezi.

Îndată ea deschise ochii, aruncându-i o privire întrebătoare, îngrijorată, care îl străpunse din nou; totuși, se sili să continue, și îi făcu semn din cap, simulând jovialitatea lui zeflemitoare de altădată.

— Da, strigă, iată unde am ajuns! N-o să mai fiu în stare să arunc pe fereastră cincizeci de lire din cauza ta. Am închis pentru ultima dată ușa magazinului meu. Vom fi în curând cu toții la azilul de săraci. În timp ce rostea cuvintele din urmă, văzu cum soția lui se schimba la față; dar un impuls diabolic, provocat de slăbiciunea lui actuală, și care îl împingea cu atât mai tare, cu cât simțea în adâncul inimii lui că nu ar fi trebuit să vorbească astfel, îl făcu să-și apropie capul de al ei și îl incită să continue: Mă auzi? Prăvălia mea s-a dus. Te-am prevenit acum un an... nu-ți aduci aminte de asta, la fel ca de afurisitele tale de scorușe? Îți spun că suntem ruinați! Tu,

care m-ai ajutat atâta, iată unde m-ai adus. S-a terminat cu noi. Gata, gata, gata!

Efectul cuvintelor lui asupra ei fu imediat și teribil. Când prinse înțelesul, o îngrozitoare crispă îi deformă trăsăturile feței sub pielea galbenă, uscată și zbârcită, ca și cum o suferință subită și adâncă ar fi încercat, cu eforturi dureroase, să anime țesuturile ei aproape moarte, ca și cum lacrimi s-ar fi silit zadarnic să țâșnească din izvorul lor sec. Ochii ei se deschiseră mari, lucind cu o expresie concentrată; și cu o uriașă sforțare, ea se ridică în capul oaselor. Un șuvoi de cuvinte îi tremura pe buze, dar nu îl putea rosti; picături de sudoare rece i se iviră ca o rouă pe frunte și, gângăvind incoerent, ea își întinse înainte mâna dreaptă. Apoi, cu fața cenușie de pe urma efortului, strigă deodată cu voce plină:

— Matt! Matt! Vino! Vreau să te văd! Întinse acum, tremurând, amândouă mâinile, ca și cum vederea ar părăsi-o, și chemă cu o voce care se stinge: Nessie! Mary! Unde sunteți?

Brodie ar fi vrut să se apropie de ea, să se repeadă lângă patul ei, dar rămase ca ținut pe loc; de pe buze îi ieșiră însă, fără să vrea, stranii ca o ramură înflorită pe un copac mort, cuvintele:

— Margaret, soția mea... Margaret... nu ține seamă de ceea ce am spus. N-a fost gândul meu adevărat.

Ea însă nu-l auzi și cu o ultimă răsuflare slabă rosti încet:

— De ce să împiedici, Doamne, roțile carului tău? Sunt gata să merg spre tine!

Apoi capul îi căzu lin pe pernă. O clipă după aceea, o ultimă expirație puternică scutură într-un spasm convulsiv trupul firav, ofilit, și Mama nu se mai mișcă. Culcată pe spate, cu brațele întinse pe pat, cu degetele ușor îndoite spre palmele întoarse în sus, zăcea în tăcere, părând o răstignită. Murise.

13.

Brodie măsura cu ochii grupul de persoane adunate într-o atitudine stingherită în salon: privirea lui alunecă, sumbră, de la Nessie și Matthew spre mamă-sa, fixă o clipă cu o scânteiere de iritare pe vara și vărul soției sale – Janet și William Lumsden –, oprindu-se, în sfârșit, încruntată, asupra doamnei William Lumsden. Însotiseră la mormânt jalnicele rămășițe ale lui Margaret Brodie, iar acum invitații, care nici chiar în fața privirilor încruntate și neospitaliere ale lui Brodie nu înțelegeau să renunțe la

privilegiile ce le reveneau în virtutea unei vechi tradiții, se întorseseră în casă, după înmormântare, ca să guste ceva.

— N-o să le oferim nimic, îi strigase Brodie, în dimineța aceea, mamei sale. Tandrețea lui momentană și tardivă față de soția sa era dată uitării, și amenințarea invaziei rubedeniilor ei îl necăjea nespus. Nu vreau să-i am în casă! N-au decât să se întoarcă la ei, după ce-om fi îngropat-o.

Bătrână contase și ea pe un ceai bun, însoțit din belșug de mâncare, dar în urma acestei ieșiri, își redusese pretențiile.

— James, stăruise ea, pentru onoarea casei trebuie să le oferi un pahar de vin și o bucată de cozonac.

— Niciuna din rudele noastre nu mai trăiește, ca să poată veni, mârâi el. Ce-mi pasă de ale ei? Trebuia să-i trimit la naiba când au scris.

— Sunt prea împrăstiați prin alte locuri, ca să vină mulți din ei – căutase ca să-l îmbuneze –, dar nu poți să nu le oferi ceva. Ar fi o mojie.

— Dă-le atunci, lua-i-ar dracu'! strigă el; și cum, deodată, îi venise o idee, adăugă: Dă-le! Hrănește-i pe nemâncații ăia. O să vină cineva să-ți dea o mână de ajutor.

Acum simți o sălbatică plăcere văzând-o intrând pe Nancy cu vin, cozonac și biscuiți, și apucându-se să-i servească pe cei prezenți. Era iarăși în apele lui, și găsea o delicioasă nuanță satirică în faptul că o adusese în casa lui în momentul când corpul soției sale era scos pe ușă; cele două femei – cea moartă și cea vie –, se încrucișaseră așa-zicând la poartă; ochii lui se întâlneau cu ai ei, licărind cu ascunsă ghidușie.

— Servește-te, Matt, îi strigă el fiului său cu voită ironie, când Nancy îi întinse cu un aer sigur de ea un pahar de vin. Bea puțin. O să-ți facă bine după toate emoțiile. Poți să fii liniștit, am eu grijă să nu ți se urce la cap.

Se uită cu scârbă la mâna tremurătoare a fiului său. Matt îl făcuse din nou de răs pierzându-și în chip rușinos stăpânirea de sine la marginea mormântului, plângând și văicărindu-se în fața rudelor Mamei și târându-se în genunchi când prima lopată de țărână căzuse cu zgomot pe coșciug.

— Nu e de mirare că e trist, spuse cu blândețe Janet Lumsden, o femeie grasă și voinică, cu un piept opulent, care deborda peste marginea de sus a unui corset prea strâmt. Își roti privirea asupra adunării, adăugând pe un ton amabil: Îmi vine totuși să cred că a fost o adevărată eliberare pentru ea. Are să fie mai fericită acolo unde e acum, v-o garantez.

— E o jale că biata femeie nu a avut parte de o coroană, două, zise doamna William Lumsden, trăgând aer pe nas și aruncându-și capul înapoi. Avea buze strânse, o gură cu colțurile lăsate în jos și un nas lung, subțire și ascuțit. În timp ce se servea de pe tavă, o privi atent pe Nancy și își întoarse

apoi ochii, înălțându-și iarăși capul, cu o înecată sucire a gâtului. O înmormântare fără flori nu e același lucru, adăugă ea apăsător.

— Da, sunt un fel de consolare, interveni Janet Lumsden împăciuitoare. Crinii aceia mari sunt atât de frumoși!

— N-am asistat niciodată până azi la o înmormântare fără flori, răspunse cu acreală doamna Lumsden. La ultima înhumare la care am fost era un car plin de flori, pe lângă acelea care acopereau sicriul.

Brodie o privi în față.

— Ei bine, doamnă, spuse politico, sper că veți avea toate florile dorite atunci când vă veți duce la lăcașul dumneavoastră de veci.

Doamna Lumsden îi strecură în lungul nasului ei o privire nesigură, neștiind bine dacă trebuie să ia aceste cuvinte drept un compliment sau drept o insultă; apoi, în incertitudinea ei, se întoarce cu un aer poruncitor către soțul ei, spre a-i obține sprijinul. Acesta, un om mic și uscat, care se simțea stingherit în hainele lui bătoase, negre și lucioase, cu plastronul lui scrobit și cravata legată de-a gata, strânsă în jurul gâtului, și care, în ciuda acestui exterior superb, mirosea încă a grajd, înțelese tâlcul privirii, cu care era deprins de mult, și spuse în mod docil:

— Florile se potrivesc bine cu o înmormântare... depinde, firește, de părerea fiecăruia, eu însă aș zice că sunt o mângâiere pentru cei rămași. Lucrul cel mai curios, după opinia mea, este însă că ele sunt tot atât de potrivite pentru o nuntă. E un adevărat mister pentru mine că pot fi la locul lor la ceremonii atât de opuse, își dresă glasul și se uită amabil la Brodie. Am fost la multe înmormântări, dar și la multe nunți. O dată chiar la o distanță de șaizeci de mile de casa mea, dar mă crezi, domnule – încheie el pe un ton triumfător –, de treizeci și doi de ani n-am dormit în alt loc decât în patul meu.

— Te asigur că mi-e indiferent, spuse Brodie scurt.

Această grosolanie fu urmată de o tăcere jenantă, întreruptă doar de o ultimă izbucnire de lacrimi din ochii înroșiți de plâns ai lui Nessie. Cele două grupuri se priveau reciproc, cu neîncredere, ca niște străini așezați pe banchetele opuse ale unui compartiment de cale ferată.

— În orice caz, e o vreme potrivită pentru o înmormântare, observă în cele din urmă Lumsden, pe un ton sfidător, uitându-se la burnița de afară.

După această reflecție, cei trei musafiri reîncepură în șoaptă o conversație rezervată numai lor, care se animă treptat.

— Da, totul e destul de trist aici.

— Ai remarcat ce tare cădea ploaia pe mormânt în momentul când coborau sicriul cu frânghiile?

— Ceea ce mi se pare curios e că pastorul nu s-a întors și el aici ca să ne spună câteva vorbe.

— Trebuie să aibă cu siguranță motivele lui.

— În orice caz, cele rostite de el lângă mormânt au fost deosebit de frumoase!

— Cum a spus? „O femeie credincioasă și o mamă bună”, nu-i așa?

Traseră cu coada ochiului la Brodie, așteptându-se parcă să-l audă confirmând cu decență acest ultim omagiu; el însă părea a nu-i fi auzit și se uita cu un aer absorbit pe fereastră. Văzând că Brodie nu le dă în aparență nicio atenție, deveniră mai cutezători.

— Aș fi dorit mult să o mai pot vedea o dată pe sărmana de ea, dar am fost surprinsă, ca niciodată în viața mea, aflând că sicriul fusese închis și prins cu șuruburi înainte de sosirea noastră.

— Trebuie să fi fost îngrozitor de schimbată după atâtea suferințe și după toate necazurile prin care a trecut.

— Era o fată veselă și vioaie în tinerețe. Râsul ei semăna cu cântecul unui sturz.

— Da, așa era, conchise Janet, aruncând o privire muștrătoare spre silueta de lângă fereastră; și cuvintele ei păreau să însemne: „N-ai fost vrednic de ea”.

Urmă o tăcere, după care doamna Lumsden, uitându-se pe furiș la Nessie, și mai ales la rochița de șeviot albastru pe care o purta, murmură:

— Mă indignează să o văd pe biata copilă fără o rochie cumsecade de doliu pe ea. E o adevărată rușine!

— Pe mine m-a uimit cât de modestă a fost înmormântarea, îi întoarse vorba Janet. Doar două trăsuri și niciun om din oraș.

Brodie le auzea vorbind; trăsesese, de fapt, cu urechea la fiecare cuvânt, și doar nepăsarea și amărăciunea lui îl făcuseră să-i lase să continue trăncăneala. Acum, însă, li se adresă cu o voce aspră:

— A fost dorința mea formală ca înmormântarea să aibă loc în intimitate și să fie cât mai simplă. Ați fi vrut poate să aduc pentru ea fanfara orașului, să ofer whisky pe gratis și să organizăm un foc de artificii?

Fură sincer indignate de această nemaipomenită brutalitate, se apropiară și mai mult între ele, în supărarea lor, și începură să se gândească să o ia din loc.

— William! Nu cunoști aici la Levenford vreun local unde ne-am putea lua ceaiul înainte de ora trenului? spuse doamna Lumsden cu glas tremurător, dar veninos, vrând să dea semnalul de plecare.

În locul acestui vin acru și acestui chec cu anison cumpărat de la brutărie, se așteptaseră la o ospățare copioasă, cu feluri de carne calde și reci, pateuri,

pâinișoare la cuptor și alte bunătăți potrivite situației; venind dintr-un sat îndepărtat din Ayreshire, nu știau nimic despre dezastrul financiar al lui Brodie și-l socoteau cu totul în măsură să le ofere o masă mai demnă și mai substanțială decât sărăcăcioasa lui tratație.

— Nu vrei să mai luați un biscuit, dacă vă e foame, spuse bătrâna bunică Brodie cu un mic chicotit, vi-i pot recomanda, sunt niște Deesides.

Vinul, cu care nu era deprinsă, i se părea un adevărat nectar și gustase cu prisosință din el, astfel încât o ușoară rumeneală colora pielea galbenă și zbârcită de pe pomeții ei ieșiți în afară; se bucura enorm de această ocazie, făcându-și o adevărată sărbătoare din întoarcerea în țărână a bietelor rămășițe ale lui Margaret Brodie.

— Mai luați puțin vin?

— Nu, mulțumesc, spuse doamna Lumsden, reducându-și înțepată gura la cele mai mici dimensiuni posibile și scoțând cu dispreț cuvintele prin micul orificiu, nu vreau să întrec măsura, dacă n-aveți nimic împotriva. Nu sunt amatoare de vin, și, afară de asta, băutura voastră nu m-a prea încântat. Trebuie să spun – urmă ea trăgându-și mânușile negre de șevro –, că aveți în casă o femeiușcă puțin cam dezmățată pentru o împrejurare ca asta. E de mult la voi?

Dând să răspundă, bunica fu oprită de un sughiț binevenit.

— Nu o cunosc, zise ca în sfârșit, încurcată, abia a sosit. Mi-a fost trimisă de James ca să mă ajute.

Doamna Lumsden schimbă o privire plină de înțeles cu vara ei prin alianță. Amândouă dădură din cap cu un gest ușor de dispreț, vrând parcă să spună: „E tocmai ce ne-am închipuit” și își îndreptară imediat, cu o expresie plină de milă, ochii spre Nessie.

— Ce-ai să te faci fără maică-ta, drăguța mea? zise una.

— Ai să vii ca să stai câtva timp cu noi, copila mea, spuse cealaltă. Sunt sigură c-o să-ți placă să te joci la fermă.

— De Nessie mă îngrijesc eu, interveni Brodie pe un ton glacial. Nu are nevoie nici de ajutorul, nici de mila voastră. Când veți auzi despre ea, va avea o situație la care voi și ai voștri nu veți ajunge niciodată. Și cum Nancy intră în clipa aceea spre a strânge paharele, el urmă: Ascultă, Nancy! Aceste două cucoane au declarat adineauri că ești o dezmățată, o femeiușcă, n-ai spus așa, doamnelor? Da, o femeiușcă dezmățată. Drept mulțumire pentru buna lor părere, ai să fii așa de bună, cred, să le conduci până la ușă, și cred că acest omuleț, pe care l-au adus cu ele, ar face bine să plece în același timp.

Nancy își înălță obraznic capul.

— Dacă ar fi casa mea, zise ea uitându-se la Brodie cu un aer îndrăzneț, nici n-ar fi ajuns să pună piciorul în ea.

Cele două femei se ridicară indignate.

— Ce limbaj... și ce ținută! Și toate acestea în fața copilului! exclamă Janet, îndreptându-se spre ușă. Și încă într-o zi ca asta!

Doamna Lumsden, deopotrivă de revoltată, dar mai puțin intimidată, se îndreptă, cât era de lungă și colțuroasă, și își dădu sfidător capul pe spate:

— Am fost insultată, țipă strident printre buzele subțiri și strânse, am fost insultată într-o casă în care am venit, după o călătorie lungă și costisitoare, ca să aduc mângâiere. Am să plec, da, desigur, am să plec, nimic nu mă poate reține, dar, adăugă solemn, înainte de a părăsi casa asta vreau să știu ce a lăsat biata vară-mea neamurilor ei.

Brodie îi râse în nas.

— Zău? Și ce-a avut de lăsat, mă rog?

— Știi de la William că, pe lângă un serviciu de porțelan, tablouri, cele mai frumoase bibelouri de pe cămin, ceasul și medalionul mamei ei, a adus în casă și o sumă frumușică în monede de argint, strigă ea înfuriată.

— Da, și a cheltuit-o tot atât de frumușel, răspunse Brodie răstit. Ieși afară! Mi-e scârbă de mutra dumitale acră, hrăpăreață și zgârcită! Și mișcând din brațe, îi mână ca pe o turmă spre ușă. Ștergeți-o cu toții! Nu e rost de nimic pentru voi aici. Îmi pare rău că v-am lăsat să veniți.

Gata să plângă de furie și necaz, doamna Lumsden se întoarse pe prag:

— O să te dăm în judecată! strigă. Nu mă mir că biata Margaret și-a mâncat zilele aici. N-ai fost demn de ea... dumneata, cu nerușinatele dumitale de muieri. Ai făcut o scandaloasă batjocură din înmormântarea ei. Hai acasă, William!

— Așa, așa, strigă Brodie batjocoritor, ia-l pe William și du-l la culcare! Nu mă mir că ține atât de mult la patul lui, de vreme ce stă sub plapumă lângă o ființă atât de drăgălașă ca dumneata! Rânji insultător la ea. Bine faci că nu-l lași să doarmă în altă parte nici măcar o noapte, căci dac-ai face-o, s-ar putea întâmpla să nu mai poți pune mâna pe el niciodată.

Când doamna Lumsden dispăru, împreună cu ceilalți, cu capul sus și fața stacojie, el strigă după ea:

— N-am să uit să-ți trimit florile când va sosi momentul!

Când se întoarse în salon, își pierduse însă indiferența cu greu simulată și, dorind să rămână singur, îi rugă cu o voce calmă pe ceilalți să se retragă. În timp ce părăseau camera, se întoarse spre Matthew și-i spuse cu severitate:

— Pleacă și caută-ți un serviciu. M-am săturat de prostiile și smiorcăielile tale inutile. Caută-ți de lucru. N-ai să mai trăiești multă vreme pe spinarea mea.

Dar când Nessie trecu prin fața lui, o mângâie pe păr, spunându-i cu blândețe:

— Nu mai plânge, micuța mea, tata are să aibă grijă de tine. Șterge-te la ochi acum și du-te repede să-ți iei o carte, sau fă-ți de lucru cu altceva. Nu te teme. Am să mă ocup de tine de acum înainte.

Iată, chibzui el, așezându-se din nou în camera rămasă goală, care avea să fie scopul lui imediat în viață: să se ridice din nou și să obțină satisfacție cu ajutorul lui Nessie. Era capitalul lui, da – își spunea el –, o fată deșteaptă, strălucită! Avea s-o îngrijească, s-o încurajeze, s-o conducă din izbândă în izbândă, până când orașul va răsună de numele ei și al lui. Vedea în teribila lui prăbușire și în nenorocirile lui recente numai o eclipsă trecătoare, din care avea negreșit să se ridice cu timpul. „Un om de valoare nu poate fi ținut la pământ” – una din maximele pe care le repeta adesea – îi reveni în minte, îmbărbătându-l. Se va ridica, în scurtă vreme, din nou, mai dominator decât înainte, și considera, în cugetul lui, planul său de a-și recuceri, prin intermediul lui Nessie, vechea lui situație și prestigiul de altădată ca o acțiune strategică de-a dreptul magistrală. Auzea de pe acum numele lui Nessie pe buzele tuturor și vedea admirația generală revărsându-se, în bună parte, asupra lui. „Nimic nu l-a mai reținut de la moartea nevestii – îi auzea el spunând. Se vede că a fost o stavilă pentru el!” Ce adevărat era lucrul ăsta! Simțământul lui precumpănitor, în clipa când ajutase la coborârea în mormânt a sicriului ei, fusese unul de ușurare; scăpase, în sfârșit, de o prezență inutilă, de o povară, care îi pune la încercare răbdarea și îl secătuia. Nu-și aducea aminte de nimic care să pledeze în favoarea ei, nu păstra în memorie niciuna din virtuțile ei, ci se gândea numai la slăbiciunea, la lipsa de atracție fizică din ultimii ani. Niciun sentiment duios, ca acela ce vibrase slab în el lângă patul ei de moarte, nu-l mișca, nicio amintire din zilele mai îndepărtate ale vieții lor în comun; memoria lui era întunecată ca un cer acoperit de nori, care nu lasă nicio rază de lumină să pătrundă din aerul limpede de deasupra lor. Socotea că soția lui îi înșelase așteptările în toate: în viața lor casnică, în dăruirea trupului ei, ba chiar în aducerea pe lume a copiilor. Nu avea niciun merit în ceea ce o privea pe Nessie, căci aceasta – așa simțea el – era pe de-a-ntregul trup din trupul lui. Singura cuvântare funebră de care o considera demnă pe soția sa se rezumă în unicul cuvânt: incapabilă. În momentul în care caracterul definitiv, irevocabil al dispariției ei îl izbea cu forța unei realități tangibile, el încerca un straniu sentiment de eliberare. Ușoara reținere pe care i-o impusese prezența ei fusese de suportat pentru el prin însuși faptul că era atât de slabă. Era încă tânăr, viguros, și-l așteptau multe plăceri pe care, acum, când ea plecase pentru totdeauna, putea să le guste în deplină libertate. Își împingea cu poftă înainte buza, gândindu-se la Nancy și la voluptuoasele desfătări erotice pe care ea i le rezerva. Avea să o aibă permanent în jurul lui

– putea acum s-o ia în casă. Nimic nu putea să-l împiedice s-o țină lângă dânsul, ca să-l servească și să-l însenineze... și la urma urmei, omul are nevoie de o persoană care să-i ducă menajul!

Satisfăcut de această hotărâre mângâietoare, își îndreptă din nou, pe nesimțite, gândurile către fiica lui mai mică. Minteia lui, incapabilă de a îmbrățișa deodată mai mult de o singură idee, un singur plan, îl urmărea pe acesta cu o neabătută îndărătnicie, o dată ce se oprise la el; și acum își dădea seama că pentru a putea continua să locuiască în casa lui, s-o întrețină pe Nessie și s-o crească așa cum dorea el, avea nevoie să-și găsească repede un mijloc de existență. Își strânse buzele și dădu convins din cap, hotărându-se să pună imediat în aplicare un plan pe care-l avea de câteva zile în cap. Se ridică, trecu în vestibul, își puse pălăria, își apucă umbrela și ieși încet din casă.

Afară era răcoare și o ploaie impalpabilă și fină – dulce și suavă ca o rouă – îi umezea hainele și-i mângâia fruntea înfierbântată. Trăgând adânc în plămâni aerul îmbălsămat și cețos, simțea ca o binefacere faptul că nu zăcea într-o ladă îngustă de lemn, la patru picioare sub pământul umed și rece, ci pășea, viu și liber, în briza întăritoare.

Într-un chip caracteristic pentru mintea lui mărginită, amintirea umilirilor suferite în negoțul său și chiar aceea a scenei finale de pe High Street, când oferise acel spectacol de nestăpânită demență, se șterseseră cu totul; căderea lui îi apărea într-o altă lumină: nu era un învins, un om zdrobit, ci o victimă onorabilă a unor împrejurări potrivnice. Explozia de mânie provocată de rudele soției lui se potolise și noua lui misiune îl umplea iarăși de demnitate și încredere în sine; străbătea străzile cu un aer grav, fără a adresa nicio vorbă nimănui, dar salutând solemn pe trecătorii pe care-i socotea vrednici de această atenție. Se conforma cu totul convingerii sale că, acum când scăpase de soția lui și când avea să se afirme prin intermediul lui Nessie, începea un capitol nou și de mai mare însemnătate al vieții sale.

La încrucișarea cu Church Street, coti la dreapta, depărtându-se de High Street în direcția Orașului Nou. Prăvăliile deveneau mai rare; pe stânga se înșirau locuințe muncitorești – case modeste, care nu aveau grădini în față, ci dădeau direct în stradă –, iar pe dreapta se întindea un zid lung din piatră. Deasupra acestui zid se înălța o pădure de stâlpi înalți și, peste vârful lor, îi pătrundeau în urechi, purtate de briza sărată, sute de zgomote diferite într-o nesfârșită modulație. Câteva sute de metri mai departe, ajunse în dreptul unui grup de clădiri care, întrerupând continuitatea netedă a zidului, se ridicau impunător, cu fațada spre stradă; se opri în fața intrării principale. Avea aerul unui om care studiază atent discreta placă de aramă purtând sus inscripția „Șantierele de construcții navale din Levenford”, iar dedesubt

mențiunea: „Latta & Comp.”; de fapt, însă, nu făcea decât să-și adune toate puterile ca să intre pe ușa în fața căreia se afla. Acum, că sosise unde voia, o șovăială neobișnuită puse stăpânire pe el, clătinându-i hotărârea; simpla vedere a conturațiilor exterioare ale imensului șantier, ideea lui vagă despre enorma bogăție pe care acesta o reprezenta îi dădea, în penibila lui situație financiară, un sentiment de inferioritate. Goni cu mânie aceste gânduri, repetându-și axioma lui că ceea ce importă e omul, și nu banii, și trecu repede și semeț prin impunătorul portal.

Graba cu care intră îl făcu să treacă, fără să-l observe, prin fața unui ghișeu cu inscripția „Informații”. Se pierdu îndată într-un dedal de coridoare. Rătăci câteva momente prin ele, iritat ca un minotaur închis într-un labirint, până întâlni din întâmplare un tânăr, pe care, după tocul scurt de lemn ce-i ieșea ca o frigare de după ureche, îl identifică pe drept ca fiind un funcționar de birou.

— Vreau să vorbesc cu sir John Latta, declară el cu vehemență. Se simțea ca un caraghios pe coridoarele acestea. Vreau să-l văd imediat!

La auzul augustului nume, tânărul păli. Pentru el, un regiment de șefi de birou, de administratori, de șefi de departamente, de inspectori, de directori alcătuiau o barieră de netrecut pe calea de acces la capul suprem.

— V-a fixat o întrevedere? întrebă el la întâmplare.

— Nu! răspunse Brodie.

— Bineînțeles, chestiunea, nu e de competența mea, spuse tânărul, declinându-și îndată orice răspundere, dar cred că ați avea mai multe șanse dacă ați fi cerut să vă acorde o întrevedere.

— Nu-mi pasă de „întrevederea” dumitale! Trebuie să vorbesc cu el! strigă Brodie cu atâta furie, încât tânărul se simți obligat să facă o altă sugestie:

— L-aș putea întreba pe domnul Sharp, spuse, referindu-se la semizeul de care depindea direct.

— Atunci condu-mă la el, zise Brodie nerăbdător. Și te rog să te grăbești!

Cu o siguranță surprinzătoare, tânărul străbătu coridoarele și, prezentându-l pe Brodie cu câteva cuvinte lămuritoare domnului Sharp, se făcu îndată nevăzut, de parc-ar fi vrut să se sustragă tuturor urmărilor faptei lui.

Domnul Sharp nu era sigur, ba chiar se îndoia foarte mult că sir John ar putea fi în măsură să primească azi pe cineva. Șeful firmei era extrem de ocupat și dăduse dispoziții să nu fie deranjat; va pleca, de altfel, în curând în oraș și dacă afacerea nu era de o importanță cu totul deosebită, domnul Sharp nu ar îndrăzni nicidecum să-l importuneze pe sir John ca să-i anunțe vizita domnului Brodie.

Brodie îl privi pe celălalt cu niște ochi mici și furioși.

— Spuneți-i lui sir John că James Brodie dorește să-l vadă, exclamă înfierbântat. Mă cunoaște bine. Mă va primi imediat.

Domnul Sharp plecă vexat, dar se întoarse după câteva clipe și îl rugă pe domnul Brodie, pe un ton glacial, să ia loc; sir John avea să-l primească îndată.

Aruncându-i celuiilalt o privire care părea să spună: „Nu ți-am spus eu, imbecilule?”, Brodie se așează și se puse să aștepte, observând alene, în timp ce clipele treceau, roiul de funcționari de birou care zumzăiau în jurul lui și a căror activitate ochii haini ai domnului Sharp părea s-o supravegheze. În timp ce minutele se scurgeau încet, iar el se vedea tot acolo, gândea în nerăbdarea lui că „îndată” trebuie să însemne un răstimp considerabil; și cu cât așteptarea lui se prelungea, cu atât entuziasmul lui scădea, iar satisfacția vădită a domnului Sharp creștea; începea să înțeleagă că nu putea să intre în biroul lui sir John cu aceeași ușurință cu care sir John intra în prăvălia lui și că era cu mult mai greu să aibă o convorbire cu el aici, decât să-l acosteze din întâmplare la expoziția de vite. Fu cuprins de o adâncă deprimare, care nu-l părăsi cu totul nici atunci când se văzu deodată poftit să treacă în biroul capului firmei.

Sir John Latta își ridică scurt privirea de pe masa lui de lucru când Brodie fu introdus, și făcându-i semn să se așeze, se apucă iarăși să examineze cu atenție un plan întins pe masa lui. Brodie se așează greoi pe fotoliu și își aruncă privirea împrejurul somptuoasei încăperi, remarcând bogatele lambriuri de lemn de teck²⁸ și culorile fin nuanțate, marinele de pe pereți, încântătoarele modele de vapoare pe pedestalele lor grațioase; în timp ce picioarele i se cufundau în țesutul gros și moale al covorului, iar el contempla incrustațiile biroului în stil Boulle și cutia de aur cu țigări de foi de pe el, nările i se dilatău ușor și ochii îi sclipiră. „Frumoase lucruri – părea să spună atitudinea lui –, acesta e genul de obiecte care ar trebui să-mi aparțină.”

— Ei bine, Brodie, despre ce e vorba? zise în cele din urmă sir John, fără a-și ridica ochii.

Celălalt nu putu să nu observe răceala tonului acestor cuvinte, dar începu totuși să spună cu înfrigurare:

— Sir John, am venit să vă cer un sfat. Sunteți singurul om din Levenford căruia m-aș gândi să mă adresez astfel. Dumneavoastră mă înțelegeți, sir John, pe mine și tot ce e în legătură cu mine. Am simțit mereu și mereu acest lucru în trecut și am venit să vă solicit ajutorul.

²⁸ Copac din Asia tropicală.

Latta îl privi curios.

— Vorbești în enigme, Brodie, ripostă el cu răceală, și felul acesta de a vorbi nu ți se potrivește. Ești mai degrabă făcut pentru acțiunea directă decât pentru vorbirea indirectă. Adăugă apoi mai încet: Și acțiunea nu-ți stă bine totdeauna, pe cât se pare.

— Ce vrei să spunei, sir John? răbufni Brodie. Cine m-a vorbit pe la spate?

Celălalt luă o riglă frumoasă de fildeș și, bătând ușor în masă cu ea, răspunse calm:

— Ți-ai pierdut creditul la mine, Brodie. Știi că nici pe noi, cei de la Levenford House, veștile și zvonurile din oraș nu ne ocolesc, și dumneata te-ai purtat într-un chip absurd, ca să nu zic ceva mai rău.

— Vă gândiți poate la prostia aceea cu... cu aruncatul pălăriilor?

Latta clătină din cap.

— Treaba aceea a fost desigur o nebunie, dar o nebunie ce se poate înțelege până la un punct la un om cu firea dumitale. Sunt alte lucruri pe care trebuie să le afli. Știu că ai pierdut-o pe soția dumitale și ți-ai pierdut, mi se pare, și comerțul. Ai avut decepții și de aceea n-am să spun prea mult. Aud însă lucruri neplăcute despre dumneata. Știi că nu lovesc niciodată pe un om când e la pământ, dar – urmă el liniștit – mă interesez de toți concetățenii noștri și îmi pare rău când aud povestindu-se lucruri rele fie și despre cel mai modest lucrător din șantierele mele.

Brodie își lăsă capul în jos ca un școlar admonestat, întrebându-se confuz dacă sir John făcea cumva aluzie la eșecul lui Matt sau poate la „Pajura Wintonului”.

— Ai remarcat poate, continuă Latta cu liniște, că n-am mai pus piciorul în prăvălia dumitale de la începutul anului trecut. Ceea ce m-a determinat a fost faptul că aflasem atunci despre o acțiune a dumitale pe care o consider atât nedreaptă cât și nemiloasă. Te-ai purtat cu biata dumitale fată ca un nemernic și o brută, Brodie, și deși unii oameni îți iartă poate fapta, atribuind-o unui sentiment de decență jignit, eu unul nu pot avea nimic de-a face cu dumneata cât timp porți o asemenea pată.

Brodie își încleștă cu putere mâinile, și cutele de pe fruntea lui plecată se adânciră. Latta – își spunea el cu amărăciune – era singurul om din Levenford care să-și permită să-i vorbească pe acest ton, singurul într-adevăr care putea să rostească nepedepsit asemenea cuvinte.

— Nu pot face nimic, spuse îmbufnat, împiedicat de a reacționa numai de sentimentul vag că totul pentru el depindea de bunăvoința acestui om. Toate acestea au trecut, s-au terminat.

— O poți ierta, îi răspunse Latta pe un ton sever. Îmi poți promite că ea va găsi adăpost în casa dumitale, dacă va avea nevoie vreodată.

Brodie păstra morocănos tăcerea. Cugetul lui era ocupat nu de Mary, ci, lucru ciudat, de imaginea lui Nessie. Era dator să facă ceva pentru ea. La urma urmei, ce-l costa să consimtă într-un fel oarecare? Și continuând să-ți țină capul plecat și ochii ațintiți spre covor, el spuse în silă:

— Prea bine, sir John! Va fi așa cum spuneți!

Latta se uită îndelung la enormul trup aplecat. Îl privise într-o vreme pe Brodie, în sfera limitată a întâlnirilor lor, cu ochiul unui amator de lucruri ce ies din comun, apreciind în el un splendid exemplar de forță umană; zâmbise în fața înfumurării lui vădite și acceptase cu o curiozitate uimită aluziile lui stranii, umflate și de nepătruns. Îl observase cu interesul unui om de rafinată educație pentru un specimen unic și excentric. Acum însă prezența lui Brodie îi producea un ciudat dezgust; îl găsea schimbat, decăzut, socotea că aroganța lui ursuză, ifosele lui de falsă demnitate aveau poate o explicație mai adâncă. Goni însă repede acest gând – în definitiv, omul cedase cererii lui.

— Spune-mi atunci, Brodie, în ce fel aș putea să te ajut? spuse el cu seriozitate. Cum stai, de fapt?

Brodie ridică în sfârșit capul, dându-și seama că întrevederea luase, nu știa bine cum, întorsătura dorită de el.

— Mi-am închis magazinul, sir John, începu el. Știți tot atât de bine ca și mine cum am fost tratat de acei... înghiți și se stăpâni, de societatea aceea care s-a furișat în oraș, instalându-se lângă mine ca un hoț în toiul nopții. Sau folosit de cele mai josnice mijloace, mi l-au furat pe ajutorul meu, au coborât prețurile mai jos de ale mele, au vândut lucruri de nimic în loc de marfă cinstită, au... au supt tot sângele din mine!

În timp ce cuvintele lui îi răscoleau amintirile, ochii i se umpleau de milă față de el însuși, pieptul i se agita; își ridică patetic brațul.

Dar dintr-un motiv oarecare, Latta nu se lăsă impresionat. Oprindu-l pe celălalt cu un gest de dezaprobare, el întrebă:

— Și ce-ai făcut, Brodie, ca să dejoci această tactică? Ai încercat să-ți extinzi comerțul și la alte articole sau te-ai silit să fii mai amabil cu clienții dumitale?

Brodie se uită la el cu o îndărătnicie stupidă.

— Mi-am urmat drumul meu, exclamă încăpățânat. Drumul pe care am mers totdeauna.

— Înțeleg, zise Latta încet.

— I-am combătut! strigă Brodie. M-am luptat cu ei ca un gentleman, am luptat cinstit. Da, i-aș fi rupt în bucăți cu mâinile astea, dac-ar fi avut curajul

să se măsoare pe față cu mine. Dar m-au lucrat pe dedesubt... și cum puteam să mă înjosesc până la nivelul lor, canaliile?

— Și ești încurcat acum în afacerile dumitale? întrebă sir John. Ai datorii?

— Nu, răspunse Brodie cu mândrie. Sunt ruinat, dar nu datorez niciun ban nimănui. Mi-am ipotecat casa, dar dacă am rămas fără nimic, nu am cel puțin nicio datorie. Pot să reîncep în mod cinstit, dac-ați fi dispus să mă ajutați. Trebuie să ofer o șansă miciei mele Nessie. E cea mai deșteaptă fată din Levenford. E făcută să obțină bursa instituită de tatăl dumneavoastră, numai să aibă posibilitatea de a concura pentru ea.

— De ce nu vinzi ridicola dumitale casă? sugeră Latta, căruia cuvintele celui alt îi făcuseră o impresie mai bună. Tot e prea mare pentru dumneata acum. Ai putea atunci să stingi ipoteca și să pornești din nou cu restul, mutându-te într-o locuință mai modestă.

Brodie clătină încet din cap.

— E casa mea, spuse el apăsător. Am clădit-o și am să rămân în ea. Aș face-o mai curând să se năruie peste mine, decât să renunț la ea. Se opri un moment, adăugând apoi cu un aer sumbru: Dacă asta e tot ce-mi puteți propune, nu vreau să vă mai răpesc timpul.

— Stai jos, omule! strigă Latta. Lei foc ușor, ca iasca.

Adâncit în chibzuiele, se juca distrat cu rigla, în vreme ce Brodie urmărea, plin de îndoială și nedumerire, succesiunea rapidă a emoțiilor pe care fața lui le exprima.

— Ești un om ciudat, Brodie, spuse Latta în cele din urmă, și mentalitatea dumitale mă pune pe gânduri. Acum câteva clipe eram gata să te las să te descurci cum vei putea, dar simt nu știu ce îndemn în mine, căruia nu sunt în stare să-i rezist. Am să-ți fac o propunere. Un nou comerț nu e pentru dumneata. Ești prea masiv, prea încet, prea greoi. Cu felul dumitale de a fi, n-ai avea niciun succes cu înjghebarea unei noi negustorii, chiar de ai dispune de mijloacele necesare. Cu mușchii puternici pe care îi ai, ar trebui să muncești, dar cred că ai considera acest lucru mai prejos de demnitatea dumitale. Ești însă în stare să folosești un condei, să ții registre, să aliniezi cifre. Am putea să-ți găsim un post aici. Cum ți-am spus, e o propunere, mai mult nu pot face pentru dumneata. Ești liber să refuzi.

Ochii lui Brodie se luminară. Știuse tot timpul că sir John îl va ajuta, că solida legătură de prietenie care îi unea îl va sili să-l ajute, și încă împărătește; simțea că-i rezerva o situație mare și importantă.

— Ei bine, sir John, spuse el cu zel, ce propuneți? Sunt la dispoziția dumneavoastră, dacă vă pot fi de folos.

— Aș putea să-ți ofer, continuă Latta impasibil, un loc de funcționar de birou. S-a nimerit să avem în acest moment un post vacant la secția de

lemnărie. Va trebui să înveți unele lucruri, dar din considerație pentru dumneata, am să urc puțin salariul. Vei primi două lire și zece șilingi pe săptămână.

Brodie rămase cu gura căscată și pielea i se încreți de consternare. Nu-i venea să creadă urechilor, ochii i se împăienjeniră de surprindere și decepție, în timp ce dulcile năluciri ce-l fermecaseră în clipa aceea și în care se văzuse șezând într-o încăpere luxoasă – una ca aceasta poate – și comandând un stol de subalterni zeloși pieriră încet din fața lui.

— Gândește-te un moment –, zise Latta liniștit, ridicându-se și trecând într-o încăpere vecină. Mă întorc îndată.

Brodie se chinui să chibzuiască. Lăsat singur, ședea zdrobit, copleșit de această înjosire. El, James Brodie, să devină funcționar de birou! Și, totuși, ce altă cale putea să apuce? De dragul lui Nessie, era dator să accepte; avea să primească acest post mizerabil, dar numai... numai pentru moment. Mai târziu, le va arăta el... și acestui Latta în primul rând.

— Ei, făcu Latta întorcându-se în birou. Ce-ai hotărât?

Brodie își ridică încet capul.

— Primesc, spuse el cu o voce surdă, apoi, pe un ton în care se sili să pună o nuanță de ironie, nereușind însă decât să-i dea o inflexiune patetică, el adăugă: Și vă mulțumesc.

Ca ameteit, îl văzu pe Latta sunând cu clopoțelul de lângă biroul lui și-l auzi strigându-i băiatului de serviciu, care se ivi îndată:

— Cheamă-l pe domnul Blair.

Blair sosi la fel de repede și de misterios ca și băiatul, dar Brodie abia dacă se uită la acest mic personaj rigid, a cărui privire o întrecea în răceală oficială pe aceea a domnului Sharp. Nu auzi conversația dintre ceilalți doi, dar după un interval, despre care nu știa dacă fusese lung sau scurt, înțelese că Latta nu mai avea nimic să-i spună.

Se ridică și, urmându-l pe Blair, părăsi încet bogata încăpere, străbătu coridoarele, coborî scări, traversă o curte și intra, în sfârșit, într-un mic birou izolat.

— Deși e separat de secțiile principale, sunt convins că nu vei abuza de acest fapt, spuse Blair cu răceală. Acesta e pupitrul la care vei lucra.

Era limpede că îl privea pe Brodie ca pe un intrus și, apucându-se să-i explice natura foarte simplă a îndatoririlor ce aveau să-i revină, puneă în tonul cuvintelor sale tot disprețul glacial de care era capabil. Ceilalți doi funcționari din birou, tineri și unul și altul, trăgeau cu ochiul peste marginile registrelor lor la straniul personaj din fața lor, nevenindu-le să creadă că acesta putea fi noul lor coleg.

— Sper că m-ai urmărit! exclamă Blair în cele din urmă. Am fost clar?

— Când trebuie să încep? întrebă Brodie mohorât, simțind că celălalt aștepta de la el o confirmare oarecare.

— Măine, presupun, răspunse Blair. Sir John nu mi-a precizat. Dacă vrei să te familiarizezi puțin cu registrele, poți să începi chiar acum. Și ieșind din cameră, adăugă, fulgerându-l cu privirea: Nu mai e decât o jumătate de ceas până la semnalul sirenei și îmi închipui că ai să ai nevoie de mai multă vreme ca să te pui la curent.

Fără să scoată un cuvânt, Brodie se așează mașinal pe taburetul înalt din fața pupitrului; registrul deschis îi apărea ca o imensă pată albă. Nu vedea cifrele cu care avea să se ocupe de acum înainte și nu simțea privirile celor doi tineri tăcuți, care-l fixau cu o ciudată rezervă. Era funcționar de birou! Un funcționar plătit cu cincizeci de șilingi pe săptămână! Cugetul lui se zbătea împotriva acestui adevăr de netăgăduit fără a putea să i se sustragă. Dar nu! Nu avea să îndure această înjosire! În clipa când va ieși de aici, se va înfunda undeva, oriunde, și va bea, va bea până ce avea să uite această umilire, să se cufunde în uitare până când amintirea ei va deveni un coșmar ridicol. Cât spusese acela? O jumătate de ceas până la semnalul sirenei! Da, putea să aștepte până atunci! Va petrece acest scurt răstimp în rușinoasa servitute, apoi va fi iarăși liber. Un fior păru să-l străbată când apucă orbește un condei și-l muie în călimară.

• CARTEA A TREIA •

1.

— Nu pot să cred că ele poartă așa ceva acolo, chiar dacă pielea lor e neagră! spuse Nancy chicotind. Râzi de mine!

Așezată pe masa din bucătărie, îl privea provocator pe Matt, cu capul lăsat într-o parte, în timp ce-și legăna picioarele expuse cu dărnicie, spre a-și sublinia mai bine reflecția.

— E absolut adevărat, răspunse el cu însuflețire, stând rezemat de bufet într-o poză elegantă și aruncându-i o otheadă seducătoare. Te asigur că așa se îmbracă doamnele indigene, cum binevoiești să le spui.

— Aiurea! făcu ea ștregărește. Prea știi multe! Ai să-mi spui poate și că maimuțele poartă pantaloni în India.

La această glumă, pufniră deodată într-un râs zgomotos, simțind că se amuză de minune împreună. Erau încântați amândoi: ea, de a întrerupe monotonia unei dimineți deșarte și de a mai avea parte și de altceva decât de compania sumbră și ursuză a lui Brodie; el, de a-și putea pune în valoare, în această conversație, calitățile lui mondene – aproape ca și cum dânsa ar fi stat așezată în fața tejghelei sclipitoare a unui bar, iar el și-ar fi încercat farmececele asupra ei.

— Ești un mare palavragiu, reluă ea pe un ton muștrător, dar care totodată îi dădea ghes. După ce mi-ai povestit că negrii ăia mestecă nuci roșii ca sângele și-și curăță dinții cu o bucată de lemn, ai să vrei să mă faci să cred că se piaptănă cu piciorul unui scaun, la fel ca Dan, piticul acela caraghios. Râseră iarăși la unison, după care ea, îndreptându-se cu afectată decență, urmă: Dar nu am nimic împotriva unor asemenea basme. Numai când începi cu glumele dumitale scârboase, zău că mă faci să roșesc! Îți vine ușor cu o biată față nevinovată ca mine, care n-a fost niciodată în străinătate, dumitale, care ai fost prin țări atât de minunate și de interesante! Ia mai povestește-mi ceva!

— Dar parcă spuneai că nu mai vrei să auzi nimic? o tachină.

Ea strâmbă buzele ei roșii cu un aer bosumflat.

— Știi foarte bine ce vreau să zic, Matt. Îmi place să aud despre lucrurile acelea curioase pe care le-ai văzut acolo. Lasă cucoanele deoparte. Dacă-ș fi fost prin locurile acelea, nu te-aș fi lăsat nici măcar să te uiți la ele.

Povestește-mi despre flori, despre păsările și fiarele acelea frumoase și pestrițe, despre papagali, leoparzi, tigri. Vreau să-mi vorbești despre bazare, despre temple, despre statuile de aur și de fildeș... despre astea mi-ar plăcea să aud întruna.

— Cred că nu e altă fată mai pricepută să te îmboldească la treaba asta, răspunse el. Nu e chip ca omul să te mulțumească. Despre ce era vorba înainte să mă întrebii despre... despre ceea ce nu-mi dai voie să spun? rânji el. A, îmi aduc aminte acum: vorbeam despre vacile sacre. Da! Poate că n-ai să mă crezi, Nancy, dar vaca e un animal sfânt pentru milioane de oameni în India. Au așezat chipuri de vaci peste tot, iar pe străzile din cartierele de indigeni poți vedea rătăcind niște vaci mari și grase, cu flori prinse de coarne și ghirlande de gălbenele după gât, care își bagă nasul în toate părțile, ca și cum totul ar fi al lor; în case, în tabere, ceva asemănător dughenelor de la noi, fără ca nimeni să le spună „nu”. Am văzut odată cum una din vitele acelea s-a oprit în fața unui stand de fructe și zarzavaturi și, înainte să poți spune „pâs”, ea îl curățase de la un capăt la altul, omul căruia îi aparținea taraba fiind nevoit să stea liniștit și s-o privească, în timp ce-i înghițea toată marfa; iar când vaca isprăvi, nu-i rămase altceva de făcut decât să se închine scurt la ea și să-i atârne în jurul gâtului florile ce rămăseseră.

— Nu mai spune! exclamă ea cu ochii holbați de uimire. Ciudat lucru mai e și ăsta... ca oamenii să se închine la un animal ca vaca!

— Firește că sunt tot felul de vaci, Nancy, răspunse Matt, făcându-i cu ochiul; continuă însă imediat, pe un ton mai serios: Da! Dar ceea ce-ți spun nu e încă nimic. Nu pot să-ți descriu tot ce am văzut. Trebuie să călătorești ca să poți gusta priveliștile minunate la care altminteri n-ai fi în stare nici să vizezi. Mai există și alte țări, și mai frumoase decât India, crede-mă, țări cu o climă mai dulce, cu mai puțini țăntari și cu tot atâta libertate.

Nancy îl măsura îngândurată, în timp ce el, răpit de propriul său entuziasm, continua să dea din gură. Observând silueta lui zveltă în frumosul costum cafeniu, aspectul îngrijit și atrăgător al exteriorului său, fața lui palidă și slabă, dar nu neplăcută, era uimită că fusese în stare să fugă de el, așa cum făcuse la prima lor întâlnire. În timpul celor șase săptămâni ce se scurseseră de la înmormântarea doamnei Brodie – când fusese instalată oficial ca menajeră a casei – ajunsese treptat să-l privească cu ochi buni pe Matthew, să-l apere împotriva tatălui său, să-i caute conversația, care era mai distractivă decât tăcerea apăsătoare și monosilabele chinuite ale bărbatului mai bătrân.

— Văd că nu mă asculți deloc, ștrengăriță mică ce ești! strigă deodată. La ce bun să-ți tocești limba și să-ți epuizezi cele mai frumoase adjective, dacă

drăguța fată nu-ți dă atenție? Și unde mai pui că dumneata mi-ai cerut să-ți vorbesc despre toate astea!

— Atunci mă găsești drăguță, Matt? răspunse ea, continuând să se uite la el cu un aer visător, dar dând privirii ei o expresie mai seducătoare și luând o poză mai îndrăzneță și mai provocatoare.

— Desigur, Nancy! rosti cu aprindere și cu o sclipire în ochi. Ești frumoasă ca un tablou! E o plăcere să te aibă omul în casă. Am fost totdeauna de părerea asta, de când te-am văzut.

— Da, continuă ea îngândurată, te-ai purtat teribil de urât când m-ai văzut pentru prima oară, dar de atunci manierele dumitale s-au îndreptat extraordinar de mult. De fapt, când am venit aici, începusem să cred că ți-e frică să vorbești cu mine, dar văd că toate astea au trecut și, zău, nu-mi pare rău, cu toate că mă întreb ce-ar spune tatăl dumitale de această schimbare, dac-ar bănu-i-o.

Matt se îndreptă de mijloc, pregătindu-se parcă să se apropie de ea; dar la auzul ultimelor ei cuvinte, licărirea din ochii lui se stinse brusc; se rezemă din nou de bufet, cu corpul destins, și răspunse posac:

— Nu înțeleg ce poate găsi o ființă tânără ca dumneata la un om bătrân ca el, cu firea lui acră și arțăgoasă. Nu face de dumneata; un bărbat mai tânăr ți s-ar potrivi mai bine.

— Da, Matt, însă are totuși putere în el, răspunse ea meditănd, dar continuând să-l ațâțe cu privirea, și îmi place să văd puterea asta prăbușindu-se în fața mea. După întorsătura pe care au luat-o lucrurile, aș putea să fac din el ce vreau. Dar nu uita, adăugă ea, schimbându-și atitudinea și lăsându-și brusc capul pe spate, că nu sunt aici decât o menajeră.

— Da, strigă el cu amărăciune, ai o poziție splendidă! Te-ai cuibărit bine aici!

— Și dumneata nu? ripostă ea cu îndrăzneală. Nu te simți chiar așa de rău aici, cu toate discursurile dumitale frumoase despre situațiile minunate pe care ai să ți le găsești în străinătate.

— Hoțo! spuse el râzând cu poftă. Nu pot decât să admir limba dumitale ascuțită. Ai putea să dai gata orice bărbat cu ea dac-ai vrea.

— Ba bine că nu, răspunse fata cu înțeleș, și încă foarte repede!

Cum îi mai aprindea sângele cocheta aceasta îndrăcită, care era tabu pentru el, un fruct oprit, bunul exclusiv al tatălui său!

— Știi tot atât de bine ca și mine, Nancy, răspunse Matt cu seriozitate, că nu e decât o chestiune de timp ca să găsesc ceva: vreo șase firme și-au notat numele meu, și primul lor post liber îmi va fi oferit mie. N-aș putea să-mi petrec restul vieții în colțișorul ăsta infect. Acum, de când mama a murit,

nimic nu mă poate reține aici. Dar trebuie să-ți spun deschis că-mi va veni greu să te părăsesc.

— Am să-ți dau mai multă crezare, Matt, când ai să-ți obții postul, ripostă ea înțepător. Dar n-ar trebui să-l lași pe bătrân să te țină atât de mult sub călcâiul lui. Împotrivește-te! Încrede-te mai mult în puterile dumitale! Ceea ce-ți trebuie, sunt sigură, este o femeie cu un cap sănătos, care să-ți întărească șira spinării și să te învețe cum să-i ții piept.

— Am să-mi iau eu revanșa împotriva lui, declară el îmbufnat. O să-mi vină și mie odată apa la moară și am să-l pun să plătească pentru tot ce mi-a făcut – se opri o clipă și adăugă apoi cu aer virtuos –, da, și pentru tot ce a avut de suferit, din partea lui, biata mea mamă. De altfel, e pe cale să se distrugă singur cu băutura.

Nancy nu răspunse nimic, ci aruncându-și capul înapoi; se uită în tavan cu un aer meditativ, etalând faimoasa curbă a gâtului ei alb și, lăsându-se grațios pe spate, făcu rochia să i se ridice până la genunchi.

— Ascultă-mă pe mine, îți bați joc de dumneata irosindu-ți tinerețea cu el –, continuă Matt cu înfocare. Nu e decât o brută mătăhăloasă, înfumurată și ursuză. Uită-te la ce face cu Nessie, cum o chinuiește cu lecțiile acelea. Uită-te la ce a făcut Mamei! Nu e demn de dumneata. Nu-ți dai seama de asta?

— Nu-ți fie teamă, Matt, îi răspunse, cuprinsă de o veselie ascunsă, am eu grijă de mine. Mă gândesc doar la un lucru sau două, pe care le știu numai eu. Un secret între Nancy și mine, șopti ea seducător.

— Și care e acela? strigă cu înflăcărare, ațâțat de atitudinea ei.

— Am să-ți spun într-o zi dacă ești cuminte.

— Spune-mi acum! stăruie el.

Ea însă, refuzând să-l lămurească și aruncându-și repede ochii la pendulă, îi răspunse:

— Sst! Mă gândeam doar că e timpul să gătesc ceva pentru masă. Nu trebuie să-mi pierd din vedere îndatoririle oficiale; dac-aș uita pentru ce mă aflu aici, m-aș trezi dată afară. Bănuiesc că dejunezi, ca de obicei, în oraș.

Se uită și el la ceas spre a evalua cât timp îi mai rămânea ca să dispară din casă fără a se întâlni cu tată-său; politica pe care o adoptase de la moartea Mamei era de a-l ocoli cât mai mult.

— Da, ies. Știi că mâncarea mi se oprește în gât când stau la aceeași masă cu el; nu că mi-ar fi frică de el, căci e atât de schimbat, încât nu mai scoate o vorbă, dar cu cât ne ferim unul de altul, cu atât e mai bine pentru amândoi. E o simplă chestiune de bun-simț din partea mea.

În timp ce își schimba poziția, căutând să pară cât mai nepăsător și mai independent, ea își puse mâinile după ceafă, de parcă ar fi vrut să-și

împiedice capul să cadă pe spate, continuând să-i arunce lui Matt un zâmbet imperceptibil și enigmatic.

— Vino puțin încoace, Matt, murmură ea în sfârșit.

El o privi cu îndoială, apropiindu-se de masa pe care ședea. Umbla atât de încet, încât ea îl îndemnă:

— Mai aproape, omule, mai aproape! Doar n-am să te mușc.

Nu s-ar fi dat în lături de a suferi o pedeapsă atât de plăcută, își zicea el, aruncând o privire asupra dinților ei, ce străluceau, albi și regulați între buzele roșii și zâmbitoare, care, pe măsură ce se apropia de ea, contrastau mai viu cu albeața tenului ei.

— Așa e ceva mai bine, zise Nancy în sfârșit, e o dovadă de mai mult curaj. Ți dai seama, Matt, ce om prost și lipsit de bun-simț e tatăl dumitale, că lasă doi oameni tineri ca noi să rămână împreună, cu atâta timp liber la dispoziție, în casa asta plicticoasă? Dacă ar fi avut doar un grăunte de minte ca să se gândească la treaba asta, n-ar fi permis-o niciodată. N-am ieșit din casă de nu știu câte zile decât pentru cumpărături, și nici nu i-ar trece prin gând să ducă o fată ca mine să se distreze puțin. Acum ascultă. Măine e un concert în sala primăriei, Matt, șopti, ridicând ispititor genele ei negre. Ce-ai zice dacă-am da amândoi o raită acolo? Nu o să afle niciodată ceva despre asta și, pe deasupra, am să găsesc eu mijlocul să-i storc banii pentru biletele noastre.

Matt o privea fascinat, fără a se gândi la vorbele ei, pe care abia dacă le auzise, ci observând doar cum sânii ei tari se ridicau elocvent către el și cum – de altfel nu era singurul care văzuse aceasta – pistruii ei fini și aurii îi presărau nasul mic și drept, întinzându-se până la linia, delicat arcuită, a buzei de sus. Știa acum că o dorea, deși se temea să se apropie de dânsa; și în timp ce-și adâncea privirea în ochii ei întunecați, o licărire abia ascunsă în fundul lor îl împinse la o acțiune bruscă, impetuoasă, făcându-l să exclame fără voce:

— O, Nancy, ești o diavoliță; ce bine știi să atragi un bărbat!

O clipă, privirea ei își pierde expresia seducătoare, căreia îi luă locul un aer de măgulită mulțumire de sine.

— Încep și eu să-mi dau seama acum, murmură, și viitorul bărbat care mă va dori nu mă va avea pe nimic. Îndată după aceea, schimbându-și glasul, continuă pe un ton dulce: Dar cum rămâne cu concertul, Matt? Cântă familia McKelvie... sunt admirabili. Mor după o mică distracție. Ne-am simți minunat unul lângă altul la un asemenea concert. Ne-am amuzat totdeauna bine împreună, și asta ne va înveseli pe amândoi. Haide, Matt, vrei să mă duci acolo?

Simți respirația ei mângâindu-i fața într-o caldă intimitate și roști zăpăcit și stângaci:

— Bine, Nancy! Am să te duc! Tot ce vrei... ajunge să-mi spui un cuvânt!

Un zâmbet îl răsplăti. Ea sări cu suplețe de pe masă și-i atinse ușor obrazul cu vârful degetelor.

— Așadar, ne-am înțeleș! strigă ea cu veselie. Ne vom distra ca niciodată, sunt sigură! Lasă totul în grija mea, biletele și așa mai departe. Ne putem întâlni la intrare, dar o să trebuiască să mă însoțești la înapoiere pe strada asta lungă și întunecoasă, adăugă ea în chip prefăcut. Mi-e frică să mă întorc singură. Aș putea avea nevoie de ocrotirea dumată. Ridicându-și apoi repede ochii, exclamă: Păcatele mele! Uită-te la ceas! Abia de mai e timp să prăjesc cârnații. Șterge-o repede, Matt, dacă nu vrei să te ciocnești nas în nas cu namila dumată de tată! Pleacă imediat, dar întoarce-te când terenul va fi liber; ne vom înfrupta atunci din ceva bun... numai noi doi.

Îl încălzi cu o ultimă privire, iar el părăsi încăperea, fără a fi în stare să scoată un cuvânt; emoțiile ce se luptau în el îi tăiau respirația și-i făceau umbletul greoi și stângaci.

După ce plecă, ea se apucă fără nicio grabă și cu o neglijență aproape voită de pregătirile ei întârziate pentru masa de prânz. Aruncă într-o tigaie o livră de cârnați, lăsându-i pe foc în voia lor, în timp ce întindea o față de masă murdară, trântind apoi pe ea câteva farfurii în dreptul locurilor fixate și așezând fără multă grijă lângă fiecare câte un cuțit și o furculiță.

Nepăsarea cu care își îndeplinea sarcinile de menajeră contrasta izbitor cu atenția pe care o dădea ținutei ei îngrijite și cochete, scoasă și mai tare în evidență de aspectul general al bucătăriei. Stratul gros de praf de pe rafturi și de pe bordura căminului, grătarul neuns și pătat de rugină al acestuia, podeaua nespălată, plita necurățată, atmosfera vagă de dezordine și delăsare ce domnea în întreaga încăpăre deveneau explicabile în lumina atitudinii ei prezente. Aspectul interior al casei suferise o tristă schimbare din zilele când Mama fusese muștrată și insultată în chip atât de nedrept pentru neglijența ei, cu toate că străduințele ei atât de puțin apreciate menținuseră cel puțin o desăvârșită curățenie în toată casa; acum, când cârnații din tigaie împróscau, parcă în semn de protest, pereții din jur cu grăsimea lor, încăperea părea sortită unei dezolante degradări.

Deodată, în mijlocul pârâitului acestei prăjeli și prin aburul îmbibat de untură ce umplea aerul, ușa din față se auzi deschizându-se și închizându-se, sunet urmat imediat de un zgomot de pași grei și târșâiți ce străbăteau vestibulul. Deși recunoscuse mersul lui Brodie, Nancy, care nu terminase cu gătitul, nu se tulbură câtuși de puțin, ci continuă să supravegheze cu aceeași nepăsare tigaia cu cârnați. Nu era femeia care să se precipite înfrigurată cu

supe gustoase, cu cești de cafea pline până la margine sau cu ceainice de metal englezesc. Când îl auzi pe Brodie intrând greoi în bucătărie și așezându-se tăcut la masă, ea așteaptă un moment, după care exclamă cu vioiciune:

— Ai venit cam devreme azi, Brodie. Mai am mult până să fiu gata. Văzând că el nu răspundea, urmă, spunându-i cu glas tare lui, care nu se abătuse nici măcar cu o secundă de la programul lui zilnic: De câteva zile ori te întorci la ore atât de neregulate, încât nu știu exact când să te aștept, ori toate ceasornicele din casa asta a voastră nu merg bine. În sfârșit, mai așteaptă puțin; sunt gata îndată.

Brodie „așteaptă puțin”, fără a spune o vorbă. În scurtul interval de când începuse să lucreze în birourile firmei Latta & Co., se produsese la el o schimbare mai izbitoare și mai adâncă decât aceea ce se putea observa în aspectul încăperii în care ședea, dar schimbarea era de același fel. Stând pe scaun, cu ochii pironiți asupra farfuriei din fața lui, părea să se fi chircit puțin, astfel încât hainele nu i se mai potriveau, și făceau impresia că au fost croite pentru un om de altă statură, iar torsul lui drept și vânjos, cu pieptul bombat în chip agresiv, se încovoiasc ușor, dar vizibil. Trăsăturile feței, mai înainte aspre, deveniseră posomorâte, privirea lui nu mai era sfredelitoare, ci fixă și îngândurată, ochii împânziți de mici firișoare de sânge, în timp ce pe obrazul lui se întindea de asemenea o rețea fină de vinișoare roșii. Buzele îi erau uscate și strânse, tâmpilele, și de fapt și obrajii, slabi și ușor scobiți, iar pe frunte încruntătura dintre sprâncene i se adâncise, ca un semn aplicat cu fierul roșu. S-ar fi zis că liniile ferme ale corpului acestui om se estompaseră, că trăsăturile lui, dăltuite parcă în piatră, fuseseră roase, că întreaga activitate a ființei lui fusese subminată de acțiunea corozivă a unui straniu acid răspândit în sângele lui.

Când Nancy intră aducând farfuria cu cârnați, el își ridică repede privirea, atras de ochii ei, ca de un magnet; când însă ea îi puse în față farfuria, Brodie se uită la ea, spunând cu o voce răgușită, care suna oarecum ca un instrument dezacordat:

— Nu mi-ai gătit o supă azi, Nancy?

— Nu, răspunse scurt, nu ți-am gătit.

— Mi-ar fi plăcut puțină supă de carne, zise el cu o umbră de nemulțumire în glas. A început să fie cam răcoare afară; dar dacă n-ai făcut supă, atâta pagubă. Unde sunt însă cartofii?

— N-am avut timp azi să-ți gătesc cartofi. Nu mi-am văzut capul de atâta treabă. Nu poți să-mi ceri să fac totul în fiecare zi și n-am fost niciodată obișnuită să-mi bag mâinile în apă rece și murdară ca să curăț cartofi. Te mulțumeai și cu o masă mai simplă decât asta când veneai să mă vezi la

„Pajura Wintonului”, și doar nu ești într-o situație mai grozavă acum. Mănâncă asta, omule, și nu te mai plânge!

Se uită la ea cu ochii mari, mișcă din buze, gata să-i trântească un răspuns furios, dar reuși să se stăpânească, se servi de pe farfuria cu cârnați, își luă o bucată de pâine și se apucă să mănânce. Nancy rămase un moment lângă el, cu mâinile în șolduri, atingându-l ușor cu corpul ei, plină de conștiința puterii pe care o avea asupra lui; apoi, când bunica Brodie intră în cameră, ea dispăru în oficiu.

Bătrâna se apropie de masă cu o expresie aiurită în obrazul galben și stafidit, și, așezându-se pe scaun, murmură ca pentru sine: „Țțț, iarăși fleacurile astea!” La aceste cuvinte abia perceptibile, Brodie își întoarse capul și rânjindu-se la ea, ca altădată, mârâi:

— Dar ce cusur au cârnații ăștia? Dacă nu-ți convine o mâncare simplă, cinstită, n-ai decât să te muți la azil, iar dacă-ți convine, ține-ți gura asta spurcată.

Față de aceste vorbe, dar mai ales de privirea care le însoțea, ea se retrase în găoacea ei și începu să se servească cu mâinile tremurătoare, dar fără mult zel, din mâncarea de care se plânsese cu atâta imprudență. Minte ei îmbătrânită și confuză nu mai era în stare să înțeleagă pe deplin dedesubtul schimbărilor ce se petreceau în jurul ei, reținând numai faptul că nu mai era la largul ei, că i se serveau mese frugale și fără niciun gust; și în timp ce fălcile ei slabe mestecau încet și cu dezgust, își manifesta nemulțumirea îndreptând scurte priviri iritate înspre ființa ce stătea ascunsă în încăperea de alături.

După câteva minute, în cursul cărora amândoi mâncaseră în tăcere, Brodie se opri deodată din mestecatul lui plictisit și își ridică puțin capul, trăgând cu urechea la un ușor zgomot de pași ce venea de la intrare; își aținti privirea asupra ușii dinspre vestibul pândind nerăbdător sosirea lui Nessie. Ea intră imediat și Brodie, reapucându-se mecanic să mănânce, îi urmări din ochi toate mișcările. Trăgându-și de pe bărbie panglicuța de elastic, își scoase pălăria simplă de pai și o aruncă pe canapea, își dezbracă jacheta de șeviot albastru punând-o lângă pălărie, își scutură părul bălai și se așază pe scaunul ei de lângă Brodie. Se lăsă moale pe spate și examinează masa cu un vag aer de țâfnă copilărească, fără a spune nimic, dar simțind pe ascuns că vederea unturii răcite din fața ei îi tăiasse și puțină poftă de mâncare pe care o avusese și că, deși ar fi mâncat poate, chiar cu plăcere, puțină friptură tocată, gătită înăbușit, sau chiar un cotlet de miel, însăși ideea hranei îi făcea silă acum. Avea cincisprezece ani și intrase în acea perioadă a vieții în care corpul ei, care înmugurea și se dezvolta, cerea o îngrijire deosebită, un regim mai bine ales; și deși nu-și dădea seama de nimic din toate acestea, ea

simțea instinctiv, în timp ce capul îi vâjâia puțin – început al unei indispoziții semnificative – că era o mare nedreptate să i se ofere o asemenea mâncare.

Văzând că rămâne nemișcată, Brodie, care de la sosirea ei o observase neîncetat, îi spuse cu o expresie neschimbată, dar cu o voce căreia se silea să-i dea un ton ușor și persuasiv:

— Hai, Nessie, draga mea, ia-ți masa! Nu aștepta să se răcească. O fetișcană ca tine ar trebui să aibă o foame de lup și să se arunce asupra mâncării ca și cum ar vrea să înghită tot.

La vorbele lui, ea se trezi din reverie și le dădu îndată ascultare, murmurând ca explicație, aproape scuzându-se:

— Mă doare capul, tată, aici, în dreptul frunții, parc-ar fi strânsă cu o curea. Și arată cu un gest apatic locul.

— Haide, haide Nessie, zise el cu glas scăzut, așa ca să nu fie auzit în oficiu. Prea vorbești mult de această durere de cap. Dacă ai să tot strigi „lupul, lupul”, nu o să te credem nici atunci când o să te muște cu adevărat. Cât timp nu simți cureaua lovindu-te pe palmă²⁹, n-ar trebui să te ocupi de cea din jurul capului.

— Dar îmi strânge uneori așa de tare fruntea, ca un cerc de fier! murmură ea cu glas dulce.

— Ei-ei-ei, ceea ce importă e creierul din spatele ei, nu fruntea, fetița mea. Ar trebui să fii recunoscătoare că ești atât de bine dotată în privința asta. Apoi, când Nessie începu să mănânce cu indiferență, el o aprobă cu entuziasm: Așa te vreau! Nu poți lucra fără să te hrănești. Îndoapă-te cu tot ce ai aici. Munca asta grea ar trebui să dea o poftă de mâncare formidabilă unei fete tinere ca tine; și foamea e cel mai bun bucătar. Deodată aruncă o privire pizmașă spre mama lui, adăugând cu asprime: Îmi pare bine că nu ești atât de dificilă și de pretențioasă ca unele persoane.

Nessie, mulțumită că-i făcea plăcere și sensibilă la elogiile lui, își îndoii eforturile trăgănate de a înghiți, uitându-se însă din când în când la el cu un aer temător, în timp ce Brodie urma, pierzându-se în amintiri:

— Când eram de vârsta ta, Nessie, aș fi fost în stare să mănânc un bou întreg, atunci când mă întorceam în goană de pe câmp. Eram un flăcău zdravăn și călit, da, și mâncam cu poftă orice mi se dădea, dar nu-mi era niciodată de-ajuns. Nu! Nu! Nu o duceam pe atunci așa cum o duci tu, Nessie! N-am avut norocul tău! Spune-mi, șopti el pe un ton confidențial, cum ți-a mers azi?

— Destul de bine – răspunse ea mașinal.

²⁹ În Anglia și Scoția se practica la acea epocă – și se practică pe alocuri și azi – bătaia în școli pentru greșeli grave.

— Tot mai ești prima în clasă? stăruie el.

— O, tată, protestă ea, am obosit explicându-ți că nu se mai procedează așa acum! Ți-am spus de nu știu câte ori, de trei luni încoace, că totul se judecă după examenele trimestriale. Și cu o ușoară nuanță de vanitate în glas, adăugă: Îți dai seama, desigur, că am trecut de stadiul ăla!

— Firește, firește! se grăbi el să răspundă. Uitasem că o fată atât de mare și de savantă ca tine nu trebuie plictisită cu asemenea întrebări copilărești. Bineînțeles că grija noastră, a ta și a mea, trebuie să fie acum examenele. Se întrerupse o clipă, întrebând apoi iscoditor: Și cât mai avem până la cel mare?

— Vreo șase luni, mi se pare, răspunse fără entuziasm, continuând să mănânce, palidă în obraz.

— Perfect, replică el, n-avem prea mult de așteptat, și totuși destulă vreme ca să te poți pregăti. Cel puțin nu poți spune că n-ai fost prevenită. Și șoptind încet, încet încât abia de se putea auzi, adăugă: Da, am să te fac să te ții bine de treaba asta, tu și cu mine vom câștiga premiul Latta.

În momentul acesta, bunica Brodie, care rămăsese pe locul ei, în așteptarea unui al doilea fel și care, neatentă la conversație, fusese cât pe-acum să întrebe: „Dar altceva nu vine?” sau „Asta-i tot ce avem?” – însă nu avusese totuși curajul s-o facă – renunță, în sfârșit, la orice speranță; înăbușind un suspin resemnat, ea își împinse scaunul înapoi, se ridică țeapănă și, târșâind picioarele, ieși decepționată din bucătărie. Pe când trecea pe ușă, își aminti cu mâhnire că nu-i rămânea nicio consolare, că în refugiul din camera ei nu o așteptau decât două cutii de tablă goale, care proclamau fără glas îndelungata lipsă a biscuiților și pătrățelelor de turtă dulce, atât de apreciate de ea.

Adâncit în contemplarea fiicei lui, Brodie nici nu observă plecarea mamei sale și spuse pe un ton aproape lingușitor:

— N-ai nicio veste nouă să-mi dai, Nessie? Nu se poate să nu ți se fi spus ceva. Nu ți-a declarat nimeni că ești o fetișcană deșteaptă? Pariez că ai luat note excepțional de bune pentru lecțiile făcute acasă! Părea să o implore să-l informeze despre vreo laudă, despre vreo apreciere măgulitoare de care avusese parte fiica lui James Brodie. Și când ea făcu semn din cap că nu, privirea lui se întunecă la un gând ce-i fulgeră prin minte, și izbucni cu vehemență: Sper că vreuna din cățelele acelea tinere nu s-a legat iarăși de tată-tău! Cum? Îmi închipui că trag cu urechea la bârfelile pe care pușlamalele lor de părinți sunt în stare să le răspândească pe socoteala mea; dar dacă vin la tine vorbe de astea, să-mi dai de veste. Și să nu le crezi! Ține capul sus, sus de tot! Adu-ți aminte cine ești – o Brodie – și cere să ți se dea ceea ce ți se cuvine. Arată-le ce înseamnă asta, da. Ai să le-o arăți, de altfel,

fata mea, când ai să înhați premiul Latta de sub botul lor răpciugos. Se opri câteva clipe, spunându-i apoi cu o zvâcnire în obraz: Secătura de băiat a lui Grierson ți-a mai făcut vreuna din remarcile lui viclene?

Ea se trase înapoi, speriată, și exclamă:

— Nu, nu, tată! Nimeni nu mi-a spus nimic! Toată lumea se poartă cu mine cum nu se poate mai bine. Doamna Paxton mi-a dat o bucată de ciocolată când m-a întâlnit pe stradă.

— Adevărat? Șovăi, rumegând această veste; ea păru să-i displace, căci strigă cu un rânjet: Ei bine, data viitoare să-i spui să-și păstreze pentru ea frumoasele ei cadouri. Avem tot ce ne trebuie. Dacă ți-e dor de dulciuri, pofticioaso, nu puteai să mă rogi pe mine? Nu-ți dai seama că toate gurile rele din oraș se folosesc de orice prilej ca să ne ponegrească? „Nu are nici bani ca să-i ia fetei lui câteva dulciuri!” Iată ce vor să spună mâine, iar când povestea o să ajungă până la Răscruce, vor născoci chiar că te las să mori de foame. Iritarea lui creștea din ce în ce și, înfierbântându-se la culme, strigă: Eh, trebuia să ai mai multă minte! Toți sunt împotriva noastră. Asta-i moda azi. Dar puțin îmi pasă. Lasă-i să mă împroaște cu noroi cât or vrea. Lasă-i să-și ridice cu toții mâna contra mea, tot am să înving, în ciuda lor!

Ajuns la capăt, își ridică furios privirea și văzu deodată că Nancy intrase în odaie și-l observa pe sub sprâncenele ridicate, cu un aer critic și puțin ironic. Imediat el se dezumflă și, parcă prins asupra unei fapte de neiertat, își lăsă capul în jos, în vreme ce ca spunea:

— Ce înseamnă zarva asta? Credeam că cineva a fost apucat de un acces de nebunie, auzindu-te urlând așa. Și cum Brodie nu răspundea, i se adresă lui Nessie: Din ce s-a înfuriat în halul ăsta? Sper că nu avea nimic cu tine, puicuța mea.

De la intrarea lui Nancy în bucătărie, o vagă stinghereală pusese stăpânire pe Nessie, și acum obrazul ei, care la început pălise, se înroși violent. Răspunse încurcată, cu glas scăzut:

— O, nu! N-a fost nimic... nimic de felul ăsta.

— Îmi pare bine că mi-o spui, zise Nancy. Toate răcnetele astea erau în stare să te asurzească. Îmi țiue și acum urechile.

Își aruncă ochii împrejur cu un aer de dezaprobare și era gata să se retragă, când Brodie, uitându-se pieziș la Nessie și silindu-se să adopte un ton indiferent, îi spuse acesteia:

— Dacă ai isprăvit cu masa, Nessie, repede-te afară și așteaptă-mă la poartă. Termin și eu într-un minut și vom face drumul împreună.

După ce fiica lui se sculă de la masă, își luă lucrurile de pe canapea și ieși jenată din odaie, fără a scoate un cuvânt, el își întoarse capul, pe care tot îl

mai ținea plecat, își ridică pe sub sprâncene ochii spre Nancy și, privind-o intens și absorbit, îi spuse:

— Stai jos un minut, femeie. Nu te-am văzut în tot timpul mesei. Nu trebuie să te superi de mica mea ieșire. Ar trebui să-mi cunoști acum felul de a fi. M-am pierdut doar o clipă cu firea.

Pe când Nancy se așeza cu nepăsare pe scaunul lăsat liber de Nessie, Brodie o sorbea din ochi cu o mulțumire care dezvăluia, mai grăitor decât cuvintele, cât de mult ajunsese să fie stăpânit de ea. Rămas atâta vreme fără o femeie tânără și plină de viață în casa lui, stânjenit în chip atât de penibil de faptul că avusese lângă sine o soție îmbătrânită și care nu mai era bună de nimic pentru el, făptura aceasta sănătoasă, tânără, cu carnația albă, îi intrase în sânge ca o febră care crește și, satisfăcându-i instinctele violente și îndelung înăbușite, făcuse din el aproape sclavul ei.

— Nu ne-ai dat budincă la masă, Nancy, urmă el, apucând-o stângaci de mână cu laba lui enormă. N-ai vrea să-mi dai ceva în schimb... doar o sărutare? N-o să te doară, iar pentru mine e un lucru mai dulce decât orice mi-ai găti.

— Ah, Brodie! Nu aud de la tine decât asta, răspunse, aruncându-și capul pe spate. Nu poți să te gândești o dată și la altceva, ca să mai variezi? Uiți că ești o namilă de om, iar eu o fată plăpândă, care trebuie menajată. În ciuda înțelesului muștrător al acestor cuvinte, ea le dădu o inflexiune ațâțătoare, care-l făcu să-i strângă mai tare degetele în mâna lui.

— Îmi pare rău că te-am bruscăt, micuța mea. N-am făcut-o cu intenție. Vino să te așezi mai aproape de mine. Hai vino!

— Cum, țipă, în plină zi! Trebuie să fii nebun, Brodie! Și încă după o astfel de noapte, colosule! Ai să faci o umbră din mine! Nu, nu! Pe mine n-ai să mă dai gata ca pe cealaltă!

Era departe de a arăta ca o umbră, cu obrajii ei durdulii și formele pline, care deveniseră mai coapte și mai rotunde de pe urma celor șase luni de viață ușoară și nepăsătoare. Privindu-l acum pe Brodie, pe deplin conștientă că-l avea cu totul în mână, își dădu seama că dominația lui asupra ei slăbea, că forța stranie care o atrăsese în el era șubrezită de băutură și de îmbrățișările ei, că el nu mai dispunea de bani destui spre a-i satisface capriciile, că arăta bătrân și ursuz și nu era potrivit pentru ea. Cu un tainic dispreț, ea reluă firul, spunându-i încet și calculat:

— Aș putea totuși să te sărut. Înțelege-mă bine: aș putea. Dar ce mi-ai da în schimb?

— Nu ți-am dat destul, femeie? răspunse posac. Ai aceeași locuință și mâncare ca și mine și am vândut o mulțime de lucruri din casă ca să-ți satisfac toanele. Nu-mi cere imposibilul, Nancy!

— Haide, haide, dacă te-ar auzi cineva, ar putea crede că mi-ai dat o avere! strigă ea capricios. Ca și cum n-aș fi meritat! Nu-ți cer să mai vinzi vreun ac de cravată, vreun lanț de ceas sau vreun tablou. Vreau numai să-mi dai câțiva șilingi ca să pot merge mâine s-o vizitez pe mătușa mea Annie la Overton. Dă-mi cinci șilingi și-ți dau o guriță.

Brodie făcu o mutră supărată.

— Iarăși ieși mâine? Pleci și mă lași singur! Când te întorci?

— Dac-ar fi după tine, omule, m-ai lega de piciorul mesei. Dar nu sunt sclava ta, dragul meu, îți sunt doar menajeră.

I-o trăsesse, își spunea ea, era o aluzie directă la faptul că el nu-i propusese niciodată s-o ia de nevastă.

— N-am să lipsesc toată noaptea. Mă întorc pe la ora zece. Dă-mi banii aceia și, dacă te porți cumsecade, am să fiu mai drăguță cu tine decât meriți.

Sub puterea privirii ei, Brodie își puse mâna în buzunar, în care nu simți ca odinioară un pumn de sovereigni de aur, ci doar câteva monede prăpădite, printre care căută suma cerută de ea.

— Ține atunci, zise el în sfârșit, întinzându-i banii. Nu-mi vine la îndemână, dar știi bine că nu pot să-ți refuz nimic.

Ea sări în sus, ținând triumfător banii în mână și era gata s-o șteargă cu ei, când, sculându-se la rândul lui, o prinse de braț și strigă:

— Cum rămâne cu tocmeala noastră? Ai uitat de ea? Nu ții deloc la mine?

Ea își stăpâni imediat explozia de bucurie, ridică obrazul spre el, deschise ochii mari și, uitându-se la dânsul cu o naivitate prefăcută, murmură:

— Firește că țin la tine! Crezi că altminteri aș sta aici? N-ar trebui să-ți bagi în cap asemenea idei curioase. Numai nebunii vorbesc așa! Ai să pretinzi în curând că vreau să te părăsesc.

— Nu, n-am să te las să faci asta! răspunse, strângând-o cu putere în brațe. În timp ce ținea trupul ei fragil, care nu opunea rezistență lipit de trunchiul lui enorm, simțea că acesta este balsamul pentru orgoliul lui rănit, uitarea umilințelor sale, ea însă, cu obrazul pe pieptul lui, se uita în altă parte, gândind cât de ridicole îi apăreau acum credulitatea și îngâmfarea lui, ce dor îi era de un bărbat mai tânăr, mai puțin greoi, mai puțin nesățios, un bărbat care s-o ia de nevastă. Ce-i fi având în tine, fată, că simt aproape cum îmi plesnește inima când te țin așa lângă mine? spuse el cu glas sugrumat, fără a-și slăbi strânsoarea. Am impresia că nu mai există nimic în jurul meu afară de tine. Aș vrea ca clipele astea să dureze o veșnicie.

Un zâmbet vag jucă pe obrazul pitit al lui Nancy, și-i răspunse:

— Și de ce n-ar dura? Ai început, poate, să te sature de mine?

— Ferească Dumnezeu! Îmi plac mai mult ca oricând. Apoi, după o scurtă pauză, el exclamă deodată: Mi se pare că nu ți-a fost poftă doar de bani, Nancy? Nu?

Ea își ridică fața spre el cu un aer indignat, profitând de ocazie ca să se elibereze din brațele lui.

— Cum poți spune așa ceva? Ce idei! Ți-i arunc îndată în obraz dacă nu încetezi!

— Nu, nu! protestă el repede. N-am vrut să spun nimic. Meritai acest mic cadou și am să-ți aduc sâmbătă ceva drăguț. Era ziua când își primea salariul săptămânal. Aducându-și brusc aminte de situația lui de subaltern, de schimbarea intervenită în viața lui, se întunecă din nou la față, păru să devină mai bătrân și spuse cu ochii plecați: Eh, cred că-i momentul s-o șterg. Nessie mă așteaptă. Deodată, o idee îi trecu prin gând: Dar unde-i Matt? Întrebă.

— N-aș putea să-ți spun, răspunse Nancy, înăbușind un căscat, ca și cum această întrebare ar fi lăsat-o într-adevăr indiferentă. A ieșit imediat după ce și-a luat micul dejun și cred că nu se întoarce până la cină.

Brodie se uită la ea un moment, spunând apoi încet:

— Ei bine, plec și eu.

— Bine faci! strigă ea cu veselie. Du-te și bagă de seamă să vii direct acasă de la birou. Dacă-o vedea deseară că iar ai băut, fie chiar numai un pahar, să știi că-ți arunc ceainicul în cap.

De sub sprâncenele sale stufoase, Brodie îi aruncă o privire rușinată, care distona cu fața lui brăzdată și sumbră; făcându-i un semn liniștitor din cap și strângându-o în brațe pentru ultima oară, ieși pe ușă.

În curtea din față, năpădită acum de buruieni și lipsită de ridicolul ornament pe care-l reprezenta tunul de bronz – vândut cu trei luni în urmă pe valoarea lui de metal vechi –, o găsi pe Nessie, care-l aștepta răbdătoare, rezemându-și trupul, neformat și obosit, de stâlpul grilajului de fier. Văzându-l ieșind din casă, ea se îndreptă, și amândoi porniră, fără a schimba vreun cuvânt, pe drumul lor comun până la punctul de pe Railway Road, unde căile lor se despărteau, el având să purceadă spre locul lui de muncă de la șantier, iar ea să apuce în direcția școlii. Devenise un obicei constant pentru ei să parcurgă zilnic această distanță, iar Brodie folosea regulat acest prilej ca s-o încurajeze sau s-o dojenească pe fiică-sa, împingându-o să râvnească strălucitul succes în care își puneă atâta nădejde. De astă dată însă, el nu spunea nimic; cu haina atârănând pe el ca un sac, cu pălăria lui pătrată, decolorată și neperiată, trântită pe ceafă – penibilă caricatură a aroganței lui de altădată –, umbla tăcut, mai la o parte, sprijinindu-se pe masivul lui baston de lemn de frasin, cu un aer absorbit, care o împiedica pe

Nessie să-i vorbească. De la o vreme, când se afla printre oameni, el se închidea totdeauna în sine, ținându-și capul ridicat, privind drept înaintea lui, fără a vedea pe nimeni; își crea astfel iluzia că trece pe întinse străzi pustii, unde nu-l pândeau priviri curioase și batjocoritoare, că străbate vaste singurătăți, populate numai și numai de prezența lui.

Când ajunseră la punctul de despărțire, el se opri – siluetă bizară și izbitoare – și-i spuse fetei lui:

— Du-te, Nessie, și lucrează din răputeri. Nu te lăsa. Amintește-ți ce ți-am spus totdeauna. Lucrul demn de a fi făcut merită să fie făcut bine. Trebuie să câștigi premiul Latta, asta e tot. Stai! Își băgă mâna în buzunar. Uite un peni pentru ciocolată. Și adăugă, aproape zâmbind: Mi-l poți restitui după ce câștigi bursa.

Nessie luă banul – timidă, dar recunoscătoare – și își urmă drumul spre școală, unde o așteptau trei ore de lucru într-o clasă fără aer. Dacă nu i se dăduse nimic de mâncare dimineața și doar o masă sărăcăcioasă la dejun, avea cel puțin să reziste și să se întărească pentru învățătura ei cu hrana îmbelșugată pe care o reprezenta un baton lipicios de ciocolată cu cremă de zmeură.

După ce Nessie plecă, umbra de însuflețire ce animase obrazul lui Brodie dispăru cu totul și, adunându-și puterile, el porni mai departe spre odiosul lui serviciu. Când se apropie de șantier, șovăi o clipă, dispărând apoi pe ușa „Barului montorilor”. Localul era plin de lucrători în salopete și în pantaloni de catifea vărgată, dar lui Brodie i se părea că e singur. Dădu pe gât un whisky pur, ieși apoi repede din localul acela și, strângând din buze spre a nu lăsa să scape vaporii de alcool, intră posomorât pe poarta firmei Latta & Co.

2.

În seara următoare, când Nancy plecase ca s-o viziteze pe mătușa ei de la Overton, iar Matt – ca totdeauna la ora aceea – lipsea de acasă, o sublimă și binefăcătoare atmosferă de intimitate domestică domnea în bucătăria casei Brodie. Așa i se părea cel puțin stăpânului casei, pe când ședea, picior peste picior, răsturnat în fotoliul lui, cu pipa în gură și ținând în mână un pahar plin cu whisky toddy³⁰ fierbinte, băutura lui favorită. O contempla pe Nessie, care ședea la masă, aplecată asupra lecțiilor, cu fruntea încrețită de atenție

³⁰ Whisky îndulcit cu zahăr și amestecat cu apă caldă.

și încordare. O scrută apoi pe mamă-sa, care, profitând de vremelnica absență a nesuferitei intruse, nu se retrăsese în camera ei, ci stătea ghemuită în colțul ei obișnuit, lângă focul ce pâlpâia în cămin. O ușoară rumeneală colora obrazul lui Brodie, buzele lui, care trăgeau din pipă, erau umede și pline, ochii lui, fixați acum meditativ asupra conținutului paharului ce aburea, aveau o expresie de caldă mulțumire; printr-o stranie metamorfoză, grijile lui erau date uitării, mintea fiindu-i stăpânită de fermecătorul gând că avea rara fericire de a putea petrece o seară liniștită și senină în casa lui. E adevărat că nu mai ieșea niciodată seara în oraș, în orice caz nu în afara orelor de serviciu; evita străzile și clubul, fiind de asemenea surghiunit din salonul dosnic al virtuozului Phemie; ar fi fost logic ca faptul de a putea sta tihnit la gura sobei să nu însemne pentru el un eveniment atât de extraordinar și de un farmec atât de neobișnuit. În seara aceasta însă, știind că nu avea să fie tras la răspundere de menajera lui pentru faptul că sosea cu întârziere la ceai, mai făcuse câteva popasuri în drumul său spre casă, iar acum, când câteva pahare suplimentare și gândul că altele aveau să urmeze îl îndulciseră și mai mult, și când regretul de a fi despărțit de Nancy era domolit de încântarea pe care i-o pricinuiău aceste rare clipe de libertate și de ideea că mai târziu, în cursul serii, ei doi aveau să fie iarăși împreună, fericirea sa artificială îl cuprinsese mai devreme și mai deplin decât în celelalte seri.

Văzut din fotoliul lui și prin chihlimbarul limpede al băuturii din pahar, serviciul lui de la birou devenea o sinecură, iar activitatea lui de subaltern o simplă recreație amuzantă; nu era decât o fantezie a lui să muncească în felul acesta, și nimic nu-l împiedica de a-i pune capăt după voia lui; era fericit că terminase cu magazinul, un comerț vulgar care, evident, nu fusese niciodată potrivit cu caracterul și educația lui; avea totuși să renunțe în curând la capriciul lui actual, ca să se consacre unei activități mai importante, mai remuneratoare care avea să uimească tot orașul, să-l satisfacă pe el și s-o încante pe Nancy a lui – ce femeie! Când chipul ei i se ivi în fața ochilor, bău în sănătatea ei, sperând cu ardoare că ea petrece momente plăcute la mătușa ei din Overton. Neguri trandafirilor pluteau prin încăperea murdară și neîngrijită, împrumutând o nuanță tândră perdelelor pătate, voalând dreptunghiul mai întunecat din perete, mărturia dispariției gravurii lui Bell, colorând mai viu obrajii palizi ai lui Nessie, ba chiar îndulcind expresia feței veștede și invidioase a bătrânei. Sorbind cu lăcomie o înghițitură mare, el urmări pe deasupra marginii paharului privirea pofticioasă a mamei lui și, după ce-și recâștigă răsuflarea, îi strigă, luând-o în zeflemea:

— Ai vrea să fii în locul meu, uscătură bătrână, hai? Văd în privirea ta pofticioasă că ai prefera ca băutura asta să meargă pe gâtulejul tău mai degrabă decât pe-al meu. Ei bine, află de la mine, dacă nu știai dinainte, că e un amestec minunat de whisky, zahăr după plac și apă exact cât trebuie, căci n-are prea multă în el.

Râse zgomotos de propria lui glumă, făcând-o pe Nessie să-și ridice capul cu un aer speriat. Întâlnindu-i privirea, ea își lăsă ochii în jos, în timp ce el porni să strige:

— Vezi-ți de lucru, puturoasă mică ce ești! De ce-ți pierzi vremea așa? De-aia cheltuiesc atâția bani cu învățătura ta, ca să te zgâiești la oameni, în loc să stai cu nasul în carte? Întorcându-se apoi din nou către mamă-sa, clătină solemn din cap, continuând cu volubilitate: Trebuie s-o țin din scurt! E singurul mijloc de a scoate din ea urma de lenevie pe care o are de la maică-sa. Dar las' pe mine! Am să fac din ea o savantă. Are stofă pentru asta. Trase încă o înghițitură și pufăi zgomotos din pipă.

Bătrâna îi întoarse o privire acră, uitându-se când la fața lui îmbujorată, când la paharul de whisky din mâna lui.

— Unde e aia... unde s-a dus azi? zise ea.

O privi o clipă chiorâș, izbucnind într-un hohot de râs:

— Vrei să vorbești de Nancy, vrăjitoare bătrână! Ți-a făcut și ție vreun farmec, că nu îndrăznești nici măcar să-i zici pe nume? Și după o pauză, în care își luă un aer de falsă gravitate, adăugă: Ei bine, nu-mi vine să-ți spun, dar dacă vrei neapărat să știi, s-a dus la adunarea Societății de temperanță.

Bunica îi urmări cu o privire dușmănoasă explozia de veselie și, în timp ce el se tăvălea de râs, îi răspunse cu întreaga causticitate pe care și-o putea permite:

— Nu înțeleg ce găsești de râs la asta. Dacă s-ar fi dus la aceste adunări când era mai tânără, poate că... Se opri, simțindu-i privirea îndreptată spre ea și gândindu-se că mersese poate prea departe.

— Dă-i înainte, spuse el cu răutate, isprăvește-ți fraza! Spune-ți părerea despre noi toți, până nu te răzgândești. Sunt oameni care nu pot să-ți fie pe plac niciodată. Ai fost nemulțumită de Mama, iar acum începi să te legi de Nancy a mea. Îți închipui, pesemne, că ești în stare să duci tu casa... că ai putea în felul ăsta să tragi din când în când câte o dușcă. Când mi-ai gătit ultima dată dejunul, era să mă otrăvești.

O privea amuzat de pe locul lui mai înălțat, căutând un mijloc potrivit ca să-i mai taie nasul. Deodată, îi veni o idee îndrăcit de comică, a cărei bufonerie sângeroasă îl făcu să se lovească, încântat, cu palma peste coapsă. Îl pizmuia pentru băutura lui – da, asta făcea – trăgând cu ochiul la ea, ca o pistică la o strachină cu smântână. Ei bine, avea s-o aibă, ea, care-i ponegrise

cu atâta ușurință pe alții. Pe cuvântul lui, îi va da de băut! Avea s-o îmbete, da, s-o îmbete turtă. Se gândi că avea în casă o provizie suficientă de whisky și că, în orice caz, va fi nevoie de foarte puțin ca să i se suie la cap bătrânei. Și gustând cu anticipație tot caraghioslăcul acestei farse, râse pe înfundate și se lovi din nou peste coapsă. Bravo! Ce șmecher era!

Pe urmă, oprindu-se deodată din râs, își luă o mină serioasă și, privind-o șiret printre gene cu ochii lui mici, îi spuse cu viclenie:

— Vai! Am fost nedrept cu tine vorbindu-ți în felul ăsta! Văd că te-am descurajat cu totul. Ai un aer amărât. Haide! Vrei o picătură de alcool, ca să-ți vii în fire? Și cum își ridică imediat ochii, uitându-se neîncrezător la el, îi făcu un semn afirmativ din cap și adăugă: Da, poți să mă crezi. Îți vorbesc foarte serios. De ce să beau eu, iar tu să nu capeți nimic? Du-te repede să-ți iei un pahar.

Privirea ei stinsă se luminează, dar cunoscându-i prea bine ironiile, bătrâna continuă să stea la îndoială, neîndrăznind să se miște, de teamă că o nouă explozie a râsului său batjocoritor ar putea să-i dezmință iluziile. Umezindu-și buzele cu limba, ea exclamă cu o voce tremurătoare:

— Nu-ți bați joc de mine? Spune!

Brodie clătină iarăși energic din cap, de astă dată în semn de negație, și ridicând sticla, așezată la îndemână lângă scaunul lui, o întinse îmbietor spre ea.

— Uită-te! „Roua munților” a distileriei Teacher. Fugi și ia-ți un pahar înalt!

Ea se ridică repede în picioare, de parc-ar fi pornit într-o cursă, și se repezi în oficiu. Tremura, gândindu-se la norocul ce dăduse peste dânsa, care nu sorbise o picătură din ziua înmormântării, și care chiar și atunci nu avusese parte decât de vin, iar nu de băutura aceasta veritabilă, întăritoare. Se întoarse înainte chiar ca Brodie să-și fi putut domoli noul acces de exuberantă veselie provocat de aviditatea cu care, clătinându-se ca o rață, ea alergase după paharul ce-l ținea acum întins spre el. Dar când îi turnă o cantitate bună, îi spuse pe un ton calm și binevoitor:

— La vârsta ta, omul are nevoie din când în când de o înghițitură. Vezi că-ți torn din belșug și caută să nu pui prea multă apă.

— O, nu, James, protestă ea, nu-mi da atât! Știi că nu-mi place să beau mult... doar o picătură, ca să mă apere de frig.

La ultimele ei cuvinte, o bruscă aducere aminte îi tăie buna dispoziție ca o izbitură de bici. Îi aruncă, mârâind:

— Nu pronunța cuvintele astea în fața mea! Îmi amintesc de cineva pe care nu prea pot să-l sufăr. De ce vorbești ca o ipocrită pe tonul ăsta mieros? O privi nemișcat, în timp ce ea dădea repede pe gât paharul de whisky, de

teamă să nu i-l ia. Apoi, cu un gând mai răzbunător, strigă: Haide! Mai bea puțin. Dă-ncoace paharul!

— Nu, nu! obiectă ea cu blândețe. Am băut destul. M-a încălzit bine și mi-a lăsat un gust plăcut în gură. Îți mulțumesc, dar nu mai vreau.

— Nu admit să spui nu! strigă el cu asprime. Dar cine ești tu, ca să refuzi o băutură bună? Mi-ai cerut-o și am să ți-o dau, chiar de-ar fi să ți-o torn pe gâtul ăsta bătrân! Întinde paharul, o să bem împreună.

Cu un aer mirat, ea cedă; și când Brodie îi turnă o nouă porție generoasă, ea o bău încet, savurând-o, plescăind din buze, plimbându-și licoarea pe limbă și spunând printre înghițituri:

— Țsta zic și eu whisky în lege. Ești foarte drăguț, James, că-mi dai din el. N-am băut niciodată atât. Zău, nu sunt deprinsă. Sorbi în tăcere paharul până la fund și izbucni deodată: îți lasă o aromă minunată pe limbă, nu-i așa? Mă face aproape să mă simt întinerită. Chicoti încet: Tocmai mă gândeam... Chicoti mai tare.

Auzind bâiguielile ei, îl zâmbi sinistru:

— Și la ce te gândeai, bătrâno? Spune-ne, ca să ne amuzăm și noi!

La cuvintele lui, bunica porni iarăși să rădă înfundat și, ascunzându-și fața zbârcită după mâinile ei noduroase, se lăsă pradă unei delicioase desfătări lăuntrice, descoperindu-și, în cele din urmă, cu sfială, un ochi senil, și murmurând întretăiat:

— La săpun. Mă gândeam la săpun.

— Nu mai spune! Te gândeai la săpun, o imită el. E foarte nimerit. Aveai chef să te speli? Dacă e așa, pot să te asigur că e și timpul s-o faci.

— Nu, nu, răs ea, nu e vorba de asta. Mi-am adus aminte ce făceau pe vremea mea femeile când aveau poftă de nițică băutură, fără ca bătrânul lor să afle. Se duceau la băcanul din sat și-i cereau să treacă sticla la socoteală ca săpun... auzi, săpun! Făcea un haz nespus de această nemaipomenită subtilitate și își îngropă iarăși obrazul în palme; după o clipă, își ridică însă ochii și adăugă: Nu că aș fi făcut și eu vreodată așa ceva. Nu! M-am purtat totdeauna cum trebuie și țineam casa curată fără să folosesc asemenea mijloace.

— Bravo! Laudă-te acum! o zeflemisi el. Arată-ne ce model de virtute ai fost. Te ascult.

— De! Îmi mergea bine pe atunci, continuă ea, scufundându-se în amintiri și pierzând, în starea ei de beatitudine, orice teamă de fiul ei. Dar aveam și multe de îndurat. Tată-tău semăna cu tine ca două picături de apă. Avea aceleași ifose și se aprindea iute ca praful de pușcă. De câte ori, întorcându-se seara, nu se repezea la mine când totul nu era pe placul lui?! Dar îi țineam

piept când se înfură! Sunt mândră și azi de lucrul ăsta. Se opri cu ochii pierduți! Îl văd, parcă ar fi fost ieri. Era mândru... mândru ca Lucifer.

— Și nu avea motive să fie mândru? se răsti el, dându-și seama că băutura nu o mâna pe calea pe care o dorise el și că începea să nu-l mai amuze. Nu știi oare ce sânge curgea în vinele lui?

— Ba da! Cunosc de mult poveștile astea, chicoti ea răutăcios, adăugând cu o pornire pe cât de pizmașă, pe atât de imprudentă: Își dădea aere de duce, cu poruncile lui „dă-mi asta”, „adu-mi aia”, cu hainele lui elegante și trăncăneala despre strămoșii lui și despre drepturile de care s-ar bucura... numai să le fi avut. O, da! Cerceta mereu rudenția lui din vechime cu Wintonii, dar mă întrebam deseori dacă credea el însuși în ea. Sunt tot felul de legături de rudenie, rânji ea, și sunt sigură că a lui era de mâna stângă.

Brodie o privi înmărmurit, nevenindu-i să-și creadă urechilor, apoi, regăsindu-și glasul, urlă:

— Taci, taci, scroafă bătrână! Cine ești tu, ca să vorbești așa despre neamul Brodie? Porți și tu numele ăsta acum! Cum îți permiți să-l târăști în noroi în fața mea?

Și apucă gâtul sticlei, ca și cum ar fi vrut să i-o arunce în cap.

— Potolește-te, James, bolborosi ea, fără să se tulbure câtuși de puțin și ridicând în semn de protest mâna ei tremurătoare. Fii chibzuit! Nu sunt dintre păsările acelea care-și spurcă propriul lor cuib, toate astea rămân în familie, ca să zic așa, dar nu se poate să nu știi și tu că lucrurile au fost cercetate și răscercetate și că s-a descoperit că toată tărașenia asta a pornit cu multă, multă vreme în urmă, dintr-o nenorocire întâmplată sub cerul liber între James Dreghorn, fata grădinarului-șef, și tânărul Robert Brodie, care mult mai târziu a moștenit titlul. Nu, nu, n-au fost căsătoriți niciodată!

— Ține-ți gura și isprăvește cu scornelile astea, zbieră el, sau de nu, îți smulg limba asta spurcată! Ți-ar conveni să șezi așa și să-mi batjocorești numele. Dar cine îți închipui că ești? Ai avut noroc că tata te-a luat de nevastă. Ești... ești...

Bâlbâia turbat, gata să se înăbușe; fața i se crispa, în timp ce privea trăsăturile prăbușite și aerul năucit al bătrânei. Ea însă, complet amețită de băutură acum și neobservând nici mânia lui, nici privirea speriată a lui Nessie, urmă:

— Noroc? Îngăimă ea cu o grimasă de om beat. Poate că am avut, poate că nu, dar dac-ai cunoaște toate amănuntele, ai găsi că acela care a avut noroc ai fost tu.

Și izbucni într-un râs strident, când, deodată, dinții ei falși, niciodată prea bine fixați, și pe care exuberanța ei băloasă îi făcuse să se desprindă de cerul gurii, îi ieșiră afară printre buze, ca aceia ai unui cal care nechează și,

împinși printr-un ultim spasm de nestăpânită veselie, îi săriră din gură și se sparseră pe podea. Era, într-un fel, o fericită diversiune, căci altminteri Brodie ar fi lovit-o cu siguranță; acum însă, își holbau ochii la bucățile danturii, împrăștiate la picioarele lor ca niște migdale prăjite. Le priveau amândoi, ea cu obrajii supti în chip grotesc și cu o înfățișare de nerecunoscut, el cu amuzată uimire.

— Stau răsfirate înaintea ta ca mărgăritarele în fața porcilor, exclamă el în cele din urmă. N-ai decât ce meriți pentru nerușinarea ta afurisită.

— Dinții mei! gemu ea, trezită din beție de această pierdere, dar articulând cu greutate. Îi aveam de patruzeci de ani! Și erau atât de solizi, cu arcul dintre ei! Ce mă fac acum? N-am să pot mânca. Abia dacă pot să vorbesc!

— Cu atât mai bine! mârâi el. O să te împiedice să-ți debitezi minciunile.

— Nu e chip să fie reparați, se văicări ea. Trebuie să-mi iei o dantură nouă. Ochii ei plini de jale erau tot ațintiți spre podea. Nu pot doar să-mi sug mâncarea. Nu-i simți gustul așa. Promite-mi c-ai să-mi faci o proteză nouă!

— Poți s-aștepți mult și bine, ripostă el. Ce nevoie e de o dantură nouă pentru o babă ca tine? Tot n-o s-o mai duci mult. Trebuie să vezi în asta o pedeapsă de la Dumnezeu.

La aceste cuvinte, bătrâna începu să scâncească, frângându-și mâinile ei osoase și mormăind fără șir:

— Ce mă fac? N-am să mă pot deprinde niciodată! Ce-o să se aleagă de mine? Îi avem de atâta vreme! Numai băutura e de vină. Țsta mi-e sfârșitul!

Brodie se uita încruntat la făptura aceasta ridicolă și miorlăită; întorcându-și apoi ochii, zări deodată fața încordată a lui Nessie, care urmărea scena cu înfricoșată atenție.

— Iar îți pierzi vremea? mârâi el, căci reflecțiile de adineauri ale mamei lui îi schimbaseră dispoziția. Nu poți să-ți vezi de treabă? Grozav ai să înaintezi cu lecțiile tot uitându-te zăpăcită în jurul tău! Ce e cu tine?

— Mă cam jenează zgomotul, tată, răspunse timid, lăsându-și ochii în jos. Mă distrage de la lucru. Nu e ușor să înveți când alții vorbesc întruna.

— Așa? se miră el. Ei bine, avem loc de-ajuns în casă acum. Dacă bucătăria nu e destul de bună pentru tine, am să te mut în salon. N-ai să auzi niciun sunet acolo și n-ai să mai ai nicio scuză pentru trândăveala ta. Se ridică, se apropie de masă clătînându-se ușor și, înainte ca ea să poată răspunde, strânse de-a valma cărțile, apucă toată grămada cu mâinile sale enorme, se întoarse și porni bătos, strigând: Haide, marș în salon! Cea mai frumoasă încăpere a casei pentru Nessie a mea! Ai să lucrezi liniștită aici, și încă serios. Dacă nu poți să-ți faci lecțiile în bucătărie, ai să te duci în fiecare seară în salon.

Ea se sculă ascultătoare și trecu în urma lui în încăperea glacială, care mirosea a mucegai. Poticnindu-se în întuneric, Brodie îi trânti cărțile pe masă și reuși în cele din urmă să aprindă lampa de gaz. O lumină palidă se răspândi din globul de sticlă mată peste masa rece, neacoperită, de mahon, peste căminul deșert, nefolosit niciodată, peste toată dezolarea acestei camere neglijate, prăfuite, învăluind statura dominatoare a lui Brodie și silueta zgribulită a copilei.

— Poftim! strigă el cu un gest grandios, fiind acum ceva mai bine dispus. Ai totul la îndemână. Trage-ți scaunul și apucă-te de lucru. Nu poți spune că nu te ajut. Își puse două degete pe teancul de cărți și le împrăstie pe toată suprafața mesei, încurcându-le și mai mult și rătăcind toate semnele lui Nessie. Vezi că avem loc destul? E de-ajuns să poruncești. Dar nu știi să spui mulțumesc?

— Mulțumesc, tată, murmură supusă.

O privi cu ochi satisfăcuți, în timp ce ea se așeza și își apleca umerii firavi, într-o atitudine de studiu; apoi ieși din cameră, umblând în vârful degetelor cu exagerată și greoaie precauție. Dar mai scoase capul de după ușă pentru a spune: Mă întorc într-un minut, ca să văd cum înaintezi cu lucrul.

Ajuns iarăși în bucătărie, își spuse că făcuse tot ce se cuvine pentru Nessie, că era omul capabil să o facă să progreseze și, mulțumit de sine, își turnă drept răsplată un nou pahar de whisky. Abia atunci observă că mama-sa ședea tot acolo, nemișcată, năucită ca o văduvă nemângâiată, cu ochii în fundul capului, ca și cum o forță nevăzută i-ar fi supt tot trupul.

— Tot mai ești aici? se răsti el. Ești cu mult prea liniștită, după ce-ai fost atât de rea de gură acum câteva minute. Cum nu te auzeam, crezusem că te-ai dus să te culci, după toate eforturile astea. Hai, pleacă acum! Șterge-o, mie lehamite de tine! Și cum ea se urni cam încet, îi strigă: Lute, să nu te mai văd!

În timp ce Brodie se afla în salon, ea culesese de pe jos bucățile danturii ei și, strângându-le acum în mână, dispăru discret din bucătărie. Atitudinea ei gheboșată, abătută contrasta în chip jalnic cu zelul voios cu care alergase după paharul fatal.

Rămas singur și nestingherit în bucătărie, Brodie recurse mai stăruitor la sticla de whisky, căutând să-și șteargă din memorie neplăcuta prezență a mamei lui și să înece tristețe amintiri răscolite de reflecțiile ei. Știa bine că evocările ei senile, dar tulburătoare, aveau la bază un fond de adevăr; acum însă, ca totdeauna de altfel, prefera să închidă ochii asupra exactității lor – procedeu îndeobște lesnicios pentru mintea lui obtuză și greoaie, și pe care libațiile sale generoase i-l făcea acum mai accesibil ca oricând. Curând, uită de întregul incident – cu excepția neașteptatei și ridicolei nimiciri a danturii

ei – și, lăsându-se comod pe spate în fotoliu și umplându-și mereu paharul, se ridică în regiunile superioare ale beției. Pe măsură ce spiritul lui se înălța, el începea să regrete singurătatea lui și, legănându-și nerăbdător piciorul, cu ochii neîncetat îndreptați spre pendulă, încerca să-și imagineze întoarcerea lui Nancy. Dar nu se făcuse decât nouă și știa că dânsa nu avea să sosească înainte de ora zece; cum, în ciuda eforturilor sale de a le grăbi mersul, acele ceasornicului înaintau cu o încetineală regulată și monotonă, el se sculă și începu să umble prin cameră. O idee năstrușnică miji în mintea lui; să facă o plimbare în oraș, să intre buzna la club și să-i zăpăcească pe nătarăii de acolo cu câteva vorbe sinistre și bine alese; dar după ce se distră câțva timp cu acest plan ademenitor, sfârși prin a-l părăsi, convins că Nancy a lui nu l-ar fi aprobat. Scăpase acum de apăsătoarea și sumbra lui deprimare și, continuând să se plimbe stângaci între pereții bucătăriei, cu părul răvășit, cu hainele mototolite și lăbărțate, bălăbănindu-și brațele ca niște îmblăcie, simțea nevoia să-și manifeste exaltarea printr-o acțiune bine definită și adecvată. Își uitase deocamdată trecutul, și gândurile lui îndreptate spre viitor nu îmbrățișau decât cele câteva ore imediat următoare: se regăsise pe sine, dar din timp în timp, când zgomotul pașilor săi îi răsuna prea tare în urechi, se oprea gândindu-se cu adâncă îngrijorare la eleva de alături; se mustra atunci, clătînând din cap, și începea să umble din nou, cu și mai multă precauție.

În cele din urmă, bucătăria deveni prea îngustă ca să-l mai încapă. Ieși pe nesimțite și începu să rătăcească prin casă. Urcă scările, traversă palierul, deschise ușa odăii mamei sale și aruncă bătrânei o vorbă răutăcioasă, chicoti mulțumit și intră în camera de culcare a lui Matt, unde examină cu dezgust o întreagă garnitură de loțiuni de toaletă și pomezi pentru păr și, după ce aprinse toate bacurile de gaz, astfel încât întreaga casă strălucea de lumină, se văzu, în sfârșit, în camera lui. Împins de o forță misterioasă, se apropie încet de comoda în care Nancy își ținea rufe, și cu o privire în care șiretenia se îmbina cu sfiala se apucă să scoată și să examineze lenjeria fin brodată pe care ea și-o cumpăraseră cu banii dați de el. Mânui aceste lenjuri moi și garnisite cu dantelă, pipăi batisturi suple și linouri diafane, ținu în mâinile lui grele ciorapii lungi și transparenti, și un zâmbet lasciv îi schimonosi gura, în timp ce vedea aceste rufe parfumate pe trupul proprietăresei lor. Ochii lui injectați fixau albul pur din fața lui, văzând de fapt alabastrul corpului lui Nancy, nesecat izvor de admirație și încântare pentru el; avea impresia că țesăturile pe care le mângâia își trăgeau culoarea din contactul cu pielea ei lăptoasă. Stând acolo și ținându-și în față, cu brațele întinse și pentru plăcerea lui exclusivă, aceste vapoase articole de

găteală, el aducea cu un satir bătrân care, dând peste vâlul uitat de nimfă, l-a apucat și, contemplându-l, își excită capricios imaginația lui secată.

În sfârșit, închise sertarele împingându-le cu genunchiul și, aruncând în mers priviri piezișe, se furișă din odaie, închizând fără zgomot ușa în urma lui. Avea aerul de a fi săvârșit cu succes și fără a fi descoperit o acțiune secretă, căci expresia de rușinată șiretenie îi pieri din obraz; își frecă mâinile încântat, își umflă obrajii și coborî greoi scara. Ajuns în vestibul, deschise ușa salonului și strigă cu glumeață gravitate:

— Pot să intru, doamnă, mă primiți? Apoi, fără a aștepta răspunsul, pe care de altfel Nessie nici nu-l dădu, intră în salon, spunând pe același ton: Am dat o raită prin casă ca să văd dacă totul e în regulă, așa ca să nu fii deranjată astă-seară de vreun spărgător. E lumină la toate ferestrele! O iluminăție minunată, ca să le arăt tuturor acestor ticăloși că în casa Brodie domnesc veselie și voia bună.

Nessie nu înțelegea deloc ce voia el să spună și îl privea cu ochii ei albaștri, care acum păreau măriți și gata să iasă din fața ei rece și înțepenită. Tremurând de frig, cu brațele strânse în jurul pieptului, cu picioarele încrucișate turcește spre a le încălzi, nu mai simțea decât amorteala membrilor ei. Mintea ei impresionabilă era încă sub efectul tulburării pricinuite de scena la care asistase în bucătărie, și de aceea nu fusese deloc în stare să se concentreze asupra lecțiilor.

— Cum a mers? reluă el, uitându-se fix la Nessie. Ai destulă liniște după gustul tău? Ce-ai făcut de când ești aici?

Tresări cu un sentiment de vinovăție, știind bine că nu făcuse nimic și că era incapabilă să ascundă vreun lucru tatălui ei.

— N-am avansat prea mult, tată, răspunse ea umil. E teribil de frig aici.

— Cum? N-ai avansat? Și eu care m-am ferit să fac cel mai mic zgomot, numai și numai ca să nu te deranjez! Unde ți-e capul?

— E frig în camera asta, repetă ea. Cred că e îngheț afară.

— Camera? făcu el ridicând din sprâncene cu o seriozitate de om beat. Nu m-ai rugat, nu m-ai implorat să te aduc aici? Nu ți-am cărat cărțile cu mâinile mele, n-am aprins lumina pentru tine, nu te-am instalat ca să poți lucra? Ai vrut să vii aici, și acum îmi faci reproșuri și te plângi! Fața lui înroșită luă un aer exagerat de mâhnire și dezaprobare. N-ai avansat, auzi dumneata! Ai face mai bine să-ți aduni puterile și să te pui serios pe lucru!

— De-ar fi fost puțin foc, zise ea timid, observând că acum Brodie nu era în toane severe față de ea. Tremur ca varga și mi s-a încrețit pielea de frig.

Cuvintele ei îl pătrunseră, atingând o coardă simțitoare în creierul lui amețit de băutură, căci tresări și, schimbându-și complet tonul, exclamă cu un patos teatral:

— Nessie a mea tremură! Stau aici, încălzit ca o sobă, și fetița mea scumpă îngheață și ar dori puțin foc! Și de ce nu? E drept, mai mult decât drept! Vei avea foc îndată, de-ar fi să-l fac cu mâinile mele. Stai liniștită! Așteaptă și ai să vezi ce-are să facă taică-tău pentru tine.

Ridicându-și muștrător degetul spre ea ca s-o pironească de scaun, Brodie ieși cu pași grei din odaie și, coborând în pivnița de lângă spălătorie, dibui în întuneric printre cărbuni, sfârșind prin a găsi ceea ce căuta – o lopată lungă de fier. Pe urmă, agitând-o ca un trofeu, se îndreptă spre focul din bucătărie și, împingând barele din față ale grătarului, vârî lopata sub cărbunii aprinși, o încărcă bine cu jăratice ce mai ardea cu flacăra și o duse triumfător în salon, lăsând în urma lui o dâră lungă de fum. Aruncând cărbunii incandescenti în căminul rece, el strigă cu o voce de expert: „Așteaptă puțin! Numai o clipă!” și dispăru din nou, întorcându-se imediat cu un braț de surcele într-o mână și cu lopata, plină de astă dată cu cărbuni, în cealaltă. Îngenunchind cu stângăcie, așază surcelele peste jăratice și, întinzându-se pe burtă, suflă în el, hârâind până când, spre mulțumirea lui, focul se aprinse. Se ridică apoi cu un grohăit și, așezându-se în fața căminului ca un taur nebunatic în staulul lui, întreținu asiduu flăcările cu cărbuni, obținând până la urmă o piramidă înaltă de foc, care ardea pârâind. Cu amândouă mâinile și un obraz murdărite de fum și de praf de cărbune, și cu genunchii cam înnegriți de funingine, el își contemplă totuși capodopera, cu un aer de supremă satisfacție, exclamând:

— Privește acum! Ce ți-am spus? Ți-am făcut un foc... bun de fript un bou pe el! Nu poate să-ți fie frig lângă o văpaie ca asta. Și acum, când ai obținut ce doreai, apucă-te de treabă. Puțini oameni și-ar da atâta silință pentru fiica lor, deci ai grijă ca osteneala mea să nu fie în zadar. Ține-te de lecții!

După aceste îndemnuri, el nu păru dispus să se ridice, ci rămase așezat, privind cu încântare vâlvătaia din cămin și murmurând din când în când: „Ce foc minunat! Ce plăcută dogoare!” În cele din urmă însă, se sculă opintindu-se și, împingând cu piciorul lopata într-o parte, mârâi: „Merg să-mi aduc paharul aici, lângă tine” – și ieși din cameră. În timp ce ieșea, Nessie – care își dădea bine seama, după felul nefiresc în care se purta, că tatăl ei se îmbătase iarăși – aruncă după el o privire fugară, plină de teamă. Nu citise toată seara niciun rând și începea să se îngrijoreze de atitudinea cu totul neobișnuită a tatălui ei. Deși în ultima vreme o tratase într-un chip mai deosebit – intercalând momente de neașteptată și inexplicabilă indulgență în permanenta constrângere pe care o exercita asupra ei spre a o sili să învețe –, nu-l văzuse niciodată purtându-se atât de bizar ca în seara aceasta. La zgomotul pașilor săi, când el se întoarse cu restul sticlei de whisky, ea înțepeni pe scaun, mișcându-și buzele palide de parc-ar fi fost cufundată în

cititul lecției, cu toate că de fapt nici nu putea vedea pagina pe care o ținea atât de aproape în fața ochilor.

— Așa mai zic și eu, murmură el, văd că te concentrezi. Mi-am făcut datoria față de tine, fă-ți-o acum pe-a ta față de mine. Trec și serviciul ăsta la contul pe care vei avea să mi-l achiți când ai să câștigi bursa Latta.

Se instalează într-un fotoliu lângă cămin și se apucă din nou să bea. I se părea acum că seara fusese lungă, lungă cât un an, și că în cursul ei încercase o serie de emoții pe cât de variate, pe atât de adânci; fusese o perioadă prelungită de fapte și așteptări, care avea să fie încununată curând de întoarcerea lui Nancy. Se simțea mai vesel ca oricând. Frânturi de melodii îi răsunau plăcut în gând, făcându-l să dea din cap cu elan și să bată cu piciorul și cu mâna tactul acestor armonii lăuntrice. Ochii lui mici păreau să-i iasă din orbite, în timp ce făceau ocolul camerei, căutând o supapă pentru beatitudinea lui ajunsă la culme. Deodată, se aprinseră, fixându-se asupra pianului. „Pe legea mea, își spuse el, la ce-i bun, dacă stă nefolosit, frumusețea asta de instrument din lemn de nuc, care venea de la Murdock din Glasgow, cumpărat și plătit acum douăzeci de ani! Era un scandal să-l vezi stând acolo degeaba, când ai cheltuit bani pe lecțiile de muzică ale fetei tale!”

— Nessie! strigă el, făcând-o să sară în sus de frică. Ajunge! Cred că știi toată cartea aia pe dinafară. Las-o! Ai să iei o lecție de muzică acum, iar eu sunt profesorul. Râse cu hohote și apoi se corectă: Nu, nu sunt profesorul... sunt cântărețul. Făcu un gest larg cu brațul. Vom executa niște frumoase cântece scoțiene. Marș... treci la pian și cântă-ne, ca să începem „Din vânturile, câte sunt”.

Nessie sări de pe scaun și se uită șovăitor la el, știind că încă cu câteva luni în urmă el interzisese tuturor să deschidă pianul. Simțea că trebuie să-l asculte, dar se și temea s-o facă; pe când stătea nehotărâtă, el strigă cu vehemență:

— Hai, hai! Ce mai aștepti? Ți-am spus: „Din vânturile, câte sunt”! De luni întregi n-am fost în dispoziția asta! Vreau să cânt!

Trecuse de ora zece și Nessie ar fi trebuit de mult să fie în pat. Încordarea din cursul acestei seri, ce nu se mai sfârșea, o obosise; se simțea istovită, dar era prea speriată, se temea prea mult de el, ca să protesteze. Se duse deci la pian, îl deschise, găsi „Albumul de cântece scoțiene”, care-i aparținuse lui Mary, se așeză și începu să cânte. Degetele ei mici și tremurătoare executară cât puteau mai bine aria cerută, în timp ce Brodie, agitându-și pipa în curbe ritmate, intonă cu patos textul:

Din vânturile, câte sunt,

*Mai drag mi-e cel de-apus;
'Ntr-acolo gândul mi-l avânt,
La fata ce s-a dus.*

— Mai tare, mai tare! strigă el. Bate mai tare în clape! O cânt pe Nancy a mea. Trebuie să-i zicem cu foc! *Din zori până-n seară, gândul îmi zboară la Joan, la Joan a mea* – urlă el cât îl țineau plămânii. Dacă o să-i spunem Joan, n-ai să pricepi mai mult. Hai! Și strofa a doua și cântă și tu! Cântă! Ești gata? Unu, doi, trei!

O văd în roua florilor...

Nu-l văzuse niciodată în starea asta și, într-un acces de rușine și de spaimă, ea uni tremurul glăsciorului ei cu mugetele lui, încât intonară împreună cântecul.

— Splendid! strigă el când terminară. Sper că s-a auzit până la Răscruce! Acum o să cântăm: „Iubirea-mi e un roșu trandafir”, cu toate că, ce să zic, ea seamănă mai degrabă cu un frumos trandafir alb. Nu l-ai găsit încă? Ești groaznic de înceată și neîndemânatică azi! Eu mă simt ușor ca o pană. Aș cânta până mâine.

Nessie atacă anevoie, la pian și din gură, cântecul pe care Brodie o puse să-l repete, silind-o apoi să intoneze „Maluri și dealuri”, „O, scoruș” și „Annie Laurie”, până când degetele i se crispară și odaia începu să se învârtască cu ea. Gata să cadă de pe taburet, ea se întoarse cu un aer rugător, strigând cu lacrimi în ochi:

— Tată, lasă-mă să plec! Vreau să mă culc! Sunt obosită.

Brodie îi aruncă o privire furioasă, căci întreruperea ei îi tulbura brutal beatitudinea.

— Vasăzică, nu ești nici măcar în stare să cânți pentru tată-tău, și asta după ce și-a dat atâta osteneală ca să-ți faci foc! Abia am început și ți-a și venit pofta să te culci! Asta ți-e recunoștința? Ei bine, ai s-o faci cu de-a sila. Cântă! Cântă până ți-oi spune să te oprești, că de nu, ai să mă cunoști! Mai zi o dată primul meu cântec!

Ea se întoarse la pian și, frântă de oboseală și cu ochii împăienjeniți de lacrimi, începu să intoneze iar: „Din vânturile, câte sunt”, în timp ce el cânta, subliniind fiecare notă falsă pe care, în agitația ei, o bătea cu o privire încruntată spre spatele ei încovoiat.

Ajunseseră la jumătatea cântecului, când ușa salonului se deschise brusc și Nancy, neprețuita lui Nancy, se ivi în fața lui. Ochii îi scânteiau, obrazul ei alb era îmbujorat de frig, cărlionții răsăreau grațios de sub toca ei cochetă,

frumoasa eșarfă de blană punând admirabil în valoare bustul ei ferm. Cu gura căscată, cu brațul încremenit în aer, Brodie se opri din cântat și se uită năucit la ea, dându-și seama că nu auzise ușa din față deschizându-se. Continuă s-o privească cu ochii holbați, în timp ce neștiutoarea Nessie, acompaniind parcă uimirea și admirația lui mută, termină de cântat melodia, după care încăperea rămase cufundată în tăcere.

În cele din urmă, Brodie zâmbi cam jenat, spunând:

— Tocmai cântam o mică melodie în cinstea ta, Nancy, și zău că o meriți, căci ești frumoasă ca o poză!

Ochii ei îl fulgerară cu o expresie și mai glacială, și-i răspunse strângând din buze:

— Se auzea până în stradă. Era un zgomot că putea face lumea să se adune în fața casei... și pe deasupra, lumina aprinsă la toate ferestrele. Iar ai băut în neștire, și mai ai obrăznicia să arunci vina pe mine! Să-ți fie rușine! Uită-te la mâinile și la obrazul tău! Arăți ca un cărbunar bătrân. Ce plăcere să dai de un asemenea spectacol, când te întorci acasă, după o seară înălțătoare ca aceea pe care am petrecut-o!

Brodie se uită plouat la ea, sorbind totuși din ochi, în ciuda răcelii ei, prospețimea frumuseții ei tinerești; și, încercând să schimbe subiectul, murmură greoi:

— Ai petrecut bine la mătușa ta? Mi-ai lipsit, Nancy. Am impresia că e un an de când nu te-am văzut. Ți-a trebuit timp ca să te întorci la mine.

— Și îmi pare rău că n-am stat mai mult, exclamă ea, aruncându-i o privire aspră. Când mi-e dor de muzică, știu unde s-o găsesc. N-am nevoie de răgetele dumitale și nici ca să bei în sănătatea mea, bețivan murdar ce ești!

La aceste înspăimântătoare cuvinte, Nessie, care ședea împietrită pe taburetul de pian, tresări, așteptându-se să-l vadă pe tatăl ei ridicându-se și repezindu-se la descreierata care le rostise. Dar, spre stupoarea ei, el lăsă buza în jos, bolborosind:

— Mi-ai lipsit, Nancy, te asigur. Nu fi supărată pe un om care ține atât de mult la tine!

Uitând de prezența fiicei lui, el continuă cu glas tare, pe un ton sentimental, aproape plângăreț:

— Ești trandafirașul meu alb, Nancy. Ești viața mea. Trebuia să-mi alin urâtul într-un fel. Urcă-te sus ca să te dezbraci și nu fi supărată pe mine. Vin și eu într-un minut.

— Nu, zău! strigă ea, dându-și capul înapoi. Bei ca un porc, matahală bătrână! Din partea mea, poți să te urci când vrei. Puțin îmi pasă... cum ai să vezi îndată.

Și Nancy se repezi pe scări în sus.

Cu capul plecat, Brodie rămase tăcut în fotoliul lui, frământat de gândul dureros că Nancy era supărată pe el, că atunci când va urca în camera lui va fi obligat s-o liniștească, s-o îmbuneze, ca să se arate drăguță cu el, să-i accepte îmbrățișările. În mijlocul meditațiilor sale deprimante, el își dădu seama deodată de prezența fiicei lui, și contrariat de faptul că se trădase în fața ei, mormăi cu limba împleticită:

— Du-te și te culcă, fată! De ce stai aici?

După ce Nessie se strecură din odaie ca o umbră, el mai rămase un timp lângă jarul ce se stingea, până când socoti că Nancy trebuie acum să fie în pat, mai sensibilă la avansurile lui. Apoi, fără a-și da seama că situația lui în casă era cu totul schimbată în comparație cu zilele când o lăsase pe soția lui să-și rumege gândurile în fața resturilor jalnice ale unui foc ce murise, și stăpânit doar de dorința de a se afla lângă Nancy a lui, se sculă, stinse lampa de gaz și urcă scara cât de încet și de ușor putu. Mistuit de dorință, ros de poftă sălbatică, intră în camera lui bine luminată.

Era goală!

Neputând să-și creadă ochilor, își roti privirea în jurul încăperii, până ce, în sfârșit, o licărire îi miji în minte: Nancy se ținuse de cuvânt în seara aceasta și îl lăsase singur; după un moment de șovăială, se întoarse și, traversând fără zgomot palierul neluminat, încercă să deschidă ușa odăiței în care soția lui se retrăsese – cea în care murise. După cum se aștepta, ușa era încuiată. Un val de mânie îl cuprinse o clipă și, adunându-și puterile, era gata să se opintească în ușă cu toată forța trupului său masiv și aprins de poftă, și să o spargă. Îndată însă își dădu seama că un asemenea gest nu-i putea folosi, că ajuns în cameră o va găsi indignată, mai indignată și mai neînduplecată ca înainte, mai glacială, mai hotărâtă să nu-i satisfacă dorințele. Făcuse din el pe nesimțite sclavul ei și era acum mai tare decât el. Furia lui subită se potoli, mâna îi căzu de pe clanță și, încet, se întoarse înapoi în camera lui, se încuie în ea. Rămase multă vreme posomorât și tăcut; pe urmă, cedând unui impuls irezistibil, se îndreptă spre sertarul pe care-l deschisese mai devreme în seara aceea, îl trase încet din nou și privi îndelung, cu fruntea înnorată și un aer impenetrabil, conținutul lui.

3.

Matthew Brodie ieși din gara Levenfordului, lăsând în urmă peronul scăldat într-o palidă lumină galbenă și pătrunse cu un viu sentiment de exaltare în obscuritatea rece și înviorătoare a nopții geroase de februarie.

Pașii lui rezezi răsunau clar pe solul înghețat; fața lui învăluită de întuneric radia totuși o slabă sclipire de bucurie; degetele mâinilor lui agitate se crispau neîncetat în efortul său de a-și stăpâni exuberanța. Înaintă grăbit de Railway Road prin ceața subțire ce plutea în jur și deasupra căreia vârfulurile copacilor și acoperișurile caselor se profilau vag pe fundalul mai luminos al cerului, ca niște umbre negre și estompate. De dincolo de spațiul vast al Câmpului comunal, nările lui dilatate adulmecau mirosul slab și aromat al unui foc de vreascuri ce ardea în depărtare, și trăgând adânc în piept parfumul înțepător al aerului, vibra intens de bucuria de a trăi. În ciuda faptului că toate gândurile lui se avântau spre viitor, această adiere iritantă și totuși înmiresmată trezea în el amintiri fermecătoare, făcându-l să se simtă învăluit de o boare îmbălsămată, străbătută de sunete stranie și line, de arome subtile și îmbătătoare și de sclipirea albă și difuză a unei lumi de la tropice. Evocând viața strălucită pe care o dusesse în ținuturile îndepărtate, tristețea existenței sale goale din ultimele șase luni i se șterse din memorie, și răspunzând parcă chemării unei țări atât de libere și de încântătoare, Matt își iuți și mai mult pașii, îndreptându-se cu un avânt nestăpânit spre locuința lui. Această grabă la un om care, atunci când se apropia seara de casă, trăda prin mersul lui molatic sila de a se întâlni cu tată-său, părea să arate că o schimbare importantă intervenise în desfășurarea vieții lui Matt. Într-adevăr, el palpita în momentul acela de noutatea acestei schimbări, iar când urcă în goană treptele de la intrare și descuie ușa din față a casei, rezezindu-se în bucătărie, tremura în toată puterea cuvântului de agitat ce era.

În încăperea nu se afla decât Nancy, care strângea încet și cu întârziere de pe masă vasele de la ceai. La apariția lui subită, ea își ridică ochii cu o expresie de surprindere, amestecată cu o neascunsă și îmbietoare familiaritate, care-i arată imediat că tată-său nu se afla prin apropiere.

— Unde e, Nancy? zise el încet.

Ea trânti zăngănind o farfurie pe tavă și răspunse cu dispreț:

— Cred că a ieșit... pentru scopul obișnuit. Nu există decât un singur motiv care să-l scoată din casă la ora asta: să-și umple iar sticla la cârciumă. Adăugă apoi ironic: Dar dacă ții să-l vezi, poți să fii liniștit, n-o să întârzie.

— Bineînțeles că vreau să-l văd, spuse el pe un ton lăudăros, aruncându-i o privire semnificativă. Nu mi-e frică să-l întâlnesc. Am o veste pentru el, care o să-l facă să ciulească urechile și să rămână cu gura căscată.

Nancy se uită repede la el, observând acum că respira precipitat, că ochii îi scânteiau, că întreaga lui atitudine era încrezătoare și totodată misterioasă.

— Ai vreo veste, Matt? întrebă ea încet.

— Te cred că am! spuse el. Cea mai bună din ultimele nouă luni! M-am întors cu trenul adineauri. Nu e decât un ceas de când am aflat vestea și n-am știut cum să mă întorc mai repede ca să o povestesc... ca s-o trântesc în obrazul diavolului celuia de bătrân.

Nancy renunță cu totul să strângă masa, se apropie încet de el și-i spuse cu o voce insinuantă:

— Vrei s-o spui numai tatălui tău? Nu pot s-o aflu întâi eu? Nu știi cât mă interesează!

— Bineînțeles că ai s-o afli, zise el cu un zâmbet larg. Puteai să fii convinsă dinainte.

— Atunci ce e, Matt? șopti ea.

Văzând-o atât de nerăbdătoare, el se umflă și mai mult în pene și, hotărât să-i ațâțe curiozitatea, își stăpâni propria lui agitație și, rezemându-se de bufet în felul lui obișnuit, o privi fălos.

— Haide, nu poți să ghicești? O fată deșteaptă ca tine trebuie să fie în stare să ghicească. Doar nu ai degeaba pe umeri căpșorul ăsta drăguț.

Nancy știa perfect acum în ce consta vestea lui, dar văzând ce fericit era să-și poată da aceste ifose, găsi nimerit să facă pe neștiutoarea. Cu un aer naiv, adorabil simulat, ea clătină din cap și spuse:

— Nu, Matt! Nu văd deloc... aproape că mi-e rușine să recunosc. Să fie ceva în legătură cu tată-tău?

— Nu! De astă dată nu, drăguța mea! Nu-l amesteca în treaba asta. E vorba de alt bărbat, unul mai tânăr, care poate să bea un pahar fără să i se suie la cap, care e capabil să ducă o fată la concert și s-o lase să se amuze. Gândește-te la cineva care te iubește.

— Tu ești, Matt! Vai! exclamă ea făcând ochii mari. Doar nu vrei să spui că ai obținut postul acela?

— Am spus eu că nu l-am obținut? Îi făcu el cu ochiul.

— Vasăzică, tot l-ai căpătat! Spune-mi repede! Sunt atât de agitată, că nu pot sta locului.

— Da! strigă el, nemaiputând să se stăpânească. L-am căpătat. Contractul e semnat, ștampilat și-l am în buzunar. Plec în America de Sud... drumul plătit... locuință și întreținere... și o mulțime de bani de cheltuială. La naiba cu orașul ăsta păcătos, cu casa asta blestemată și cu bestia bătrână căreia îi aparține. O să-i piară piuitul când va afla.

— O să fie încântat, Matt, răspunse ea, apropiindu-se mai mult de el, în timp ce stătea tot rezemat de bufet.

— Da, încântat, probabil, să scape de mine, spuse el îmbufnat. Dar și eu sunt încântat să plec. Și n-am să-i rămân dator cu nimic. S-ar putea să pățească în curând ceva care n-o să-i placă deloc.

— Nu te mai ocupa de el. E un idiot bătrân. Sunt tot atât de sătulă de el ca și tine. Nu știi ce-am putut găsi la el mai înainte. Se opri o clipă, adăugând pe urmă cu mișcătoare candoare: Și eu mă bucur sincer că ai căpătat postul, Matt, deși... deși...

— Deși ce? Întrebă el cu aprindere, uitându-se în ochii ei blânzi, seducători. Am așteptat mult până să-l obțin.

— O... nimic... nimic! răspunse ea cu un oftat, mângâindu-l discret, aproape mașinal, pe mână cu vârful degetelor ei subțiri. E o ocazie minunată pentru tine... trebuie să fie admirabil să pleci așa în străinătate. Parcă văd vaporul acela mare plutind pe marea albastră, sub bătaia soarelui. Îmi închipui atât de bine locul fermecător unde te duci... Rio... și cum i-ai mai spus?

— Rio de Janeiro, răspunse el cu patos. N-o să fiu decât la câteva mile de el. E un oraș superb și cu o climă delicioasă. E o fericire să trăiești acolo, de o sută de ori mai bine ca în India.

— Sunt sigură că o să-ți meargă bine, murmură ea, ținându-i acum toată mâna cu o dulce strânsoare. Dar am să mă simt atât de singură fără tine! Nu știi ce-am să mă fac. E atât de greu pentru o fată tânără ca mine să fie înlănțuită aici!

Matt o privea ca și cum nu s-ar fi eliberat încă de simțământul lui înăbușit, ca și cum, învins numai în parte, acesta ar fi lăsat în urmă o oarecare efervescentă.

— Văd că ai vrea să nu plec, spuse el malițios.

— Bineînțeles că vreau să pleci, răutăciosule! Pentru nimic în lume nu te-aș reține! E o șansă atât de mare! Îl strânse mai tare de mână în semn de muștrare și adăugă: Nu spuneai că ai să fii foarte bine plătit?

— Da, leafa e frumușică, confirmă el cu un aer suficient, și mi se pune la dispoziție o vilișoară. Nu pot pretinde mai mult. În definitiv, șederea mea în Orient tot a fost bună la ceva.

Ea tăcu, privindu-l cu o expresie naivă și rugătoare; ceea ce vedea însă era altceva: vedea un oraș straniu și misterios, umbrit de arbori exotici, cu cafelele pe trotuar, o fanfară cântând în piața publică; se vedea pe sine plimbându-se veselă și surâzătoare cu trăsura, purtând pe cap o mantilă de dantelă, bând vin roșu, fericită și liberă. Gândurile ei erau atât de duioase, de emoționante, încât nu-i fu greu să stoarcă o lacrimă din ochii ei încețoșați și s-o lase să se prelingă încet, fermecător, pe rotunjimea obrazului ei, în timp ce, cu o mișcare delicată, se lipi de el murmurând:

— O, Matt, scumpul meu, o să-mi vină greu să trăiesc fără tine! Mă părăsești tocmai când încep să...

O ciudată exaltare îl cuprinsese simțind-o lângă el; și prinzându-i între mâini fața aplecată, o sili să se uite în ochii lui.

— Nu spune că începi... spune că mă iubești.

Ea rămase tăcută, dar – într-un chip mai grăitor decât toate cuvintele – închise ochii ei blânzi, temându-se parcă să-l lase să vadă cât de puternică era pasiunea ei pentru el.

— E adevărat, strigă Matt, văd că e adevărat!

Buzele îi tremurau, nările i se umflau și încerca o bucurie sălbatică, nu numai pentru că atingea corpul lui Nancy, ci și pentru că își dădea seama că îl înlăturase pe tatăl său, că destinul îi pusese în mână o armă teribilă ca să se răzbune.

— Știu că am fost o stricăță, Matt, șopti ea, dar vreau să mă îndrept. Am să-l părăsesc. Mi-am petrecut, din voința mea, toată noaptea de ieri în odaia din față. Cu asta... cu asta s-a terminat. N-am să mă mai uit niciodată la un bărbat decât dac-am să fiu măritată cu el, dar atunci am să fiu alături de el orice s-ar întâmplă. Și în timp ce Matt o privea mereu în ochi, ea continuă cu multă simțire: Cred că dându-mi silința l-aș putea face fericit pe acel bărbat. Am în mine unele mici lucruri care ar putea să-i placă într-un fel sau altul. Aș face tot ce pot ca să-i satisfac dorințele.

Și, suspinând, își lăsă capul pe umărul lui.

Lui Matt gândurile i se învârtejeau fără șir în creier, dar prin ceața emoțiilor sale contradictorii, el vedea că întorsătura era binevenită – nu numai pentru a-l lovi pe tată-său, ci și pentru propria lui mulțumire. Nancy era o femeie cum întâlneai numai o dată într-o mie; drăguță, seducătoare, aprinsă, dar nu în chipul violent și stângaci al lui Agnes Moir, ci într-unul mai subtil, mai delicat, mai fermecător; ardea în ea o flacără de care era pătrunsă, ca de o esență rară, întreaga ei făptură și care-l atrăgea spre luminoasa ei văpaie. Frumusețea lui Nancy întrecea și ea de departe drăgălășenia cel mult tolerabilă a nenorocitei de Agnes; silueta ei nu era greoaie, ci elegantă; nicio umbră supărătoare nu întuneca arcuirea delicioasă a buzei superioare; nu era numai încântătoare, ci – era convins de acest lucru – și îndrăgostită de el până într-atât, încât era decisă să-l părăsească, din această cauză, pe Brodie. Aceste gânduri îl întăriră în hotărârea lui, făcându-l să exclame cu o voce strangulată:

— Nancy! Mai am să-ți comunic ceva... un lucru pe care nu-l știi și care ar putea să te intereseze. Ți-ar plăcea să-l afli?

Ea îl privi lunguros, lăsându-și capul pe spate, în așa fel încât atitudinea ei îl provoca să o îmbrățișeze, și era pe punctul să murmure „da”, când, deodată, ușa din față se deschise, fiind apoi trântită cu zgomot și niște pași grei se auziră în vestibul. Lute ca fulgerul, Nancy își reveni din profunzimea

aparentă a sentimentelor ei și, împingându-l pe Matt spre cămin, îi șopti ascutit:

— Stai acolo și nu te da de gol. N-o să bănuiască nimic. În aceeași clipă, își dusesse mâinile la cap și, fluturându-le ca niște păsărele, aranjase și netezise mica răvășeală ce putea să fi existat în coafura ei. Stătea din nou lângă masă, zdrăngănind cu farfuriile, când Brodie intră.

El se opri o clipă în ușă, balansând în mână o sticlă neînvelită; îl scrută întâi cu dispreț și dezgust pe Matt, pe care îl vedea atât de rar, își lăsa privirea să alunece întrebător spre Nancy, îndreptând-o apoi din nou, neliniștit, spre fiul său, care stătea stânjenit lângă cămin. Mintea lui înceată nu ghici nimic din dedesubturile tainice ale scenei pe care tocmai o tulburase, dar privirea lui mohorâtă remarcă ușoara roșeață de pe obrajii palizi ai lui Matt, aerul său jenat, atitudinea lui nervoasă și, instinctiv, îi răsări în memorie incidentul din casa de pe Ulicioară, când îl surprinsese pe fiul său împreună cu Nancy, care se zbătea în brațele lui. Nu știa nimic, nu bănuia nimic, dar această viziune îl chinuia totuși, făcându-l să simtă vag că înainte de sosirea lui se petrecuse ceva ce i se ascundea. Privirea lui se făcu mai sumbră, mai tăioasă, sfredelindu-l pe Matt, care se agita și își lăsa capul în jos, cu atât mai stingherit, cu cât această cercetare tăcută se prelungea.

Lângă masă, Nancy, care, datorită cutezanței ei înrădăcinate, păstra un calm desăvârșit și își stăpânea perfect mișcările feței, fierbea de furie față de încurcătura stupidă a eroului căruia își mărturisise cu atâta pasiune dragostea. Căutând să-i vină în ajutor, ea se răsti cu acreală la bătrân:

— Ce tot stai acolo, Brodie, ca un urs? Intră și așază-te și nu mai bălăbăni sticla aia de parc-ai vrea să ne spargi capul cu ea! Ai un aer sinistru. Hai, vino.

Dar Brodie nu părea s-o audă și, trecând cu vederea cuvintele ei, urmă să-l scruteze pe fiu-său din postul său de observație, de lângă ușă, continuând să legene sticla în mână ca o măciucă, până când, în sfârșit, mârâi batjocoritor:

— Cui datorăm cinstea acestei vizite? În general, nu avem parte de favoarea asta, nu, casa noastră nu-ți mai e pe plac seara. Ești una din acele păsări de noapte pe care omul nu ajunge să le vadă niciodată.

Matt deschise gura, dând să răspundă, dar înainte de a putea scoate o vorbă, Brodie continuă vehement:

— Poate că i-ai spus lui Nancy un lucru pe care ai vrea să mi-l repeți. Dacă e așa, sunt gata să te ascult.

Aici, Nancy interveni, punându-și mâinile în șolduri, îndreptându-și umerii ei rotunzi și înălțându-și capul cu indignare:

— Ai înnebunit, Brodie, de vorbești pe tonul ăsta? Ce vrei să spui în fond? Explică-mi! Dacă ai de gând să bați câmpii în felul ăsta, te poftesc să nu-mi amesteci numele.

Brodie se întoarce încet spre ea, observând-o. Fruntea i se descrește.

— Știi, draga mea! Știu că totul e în regulă! Nu m-aș îndoi de tine și știu că dumnealui se teme prea mult de mine, ca să îndrăznească așa ceva, dar mă irită să-l văd pe acest imbecil caraghios și netrebnic. Ai zice, uitându-te la el, că-i nevinovat ca un nou-născut, dar nu pot să uit că a încercat să mă împuște. Se întoarce din nou către Matt, care la ultimele sale cuvinte se îngălbenise, și îi strigă cu amărăciune: Ar fi trebuit să te dau pe mâna poliției pentru asta... ai încercat să-l ucizi pe tată-tău. Ai scăpat prea ieftin în seara aceea. Dar nu mai sunt în toanele bune de altădată și te sfătuiesc să nu mai încerci să-mi joci vreo festă căci, pe legea mea, îți zdrobesc țeasta cu sticla asta. Acum spune ce cauți aici?

— Îmi povestea ceva de un post oarecare, pe care vrea să-l ia, dar n-am înțeles bine despre ce e vorba, strigă Nancy.

„Oare nu are de gând să deschidă gura niciodată idiotul ăsta, care stă acolo palid și fleșcăit ca un bulgăre moale de chit și dă totul de gol prin neîndemânarea lui?” își spunea ea furioasă.

— De post? zise Brodie. Vorbește singur, dobitocule!

În sfârșit, Matt își regăsi glasul, el care, pe când se întorcea cu trenul, își imaginase dinainte atitudinea superioară pe care avea s-o ia în timpul acestei convorbiri și își pregătise felul în care va aduce, treptat, vorba despre acest subiect; el care tocmai îi povestise lui Nancy cum îi va arunca în obraz bătrânului diavol vestea despre noul său angajament.

— Am obținut un post în America, tată, bâlbâi el.

Niciun mușchi nu se mișcă pe obrazul lui Brodie, dar după o scurtă pauză el spuse sarcastic:

— În sfârșit, ai să faci și tu puțină treabă. Așa, așa! Se vede că tot mai există minuni pe lumea asta. Urmașul neamului Brodie are să muncească! Nu e rău pentru tine, băiete, căci deși ai avut prudența să te ferești de mine, simt acum, când te-am revăzut, că n-aș fi zăbovit mult ca să te dau afară. Se opri o clipă și adăugă: În ce constă, mă rog, postul acesta strălucit? Povestește-mi tot despre această minune.

— E tocmai în specialitatea mea, îngăimă Matt, șef de depozit. Îmi oferisem de câteva luni serviciile câtorva firme, dar e rar ca o asemenea ocazie să se prezinte.

— Și cum a putut un nenorocit ca tine să profite de ea? Trebuie să fie orb acela care te-a angajat.

— A fost un caz neprevăzut, răspunse Matt, ca pentru a se scuza. Omul care ocupa postul a murit subit. A căzut de pe cal și le-a trebuit urgent un înlocuitor. Trebuie să plec imediat, cel mai târziu într-o săptămână, ca să umplu cât mai curând acest gol. Poate că ai auzit despre firma asta. Este...

În clipa aceea, o ceașcă alunecă brusc de pe tavă și se sparse cu un zgomot de cioburi pe pardoseală.

— Vai de mine! strigă Nancy speriată. Iată ce înseamnă să stai la pălăvrăgeală ca babele. Așa se întâmplă totdeauna când nu ești atent la ce faci... cu siguranță că spargi ceva. Se aplecă spre a strânge cioburile, furișând totodată lui Matthew o privire rapidă, plină de un ascuns dar grăitor avertisment. Îmi pare rău că te-am întrerupt, îi murmură lui Brodie când se ridică.

Matthew îi observase privirea și-i prinsese înțelesul; și cu toate că un alt motiv îi sporea stinghereala, încercă, stângaci, să procedeze cu diplomatie. Lăsându-și ochii în jos, murmură:

— E... e o întreprindere de lănuri. Are a face cu oi.

— Zău? Atunci au găsit omul care le trebuie, căci niciodată vreo oaie mai mare ca tine n-a behăit pe lumea asta. Bagă de seamă să nu te tundă din greșeală și pe tine la vremea tunsului. Ridică-ți ochii, oaie bleagă! Nu ești în stare să ții capul drept, ca un bărbat, și să te uiți la mine? Toate ifosele și sclifoselile cu care te-ai întors din India nu-mi iau ochii. Credeam c-o să iasă un bărbat din tine când ai plecat, dar văd că sub spoiala ridicolă pe care ai prins-o acolo, ai rămas același nătăfleț miorlăit, care alerga scâncind la maică-sa de câte ori mă uitam la el.

Îl măsura pe fiu-său cu o repulsie adâncă, definitivă, care-l făcea să-i fie silă chiar numai de gândul de a-l hărțui pe Matt, care – își spunea el cu scârbă – nu merita nici măcar să-ți pierzi vremea ocărându-l. Slavă Domnului, avea să plece, să părăsească această casă, să pună capăt acestei existențe târâtoare, de parazit, să dispară pentru totdeauna din ochii lui, din țară, să fie șters din amintire.

Deodată se simți obosit, își dădu vag seama că nu mai era același ca altădată și, cuprins de o violentă poftă de a gusta din elixirul uitării, dori să rămână singur cu Nancy, să poată bea. Cu o voce înceată el spuse fiului său:

— Între mine și tine, Matt, totul s-a isprăvit. O dată plecat, n-ai să te mai întorci în casa asta. Nu vreau să te mai văd. Întorcându-se apoi către Nancy, îi aruncă o privire duioasă, cu totul schimbată, adăugând: Adu-mi un pahar, Nancy. Deși nu merită, vreau să țin un toast pentru el. Când ea se depărtă tăcută spre a-i executa porunca, el o urmări cu aceeași privire, simțind că ea se încălzea din nou față de el, că o dată cu plecarea din casă a fiului său aveau să fie mai la largul lor, mai nestingheriți, să-și aparțină mai mult unul

altuia decât înainte. Îți mulțumesc, Nancy, îi spuse el dulce, când ea se întoarce și-i dădu paharul. Ești o fată îndatoritoare și nu înțeleg cum am putut să trăiesc până acum fără tine. Continuă apoi, pe un ton liniștitor: N-am să beau mult astă-seară. Nu, nu! Sticla asta o să-mi ajungă o săptămână. Știu bine că nu-ți place să mă vezi întrecând măsura și n-am s-o fac. Dar trebuie să bem în sănătatea acestei oi plângărețe înainte să plece lângă turma ei. Vrei și tu o mică înghițitură, Nancy? N-o să-ți facă niciun rău. Hai – adăugă el cu un gest greoi, care se voia îmbietor –, du-te și adu-ți un pahar; am să-ți torn numai cât trebuie ca să te încălzească.

Ea refuză din cap, rămânând tot tăcută, cu ochii pe jumătate închiși, cu buzele ușor despărțite, cu o expresie nici dușmănoasă, nici prietenoasă, dar oarecum reticentă, care îi dădea un aer enigmatic, ce-l încuraja pe Brodie și-l atrăgea spre ea. De fapt, sub această mască se ascundea un dispreț cu atât mai adânc, cu cât vedea că, umilindu-l pe Matt în fața ei, îl intimida și mai mult și că astfel atingerea scopului pe care și-l fixase devenea mai grea.

— Nu vrei? spuse el amabil. Foarte bine, n-am să te silesc. O fată ca tine trebuie luată cu binișorul... cum am avut ocazia să simt pe propria mea piele; trebuie lăsată în voie... nu silită. Cu un hohot de râs, el destupă sticla și, ținând paharul în dreptul ochilor, care sclipiră de plăcere la vederea primilor stropi ai licorii aurii, își turnă o porție bună, îndreptă sticla, se opri o clipă, își umezi buzele cu limba și adăugă repede o nouă cantitate. De ce n-aș bea de la început un pahar în toată regula, să nu fie nevoie să torn tot mereu; doar îl pot suporta, mormăi el, evitând privirea lui Nancy.

Așeză apoi sticla pe bufet, luă paharul în mâna dreaptă și, întinzând brațul, strigă:

— Beau în sănătatea urmașului familiei Brodie... și o fac pentru ultima dată. Îi urez să-și ocupe noul lui post și să rămână acolo! Să dispară din ochii mei și să nu-l mai revăd! Să plece unde o vrea, dar să nu se mai întoarcă niciodată, și dacă va încerca vreodată să încalece pe calul despre care a pomenit, să cadă de pe el și să-și rupă gâtul, la fel ca omul care a deținut postul înaintea lui. Își dădu capul pe spate și, sucindu-și mâna, goli dintr-o înghițitură paharul. Privindu-l apoi pe Matthew cu un rânjat sarcastic, adăugă: Iată cuvântul de adio. Nu știu unde pleci și nu vreau să știu. Orice ți s-ar întâmpla, mi-e totuna, căci tot n-o să ajungă la urechile mele! Acestea spuse, el încetă să se mai uite la fiul lui, ignorându-l cu desăvârșire. Acum, că înghițise paharul de whisky, se simțea întărit. Ridicându-și din nou privirea spre sticla de pe bufet, o privi un moment chibzuind, își dresă glasul, se îndreptă de spate și, ferindu-se de ochii lui Nancy, declară solemn: Dar nu pot să ridic un toast pentru un individ ca acesta și să trec cu vederea o fată drăguță ca Nancy a mea. Respinse, scuturând din cap, această idee

nedreaptă și, ținând în mână paharul gol, se apropie de masă. Nu! N-ar fi corect! continuă el, turnându-și o nouă porție. Conștiința îmi dictează că nu pot face așa ceva... trebuie să-i dăm fetei ce i se cuvine. Aș face orice pentru ea, mi-e atât de dragă! Să trăiești, Nancy! strigă el cu tandrețe, întorcându-se spre ea. E o modestă urare pentru cea mai dragă fată din Levenford.

Ea își înăbușise îndelung mânia, și simțea acum că nu se mai putea stăpâni, ochii ei pe jumătate închiși scânteiară, o ușoară roșeață i se sui în obraz, ca și cum dintr-un moment într-altul avea să bată din picior și să-l copleșească pe Brodie cu o ploaie de invective. În loc de aceasta însă ea strânse din buze, înghiți cuvintele pe care era gata să le rostească și, întorcând spatele, trecu în oficiu, unde se apucă să spele zgomotos vasele. Brodie rămase nemișcat, cu o mutră plouată, cu capul aplecat într-o parte, trăgând cu urechea la zăngănitul farfuriilor și recunoscând parcă, în aceasta, un semn al exasperării ei; curând însă, își întoarse ochii spre paharul pe care-l ținea în mână, îl duse încet la buze și îl goli pe îndelete; îndreptându-se apoi spre fotoliul lui, se lăsă greoi să cadă în el.

Matt, care rămăsese pe locul de lângă cămin, unde fusese împins de Nancy – spectator tăcut și consternat al faptelor și gesturilor din urmă ale tatălui său –, se clătină pe picioare de jenă, intimidat și mai mult de vecinătatea imediată a bătrânului, care rumega în fotoliul lui. Își plimba neîncetat ochii prin încăpere, își mușca buzele palide, își freca mâinile asudate, dorind cu ardoare să iasă din bucătărie; crezând însă că privirea tatălui său era ațintită asupra lui, se temea să se urnească din loc. În cele din urmă, îmbărbătat de tăcerea ce domnea în cameră, își roti încet ochii și își opri o fracțiune de secundă privirea asupra feței vecinului său. Observând că, împotriva temerilor lui, Brodie nu se uita la el, ci ținea concentrat și grav ușa deschisă dinspre oficiu, Matt se simți mai liniștit și îndrăzni să facă un pas. Văzând că nici atunci nu atrăsese atenția bătrânului, el continuă să înainteze pe furiș și ieși fără zgomot din bucătărie.

Avusese intenția să scape cât mai repede din casă și să hoinărească resemnat pe străzi până când tată-său avea să se culce; dar în obscuritatea din vestibul, o dungă de lumină ce pătrundea pe sub ușa salonului îl făcu să se oprească. Deodată îi veni ideea că, de vreme ce Nessie era acolo, ar putea să stea, în condiții mai plăcute, câteva momente cu ea, înainte de a ieși în noaptea rece de afară. Simțea, de asemenea, inconștient, nevoia poruncitoare de a-și pune în valoare meritul de a fi găsit noul său post și de a vedea aducându-i-se un tribut de admirație care să repare jignirile aduse amorului său propriu. Deschise deci ușa și își aruncă ochii în cameră.

Așezată la masă, înconjurată de nelipsitele ei cărți, Nessie nu-și ridică privirea la intrarea lui, ci rămase cu brațele îndoite, cu spatele încovoiat, cu

capul plecat. Abia când el vorbește, fata tresări speriată, izbită de sunetul cuvintelor ce întrerupeau neașteptat tăcerea din jur.

— Am venit să te văd un moment, fu tot ce spuse.

— O, Matt! exclamă ea, apăsând mâna ei mică pe partea stângă a pieptului, cum m-am speriat! Nu te-am auzit intrând. Am impresia că, de la o vreme, cel mai mic lucru mă face să tresar.

Observând atitudinea ei, capul ei plecat, ochii blânzi și limpezi, care păreau să ceară iertare pentru oboseala pe care o trădau, o amintire zguduitoare se trezi în el, făcându-l să uite pentru un moment propriile lui griji.

— Vai, Nessie! exclamă, uitându-se fix la ea. Ai început să semeni bucătică tăiată cu mama. O văd parcă în fața mea, privindu-mă din obrazul tău.

— Găsești cu adevărat? răspunse măgulită oarecum că el, Matt, se interesa de ea. Ce te face să spui asta?

El chibzui o clipă.

— Cred că ochii tăi; e în ei aceeași expresie, aceeași neliniște, de parcă te-ai teme de ceva care te așteaptă.

Jignită de aceste cuvinte, copila își lăsă imediat în jos acești ochi care o trădau, ținându-i atenți asupra mesei, în vreme ce el continua:

— Ce ți s-a întâmplat în ultima vreme? Pari cu totul schimbată. Te doare ceva de arăți așa?

— Totul mă doare, răspunse ea încet. De la moartea Mamei, sunt atât de nenorocită, cum nu poți să-ți închipui, și n-am pe nimeni cu care să pot sta de vorbă. Nu pot să sufăr s-o am lângă mine pe... pe Nancy. Nu-i plac, și se leagă tot timpul de mine ba pentru una, ba pentru alta. Nimic nu mai e la fel. Casa s-a schimbat atât de mult, de parcă n-ar fi aceeași... tata s-a schimbat și el.

— N-ai niciun motiv să te temi de tata. Ai fost totdeauna preferata lui, ripostă Matt. Se învârtește mereu în jurul tău într-un fel sau altul.

— Mai bine m-ar lăsa în pace, răspunse ea mohorâtă. Mă sâcăie întruna cu învățatul. Nu mai pot să suport. De altfel, nu mă simt bine.

— Sst, Nessie! exclamă el pe un ton de muștrare. Iar semeni cu mama! Revino-ți în fire. Ce e cu tine?

— Mă doare capul tot timpul. Mă trezesc dimineața cu durerea asta și nu scap de ea toată ziua. Mă buimăcește în așa hal, încât nu mai știu ce fac. Afară de asta, nu pot să înghit mâncarea pe care o avem acum și mă simt veșnic obosită. Sunt moartă de oboseală chiar în momentul ăsta.

— Toate vor trece, când ai să scapi de examen. Ai să iei cu siguranță premiul.

— Da, o să-l iau, strigă cu înfocare. Dar ce-am să devin pe urmă? Ce-o să se aleagă din mine după aceea? Poți să-mi spui? Am să fiu împinsă tot timpul în felul ăsta, fără ca să știu vreodată ce-am să ajung? Când îl întreb, nu-mi spune niciodată nimic. De fapt, nu știe nici el.

— Ai să te faci profesoară, e lucrul cel mai potrivit pentru tine.

Nessie clătină din cap.

— Nu! Nu s-ar mulțumi cu asta. Doream eu însămi să devin profesoară, să mă înscriu la școala normală, dar nu mi-a dat voie. O, Matt, strigă ea, aș vrea să am pe cineva care să pună o vorbă pentru mine! Sunt atât de nenorocită din cauza asta și din toate celelalte... încât îmi pare rău uneori că m-am născut!

El își întoarse stânjenit ochii de la chipul ei înduioșător, care, cu o expresie de tristețe și deznădejde, părea să-l implore s-o ajute.

— Ar trebui să mai ieși din casă și să te joci cu colegile tale – sugeră cu oarecare nesiguranță. Ți-ai mai schimba puțin ideile.

— Cum pot să ies? exclamă ea cu înfrigurare. Încă de când eram copilă am fost ținută tot timpul în casă, ținută pe scaun ca să învăț, iar acum mă închide în fiecare seară aici și am să tot fiu închisă încă șase luni de acum înainte. Și dac-aș îndrăzni să ies, m-ar lua la bătaie. N-ai să mă crezi, Matt, dar simt câteodată că înnebunesc, tocind așa cu de-a sila.

— Eu unul ies, spuse el curajos. Și nu m-a împiedicat niciodată.

— Cu tine lucrurile stau altfel, răspunse copila cu tristețe, în timp ce micul ei acces de indignare se potoli, lăsând-o și mai abătută ca înainte. Și chiar dac-aș ieși, la ce mi-ar servi? Niciuna din celelalte fete nu s-ar juca cu mine. Abia dacă-mi vorbesc. Una din ele mi-a spus deunăzi că tatăl ei i-a interzis să aibă cumva de-a face cu vreunul din noi. O, de m-ai putea ajuta, Matt!

— Dar cum vrei să te ajut? răspunse aspru, enervat de rugămințile ei. Nu știi că plec săptămână viitoare?

Nessie îl privi cu fruntea ușor încrețită, îngânând fără a părea să înțeleagă:

— Pleci săptămână viitoare?

— În America de Sud, răspunse el cu un aer important. Am obținut un post nou acolo, o situație splendidă... la mii de mile de orașul ăsta păcătos.

Acum pricepu; și la ideea neașteptată că Matt avea să plece în scurt timp într-o țară depărtată, că din toți copiii Brodie, ea avea să rămână singură, lipsită de apărare, ca să îndure mai departe viața îngrozitoare pe care o ducea în casă, păli. Matt nu-i fusese niciodată de mare ajutor, iar în ultimele luni o încurajase de fapt și mai puțin; era însă fratele ei, un tovarăș de

suferință, și încă acum câteva clipe ea făcuse apel la sprijinul lui. Buzele îi tremurară, ochii i se împăienjeniră și izbucni într-un plâns nervos.

— Nu pleca, Matt! spuse ea hohotind. Dacă pleci, am să rămân singură. N-o să mai am pe nimeni în casa asta groaznică.

— Ce-ți trece prin cap? ripostă el violent. Nu-ți dai seama ce spui. Vrei să renunț la cea mai mare șansă din viața mea, la bani, la libertate și... la tot restul, de dragul tău? Se vede că ai înnebunit!

— Am să înnebunesc dacă pleci, strigă ea. Ce-o să se aleagă de mine dacă rămân singură?... Mary plecată, tu de asemenea, numai eu aici, stingheră! Ce-o să mă fac?

— Isprăvește cu urletele astea! se răsti Matt la ea, trăgând cu ochiul spre ușă. Vrei ca toată lumea să te audă miorlăind? O să tabere îndată pe noi, dacă nu te stăpânești! Trebuie să plec, n-am ce-ți face.

— N-ai putea să mă iei cu tine, Matt? sughiță ea, stăpânindu-și cu greu lacrimile. Știu că sunt încă mică, dar aș putea să-ți țin casa. Totdeauna am dorit să mă ocup cu așa ceva, în locul nenorocitelor ăstora de lecții. Aș face orice pentru tine, Matt!

Atitudinea ei îi arăta că l-ar servi ca o sclavă și ochii ei îl implorau să n-o lase singură, pradă deznădejzii.

— Oamenii aceia n-ar admite niciodată să pleci și tu cu mine, scoate-ți asta din cap, n-are niciun rost. Nu ești în stare să te arăți bucuroasă că fratele tău a obținut un post atât de minunat, în loc să te vaiieți și să gemi din cauza asta?

— Mă bucur pentru tine, spuse ea, trăgând pe nas și ștergându-și ochii cu batista muiață de lacrimi. Mă... mă gândeam doar la mine.

— Tocmai asta e! strigă el. Nu te gândești decât la tine. Caută să ții seama și de alții. Nu fi așa de egoistă.

— Bine, Matt, acceptă ea cu un ultim oftat. Am să încerc. În orice caz, te rog să mă ierți.

— Așa mai zic și eu, răspunse pe un ton mai amabil, schițând un gest generos; dar în aceeași clipă se înfioră și strigă cu un accent de mustrare: Vai, ce frig e aici! Cum poți pretinde cuiva să stea la taifas cu tine când n-ai niciun pic de foc? Dacă ești în stare să suporti temperatura asta, eu unul nu sunt. Trebuie să-mi îmbrac paltonul și să ies, ca să-mi pun sângele în mișcare. Și tropăind din picioare, el se întoarse brusc strigându-i: Ei, am plecat, Nessie.

După ce ieși, Nessie rămase nemișcată, strângând în mână batista udă și făcută ghemotoc și uitându-se ținută la ușa ce se închisese în fața ei ca poarta unei temnițe. Vedea aievea desfășurându-se înaintea ochilor drumul întunecat al viitorului și, printre umbrele negre și sinistre, zărea trecând,

înfricoșată și singură, silueta lui Nessie Brodie. Nimeni nu mai putea să se interpună între ea și tatăl ei, între ființa ei fragilă și forța intențiilor lui necunoscute. Matthew avea să plece, așa cum plecase și Mary. Mary! Se gândise atât de mult la ea în ultimul timp, încât îi era dor acum de îmbrățișarea ei mângâietoare, de zâmbetul liniștit și alinător, de sprijinul privirii ei viteze și hotărâte. Avea nevoie de cineva față de care să-și poată ușura inima, căruia să-i poată încredința necazurile ei, și amintirea curajului calm al surorii ei o făcea să se simtă atrasă spre dânsa. „Mary, șopti ea pe un ton rugător, Mary, scumpa mea, nu te-am iubit cum meritai, când mai erai aici; dar ce n-aș da să te am acum lângă mine!”

Când aceste cuvinte aproape de necrezut îi ieșiră de pe buze, fața ei trasă, udată de lacrimi, se transfigură, luminată de o fulgerare lăuntrică. O rază de speranță sclipi din nou în ochii ei îndurerați, o dată cu un gând atât de îndrăzneț, încât doar deznădejdea putuse să i-l inspire: de ce nu i-ar scrie surorii ei? Idee înfiorătoare, desigur, dar singura posibilitate de a găsi un sprijin. Sus, într-un sertar ascuns din odaia ei de culcare, se afla scrisoarea pe care Mama i-o dăduse cu câteva zile înainte de a muri și care conținea adresa lui Mary la Londra. Dacă va proceda cu băgare de seamă, tatăl ei nu va afla nimic; știa, de asemenea, că Mary n-o va trăda niciodată. Convinșă iarăși că Mary o iubea, se ridică de pe scaun și, umblând ca într-un vis, ieși din salon și urcă scara în vârful picioarelor. După câteva clipe se întoarse și, închizând ușa, trase atent cu urechea, în timp ce tremura din tot corpul. Avea în mână scrisoarea, dar era înspăimântată de ceea ce făcuse și de ceea ce avea de gând să facă. Cu toate acestea, persistă în hotărârea ei. Așezându-se din nou la masă, rupse o foaie dintr-un caiet și compuse repede o scurtă scrisoare de patetică implorare, descriindu-i în câteva cuvinte lui Mary situația în care se găsea și rugând-o fierbinte s-o ajute, conjurând-o să vină, dacă avea putința. În timp ce scria, își ridică din când în când ochii cu neliniște, de parcă s-ar fi așteptat ca tatăl ei să intre în orice moment; curând însă, termină cele câteva rânduri mângălite în grabă și pătate de o lacrimă, pe care nu o putuse reține. Îndoi foaia ruptă la margine și o puse într-un plic adus din camera ei. Scrise apoi adresa, copiind cu multă grijă fiecare cuvânt, și ascunse scrisoarea în sân. În sfârșit, cu fața palidă și simțindu-și inima bătând cu putere, se aplecă din nou asupra cărților, prefăcându-se că citește. Precauțiile ei erau însă de prisos: nimeni nu intră în salon în tot cursul serii. Nu fusese descoperită și, în dimineața următoare, pe când se îndrepta spre școală, puse scrisoarea la cutie.

James Brodie se trezea din somn. Soarele nu pătrundea prin fereastră ca să-l îndemne cu blândețe să se scoale, sau pentru a face firele aurii de praf să joace în mănunchiuri de raze sub privirea lui buimăcită de somn. În schimb, o ploaie rece și subțire mânjea geamurile cu stropii ce se prelingeau pe ele, cufundând interiorul odăii într-o lumină cenușie și monotonă care, izbind ochii săi pe jumătate deschiși, voia parcă să-i amintească trista schimbare intervenită în situația lui. Remarcă indispus vremea mohorâtă de afară, apoi ochii săi, mai larg deschiși acum și dând la iveală scursoarea albă și lipicioasă din colțurile lor, se îndreptară de la fereastră spre ceasornic. Văzând că acele arătau opt și zece, adică zece minute peste ora rău respectată la care trebuia să se scoale, se încruntă și mai mult. Își dădu seama că va întârzia din nou la serviciu și că va fi primit cu o nouă săpuneală de parvenitul lui de șef, care căuta acum să-i controleze orele de lucru și-l amenința chiar că-l va reclama subdirectorului, dacă nu va fi mai punctual.

La acest gând, fața lui se contură și mai sumbru pe fondul alb al pernei, ridurile i se adânciră, luând forma unor creștături tăioase, iar privirea lui, pierzându-și aerul melancolic, căpătă o expresie de morocănoasă încăpățănare. Lua-i-ar dracul pe toți, gândea el, n-au să-i poruncească tocmai lui; o să mai stea cinci minute în pat, în ciuda întregului consiliu de administrație al șantierelor Latta! Bineînțeles că avea să recâștige timpul acesta renunțând să se radă, ceea ce-i părea – și lucrul se întâmpla des acum – un mijloc abil de a dejuca forțele ce căutau să-i impună regulile și modul lor de viață. Acest șiretlic corespundea, de altfel, propriilor lui înclinații, căci detesta acum să se radă de dimineață. Mâna lui nesigură o lua adesea razna, făcându-l să se enerveze, și deși încerca să se stăpânească, se întâmplă să se taie. Primele ore ale dimineții nu-l găseau niciodată în toane bune, căci afară de faptul că mâna lui refuza să-l asculte, îl durea și capul, limba îi era uscată ca o bucată de iască, iar stomacul i se întorcea pe dos numai când se gândea la micul dejun ce-l aștepta. Firește, își dădea seama, că numai whiskyul purta vina acestor neajunsuri; și la lumina cenușie a acestei dimineți, el simțea cu amară limpezime că era silit să-și reducă porția. De câte ori luase în trecut o asemenea hotărâre, ea nu fusese, își mărturisea el, niciodată prea serioasă; acum însă era absolut necesar să se controleze, să nu bea înainte de dejun, iar apoi să se abțină până seara; și chiar atunci trebuia să fie cumpătat, da, să se stăpânească efectiv, dacă voia să-i placă lui Nancy, ale cărei favoruri erau acum pentru el o nevoie vitală. Negreșit, ea se arătase mai binevoitoare față de el în ultimele două zile; și judecând lucrurile într-un spirit mai echitabil,

el își spunea că, deși ea nu se întorsese în camera lui din seara când se certaseră după vizita ei la mătușa din Overton, motivul manifest pe care îl invocase drept scuză fusese desigur întemeiat, dată fiind gentilețea ei mai recentă și atitudinea ei tolerantă față de el. Nu se putea lipsi de Nancy! Devenise tot atât de indispensabilă pentru el ca aerul pe care-l respira, și acest unic motiv îl obliga să nu apeleze pe viitor decât cu precauție la sticla de whisky. Cu neputință să poată trăi vreodată fără ea! Se va întoarce la el deseară, încă mai ațățătoare după abținerea lui forțată; iar de nu, va ști ce are de făcut!

La această idee, păru să recâștige o umbră din vechea lui mulțumire de sine și, dând deoparte cuverturile, sări din pat; dar când aerul rece din odaie îl pătrunse, el se înfioră, își încreți fruntea, se întunecă la față și își apucă în grabă veșmintele, aruncate în dezordine pe un scaun lângă el. Se luptă să și le tragă cu cea mai mare iuțeală, se frecă puțin pe față cu apă și săpun, își puse gulerul lui murdar, își legă cravata roasă, îmbrăcându-și la urmă vesta și haina, boțite și ponosite. Făcea astfel o simțitoare economie de timp, căci tot îmbrăcatul nu-i luase decât cinci minute, și acum, de bine, de rău, era gata să coboare scara și să-și ia micul dejun.

— Bună dimineața, Brodie, strigă Nancy prietenoasă, văzându-l intrând în bucătărie. Te-ai sculat la timp astăzi! Cum ai dormit?

— Nu atât de bine cât aș fi vrut. Mi-a fost frig. Dar simt că o să-mi meargă mai bine deseară.

— Văd că începi devreme azi cu de-alde astea, răspunse ea, înălțându-și capul. Înghite-ți porridge-ul și potolește-te.

El se uită, strâmbând din buze, la porridge și exclamă aproape cu scârbă:

— Nu prea mi-e poftă, Nancy. Îmi cade cam greu la stomac dimineața. Poate că am să-l mănânc la cină, deocamdată însă nici nu vreau să aud de el. Nu ai altceva să-mi dai?

— Am un hering proaspăt în tigaie; e aproape gata, strigă ea prevenitor. Nu mânca porridge-ul, dacă n-ai poftă. Îți aduc peștele într-un minut.

Brodie urmări din ochi silueta ei mlădioasă, observând fâlfâitul fustei ei, mișcarea vioaie a picioarelor, cu gleznele lor fine, în timp ce ea alerga să-și îndeplinească făgăduiala. Constata cu vie mulțumire cât de mult se schimbase în bine atitudinea ei față de dânsul. Se apropia din nou de el, nu-l privea cu acea sclipire dușmănoasă în ochi, ba chiar se ocupa de el cu o grijă ce-i amintea, în chip straniu, de zelul cu care îl servea soția lui. Era încântat să se simtă din nou îngrijit cu atâta devotament și aceasta cu atât mai mult cu cât de astă dată atenția venea de la Nancy, atât de dragă lui, dar atât de independentă; și când ea se întoarce cu mâncarea, îi furișă o privire, spunându-i:

— Văd că ești iarăși drăguță cu mine. Îmi aduc aminte de unele dimineți când porridge-ul ars nu era bun nici să fie trântit ca mic dejun unui om sărac, dar heringul acesta delicios e cu totul altceva, și îmi place mai ales felul cum mă privești. Mă iubești, Nancy, nu-i așa?

Ea se uită în jos la fața obosită, încrețită, scofâlcită, desfigurată de o barbă nerasă de două zile și schimonosită de un zâmbet forțat, care nu i se potrivea deloc; îi privi trupul adus de spate, ținuta neglijentă, mâinile tremurătoare cu unghiile neîngrijite și exclamă cu un râs scurt și strident:

— Desigur, omule! Am o astfel de pasiune pentru tine, că nici nu îndrăznesc să o mărturisesc. Când te privesc uneori, simt cum îmi saltă inima.

Zâmbetul lui se stinse, ochii îi clipiră neliniștit, și răspunse:

— E o mare bucurie pentru mine, Nancy, să te aud vorbind în felul ăsta! Știu că e cu totul greșit din partea mea, dar nu mă pot împiedica să ți-o spun: mă simt extraordinar de legat de tine acum. Apoi, uitându-și micul dejun, el continuă să-și explice purtarea, aproape acuzându-se: N-aș fi crezut niciodată că m-aș putea atașa atât de mult de cineva. Nu mă socoteam făcut pentru asta, dar, pricepi, am fost atâta vreme silit să mă lipsesc de dragoste, încât atunci... atunci când ne-am găsit unul pe altul... ei bine... m-ai subjugat cu totul. Țasta-i adevărul curat. Nu ești supărată pe mine că-ți spun toate astea, nu-i așa?

— Nu, nu! exclamă ea în grabă. Niciun pic, Brodie. Te înțeleg bine. Dar hai acum, nu lăsa să se piardă bunătatea asta de hering, pe care m-am ostenit să ți-l prăjesc. Sunt nerăbdătoare să știu dacă-ți place. Și țin să mănânci bine acum, căci ai să fii obligat să-ți iei astăzi masa de prânz în oraș.

— Să iau masa în oraș, de ce? exclamă el oarecum surprins. Ai fost la Overton abia săptămână trecută; îmi închipui că nu te duci iarăși s-o vizitezi pe mătușă-ta.

— Nu, firește că nu, spuse ea cu o mișcare cochetă a capului, dar vine ea să mă viziteze! Și n-am poftă să te văd învârtindu-te aici în jurul meu, de față cu ea. E o femeie de treabă, care nu are habar de nimic... și care mă iubește mult. Ar face niște ochi, dacă te-ar auzi trâncănind! Ai să te întorci deseară și ai să mă găsești nerăbdătoare să te primesc.

Brodie se uită la ea o clipă cu un aer sumbru, apoi, înseninându-se deodată, clătină încet din cap:

— La naiba, muiere! Ai un tupeu nemaipomenit! Ba nu, zău, ai curajul să mă dai afară din casa mea, ca să-ți primești prietenii! Asta-mi dovedește până unde ești în stare să mergi cu îndrăzneala. Ar trebui să-ți încălzesc puțin dosul, că faci una ca asta fără să mă întrebi... dar știi că nu sunt în stare

să mă supăr pe tine. Se vede că nu există nicio limită pentru tot ce-ți permiți față de mine.

— Ce găsești rău în asta? Întrebă ea cu un aer țăfnos. Oare o menajeră cinstită nu are dreptul să-și primească rudele, dacă-i place? O să-ți facă bine să iei o masă ușoară în oraș și am să-ți pregătesc o surpriză pentru când te-i întoarce.

El o privi neîncrezător.

— Surpriză e cuvântul potrivit, după felul cum te-ai purtat cu mine. Se opri o clipă și adăugă: Să mă ia dracu' dacă știi de ce sunt atât de slab cu tine!

— Nu spune asta, Brodie, zise ea pe un ton de blândă mustrare. Vorbești uneori ca unul din păgânii aceia de chinezi.

— Ce știi tu despre chinezi? ripostă îmbufnat, întorcându-și, în sfârșit, privirea spre hering și apucându-se să-l înghită cu îmbucături mari și încete. După un scurt moment, el spuse cu un glas schimbat: E un deliciu, Nancy, iată genul de mâncare pe care mi-l doresc acum pentru micul dejun.

Ea continuă să-l privească ciudat, cu un aer de jenă, în timp ce el, plecat asupra farfuriei, își ducea mâncarea la gură; apoi, deodată, izbită parcă de un gând, exclamă:

— Doamne! La ce-oi fi visând! A sosit o scrisoare pentru tine azi de dimineață. Am uitat cu totul să-ți spun.

— Ce? răspunse el, oprindu-se din mâncat și privind-o mirat pe sub sprâncenele dese și încărunțite. O scrisoare pentru mine?

— Da. Uitasem de ea în graba de a te servi. Uite-o, spuse, luând un plic de pe colțul bufetului și înmânându-i-l.

Brodie țină un moment plicul în mâna întinsă, îl apropie de ochi cu un aer intrigat, văzu după ștampilă că venea de la Londra, apoi îl deschise neglijent, cu degetul mare, mai mult rupându-l, și scoase foaia pe care o conținea. Nancy, care-l privea cu oarecare interes pe când citea scrisoarea, urmări expresiile de uimire, stupeoare, ușurare și triumf care se perindară pe obrazul lui cu repeziciunea unor nori goniți de vânt pe un cer întunecat. La urmă, o stranie satisfacție se putea citi pe fața lui; întoarse scrisoarea, o reciti încet din capăt până în capăt, și, ridicându-și ochii, privi în gol.

— Să nu-ți vină să crezi, murmură el, și după atâta vreme!

— Ce anume? strigă Nancy. Despre ce e vorba?

— Își pune cenușă în cap și vrea să se întoarcă pe brânci.

Se opri, adâncit în gânduri, ca și cum cuvintele rostite mai înainte ar fi fost suficiente ca s-o lămurească.

— Nu înțeleg ce vrei să spui, exclamă ea tăios. Despre cine vorbești?

— Despre fata mea, Mary, răspunse el încet, aceea pe care am dat-o afară din casă. M-am jurat că n-am s-o las niciodată să se întoarcă aici înainte să-mi lingă picioarele, da, și spusese că nu are să se întoarcă niciodată. Și uite aici, chiar în scrisoarea asta, rugându-mă în genunchi să-i dau voie să vină înapoi ca să-mi țină casa. Pe cuvântul meu, e o mare răsplată pentru mine după toți anii ăștia! Ținând în sus scrisoarea între degetele sale crispate, ca și cum nu avea să înceteze vreodată să-și desfete ochii cu ea, citi rânjind: „Să dăm uitării trecutul! Îți cer iertare...” Dacă nici asta nu-mi dă dreptate, atunci nu mă cheamă Brodie. „De când mama s-a stins, aș vrea să mă întorc acasă. Nu sunt nefericită aici, dar mă simt uneori stingheră”, continuă el mârâind. Stingheră! Așa și merită! Stingheră! De-ar dura cât mai mult! Dacă crede că se poate întoarce așa de ușor, se înșală amarnic. Nu vreau s-o primesc! Nu! Niciodată! Își întoarse privirea spre Nancy, ca pentru a-i cere să-l aprobe, și reluă cu buzele crispate: Pricepi, femeie, câtă dreptate îmi dă? Era mândră, mândră cum nu se mai poate; acum însă e zdrobită, văd bine asta. Altminteri, de ce ar dori să se întoarcă? Doamne, ce decădere pentru ea, să fie silită să se văicărească în halul ăsta ca s-o primesc înapoi, și ce triumf pentru mine s-o refuz! Vrea să-mi ducă menajul! Râse ironic. Asta-i bună, ce zici, Nancy? Nu știe că te am pe tine... vrea să te scoată din slujbă!

Nancy îi luase foaia din mână și o citea.

— Nu văd nicio văicăreală în scrisoarea asta, răspunse ea încet. E scrisă foarte decent.

— Aș! strigă el. Nu mă gândesc la felul cum e scrisă. Ceea ce mă interesează e ce se ascunde după ea. Nu e altă explicație, și chiar numai gândul la ea mă înviorează ca o băutură aleasă.

— Vasăzică, nu vrei s-o lași să se întoarcă?

— Nu! strigă. Nici nu mă gândesc! Te am pe tine, acum, ca să ai grijă de mine. Ce-și închipuie, că am nevoie de una de teapa ei? N-are decât să-și păstreze postul ei de la Londra și să putrezească acolo, puțin îmi pasă!

— Nu trebuie să iei o hotărâre prea grăbit, îl îndemnă ea. La urma urmei, e fata dumitale. Gândește-te bine, înainte de a face un pas pripit.

— Pripit sau nu, dar n-am s-o iert niciodată, spuse el printre dinți, și cu asta, basta! Pe urmă, fața i se lumineă brusc și exclamă: Știi însă, Nancy, ce ar avea haz, ceva care ar ustura-o până la măduvă? Dacă i-ai răspunde că postul pe care îl cere e ocupat? Cred că asta ar pune-o la locul ei, ce zici? Vrei, draga mea?

— Nu, nu vreau! strigă ea imediat. Auzi ce idee! Scrie-i-o dumneata dacă ai poftă.

— Bine, dar ai să mă ajuți să-mi compun răspunsul, obiectă el. Ce-ar fi dacă am face-o împreună deseară, după ce m-oi întoarce? Cu capul tău deștept, ai să-mi găsești desigur ceva strașnic de scris.

— Așteaptă atunci până deseară, răspunse ea după o scurtă chibzuire. Între timp am să mă mai gândesc.

— Splendid! strigă el, desfătându-se de pe acum la ideea încântătoare că avea să colaboreze în seara aceea cu dânsa la întocmirea unui răspuns tăios către fiica lui. O să ne punem capetele la contribuție. Știu de ce ești capabilă, numai să vrei.

În timp ce vorbea, sunetul unei sirene se auzi din depărtare, umflându-se și scăzând în valuri, dar pătrunzând neîntrerupt în cameră cu o blândă, dar implacabilă persistență.

— Dumnezeule! exclamă Nancy repede. Semnalul de ora nouă și n-ai plecat încă; ai să întârzii din cale-afară dacă nu te grăbești! Hai repede, pornește!

— Dă-o naibii de sirenă! răspunse îmbufnat. O să întârzii dacă am poftă. S-ar zice că sunt sclavul afurisitului ăștia de țignal, văzându-l cum mă smulge de lângă tine tocmai când n-am chef să plec.

— N-aș vrea, totuși, să te dea afară, omule! Ce te-ai face dacă ți-ai pierde slujba?

— Aș găsi una mai bună. M-am gândit la asta chiar zilele trecute. Cea pe care o am e mult prea proastă pentru mine.

— Ssst, Brodie! caută ea să-l domolească. O duci destul de bine și așa. S-ar putea să nimerești mai rău. Vino, te însoțesc până la ușa.

El o privi cu un aer mai blând și se sculă docil, exclamând:

— În orice caz, poți fi liniștită, Nancy! Voi avea totdeauna de ajuns ca să te țin. La ușa din față se întoarse spre ea și-i spuse cu un glas ce suna aproape patetic: Și n-am să te văd toată ziua...

Ea se trase puțin înapoi, închizând ușa pe jumătate, și-i răspunse pe un ton indiferent:

— Ce vreme! Ar trebui să iei o umbrelă în locul veșnicului dumitale baston. Nu uita că-ți iei azi dejunul în oraș.

— Nu, n-am să uit, spuse el supus. Știi doar că sunt totdeauna atent la ce-mi spui. Hai, sărută-mă înainte să plec.

Nancy era gata să-i trântască ușa în nas, când, văzându-i atitudinea, se înduioșă puțin, și, înălțându-se în vârful degetelor și ridicându-și capul, îi atinse cu buzele cuta adâncă din mijlocul frunții.

— Poftim, șopti ea încet, asta e pentru omul care ai fost.

El se uită nedumerit la ea, cu ochi rugători, iscoditori, asemenea acelorai ai unui câine devotat.

Brodie șovăi puțin, bâlbâind apoi jenat:

— Ce-ai zis? murmură stupid.

— Nimic, răspunse Nancy pe un ton ușor, dându-se iarăși înapoi. Ți-am spus doar la revedere.

— Dacă... dacă te-ai gândit la... la alcool, țin să-ți spun că am să-l reduc la o cantitate rezonabilă. Știu că nu-ți place să bea prea mult și nu vreau să te supăr.

Ea clătină încet din cap, uitându-se la el cu o stranie fixitate.

— Nu m-am gândit deloc la asta. Dacă simți că ai nevoie de puțină băutură, nu văd de ce te-ai lipsi de ea. E singura... e o consolare, cred, pentru dumneata. Acum, du-te.

— Nancy, scumpa mea, ce bine mă înțelege! murmură el mișcat. Aș face orice pentru tine, când te porți ca acum. Se clătină greoi de pe un picior pe celălalt, oarecum jenat de efuziunea lui, exclamând apoi cu o voce răgușită, plină de emoția pe care o înăbușise: Ei... te las atunci. Rămâi cu bine!

— Adio! răspunse ea liniștit.

Aruncându-i o ultimă privire, el se întoarse și porni prin ploaie, sub cerul cenușiu și trist al acestei dimineți – siluetă bizară, fără palton, cu creștetul încununat de extravaganta pălărie pătrată, de sub care ieșeau, rebele, smocuri dese de păr netuns cu mâinile la spate, târând în chip grotesc în urma lui, prin noroi, bastonul greu de frasin.

Înainta pe stradă cu mintea buimăcită de gânduri contradictorii, la care se adăuga o oarecare jenă de a-și fi exteriorizat în chip atât de neașteptat emoțiile; treptat însă, din toată această zăpăceală ieși deasupra o idee unică: valoarea pe care Nancy o avea pentru el. Era din aceeași stofa ca și dânsul, îl înțelegea, cunoștea nevoile unui bărbat și admitea – cum declarase adineauri – că-i trebuia din când în când un păhărel spre a-și ridica moralul. Nu simțea cum ploaia îl pătrundea până la piele, până într-atât era de obsedat de imaginea ei; și în posomorea feței lui rigide se ivea din când în când un licăr de lumină. Pe măsură ce se apropia de șantier, gândurile lui deveniră însă mai puțin plăcute, fapt pe care îl trăda duritatea neschimbată a expresiei lui; era preocupat că întârziase din nou, că risca să primească observații, și apăsător de sentimentul deprimant – pe care timpul nu-l slăbise – că slujba lui era extrem de umilitoare. Se gândea, de asemenea, văzând-o acum în altă lumină, la scrisoarea pe care o primise; ea îi apărea ca o impertinență intolerabilă din partea aceleia ce fusese odată fiica lui și care acum îi amintea cu amărăciune de trecut. Simți în gură un gust acru la această idee, iar peștele sărat și afumat pe care îl mâncase îi făcea sete; se opri chibzuind în fața „Barului Monitorilor” și, încurajat de cele spuse de

Nancy la plecare, mormăi: „Ei, drăcie! Mi-e gura uscată, dar dacă tot am întârziat cu o jumătate de oră, măcar să profit de ocazie”.

Aruncând o privire sfidătoare peste umăr la blocul de birouri de peste drum, intră în bar. Când apărui din nou, după un sfert de ceas, își recăștigase ceva din siguranța provocatoare de odinioară. Cu alura aceasta, trecu prin ușa turnantă a clădirii principale și străbătând acum coridoarele cu facilitatea ce o dă obișnuința, intră semeț în biroul lui, scrutându-i unul după altul pe cei doi tineri funcționari, care-și ridicau ochii pentru a-l saluta.

— A și fost pe aici porcul acela bătrân ca să spioneze? întrebă el. Căci dacă fost, mă doare-n cot.

— Domnul Blair? răspunse unul din ei. Nu și-a făcut încă inspecția.

— N-are decât! strigă Brodie, foarte plictisit de sentimentul de ușurare care, împotriva voinței lui, pusese stăpânire pe el. Vă gândiți, probabil, că am noroc. Ei bine, dați-mi voie să vă spun la amândoi că mi-e perfect egal dacă știe sau nu că am întârziat. Puteți să i-o spuneți, dacă vreți! Mi-e totuna. Și trântindu-și pălăria pe cuier și bastonul într-un colț, se așază greoi pe taburetul lui. Ceilalți doi schimbă o privire, și după o scurtă tăcere, unul din ei spuse cu oarecare șovăială:

— N-o să-i spunem nicio vorbă, domnule Brodie. Știți bine acest lucru. Dar uitați-vă la dumneavoastră, sunteți ud learcă. Nu vreți să scoateți haina ca să se usuce?

— Nu, n-am s-o scot! răspunse tăios, deschizându-și registrul, luându-și condeiul și apucându-se să lucreze. După o clipă, își ridică ochii și spuse pe un ton mai blând: În orice caz, vă mulțumesc. Sunteți băieți buni amândoi și știu că v-ați purtat cumsecade și în alte ocazii. Adevărul e că am primit o veste care m-a indispus, așa că nu sunt cu totul în apele mele azi.

Cunoșteau câte ceva despre treburile lui, din poveștile sale discutate din cursul ultimelor luni, și acela care nu deschisese gura până atunci întrebă:

— Sper că nu e ceva în legătură cu Nessie, domnule Brodie?

— Nu, răspunse el. Nu e vorba de Nessie a mea. Cu ea totul e în regulă, slavă Domnului! Lucrează pe rupte și se îndreaptă cu pași siguri spre premiul Latta. N-am avut niciodată vreun necaz cu ea. E vorba de altceva, dar știu ce am de făcut. Am s-o scot la capăt și cu asta, așa cum am scos-o cu tot restul.

Se feriră să-i mai pună vreo întrebare, și toți trei își reluară lucrul în tăcerea întreruptă doar de scârțâitul penițelor pe hârtie, de foșnetul unei pagini întoarse, de frecarea unui taburet pe podea și de șopotul buzelor lui Brodie, care se silea să-și concentreze creierul aburit asupra cifrelor ce le avea sub ochi.

Orele dimineții erau destul de înaintate când un pas măsurat răsună pe coridor, ușa se deschise și domnul Blair, îngrijit ca de obicei, intră în birou. Se opri un moment, cu un teanc de hârtii în mână, își îndreptă pe nasul proeminent ochelarii cu ramă aurită și-i scrută îndelung, cu ochii lui severi, pe cei trei funcționari, care ședeau aplecați asupra registrelor lor. Privirea i se opri în cele din urmă asupra siluetei masive a lui Brodie, din ale cărui haine umede se ridica acum un nor de aburi calzi; și pe măsură ce se uita la el, expresia lui devenea mai dezaprobatoare. Își dresе glasul în semn de avertisment și înaintă spre el, fluturând hârtiile din mână ca o pasăre ce-și scutură penajul.

— Brodie, începu el pe un ton aspru, fii atent, te rog, un moment.

Fără a-și schimba poziția, Brodie ridică puțin capul și-l privi răutăcios pe celălalt:

— Ei, ce s-a mai întâmplat?

— Ai putea să te scoli în picioare când vorbești cu mine, îl mustră Blair. Ești singurul funcționar care-și permite să n-o facă. E extrem de necuviincios și de neobișnuit.

— Vezi dumneata, sunt și eu un om neobișnuit, poate că asta e cauza, ripostă Brodie încet. Mă simt tot atât de bine stând jos! Ce dorești de la mine?

— Conturile astea, strigă Blair furios. Le recunoști? Dacă nu, te informez că ele reprezintă munca dumitale... sau așa-zisa dumitale muncă! Toate sunt greșite. Cifrele dumitale sunt inexacte de la un capăt la altul, iar totalul, revoltător de fals. Sunt sătul de erorile și nepriceperea dumitale, Brodie! Dacă nu poți să-mi dai o explicație mă voi vedea nevoit să raportez întreaga chestiune șefului meu.

Brodie își plimbă ursuz privirea de la hârtii la obrazul scrobit și indignat al celui lalt și, chinuit de intolerabila înjosire pe care i-o impunea poziția lui, răspunse îmbufnat, cu voce stinsă:

— Am făcut tot ce-mi stă în putință. Mai mult nu pot.

— Atunci ceea ce-ți stă în putință e prea puțin, ripostă Blair pe un ton ascuțit, aproape strident. În timpul din urmă lucrezi îngrozitor de prost, iar purtarea dumitale a devenit, dacă e posibil, și mai proastă. Însăși ținuta dumitale e jignitoare pentru demnitatea firmei noastre. Dacă sir John ar ști, sunt sigur că n-ar mai permite-o. Ce să zic, bâlbâi el, sugrumat de indignare, miroși de la distanță a alcool. E dezgustător!

Brodie nu se mișca. Cu ochii plecați, cu mintea amorțită, se întreba dacă era într-adevăr el, James Brodie, cel care ședea aici, ascultând fără să reacționeze insultele acestui individ neînsemnat și caraghios. Se vedea sărind în sus, apucându-l pe celălalt de beregată, scuturându-l până când l-

ar face să-și dea aproape sufletul și aruncându-l apoi în chip rușinos afară, cum îl aruncase o dată pe ușă pe un om de două ori mai mare decât acesta. Dar nu, stătea tot nemișcat pe taburetul lui, murmurând pe un ton morocănos:

— Sunt stăpân pe timpul meu, când nu sunt în biroul ăsta. Am dreptul să-l folosesc cum îmi place.

— Ești dator să vii la serviciu într-o stare care să-ți permită să lucrezi, stăruind Blair cu răceală. Dai un exemplu rău acestor doi tineri... aspectul dumitale e o rușine pentru întreaga întreprindere.

— La naiba! Te poftesc să nu te legi de înfățișarea mea! mârâi Brodie, apucat de o furie subită. Prefer să fiu așa cum sunt decât să am mutra dumitale dichisită.

— Lasă obrăznicile, te rog! strigă Blair, roșindu-se ca un rac. Am să te reclam pentru purtarea dumitale insolentă.

— Lasă-mă în pace! țipă Brodie, ridicându-și capul aplecat asupra pupitrului, ca un animal sălbatic, frânt de captivitatea lui, dar încă fioros. Nu mă împinge prea departe, că o să fie rău de dumneata.

Simțind, din privirea mâniată a lui Brodie, primejdia ascunsă ce-l amenința, Blair se abținu de la alte observații umilitoare și, aruncând cu dispreț teancul de hârtii pe pupitrul lui Brodie, spuse pe un ton glacial:

— Corectează imediat socotelile astea, fără nicio greșală, te rog, de nu, voi ști ce am de făcut! Întorcându-se apoi pe călcâie, ieși solemn din birou.

Plecarea lui nu fu urmată de nicio izbucnire, dar tăcerea din cameră deveni mai apăsătoare decât orice furtună. Brodie ședea împietrit, rumegând insultele pe care le suferise cu câteva clipe înainte; simțea în umilirea lui că ceilalți doi își țineau privirile ațintite batjocoritor asupra lui. Zări cu coada ochiului o mână întinzându-se de după muchia pupitrului său și apucând în tăcere conturile incriminate, și cu toate că înțelese că tinerii lui colegi îi veneau din nou în ajutor cu obișnuita lor bunăvoință, expresia lui dură și mohorâtă nu se îndulci. Rămase așa un timp interminabil, fără a pune mâna pe condei, văzu, fără a scoate un cuvânt, documentele corectate reluându-și discret locul în fața lui și păstră această atitudine rigidă și indiferentă până ce sirena dădu, la ora unu, semnalul pentru pauza de prânz. Se ridică îndată, își luă pălăria din cuier și ieși repede din birou. Sunt insulte care pot fi spălate numai prin sânge; el însă căuta acum în grabă să-și șteargă în alt chip din memorie umilirile suferite.

Când se întoarse punctual la ora două, era transformat, ca și cum o influență misterioasă și binefăcătoare și-ar fi exercitat puterea asupra lui, împrăștiindu-i tristețea, netezindu-i trăsăturile aspre ale feței și injectându-i

în vine o veselie care se răspândea acum prin tot corpul, dând întregii lui ființe un aer radios.

— Ați văzut, băieți, sunt cel dintâi aici! strigă el, cu o voie bună greoaie, când ceilalți doi funcționari sosiră la scurt timp după el. Exact la ora două! Dar cum de-ați putut întârzia? E îngrozitor! Dacă nu o să vă deprindeți să fiți mai punctuali, am să fiu obligat să vă reclam șefului vostru, mutra aceea brânzoasă care a fost azi de dimineață aici! Râse zgomotos și urmă: De ce nu vă luați după mine, care vă sunt prezentat totdeauna ca un adevărat model de virtute?

— Sunteți în formă, domnule Brodie, răspunse cu oarecare șovăială unul din cei doi tineri.

— Și de ce n-aș fi? exclamă el. Nu mă las doborât de o întâmplare ca cea de azi-dimineață. Pentru nimic în lume, dragul meu! Dacă nu i-am sucit pe loc nenorocitului celuia gâtul lui țeapăn, e că m-au împiedicat anumite considerații. Trebuie să vă spun – continuă el pe un ton confidențial – că e invidios pe mine din cauza felului cum am ajuns în biroul ăsta, trecând pe sub nasul lui; dar aveam relații și nu a putut să se opună.

Și scoțându-și pipa din buzunar, bătu cu ea în pupitru și începu să și-o umple.

— Doar n-aveți de gând să fumați, domnule Brodie! strigă primul funcționar, ridicându-și cu oarecare îngrijorare ochii din registrul lui. Știți că e strict interzis.

Brodie se uita mirat la el și-i răspunse, clătinându-se puțin pe taburetul lui:

— Și cine are să mă împiedice? Fac ce vreau aici. Un om ca mine nu are nevoie să se roage și să cerșească, ca să i se permită să-și aprindă pipa. Și o aprinse imediat, cu un aer sfidător, trăgând cu zgomot din muștiuc și aruncând cu dispreț pe dușumea chibritul folosit. Ridicându-și apoi capul cu o mișcare energetică, reluă, printre pufăieli: Nu, n-am să cer voie nimănui. Doamne, dac-aș fi așezat în toate drepturile mele, nu m-aș afla în biroul ăsta infect! Sunt cu mult deasupra unei munci ca aceasta, cu mult deasupra oricărui fel de muncă. ăsta-i adevărul adevărat, atât numai că nu pot să-l dovedesc și sunt silit să suport o astfel de situație. Dar lucrul ăsta nu mă schimbă. Nu, câtuși de puțin! Câți oameni din oraș n-ar fi fericiți să aibă același sânge ca mine în vinele lor!

Se uită împrejur, în așteptarea unor cuvinte de aprobare, dar constată cu nemulțumire că auditorii lui, sătui de a asculta searbăda trăncăneală despre pretențiile sale, își plecaseră, cu prefăcută indiferență, capetele asupra hârtiilor lor; totuși, profită de acest fapt ca să-și scoată din buzunarul din spate al pantalonului o mică sticlă plată și să și-o ducă repede la gură,

punând-o apoi pe ascuns la loc. Împrospătat în acest fel, el își continuă monologul, cu aerul de a nu observa lipsa lor de atenție:

— Sângele nu minte! Nimic mai adevărat decât asta! Mă voi ridica din nou. Am ajuns aici doar prin gelozia meschină a altora; dar n-o să dureze mult. Un om adevărat nu poate fi ținut la pământ. În curând am să fiu iarăși acolo unde mi-e locul și unde lumea o să mă recunoască drept ceea ce sunt; am să mă aflu iarăși la Expoziția agricolă, cot la cot cu lordul-locotenent al comitatului, în termenii cei mai buni... pe picior de egalitate, vezi bine – sublinie aceste cuvinte printr-un gest în vânt cu pipa –, da, pe picior de egalitate cu cele mai nobile familii ale ținutului, și numele meu va figura frumos în gazetă alături de ale lor. Imaginându-și astfel viitorul în lumina strălucirii din trecut, ochii i se umeziră, lăsă buza în jos ca un copil și murmură: Doamne, frumos lucru să ai asemenea satisfacții!

— Haide, domnule Brodie, îl rugă celălalt tânăr, întrerupându-i meditațiile, puneți-vă pipa deoparte, acum, că ați fumat! N-aș vrea să aveți neplăceri!

Brodie se uită o clipă la el și izbucni deodată în râs:

— Dar fricos mai ești, omule! E adevărat ce spui. Am fumat o pipă, dar am să mai fumez și alta, ba mai mult, am să și beau o picătură. Scoase iarăși, cu un zâmbet șiret, sticla din buzunar și, în timp ce ei îl priveau speriați, dădu pe gât o înghițitură bună. În loc să pună apoi sticla în buzunar, o așeză în fața lui, în partea de sus a pupitrului, spunând: Am să te am mai la îndemână acolo, dulceața mea, și am să mă pot uita la tine și să te văd golindu-te treptat. Pe urmă, măgulit de a se afla în centrul privirilor lor îngrijorate, el urmă: Pentru că veni vorba de neplăceri, stârpitura aceea mică mi-a spus azi de dimineață un lucru atât de caraghios, încât mi-a rămas în minte. La acest simplu gând, își încreți fruntea cu un aer exagerat. Cred că-mi aduc aminte vorbele lui: „Aspectul dumitale e o rușine pentru întreaga întreprindere”. Da, chiar așa, cuvânt cu cuvânt. Ei bine, spuneți-mi acum, băieți, despre ce naiba a vrut în fond să vorbească? Ce cusur are aspectul meu? Îi privi cu un aer războinic, în vreme ce ei clătinau nehotărâți din cap. Sunt un om prezentabil, nu-i așa? se răsti el, observând confirmarea lor tăcută cu mândră și exagerată aprobare. Am știut eu, strigă el, numai scârboasa lui invidie l-a împins să vorbească așa. Da, am fost totdeauna o mândrețe de om, înalt, bine făcut, cu pielea albă ca a unui copil. Afară de asta, continuă el, aruncându-le dintr-o parte o privire șireată, în timp ce-și mângâia cu un fâșâit țepile aspre de pe bărbia slăbită, mai este un motiv care-mi dovedește că nu are dreptate. Sunteți poate prea tineri ca să fi aflat, dar nu strică să vă spun că o anumită față, da, da, cea mai drăguță ștrengăriță din Levenford, mă așază deasupra tuturor. Curios, simt că trebuie să beau chiar numai

gândindu-mă la ea. Și trase cu demnă solemnitate o dușcă în sănătatea celei mai adorabile doamne din Levenford, după care rămase câțeva vreme tăcut, gândindu-se cu încântare la ea. Avea poftă să vorbească despre Nancy, să se laude cu farmecele ei, dar o umbră de jenă îl împiedică, și căutând, cu fruntea încrețită, să descopere prin ungherele minții sale cauzele acestei rezerve, o lumină se aprinse deodată în capul lui: își dădu seama că nu putea vorbi mai liber despre ea, pentru că nu era soția lui. La această constatare surprinzătoare a creierului său încețoșat, el se muștră în tăcere pentru această omisiune: Omule, își șopti el, n-ai procedat cinstit. Trebuia să te fi gândit mai devreme la asta. Clătină din cap cu un aer dezaprobator, dădu pe gât încă o înghițitură de whisky spre a-și ușura meditațiile și, apucat de o compătimire adâncă pentru situația lui Nancy, murmură pe un ton mișcat: Cred c-am s-o fac. Da, pe legea mea, am să fac asta pentru ea. Îi venea să-și strângă singur mâna pentru brusca și nobila lui hotărâre de a face din ea o femeie cinstită. E drept că ea nu ocupa un rang prea înalt pe scara socială, dar ce importanță avea acest fapt? Numele lui avea s-o acopere, să-i acopere pe amândoi; și dacă se va căsători cu ea, acest gest măreț avea să i-o păstreze mai sigur în casă, să-l reabiliteze în ochii lumii, punând capăt pentru totdeauna acelor priviri mâhnite și întrebătoare pe care le remarcase din când în când la Nessie. Lovi cu pumnul în masă, exclamând: Am s-o fac, am să-i vorbesc chiar astă-seară. Rânji apoi, văzând chipurile consternate din fața lui, și declară cu simulată nevinovăție și franchețe: Nu vă speriați, băieți. Mi-am stabilit un plan și am hotărât să fac ceva pentru mica mea Nessie. Merită acest lucru. Coborându-și apoi tonul emfatic, adăugă cu o privire șireată: O simplă chestiune de politică domestică, despre care o să auziți, desigur, mai curând sau mai târziu.

Era pe punctul să-i lămurească mai deplin, când unul din cei doi funcționari, prevăzând probabil cursul pe care avea să-l ia destăinuirile sale, căută repede să-i abată atenția de la tema lui, exclamând:

— Și cum avansează Nessie, domnule Brodie?

Îl privi un moment, clipind din ochi, pe cel ce pusese întrebarea și răspunse apoi:

— Admirabil! Știi bine că progresează de minune! Nu pune întrebări stupide! Are de pe acum premiul Latta în buzunar. Și aruncându-se asupra noului subiect ce se oferea minții sale zăpăcite, el urmă: Fetița asta e o mare mângâiere pentru mine. Nu știți ce plăcere îmi face s-o văd punând întruna bețe în roate băiatului aceluia al lui Grierson. Îl întrece regulat la învățătură și de fiecare dată ipocritul de tată-său trebuie să înghită în sec și să verse fiere. Da, să verse fiere, n-am nicio îndoială.

Numai gândindu-se la acest lucru, el chicoti; și ducându-și cu și mai mare poftă sticla la gură, își turnă pe gât tot conținutul ei; dar nereușind să rădă și să bea în același timp, el se înecă și fu apucat de un acces prelung de tuse.

— Bate-mă, naibii, pe spate, gemu el cu fața congestionată și cu ochii ieșiți din cap, aplecându-se înainte și gâfâind ca un elefant bolnav. Mai tare, mai tare! strigă el, când unul din cei doi, sărind de pe taburetul lui, începu să-l lovească peste spatele încovoiat.

— Urâtă tuse! zise tânărul, când accesul se mai calmase. Iată ce înseamnă să stai cu hainele ude pe tine.

— Eh! N-a fost cine știe ce, răspunse Brodie ștergându-se pe față cu mâneca. N-am purtat niciodată palton și nici n-am să port vreodată. Mi-am pierdut umbrela undeva, dar n-are nicio importanță; ploaia pare să-mi facă bine. Sunt tare ca un armăsar din Clydesdale. Și își întinse trupul jigărit, ca să le arate ce om voinic era.

— Nessie nu calcă pe urmele dumneavoastră, domnule Brodie, observă primul vorbitor. Nu pare prea rezistentă.

Brodie îi aruncă o privire furioasă, exclamând iritat:

— E sănătoasă tun. N-ai fi și dumneata unul din netoții aceia care nu văd decât bolnavi în toate părțile? E solidă ca o stâncă. A avut o mică indispoziție luna trecută, dar n-a fost nimic. Am dus-o la Lawrie ca s-o examineze și mi-a spus că are un cap cum nu sunt două într-o mie... Aș spune, într-un milion! Aruncă o privire triumfătoare în jurul lui, uitându-se apoi la sticla de whisky spre a-și manifesta entuziasmul, dar, observând că era goală, o apucă și, printr-o aruncătură reușită, o proiectă în coșul de hârtie, de unde fu scoasă mai târziu, prin mila unuia din răbdătorii săi colegi, și făcută să dispară în apele Levenfordului. Așa ochitură mai zic și eu! strigă el cu veselie. Am ochi în cap, nu glumă! Îți nimeresc la cincizeci de pași, fără a clipi, un iepure în goană! Păcatele mele! Un iepure! De-aș fi acolo unde mi-e locul, m-aș afla pe linia de tir, iar potârnichele și fazanii ar cădea sub alicele mele ca grindina.

Era gata să se lanseze din nou în flecăreli despre obârșia lui nobilă, când ochii îi căzură asupra ceasului din perete.

— Doamne, e de necrezut: e aproape de cinci! Știu că mă pricep să fac vremea să treacă. Făcu glumeț cu ochiul, râse înfundat și reluă: Timpul trece repede când muncești din greu, cum ar spune scârba aceea de Blair. Dar, din păcate, trebuie să vă las, dragii mei. Sunteți băieți buni și țin la voi; acum însă, am ceva important de făcut. Își frecă mâinile, bucurându-se dinainte, și spuse cu o privire piezișă: Dacă avortonul își vâără nasul aici înainte de ora cinci, spuneți-i doar că socotelile lui sunt în regulă și că m-am dus să-i cumpăr o hârâitoare. Coborî greoi de pe taburet, își luă încet pălăria, și-o potrivi de două ori înainte ca înclinația borului ei prăfuit să ajungă a-i fi pe

plac, își apucă bastonul masiv și, complet beat acum, se opri solemn în ușă, umplând pervazul ei cu trupul lui enorm, care se clătina. Băieți, strigă el, apostrofându-i cu bastonul, de-ați ști unde mă duc v-ar ieși ochii din cap de gelozie. Dar nu vă las să mă însoțiți. Nu! Nu e decât un om în tot orașul care are voie să urmeze drumul ăsta minunat. Și plimbându-și mândru ochii peste capetele lor, adăugă pe un ton teatral: Și omul acela sunt eu! Aruncând apoi o ultimă privire fugară asupra fețelor lor blajine, dar consternate, ieși, legănându-se, din birou.

Steaua lui îl ocroti, căci în timp ce străbătu zgomotos coridoarele, ciocnindu-se când de un perete, când de altul în mersul lui buimac, nu întâlni pe nimeni, iar la ora cinci fără cinci trecu ca un glonț prin ușa turnantă de la intrare și apucă pe drumul spre casă.

Ploaia încetase și aerul adia proaspăt și răcoros, în întunericul în care lumina felinarelor, aprinse de curând, se reflecta pe pavajul umed al străzilor asemenea unui șir nesfârșit de discuri lunare, de culoarea topazului, oglindite pe suprafața neagră a unei ape stătătoare. Repetarea acestor imagini, care păreau toate să-i iasă perfid înainte în timp ce mergea, îl amuza pe Brodie cum nu se mai poate; rânjea spunându-și că o va informa negreșit pe Nancy despre aventura lui cu acest ciudat fenomen ceresc răsturnat. Nancy! Râdea pe înfundate gândindu-se la ce aveau să discute împreună în seara aceea, începând cu compunerea unei scrisori cu adevărat usturătoare către stricata aceea de la Londra și până la încântătoarea ofertă pe care era hotărât să i-o facă. Va fi, desigur, nemulțumită văzându-l întorcându-se poate mai băut ca de obicei – recunoștea cu mărinimie acest lucru, adresându-se întunericului dar plăcerea neașteptată produsă de propunerea lui de a o lua în căsătorie avea să-i împrăstie supărarea. Știa că ștrengărița de ea dorise totdeauna să aibă o situație clară, așa cum numai un bărbat minunat ca el putea să-i ofere, și o auzea de pe acum exclamând, transportată: „Vorbești serios, Brodie? Doamne! Era să pic jos! Să mă iei de nevastă? Știi bine că n-am să dau cu piciorul la un noroc ca ăsta! Vino să te strâng tare, tare în brațe!” Da, se va arăta mai drăguță cu el ca oricând, după această sublimă concesiune din partea lui; și ochii îi sclipiră de plăcere când se gândi la favorurile cu totul deosebite pe care în noaptea aceea Nancy avea să i le acorde ca răspuns la gestul lui generos. Pe măsură ce înainta, simțind că fiecare pas împletit îl apropia de ea, nu găsea nicio expresie care să fie destul de plastică spre a exprima în chip nimerit farmecul ei, atracția pe care o exercita asupra lui. „E... e superbă! Îngăimă el. Are o carne albă și tare ca pieptul unui pui de găină... aș fi aproape în stare s-o mănânc.” Gândurile lui deveniră mai presante, îi aprindeau dorința, îi sporeau nerăbdarea, și cu un ultim efort urcă repede treptele de la intrare, căută cu înfrigurare să

nimerească broasca cu cheia, descuie și dădu buzna în vestibulul cufundat în întuneric.

— Nancy! strigă el cu glas tare. Nancy! M-am întors!

Rămase câțva timp în întuneric, așteptând un strigăt de răspuns; dar neauzind nimic, zâmbi încrezut, spunându-și că, desigur, ea se ascundea, așteptând ca el s-o găsească. Scoțând o cutie de chibrituri din buzunar, aprinse becul de gaz din vestibul, își înfipse bastonul în rastel, își atârna pălăria în cuier și se repezi în bucătărie. Și acolo domnea întunericul.

— Nancy! repetă el, cu o mirare amestecată cu enervare. Ce înseamnă glumele astea? N-am poftă să mă joc de-a v-ați ascunselea! Nu vreau năzbâtii de-astea! Te vreau pe tine! Leși din ascunzătoare, haide!

Dar tot nu primi niciun răspuns. Îndreptându-se stângaci spre becul de gaz de deasupra căminului, îl aprinse și se întoarse spre a cerceta încăperea, dar observă, spre marea lui mirare, că masa nu era pusă, că pregătirile pentru ceai nici nu începuseră. Rămase o clipă încremenit, uitându-se la masa goală, strângând furios din buze până când, deodată, o idee îi trăsni prin minte, făcându-l să se însenineze: „A plecat până la gară cu mătușa ei – murmură el. Mare tupeu mai are fata asta! Nimeni n-ar fi îndrăznit așa ceva. Mă pune să mănânc în oraș și pe urmă mă lasă să aștept cu ceaiul”. Un mic freamăt de veselie îl străbătu, transformându-se într-un hohot de râs când se gândi la cutezanța ei. A naibii fată, nu se lasă nici ea mai prejos! Când însă acest acces de veselie se potoli, nu prea știu ce să facă și înțelese că nu-i rămânea decât să aștepte bucuria întoarcerii ei. Stând în picioare, cu spatele la cămin, își plimba leneș privirea în jurul camerei. Toată atmosfera i se părea impregnată de prezența ei; o vedea zburând ușoară încoace și încolo, așezându-se nepăsătoare în fotoliul lui, zâmbind, sporovăind sau chiar fugind de el. Da! Chiar și acul de pălărie înfipt în bufet era o dovadă a impertinenței, a nerușinării ei inimitabile. Dar pe bufet se mai afla un lucru ținut cu acul acela: o scrisoare – înștiințarea aceea arogantă pe care o primise de dimineață de la fiica lui. Și, înaintând într-acolo, o apucă cu dispreț. Deodată, expresia feței lui se schimbă, căci observă că nu era același plic, ci altul, adresat lui, cu scrisul culcat, de conțopist, al fiului său, o caligrafie atât de asemănătoare cu firea molâie a lui Matt, încât îl enervase totdeauna. Altă scrisoare! Și încă de la Matthew! Dar ce, oare pușlamaua aceea lașă și prefăcută ajunsese să se teamă atât de mult de dânsul, încât se simțea obligat să-i facă în scris comunicările lui, în loc de a sta de vorbă ochi în ochi cu el, ca un bărbat? Plin de un adânc dispreț, el privi scrisul îngrijit de pe plic; dar în chip inconsecvent, privirea i se schimbă când, lăsându-și capul într-o parte, observă ce frumos arăta numele lui în caracterele regulate – aproape ca de tipar – pe care le avea sub ochi. Domnului James Brodie!

Frumos nume! Puteai fi mândru de el. Un zâmbet ușor îi trecu peste față și o trufie de mare senior îi umplu pieptul, întărindu-i încrederea în sine. Cu supremă satisfacție, deschise neglijent plicul, scoțând din el unica foaie pe care o conținea.

Dragă tată, citi el, ai fost prea măreț și puternic ca să asculți amănuntele despre noul meu post, căci altminteri ai fi aflat că e o situație pentru un om însurat. N-o mai aștepta pe Nancy. A plecat cu mine spre a veghea să nu cad de pe cal!

*Al dumitale fiu iubitor și ascultător,
Matt.*

Cuprins de cea mai vie stupefacție, el reciti de două ori cuvintele laconice, își ridică ochii, fără să mai vadă nimic, și mormăi neîncrezător: „Ce-o fi vrând să spună?... Ce-are a face Nancy cu calul imbecilului ăstuia? Al dumitale fiu iubitor și ascultător... se vede că a înnebunit!” Apoi, deodată, făcându-i-se negru înaintea ochilor, simți că înnebunește și el, când capul lui amețit și tulbure sesiză semnificația scrisorii și când zări pe dosul hârtiei următoarele rânduri mângălite de Nancy, cu scrisul ei de copil analfabet:

Matt și cu mine plecăm ca să ne căsătorim și să trăim liberi și fericiți. Ai ținut prea mult la sticla dumitale, ca să te însori cu mine; n-ai decât să te culci noaptea cu ea, dobitoc bătrân ce ești!

Un strigăt îngrozitor îi ieși de pe buze. Înțelesese, în sfârșit, că Nancy îl părăsise. Scrisoarea îi dispăru din fața ochilor, casa se învărtea cu el depărtându-se... era singur într-un vast pustiu întunecat. Cu obrazul crispat, cu ochii privind năuciți în gol pe sub fruntea zbuciumată, înțelegea acum pe deplin pierderea suferită. Matt, propriul lui fiu, i-o răpise pe Nancy! În deznădejdea de care era cuprins, simțea că ar fi fost bine ca glonțul acela de pistol din casa de pe Ulicioară să-l fi ucis pe loc, că lovitura aceasta, dată de fiul său, era mai înspăimântătoare, mai cumplită decât moartea! Fiul lui, slăbănogul acela vrednic de dispreț, triumfase asupra lui. Într-o străfulgerare, înțelese pe deplin felul în care fusese dus de nas în cursul săptămânii trecute: răceala lui Nancy, urmată de afectata, dar reținută ei tandrețe, faptul că încuiase ușa, pretinsa ei rubedenie de la Overton, dispariția completă din casă a lui Matthew – le pricepu pe toate; își aminti, de asemenea, de scena din bucătărie, când îi surprinsese și când ea spărsese ceașca tocmai în momentul când îl întreba pe fiul lui despre noul său post. Doamne, ce idiot fusese! „Dobitoc bătrân” – iată cum îi zicea ea. Și cât mai

trebuie să fi răs de el, cât își băteau, desigur, joc de el acum! Nu știa nimic, nici cum plecaseră, nici încotro porniseră. Era dezarmat, știind numai că erau împreună; nu avea decât puțința să stea aici și să-i vadă în imaginație într-o intimitate de neconceput, care-l făcea să sufere ca un câine.

Asemenea unui om leșinat, care-și recâștigă brusc cunoștința, el fu trezit din această sumbră mocneală de vocea lui Nessie, care, intrând în bucătărie, îl privi înfricoșată și spuse timid:

— Vrei să-ți pregătesc un ceai, tată? Nu am băut nici eu și nici n-am mâncat nimic la prânz.

Brodie își ridică fața torturată, se uită năucit la ea și vorbi cu o voce înecată:

— Pleacă! Du-te în salon! Du-te să-ți faci lecțiile! Du-te unde vrei, dar lasă-mă singur!

Ea dispăru în grabă, iar el se adânci din nou în gândurile sale chinuitoare, dându-și seama cu adâncă milă de el însuși că nu mai avea pe nimeni în casă care să se ocupe de el sau de Nessie, afară de prăpădita și nepriceputa de mamă-sa. Era deci nevoie ca Mary, fiica lui, să se înapoieze! Va fi obligat să-i permită să vină ca să-i ducă menajul, măcar de dragul lui Nessie. Da, Mary trebuia să se întoarcă! Întreaga semnificație a discuției sale cu Nancy pe această temă îl izbi ca o nouă lovitură: își aminti cum o rugase să compună o scrisoare de refuz. Și ea, care știuse tot timpul că avea să-l părăsească! Se gândise prea târziu să-i propună căsătoria; și cum avea să poată trăi fără ea de acum înainte? O durere sfredelitoare îl apucă la gândul că poate chiar în clipa aceea ea se găsea în brațele fiului său, întinzându-și buzele sărutărilor lui fierbinți, oferindu-și bucuroasă trupul vârtos și alb îmbrățișărilor lui pătimașe. Căutând în zadar să șteargă această viziune chinuitoare, își ridică mâna apăsând-o pe ochii ce-i tremurau, în timp ce buzele i se schimonosiră și un hohot amarnic de plâns izbucni din pieptul său agitat, răsunând în tăcerea din cameră.

5.

Trenul ce pleacă la ora trei și douăzeci de la Glasgow la Ardfillan parcursese cu bine o jumătate din drum, trecuse de Overton și, străbătând bolta joasă, umedă și afumată a tunelului de la Kilmaheu, răzbise iarăși la lumina acelei după-amiezi vântoase de martie, cu un fluierat scurt și triumfal, care lăsa o fâșie de abur să plutească în urma locomotivei ca un fanion; acum începea să coboare domol panta lină care vestea că gara

Levenford se apropia. Trenul nu era încărcat, multe din compartimente erau goale, iar altele nu erau ocupate decât de un singur călător. Mulțumit parcă de a fi scăpat de urcușul anevoios de la Poindfauld și de a fi traversat cavernele întunecoase și pline de funingine de la Kilmaheu, el înainta acum într-un ritm mai degajat prin calmul ținut castaniu, pe care șinele îl străbăteau ca o brazdă lungă ce mergea îngustându-se.

În tren, așezată singură în compartimentul ei, într-un colț, cu fața spre locomotivă, se afla o fată, având lângă ea o mică valiză, care forma întregul ei bagaj. Îmbrăcată cu un costum simplu de șeviot gri, bine croit, dar nu prea modern, și purtând peste părul ei de culoare închisă și pieptănat neted o pălărie de catifea cenușie, împodobită numai cu o panglică roz, îngustă, strânsă într-o fundă simplă, ea se ținea drept, dar nu țeapăn, și se uita pe geam, scrutând cu un aer avid, dar plin de melancolie fiecare amănunt al peisajului ce aluneca prin fața ei. Avea un obraz îngust, nasul drept și fin, nările delicate, buzele sensibile și mobile, iar bolta netedă și palidă a frunții era accentuată de ochii ei negri, de o mișcătoare frumusețe. Întreaga ei fizionomie avea o expresie de melancolică dulceață, de purificată mâhnire, ca și cum o grea și dureroasă încercare ar fi lăsat pe fiecare trăsătură urma palidă, dar de neșters a suferinței. Această umbră subțire, întunecată care învăluia ușor, accentuând-o, frumusețea brună a obrazului, o făcea să pară mai matură decât vârsta ei reală de douăzeci și doi de ani și-i dădea un aer de atrăgătoare gingășie, de fină naturalețe, pe care-l întârea simplitatea austeră a ținutei ei. Asemenea feței, dar într-un sens diferit, mâinile ei – pe care le ținea pe genunchi – atrăgeau la rândul lor atenția, căci, neacoperite de mănuși, ele i se odihneau cu palmele în sus în poală. Fața era aceea a unei madone, dar mâinile – roșii, bătătoare la ochi, aspre și ușor umflate – erau acelea ale unei servitoare, și dacă suferința transfigurase chipul, împrumutându-i o frumusețe mai aleasă, mâinile arătau în chip grăitor truda grea căreia îi datorau această tragică și contrastantă urâțenie.

Uitându-se cu atenție pe geam, ea păstra o atitudine calmă, pasivă ca și mâinile ei uzate de muncă, dar peste trăsăturile fine ale feței ei trecea un freamăt ușor, care trăda agitația unei inimi ce bătea năvalnic. Iată, își spunea ea, ferma Main, cu ogoarele ei brune, arate, spălate de apele încrețite de vânt ale estuarului, cu aria ei formând o pată pătrată, galbenă, în mijlocul clădirilor scunde, văruite, ale gospodăriei; iată și coloana bătută de intemperii a vechiului far de la Linten și, de asemenea neschimbate, contururile masive, vinete ale Stâncii înseși, iar dincolo, profilându-se pe cer, carcasa uriașă a scheletelor de montaj ale șantierelor Latta. Și iată, în sfârșit, apărând după cotitură, turla ascuțită și pestriță a primăriei. Mișcată de aspectul familiar al întregului tablou, ea cântărea în gând cât de

neschimbat rămăsese totul, cât de durabil, solid și sigur. Cine se schimbase era ea, Mary Brodie, și simțea acum o dorință nostalgică de a fi din nou așa cum fusese pe vremea când trăise în ambianța aceasta, înainte ca fierul roșu al întâmplărilor să-i fi imprimat stigmatul lui. Pe când medita așa, ea zări, cu o bruscă și sfâșietoare săgetare în inimă, asemenea unei răni ce se redeschide, pavilioanele spitalului din Levenford, unde zăcuse timp de două luni între viață și moarte, și unde copilul ei nou-născut pierise; și la această fulgerătoare și cumplită amintire, fața ei își pierdu seninătatea și, fără ca lacrimile să-i curgă din ochi – căci le vărsase demult pe toate – buzele îi tremurară de durere. Recunoscu fereastra prin care ochii ei nemișcați căutaseră fără preget cerul, poteca prunduită, mărginită de tufe de laur, pe care, în convalescența ei, făcuse primii pași nesiguri, stâlpul porții de care se cramponase clătînându-se, istovită de slăbiciune. Ar fi dorit ca trenul să se oprească, lăsând-o să zăbovească cu amintirile ei; el însă o duse grabnic mai departe, sustrăgând-o acestor priveliști, evocatoare ale unui trist trecut și, parcurgând ultima buclă, îi oferă, în goana lui, vederi fugare asupra unei părți din Church Street, asupra unui șir de prăvălii, a Bibliotecii publice, a Răscrucii, depunând-o apoi, pufăind, în gară.

Ce mic îi părea peronul, cu minusculele lui săli de așteptare și modestele ghișeuri de lemn, și totuși, atunci când, odinioară, frământată de aventura ei, stătuse în aceeași gară așteptând trenul de Darroch, ea tremurase în fața proporțiilor lui; și, de fapt, tremura și acum, dându-și seama că trebuia să iasă din izolarea compartimentului și să înfrunte privirile mulțimii. Se ridică hotărâtă, își apucă valiza și, cu toate că o ușoară roșeață i se ivi în obraz, strânse din buze cu dârzenie și coborî curajoasă din vagon.

Predă valiza hamalului ce-i ieși înainte, indicându-i s-o expedieze la adresa ei cu viitoarea cursă a camionului căii ferate, dădu apoi biletul, coborî cele câteva trepte până în stradă și porni spre casă, în timp ce inima îi bătea. Dacă amintirile o asaltaseră în tren, ele năvăleau acum asupra ei cu o putere copleșitoare; avea senzația că fiecare pas al ei răscolea una nouă, făcându-i inima, care și așa dădea să-i spargă pieptul, să se zbuciume și mai tare. Iată Câmpul comunal, mărginit în depărtare de cursul Levenului; iată școala la care învățase în copilărie; și când trecu prin fața intrării Bibliotecii publice, apărută de aceeași ușă turnantă, își dădu seama că aici, exact în locul acesta, îl întâlnise pentru prima oară pe Denis. Amintindu-și-l pe Denis, ea nu încercă nicio strângere de inimă, nicio amărăciune, ci numai un melancolic regret, ca și cum nu s-ar mai fi simțit iubita lui, nici victima dragostei lui, ci doar jucăria neputincioasă a unui destin implacabil.

Înaintând pe Railway Road, văzu apropiindu-se de ea o femeie pe care o cunoscuse înainte de surghiunirea ei, și se așteptă ca aceasta s-o rănească

prin privirea ei plină de dispreț; dar nu se alese nici cu vreo privire, nici cu vreo rană, căci femeia trecu liniștit pe lângă ea, fără niciun semn c-ar fi recunoscut-o. „Cât trebuie să mă fi schimbat!” – își spuse Mary cu tristețe, cotind spre Wellhall Road. Ajungând acum în dreptul casei doctorului Renwick, ea se întrebă deodată dacă și el ar fi găsit-o schimbată. Fusesse atât de bun cu dânsa, încât simplul fapt de a trece pe lângă locuința lui o umplea de o stranie emoție. Fără a se gândi la faptul că el îi salvase viața, ca și cum aceasta nu ar fi avut prea multă importanță, își amintea limpede scrisorile pe care i le trimisese el – întâi după plecarea ei la Londra, iar mai târziu, când o informase despre boala mamei ei și apoi despre moartea acesteia –, toate pline de o vădită și caldă simpatie. Fără aceste scrisori, ea nu s-ar fi întors probabil niciodată la Levenford, căci dacă nu ar fi primit-o pe a doua, nu ar fi scris acasă, iar Nessie nu i-ar fi aflat niciodată adresa ca să apeleze la ea cu atâta disperare. Sărmana, înfricoșata Nessie! Mary se zbuciumă acum gândindu-se la sora și la tatăl ei, și apropiindu-se de casă, purtând încă întipărită în minte amintirea de neșters a nopții în care o părăsise, începu să se agite; echilibrul ei sufletesc, atitudinea calmă și stăpânită, demult cucerită, cedară în fața emoțiilor calde, năvalnice care-i făceau inima să bată cu o violență neobișnuită.

Tremura din nou la gândul de a da ochii cu tatăl ei; simțea cum o trec fiori reci pe când se îndrepta, din propria ei voință, spre această casă, cu atmosfera ei apăsătoare, în care fusese odinioară închisă ca o prizonieră.

Când ajunse în sfârșit acolo și văzu aspectul exterior al clădirii, rămase încremenită, întrebându-se, în stupefакcia ei, dacă nu cumva ea era aceea care o privea cu alți ochi. Curând însă observă mai atent diferitele schimbări de amănunt care dădeau casei o înfățișare neîngrijită și murdară. Geamurile erau nespălate, iar perdelele, în măsura în care le mai acopereau, pătate și rupte; jaluzelele atârnav strâmb; în turlă, o fereastră mică era deschisă, cealaltă complet acoperită cu obloane, ca un ochi închis, astfel încât fața foișorului părea să se chiorască neîncetat și nemișcat la ea. Piatra cenușie și curată a fațadei era mânjită de o dungă neregulată, ruginie, lăsată de apa scursă dintr-o streășină spartă și care o brăzda de sus până jos ca un semn infamant pe un obraz; jghebul acoperișului era strâmbat, o placă de ardezie atârna, beată, de pe linia dreaptă a acoperișului, iar curtea din față era goală, negreblată și năpădită de buruieni.

Speriată de aceste schimbări mărunte, dar revelatoare, care desfigurau atât de mult exteriorul casei, și cuprinsă brusc de spaimă față de ce avea să găsească în interior, ea urcă repede treptele și sună. O lungă așteptare îi spori neliniștea, dar într-un târziu ușa se deschise încet și Mary recunoscu, profilându-se pe fundalul întunecat, silueta firavă, de copilă, a lui Nessie.

Cele două surori se priviră și exclamară simultan: „Nessie!”, „Mary”, aruncându-se apoi cu un țipăt una în brațele celeilalte.

— Mary! O, Mary! strigă Nessie cu un glas întretăiat, incapabilă, în emoția ei, de a face altceva decât să repete numele surorii ei, atârându-se cu elan de gâtul ei. Mary, scumpa, buna mea Mary!

— Nessie! Drăguța mea! șopti Mary, copleșită și ea de simțirea ce-i umplea inima. Sunt atât de fericită să te revăd! Ce dor mi-a fost de clipa aceasta cât timp am lipsit!

— N-ai să mă părăsești niciodată, Mary, nu e așa? spuse Nessie printre lacrimi. Aveam atâta nevoie de tine! Ține-mă strâns și nu-mi mai da drumul niciodată!

— Nu am să te mai las singură niciodată, iubita mea! Nu m-am întors decât ca să fiu lângă tine.

— Știu, știu! plânse Nessie. Ești atât de bună că ai venit! Nu pot să-ți spun cât mi-ai lipsit de când a murit mama. Nu aveam pe nimeni! Mi-era frică!

— Nu plânge, scumpa mea, șopti Mary, strângând la piept capul surorii ei și mângâind-o dulce pe frunte. Totul are să meargă bine acum. Să nu te mai temi.

— Nu știi câte am avut de îndurat! strigă Nessie cu aprindere. E o mană cerească să te revăd; dar e o minune că mai sunt aici.

— Sst, micuța mea, nu vreau să te văd zbuciumându-te, ca la urmă să te doară căpșorul.

— M-a durut inima, nu capul, zise sora mai mică, ridicându-și ochii arzători, roșiți de plâns. Nu te-am iubit de-ajuns când te aveam aici, Mary, dar am să răscumpăr asta. Totul e atât de schimbat acum... am atâta nevoie de tine, încât am să fac orice, numai să rămâi lângă mine.

— Am să rămân, micuța mea, răspunse Mary mângâietor. Hai, șterge-te la ochi și ai să-mi povestești totul. Uite, ia batista mea.

— Asta îmi aduce aminte de trecut, spuse Nessie, desprinzându-și mâna de brațul surorii ei, luând batista și ștergându-și cu ea obrazul umezit. O pierdeam totdeauna pe a mea. Apoi, când sughițurile ei se potoliră și o privi ceva mai de departe pe soră-sa, ea exclamă deodată: Ce frumoasă te-ai făcut, Mary! Ai o expresie în obraz... nici nu-mi mai vine să-mi iau ochii de la tine!

— E tot fața mea de altădată, Nessie.

— Nu! Ai fost totdeauna drăguță, dar acum fața îți răspândește parcă o lumină.

— Să nu ne ocupăm de mine, răspunse Mary duios. Mă gândesc la tine, draga mea. Va trebui să ne îngrijim să mai punem puțină carne pe brațele astea subțiri. Ai nevoie de cineva care să te îngrijească.

— Da, am într-adevăr nevoie, admise Nessie pe un ton patetic, aplecându-și privirea spre trupul ei slab ca o umbră. Nu pot înghiți nimic. Mâncarea era atât de proastă în ultima vreme, și toate astea numai din cauza acelei... acelei... Era gata să izbucnească din nou în plâns.

— Sst, micuța mea, sst, nu plânge iar! Ai să-mi explici altă dată.

— Nu pot să aștept; trebuie să-ți povestesc! strigă Nessie nervos; și cuvintele i se revărsară de pe buze ca un șuvoi: Nu ți-am spus nimic în scrisoarea mea. Am avut aici o femeie groaznică, și a fugit cu Matt în America. Tata aproape că și-a ieșit din minți și nu face decât să bea de dimineața până seara și, Mary, o, Mary, mă zorește cu lecțiile, încât de-a dreptul mă omoară. Nu-l lăsa, Mary... te implor! Ai să mă scapi, nu-i așa, Mary? și își întinse rugător mâinile spre soră-sa.

Mary stătea nemișcată; potopul de cuvinte al celeilalte o copleșise. În sfârșit, spuse încet:

— Tata e schimbat, Nessie? Nu se mai poartă bine cu tine?

— Schimbat? scânci Nessie. E așa de schimbat, încât nu-l mai recunoști. Mi-e frică uneori să-l văd. Când nu are whisky în el, umblă ca un somnambul. Nu o să-ți vină să crezi cât de mult s-a schimbat, continuă ea ridicându-și glasul și, apucând-o de braț pe sora ei, începu s-o tragă înspre bucătărie. N-ai să crezi până când n-ai să vezi. Uite! Vino să privești odaia asta. Și trase de ușă, deschizând-o până la perete, ca pentru a-i demonstra pe viu cât de mult se schimbaseră condițiile exterioare ale vieții ei.

Mary rămase mută, scrutând cu privirea încăperea îmbâcsită. Pe urmă se uită la Nessie, întrebând-o cu mirare:

— Și tata suportă asta?

— Dacă suportă? strigă cealaltă. Nici nu observă măcar, și e într-un hal, mai rău decât bucătăria asta, cu hainele lui lăbărțate, cu ochii adânciți în cap. Dacă încerc să mă ating de ceva ca să fac puțină ordine, îmi sparge urechile cu urletele lui și țipă la mine să mă țin de lecții, și mă amenință în toate chipurile; mă scoate din minți de frică.

— E chiar așa de rău? murmură Mary ca pentru sine.

— Ba mai rău! strigă Nessie cu o voce tristă, uitându-se cu ochii mari la soră-sa. Bunica își dă toată silința, dar e aproape neputincioasă acum. Nimeni nu o scoate la capăt cu el. Am face mai bine să plecăm amândouă de aici, oriunde, repede, înainte să ni se întâmple vreo nenorocire.

Atitudinea ei părea să o implore pe Mary să fugă imediat cu ea din ruinele căminului lor. Dar soră-sa clătină din cap și spuse cu fermitate, dar cu voie bună:

— Nu putem fugi, draga mea. Vom face împreună tot ce putem. În scurt timp toată casa va arăta altfel. Și ducându-se la fereastră, o deschise brusc,

lăsând o boare de vânt rece și iute să năvălească în cameră. Așa. Vom lăsa aerul să se primenească puțin, în timp ce vom da o raită prin curtea din spate; pe urmă, am să mă întorc ca să fac ordine aici.

Își scoase jacheta și pălăria. Le puse pe divan și, întorcându-se din nou la Nessie, își petrecu brațul după mijlocul subțire al acesteia și ieși cu ea pe ușa din dos.

— O, Mary! strigă Nessie transportată, lipindu-se strâns de sora ei, în vreme ce amândouă începură să se plimbe încet încoace și încolo. E o minune să te am din nou aici. Ești atât de tare! Am o încredere teribilă în tine. Sunt sigură că totul are să meargă bine acum. Apoi adăugă fără șir: Dar tu cum ai dus-o? Ce-ai făcut toată vremea?

Mary întinse o clipă mâna ei liberă.

— M-am folosit de aste două mâini, spuse ea ușor, munca grea n-a omorât niciodată pe nimeni, și iată-mă acum aici.

Sora mai mică se uită speriată la palma aspră, bătucită, purtând o cicatrice albă, adâncă, și ridicându-și ochii, întrebă mirată:

— De unde ai semnul ăsta? Te-ai tăiat?

O fugară expresie de durere alunecă peste fața lui Mary.

— Da, asta a fost, Nessie; dar toate au trecut acum. Ți-am mai spus să nu te ocupi de proasta și bătrâna de soră-ta. Trebuie să ne îngrijim de tine, micuța mea.

Nessie râse fericită, apoi se opri deodată uimită.

— Să nu-ți vină să crezi! strigă pe un ton speriat. Am râs, ceea ce nu mi s-a mai întâmplat de luni de zile. Doamne! Ce fericită aș putea fi dacă n-aș fi mereu cu gândul la munca mea în vederea nenorocitului aceuia de examen pentru bursă! Și adăugă cu un fior exagerat: Ți-am spus că lucrul cel mai grav.

— N-ai s-o obții? întrebă Mary cu interes.

— Desigur c-am s-o obțin! strigă cealaltă, aruncându-și capul înapoi. Vreau s-o iau numai ca să le arăt tuturor... e o rușine cum s-au purtat unii cu mine la școală. Dar e vorba de tata. Nu mă slăbește un moment și mă chinuiește de moarte. De m-ar lăsa în pace! Ea clătină din cap și adăugă pe un ton bătrânesc, care semăna cu al mamei ei: Simt că-mi plesnește capul, când se înfurie uneori contra mea. A făcut o stafie din mine!

Mary se uită cu compătimire la silueta fragilă, la fața subțire și precocă a surorii ei; și strângând-o liniștitor de brațul ei slab, îi spuse:

— Am să te fac repede să prinzi putere, micuța mea. Știu bine ce trebuie făcut. Am eu câteva șmecherii în traista mea; ai să te miri!

Nessie se întoarse spre ea și, folosind unul dintre cuvintele ei favorite din copilărie, întrebă cu afectată naivitate:

— Or fi chițibușuri de scamator?

Cele două surori se priviră cu un zâmbet, văzându-se parcă sub înfățișarea lor de altădată. Izbucniră apoi amândouă într-un hohot de râs, care răsună straniu în pustietatea grădinii din spatele casei.

— O, Mary, oftă Nessie transportată, sunt mai fericită decât speram! Îmi vine să te strâng în brațe iar și iar! Ești adorabilă! Surioara mea cea mare și frumoasă s-a întors la mine! Nu-i așa că am avut curaj, când ți-am scris și te-am rugat să vii? De-ar fi aflat, mi-ar fi rupt gâtul. N-ai să-i spui însă că eu am fost aceea care ți-a scris, nu-i așa?

— Firește că nu, strigă Mary afectuos. N-am să suflu nicio vorbă!

— Trebuie să sosească în curând, zise Nessie, și fața ei se întristă din nou la gândul iminentei întoarceri a tatălui ei. Ai aflat, desigur, despre... despre angajarea lui la șantier.

O ușoară roșeață colora obrajii lui Mary când răspunse:

— Da, am aflat de asta, curând după moartea Mamei.

— Ce decădere! spuse Nessie pe un ton precoce. Noroc că biata Mama n-a mai apucat și asta! Ar fi dat-o gata chiar fără boala ei. Se opri și oftă, adăugând apoi ca un fel de consolare: Aș vrea să mergem o dată împreună să ducem câteva flori la mormântul ei. Nu e nimic pe el... nici chiar o coroană artificială.

Cele două surori tăcură, fiecare din ele urmărindu-și gândurile proprii. Apoi Mary tresări și spuse:

— Trebuie să intru în casă, drăguța mea, ca să mă apuc de treabă. Vreau să pregătesc totul. Mai stai aici; aerul o să-ți facă bine. Ai să vezi ce frumos am să le aranjez pe toate pentru tine.

Nessie se uită cu îndoială la soră-sa.

— Dar n-ai să fugi și să mă lași singură? întrebă ea, temându-se parcă să nu rămână fără Mary. Vin și eu cu tine ca să te ajut.

— Prostii! zise Mary. Sunt deprinsă cu munca asta. Rostul tău e să stai aici și să capeți poftă pentru ceai.

Nessie dădu drumul mâinii surorii ei și, urmărind-o cu privirea pe când intra pe ușa din dos, îi strigă:

— Am să mă uit tot timpul la tine prin fereastră, ca nu cumva să fugi.

Întoarsă în casă, Mary se apucă să facă curățenie și să pună puțină ordine în bucătărie. Punându-și un șorț pe care îl descoperi în oficiu, și începând să lucreze cu metoda dobândită prin experiență, dădu repede cu negreală și lustrui grătarul căminului, aprinse focul, curăță plita de gătit, spală podeaua, șterse praful de pe mobilă și frecă geamurile, redându-le o oarecare transparență. Pe urmă, alegând cea mai curată față de masă pe care o putu găsi, o întinse pe masă și porni să pregătească o cină atât de apetisantă, cât îi permiteau proviziile sărăcicioase din cămară. Stând așa lângă cuptor,

îmbujorată la față și gâfâind puțin de pe urma iuțelii cu care lucrase, ea părea să fi scuturat de pe umeri anii ce trecuseră și să fi redevenit o fată tânără, ocupată cu pregătirea mesei de seară pentru familia ei. Era ca și cum încercările grele prin care trecuse fuseseră doar un vis. Între timp, auzi în vestibul un târșait încet, urmat de scârțâitul ușii ce se deschidea și, întorcându-și capul, zări silueta gârbovită a bunicii Brodie, care intra șontăcând în bucătărie, șovăitoare și nesigură ca o stafie ce rătăcește printre ruinele strălucirii ei apuse. Mary înaintă spre ea și exclamă:

— Bunico!

Bătrână își ridică încet ochii, arătându-și fața îngălbenită și zbârcită, cu obrajii prăbușiți și buzele încrețite; și, uitându-se neîncrezător, ca și cum ar fi zărit și ea o fantomă, murmură în cele din urmă:

— Mary! E cu neputință, nu poate să fie ea! Clătina apoi din cap, alungând această viziune de necrezut ochilor ei obosiți, își întoarse privirea de la Mary și cu un pas nesigur, se îndreptă spre oficiu, mormăind: Trebuie să-i încropesc ceva pentru ceai... trebuie să-și găsească ceaiul gata.

— Tocmai îl pregăteam, bunico, strigă Mary. Nu e nevoie să te obosești cu treaba asta. Vino să te așezi la locul dumatăle. Și apucând-o de braț, o conduse pe bătrână, în timp ce aceasta se clătina, fără însă a opune rezistență, spre vechiul ei fotoliu de lângă cămin, în care se prăbuși, cu o privire tulbure și absentă. Când însă Mary începu să alerge înapoi și încolo între bucătărie și oficiu, iar masa căpătă treptat un aspect pe care nu-l mai avusese de multe luni, ochii bătrânei se luminară puțin, și plimbându-i de la o farfurie cu clătite calde, care fumegau foarte real, la obrazul lui Mary, ea își trecu tremurând peste frunte mâna ei transparentă și străbătută de vine albastre și murmură:

— Știe că te-ai întors?

— Da, bunico, i-am scris că mă întorc, răspunse Mary.

— Are să te lase să rămâi aici? croncăni bătrâna. Poate că te gonește iar! Când s-a întâmplat asta, înainte de moartea lui Margaret? Nu pot să-mi aduc aminte. Pieptănătura asta îți stă foarte bine. Apoi privirea i se stinse și ea păru să se dezintereseze, întorcându-se spre foc și șoptind dezolat: Nu pot mânca așa de bine fără dinți.

— Vrei să-ți dau o clătită caldă cu unt? o întrebă Mary cu o voce îmbietoare.

— Te cred! făcu bătrâna îndată. Unde e?

Mary îi dădu clătita și urmări cum o apucă cu aviditate și începu s-o molfăie cu poftă, aplecată spre foc, până ce o înghiți pe toată. Deodată fu trezită din această contemplare printr-o șoptă la ureche:

— Mary dragă, aș putea să capăt și eu una?

Nessie intrase în casă și își întindea acum palma cu un aer rugător, așteptând să simtă pe ea consolarea caldă a unei clătite proaspete.

— Am să-ți dau două, nu una! strigă Mary cu elan. Am făcut destule.

— Ce bune sunt! exclamă Nessie încântată. Nici n-ar putea fi mai bune! Ce repede le-ai făcut și ce schimbare în odaia asta! E iarăși ca înainte! Sunt ușoare ca o pană! Așa le făcea și Mama și sunt la fel de bune, chiar mai bune ca ale ei. Phii, phii, sunt delicioase!

Ascultând-o sporovăind în felul acesta și urmărind gesturile repezi și nervoase pe care le făcea când mânca, Mary începu s-o observe mai atent decât până acum și, treptat, un sentiment nedeșluit, dar de adâncă neliniște i se furișă în inimă. Felul precipitat și fără șir în care Nessie vorbea, mișcările ei sacadate și oarecum nestăpânite, pe care Mary le remarca acum, urmărind-o mai de aproape, păreau să trădeze o ascunsă tensiune nervoasă, care o alarmă; și examinând obrajii și tâmpurile ușor supte ale surorii ei, ea spuse fără să vrea:

— Nessie, fetița mea, ești sigură că te simți bine?

Nessie își îndesă în gură restul clătitei, înainte de a răspunde cu aprindere:

— Mă simt din ce în ce mai bine, mai ales după ce am mâncat asta. Clătitele lui Mary sunt bune, dar Mary însăși e și mai bună. Mestecă un moment și apoi adăugă solemn: Mi-a fost într-adevăr rău de vreo două-trei ori; acum însă mă simt ca peștele în apă.

Teama de care fu cuprinsă brusc era desigur absurdă, socoti Mary. Se hotărî totuși să facă tot ce-i stătea în putință ca să obțină pentru Nessie puțin răgaz în studiile ei, care păreau, în orice caz, să supună unui efort excesiv organismul ei încă nedevelopat. Un sentiment puternic, pornit în parte din afecțiunea ei de soră, dar mai ales dintr-un adânc impuls matern față de slăbiciunea acestei copile, puse stăpânire pe ea și petrecându-și brațul în chip protector în jurul umerilor înguști ai lui Nessie, o trase spre dânsa, șoptindu-i cu căldură:

— Am să fac tot ce pot pentru tine, iubita mea. Tot ce pot, ca să te văd fericită și sănătoasă.

În timp ce surorile stăteau așa laolaltă, bătrâna își întoarse ochii de la foc și le privi. O bruscă intuiție păru să-i fulgere prin întunericul minții senile, căci zise tăios:

— Să nu vă vadă așa! Nu stați înlănțuite în fața lui și nu-l lăsați să vadă că vă iubiți atât de mult. Nu, nu! Nu-i place ca altul să se ocupe de Nessie. Dă-i pace! Dă-i pace! Glasul îi slăbi rostind aceste ultime cuvinte, privirea i se întunecă din nou și cu un căscat încet, pe care nu-l ascunse, ea își întoarse

capul murmurând: Aș vrea să-mi iau ceaiul. Nu e încă ora? Nu e încă vremea ca James să se întoarcă?

Mary aruncă o privire întrebătoare surorii ei, și ochii lui Nessie se umbriră din nou când răspunse cu amărăciune:

— Poți să opărești ceaiul. Trebuie să sosească dintr-un moment într-altul. Ai să vezi singură atunci... de îndată ce am să beau o ceașcă, o să mă expedieze în salon. M-am săturat până-n gât.

Mary nu răspunse nimic, ci trecu în oficiu ca să opărească ceaiul. Cuprinsă brusc de o teamă fără margini la ideea că se va găsi în curând în fața tatălui ei, ea uită deocamdată de solitudinea ei plină de abnegație pentru Nessie și începu să se gândească la felul cum o va primi el. Ochii ei, fixați fără a vedea nimic asupra norilor de aburi ce ieșeau din ceainic, se tulburară când își aminti cum o înghiontise brutal cu picioarele atunci când ea căzuse pe jos în vestibul. Loviturile acelea fuseseră în parte cauza pneumoniei care era cât pe-acum să o omoare; se întrebă vag dacă tatăl ei regretase vreodată acest act sau dacă se gândise măcar la el în cursul celor patru ani ai absenței ei. Amintirea acestei brutalități îi stăruise în minte luni de-a rândul; durerea pricinuită de izbitură persistase în tot cursul bolii, iar în îndelungatul delir, în care fiecare respirație era ca o împunsătură de cuțit, ea simțise parcă în coastă mii de lovituri sălbătice de picior din partea părintelui ei. Încă multă vreme după aceea, sentimentul de umilire rămăsese treaz în ea; în nopțile de nesomn, rumega în gând ultragiul suferit de trupul ei și simțea parcă aievea lovitura sălbatică a ghetelor sale grele.

Se gândi din nou la aceste ghetă cu tălpile groase, pe care le curățise de atâtea ori pentru el, și avea să le curețe din nou, în servitutea ei voluntară. Amintindu-și totodată de pasul greu care anunța de obicei sosirea lui, ea tresări, trase cu urechea și-l auzi iarăși răsunând în vestibul, mai încet acum, mai leneș, mai puțin sigur, ba chiar târșâit; era totuși pasul tatălui ei. Momentul pe care îl prevăzuse, pe care și-l reprezentase de o mie de ori în gând, pe care, deși se temea de el, îl căutase, nesilită, ea însăși, acest moment sosise; și cu toate că tremura din tot corpul, Mary se întoarse și porni curajos, dar cu inima palpitând de emoție, să-l întâmpine.

Se întâlniră față în față în bucătărie; bărbatul care intrase o privi în tăcere, își plimbă privirea sumbră în jurul odăii, asupra mesei, asupra focului ce ardea viu în cămin, îndreptând-o apoi spre ea. Abia când el vorbea, când vechiul său rânjet amar îi schimonosi obrazul brăzdat, ea știu precis că era într-adevăr tatăl ei.

— Vasăzică, te-ai întors, așa-i? îl auzi ea spunând. Și fără a adăuga vreun cuvânt, el merse să se așeze la locul lui. Schimbarea pustiitoare pe care o constată la el și care o făcuse aproape să nu-l recunoască o zgudui atât de

puternic, încât nu se simțea în stare să vorbească. Era oare cu adevărat tatăl ei bătrânul acesta prăbușit, cu părul nepieptănat, cu hainele pătate și boțite, cu fața morocănoasă și nerasă, cu privirea tulbure, sălbatică și răutăcioasă? Nessie avusese dreptate! N-ar fi socotit posibilă o asemenea schimbare dacă n-ar fi văzut-o ea însăși; și chiar și acum, abia dacă îi venea să-și creadă ochilor. Complet năucită, Mary se apropie de masă și începu să toarne ceaiul și să împartă ceștile, iar după ce isprăvi cu acestea, nu se așeză alături de ceilalți, ci rămase în picioare, așteptând să-i servească și continuând să se întrebe înspăimântată dacă omul cu aspectul acela îngrozitor era într-adevăr tatăl ei. Cât despre Brodie, el continua să n-o ia în seamă, consumându-și tăcut mâncarea, în chip neglijent, ba aproape respingător și nedând vădit nicio atenție la ceea ce mânca sau la felul cum mânca. Privea distrat, pieziș, și atunci când percepea ceva din mediul înconjurător, ochii i se opreau totdeauna, nu asupra lui Mary, ci asupra lui Nessie, ca și cum un gând adânc înrădăcinat în creierul lui s-ar fi învârtit în jurul ei, așezând-o în centrul atenției sale. Ceilalți mâncau și ei fără a vorbi; și cu toate că Mary nu avusese încă ocazia să adreseze un cuvânt tatălui ei, să rupă tăcerea aceasta, care dura de patru ani, ea trecu domol în oficiu, unde rămase tulburată și trăgând atent cu urechea.

Când se hotărâse să se jertfească pentru Nessie și să se întoarcă acasă, se așteptase să aibă de înfruntat aici o dominație de un gen diferit, zgomotoasă, poruncitoare, sălbatică chiar, dar nicidecum o preocupare atât de stranie și de inumană ca aceea care după cum își dădea seama acum pusese stăpânire pe tatăl ei. Caracterul lui energic și viril părea să se fi spulberat ca și carnea de pe el, nelăsând în urmă decât o umbră sfrijită, un om absorbit de ceva – ceva nedeslușit pentru ea – de care era posedat și care îi conducea toate gândurile, toate acțiunile.

Se afla abia de câteva minute în oficiu, frământată de aceste gânduri, când auzul ei încordat fu izbit de sunetul aspru, schimbat al vocii lui:

— Ai terminat, Nessie! Poți să treci în salon și să te apuci de lucru!

Mary își luă inima în dinți și se întoarse în bucătărie. Văzând-o pe Nessie sculându-se abătută de la masă, cu o expresie de teamă în privire, ca să dea urmare acestei porunci, supunerea copilei o răscoli și, adunându-și curajul, îi spuse cu voce calmă tatălui ei:

— Tată, nu vrei s-o lași pe Nessie să facă o mică plimbare cu mine înainte de a-și începe lecțiile?

S-ar fi zis însă că era surd și că ignora cu totul prezența ei, căci nu trădă prin nimic că ar fi auzit-o sau văzut-o, ci, continuând s-o privească pe Nessie, reluă pe un ton mai sever:

— Șterge-o imediat! Și caută să te ții de treabă! Am să vin să văd ce-ai mai făcut.

Când Nessie ieși umilită pe ușă, Mary își mușcă buzele și roși adânc, căci înțelese din disprețul tăcut pe care Brodie îl arătase față de cuvintele ei felul în care avea de gând s-o trateze. Putea să fie aici, pentru el însă nu avea să existe! Nu scoase nicio vorbă, dar când Brodie se ridică de la masă, iar bătrâna terminase și dânsa și se retrăsese, ea se apucă să ducă vasele în oficiu, observând, în timp ce ieșea și se întorcea, că tatăl ei luase o sticlă și un pahar de pe bufet și se instalase în fotoliu ca să bea liniștit, cu precizia unui vechi tabiet și având parcă de gând să tragă cu regularitate câte o înghițitură în tot cursul serii.

Mary spală și șterse vasele, făcu ordine și curăță în oficiu, iar apoi se întoarse în bucătărie, cu intenția de a trece în salon ca să stea lângă Nessie. Era pe punctul să se îndrepte într-acolo când Brodie, fără să se uite la ea, strigă deodată din colțul lui, pe un ton aspru și autoritar:

— Unde te duci?

Ea se opri, se uită rugător la el și răspunse:

— Mă duceam doar s-o văd un moment pe Nessie... nu ca s-o țin de vorbă, tată, doar ca s-o supraveghez.

— Atunci nu te duce, se răsti el, ținându-și ochii tot în tavan. Supraveghearea ei mă privește pe mine. Ai să-mi faci plăcerea să nu te amesteci.

— Dar, tată, bâlbâi ea, n-am s-o deranjez. E atâta vreme de când n-am văzut-o; îmi place să stau lângă ea.

— Iar mie îmi place să nu stai lângă ea, răspunse el amar. Societatea ta nu e aceea pe care o doresc pentru fata mea. Poți să gătești și să muncești pentru ea, ca și pentru mine, dar nu te ocupa de ea. Nu admit să te amesteci în viața sau învățătura ei.

Dar tocmai aceasta dorea ea să facă; și întrebându-se acum ce rost putea avea întoarcerea ei, dacă nu acela de a o ajuta pe Nessie, rămase nepăsătoare, măsurându-l plină de hotărâre. Adunându-și apoi tot curajul, ea spuse:

— Mă duc la Nessie, tată, și se îndreptă spre ușă.

Abia atunci Brodie își întoarse ochii spre ea, ținându-o cu întreaga putere a privirii lui veninoase; și apucând sticla de lângă el, se ridică în picioare și înaintă încet spre dânsa:

— Mai fă un pas spre ușa asta și-ți crăp capul, mârâi el; apoi, ca și cum ar fi sperat ca ea să nu-l asculte, rămase în fața ei, gata s-o izbească cu sticla în cap. Ea se trase înapoi și, văzând-o depărtându-se de ușă, Brodie strigă rânjind: Așa-i mai bine. Mult mai bine. Văd că trebuie să te învăț din nou

cum să te porți. Dar un lucru îți spun: să nu te apropii de Nessie și să nu-ți închipui că una ca tine mă poate duce de nas. Nicio femeie din lume nu ar mai putea astăzi s-o facă. Încă un pas să fi făcut, și s-ar fi isprăvit cu tine definitiv!

Apoi, deodată, furia lui sălbatică se calmă. Se întoarce la fotoliul lui, se așează și, căzând din nou în toropeala lui ursuză, se apucă iar să bea, de bună seamă nu ca să se înveselească, ci parcă într-un efort zadarnic și deznădăjduit de a îneca în uitare o suferință tainică și de neșters.

Mary se așează lângă masă. Se temea să părăsească încăperea, dar teama ei nu era fizică și nu privea persoana ei: tremura pentru Nessie, și dacă n-ar fi fost cuprinsă de grijă pentru sora ei, ar fi înaintat cu o clipă înainte direct în raza de acțiune a armei cu care tatăl ei o amenințase. Viața nu avea mare preț pentru ea acum, dar își dădea seama că dacă voia s-o scape pe Nessie de teribila primejdie ce plutea asupra ei în casa aceasta, era datoare să fie nu numai vitează, ci și înțeleaptă. Vedea că prezența și însuși rostul ei în casă vor consta într-o luptă aprigă și neîncetată cu tatăl ei pentru posesia lui Nessie și simțea că propriile ei puteri nu erau suficiente ca să facă față situației pe care o găsisese întorcându-se aici. În timp ce ședea așa, observând cum Brodie se îmbiba fără încetare, dar fără efect, cu alcool, ea se hotărî să caute fără întârziere un sprijin și combină cu grijă un plan de acțiune pentru a doua zi. După ce își preciză bine în minte tot ce avea de făcut, căută în jur vreun lucru cu care să se poată ocupa, dar negăsind nimic – nici vreo carte de citit, nici ceva de cusut –, se văzu silită să șadă nemișcată în liniștea ce domnea în cameră, uitându-se la tatăl ei, fără a-i întâlni însă niciodată privirea.

Seara își depăna alene orele, dându-i lui Mary impresia că nu va lua sfârșit niciodată, că tatăl ei va rămâne veșnic pe loc; în cele din urmă, se ridică totuși și-i spuse cu răceală:

— Ai camera ta, suie acolo și las-o pe Nessie în pace în odaia ei.

Apoi ieși, trecând în salon, unde Mary îl auzi chestionând-o și muștrând-o pe Nessie. Stinse lumina și urcă încet în vechea ei cameră, unde se dezbracă și se așează rămânând în așteptare. O auzi întâi pe Nessie suind scara, după aceea pe tatăl ei; îi auzi scoțându-și veșmintele, iar pe urmă nu mai auzi nimic. În casă domnea tăcerea. Așteptă încă multă vreme în odăița aceasta, unde mai cunoscuse altădată atâtea ceasuri de așteptare și de chinuri amare. Imagini fugare din trecut i se perindau înaintea ochilor, viziuni ale veghii ei la fereastră, când privise ceasuri nesfârșite copacii argintii, viziunea lui Rose – unde era ea acum? – și a mărlui pe care i-l aruncase, viziunea furtunii, a felului cum fusese descoperită și, în lumina tristelor ei încercări, se hotărî să o salveze pe Nessie de nenorocire, fie chiar cu sacrificiul propriei persoane,

numai de-ar putea. La acest gând ea se ridică fără zgomot, deschise ușa, traversă cu precauție palierul, trecu în camera lui Nessie și se strecură în pat lângă sora ei. Își petrecu brațele în jurul corpului fragil și rece al copilei, îi frecă picioarele înghețate, o încălzi la trupul ei, îi liniști sughițurile de plâns, o mângâie cu șoapte duioase, făcând-o în cele din urmă să adoarmă. Și ținând-o așa îmbrățișată pe sora ei, care dormea, rămase trează până târziu în noapte, frământată de gânduri.

6.

Mary se uita la tabloul ce atârna singur și demn pe fondul somptuos al peretelui tapetat cu stofă purpurie, contemplându-l cu încântare ce o smulgea pentru moment din îngrijorarea și neliniștea de care era stăpânită. Conturul fin al obrazului ei se profila pe fereastra din apropiere în timp ce stătea cu capul lăsat pe spate, cu buzele întredeschise, cu ochii ei strălucitori fixați visător asupra picturii, în care o ceață alburie plutea deasupra unei ape liniștite, cenușii, învăluind copacii înalți – la fel de argintii ca și cei din fața camerei ei – și mlădiindu-se în jurul trestiiilor ce mărgineau lacul. Frumusețea rară a tabloului care, oglindind cu atâta reținere atmosfera melancolică și calmă a priveliștii părea s-o miște ca o reverie, ca o tristă, dar senină meditație asupra durerilor vieții ei, înălțând-o deasupra tulburării sufletești cu care intrase în casa aceasta.

Era atât de absorbită de contemplarea tabloului care îi atrăsese privirea pe când șezuse stingherită în această încăpere, mobilată cu un gust desăvârșit, era atât de vrăjită de frumusețea stranie, emoționantă a tabloului care o făcuse să se scoale involuntar în picioare și să stea în fața lui, încât nu observă ușa de mahon lustruit deschizându-se fără zgomot; nu remarcă nici bărbatul care intrase în cameră și care privea acum profilul ei palid, transfigurat, cu o atenție subită, tot atât de fermecat și mut cum privea ea tabloul. Stătea nemișcat ca și ea, temându-se parcă să rupă vraja ce pusese stăpânire pe dânsul la vederea ei, și continua s-o admire așteptând ca ea să-și sature ochii de frumusețea tihnită a lacului.

În sfârșit, Mary își desprinsese privirea cu un oftat, se întoarse fără să vrea și, ridicându-și ochii-i negrii, îl văzu. Fu cuprinsă imediat de o emoție și mai mare, vecină de astă dată cu rușinea; roși și își lăsă capul în jos, în timp ce el se apropia de ea și o prinse cu căldură de mână.

— E Mary, spuse, Mary Brodie, care a venit din nou să mă vadă!

Cu un mare efort, ea își ridică privirea, se uită la el jenată și spuse cu voce scăzută:

— Așadar, vă mai aduceți aminte de mine. Credeam că m-ați uitat cu totul. Sunt... sunt atât de schimbată!

— Schimbată! exclamă el. Nu te-ai schimbat deloc, atât doar că ești mai frumoasă ca oricând. Ț-ț-ț, nu lua aerul ăsta rușinat, Mary. Nu e nicio crimă să fii atât de încântătoare. Ea îi zâmbi cu timiditate, în vreme ce el continua cu vioiciune: Cât despre uitare, cum aș fi putut s-o uit pe una din primele mele paciente, cea care mi-a atras cea mai multă cinste pe vremea când în camera aceasta nu se găsea decât lada goală în care sosiseră cărțile mele?

Ea își aruncă ochii asupra mobilierului elegant al camerei și, încă puțin încurcată, îi răspunse fără legătură cu gândurile ce o stăpâneau:

— Acum e mai plină, domnule doctor Renwick.

— Vezi! strigă el. Asta ți-o datorez dumitale. Mi-ai creat o bună reputație prin curajul cu care ai învins boala. Dumneata ai dus greul, iar eu am cules onorurile.

— V-ați ales doar cu cinstea, răspunse ea încet. De ce mi-ați trimis înapoi onorariul pe care vi-l expediasem?

— Scrisoarea dumitale mi-a dat puțința să-ți aflu adresa... după ce-o șterseseși de aici fără să-ți iei rămas-bun, exclamă el. Ța e singurul onorariu pe care-l doream.

Părea ciudat de încântat s-o revadă și ciudat de apropiat de ea, ca și cum nu s-ar fi scurs patru ani de când vorbise ultima oară cu dânsa și ca și cum s-ar fi aflat încă lângă patul ei, silind-o să revină la viață, insuflându-i propria lui vitalitate.

— Povestește-mi tot ce-ai făcut, urmă el, căutând să-i risipească stinghereala. Vorbește! Arată-mi că nu ți-ai uitat vechii prieteni.

— Nu v-am uitat, domnule doctor, dovadă că mă aflu aici. N-am să uit niciodată tot ce-ați făcut pentru mine.

— Sst! Nu asta e ceea ce-ți cer să-mi povestești! Vreau să-mi vorbești despre dumneata. Sunt convins că la ora asta toată Londra e în genunchi în fața dumitale.

Ea clătină din cap și-i răspunse cu o vagă sclipire de ironie în ochi:

— Nu! Așezarea în genunchi a fost rolul meu... pe când frecam parchete și spălam scări.

— Cum?! strigă el îngrijorat și uluit. Ai muncit în felul ăsta?

— Munca grea nu mă sperie, spuse ea cu nepăsare. Îmi făcea bine; îmi abătea gândurile de la nenorocirile mele.

— N-ai fost făcută pentru treburi de-astea! exclamă el pe un ton de mustrare. E scandalos! A fost o greșeală că ai fugit în felul ăsta. Am fi putut găsi o ocupație mai potrivită pentru dumneata.

— Voiam să scap de toți și de toate în clipele acelea, răspunse ea cu tristețe. Nu doream să fiu ajutată de nimeni.

— Bine, dar să nu mai faci una ca asta! ripostă el cu o nuanță de asprime în glas. Ai de gând să fugi iarăși, fără să-ți iei rămas-bun de la nimeni?

— Nu! zise ea blând.

Renwick nu se putu împiedica să zâmbească văzând aerul ei supus, când o pofti să se așeze; își trase un scaun lângă ea, spunând:

— Uitasem bruma de maniere ce am, ținându-te în picioare, miss Mary, dar zău, e o plăcere atât de neașteptată să te revăd! Trebuie să fii indulgentă cu mine. Și după o scurtă pauză, o întrebă: Ai primit scrisorile mele? Trebuie să-ți fi amintit în chip trist de locurile acestea, nu-i așa?

Ea negă din cap.

— Dimpotrivă, țin să vă mulțumesc pentru ele. N-aș fi aflat niciodată despre moartea Mamei, dacă nu mi-ați fi scris. Scrisorile acestea m-au adus înapoi.

El o fixă cu privirea și răspunse:

— Știam c-ai să revii odată și odată. Simțeam acest lucru. Apoi adăugă: Dar spune-mi, ce te-a făcut cu adevărat să te întorci?

— Nessie! Soră-mea, Nessie! spuse ea încet. Situația din casă devenise îngrozitoare, iar ea suferea din cauza asta. Avea nevoie de mine. De aceea m-am întors. Și tot din cauza ei am venit să vă văd. E o mare îndrăzneală din partea mea, după ce-ați făcut atâta pentru mine. Iertați-mă că am venit. Am nevoie de ajutor.

— Spune-mi în ce fel dorești să te ajut și am s-o fac! exclamă el. Nessie e cumva bolnavă?

— Nu propriu-zis, răspunse Mary, cu toate că într-un fel mă neliniștește; e atât de nervoasă, se emoționează atât de ușor! Râde și plânge pe rând și a slăbit îngrozitor: am impresia că nu mănâncă aproape nimic. Dar deși toate acestea mă îngrijorează, n-am venit, de fapt, din cauza lor. Se opri un moment, apoi își luă inima-n dinți și-i spuse cu mult curaj: E vorba de tatăl meu. O tratează în chip atât de ciudat, nu cu răutate, dar silind-o atât de nebunește să lucreze la lecțiile ei, să învețe tot timpul, nu numai la școală, dar cât e seara de lungă... și asta, seară de seară. O închide singură în cameră și o forțează „să se țină de treabă”, cum spune el, ca să obțină bursa Latta. Și-a pus în cap ideea aceasta. De câte ori o vede, îmi spune ea, îi repetă lucrul ăsta, amenințând-o cu tot felul de pedepse dacă nu reușește. Dacă ar lăsa-o în pace, s-ar pregăti ea singură, cum știe ea, și sunt sigură c-ar reuși, dar el o

împinge tot timpul, nelăsând-o să respire, iar ea e atât de fragilă, încât mi-e teamă de ce se poate întâmpla. Aseară a plâns un ceas în brațele mele, înainte de a adormi. Sunt foarte îngrijorată!

El se uită la obrăjorul ei grav și trist și o văzu o clipă, în închipuire, mângâind-o și încurajând-o pe sora ei; își aminti deodată de pruncul pe care, cu toate eforturile lui, ea îl pierduse, și-i răspunse cu seriozitate:

— Îți înțeleg îngrijorarea, dar e greu de intervenit într-un caz ca acesta. Tatăl dumitale nu o brutalizează efectiv?

— Nu! Dar o înspăimântă. Ținea mult la ea, dar e atât de schimbat acum, încât chiar și afecțiunea lui s-a transformat în ceva straniu și înfricoșător.

Renwick auzise, firește, poveștile despre noile apucături ale lui Brodie, dar se abținu să-i ceară lămuriri mai amănunțite asupra acestui subiect; în schimb, exclamă:

— De ce ține atât ca ea să câștige bursa Latta? De obicei, o obține un băiat, niciodată o fată, nu-i așa?

— Poate că tocmai acesta e motivul, răspunse Mary cu tristețe. A fost totdeauna nebun după un succes extraordinar care să-l umple de cinste; a dorit totdeauna ca Nessie să reușească pentru a-și satisface orgoliul. Acum însă sunt sigură că nu știe nici el ce va face din ea după ce va câștiga bursa. O mână din spate fără niciun scop.

— Tânărul Grierson concurează și el pentru bursă? Întrebă Renwick după un moment de gândire. Știu că tatăl dumitale și cu Grierson nu sunt în relații prea bune.

Mary clătină din cap.

— Sunt sigură că motivul e mai adânc, răspunse ea. S-ar zice, după felul cum vorbește, că obținerea bursei va face din el obiectul invidiei întregului oraș.

Doctorul o privi cu înțelegere.

— Îl cunosc pe tatăl dumitale, Mary, și știu ce vrei să spui. Mi-e teamă că ceva nu e tocmai în regulă cu el. A fost totdeauna cam... în sfârșit... m-am mai întâlnit cu el și în trecut... (nu adăugă că o făcuse mai ales în interesul ei) și nu ne-am înțeles niciodată. N-ar folosi la nimic să merg să-l văd, chiar dacă acest lucru mi-ar fi îngăduit. Orice intervenție directă din partea mea nu ar face decât să-l întărească și să agraveze purtarea lui.

În timp ce-l observa pe Renwick reflectând cu o privire concentrată asupra problemei, ea gândea cât de bun, cât de înțelept, cât de chibzuit era față de ea; nu se repezea orbește, ci cântărea liniștit lucrurile, în interesul ei. Își plimba încet ochii peste obrazul lui energic, plin de viață, cu toată expresia lui severă, peste silueta lui subțire, agilă și ușor adusă de spate, oprindu-i în cele din urmă asupra mâinilor lui, care se detașau, puternice,

sensibile și brune, de albul imaculat al manșetelor sale scrobite. Aceste mâini tari și delicate sondaseră tainele corpului ei neînsuflețit, îi salvaseră viața, câtă mai era în ea; comparându-le în gând cu degetele ei umflate și pătate, ea simțea ce prăpastie o despărțea de bărbatul acesta, al cărui ajutor avusese îndrăzneala să-l solicite. Ce mâini minunate! Fu cuprinsă deodată de un dureros sentiment de inferioritate, se găsi deplasată în acest interior luxos și de un gust atât de ales; și își lăsă repede ochii în jos, de parcă s-ar fi temut ca Renwick să nu-i surprindă privirea și s-o înțeleagă.

— Ai fi de acord dac-aș vorbi cu rectorul Academiei³¹ în chestiunea lui Nessie? Întrebă el în sfârșit. Îl cunosc bine pe Gibson și aș putea să-i cer confidențial sprijinul. Mă gândisem întâi să vorbesc cu sir John Latta, dar tatăl dumitale este angajat acum în birourile șantierului și lucrul ar putea să-i dăuneze. Noi, medicii, trebuie să fim precauți în acțiunile noastre. E o profesie nesigură... Zâmbi. Vrei să mă duc la Gibson sau preferi să mi-o trimiți pe Nessie ca s-o examinez?

— Cred c-ar fi minunat să vorbești cu rectorul. Avea, mai înainte, o mare influență asupra tatei, răspunse ea cu recunoștință. Nessie se teme atât de mult de tata, încât n-ar îndrăzni să vină aici.

— Dar dumitale nu ți-a fost frică să vii? Întrebă el, cu o privire care părea s-o reconforteze, dovedindu-i că doctorul cunoștea curajul ei de altădată.

— Ba da, răspunse ea sincer. Mi-a fost teamă că veți refuza să mă primiți. Nu am pe nimeni, afară de dumneavoastră, căruia să-i pot cere ajutor pentru Nessie. E atât de tânără! Trebuie ferită de o nenorocire! Se opri, adăugând apoi cu jumătate de glas: S-ar fi putut să nu vă convină să mă primiți. Știți doar tot despre mine... tot ce s-a întâmplat.

— Nu, Mary! Nu spune asta! Nu știu decât lucruri bune despre dumneata. Mi-am adus aminte de dumneata în acești patru ani datorită bunătății, a blândeții, a curajului dumitale. Uitându-se acum la ea, era gata să adauge: Și a frumuseții dumitale, dar se reținu și spuse: În viața mea n-am întâlnit o ființă atât de gingașă, atât de altruistă ca dumneata. Și amintirea dumitale s-a întipărit adânc în mintea mea. Detest să te aud depreciindu-te așa.

Aceste vorbe calde și mângâietoare o făcură să roșească, și-i răspunse:

— Vă recunosc bunătatea în cuvintele acestea, dar nu le merit. Totuși, dac-aș putea face ceva pentru Nessie ca să-mi răscumpăr greșelile, m-aș simți fericită.

— Dar ce, ești o babă, de vorbești așa? Ce vârstă ai? strigă el cu aprindere. N-ai împlinit douăzeci și doi de ani! Doamne! Nu ești decât o copilă, ai toată viața înaintea dumitale. Tot ce-ai suferit poate fi șters... n-ai cunoscut încă o

³¹ Termenul desemnează aici pe directorul liceului orășenesc.

fericire demnă de acest nume. Începe să te gândești la dumneata, Mary. Când am intrat aici, am văzut cum te uitai la acest tablou al meu. Am văzut cum te smulgea grijilor în care te zbați. Fă din viața dumitale o galerie întreagă de asemenea tablouri... trebuie să te distrezi... să citești toate cărțile pe care poți pune mâna... să te interesezi de ceva. Aș putea să-ți procur un post de damă de companie, care să-ți dea puțința să călătorești în străinătate.

Fără să vrea, ea încerca o stranie fascinație ascultându-i vorbele; și întorcându-se cu gândul în trecut, își aminti că fusese captivată în chip asemănător de Denis, când acesta îi deschisese perspective încântătoare, vorbindu-i de Paris, de Roma și de călătorii prin ținuturi vaste și misterioase. Era mult de atunci, de când, cu un gest vesel al mâinii sale îndrăznețe, lărgise în fața ei orizonturile, ducând-o în depărtări, pe covorul fermecat al evocărilor sale pitorești și pline de vrajă. Renwick îi citi gândurile cu o intuiție care o încurcă și spuse încet:

— Văd că tot te mai gândești la el.

Ea își ridică ochii, cu o ușoară tulburare, bănuind că el se înșelase asupra sensului exact al emoției ei, care nu era decât o tristețe retrospectivă; simțind însă că nu putea trăda amintirea lui Denis, nu spuse nimic.

— Aș vrea să fac ceva pentru dumneata, Mary, reluă el liniștit, ceva care să te mulțumească. Am oarecare influență. Mi-ai da voie să-ți caut, înainte de a părăsi acest oraș, un post demn de dumneata și de meritele dumitale?

Mary tresări la aceste cuvinte, pierzând deodată încrederea ce-o încălzise, și bâigui:

— Așadar, plecați de-aici?

— Da, răspunse el. Peste șase luni. Voi lucra la Edinburgh într-o ramură de specialitate. Am în perspectivă un post într-un spital mult mai mare decât cel de aici. E o șansă deosebită pentru mine.

Mary se văzu singură, lipsită de sprijinul ei puternic și hotărât, silindu-se în zadar s-o apere pe Nessie împotriva tatălui ei, interpunându-se, neputincioasă, între nesăbuința unui bețiv și slăbiciunea surorii ei, și înțelese într-o fulgerare cât de multe speranțe își pusese în prietenia bărbatului din fața ei și cât de mare era stima ce i-o purta.

— E admirabil ce bine ați reușit, șopti ea, dar nu e decât ce meritați. Știu că vă veți bucura de tot atât succes la Edinburgh ca și aici. E de prisos să vi-l urez.

— Nu știu, răspunse el, dar mă bucur să mă mut acolo. E o plăcere să trăiești la Edinburgh, orașul acela cenușiu, dar minunat. E de-ajuns să te gândești la Prince's Street în zilele de toamnă, când frunzele se aștern foșnind pe aleile grădinilor, când Castelul se profilează ruginiu pe cer, când

fumul albastru plutește peste Arthur's Seat, iar briza îți pune sângele în mișcare, curată și înviorătoare ca un vin ales. Nimeni nu poate să nu adore toate acestea. Se înfierbântase descriind acele locuri și continuă: E drept că e orașul meu natal... trebuie să-mi ierți mândria... Dar totul e mai mare acolo... mai frumos și mai curat, ca aerul.

Mary îi urmărea cu respirația tăiată cuvintele, văzând aieva tabloul ce-l schița pentru ea, dar completându-l neîncetat cu silueta lui, astfel încât vedea nu numai vestita Prince's Street, ci o imagine a lui Renwick parcurgând această stradă cenușie, pe fundalul armonios al grădinilor Castelului.

— Pare să fie un oraș minunat. N-am fost niciodată acolo, dar mi-l închipui, murmură ea, vrând să spună în realitate că și-l putea imagina pe el în acest decor.

— Dă-mi voie să găsesc o ocupație pentru dumneata, înainte de a pleca de aici, insistă el, ceva care să te smulgă din casa aceea.

Ea simțea cât de mult ținea Renwick ca dânsa să-i accepte propunerea, dar respinse totuși seducătoarea perspectivă, spunându-i:

— M-am întors din propria mea voință, ca să o îngrijesc pe Nessie! Nu pot s-o părăsesc acum. A dus o viață teribilă în ultimele luni și, dac-aș pleca din nou, nu știu ce i s-ar putea întâmpla.

Renwick înțelese că era hotărâtă să rămână și fu cuprins îndată de o grijă adâncă pentru viitorul ei, ca și cum ar fi văzut-o sacrificată pe altarul abnegației de care era stăpânită, jertfa adusă, în ciuda intervenției sale, odiosului orgoliu al tatălui ei. Ce folos c-o salvase, c-o ajutase să scape de moarte, dacă avea să fie aruncată din nou în același mediu, expusă acelorași primejdii sau altora mai grave încă? Era atât de mișcat, încât se mira el însuși de emoția lui; dar, ascunzând-o repede, exclamă cu voioșie:

— Voi face tot ce pot pentru Nessie. Îl voi vizita astăzi sau mâine pe Gibson și nu voi cruța niciun efort. Nu-ți face griji prea mari pentru ea. Ocupă-te mai mult de dumneata.

Mary înțelese din aceste cuvinte că scopul vizitei ei fusese atins, și nevoind să abuzeze de timpul lui Renwick, se ridică de pe scaun, pregătindu-se să plece. El se sculă la rândul lui, contemplându-i în tăcere obrazul, pe care acum, când stătea în fața lui, o rază palidă a soarelui de martie îl atingea, lucind pe tenul ei, în penumbra camerei, ca un reflex lunar. Mișcat, așa cum odinioară un altul fusese mișcat de ea sub razele lunii, el își ținu răsuflarea în fața frumuseții ei, care, în această lumină, se detașa strălucitoare pe fondul tern al îmbrăcăminții modeste și lipsite de eleganță. O vedea, în închipuire, înveșmântată în satin albastru pal ca levănțica, sub sclipirea argintie a unei blânde luni de miazăzi, într-o grădină din Florența

sau pe o terasă de la Neapole. Când ea făcu un pas cu piciorul ei micuț, prost încălțat, gata de plecare, el simți un straniu impuls de a o reține, dar nu găsi niciun cuvânt.

— La revedere, o auzi spunând cu glas dulce, vă mulțumesc pentru tot ce-ați făcut în interesul meu, acum ca și altădată.

— La revedere, răspunse el mașinal, și o însoți până în vestibul, înțelegând că îl părăsea. Îi deschise ușa, o văzu coborând treptele de la intrare și, cu sentimentul brusc că i se răpește ceva, dădu ascultare unei porunci lăuntrice și exclamă grăbit și stângaci ca un școlar: Ai să revii în curând, nu-i așa? Apoi, rușinat de stângăcia lui, coborî scările după ea și, vrând parcă să-și motiveze cuvintele, adăugă: După ce am să-l văd pe Gibson, aș vrea să-ți spun rezultatul întrevederii.

Ea se uită din nou la el cu recunoaștință și exclamă:

— Am să vin săptămâna viitoare, și se depărtă cu pași repezi.

Se întoarce și intră încet în casă, cuprins treptat de uimire când se gândi la atitudinea lui, la graba și insistența cu care o rugase să-l viziteze din nou în curând; dar cu toate că atribui la început, cu oarecare rușine, acest lucru farmecului copleșitor al frumuseții ei în lumina ce o învăluise în salon, Renwick își mărturisi în urmă, cu mai multă sinceritate, că aceasta nu era singura cauză a purtării lui. Mary Brodie fusese totdeauna în ochii lui o ființă de o stranie frumusețe, cu o fire nobilă și curajoasă, a cărei viață se împletise, printr-un fir scurt și tragic, cu existența lui în acest oraș. Din clipa când o văzuse pentru prima oară, zăcând fără cunoaștință, într-o stare jalnică, în murdăria din grajd, ca un crin smuls din rădăcini și aruncat pe un morman de bălegar, se simțise atras de ea, făptură atât de gingașă și de lipsită de apărare; mai târziu fusese entuziasmat de răbdarea ei, de tăria cu care îndurase, fără vaiete, boala îndelungată și durerea pricinuită de moartea copilului; văzuse, de asemenea, limpede că, deși aparținuse unui bărbat, era tot atât de pură și de castă ca lumina ce o învăluise aici, în salon. Îi trezise admirația și simpatia, și își făgăduise lui însuși că o va ajuta să-și refacă viața. Ea însă fugise din oraș de îndată ce puterile i-o îngăduiseră, evadând din rețeaua de dispreț de care se simțea înconjurată. În timpul absenței ei, se gândise uneori la ea; adesea amintirea siluetei ei subțiri, albe, firave se trezise în el cu o atracție stranie și insistentă ca pentru a-i spune că firul vieții ei avea să se întrețească iarăși, cândva, cu urzeala existenței lui. Se așeză la birou, gândindu-se duios la ea și rugându-se ca nu cumva o nouă tragedie să izbucnească acum că se întorsese în casa aceea de chinuri, din care fusese izgonită cândva cu atâta cruzime. După câteva clipe, gândurile lui se îndreptară în altă direcție. Scoase dintr-o despărțitură a biroului o scrisoare alcătuită dintr-o singură filă, peste care se întindea un scris cu

caractere rotunde, cam șters acum, după patru ani de păstrare. Reciti încă o dată această unică scrisoare primită de la ea și în care îi trimisese o sumă de bani, economie înduioșătoare, făcută, fără îndoială, din modestul ei salariu, cu intenția de a răsplăti, cel puțin în oarecare măsură, serviciile pe care i le adusese. Strângând scrisoarea între degetele sale lungi și subțiri, doctorul rămase cu privirea pierdută, văzând-o parcă muncind, așa cum îi povestise ea adineauri că muncise: frecând, spălând, ștergând în genunchi, îndeplinind toate sarcinile umilitoare ale ocupației ei... aceea de servitoare.

În cele din urmă scoase un oftat, puse la loc scrisoarea și, constatând că mai avea un ceas întreg până să înceapă consultațiile de după-amiază, se hotărî să-l viziteze imediat pe rectorul Academiei, să se informeze discret asupra situației lui Nessie Brodie. O preveni deci pe menajera lui că se va înapoia înainte de ora patru și ieși din casă, îndreptându-se încet spre școală, cufundat într-o bizară și sobră meditație.

Nu era departe până la Academie, această veche fundație orășenească, situată în centru, puțin mai retrasă de șirul de case de pe Church Street, ceea ce scotea mai bine în evidență arhitectura severă, dar armonioasă a fațadei ei, care purta patina vremii. Pe spațiul pavat din fața școlii stăteau mândre cele două tunuri rusești cu roți înalte, capturate în războiul Crimeei, la Balaklava, de escadronul gărzii naționale din Winton, condus de Maurice Latta. Dar Renwick, care ajunsese în scurt timp la această clădire, pătrunse în ea fără să dea vreo atenție fațadei sau tunurilor; urcând treptele joase și tocite, străbătu culoarul și bătu cu un aer preocupat la ușa rectorului, care îl pofți îndată să intre.

Gibson, un om destul de tânăr la înfățișare pentru funcția lui, și care nu dobândise încă pe deplin rigiditatea profesorală tipică, îmbrăcat cu un costum cafeniu închis, culoarea lui preferată, ședea la masa de lucru încărcată de dosare, în mijlocul micului său cabinet, ai cărui pereți erau căptușiți cu cărți. Nu-și ridică imediat ochii, ci continuă să examineze, cu un aer atent, dar lipsit de pedanterie, un document aflat înaintea lui. Renwick, a cărui față gravă fu luminată de un mic zâmbet văzând cât de absorbit era celălalt, spuse după o clipă, pe un ton glumeț:

— Ai rămas același elev silitor, Gibson. Și când acesta tresări și își ridică privirea, el continuă: Îmi aduc aminte de vremurile de altădată, văzându-te tocind așa.

Gibson, ai cărui ochi sclipiseră de plăcere la vederea lui Renwick, se răsturnă în fotoliu și, invitându-l cu un gest pe prietenul lui să se așeze, spuse degajat:

— Nu bănuiam, Renwick, că erai tu. Credeam mai degrabă că era vreun membru al brigăzii mele de specialiști în pete de cerneală, care tremură în

augusta mea prezență, așteptându-și justa pedeapsă. Nu le strică strengarilor ăstora să fie ținuti la respect de stăpânul atotputernic.

Schimbară un zâmbet, aproape tot atât de spontan ca un rânjet din timpul anilor lor de școală, și Renwick murmură:

— Ești o adevărată copie a bătrânului bulldog de Morisson. Trebuie să i-o spun când voi fi din nou la Edinburgh. Complimentul îi va face plăcere.

— Gluma, vrei să spui, strigă Gibson, amintindu-și, cu o privire visătoare, trecutul. Ah, cât aș vrea să mă pot întoarce cu tine în bătrânul nostru oraș! Ce baftă ai! Fixându-și apoi ochii asupra celuiilalt, adăugă: Te pomenești că ai venit să-ți iei rămas-bun.

— Nu, dragul meu, îi răspunse Renwick cu vioiciune. Mai rămân aici șase luni. Nu te abandonez încă în deșert. Apoi expresia feței lui se schimbă și rămase un moment cu ochii în pământ, înainte de a-i îndrepta spre Gibson și de a relua, pe un ton serios: Vizita mea are un caracter cam deosebit și te-aș ruga să păstrezi secretul asupra ei. Deși ești un vechi prieten, nu-mi vine tocmai ușor să-și explic ce urmăresc. Se opri din nou, urmând apoi cu oarecare greutate: Ai în școala ta o copilă de care mă interesez... ba în privința căreia sunt chiar îngrijorat. E vorba de Nessie Brodie. Sunt indirect preocupat de sănătatea și de viitorul ei. Desigur, Gibson, nu am niciun drept să vin în felul acesta aici. Îmi dau seama. Dar tu ești, în fond, consiliul de conducere al școlii și am nevoie de sfatul tău, da, dacă e posibil, și de ajutorul tău.

Gibson îl privi atent, uitându-se apoi în altă parte, dar nu-i puse nicio întrebare asupra motivelor sale, ci răspunse calm:

— Nessie Brodie e o fată inteligentă. Da, foarte inteligentă, dar de o factură spirituală ciudată. Are o memorie minunată, Renwick; poți să-i citești o pagină întreagă din Milton și ți-o va repeta aproape perfect; facultatea ei de a percepe e, de asemenea, dezvoltată, dar raționamentul ei, capacitatea de a gândi mai adânc nu sunt la aceeași înălțime. Clătină din cap. Este ceea ce aș numi o elevă ageră, iute ca argintul viu, dar, din păcate, cu un intelect cam lipsit de profunzime.

— Concurează pentru bursa Latta, stăruie Renwick. Crezi că e potrivită pentru ea... are șanse s-o obțină?

— Nu e exclus, răspunse Gibson, ridicând din umeri. Dar la ce ar folosi? De fapt, nici n-aș putea afirma că o va obține. Chestiunea nu depinde de noi. Criteriile Universității nu sunt aceleași cu ale școlii. Vocația fetei e învățământul... după o pregătire pedagogică.

— N-ai putea deci s-o sfătuiești să renunțe? întrebă Renwick cu oarecare aprindere. Am aflat că eforturile acestei pregătiri îi compromit sănătatea.

— Imposibil, ripostă Gibson. După cum ți-am spus, chestiunea nu se află în mâinile noastre. E o bursă înființată pentru oraș și atribuită de forurile Universității; oricine e calificat poate concura pentru ea. Ca să fiu sincer, i-am strecurat o vorbă... stimabilului ei tată. Încreți ușor din sprâncene. Dar a fost în zadar. Ține morțiș la ideea asta. Și, în fond, fata are șanse atât de mari de a obține bursa, încât ar fi o adevărată nebunie s-o facem să renunțe. Și totuși...

— Ce? Întrebă Renwick.

Drept răspuns, Gibson luă foaia de hârtie de pe biroul lui și, cercetând-o un moment, i-o întinse prietenului său, spunând încet:

— E o curioasă coincidență, dar tocmai examinam foaia aceasta când ai intrat. Ce crezi despre ea?

Renwick apucă hârtia și văzând că era o traducere din latină – probabil din Cicero, își zise el – într-o scriere cursivă, dar încă neformată, se apucă să citească versiunea liber și naiv formulată, când, deodată, ochii i se opriră mirați. Între două fraze ale acestei traduceri interesante și candidă erau intercalate, în dialect și așternute cu un scris nervos, aproape încâlcit, cuvintele: „Ține-te de treabă, Nessie! Ceea ce e demn de făcut merită să fie făcut bine. Trebuie să iei premiul Latta sau am să te învăț eu minte” după care traducerea continua curgătoare și nestingherită. Renwick își ridică uimit privirea spre Gibson:

— Mi-a fost prezentată azi de dimineață de dirigintele clasei – explică acesta. E o foaie din maculatorul lui Nessie.

— A fost scrisă acasă sau la școală? Întrebă tăios medicul.

— La școală. Trebuie să fi scris inconștient aceste cuvinte, nu încape îndoială, dar sunt scrise totuși de mâna ei. Ce-o fi însemnând asta? Să fie o revenire la faimoșii strămoși scoțieni, despre care îl auzeam altădată vorbind atât de mult pe bătrân? Sau o dedublare a personalității? Te pricepi mai bine decât mine la chestiile astea.

— Pe naiba, dedublare a personalității! ripostă Renwick, destul de consternat. E un simplu lapsus de gândire, o manifestare de surmenaj nervos, determinat – sunt sigur de aceasta după caracterul cuvintelor – de o idee fixă, care i-a fost inculcată cu putere. Nu vezi și tu? S-a simțit obosită în mijlocul acestui exercițiu, atenția ei a slăbit și, imediat, acea idee a răsărit din subconștientul ei, chinuind-o, gonind-o mai departe, astfel încât, înainte de a-și continua în mod coerent lucrarea, a scris, fără a-și da seama, acest pasaj. Clătină din cap. El dovedește, din păcate prea limpede, temerile ei.

— Nu o ținem prea strâns aici, protestă Gibson. Dimpotrivă, o menajăm în toate cipurile.

— Știu, știu, răspunse Renwick. Răul stă în altă parte. Pornește de la nebunul ei de tată. Ce e de făcut? Tu zici c-ai vorbit cu el, iar când mă vede pe mine, se înfurie ca un taur în fața pânzei roșii. E greu... Și punând hârtia pe biroul lui Gibson, adăugă: Treaba asta mă îngrijorează serios. E un simptom, am mai văzut asemenea cazuri, care prevestește o criză gravă, fulgerătoare. Nu-mi place deloc.

— Mă surprinzi, spuse directorul după o scurtă pauză, în timpul căreia îl privi cu istețime pe prietenul său. Ești sigur că nu exagerezi lucrurile din pricina... poate din pricina unei prejudecăți? Și cum Renwick clătină din cap, el adăugă precaut: Ai vrea s-o vezi pe fată? Bineînțeles, doar un moment, căci altminteri am speria-o.

Doctorul reflectă puțin și răspunse apoi cu hotărâre:

— Da, aș vrea s-o văd, ca să-mi dau seama sigur. Îți mulțumesc pentru propunere.

— Mă duc atunci s-o chem, spuse Gibson ridicându-se și adăugând, în timp ce se îndrepta spre ușă: Știu că n-ai s-o sperii! N-aș vrea cu niciun preț să-i pomenești despre deraierea din exercițiul ei.

Renwick consimți, dând tăcut din cap. Când celălalt ieși din cameră, el rămase nemișcat, cu fruntea plecată și cu privirea înnorată fixată asupra rândurilor scrise de-a curmezișul foii de hârtie, ca și cum straniile și incoerentele cuvinte intercalate în context s-ar fi concretizat sub ochii lui într-o imagine care-l speria și îl întrista. Fu rechemat la realitate prin întoarcerea directorului, însoțit de Nessie, pe care Renwick nu o văzuse niciodată până atunci. Privind acum trupul ei firav și puțin adus de spate, ochii ei blânzi și timizi, gâtul alb și delicat, gura și bărbia lipsite de fermitate, nu fu surprins că ea căuta cu deznădejde sprijin la Mary și nici că aceasta dorea s-o ocrotească.

— Iată una din elevele noastre model, spuse Gibson cu diplomație, adresându-se lui Renwick și reaşezându-se la birou. O prezentăm tuturor vizitatorilor noștri. Are cea mai bună memorie printre elevii din clasele superioare. Nu-i așa, Nessie? adăugă el, aruncându-i o privire fugară.

Nessie roși de mândrie, plină de extremă satisfacție și de adânc respect, în care se amesteca o oarecare neliniște cu privire la motivul ce o adusese deodată în fața măreției reunite a doctorului Renwick și a rectorului. Păstră totuși tăcerea și rămase cu ochii în jos, știind că întrebarea avusese doar un caracter retoric; picioarele subțiri îi tremurau puțin în ghetetele ei înalte și scâlciate și în ciorapii groși de lână, dar nu de teamă, ci de emoția cauzată de prezența acestor personaje impunătoare. Nu se cădea să vorbească decât întrebată direct.

— Îți plac studiile dumitale? i se adresă Renwick pe un ton prietenos.

— Da, domnule, răspunse Nessie sfioasă, ridicându-și ochii spre el, ca o ciută tânără și speriată.

— Nu te obolesc niciodată? urmă el cu blândețe, temându-se să dea întrebării sale o formă mai precisă.

Ea ceru din ochi rectorului permisiunea de a vorbi și, încurajată de privirea lui, răspunse:

— Nu, domnule, nu prea mult. Mă doare uneori capul. Menționez cu șovăială acest lucru, ca și cum faptul de a avea dureri de cap ar fi putut să pară prezumțios din partea ei; continuă însă cu mai multă siguranță: Tata a fost cu mine la doctorul Lawrie acum vreo șase luni, și el i-a spus că nu e nimic serios. Ea adăugă chiar cu naivitate: A spus că am un cap solid.

Renwick tăcu, simțind cum Gibson îndrepta spre el o privire batjocoritoare; își dădea seama că răspunsurile șterse și evazive ale acestei copile timide nu erau mai demne de încredere cât opinia, citată de ea, a pomposului său confrate, iar atitudinea lui Nessie nu făcea decât să-i întărească ideea că era surmenată și cu nervii extrem de încordați.

— Aud că vrei să te prezinți la concursul nostru pentru bursa Latta, zise el în sfârșit. N-ai vrea să mai aștepți un an?

— O, nu, domnule! Mi-ar fi imposibil, răspunse ea repede. Trebuie neapărat s-o obțin anul ăsta. Tatăl meu a spus... O umbră i se ivi pe frunte și se adânci; continuă mai șovăitoare: I-ar plăcea să obțin bursa... și ar fi mare lucru ca o fată să câștige premiul Latta. Nu s-a mai întâmplat niciodată, și cred că pot reuși.

Roși nu din cauză că-și dezvăluise copilăreasca ei încredere în sine, ci din pricina îndrăzelii pe care o avusese de a ține un discurs atât de lung în fața lor.

— Caută atunci să nu lucrezi prea mult, spuse Renwick în încheiere, întorcându-se spre Gibson, spre a-i arăta că-și terminase examinarea.

— E în regulă, Nessie, spuse directorul, indicându-i cu o privire prietenoasă că putea să plece. Întoarce-te repede în clasă! Și nu uita ce ți-a spus doctorul Renwick. Calul inimos nu are nevoie de piteni. Să nu faci prea multe eforturi cu învățatul acasă.

— Mulțumesc, domnule rector, răspunse Nessie umilă, strecurându-se pe ușă și întrebându-se vag ce rost or fi avut toate acestea. Simțea însă că a fi obiectul unor asemenea atenții era o distincție pentru ea și, amintindu-și cu căldură de privirea încurajatoare pe care ochiul omnipotent al rectorului i-o aruncase, vedea în ea un semn că se bucura de o atenție deosebită din partea lui. Se întoarce cu un aer important în clasă, zicându-și mulțumită că sporovăiala ei cu rectorul în persoană avea, desigur, să-i mai dea puțin de

gândit obraznicului și iscoditorului de Grierson, atunci când va afla despre ea.

— Sper că nu am reținut-o prea mult, spuse Renwick, uitându-se la prietenul lui. Mi-a fost de-ajuns s-o văd.

— Ai fost un model de discreție, îi răspunse Gibson degajat. Consiliul de administrație n-o să mă dea afară pentru că am permis ca disciplina să fie încălcată. Se opri o clipă, adăugând pe același ton: Ți-a trântit una bună cu Lawrie.

— Eh! exclamă Renwick. Nu-mi place să-mi critic confrății. Dar între noi fie zis, ca vechi prieteni, nu dau doi bani pe părerea lui Lawrie. E un dobitoc înfumurat! Fetița asta e departe de a fi sănătoasă.

— Haide, haide, Renwick! Nu-ți băga gărgăuni în cap. N-am văzut azi nimic neliniștitor la fata asta. E la vârsta critică și are ca tată un bețivan bătrân și bestial, dar va reuși, va reuși. Exagerezi! Ai fost totdeauna campionul incorigibil al celor oprimați, chiar dacă era vorba de un șoricel alb, puțin indispus.

— Tocmai asta e și ea, răspunse Renwick cu îndărătnicie, un șoricel alb. Și lucrurile ar putea să ia o întorsătură rea pentru dânsa dacă nu va fi supravegheată. Nu-mi place deloc expresia aceea timorată din ochii ei.

— Am fost mai impresionat de aspectul ei neglijat, răspunse Gibson. Lucrul începe să bată la ochi în școală. Ai observat ce sărăcăcios era îmbrăcată? E o mare schimbare de vreun an încoace, te asigur. Brodie nu mai are un ban în afară de leafa lui, și pe aceasta o cheltuiește în cea mai mare parte pe băutură. Rămâne și asta între noi, dar circulă zvonul că e în întârziere cu dobânzile asupra ipotecii ce-i grevează casa, absurdul și uluitorul său castel. Nu știu ce se va întâmpla, dar omul acesta merge cu pași repezi spre ruină.

— Biata Nessie! oftă Renwick, dar în mintea lui o vedea de fapt pe Mary, în mijlocul sărăciei și degradării căminului ei. Era cu neputință să judeci, după expresia feței lui Gibson, dacă o vagă bănuială nu mijise cumva în mintea lui cu privire la motivul real al interesului pe care amicul lui îl arăta în această problemă. Dar lucrul nu era exclus, căci în trecut îl auzise pe Renwick adesea vorbind cu emoție de strania aventură a lui Mary Brodie. Acum însă, Gibson se mărgini să-l bată pe umăr și să-i spună pe un ton încurajator:

— Sus capul, felcer nenorocit! Nu o să moară nimeni din treaba asta. Mă îngrijesc eu. Am să fiu cu ochii pe Nessie.

— Ei bine, spuse Renwick în sfârșit, nu ajută la nimic să mă frământ aici. Se uită la ceas și se ridică. Te rețin pe tine, și trebuie să-mi văd și eu de meseria mea. E aproape patru.

— Te aşteaptă babele bogate care fac coadă la uşa ta, al naibii şmecher! spuse Gibson în zeflema. Ce-or fi găsinđ în mutra ta? Spun drept că nu pricep.

Renwick îi răspunse răsând:

— Nu caută frumuseţe, căci atunci le-aş fi trimis la tine. Îi întinse mâna. Eşti un băiat bun, Gibson! Ai să-mi lipseşti mai mult ca oricând când am să plec de-aici.

— Mă cam îndoiesc! zise celălalt, strângându-i mâna afectuos.

Renwick ieşi repede din cameră, dar când coborî treptele joase, uzate în cursul anilor de şirul nesfârşit de paşi ai copiilor lipsiţi de griji, şi trecu printre cele două tunuri cenuşii, pornind în lungul străzii spre casă, mersul lui se încetini pe nesimţite şi gândurile i se întunecară din nou. „Sărmana Nessie!” Vedea în faţa lui silueta ei plăpândă, ocrotită de braţele iubitoare ale surorii ei, care, acoperind cu trupul ei gingaş figura firavă a copilei, îl privea curajos şi răbdător. Pe măsură ce înainta, viziunea aceasta creştea în intensitate, apăsându-l, lipsind aproape de orice atracţie perspectivele înviorătoare ce-i stăpâniseră gândurile în ultima vreme, făcând să pălească farmecul noii sale activităţi la Edinburgh, întunecând frumuseţea grădinilor Castelului şi a fortăreţei romantice, profilate pe cer, împrăştiind aroma tare a vântului pe care îl simţea suflând de pe Calton Hill. Cu faţa întunecată, el intră în casă şi se apucă de lucru.

7.

Era ora unu după-amiază şi o blândă zi de aprilie, plină de miresmele proaspete şi de dulcile şoapte ale primăverii ce înmugurea, îşi întindea binecuvântarea asupra oraşului Levenford. Pentru Brodie însă, care străbătea acum strada îndreptându-se spre casă pentru a lua masa, pulsaţia de viaţă din jurul lui nu avea niciun farmec binefăcător. Plin de amărăciune, el nu simţea mângâierea delicată a aerului şi nu recunoştea în fiecare mlădiţă nouă seva ce năvălea în trunchiurile copacilor; tufele galbene de narcise ce se clătinau, ghiociei albi pitiţi, potirele strălucitoare şi pestriţe ale brânduşelor, care împodobeau grădiniţele din faţa caselor în tot lungul străzii, scăpau privirii lui; croncănitul slab al ciorilor de câmp, care se roteau în jurul cuiburilor lor nou-construite printre crengile arborilor înalţi de la cotitura străzii, îi suna în urechi ca o distonanţă iritantă. Când se apropie de aceşti copaci şi zgomotul se auzi mai tare, el aruncă o privire veninoasă acestor păsări, mormăind: Lua-le-ar dracu' cu tă răboiul lor... îţi sparg

timpanul. Îți vine să iei o pușcă și să tragi în ele! Deodată, ca pentru a răspunde acestei amenințări, o cioară ce zbura mai jos trecu pe deasupra lui, depunându-i, cu un „cronc-cronc” batjocoritor, un excrement pe umăr. Fruntea i se înnoră ca un cer de furtună la gândul că înseși păsările se întorceau împotriva lui, pângărindu-l. Arată un moment de parc-ar fi vrut să doboare toți copacii, să sfărtece cuiburile, să nimicească toată colonia de ciori, dar, strâmbându-se de dezgust, își șterse haina cu batista și își urmă și mai mohorât drumul către casă.

Îmbunătățirea condițiilor sale de viață de la întoarcerea lui Mary nu-i schimbaseră prea mult aspectul, căci deși fiica lui îi curăța și îi călca hainele, îi spăla și îi scrobea rufele, îi peria și îi lustruia ghetetele, el se deda acum cu totul băuturii, seară de seară, astfel încât fața îi era și mai plină de vinișoare, și mai suptă și prăbușită, iar haina, care acum era mai curată, atârna lăbărțat pe trupul lui slăbit, ca un surtuc pe o sperietoare. Arăta, deși nu-și dădea seama de aceasta, ca un om sfârșit și, de când o pierduse pe Nancy, decăderea lui progresase cu pași repezi. Își spusese la început, cu furie, că mai erau destule femei pe lumea asta care să prețuiască tot atât, ba chiar mai mult decât ea, și că va umple repede locul ce-l ocupase ea în inima lui cu alta, și mai reușită; treptat însă, fu silit să înțeleagă – spre usturătoarea jignire a orgoliului său – că era prea bătrân și prea puțin seducător spre a mai atrage atenția femeilor și că acum, când frumoasele zile ale prosperității sale apuseseră, era prea sărac spre a le cumpăra favorurile. Înțelese, de asemenea, după o scurtă perioadă de resentimente și iluzii, că Nancy, dulcea lui Nancy, era aceea pe care o dorea și că nicio altă femeie nu o putea înlocui; îi intrase atât de puternic în sânge, încât ardea de dorul ei, convins că nicio alta decât ea nu l-ar putea satisface. Bea ca s-o uite, dar nu reușea. Whiskyul îi îmbiba creierul, îi atenua senzația vie a pierderii suferite, și totuși, chiar și atunci când era beat, imagini chinuitoare se iveau în fața ochilor lui împăienjeniți; era obsedat de viziunea lui Nancy și a lui Matt, așa cum trebuia să se găsească în noua lor existență. Îi vedea totdeauna împreună și – deși se blestema pentru această idee – totdeauna fericiți, nemaigândindu-se la el și la rolul pe care-l jucase în viața lor. Râsul lui Nancy – și era acela al unei Afrodite – îi răsună în urechi, provocat nu de mângâierile lui, ci de acelea ale lui Matt; și când, cu o luciditate sfâșietoare, îl vedea pe fiul său ocupându-i locul în inima ei, ochii i se închideau și devenea livid, descumpănit.

Pentru moment însă, era preocupat de altă chestiune, nu – fie-ne îngăduit să spunem – de ofensa adusă de cioară, care nu făcuse decât să toarne puțin untdelemn peste focul supărării lui, ci de un afront mult mai grav și mai personal. Avea un aer mai puțin apatic ca de obicei, când trecea pe stradă

printre oameni; atitudinea lui era mai dârză și se îndrepta spre casă cu o rapiditate neobișnuită.

Avea de lămurit o chestiune ce-l amăra; și cum Nessie era singura persoană cu care vorbea acum ceva mai liber, iar afacerea o privea într-un anumit fel și pe ea, era grăbit s-o vadă. De îndată ce deschise ușa din față și intră în casă, ieși din rezerva lui mohorâtă și strigă:

— Nessie, Nessie!

Ajunse în bucătărie înainte ca ea să poată răspunde și fixă cu severitate ochii mirați pe care ea îi întorcea spre dânsul, șezând la masă, cu lingura de supă oprită la jumătatea drumului. Toată atitudinea ei exprima o spaimă subită.

— Pușlamaua de Grierson ți-a spus ceva despre bursă? o întrebă răstit.

Ea lăsă supa să cadă plescăind înapoi în farfurie, gândindu-se că, din fericire, întrebarea lui nu era atât de gravă pe cât se temuse. Scutură nervos din cap și răspunse:

— Nu, tată! În orice caz, nimic special.

— Gândește-te! strigă el. Gândește-te bine! Ce înseamnă nimic special?

— Să vezi, tată, bâlbâi ea, spune totdeauna câte ceva nu tocmai plăcut despre... despre noi. Mă ia uneori peste picior în legătură cu bursa.

— Ți-a spus vreodată că n-ar trebui să concurezi? întrebă el. Răspunde!

— O, cred că i-ar plăcea dacă nu m-aș prezenta, zise ea, strângând din buze. Știu bine lucrul ăsta. Își închipuie, probabil, că în felul acesta ar avea o oarecare șansă să reușească... căci așa n-are niciuna.

Brodie își încleștă fălcile, arătându-și dinții galbeni, într-un rânjet de mânie.

— Vasăzică așa stau lucrurile! exclamă el. Eram sigur de asta. Da, aveam dreptate! Se așează la masă, fără a da atenție castronului cu supă fierbinte, pe care Mary i-l puse, tăcută, înainte și, apropiindu-și obrazul de cel al lui Nessie, mormăi: Mai spune o dată.

— Ce să spun, tată?

— Despre secătura de Grierson.

— Că n-are nicio șansă să ia bursa? întrebă timid. Văzând apoi că-i face plăcere, se puse la unison cu el și strâmbă indignată din nas: Nu, vezi bine că nu! Nu are nicio umbră de șansă. Chiar dacă nu aș concura, sunt alții tot atât de tari ca el. Dar n-o s-o ia, cât timp concurez și eu.

— Tu ești obstacolul din calea lui.

— Da, tată, desigur!

— Splendid, splendid! murmură, zgâindu-se la ea. Ah, îmi face bine să aud asta. Se opri. Știi ce mi s-a întâmplat astăzi, când mă întorceam acasă ca orice cetățean onorabil? Nările îi tremurau în timp ce-și amintea; și, ridicând

glasul, exclamă: Da, mă întorceam acasă, liniștit și pașnic, când porcul acela afurisit îmi iese înainte, Grierson, noul nostru primar, bătu-l-ar Dumnezeu! Cum de-au fost în stare să-l facă primar pe un individ ca ăsta, nu pot pricepe; se vede că s-a fofilat prin învârteli... e... e o rușine pentru oraș! Și pentru că a ajuns primar, crede, pesemne, că-și poate permite orice, căci a avut nerușinarea să mă acosteze ziua-n amiaza mare și să-mi spună să nu te las să te prezinți la concurs. Se uită la Nessie, așteptându-se parcă s-o vadă explodând de indignare. Cum ea simți că trebuie să răspundă într-un fel, spuse cu glas stins:

— E invidios, tată, asta-i tot!

— Crezi că nu i-am spus-o? strigă el. Și încă cum! I-am arătat că l-ai întrecut totdeauna pe javra lui de băiat și că ai să-l întreci iarăși... și iarăși... și iarăși! Repeta cuvintele strigând cu exaltare. Ce îndrăzneală nemaipomenită pe omul ăsta să caute să pună mâna pe bursă pentru fiul lui, cerându-mi să te opresc până la anul! Și când i-am trântit-o în obraz, a avut nerușinarea s-o întoarce și să mă ia cu binișorul, pomenindu-mi de situația lui înaltă, de faptul că reprezintă părerea orașului, spunându-mi că a auzit că n-ai fi în stare să te prezinți, că n-ai fi destul de tare, că vorbește în interesul tău, iar nu în al lui. Dar l-am pus la locul lui. Își încleștă pumnii aproape ca altădată și exclamă: L-am bătut pe toată linia! I-am aruncat în cap cuvintele lui Lawrie! L-am pus cu botul pe labe de câte ori a deschis gura! Râse încântat; după o clipă însă, se întunecă la față și mârâi: Dar are să mi-o plătească, asta și tot ce mi-a spus. Mă întreb de ce nu l-am pocnit pe loc. Dar nu face nimic, tu și cu mine o să-l facem să plătească în alt fel. Nu-i așa, Nessie? O privi lingușitor. Ai să-l faci praf pe neisprăvitul lui de băiat, ce zici, Nessie? Și atunci o să vedem ce mutră o să mai facă, grozavul de el! Ai s-o faci, nu-i așa, fata mea?

— Da, tată, răspunse supusă. Am s-o fac pentru tine.

— Bine! Foarte bine! murmură el, frecându-și mâinile osoase cu un entuziasm reținut. Apoi, deodată, un gând ascuns îl făcu să se posomorască și, apropiindu-și din nou obrazul de al ei, exclamă: Ai face bine să reușești! Îți jur că ai face bine să-l întreci pe mucosul acela, căci de nu... am să te apuc de gâtul ăsta subțire și am să te sugrum. Trebuie să câștigi premiul sau o să fie rău de tine!

— Am să-l câștig, tată! Am să-l câștig! scânci ea.

— Da, ai să-l câștigi, că dacă nu, știu eu ce am de făcut! strigă cu violență. Dă-ți seama că în oraș e o conspirație împotriva mea! Toată lumea e contra mea. Mă urăsc pentru că sunt cine sunt. Sunt geloși pe mine. Știu că le sunt superior, că dacă m-aș bucura de drepturile mele, mi-aș șterge cizmele murdare de mutrele înfumurate ale tuturor. Dar puțin îmi pasă! strigă el,

dând din cap într-un acces de furie dementă. Am să le arăt eu lor! Am să bag spaima în ei! Bursa Latta n-o să fie decât începutul. O palmă în obrazul onorabilului domn primar. Pe urmă de-abia o să ne punem serios pe lucru.

În acest moment Mary, care se ținuse deoparte, urmărind cu expresie de vie neliniște surescitarea tatălui ei și purtarea lui Nessie, înaintă spre masă și spuse pe un ton îmbietor:

— Nu vrei să mănânci supa, tată, până nu se răcește? Mi-am dat atâta silință cu ea. Las-o și pe Nessie să o mănânce pe-a ei. Trebuie să se hrănească bine ca să poată lucra atât.

Aceste cuvinte puseră brusc capăt exaltării lui. Expresia feței i se schimbă și exclamă cu mânie:

— De ce te amesteci? Nu poți să ne lași în pace? Când o să avem nevoie de sfatul tău, o să ți-l cerem. Apucă lingura și începu să-și mănânce supa cu un aer morocănos; după un răstimp, în care stătuse parcă cugetând asupra insolenței ei de a se băga în vorbă, exclamă: Păstrează-ți pentru tine observațiile despre Nessie. Am s-o conduc așa cum știi.

Masa continuă câțva timp în tăcere, dar pe când luau felul al doilea, o mâncare foarte simplă, Brodie se întoarse din nou spre mezina lui și, privind-o dintr-o parte, reluă tonul împăciuitoare folosit întotdeauna pentru acel gen de întrebări, care, prin continua lor repetare și prin chipul în care erau rostite, aproape că-i provocau fetei o criză de nervi:

— Și cum a mers treaba azi, Nessie?

— Destul de bine, tată.

— Mi-a lăudat cineva fetița? Hai, povestește. Cineva trebuie să fi spus vreo vorbă. Azi ai avut franceză, nu-i așa?

Nessie îi răspunse mașinal, la întâmplare, oricum – doar ca să scape de nevoia enervantă de a formula replici noi și mulțumitoare la întrebările sale prostești, dar insistente, de a potoli nesățioasa lui poftă de dovezi tangibile ale isprăvilor ei și ale admirației pe care o stârnea la școală. Când, în sfârșit, îl satisfăcu, deși, în ce o privea, nu știa prea bine ce-i spusese, Brodie se lăsă pe spate și, privind-o cu un ochi prietenos, ca pe un bun al lui, declară:

— Merge bine! Merge bine familia Brodie! Mă bucură laudele astea. În fond, nu lucrezi așa de rău, fata mea! Dar trebuie să lucrezi și mai bine. Din ce în ce mai bine. Trebuie să ajungi așa de sigură că vei lua bursa, ca și cum ea s-ar afla în farfuria din fața ta. Doamne! Gândește-te numai: treizeci de guinee pe an, timp de trei ani, face nouăzeci de guinee, ori aproape o sută de lire de aur. Uite acolo, sub ochii tăi, ai o sută de lire de aur în farfurie, care așteaptă să le ridici. N-ai nevoie să te târăști după ele sau să te apleci, ajunge să le aduni. Dumnezeu! Dacă n-ai să-ți întinzi mânuțele ca să le apuci, am să-ți sucesc gâtul! Se uită la farfuria goală din fața ei, văzând-o parcă

îndesată vârf cu sovereigni, strălucind de splendoarea somptuoasă a unei grămezi de aur, încărcată cu o sumă care în situația lui modestă de acum îi părea enormă. E un premiu bogat, foarte bogat, murmură el, și e ca și al tău! Parcă văd ochii lacomi ai stârpiturii de Grierson ieșindu-i din cap la gândul că premiul ar putea să vină în casă la noi. Am să-l învăț minte să mă mai acosteze pe strada principală a orașului!

Un râs scurt și domol, sunând a batjocură, îl scutură; se întoarse apoi spre Nessie și, luându-și iar acel ridicol aer ștrengăresc, ridică din sprâncene și-i spuse pe un ton cu totul confidențial:

— Mă întorc devreme astă-seară, Nessie! Și o să ne ridicăm de la masă de îndată ce o să isprăvim ceaiul, fără să pierdem un minut. Ne apucăm de lecții înainte de a înghiți ultima îmbucătură. Se uită șiret la ea și adăugă: Tu poți să lucrezi în salon, iar eu am să rămân aici pentru a veghea ca nimeni să nu te deranjeze. Liniște, liniște, iată ce-ți trebuie și am să am grijă să ți-o asigur. Ai să ai o liniște de mormânt! Păru încântat de forța acestei comparații și repetă ultimele cuvinte cu un glas solemn și sonor. Urmă apoi pe un ton mai sever: Nu te lăsa! Lucrează din răputeri! Opintește-te! Fă bine tot ce faci! Adu-ți aminte că te cheamă Brodie și încheștează-ți dinții ca să izbândești!

Îndeplinindu-și astfel, deocamdată, sarcina de a o îndemna și având conștiința de a fi depus un nobil efort, își desprinsе ochii de Nessie, lăsându-i să se oprească apăsător asupra celeilalte fiice a lui, ca pentru a-i interzice orice amestec.

— La ce te tot uiți? Întrebă după un moment. Nu ți-am spus să te ții deoparte când eu și cu Nessie stăm de vorbă? Când om avea nevoie de tine, o să te chemăm. Când te-ai întors în casa asta, ți-am spus să nu te ocupi de ea; ține seama de acest lucru. Nu vreau să mi-o strici, așa cum mototoala de maică-ta v-a stricat pe ceilalți.

Mary era pe punctul să iasă din cameră, știind că acesta era mijlocul cel mai sigur de a pune capăt revărsării resentimentelor față de ea, când deodată clopoțelul de la ușa din față răsună puternic. Acest fapt neașteptat o ținti pe loc. Puținii oameni care veneau, îndeosebi din partea furnizorilor din oraș, se prezentau la ușa din dos; dar ca cineva să sune în față, era un eveniment atât de rar, atât de neobișnuit acum, încât Brodie își ridică surprins privirea, și-i strigă lui Mary, după un moment de ezitare:

— Du-te să vezi cine e!

Ea se îndreptă spre ușă, deschise și văzu pe treptele din fața intrării un comisionar care ținea în mână un pachet de mărime mijlocie și care o întrebă, ridicându-și șapca:

— Miss Mary Brodie?

Făcu semn că da, uitându-se cam speriată la pachetul care, de bună seamă, îi era destinat. După hârtia cafenie, subțire, ce-l învelea și după frumoasa panglică roz cu care era legat, își dădu seama că nu era vorba de un pachet obișnuit, de articole de băcănie, grosolan ambalate, de la vreo prăvălie din oraș, nici de vreo comandă făcută de ea. Nu, era un model de pachet, pe care îl apropia imediat, în mintea ei, de altele tot atât de elegante, pe care le primise în chip misterios în cursul ultimei luni. Dar celelalte pachete sosiseră totdeauna la mijlocul dimineții, la o oră anumită, când era singură acasă. Cuprinsă brusc de neliniște, ea puse comisionarului această ciudată întrebare:

— Nu cumva ai întârziat?

El se legănă jenat pe picioare, ceea ce confirmă bănuiala ei.

— Am avut multe pachete de distribuit, spuse scuzându-se. Acesta a sosit de la Glasgow și a trebuit să-l aștept.

Se bucură vădit văzând că ea acceptă pachetul fără a-l muștra și se grăbi să plece fără să mai spună nimic. Mary rămase în urmă, adânc tulburată, ținând în mână, ca o grea povară, mica cutie îngrijit ambalată. Primise regulat – în chip enigmatic, dar atât de sigur și totdeauna la ora potrivită – aceste pachete cu bunătăți, pe care fusese încântată, fără a-și pune alte întrebări, să le treacă în taină lui Nessie. Era oare și acesta unul din ele? Cu inima bătându-i în piept, ea închise încet ușa și, în timp ce mintea i se frământa, se strecură în salon, ascunse pachetul sub canapea și se întoarse în bucătărie, nădăjduind fără prea multă convingere că tatăl ei nu avea să-i pună vreo întrebare cu privire la cel ce sunase. Dar văzu imediat că această slabă speranță era fără temei și că el aștepta cu nerăbdare înapoierea ei, răsturnat în fotoliu și fixând-o cu ochi mari, plini de curiozitate.

— Cine-a fost la ușă? Și văzând că ea tăcea, stăruie: Haide! De ce stai așa tâmpită? Cine a fost?

— Un simplu comisionar, tată, răspunse, silindu-se să dea un ton indiferent glasului ei.

— Un comisionar! repetă el cu neîncredere. La ușa din față? Asta-i culmea! Unde o să mai ajungem? Un gând subit îl făcu să se înfurie și mai tare. Nu înghit asemenea obrăznicie! strigă el. Cine l-a trimis? Spune, și am să-l învăț minte! Din partea cui a venit?

— Nu știu! îngăimă ea.

— Nu știi?!

— Nu, răspunse și, făcând toate eforturile spre a-l potoli, se grăbi să adauge: N-are importanță, tată... n-o să se mai întâmple. Nu te agita.

Brodie se uită un moment bănuitor la ea, remarcând tulburarea pe care se silea s-o ascundă, dar care se citea totuși limpede pe fața ei atât de candidă.

— Arată-mi ce-a adus, spuse el în sfârșit, printre dinți. Nu te-am văzut intrând cu nimic.

— E în salon, rosti cu voce stinsă, dând impresia că vrea să treacă în oficiu. Nu e decât un mic pachet... nimic ce te-ar putea interesa.

— Adu-l încoace, insistă el. Grăbește-te! Vreau să mă uit la pachetul ăsta misterios.

— Vai, tată, strigă ea, n-ai atâta încredere în mine?

— Adu-l, răcni Brodie, sau am să știu că, pe lângă celelalte, ești și mincinoasă!

Mary văzu că n-avea încotro; era obligată să asculte. Ieși cu pași șovăitori și se întoarse cu pachetul în mână.

Brodie se holbă la el, surprins că pachetul exista într-adevăr, dar și mai uimit de aspectul lui neobișnuit.

— Panglică roz, mormăi. Doamne, ce lux! Și schimbându-și brusc tonul, îi spuse rânjind: Vrei poate să mă faci să cred că făina noastră de ovăz ni se trimite împodobită cu asemenea farafastături? Deschide imediat cutia asta! Vreau să văd ce e în ea.

Ea simți că era inutil să mai protesteze, și cum descoperirea adevărului nu putea fi ocolită, luă, cu o liniște resemnată, un cuțit de pe masă, tăie panglica și, după câteva secunde, scoase la iveală din vata ce-i învelea un mănunchi de ciorchini grei și suculenți de struguri negri. Brodie se zgâi neîncrezător la ei, pe când fiică-sa îi ținea în mână. Erau struguri aleși, care aveau în acea încăpere întunecoasă efectul unor flori exotice. Fiecare boabă era groasă, tare, de o rotunjime perfectă și acoperită de o brumă albăstrie, delicată și îmbietoare ca o ceață ușoară deasupra unui țărm îndepărtat. Se legănau ispititor pe cozile lor groase și suple, răspândind un parfum însoțit, pline cu o carne moale, zemoasă, gata să se topească pe limbă cu un amestec subtil de arome dulci și savuroase. Struguri negri în sezonul acesta! O trufanda costisitoare, un lux nemaipomenit!

— De unde vin? strigă el pe un ton poruncitor. Cine i-a trimis?

— Nu știu, tată, răspunse cu sinceritate, căci într-adevăr aceste delicatese misterioase nu fuseseră niciodată însoțite de vreo scrisoare. Ea bănuise numai în chip vag, dar cu un sentiment de fericire, că erau expediate de Renwick.

— Ba știi, păcătoaso, urlă el, căci altminteri nu le-ai fi ascuns. Pe când o privea mânios și uluit, își aminti de delegația aceea de bisericose fățarnice care veniseră s-o viziteze pe soția lui în timpul bolii ei, aducându-i dulcețuri

și fructe. Nu cumva or fi trimiși de vreuna din blestematele acelea de mironosițe de la comunitate? Primim oare pomeni din oraș? Așa rău am ajuns? Pesemne că le e milă de tine văzând mutra nenorocită pe care o faci tot timpul. Păcatele mele! În curând or să ne trimită broșurele și supă. Smulse brutal ciorchinii de struguri din mâna ei și-i privi cu dispreț; în același timp însă, își dădu seama, oarecum, de costul acestor poame delicioase, înțelegând deodată că nicio frăție religioasă, fie ea oricât de bigotă, nu putea să le fi trimis. Un rânjel i se ivi încet pe obraz, și exclamă: Nu! Mi se pare că văd ce se ascunde sub asta. Nu știi cine i-a trimis, hai? E, cum se zice, un donator anonim. Ce naiba, ai căzut iarăși atât de jos, târfă ce ești, încât primești daruri de la craii tăi? Ptui! Mi-e scârbă de tine! O fulgeră cu o uitătură dezgustată, ea însă îi răspunse cu o privire calmă și fermă. Doar biata Nessie dădu semne de neliniște și consternare, pe care, din fericire, el nu le observă. Totuși, n-ai să mănânci! strigă brutal. Nu, nici măcar o boabă! Poți să te uiți la ei oricât de lacom, dar n-ai să-i guști! Uite ce fac din ei!

Și rostind aceste cuvinte, aruncă strugurii pe jos, încât se izbiră pleoscăind de podea, și-i zdrobi, plin de furie, cu ghetele lui butucănoase, improșcând în toate direcțiile sucul lor bogat, prefăcându-i într-o masă negricioasă, care făcu pe linoleumul cenușiu niște pete ca de sânge.

— Așa! strigă el. Iată cum îi calc, ca la teasc! Asta-i calea mea amară, dar pășesc înainte pe ea. Ah, de ce nu-l am sub tălpile mele pe porcul care le-a trimis! L-aș trata la fel, oricine ar fi. Poftim! Măcar să ai ceva de curățat... târâtură! Oleacă de frecat pe jos o să-ți potolească furnicătura. Și în timp ce vorbea, el împrăstia terciul, cu mici lovături de picior, prin toate colțurile încăperii. Apucând-o apoi de umeri, își vârî obrazul într-al ei și șuieră răgușit: Știu după ce umbli, curvulița mea nostimă, dar să nu te întreci cu gluma... știi ce ți s-a întâmplat data trecută. În cele din urmă, îi dădu un brânci, făcând-o să se izbească de perete, de unde, roșind de umilire, ea îl privi mai departe în tăcere.

Un moment după aceea, el se întoarse spre Nessie și îi spuse cu o voce cu totul schimbată, blândă, duioasă, mângâietoare, contrastând intenționat – spre a o jigni cu atât mai mult pe Mary – cu tonul pe care-l folosisese față de aceasta:

— Hai, puicuță, nu te sinchisi de cele ce ai văzut... și nici de dansa. Nici nu ai nevoie să mai vorbești cu ea, dacă n-ai poftă. Lucrurile astea nu te privesc și, de altminteri, e timpul să pornim împreună la drum; dacă nu ne grăbim, ai să ajungi prea târziu la școală și asta nu trebuie să se întâmple.

O apucă pe Nessie de mână și o scoase din cameră, cu gesturi demonstrative de tandrețe. Ea îl urmă timidă, dar în momentul când trecea

în vestibul, își întoarse capul și o privi scurt pe Mary, cu un aer speriat și vinovat.

Când ușa din față se închise în urma lor, Mary oftă și se depărtă de locul de lângă perete, unde Brodie o azvârlise, și, deși se uită cu mâhnire la resturile murdare și împrăștiate ale strugurilor, de care Nessie nu avea să mai aibă parte, simțea, în ciuda propriei umiliri, o oarecare ușurare la gândul că sora ei nu avusese de suferit de pe urma nefericitului incident. Insultele pe care tatăl ei i le aruncase îi pricinuiau o durere aproape intolerabilă, iar atitudinea sa nedreaptă o făcea să-și muște buzele spre a reține puhoiul fierbinte al lacrimilor ei de indignare. Deși nu avea nicio dovadă afară de intuiția ei, știa că doctorul Renwick, cu bunătatea lui, îi trimisese strugurii și, firește, și celelalte cadouri; și acum frumoasele sentimente de recunoștință pe care le nutrise pentru el, toate sacrificiile făcute de ea de dragul lui Nessie fuseseră înjosite, târâte în noroi prin felul grosolan în care tatăl ei le interpretase. O făcuse să simtă din nou poziția ei în ochii lumii, îi amintise în chip dureros de pata ce-i marca numele și pe care avea s-o poarte în acest oraș pentru tot restul vieții ei.

Cu o ușoară înfiorare, se dezmoști și se apucă să strângă masa; și după ce duse vasele în oficiu, începu încet să le spele și să le șteargă. Pe când lucra, își abătu voit gândurile de la propria ei situație, găsind o oarecare consolare în a-și spune că starea sănătății lui Nessie părea puțin mai bună, că în ciuda faptului că nesfârșitele ore de învățătură forțată continuau ca și până acum, avea mai multă poftă de mâncare, că obrații ei supti deveneau ceva mai plini. Nicio suferință nu i se părea prea greu de îndurat dacă putea să-și ocrotească sora, s-o facă sănătoasă, s-o întărească. Era o adâncă mulțumire pentru ea că putuse să-i procure lui Nessie, din economiile ei – modesta sumă ce o adusese cu ea la Levenford – o îmbrăcăminte mai bună; și îi creștea inima gândindu-se cât de mult se schimbase în bine aspectul surorii ei față de starea prăpădită în care o găsisese la întoarcere.

Când isprăvi cu spălatul și ștersul vaselor, ea duse o găleată cu apă caldă în bucătărie, luă o cârpă, îngenunche și începu să frece podeaua. În toiul acestei munci, își imagină deodată expresia pe care ar fi avut-o fața lui Renwick dacă ar fi putut să vadă cu ce se ocupa ea în acel moment și să constate rezultatul absurd al generozității lui. Totuși, nu zâmbi la acest gând, ci oftă din nou, zicându-și că va fi obligată să-l roage să renunțe la aceste amabile atenții față de Nessie și de ea. Îl văzuse de două ori după prima ei vizită, și la fiecare din aceste ocazii simțise și mai puternic cu câtă compătimire și bunătate se interesa de Nessie. Începuse însă oarecum să dea înapoi de la aceste întâlniri, să se teamă de straniul sentiment ce o năpădea de câte ori simțea ochii lui negri căutând cu simpatie spre ai ei.

Cuvintele insultătoare ale lui Brodie îi reveniră subit în minte și, cu toată singurătatea ei, se înfioră, întrebându-se, nenorocită, care putea fi natura exactă a înclinației ei către acest bărbat, care nu-i arătase niciodată altceva decât bunătate și prietenie. Era poate o împrejurare fericită că Renwick avea să părăsească în curând orașul și că astfel starea ei sufletească, nedeslușită și tulburătoare, va înceta.

Ciudat lucru însă: în timp ce chibzuia asupra acestei fericite împrejurări, fața ei se înnoră, iar când isprăvi cu spălatul pardoselii și se așează la masă ca să cârpească unele lucruri ale lui Nessie, gândurile ei se îndreptau tot către el. O sfătuisese să facă din viața ei o galerie de tablouri, dar galeria ei nu cuprindea decât un singur tablou și acela era portretul lui. Bucătăria, pe care o găsisese atât de murdară și de dezordonată la întoarcerea ei, era acum de o curățenie fără cusur; toată casa era în aceeași stare ireproșabilă; cea mai mare parte a muncii ei din ziua aceea era terminată; și, totuși, în loc să ia o carte sau să se distreze într-un fel oarecare, așa cum îi recomandase el, nu era în stare decât să rămână așezată și să se gândească la dânsul. Era de necrezut!

E drept că posibilitățile ei de destindere nu erau prea variate, căci, cu toate că întoarcerea ei nu produsese nicio tulburare vizibilă în viața orașului, ea evita totuși să se arate în public și luase în ultima vreme obiceiul de a nu ieși decât la căderea nopții. O singură dată făcuse o excepție: atunci când mersese în pelerinaj la Darroch, ca să viziteze mormântul în care zăceau Denis și copilul ei. Același tren o dusesese până acolo, aceleași străzi răsunaseră de ecoul trist al pașilor ei, dar un alt nume stătea scris acum pe firma „Pivnițelor Lomond”, iar medicul pe care îl consultase cu prilejul acelei ultime și nefericite vizite răspunsese chemării destinului său și dispăruse și el în necunoscut. Niciun acces de amară și violentă durere nu o zguduise când ingenunchease în fața mormântului situat pe versantul colinei de lângă Darroch, ci doar o duioasă melancolie, ce avea ca obiect mai ales pruncul ei, care zăcea atât de aproape de ea, dar atât de inaccesibil. Ce ciudat, își spusese Mary, că trupul copilului, în care viața pulsase atât de puternic când era încă în pânțele ei, se găsea acum îngropat sub pământ, separat de ea pentru totdeauna. Ciudat, de asemenea, că ea, mama, nu văzuse niciodată acest copil și nu avea să-l poată vedea niciodată. Zăcuse încă fără cunoștință în spital, când el murise de pe urma frigului și a nașterii sale premature – fără ca ea să-l fi văzut.

Ridicându-se în picioare și ieșind încet din cimitir, Mary încercase un sentiment de apăsare gândindu-se cât de nedreaptă fusese această moarte; simțea că pedeapsa suferită ei se cuvenea și o accepta, dar socotea că pruncul ei ar fi meritat, desigur, să aibă parte cât de cât de fericirea de a trăi. Când se

urcase în tren ca să se înapoieze la Levenford, își dăduse seama că această vizită fusese ultima, că nu avea să se mai întoarcă niciodată la acest mormânt, iar când trenul ieșise pufăind din gară, ea zărise parcă prin pâcla deprimării ei o palidă arătare – silueta lui Denis care îi făcea cu mâna un ultim semn bărbătesc, încurajator, de adio.

Acum, când ședea aplecată asupra cusăturii, cu ochii îngândurați, cugetul îi era plin nu de amintirea celui rămas-bun, ci de apropierea altuia, mai puțin imaginar; și, în adâncul gândurilor ei celor mai tainice, ea își mărturisise, în sfârșit, renunțând la încercările de a se înșela pe sine, că-i era greu să se deprindă cu ideea plecării doctorului Renwick din oraș. Își dădea seama ce prăpastie îi despărțea – peste care numai mila lui aruncase o punte. Știa, de asemenea, că sentimentul ce o însuflețea nu îndrăznea să ajungă nici măcar la prietenie, ci aspira numai să-l simtă aproape de dânsa și de aceea socotea că-i era îngăduit să deplângă plecarea lui. Levenfordul avea să fie atât de pustiu pentru ea!

Nu mai era în stare să coasă; ochii nu mai vedeau împunsăturile, acul refuza să se înfigă în țesătura de bumbac: plângea gândindu-se la pierderea ce o suferea, împinsă, vai, de acel sentiment care nici nu cuteza să năzuiască la prietenie. În tulburarea ei, se sculă, plină de dispreț pentru sine, frângându-și mâinile, neștiind cum să învingă jalnica ei slăbiciune; și simțind nevoia să respire un aer mai proaspăt decât acela din bucătărie, ieși orbește în grădina din spatele casei, unde începu să umble în lung și în lat, căutând să se calmeze. Pe când se plimba, regăsindu-și, în sfârșit, în oarecare măsură liniștea, văzu deodată că pe liliacul care, după știrea ei, nu înflorise niciodată, creștea acum o floare mare, înmugurită. Cu un interes din ce în ce mai viu, se apropie și, trăgând delicat în jos ramura ce o purta, cuprinse cu degetele ciorchinele încă verde, îl mângâie și observă cu surprindere, după nuanța palidă a vârfului mugurilor nedeschiși, că era o floare albă. Încântător liliac alb! Nu bănuise niciodată că tufa din grădină era de liliac alb; și iată că acum, ca o prevestire favorabilă pentru viitor, acest arbust melancolic îmbobocise și avea să legene în curând o floare albă și înmiresmată, ca s-o însenineze pe Mary în cursul primăverii ce sosea. Nessie se va bucura la vederea ei, își spuse ea, și dând drumul ramurii, se întoarse și intră în casă într-o stare sufletească mai bună.

După-amiaza se scurse, amurgul se lăsă, ora ceaiului sosi și trecu; ca totdeauna, Nessie se instalează din nou cu cărțile ei în salon, Brodie se așează în bucătărie cu sticla lângă el. După ce spală din nou vasele și făcu ordine în casă, Mary se hotărî să-și execute proiectul de a-l vizita pe doctorul Renwick ca să-i explice, cu întreaga delicatețe de care era capabilă, ce greu îi era să accepte cadourile pe care i le trimitea pentru Nessie. Îi era îngăduit să iasă;

libertatea ei de mișcare nu era îngrădită seara prin nimic, atâta timp cât nu se amesteca în chip vizibil în mersul studiilor din salon. Își luă deci pălăria și paltonul și se strecură afară pe ușa de din dos, căci, potrivit dispozițiilor recente ale tatălui ei, nu avea dreptul să folosească decât această cale inferioară de acces de câte ori intra sau ieșea din casă.

Noaptea era răcoroasă; aerul proaspăt îi mângâia obrazul, florile nevăzute și înrourate își răspândeau mai puternic parfumul; și învăluită de întuneric, Mary înainta cu pași liberi și repezi. Se simțea ușoară, gata să zboare și nu căuta să cerceteze cauzele acestei stări sufletești. Semnele prevestitoare ale primăverii îi puneau sângele în mișcare, însuflețind-o, așa cum o însuflețise vederea liliacului înmugurit, iar ținta spre care se îndrepta o umplea, fără să-și dea seama, de bucurie. Dar când se apropie de Wellhall Road, păru să recunoască vag motivul veseliei ei; treptat, pașii i se încetiniră și se văzu pusă deodată în fața unei întrebări. Ce drept avea ea să dea buzna peste un om ocupat, la care pacienții își așteptau rândul, și care era, desigur, obosit după o zi de lucru? Și afară de aceasta, dacă în adevăr el era acela ce trimisese strugurii, ce impertinență din partea ei să-i refuze! Simți o împunsătură la gândul că demersul ei nu era decât un subterfugiu, un pretext inventat de mintea ei vicleană ca să-l poată vedea; și în timp ce ocările tatălui ei îi răsunau în urechi ca o condamnare, începu să simtă ce inutil era ca, acum, când starea lui Nessie părea să se îndrepte, să-l mai viziteze pe doctorul Renwick. Printr-o ciudată asociație de idei datorată anotimpului – sau poate senzațiilor ei? – alunecă cu gândul în trecut, spre altă primăvară, și își aminti că atunci când îl cunoscuse pe Denis, el fusese acela care o urmărise, care se ținuse de ea cu ardoare; acum însă – și roși adânc de rușine – ea era aceea care căuta să-și impună prezența unui om de care nu era vrednică și care nu simțea dorința s-o vadă.

Ajunsesese acum în fața casei lui și se opri, cam deprimată, pe trotuarul de peste drum, contemplând-o, revăzând în imaginație aranjamentul plin de gust și încântătorul tablou care-i atrăsese atenția și o fermecase. Nu! Nu va intra; avea doar să privească un moment casa, la adăpostul întunericului, să o umple cu prezența lui Renwick, așa cum avea să revină și în viitor – când el va fi părăsit definitiv orașul – aici, în același punct, spre a-i evoca din nou imaginea în mijlocul aceluia salon luxos.

Pe când stătea acolo, auzi trapul iute și vioi al unui cal, văzu lucind în întuneric două felinare galbene; și înainte ca ea să se poată depărta, cabrioleta doctorului ajunse valvârtej în fața casei. Trăgându-se înapoi în umbra zidului, Mary observă toată forfota veselă din fața porții, auzi scurmatul calului, clinchetul hamurilor lui și, în sfârșit, vocea fermă a lui Renwick – a cărui apropiere o cutremură – spunând vizitiului:

— Astă-seară nu mai ies, Dick; cel puțin sper să nu mai ies! Bună seara!

— Bună seara, domnule doctor. Sper că n-o să fiți deranjat, îl auzi ea răspunzând pe vizitiu, care, suindu-se pe capră, porni spre grajdul de lângă casă.

Căutând să răzbată cu ochii prin întuneric, ea urmări până la intrare contururile nedeslușite ale lui Renwick, apoi, când ușa fu deschisă brusc și silueta lui se profilă pe interiorul viu luminat, ea îl văzu limpede. Timp de o clipă, el se întoarse și privi în noapte, uitându-se drept înspre ea. Deși știa bine că el n-o poate vedea, se cutremură totuși, ca și cum ar fi descoperit-o și avea să iasă din nou ca s-o întrebe despre rostul prezenței ei iscoditoare, la această oră. El însă nu se mișcă. După o ultimă aruncătură de ochi spre bezna de afară, doctorul intră în casă și închise ușa, lăsând în urma lui întunericul de nepătruns.

Rămase nemișcată câteva secunde, copleșită de gânduri, apoi porni încet spre casă, furișându-se, ușor adusă de spate, în lungul străzilor, apăsată parcă de sentimentul zguduitor al nemerniciei ei. Își dădea seama că ea, Mary Brodie, cea ostracizată, cea dezonorată, mama unui copil mort și fără nume, iubea din nou, dar fără a fi iubită.

8.

După-amiezile de duminică îi mai permiteau încă lui Brodie să-și acorde luxul unei sieste, căci deși se scula târziu și nu-și lua masa de prânz înainte de ora două, se lăsa greu de obiceiurile lui, astfel că orele moarte de la trei la cinci îl găseau totdeauna întins în cămașă și pantaloni, pe sofa. Nu mai era însă sofaua din salon, ci canapeaua din bucătărie; cealaltă încăpere rămânea rezervată studiilor lui Nessie, urmărite în această zi de odihnă cu aceeași asiduitate ca în zilele de lucru. Brodie considera că adusese un sacrificiu vecin cu eroismul, sugerând și traducând în fapt acest transfer al siestei lui pe o mobilă mai puțin demnă de el.

În duminica aceea, soarele fierbinte de iulie îl toropise; și după ce o văzuse pe fiica lui mai mică apucându-se de lucru și o stimulase mai insistent decât oricând, având în vedere că ziua cea mare a examenului bătea la ușă – căci era fixată pentru săptămâna următoare –, se întinse pe canapea, cu aerul unui om care nu vrea să fie deranjat și se lăsa adormit de bâzâitul unei muște de lângă fereastră.

Era, după cum tocmai îi băgase în cap lui Nessie, etapa finală a cursei; și în timp ce sforăia, împăcat cu gândul că își adusese contribuția în vederea

obținerii succesului renunțând la folosirea salonului, ea se puse cu oarecare înfrigurare să repete, pentru ultima oară, cartea a treia a elementelor lui Euclid. Fața îi era îmbujorată de căldura ce domnea în salon și un zbârnâit de insecte, asemănător aceluia care-l adormise în chip atât de plăcut pe Brodie, o agasa și o împiedica să se concentreze. Nu fusese niciodată prea stăpână pe geometrie, iar acum, când nu o mai despărțeau decât câteva zile de examen, lacunele ei în acest domeniu o neliniștiseră și o determinaseră să mai parcurgă o dată, la repezeală, toată cartea a treia. Își încrețea fruntea și mișca din buze, începând să-și bage iar în cap teorema a opta, dar, în ciuda eforturilor ei, cuvintele de pe pagină îi jucau în fața ochilor, schemele se estompau și liniile se suceau luând forme fantastice, care aproape că semănau cu figurile excentrice care populaseră în vremea din urmă visele ei confuze și o torturaseră noaptea în somn. „Bisectoarea unghiului drept are drept coeficient”... Nu, nu, ce aiura ea?... Era pur și simplu absurd! Trebuia să adâncească mai serios materia, altminteri bursa Latta avea să-i scape din buzunar, unde stătea atât de sigur, și s-o șteargă ca un șoricel alb, rozând în grabă toate aceste frumoase monede de aur, de parc-ar fi de brânză. Ce cald era! Și cât o mai durea capul! La engleză era tare, la latină perfectă, la franceză foarte bună, la algebră excelentă... da, era o fată deșteaptă, toată lumea spunea asta, iar examinatorii la concursul pentru bursă aveau să-și dea seama și ei, din clipa când o vor vedea. De câte ori se îndreptase, mândră și încrezătoare, spre școală în zilele de examen, avusese totdeauna – conștientă cum era de superioritatea ei – sentimentul că oamenii șopteau între ei: „Asta e Nessie Brodie! E cea mai bună elevă a Academiei; o să iasă prima, așa cum mă vezi și te văd”. Poate că profesorii de la Universitate își vor spune la ureche același lucru; în orice caz, aveau s-o facă după ce vor citi probele ei scrise. Erau datori s-o facă! Altminteri vor avea de dat socoteală tatălui ei. Într-adevăr, dacă nu vor recunoaște cine era ea și nu o vor clasa pe locul întâi, el le va ciocni între ele capetele ca niște nuci de cocos. Nuci de cocos... Matt îi promisese să-i trimită câteva, atunci când plecase în India; își dorise și o maimuță, și un papagal, el însă uitase de aceste făgăduieli, iar acum, când părăsise casa definitiv, împreună cu femeia aceea îngrozitoare, nu-și va aduce, desigur, aminte niciodată de o fetișcană neînsemnată ca Nessie Brodie. S-o fi căsătorit cu Nancy? N-avea idee; dar Nancy era o femeie rea, chiar dacă Matt îi pusese o verighetă pe deget, nu ca Mary, care era atât de bună și de drăguță cu ea. Dar Mary nu era măritată, cu toate că avusese, nu se știe cum, un copil care murise și de care nimeni nu pomenea niciodată. Nici Mary nu vorbea de el, dar avea veșnic un aer trist, ca și cum ceva ar apăsa-o pe inimă, ceva de care nu putea să uite. Mary se îngrijea totdeauna de ea, îi dădea lapte și ouă, o dezmiarda, o sfătuia să nu se obosească prea

mult cu învățatul. Dorea și ea s-o vadă câștigând premiul Latta, dar într-un chip rezonabil și doar spre a evita ca tată-său s-o brutalizeze. Sora ei dragă ar plânge dacă Nessie nu ar lua bursa, dar nu trebuie să plângă. Dacă nu va reuși la concurs, ar fi o idee minunată să nu-i spună nimic lui Mary, să lase anii să treacă și să nu-i pomenească niciodată nimic. Dar ce-i trecea prin gând? Nu putea fi vorba de un eșec. Dacă nu se va clasa pe primul loc, la distanță de ceilalți – „în fruntea clasei”, cum spusese totdeauna tatăl ei – va avea de suportat consecințele. „Am să-ți succed gâtul ăsta subțire, dacă lași pe altul să ți-o ia înainte... după ce m-am chinuit atât ca să te pregătesc” – cu asta îi împuia tot timpul urechile printre accesele sale de alintări și măguleli. Avea mâini mari!

„Bisectoarea unghiului drept”... zău, era culmea absurdității să fie obligată să se ocupe de asta pe o vreme atât de caldă și tocmai duminica, când putea să fie la școala de catehizare, în rochia ei albă cu cordonul roz, pe care i-o făcuse Mama. Dar aceea era, desigur, uzată, sau îi rămăsese prea mică; devenea măricică acum... Mamei totuși îi făcuse totdeauna plăcere s-o vadă plecând la școala de catehizare, cu mânuși *glacé* și spălată pe față. Acum însă nu era acolo, ci lucra din greu aici, lucra fără încetare. „Da, tată, mă țin de treabă. Și fac bine tot ce fac.” Mama se bucura când ea îl mulțumea pe tata, dar Mama murise. Ea n-avea mamă, și Mary n-avea copilaș! Mama și copilașul lui Mary ședeau împreună pe un nor și îi făceau semn cu mâna, cântând: „Nessie Brodie va lua premiul Latta”. Simțea dorința de a cânta în cor cu ei, cât o ținea glasul, dar un nod i se așeza în gât, împiedicând-o. În ultima vreme nu mai fusese atât de sigură de ea. Nu! Era un lucru mare ca o fată, și o Brodie pe deasupra, să ia bursa Latta. Un lucru mare, dar și greu! Fusese sigură la început că o va lua, atât de sigură, încât la un moment dat, mormanul de guinee de aur stătuse parcă îngrămadit pe farfuria ei, oferindu-se vederii și admirației oricui. Acum însă o îngrozitoare îndoială i se furișă în minte: va putea ea să reușească? Nimeni nu știa despre această îndoială – asta era o consolare – și nimeni nu va afla vreodată despre ea. „Da, tată, fac progrese admirabile... totul merge de minune. Acest Grierson nu are nicio șansă. Eu sunt piatra de care o să se poticnească. Bursa e ca și a mea.” Tatei îi plăcea să audă acest lucru: își freca mâinile și-i zâmbea cu un aer aprobator – și era atât de plăcut pentru ea să simtă că-l mulțumea! Și va ascunde totul cu atâta grijă și dibăcie, încât nu va observa niciodată că nu era sigură de ea. Știa să aranjeze lucrurile, deșteaptă cum era. Pătrunsese acum în propria ei minte, circula pe cărările creierului ei, admirându-se, felicitându-se, văzându-și încântată gândurile gonind ușoare prin fața ei ca niște unde sclipitoare de lumină.

Deodată tresări, ochii ei încetară să privească în gol, expresia de calm și impasibilitate îi pieri din obraz; și, frecându-se cu mâna pe frunte, se uită la ceas și murmură buimăcită: „Vai de mine! La ce m-oi fi gândit? Am adormit sau ce... A trecut o oră întreagă și nu pot să-mi aduc aminte de nimic”. Clătină din cap, plictisită de slăbiciunea ei, de faptul că pierduse acest timp prețios și era gata să se apuce din nou de „Elementele” lui Euclid, când ușa se deschise încet și sora ei intră în salon.

— Uite un pahar cu lapte, draga mea, șopti Mary apropiindu-se în vârful picioarelor de masă. Tata doarme, așa că am socotit că pot să ți-l aduc. E cât se poate de rece. Am ținut cana un ceas sub robinet.

Nessie luă paharul din mâna surorii ei și începu să soarbă din el cu un aer absent.

— E grozav de rece! răspunse ea după un moment. E bun ca o înghețată pe căldura asta. Ai mai pomenit vreodată un așa zăduf?

Mary își aplică ușor palma pe obrazul lui Nessie.

— Ești fierbinte! murmură ea. N-ai vrea să faci o pauză de o jumătate de oră și să iei puțin aer cu mine?

— Îți dai seama ce aș păți dacă s-ar deștepta tocmai atunci și ar vedea că am ieșit? zise Nessie cu o privire speriată. Iar ție ți-ar merge și mai rău! Nu! Rămân unde sunt. Laptele ăsta mă răcorește de minune. Și unde mai pui că trebuie să repet toată cartea asta până vineri.

— Cum stai cu durerea de cap? întrebă Mary, după ce o observă câteva clipe cu îngrijorare pe soră-sa.

— Tot așa. Nici nu o mai simt ca o durere de cap. E mai degrabă o amorțeală.

— Vrei să-ți mai fac o compresă cu apă rece și oțet?

— Nu te obosi, Mary! Cred că nu ajută prea mult. Am să mă simt mai bine sâmbăta viitoare, când voi scăpa de examen. E singurul lucru care mă va vindeca.

— Dorești poate altceva?

— Nu, Mary, n-am poftă de nimic, dar ești prea drăguță. Ai fost minunată cu mine și ai avut tu însăși atâtea de îndurat! Dar fără tine n-aș fi putut să rezist.

— N-am făcut nimic, răspunse Mary cu tristețe. Aș fi dorit să fac mult mai mult. Aș fi vrut să te opresc să concurezi pentru bursă, dar a fost imposibil! Voiam să nu te prezinți.

— Nu spune asta! exclamă Nessie repede. Știi bine că trebuie să mă prezint. De șase luni nu mă gândesc decât la asta și mi s-ar rupe inima dac-ar fi să renunț acum. Trebuie să trec examenul!

— Vrei într-adevăr să continui? întrebă Mary cu îndoială.

— Gândește-te cât am lucrat, răspunse Nessie cu oarecare emoție, gândește-te cum am fost zorită să mă țin de treabă. Să mă împac acum cu gândul că toate au fost degeaba? Sper că nu. Sunt atât de ahtiată eu însămi acum, încât n-aș putea să dau înapoi, chiar de-aș încerca. Simt parcă ceva care mă ține în gheare și mă trage înainte.

Mary observă ardoarea și agitația din ochii surorii ei și, încercând s-o liniștească, murmură:

— În orice caz, nu mai e mult și ai să scapi. Nu te mai frământa atât, Nessie. Las-o mai încet o zi sau două.

— Cum poți să vorbești așa? exclamă Nessie iritată. Știi că mai am toată materia asta de recitit... e foarte importantă. Cartea asta a treia nu mi-a intrat încă bine în cap. Trebuie s-o bag... s-o bat ca un cui, ca să stea acolo și să nu mai iasă niciodată. Ar putea să-mi cadă o întrebare tocmai din partea asta, care zici s-o las.

— Sst, Nessie! Nu te enerva! o imploră Mary.

— Cum să nu mă enervez? strigă cealaltă, furioasă. Stau aici și-mi storc mintea tocind și tu crezi că e de-ajuns să mă duc la Universitate și să solicit bursa, ca să mă întorc cu premiul în mână ca o acadea! Nu-i chiar așa de simplu, crede-mă!

— Haide, haide, Nessie! Liniștește-te, fetițo! o calmă Mary. Nu te ambala. Nici nu mi-a trecut prin gând să spun una ca asta.

— Ba da! ripostă Nessie agitată. Toată lumea crede așa. Își închipuie că e atât de ușor pentru mine, pentru că sunt atât de deșteaptă. Nimeni nu știe cât a trebuit să muncesc și să mă chinuiesc. Aproape că m-a scos din minți.

— Eu însă știu, draga mea, răspunse Mary blând, mângâind-o pe frunte. Știu toate astea și mai știu cum ai fost zorită tot timpul. Dar nu-ți mai face griji. Începi să obosești și să pierzi curajul. Ai avut atâta încredere în tine până acum! Nu face nimic dacă nu câștigi nenorocita aia de bursă. Ce importantă are?

Nessie însă era atât de surescitată, încât nicio atitudine pe care sora ei ar fi adoptat-o n-ar fi mulțumit-o; și izbucni în plâns.

— Ce importantă are? hohoti ea isteric. Asta-i bună! Cum să n-aibă importantă pentru mine, care mi-am pus tot sufletul ca s-o iau? Și să zici că e „nenorocită” o bursă care o să-mi aducă o sută de guinee de aur bătute pe muchie... e de-ajuns ca să descurajeze pe oricine. Nu știi oare ce-o să-mi facă tata dacă nu reușesc? O să mă omoare!

— N-are să facă asta, răspunse Mary cu fermitate. Sunt aici acum ca să te apăr. N-ai de ce să te temi. Am să fiu lângă tine când ai să afli rezultatul și dacă o încerca să te atingă măcar cu un deget, cu atât mai rău pentru el!

— Dar ce poți tu să faci? strigă Nessie. Vorbești ca și cum ai prefera să ții piept tatei decât să mă vezi câștigând premiul.

Mary nu răspunse nimic acestor vorbe ingrate, ci căută s-o liniștească pe Nessie, mângâind-o blând cu mâna, până ce ea încetă să plângă și, ștergându-și ochii, spuse cu o liniște subită:

— Nu știu unde vrem să ajungem învârtindu-ne pe loc. Am vorbit prostii. Bineînțeles că am să iau bursa; asta-i tot!

— Așa e, draga mea, răspunse Mary, fericită că o vedea mai calmă. Știu că ai s-o iei. Ai avansat bine astăzi?

— Admirabil, replică Nessie pe un ton forțat, care contrasta ciudat cu acel cuvânt. Ca fulgerul. Nu înțeleg, de aceea, ce m-a apucat. N-ai să te gândești la ce am spus, nu-i așa, Mary? continuă ea pe un ton persuasiv. Să nu spui nicio vorbă nimănui! N-aș vrea ca tata să afle că am fost atât de stupidă. Sunt tot atât de sigură că am să iau această bursă, cum sunt sigură că termin laptele asta. Și goli paharul dintr-o înghițitură.

— Știi perfect că n-am să povestesc nimic, răspunse Mary, uitându-se nedumerită la sora ei, neputând să-și explice prea bine această bruscă schimbare în comportarea și dispoziția ei. Credea Nessie într-adevăr că va reuși sau luase această atitudine ca să acopere o teamă, mai adâncă și mai ascunsă, de un insucces? Gândindu-se cu îngrijorare la viitorul imediat ce o aștepta pe sora ei, Mary spuse încet: Ai să-mi comunicî negreșit rezultatul înainte ca tata să-l afle, nu-i așa, Nessie? Spune-mi-l de îndată ce va fi anunțat.

— Firește că am s-o fac, răspunse cealaltă pe același ton, întorcându-și ochii de la sora ei și uitându-se oblic pe fereastră. N-o să ni-l comunice decât la două săptămâni după examen.

— Ești sigură? insistă Mary. Promite-mi că vom deschide plicul împreună.

— Da, da! spuse Nessie enervată. Ți-am promis asta demult. Din partea mea, poți să-l deschizi și singură. Ți-am dat cuvântul meu și am să-l țin. Ai face mai bine să mă lași să-mi văd de treabă, decât să-mi repeți mereu același lucru.

Mary o scrută din nou cu oarecare neliniște pe sora ei, dându-și seama cât de puțin se potrivea acest aer de arogantă siguranță cu firea ei ingenuă, blândă și afectuoasă; dar deși se simțea tulburată, socoti că această atitudine nu putea fi decât rezultatul unei enervări, firești în preajma examenului, și îi spuse cu bunătate:

— Ei bine, atunci plec, draga mea! Dar te rog, nu te obosi prea mult. Sunt îngrijorată pentru tine. Luând apoi paharul gol și îndreptându-se spre ușă, adăugă ademenitor: N-ai vrea totuși să iei puțin aer? Mă duc să-mi fac plimbarea.

— Nu, strigă Nessie, clătinând vehement din cap. N-am să mă surmenez. Am să lucrez cu spor și am să mă simt bine, ca peștele în apă. Îi zâmbi lui Mary cu o ciudată mulțumire de sine – ea, care cu un moment înainte vărsase lacrimi atât de amare și a cărei atitudine statornică față de sora ei arăta o totală supunere. Du-te și fă-ți plimbarea, adăugă ea. Am nevoie să fiu singură ca să pot reflecta în liniște.

— Asupra lui Euclid? Întrebă Mary cu îndoială din ușă.

— Da, asupra lui Euclid, strigă Nessie, râzând scurt. Șterge-o și nu-mi bate capul!

Mary închise ușa salonului și cum bucătăria, rezervată somnului sacrosant al lui Brodie, era închisă pentru ea, urcă încet în camera ei, ținând încă în mână paharul care conținuse laptele pentru Nessie. Contempla acest pahar gol, căutând să se consoleze amintindu-și de toate îngrijirile pe care le dăduse în vremea din urmă surorii ei, de hrana suplimentară pe care o obținuse pentru ea și pe care o convinsese s-o consume; dar în ciuda acestor reflecții liniștitoare, suspină, neputând să alunge din mintea ei impresia lăsată de explozia bruscă de acum câteva momente și în care credea să descopere încă o dovadă a aceluia dezechilibru care, de la întoarcerea ei, o neliniștise la Nessie. În timp ce-și punea pălăria și mănușile spre a-și face plimbarea obișnuită, ea își promise s-o supravegheze mai de aproape și cu mai mare grijă pe soră-sa în timpul supremului efort pe care avea să-l facă în cursul săptămânii următoare.

Afară, aerul era cald și tihnit, iar strada pustie și cufundată în acea liniște care o determina pe Mary să-și facă totdeauna după-amiaza plimbarea din zilele de duminică, mai degrabă decât seara, când aceeași stradă era invadată de tinere perechi ieșite la aer. La această oră, se simțea mai sigură și pentru că știa că Brodie își făcea siesta și că, în consecință, Nessie era pentru o oră sau două apărută de controlul lui autoritar. Această certitudine îi dădea o senzație de libertate, pe care o avea rareori acum. Merse până la capătul străzii și se hotărî de astă dată să apuce la stânga, pe drumul ce ducea drept spre colinele îndepărtate de la Winton, care, prin pâcla alburie ce le învăluia, păreau și mai pierdute în zare. Această pâclă se împânzea și peste șosea, ridicându-se ca un miraj în aerul ce vibra ușor, dându-i lui Mary iluzia că, la o oarecare distanță în fața ei, băltoace răzlețe de apă ar acoperi cărarea pe care umbla. Dar nu exista nici urmă de umezeală, totul era uscat și învăluit de praf, care îi acoperi curând ghetetele cu o pulbere albă, diafană, și se învărtejea în nourași în jurul fustei ei, la fiecare pas ce-l făcea. Era o zi încântătoare; pământul era scăldat de căldură, dar nu era o oră potrivită pentru plimbare, și curând mica buclă rebelă, care sfida totdeauna severitatea periei de cap a lui Mary, atârna umedă și pleoștită peste fruntea

ei albă; deodată se simți obosită și încetini pașii. Împreună cu oboseala, îi reveni în minte atitudinea ciudată pe care Nessie o avusese față de ea la începutul după-amiezei, căldura i se păru brusc înăbușitoare și era gata să apuce înapoi spre casă, când, deodată, observă un docar apropiindu-se repede pe șosea din direcție opusă. Văzu imediat ce vehicul era și cine îl conducea; cuprinsă de zăpăceală, dădu să se întoarcă și să se retragă, se opri, stătu un moment nehotărâtă, uitându-se într-o parte și într-alta, ca și cum ar fi căutat un ascunziș, apoi, dându-și seama, probabil, că orice încercare de a fugi era zadarnică, își lăsă capul în jos și își continuă repede drumul. Pe când înainta, făcea toate eforturile posibile să pară liniștită, sperând să poată trece neobservată; cu emoție sporită, deși își ținea ochii în pământ, ea auzi zgomotul roților domolindu-se treptat și amuțind cu totul în dreptul ei, iar vocea lui Renwick rostind:

— Bună ziua, miss Brodie.

Simți că-i era cu neputință să-și ridice ochii fără să-și trădeze tumultul sentimentelor și, constatând cu tristețe că pentru el ea devenise acum „Miss Brodie”, în loc de „Miss Mary” sau chiar „Mary”, îngăimă un răspuns la salutul lui.

— Ce zi minunată! exclamă el vesel. O adevărată splendoare; dar e prea cald ca să mergi pe jos. A umbla azi pe jos trebuie să-ți dea senzația că străbați deșertul Saharei.

Observase el oare, se întreba ea, fața ei înfierbântată, ghetele prăfuite, care o făceau, desigur, să arate ca o vagaboandă zdrențăroasă și suspectă?

— Ar trebui să spun din politete, urmă el, că această întâlnire este o fericită întâmplare, dar n-ar fi tocmai exact. Dacă am venit azi cu trăsura aici, e pentru că știam că ai obiceiul să faci duminica această plimbare. Doream să aflu cum îi merge lui Nessie.

Ce minunate ar fi fost cuvintele lui fără această ultimă explicație! Dar stând așa prostește, cu capul aplecat, ea începu să-și dea seama că era datoare să răspundă ceva, dacă nu voia ca el s-o considere stupidă sau lipsită de maniere, sau și una și alta. Cu mare greutate, își ridică deci ochii spre el, remarcând imediat, în ciuda stingerii ei, ce clar se desenau pe fundalul cerului liniile ferme ale feței sale brune, pline de aprindere, și spuse cu o voce moale, ștearsă:

— N-am putut să vă vorbesc despre Nessie. E mult de când nu v-am văzut.

— Mult prea mult! strigă el. Dar așa ai vrut dumneata. E aproape o lună. Credeam c-ai fugit din nou din Levenford, fără să-ți iei rămas-bun de la mine.

— Rămân definitiv aici, răspunse încet. Dumneavoastră sunteți acela care își va lua în curând rămas-bun de la acest oraș.

— Da, răspunse el, întunecându-se ușor la față. N-au rămas decât două săptămâni. Ce repede trece vremea... ca vântul! Oftă. E ciudat, dar cu cât ziua plecării mele se apropie, cu atât îmi scade interesul pentru acest proiect. Mă bucuram la început la ideea că voi pleca, dar acest burg bătrân m-a prins parcă în ghearele lui.

— Aveți, probabil, atât de mulți prieteni acum...

— Asta e! Am prieteni aici!

Se juca nepăsător cu biciul, privind pierdut spre urechile mobile ale calului, apoi se uită serios la ea și spuse:

— Ai avea timp să faci un tur în trăsură cu mine, miss Brodie? Poate că n-am să te mai văd și aș vrea să-ți vorbesc despre unele chestiuni. Vino, te rog, dacă nu te plictisește!

Firește că nu o plictisea, și, știind că tatăl ei avea să doarmă până la ora cinci, gândea că niciun moment mai prielnic n-ar fi putut găsi; totuși, șovăi și spuse:

— Nu sunt... nu sunt îmbrăcată pentru o plimbare cu trăsura și trebuie să fiu acasă la ora cinci, și...

— Și în cazul acesta vii cu mine, răspunse el zâmbind, și-i întinse mâna. Avem mai mult de un ceas și jumătate la dispoziția noastră; cât despre rochia dumată, e prea frumoasă pentru hodoara asta a mea.

Înainte de a-și da bine seama, se trezi în trăsurică, așezată strâns lângă el pe perna roșie de catifea; el întinse peste genunchii ei cuvertura subțire, atinse scurt calul cu biciul și iat-o pornind cu el într-o legănare ușoară și încântătoare. Briza provocată de înaintarea lor prin aerul liniștit îi mângâia obrazul, cerul își pierdea dogoarea agresivă, devenind prietenos și pașnic, praful nu mai însemna decât o pulbere moale ce ușura trapul întins al calului și, după plictiseala drumului obositor pe care-l făcuse, Mary era fericită să poată șede în tăcere și să privească peisajul luminos alunecând blând pe lângă ea. Dar deși era prea intimidată de vecinătatea lui Renwick spre a se uita la el, observa cu coada ochiului pielea suplă a mânușilor lui cusute de mână, harnașamentul bătut cu argint, cuvertura cu monogramă, echipamentul elegant al vehiculului, pe care el îl calificase drept „hodoară”, și fu iarăși izbită, ca și în casa lui, de deosebirea ce exista între viața lui și a ei. Oricare fuseseră poate greutățile pe care el le cunoscuse la început, felul lui de trai nu-i mai impunea acum să cântărească fiecare ban înainte de a-l cheltui, să-și poarte hainele până ce se destrămau, să renunțe la orice plăcere care ieșea din cadrul celei mai stricte economii. Înăbuși însă acest sentiment de inferioritate, își alungă din minte gândurile triste despre viitorul ei și, hotărâtă să nu strice această oră unică de lux necunoscut pentru ea, se lăsă pradă bucuriei atât de rare de a se amuza.

Renwick, de partea lui, îi observa profilul fin, rumeneala ușoară din obrazul ei suav, vioiciunea ei neobișnuită, cu o stranie mulțumire, cu o plăcere mai vie chiar decât aceea cu care dansa contempla peisajul. O bruscă poftă irezistibilă de a o sili să-și întoarcă fața spre el ca s-o poată privi în ochi îl făcu să rupă tăcerea:

— Nu-ți pare rău c-ai venit?

Totuși Mary nu se uită la el, cu toate că buzele ei schițară un ușor surâs când îi răspunse:

— Mă bucur că am venit. Totul e atât de minunat pentru mine! Nu sunt deprinsă cu asemenea plimbări și voi rămâne cu o frumoasă amintire.

— Mai avem timp să ajungem până la marginea lacului, răspunse el prietenos, și dacă Tim întinde pasul, putem lua și ceaiul acolo.

Era încântată de perspectiva ce i-o deschidea propunerea lui și, uitându-se la crupa îngrijit ținută a lui Tim, speră că el avea să alerge destul de iute pentru ca ei să poată lua un ceai, dar fără a goni atât de repede, încât s-o aducă înapoi acasă la timp.

— Tim, spuse ea degajat, ce nume bun pentru un cal!

— Dar și calul e bun, răspunse Renwick, strigând apoi cu glas mai tare: Nu-i așa, Timmy?

La aceste cuvinte, Tim ciuli urechile și, ca și când le-ar fi prețuit, își grăbi puțin trapul lui măsurat.

— Vezi? continuă Renwick, observând cu mulțumire zâmbetul lui Mary. Știe că vorbesc despre el și încearcă să nu roșească, mizerabilul ipocrit. La Edinburgh are să fie mai leneș ca oricând; prea mult ovăz și prea puțină mișcare!

— Îl luați așadar cu dumneavoastră? întrebă ea.

— Da. Nu m-aș îndura să-l vând pe Timmy. Așa sunt eu. Se opri un moment, urmând apoi îngândurat: E o trăsătură ridicolă a caracterului meu, dar când îndrăgesc un lucru, nu mă pot despărți de el: tablouri, cărți, un cal, e totdeauna la fel. Când un lucru mi-e drag, țin într-adevăr la el. Sunt încăpățânat. Nu cunosc alt criteriu de apreciere decât judecata mea. Un critic ar putea să-mi spună de zece ori că un anumit tablou e bun, dar dacă nu-mi place, nu vreau să-l am. Iau un tablou dacă îmi place, iar pe urmă, după ce m-am atașat de el, n-aș putea suporta să renunț la el.

— Aveți unul minunat în salonul dumneavoastră, zise Mary, uitându-se drept înainte.

— Da, răspunse el cu autoritate, e un lucru frumos; îmi pare bine că ți-a plăcut. E un adevărat însoțitor pentru mine. L-am cumpărat la Institut. Adăugă apoi malițios: Nu e totuși numai pe gustul meu... criticii l-au lăudat și ei.

Amintirea tabloului îi rechemă în minte lui Mary scopul primei vizite făcute lui Renwick și, anticipând întrebarea cu privire la Nessie, spuse:

— Vă sunt recunoscătoare pentru tot interesul pe care l-ați arătat surorii mele. Ați fost mai mult decât bun cu noi amândouă.

Nu-i vorbise niciodată despre soarta tragică a strugurilor, iar el continuase cu atențiile lui, care rămăseseră, din fericire, nedescoperite.

— Am vrut să te ajut, răspunse el. Cum rezistă la toate aceste eforturi?

— Pare s-o ducă mai bine cu sănătatea, răspunse ea cu o umbră de îngrijorare în glas, dar e atât de schimbătoare! Uneori are o purtare foarte ciudată față de mine. Aproximarea examenului o neliniștește. E fixat pentru sâmbătă. Am făcut tot ce am putut pentru ea.

— Știu c-ai făcut tot, spuse el liniștitor. De vreme ce a ajuns până aici fără să se prăbușească, totul ar trebui să meargă bine. Sper pentru ea că va reuși să ia bursa aceea. Apoi, după o lungă tăcere, reluă pe un ton serios: Cred c-ai face bine să fii lângă ea când se va anunța rezultatul; și dacă ai nevoie de mine, cheamă-mă imediat.

Mary știa că el nu va mai fi aici la anunțarea rezultatului, dar socotind că făcuse și așa destul pentru ea, nu răspunse nimic, rămânând pierdută în gânduri. Așa cum spunea el, totul avea să meargă bine cu Nessie. Va avea grijă de asta. Va sta lângă ea – s-o observe, s-o ocrotească, s-o apere, în cazul că ar cădea la examen, de orice faptă necugetată a tatălui ei.

Vocea lui Renwick o trezi din această meditație, în care hotărârea ei se întări.

— Au lărgit drumul acesta, putem trece ușor pe el; și e mai răcoare decât pe celălalt.

Ridicându-și ochii, observă cu spaimă că, fără a bănuși ce însemna acest fapt pentru ea, Renwick se abătuse de pe șosea, apucând pe drumul ce străbătea pădurea de molid în care ea se rătăcise în noaptea uraganului. Cu o față gravă, speriată, privi desigur ce o înconjura din nou, dar care acum nu se mai zbuciuma sub violența furtunii, nu mai duidea de trosniturile copacilor smulși din rădăcini, ci se întindea liniștit, domolit, nemișcat, plin de o blândă seninătate. Razele strălucitoare ale soarelui pătrundeau prin frunzișul întunecat al copacilor sumbri, dându-le un aspect mai prietenos, incrustând cu aur crengile lor aspre și desenând pe trunchiurile lor drepte și uscate un arabesc vesel de lumini sclipitoare și umbre. Străbătând pădurea în tihna și securitatea ei actuală, fu izbită de amintirea de necrezut a propriei ei ființe torturate, purtând în sân pruncul ei viu, gonind orbește prin beznă, poticnindu-se, prăbușindu-se, străpungându-și mâna cu vârful tăios al acelei crengi ascuțite, hăituită de glasuri turbate, nevăzută și neauzită de nimeni.

O lacrimă îi tremură printre gene, dar încleștându-și cu putere degetele peste lunga cicatrice din palmă, ca pentru a se îmbărbăta prin amintirea celor îndurate atunci, ea o reținu, și cum tocmai ieșeau din pădure, își îndreptă privirea spre valea ce se întindea în depărtare. Da! Acolo era ferma în care zăcuse sleită de puteri. Clădirea ei se detașa pe verdele succulent al pășunilor dimprejur, nu departe de micul staul care adăpostise trupul ei chinuit; pereții albi ai casei se conturau luminos sub acoperișul galben de stuf, și fumul ce ieșea din singurul coș se înălța subțire către cer, ca o panglică lungă, albastră.

Cu o mișcare bruscă, își întoarse privirea și, încordându-și tot trupul spre a-și stăpâni emoția, se uită drept înainte, în timp ce urechile lui Tim tremurau estompate în fața ochilor ei împăienjeniți. Renwick, simțind poate instinctiv că o tristețe subită o făcuse să amuțească, rămase multă vreme fără a scoate un cuvânt; când trecură însă peste creasta dealului de la Markinch și zăriră oglinda calmă și strălucitoare a lacului întinzându-se la picioarele lor, spuse domol:

— Iată un colț de frumusețe și seninătate pentru dumneata.

Priveliștea era încântătoare. Lacul, reflectând albastrul intens și strălucitor al unui cer fără nori, se întindea rece și neted, ca un câmp de gheață neatinsă, de la marginile căruia povârnișurile repezi și acoperite de desișuri de copaci ale colinelor se ridicau până la coama colțuroasă și înaltă a munților de dincolo de el. Suprafața acestei ape liniștite era întreruptă de un șir de mici insule verzi și păduroase, ca și malurile, așternute pe lac ca un colier de smaralde prețioase și care se oglindeau în el în chip atât de perfect, încât era imposibil ochiului s-o distingă pe fiecare din ele de imaginea ei. Pe malul cel mai apropiat se afla o mică așezare, al cărei grup de căsuțe se detașa în alb pe fundalul de verde și albastru aprins. Acum Renwick arătă spre ele cu un aer semnificativ:

— Iată cătunul Markinch, ceea ce înseamnă că vom lua ceaiul acolo! Nu lăsa măreția naturii să-ți strice pofta de mâncare, Mary!

Fața ei, senină și frumoasă ca suprafața lacului, răspunse la aceste cuvinte: un zâmbet palid de fericire regăsită o lumină. Îi spusese „Mary”!

Coborâra drumul șerpuit până la Markinch, evitând să intre în micul han, destul de păraginit, situat la intrarea în sătuc. Renwick mână înainte până la ultima casă din șirul ce mărginea lacul. Aruncându-i lui Mary o privire grăitoare, el sări din trăsurică și bătu la ușă. Căsuța se armoniza perfect cu frumusețea din jur: pereții ei albi, presărați cu galbenul viu al călțunașilor, poarta ei verde, încadrată de trandafiri roșii cățărători, grădina înmiresmată de parfumul pătrunzător al rezedelor. Era o căsuță de țară, aidoma cu aceea pe care Mary o visase cândva pentru ea însăși la Garshake. La poarta acestei

căsuțe se ivi o bătrânică, adusă de spate, care își ridică mâinile și exclamă cu bucurie:

— Doctore, doctore! Să fie adevărat? Doamne! Nu-mi pot crede ochilor! Dumneata ești?

— Da, chiar eu, Janet, răspunse el pe același ton. Eu, în persoană, și o tânără doamnă, în persoană și ea, și amândoi, așa în persoană, suntem teribil de înfometați după drumul în trăsură. Dacă nu ne servești îndată unul din minunatele dumitale ceaiuri de după-amiază, cu pâinișoare calde și unt, și dulceață, și Dumnezeu mai știe ce, vom dispărea amărâți și nu ne vom mai întoarce niciodată!

— N-o să-mi faceți una ca asta! strigă Janet energic. Nu, nu! În cinci minute am să vă servesc cel mai minunat ceai din Markinch.

— Putem să-l luăm în grădină, Janet?

— Vezi bine că puteți, doctore! Puteți să-l luați și pe acoperiș; e de-ajuns să spuneți un cuvânt.

— Ne mulțumim cu grădina, Janet, răspunse Renwick cu un zâmbet. Și... ca să nu uit, Janet, pune-l pe băiat să vadă de Tim. Când ești gata, cheamă-ne. Vrem să ne plimbăm puțin pe malul apei.

— Bine, bine, doctore! Ajunge să spui un cuvânt, răspunse Janet cu zel; și când plecă spre a-i împlini dorințele, el se întoarse la Mary.

— Vrei să ne plimbăm puțin? o întrebă; și când ea făcu un semn afirmativ, o ajută să coboare din trăsură, spunând: Janet n-o să ne facă să așteptăm nici cinci minute, dar nu e rău să-ți dezmorești picioarele. Trebuie să-ți fi înțepenit de atâta ședere.

Ce încântată fusese bătrâna de a-l vedea, își spuse Mary, și ce grăbită de a-l servi, ca toți oamenii care veneau în contact cu el! Gândindu-se la aceasta, în timp ce umblau pe prundișul mărunț de pe mal, spuse:

— Janet trebuie să fie o veche prietenă a dumneavoastră. Ochii îi sclipeau de bucurie când v-a văzut.

— Am făcut odată ceva pentru un fiu al ei, la Levenford, răspunse el în treacăt. E o bătrânică de treabă, guralivă ca o coșofană, dar mai mult decât asta – adăugă el, uitându-se cu coada ochiului la ea – face niște pâinișoare minunate. Trebuie să mănânci neapărat șapte, niciuna mai puțin!

— De ce șapte? întrebă.

— Pentru că e un număr care aduce noroc, răspunse el, și pentru că reprezintă tocmai cantitatea de pâinișoare de care are nevoie o tânără doamnă sănătoasă și căreia îi e foame. Se uită cu un ochi critic la ea. Aș vrea să am sarcina de a-ți fixa regimul, miss Mary. Obrajii dumitale puțin cam supti sunt de o melancolică gingășie, dar asta înseamnă că ai cam nesocotit

untul și laptele. Aș paria că ai dat toate lucrurile pe care ți le-am trimis micii dumitale Nessie.

Mary roși.

— Nu! Nu pot spune asta! Ai fost așa de amabil trimițându-mi-le!

El clătină din cap cu un aer compătimator:

— Ai să te gândești vreodată și la dumneata, Mary Brodie? Mă doare când mă gândesc la ce ai să devii după plecarea mea. Ai nevoie de cineva care să stea, sever și vigilent, cu ochii pe dumneata, ca să te silească să te îngrijești. Ai să-mi scrii și să-mi povestești cum îți merge?

— Da, spuse ea încet, simțind parcă pătrunzând-o ceva din răceala apei liniștite lângă care mergea. Am să vă scriu când veți fi plecat.

— Perfect! exclamă vesel. Consider aceasta ca o promisiune formală din partea dumitale.

Stăteau acum contemplând liniștea maiestuoasă a priveliștii din fața lor, care i se părea lui Mary nemăsurat de depărtată de viața agitată de acasă și infinit deasupra nivelului obișnuit al existenței ei. Era copleșită de acest farmec și, descătușate prin această senzație de frumusețe, toate sentimentele ei refulate pentru bărbatul de lângă ea o năpădiră ca un val. Se simțea atrasă spre el de o emoție adâncă, mai răscolitoare decât aceea pe care o încercase odinioară; dorea cu o pasiune oarbă să-i arate devotamentul ei, să-i dovedească în mod tangibil stima ei; dar nu găsea puterea s-o facă și era nevoită să stea calmă lângă el, chinuită de zvâcnirile inimii ei înnebunite. Murmurul slab al lacului, care izbea cu un clipocit ușor în mal, luneca peste liniștea peisajului, șoptindu-i lui Mary, ce și cine era – mama unui copil din flori – și făcând să-i răsunе în urechi, repetat la nesfârșit, cuvântul acela cu care tatăl ei o înfierase, izgonind-o din casă în seara vijeliei.

— Aud talanga spartă a lui Janet, spuse el în sfârșit. Ești gata pentru pâinișoare?

Ea dădu afirmativ din cap, incapabilă să scoată un cuvânt, și când o luă de braț ca s-o ajute să traverseze prundișul de pe mal, această atingere i se păru mai greu de îndurat decât orice durere pe care o încercase vreodată.

— Gata, gata! strigă Janet, gonind încoace și încolo ca o furie. Masă, scaune și toate cele vă așteaptă în grădină, așa cum ați cerut. Și pâinișoarele sunt proaspete... le-am copt azi de dimineață.

— Splendid! zise Renwick, oferindu-i un scaun lui Mary și așezându-se la rândul său.

Cu toate că prin tonul lui o făcuse pe bătrână să înțeleagă că nu prea avea ce căuta acolo, ea zăbovi și, privind-o lung și cu admirație pe Mary, își umezi buzele, gata să spună ceva; observând însă deodată expresia feței lui

Renwick, opri, cu un efort extraordinar, potopul de cuvinte ce-i stăteau pe vârful limbii și se îndreptă spre casă.

După ce bătrâna se depărtă, clătinând din cap și mormăind pentru sine, o ușoară stinghereală puse stăpânire pe Mary și pe Renwick; cu toate că ceaiul era excelent, iar răcoarea grădinii, îmbălsămată de mireasma rezedelor, nespus de plăcută, niciunul din ei nu părea la largul lui.

— Îi merge gura ca unei pupeze, spuse el, încercând să ia un ton glumeț. E o vorbă ce i se potrivește de minune. Dacă-ș fi lăsat-o să-și dea drumul, ne-ar fi spart urechile. Dar după aceste cuvinte, se cufundă într-o tăcere jenată, făcând-o pe Mary să se întoarcă cu gândul la cealaltă ocazie, unica din viața ei, în care șezuse singură la masă cu un bărbat; ziua aceea când mâncase o înghețată în cadrul Țipător al localului lui Bertorelli și când Denis își lipise piciorul de al ei și o fermecase cu flecăreala lui veselă și scânteietoare.

Ce diferită era ambianța de aici, în răcoarea plăcută a acestei grădinițe, pe care sute de flori o umpleau cu parfumul lor; ce diferit era și cel ce-o însoțea și care nu sporovăia despre călătorii ispititoare în străinătate și, vai, nici nu-și lilea drăgăstos piciorul de al ei. Acum el dădu totuși din cap.

— N-ai mâncat, de fapt, decât două, murmură el, aruncându-i o privire tragică și adăugând încet: Și-ți spuseseam să mănânci șapte!

— Sunt atât de mari! obiectă ea.

— Iar dumneata ești atât de plăpândă... dar te-ai mai îngrășa puțin dacă-ai face ce ți se spune.

— Am făcut totdeauna ce mi-ați spus, când eram la spital.

— Da, răspunse el după o pauză, e adevărat.

O greutate păru să-l apese din nou, în timp ce gândurile îi zburau înapoi, evocând-o așa cum o văzuse pentru prima oară, neînsuflețită, cu ochii închiși, lividă... un crin frânt, smuls din rădăcini. În cele din urmă se uită la ceas, privind-o apoi cu un aer trist:

— Din păcate, e cam târziu. Vrei să plecăm?

— Da, șopti ea. Dacă credeți că a sosit momentul.

Se ridicară și ieșiră din dulcea izolare a acestei grădini, ce părea anume făcută spre a servi drept refugiu unei perechi de îndrăgostiți. Nu mai schimbară niciun cuvânt; și după ce o ajută să se suie în cabrioletă, se întoarse ca să-i plătească bătrânei Janet.

— N-am nevoie de arginții dumitale, doctore, Țipă ea. Am fost bucuroasă să fac asta pentru dumneata și drăguța dumitale cuconiță.

— Ține, Janet! strigă el. Ia-i, dacă nu vrei să mă supăr!

Bătrâna simți ușoara schimbare intervenită în dispoziția lui și, luând banii, șopti pe un ton umil:

— Te-am plictisit? Îmi pare rău dac-am făcut-o. Sau poate pâinișoarele nu ți-au fost pe plac?

— Totul a fost perfect, Janet, o liniști el, urcându-se pe locul lui. Rămâi cu bine!

Bătrâna le făcu un semn de adio cu mâna, privind cam nedumerit, iar când trăsura dispăru după cotitura dinspre deal, clătină din nou din cap și, mormăind singură, se întoarse în casă.

Nu vorbiră mult pe drumul de întoarcere. După ce-i punea câte o întrebare lui Mary – dacă ședea comod, dacă nu dorea să se acopere cu păturica, dacă plimbarea îi plăcuse, dacă voia să-l mâne mai iute pe Tim –, se închidea din nou într-o tăcere care deveni tot mai apăsătoare, pe măsură ce se apropiau de Levenford.

Casa ei își întindea tentaculele ca s-o înghită din nou. După ce acestea se vor închide asupra ei, Brodie avea să se trezească morocănos din somn, cu ochii umflați, cu limba uscată, cerându-i să se ocupe imediat de ceaiul lui. Nessie va avea nevoie de compătimirea și mângâierea ei. Se va vedea pusă în fața nenumăratelor sarcini pe care era datoră să le îndeplinească. Această scurtă și neașteptată evadare din tristețea existenței ei era pe sfârșit și, cu toate că o desfătase nespus, inima i se umplea acum de o dulce mâhnire la gândul dureros că probabil – ba aproape sigur – îl vedea pe Renwick pentru ultima oară.

Ajunseră aproape de poarta ei și, oprind trăsura la oarecare distanță, el spuse cu o voce bizară:

— Ei, iată-ne întorși! A fost cam scurt, nu-i așa?

— Foarte scurt, îngână ea sculându-se de pe banchetă și dându-se jos.

— Ar fi trebuit să stăm mai mult la Markinch, zise el țeapăn. Apoi, după o pauză: Poate că n-am să te mai văd. E mai bine, cred, să-mi iau rămas-bun acum!

Se priviră îndelung: și de jos, unde se afla, ochii ei se ridicară lucind spre el, cu o urmă de implorare. Apoi, Renwick își scoase mânușa și-i întinse mâna, spunând pe un ton forțat:

— La revedere!

Ea apucă mașinal această mână și când simți strânsoarea degetelor lui reci și tari, pe care le admirase de atâtea ori și care odinioară aduseseră alinare trupului ei torturat – aceste degete pe care le diviniza și care nu aveau s-o mai aline niciodată –, simțămintele ei o copleșiră brusc și, podidită de lacrimi, își apăsă cu fervoare buzele pe mâna lui și o sărută. În aceeași clipă o luă la fugă pe stradă și intră în casă.

Renwick se uită un moment la mâna lui, fără să-i vină să creadă, își ridică apoi capul și, zărind silueta ei depărtându-se și dispărând, vru parcă să sară

din trăsură și să alerge după ea; dar nu făcu acest lucru și, după ce rămase câțva timp nemișcat, privindu-și din nou mâna, clătină melancolic din cap, cu o expresie ciudată în ochi, își trase mânușa și porni încet înapoi.

9.

— Mai adu puțin porridge pentru soră-ta! îi strigă Brodie lui Mary cu o voce de stentor. Ce i-ai dat nu ajunge nici pe o măsea. Cum vrei să lucreze cu stomacul gol, mai ales într-o zi ca asta?

— Dar, tată, obiectă Nessie cu timiditate, eu am rugat-o pe Mary să nu-mi dea așa de mult. Am să mai mănânc un ou bătut. Mi se face rău numai la ideea de a mai înghiți încă o porție de porridge.

— Taci, fata mea! Nu știi ce e bun pentru tine, răspunse Brodie. Noroc că sunt eu aici ca să am grijă și să bag de seamă să te hrănești cum trebuie. Mănâncă porridge-ul, mă auzi? Țasta e lucrul de care ai nevoie ca să prinzi putere pentru ceea ce te așteaptă azi.

Se răsturnă cu un gest larg în fotoliu, privind-o pe mezina lui, care se silea să mai împingă, cu o mână tremurătoare, câteva linguri de porridge printre buzele ce i se strângeau nervos. Nu se gândea că în dimineața aceea îi era silă fetei să mănânce sau că, în teama de care era cuprinsă, ar fi fost poate mai mulțumită să fie lăsată liniștită și singură. Extrem de excitat de ideea că sosise ziua cea mare, ziua concursului pentru bursa Latta, el nu plecase la birou la ora obișnuită, ci rămăsese acasă ca s-o susțină și s-o încurajeze prin prezența lui. Ar fi fost culmea, își spusese, să nu asiste la plecarea fiicei lui pentru cucerirea marelui premiu. Ferească Dumnezeu! Nu era el omul care să facă așa ceva! Își îndeplinise cu strășnicie sarcina în tot cursul acestor luni amare și veghease cu atât de neabătută strictețe ca și ea să și-o îndeplinească pe-a ei, încât doar nu era acum să compromită totul. Nu! Nu avea să meargă la birou în dimineața aceasta, ba nici după-amiază. Își va lua o zi liberă pentru această împrejurare. Era o sărbătoare; muncise pentru ea și, zău, avea s-o guste din plin. La acest gând, un rânet ușor îi străbătu obrazul și, continuând s-o observe pe fiică-sa, strigă:

— Așa îmi placi, micuța mea! Mănâncă liniștit. Nu e nevoie să te grăbești. Îl ai pe tată-tău lângă tine.

— Nu crezi, tată, că-i ajunge acum? îndrăzni Mary să întrebe, cu o expresie rugătoare pe chipul ei fin modelat. E poate prea îngrijorată în dimineața asta, ca să stea să mănânce. Mai am de altfel un ou bătut pentru ea.

— Mănâncă, Nessie, înghite tot, mârâi Brodie, făcându-se că n-a auzit cuvintele lui Mary. Știm noi ce dă putere omului. Ai muri de foame, dacă n-ai fi eu. Doar n-am să te las să ștezi trei ceasuri la examen, fără nimic în stomac ca să poți rezista.

Era în elementul lui, culegea roadele silințelor pe care și le dăduse cu ea, lăsa uitării suferințele îndurate, scăpase pentru moment de amintirea chinuitoare a lui Nancy și, deschizând mai larg gura, cu un rânjel ironic, exclamă: Doamne! Tocmai îmi dă în gând că clănțaul acela de Grierson stă probabil în clipa asta la masă, uitându-se cum pușlamaua lui de băiat se îndoapă cu mâncare și întrebându-se ce naiba să facă toată ziua de azi. Îmi crește inima când mă gândesc! Rânjelul lui deveni amar. Primarul orașului, halal să-i fie, minunatul, gureșul părinte al urbei. Pariez că are o mutră prăpădită și îngrijorată în dimineața asta. Se opri un moment și, observând apoi că Nessie, care reușise în sfârșit să-și termine porridge-ul, bea acum un ou bătut cu lapte, strigă cu asprime, ca și cum imaginea iritantă a lui Grierson ar mai fi stăruit în mintea lui: Mănâncă și o pâinișoară cu unt o dată cu zeama asta cleioasă, dacă ții absolut s-o bei. Și uitându-se pieziș la Mary, adăugă: Unii oameni ar vrea să facă o ladă de gunoi din stomacul tău. Întorcându-și apoi privirea spre Nessie, urmă pe un ton de mustrare: Ce tot clipești așa din ochi, fată? S-ar zice că te așteaptă cine știe ce treabă înfiorătoare acolo unde te duci, iar nu o nimica toată, un fleac de compoziție. Toate se găsesc de-a gata în capul tău și nu așteaptă decât să iasă de acolo. Singurul lucru ce-l ai de făcut e să iei condeiul în mână și să le așterni pe hârtie. Poate fi asta un motiv ca să te agiți și să-ți fie scârbă de un porridge bun și hrănitor? Se opri o clipă, încântat de înalta înțelepciune și de logica vorbelor sale. Pe urmă, parcă brusc iritat de absurditatea nervozității ei, o întrebă răstit: De ce naiba ți-e atât de frică? Oare nu ești fata mea? Ce-i așa de grozav în toată treaba asta, ca să te facă să tremuri ca o proastă?

Ea se gândi la vasta sală de examen, în care nu se auzea decât zgâriatul penițelor a douăzeci de concurenți îndârjiți, văzu silueta tăcută a examinatorului, șezând pe catedră în roba lui neagră, sever și atotputernic ca un judecător, se văzu pe ea însăși, mică, neînsemnată, stând cu capul aplecat asupra mesei și scriind cu înfrigurare: dar, ascunzându-și privirea, răspunse grăbit:

— Nu mi-e frică de nimic, tată! Poate că ideea călătoriei la Winton mă agită puțin. La concurs nu mă gândesc deloc. Rezultatul ar fi putut fi anunțat de pe acum. Mă întreb de ce mai pleacă ceilalți.

Brodie îi zâmbi mulțumit și exclamă:

— Asta-i dispoziția în care te vreau! Așa recunosc mai bine că ești fata mea! Nu degeaba m-am silit să te dresiez! Acum, când te scot în arenă,

trebuie să joci în buiestru. Se opri, încântat de comparație, care, combinată cu exaltarea lui din acest moment și cu emoția pe care i-o dădea plecarea lui Nessie, îi amintea vag de zilele de odinioară, când pornea la expoziția de vite, și strigă: Te prezint la expoziție astăzi, Nessie, și sunt mândru de tine. Știu încă înainte să pleci cine se va întoarce cu cartonul roșu atârnat de gât. Fata mea, Nessie Brodie! Iată numele care va fi pe buzele tuturor. Noi amândoi vom lăsa tot orașul cu gura căscată. Pe cuvântul meu, o să se uite cu alți ochi la mine când mă vor întâlni acum. O să le arătăm noi lor! Se uită la ea cu duioșie, aproape cu admirație, spunând după o scurtă tăcere: Doamne! Nu-mi vine să cred când mă uit la tărtăcuța asta a ta și mă gândesc la tot ce e într-însa. Latină și franceză, și matematică, și mai știu eu ce. Și totuși nu-i mai mare decât pumnul meu. Dar vorba aceea: buturuga mică răstoarnă carul mare. Calitatea contează. E o adevărată bucurie pentru un om să-și vadă deșteptăciunea ieșind la iveală la fata lui și să-i poată da toate posibilitățile ca să și-o pună în valoare; când eram ca tine, n-am avut niciodată norocul ăsta. Oftă cu milă de sine: Da! Aș fi ajuns departe dacă mi s-ar fi dat mijloacele, dar a trebuit să plec în lume și să mă descurc singur. Nu existau burse Latta pe vremea aceea, altminteri le-aș fi înhățat pe toate. Își ridică privirea spre ea și strigă cu o voce schimbată, plină de emoție: Cu tine însă lucrurile vor merge altfel. Vei avea toate posibilitățile. Am să am eu grijă de lucrul ăsta. Ai să vezi ce-am să fac pentru tine, după ce-ai să câștigi premiul. Am... am... am să te ridic atât de sus, cât se poate ajunge. Lovi cu pumnul în masă și o privi triumfător: Nu ești fericită de tot ce fac pentru tine?

— Da, tată, murmură ea, zău, sunt fericită de toate!

— Cred și eu! strigă el. Nimeni în tot Levenfordul n-ar fi făcut ceea ce am făcut eu pentru tine. Vezi să nu uiți lucrul ăsta. Când ai să te întorci cu premiul, ai grijă să nu ți se suie la cap. Să-ți aduci aminte cui îl datorezi!

Nessie îl privi cu timiditate și-i răspunse cu voce scăzută:

— Cred că nu te aștepti că am să mă și întorc cu el astă-seară, tată. O să mai treacă o bucată de vreme până să se dea rezultatul... cel puțin două săptămâni!

Ca și cum aceste cuvinte i-ar fi tăiat brusc elanul, stricându-i toată plăcerea, fața lui luă un aer nemulțumit.

— Iar începi cu de-astea? Ce-i tot dai înainte cu rezultatele? Crezi că mă aștept să te văd întorcându-te cu banii într-un sac? Știu că vor sosi la momentul potrivit. Știu că sunt destinați studiilor tale. Nu râvnesc la ei. Dar mi se pare că tu începi să te îndoiești că ai să pui mâna pe ei.

— O, nu, tată, spuse în grabă. Nu mă gândesc deloc la asta. Mi-a fost teamă numai că ai putea să crezi că am să știu sigur chiar deseară.

— Sigur, repetă el încet, dar ce, nu ești sigură de pe acum?

— Ba da, ba da! strigă. Sunt sigură, absolut sigură. Nici nu mai știu bine ce spun, atât sunt de agitată de ideea că mă duc la Universitate.

— Nu te lăsa antrenată de agitația asta, o mustră el. Gândește-te că ai șaisprezece ani acum; și dacă la vârsta asta nu ești în stare să te stăpânești, n-ai să fii în stare niciodată. Nu-ți pierde capul, atât îți spun! Ai tot ce-ți trebuie condei, creion, gumă și toate cele?

— Primesc acolo toate lucrurile astea, răspunse sfioasă. Ni se pun la dispoziție.

— Înțeleg. Ei bine, măcar n-ai să poți spune că ți-ai uitat condeiul acasă. Se întrerupse și se uită la pendulă. E aproape timpul să pornești la gară. Te-ai săturat bine și cu de toate?

— Da, tată, murmură ea, cu o senzație neplăcută în stomac.

Brodie se sculă de pe fotoliu și se duse la suportul său cu lulele, rostind cu mulțumire de sine:

— În orice caz, partea care mă privea pe mine am făcut-o.

Când se întoarse cu spatele, Mary se apropie de sora ei și-i spuse încet la ureche:

— Merg cu tine la gară, Nessie. Numai ca să-ți țin tovărășie și să te văd instalată în tren. N-am să te plictisesc cu povești.

— Ce-ai spus? strigă Brodie, întorcându-se iute ca fulgerul. Auzise, din nefericire, o parte din cuvintele ei. Vrei să mergi la gară, hai? rânji el. Nu zău! Ești plină de atenție. Faci ba una, ba alta, te amesteci tot timpul, în același fel miiros pe care-l avea și mamă-ta. Crezi că Nessie nu e în stare să facă singură câțiva pași și că trebuie să-i pui o zgardă de gât ca s-o conduci? Tonul lui batjocoritor se schimbă în mârâit. Nu ți-am spus s-o lași în pace pe Nessie a mea? N-ai să mergi la gară! N-ai să faci nimic pentru ea! Are să meargă singură. Se întoarse spre Nessie: Nu-i așa că nu vrei să te plictisească, micuța mea?

Nessie își lasă ochii în jos, îngăimând cu jumătate de glas:

— Nu, tată, dacă așa zici dumneata.

Brodie se întoarse spre Mary, aruncându-i o privire întunecată și plină de dispreț:

— Vezi! strigă el. Nu are nevoie de tine. Nu te amesteca unde nu-ți fierbe oala. Mă ocup eu de toate. Astăzi am să-i aduc singur lucrurile. Hai, Nessie! Unde-ți sunt pălăria și paltonul? Te duc până la ușă.

Se umfla în pene gândindu-se la cinstea pe care i-o făcea, în timp ce ea arătă cu capul spre canapea, unde era întinsă – periată, curățată și călcată – jacheta ei uzată de șeviot albastru, pe care o purta în fiecare zi – căci alta nu avea – și pălăria de pai, care arbora mândră o panglică nouă de satin,

cumpărată de sora ei și fixată de mâinile ei devotate. Brodie luă jacheta și pălăria, i le întinse, ajutând-o chiar să și le pună. Stătea acum – siluetă firavă, negrait de înduioșătoare – gata îmbrăcată pentru călătorie. O bătu pe umăr cu un gest extravagant, exclamând, ca și cum ar fi îmbrăcat-o cu mâinile lui din creștet până-n tălpi:

— Așa! Iată-te gătită de plecare. Nu găsești că e o mare cinste pentru tine că mi-am luat o zi liberă ca să te văd plecând? Vino! Te conduc până la ușă.

Ea însă, în chip straniu, nu se arăta deloc dispusă să se urnească, ci rămase pe loc, cu privirea îndreptată spre ochii triști și duioși ai lui Mary, cu buza de jos ușor lăsată, încleștându-și degetele subțiri și răsucindu-le nervos. Pielea deschisă a obrazului ei, care-și pierduse culorile de altădată și era acum de o lividitate aproape transparentă, părea întinsă peste oasele delicate ale feței, iar luciul fin al părului bălai, care, lăsat astăzi neîmpletit, încadra liber obrăjorul ei gingaș și slab, îi accentua și mai mult paloarea. Stătea nemișcată, dându-și seama că momentul culminant al eforturilor ei se apropia și că-i era silă să-l înfrunte; deodată, părând să uite de prezența tatălui ei, se apropie de Mary și murmură cu o voce slabă, care abia de se auzea:

— Nu vreau să mă duc, Mary. Simt iarăși cercul acela de fier strângându-mi fruntea. Aș prefera să rămân acasă. Dar fără să răsuflă, ca și cum n-ar fi știut că șoptise aceste cuvinte, strigă: Sunt gata, tată! Am tot ce-mi trebuie. Mă simt ca peștele în apă și pregătită să dau lupta.

Brodie se uită încordat la ea, apoi fața i se destinse încet.

— Atunci pornește; și bagă bine de seamă! De ce-ți pierzi vremea cu dansa? Nu mai tândăli atât, că ai să scapi trenul!

— N-am să-l scap, tată! strigă cu aprindere, smulgându-se de lângă Mary fără a se uita la ea, ca și cum n-ar fi auzit ultima șoaptă de încurajare a surorii ei și făgăduiala că va veni s-o întâmpine la gară. Nu, nu! exclamă ea. Nu fac eu așa ceva! Doar n-am lucrat degeaba șase luni de zile. Ce idee!

Își trase înapoi umerii înguști și, arătându-și zelul trecu pe lângă Brodie și alergând în vestibul, se îndreptă spre ușa din față și o deschise larg, strigând cu glas tare:

— Am plecat, tată! Și într-un fel ce aducea oarecum cu al lui, adăugă: Am să mă întorc... când ai să mă vezi!

— Stai un moment! exclamă el încruntându-se și ținându-se greoi după ea. Am spus c-am să te conduc până la ușă, dacă nu mă-nșel. Ce te-a apucat de o iei așa la goană? O scrută o clipă pe sub sprâncenele lui stufoase și, liniștit de însuflețirea ce se citea acum în ochii ei, strigă: Ai să reușești... arăți parcă te-ai teme că n-ajungi destul de repede la examen. Du-te, așadar. Sunt sigur c-ai să faci treabă bună. Te-am adus să fii în formă. Nici n-ai mai putea

să nu iei premiul. Bătu scurt din palme, ca și cum ar fi vrut s-o gonească, și strigă: Șterge-o acum, și vezi să-i pui sare pe coadă nătarăului de Grierson!

— Las' pe mine, spuse ea ușor. Am să-i pun atâta sare, c-o să-l usture.

— Bravo! strigă Brodie încântat, urmărind-o afectuos cu privirea când ieși pe poartă și o apucă înainte pe stradă. Nessie nu se uită înapoi nici măcar o dată. În timp ce stătea în ușă și vedea dispărând în depărtare silueta ei subțire, Brodie fu cuprins iar, o clipă, de vechea lui trufie, de aroganța lui mulțumire de sine. Da! Strașnică fată mai era Nessie a lui! Deșteaptă cum nu se mai poate, ascuțită ca un ac, de o ascuțime ce avea să străpungă bășica aceea umflată de Grierson, până când tot aerul va ieși din ea ca dintr-un cimpoi plesnit. Și apoi, o pregătise bine pentru această întrecere, o făcuse aprigă ca un ogar căruia îi desfaci zgarda; și adineauri, când plecase, avusese o sclipire în ochi care-i mergea drept la inimă. Obținuse acest rezultat prin fermitatea cu care o condusese, infuzându-i voința de a reuși. „Ține-te de lucru, Nessie!” – aceasta îi fusese lozinca, o lozincă mai mult decât justificată. Avea să ia premiul Latta, să-l întreacă pe Grierson cu o sută de mile, sau de puncte, sau cum naiba le-o fi spunând. Poate că Grierson avea chiar să iasă ultimul! Zâmbind sinistru la această idee încântătoare, adulmecă aerul curat cu o plăcere sporită de faptul că era liber, se întoarse, urcă treptele și intră în casă.

Se opri fară țință în vestibul, și entuziasmul lui de la început scăzu când își dădu seama că, deși nu era încă ora unsprezece și deși era un om liber, nu știa bine cum să-și întrebuinteze timpul; după un moment însă, intră în bucătărie și se aruncă în fotoliul lui, de unde o urmări cu coada ochiului pe Mary, care își vedea de treburile gospodăriei. Ea nu pomeni nimic de lipsa lui de la birou, rămânând, ca totdeauna, liniștită și tăcută, cu toate că în ziua aceea ochii ei priveau și mai trist. Nimic din felul cum se purta nu-i trăda gândurile. Brodie deschise gura ca să-i vorbească, ca să facă vreo reflecție mușcătoare asupra deosebirii dintre Nessie și ea, amestecată cu o aluzie veninoasă la aventura ei din trecut, dar nu rosti niciun cuvânt, știind că orice-ar spune, ar fi întâmpinat cu aceeași impenetrabilă tăcere. Nu, nu va vorbi încă! Putea, gândea el, să fie cât de închisă, cât de tăcută voia, el însă știa bine ce gânduri se ascundeau sub această mască de indiferență. Se ținea tot timpul de capul lui Nessie, se amesteca de câte ori putea, contracarându-i intențiile, punându-se cu fiecare ocazie, în chip perfid, de-a curmezișul proiectelor lui. Dar las-o să aștepte! Aștepta și el, și dacă vreodată i se va împotrivi în cele ce o priveau pe Nessie, se va căi amarnic!

În timp ce urmărea, pe ascuns, mișcărilor suple și grațioase ale fiicei lui, se trezi deodată în el, printr-o ciudată asociație de idei, amintirea unei alte femei, pe care o iubea tot atât pe cât o ura pe aceasta: Nancy, obiectul ultim

al gândurilor sale, fie el treaz sau chiar adormit. Acum însă, încleștându-și energic fălcile, Brodie alungă din mintea lui această viziune obsedantă, hotărât să nu-și lase tulburată de nimic această zi triumfală. Nessie era aceea la care voia să se gândească. Nessie, mângâierea lui, ea, care se găsea acum în tren repetând în minte unele din acele lecții pe care o făcuse cu atâta stăruință să le învețe, sau poate reflectând asupra ultimului îndemn pe care i-l adresase. Simțise totdeauna că aceasta avea să fie o zi mare pentru el și socotea acum că nu trebuie să se lase deprimat, că e dator să mențină spiritul său la înălțimea la care se ridicase la începutul dimineții: avea să bea o picătură... doar ca să se înviioreze puțin.

Ochii i se aprinseră când se ridică din fotoliu și se îndreptă spre bufet, unde deschise mica despărțitură din stânga și scoase din ea obișnuita sticlă neagră și paharul care se găsea totdeauna pregătit lângă ea. Cu paharul într-o mână și cu sticla în cealaltă, se așază din nou în fotoliu, își turnă puțin whisky și-l degustă îndată cu mulțumire și apreciere, ținând un moment licoarea între limbă și cerul gurii. Primul pahar din cursul zilei avea mereu pentru el o savoare mai plină, mai satisfăcătoare decât toate celelalte, iar acum i se scurgea încet pe gât, cu o căldură atât de plăcută, încât se simți îndemnat să-l facă a fi urmat îndată de un al doilea. Primul fusese pentru sufletelel lui – ăstălalt avea să fie în cinstea lui Nessie! Dacă îi urmasă recomandăția – și fără îndoială că făcuse acest lucru – de a se da jos în gara Partick, desigur că acum coborâse din tren și urca panta abruptă a dealului Gilmore, îndreptându-se spre clădirea cenușie a Universității, ce se înălța în vârful acestui deal. Socotea că această nobilă clădire, impregnată de erudiție, era un loc foarte potrivit pentru ținerea concursului Latta și o incintă foarte demnă pentru remiterea premiului în mâinile fiicei lui. Profesorii poate că și auziseră vorbindu-se pe ici pe colo despre deșteptăciunea ei, căci reputația elevilor străluciți se răspândea totdeauna, pe căi ocolite, dar care duceau departe, în lumea universitară; și chiar dacă nu era așa, ea purta un nume pe care ei aveau să-l recunoască imediat, un nume care era un pașaport pentru ea, acolo și oriunde va hotărî să se prezinte. Bău în cinstea Universității, în sănătatea lui Nessie și apoi din nou pentru faima numelui de Brodie.

Așa mai mergea! În ziua aceea, whiskyul producea un efect deosebit asupra spiritului său, nemărginindu-se numai să-i adoarmă descurajarea și posomoreala, așa cum făcea de la o vreme încoace. Astăzi, își regăsea voia bună din primele zile când se apucase să bea și, făcând această plăcută constatare, moralul i se ridică și începu să-și frământă mintea ca să găsească o cale de a da curs liber însuflețirii sale regăsite. Era o plictiseală intolerabilă pentru un om vesel să stea așa nemișcat, sub privirile sumbre ale unei fiice melancolice; și, dându-și seama că avea să fie obligat să-și caute distracția

afară din casă, se gândi un moment să meargă la birou, firește, nu ca să lucreze, ci doar ca vizitator, spre a-i distra pe cei doi flăcăi din camera lui și a-i da peste nas înfumuratului și parvenitului de Blair. Era însă zi de sâmbătă, când se lucra numai până la prânz – ceea ce însemna că aveau să-și înceteze munca în curând și să plece la casele lor; și afară de asta, simțea că evenimentul deosebit de azi se cerea sărbătorit într-un chip mai potrivit decât printr-o simplă vizită la locul său zilnic de muncă. Renunță deci fără prea mult regret la această idee, pe care o înecă definitiv într-un nou pahar de „Rouă a munților”.

Rouă! Rouă pe iarbă... iarbă verde... pajiștea jocului cu bila! A! În sfârșit, găsisese ce căuta! Cine oare pretinsese că faimoasa marcă Teacher, pe care el o prefera totdeauna, nu te inspiră? Fața i se luminează de bucurie, constatând că fusese în stare să-și aducă aminte că în după-amiaza acelei zile avea loc pe pajiștea de la Wellhall concursul de vară al Clubului jucătorilor cu bila al orașului Levenford, și un zâmbet larg îi apăsă pe buze la gândul că toți grangurii aveau să fie de față negreșit – începând cu pricăjitul de Johnnie Paxton și până la Luminăția sa, primarul Grierson în persoană.

— Splendid! murmură el, izbindu-se cu palma peste coapse ca în zilele lui bune de altădată. Asta e ce căutam! Am să-i găsesc adunați laolaltă acolo și am să le dau pe loc peste bot cu bursa. Am să le arăt că nu mi-e frică de ei. A venit, în sfârșit, momentul să mă fac iarăși auzit. De mult îl așteptam!

Puse vârf mulțumirii sale, dând pe gât încă un pahar, iar apoi, ridicându-și glasul, strigă:

— Tu, de-acolo, grăbește-te cu dejunul meu! Doresc să mi-l servești repede. Ies după-amiază și vreau să am ceva în stomac. Și vezi să fie o mâncare cumsecade, nu ca lăturile pe care i le-ai vârat pe gât lui Nessie azi de dimineață.

— Dejunul duminică e gata, tată, răspunse Mary liniștit. Pot să ți-l servesc acum, dacă vrei.

— Da, vreau. Adu-mi-l și nu sta acolo zgâindu-te la mine!

Mary puse repede masa, și-i servi mâncarea, dar cu toate că aceasta era pe gustul lui și, firește, infinit mai bună decât tot ce-i gătisese vreodată Nancy, nu se alegea nici cu elogi, nici cu mulțumiri. Dar Brodie se înfruptă copios, mâncând măcar de astă dată cu o poftă zdravănă, pe care o ațâțase whiskyul băut. Și în timp ce mesteca vârtos, prin minte i se învârtteau când planuri pentru după-amiaza aceea, când noi gânduri despre Nessie. Desigur că la ora aceasta ea și intrase în examen și ședea înnegrind cu scrisul ei pagină după pagină, în vreme ce ceilalți, și îndeosebi Grierson, își mușcau capătul condeielor, uitându-se invidioși la ea. O vedea acum, sculându-se de la locul ei, după ce umpluse un caiet întreg, și înaintând cu obrăzorul strălucind de

satisfacție, spre a cere încă unul de la examinador. Era prima din sală care terminase un caiet – ea, Nessie Brodie, fiica lui –, pe când mucosul de Grierson nu și-l umpluse încă pe-al lui nici pe jumătate! Chicoti încet gândindu-se la remarcabila ei ispravă și înfulecă de zor, cu și mai mult nesăț, imaginându-și deruta celuiilalt. Până la sfârșitul mesei, gândurile îi merseră mai ales în această direcție, iar când termină, se ridică și bău din nou, golind sticla cu urarea ca Nessie să nu aibă nevoie doar de două caiete, ci de trei, ca să-i facă să înțeleagă pe profesori cât de vaste erau cunoștințele ei.

Era încă prea devreme ca să meargă la terenul de joc de la Wellhall, căci dorea să lase notabilităților timpul necesar ca să se adune în păr acolo; dându-și seama, pe de altă parte, că nu atinsese încă gradul de nepăsătoare exaltare potrivit pentru o asemenea aventură, văzând și receptacolul gol care conținuse „Roua munților”, se hotărî să iasă și să poposească un ceas la „Pivnițele Wellhall”, care se învecinau, în chip binevenit, cu pajiștea de joc.

Părăsi deci casa și porni la drum, dar nu cu aerul rigid și morocănos și cu privirea absentă care îl caracterizaseră în ultima vreme când trecea pe stradă, ci cu o ținută mai liberă, mai degajată, făcută să atragă din nou privirile; căci moralul lui ridicat și certitudinea succesului fiicei sale făceau din el alt om. Pe stradă era încă puțină lume, dar după ce trecu de Railway Road, el observă pe celălalt trotuar silueta impunătoare a doctorului Lawrie, care de astă dată umbla pe jos. Traversă imediat strada și-l acostă:

— Bună ziua, doctore Lawrie! strigă el afabil. (Odinioară îi spunea pur și simplu „Lawrie”, și asta pe un ton nicidecum afabil.) Mă bucur că te văd.

— Bună ziua, răspunse celălalt, gândindu-se la contul lui neachitat și punând în glas toată bruschetea de care era capabil.

— Plăcută coincidență să te întâlnesc tocmai acum! zise Brodie. Foarte plăcută! Știi ce se întâmplă chiar în acest moment?

— Nu, spuse Lawrie cu prudență, aruncându-i o privire bănuitoare.

— În timp ce stăm amândoi de vorbă aici, Nessie a mea se află la Universitate și câștigă pentru mine premiul Latta, strigă Brodie. E o confirmare a cuvintelor dumitale. Îți aduci aminte ce mi-ai spus? Că are un cap cum nu găsești unul la o mie!

— Adevărat, adevărat! replică Lawrie pompos și un pic mai cordial. Îmi pare bine că aud asta. Câștigă premiul Latta. E un ajutor. Te mai înlesnește puțin. Se uită cu coada ochiului la Brodie, sperând că va înțelege aluzia, apoi îl privi deodată în față și exclamă: Câștigă? Vrei să spui, desigur, că l-a câștigat?

— E ca și făcut, răspunse Brodie cu suficiență. E pe punctul să-l câștige, chiar în momentul ăsta. Mi-am luat concediu pentru astăzi, ca s-o văd

plecând în cea mai bună dispoziție. S-a despărțit de mine cu o sclipire în ochi care prevestea victoria. Are să umple trei caiete înainte de a fi terminat.

— Nu mai spune! zise Lawrie și, uitându-se ciudat la interlocutorul lui, se depărtă puțin de el, declarând: Trebuie să-mi văd de drum acum... o consultație importantă... și calul meu tocmai a pierdut o potcoavă aici pe stradă... am să sosesc cu întârziere.

— Mai stai puțin, omule! protestă Brodie, apucându-l pe Lawrie de reverul hainei. Nu ți-am povestit nici jumătate din ce vreau să-ți spun despre fiică-mea. Trebuie să știi că țin foarte mult la fetița asta. În felul meu, da, în felul meu. Am avut mult de furcă cu ea în ultimele șase luni.

— Te rog, lasă-mă să plec, domnule Brodie! strigă Lawrie, zbatându-se ca să se elibereze.

— Am vegheat până la miezul nopții, Nessie și cu mine, ripostă Brodie cu gravitate. Am avut tare mult de muncă, dar, pe legea mea, n-am muncit degeaba!

— Nu zău, domnule, te întreci cu gluma! strigă Lawrie cu un glas strident și indignat, reușind să se smulgă și uitându-se împrejur, spre a vedea dacă nu cumva contactul lui cu acest individ compromițător fusese observat de cineva. Nu-mi plac lucrurile astea! Ia seama altă dată cum vorbești cu mine! Aruncându-i apoi o ultimă privire ofensată, își umflă fudul obrazii și se depărtă cu pași repezi.

Brodie se uită după el oarecum uimit, negăsind în felul cum se purtase niciun lucru care-ar fi putut provoca indignarea. În cele din urmă, se întoarse clătînând din cap și își reluă drumul, ajungând cu bine, fără vreo altă întâlnire, la „Pivnițele Wellhall”. Acolo nu-l cunoștea nimeni; șezu deci liniștit, continuând să bea neîncetat, pradă alcoolului și viziunilor sale despre noile isprăvi ale fiicei lui. În sfârșit, la ora trei se ridică, își trânti pălăria pe ceafă, strânse din buze și ieși din nou la aer, înfoindu-se.

Străbătu aproape fără a se poticni mica distanță până la terenul de joc de la Wellhall și curând se găsi în cuprinsul îngrijitei incinte, unde careul neted de iarbă strălucea viu în soare, întrerupt doar de siluetele întunecate și estompate ale jucătorilor. Ce joc caraghios pentru oameni în toată firea, își zise cu dispreț: să rostogolești câteva bile de lemn ca o bandă de copii stupizi! Nu puteau ei, așa cum făcuse el pe vremuri, să ia o pușcă sau un cal, dacă aveau poftă de un exercițiu sau de o distracție?

Privirea lui nu rămase multă vreme fixată asupra peluzei, ci căută repede micul grup ce luase loc pe veranda pavilionului de la celălalt capăt al terenului. Zâmbi cu sarcastică mulțumire observând că, așa cum prevăzuse, se aflau cu toții acolo – de la neînsemnatul John Paxton până la

prealuminatul primar al oraşului. Se încordă din nou şi se îndreptă cu hotărâre spre ei.

La început, pe când înainta, cei din grup nu-l observară, căci erau cu toţii absorbiţi de urmărirea jocului ce se desfăşură în faţa lor; deodată însă, Paxton îşi ridică ochii, îl zări şi găfâi uluit:

— Doamne sfinte! Uitaţi-vă cine vine!

Tonul lui atrase îndată atenţia tuturor şi, urmărindu-i privirea consternată, contemplară şi ei bizarul şi mătahălosul personaj care înainta fudul spre ei. Se auziră tot felul de exclamaţii:

— Păcatele mele! E Brodie! Nu l-am văzut de luni de zile!

— E turtă ca un lord.

— Ce lord? E contele beat în persoană.

— Uitaţi-vă la mutra şi la hainele lui!

— Şi cum se fandoseşte!

Tăcură când se apropie, îndreptându-şi privirile spre terenul de joc, dar acest fapt nu reuşi să-l tulbure, când se opri, nesigur pe picioare, în faţa lor şi-i scrută cu un zâmbet batjocoritor.

— Doamne, Doamne, pufăi el, ce absorbiţi suntem de bilele astea care se rostogolesc pe iarbă! E o distracţie extraordinar de pasionantă. Dacă nu băgăm de seamă, o să asistăm în curând la un joc de şotron, ca un cârd de găsculiţe. Se opri şi întrebă cu îndrăzneală: Cine a câştigat, primarul? Poţi să-mi spui? Doar eşti marele purtător de cuvânt al oraşului!

— Partida nu s-a terminat încă, răspunse Grierson, după un moment de şovăială şi tot fără a se uita la el. Pica pe care o avusese odinioară pe Brodie nu mai găsea acum, în situaţia nenorocită a acestuia, nimic care s-o justifice şi parcă se evaporase brusc. Şi, afară de aceasta, nu era el oare primarul? Nimeni n-a câştigat încă, adăugă, pe un ton mai amabil.

— Partida nu e câştigată încă, repetă Brodie ironic. Bine, bine! Îmi pare rău. Dar pot să-ţi citez o partidă care, *ea*, e câştigată.

Îşi roti privirea asupra întregului grup şi, înfuriat de indiferenţa lor, începu să vocifereze:

— Vorbesc de concursul Latta! Vă închipuiţi, poate, că e la fel cu jocul ăsta tâmpit la care vă uitaţi... care nu s-a terminat încă! Vă spun eu că s-a terminat, gata, s-a isprăvit! Şi ştiţi cine a câştigat? Fata mea... Nessie.

— Mai taci din gură, omule, exclamă Gordon, care şedea drept în faţa lui Brodie. Mă împiedici să urmăresc jocul. Stai jos sau dă-te la o parte, şi nu ne tot împuia urechile.

— Stau unde-mi place. Dă-mă la o parte dacă poţi – ripostă Brodie, ameninţător. De altminteri, rânji el, cine eşti dumneata, de-ţi permiţi să deschizi gura? Nu eşti decât fostul primar... nu mai eşti stăpânul cetăţii.

Ghetele dumitale le poartă acum bunul nostru prieten Grierson... cu el vreau să stau de vorbă. Își îndreptă spre Grierson privirea lui batjocoritoare și-l apostrofă: Ai auzit ce-am spus despre bursa Latta, primarule? Nu! Nu tresări așa! N-am uitat de podoaba dumitale de băiat. Știu bine că s-a prezentat și el. Fiul primarului Grierson concurează pentru bursa Latta. Pe cinstea mea, trebuie s-o și aibă în buzunar!

— N-am spus niciodată așa ceva, răspunse Grierson, iritat fără voia lui. Băiatul meu poate să-și încerce norocul! La urma urmei, n-are nevoie de banii aceștia pentru educația lui.

Brodie scrâșni din dinți față de aluzia usturătoare pe care o conțineau cuvintele nepăsătoare ale celuiilalt și căută cu îndârjire să stoarcă din creierul său un răspuns nimicitor; dar cum se întâmpla ori de câte ori îl înfrunta pe Grierson, nu izbuti să găsească nicio expresie potrivită spre a da glas furiei lui. Ideea că el, care cu un moment înainte îl sfidase cu supremă nepăsare, fusese dezarmat printr-o singură vorbă, îl scotea din sărite; dându-și seama, de asemenea, că nu făcuse asupra celorlalți impresia dorită, nu se mai putu stăpâni și urlă:

— De ce mi-ai cerut să-mi retrag fata, dacă nu țineai ca premiul să fie luat de neisprăvitul dumitale? Răspunde-mi la întrebarea asta, porc-de-câine ce ești! M-ai oprit la Răscruce și mi-ai cerut să n-o prezint la concurs pe Nessie a mea.

— Sst! Nu-mi sparge urechile cu țipetele dumitale! zise Grierson cu răceală. Nu-mi place cum duhnești. Ți-am spus data trecută că mă gândeam la sănătatea fetei dumitale. Cineva, care e calificat să se pronunțe, m-a rugat să te previn. Nu prea doream s-o fac, iar acum îmi pare rău că ți-am vorbit despre chestiunea asta.

— Minți! zbieră Brodie. Fir-ai al naibii de ipocrit mieros!

— Dacă ai venit aici să-mi cauți ceartă, n-am să te las s-o faci, îi întoarse Grierson. Nu e la mijloc nicio minciună și niciun secret. Acum, când fata dumitale s-a prezentat la concurs, pot să-ți spun că doctorul Renwick e acela care m-a rugat să-ți vorbesc.

— Renwick! exclamă Brodie cu un aer neîncrezător. Se opri un moment nedumerit, apoi, luminat parcă de un gând, izbucni: Înțeleg! Înțeleg limpede! Dumneata l-ai stârnit. V-ați aliat împotriva mea. Mă urăște tot atât... tot atât ca voi toți! Cuprinse tot grupul cu un gest. Știu că sunteți toți contra mea, că muriți de invidie, păcătoșilor! Dar puțin îmi pasă! Am să-mi ating ținta. Am să vă calc în picioare pe toți. Care din voi are o fată în stare să câștige premiul Latta? Răspunde-ți-mi la asta!

— Ce naiba poate să ne pese dacă fata dumitale câștigă premiul? zise unul. N-are decât să-l câștige și să-i fie de bine. Mă doare în cot cine-l câștigă!

Brodie se zgâi la el.

— Nu-ți pasă? răspunse el încet. Ba-ți pasă grozav, mincinosule! O să crăpați cu toții de ciudă dacă o Brodie are să câștige premiul Latta.

— Du-te acasă, omule, pentru Dumnezeu! spuse Gordon liniștit. Ți-ai pierdut capul! Vorbești aiurea, nu-ți dai seama ce spui.

— Am să plec când oi avea poftă, mormăi Brodie.

Excitația produsă de alcool se calmă subit, agresivitatea lui se domoli, nu-i mai venea să se arunce asupra lui Grierson și să-l sfâșie. Și văzând expresia lor de indiferență și dezgust, începu să simtă o adâncă milă de sine și să se întrebe dacă avea într-adevăr în fața lui același grup de oameni pe care-l dominase și-l înfricoșase în trecut. Nu ținuseră niciodată la el, dar îi conduseseră prin forța lui, iar acum, când îi scăpaseră din mână, înduioșarea lui față de el însuși crescuse atât de mult, încât luă proporțiile unei copleșitoare dureri, care aproape că-l făcu să izbucnească în plâns.

— Văd cum stau lucrurile, murmură pe un ton lugubru, adresându-se tuturor. Credeți că s-a isprăvit cu mine, că nu mai sunt bun de nimic. Vi se pare că nu mai sunt demn de voi. Doamne, dacă atitudinea voastră nu m-ar face să râd, aș fi în stare să plâng. Când mă gândesc că stați așezați acolo, uitându-vă de sus la mine, la mine, care mă trag dintr-un neam atât de superior vouă, încât nu v-aș întrebuința nici măcar ca preșuri la ușă! Îi privi pe rând, căutând zadarnic vreun semn de încurajare, vreo dovadă că făcea impresie asupra lor. Dar deși nu zări niciun semn de acest fel, el urmă mai încet și pe un ton deprimat și neconvingător: Să nu vă închipuiți că s-a sfârșit cu mine! O să mă ridic din nou. Un om de valoare nu poate fi ținut la pământ; și oricât ați încerca s-o faceți, nu veți reuși. Așteptați și o să vedeți ce e în stare să facă Nessie a mea. O să vă arate ce zace în noi! Pentru asta am venit aici. Altfel, nici nu vreau să vă cunosc! Am ținut numai să vă spun că Nessie Brodie va câștiga premiul Latta, și acum, că mi-am atins scopul, sunt mulțumit.

Își plimbă asupra lor privirea sumbră, pe urmă, socotind că nu mai are nimic de spus și văzând că și ei tăceau, se depărtă; dar după ce făcu câțiva pași, se opri, se întoarse, deschise gura pentru a spune ceva, dar nicio vorbă nu-i veni pe limbă; în cele din urmă, își lăsă capul în jos, făcu stânga-mprejur și porni înainte târșâindu-și picioarele. Îl lăsară să plece fără un cuvânt.

Părăsi incinta terenului de joc și apucă pe drum, mângâindu-și cu amărăciune orgoliul jignit, când zări deodată, în depărtare, siluetele celor două fiice ale lui apropiindu-se din direcția gării. Se uită năuc la ele – Nessie și Mary Brodie, amândouă fete ale lui –, ca și cum faptul de a le vedea împreună pe stradă i s-ar fi părut ciudat și l-ar fi zăpăcit; apoi, deodată, își dădu seama că Nessie se întorcea de la examen și că Mary, încalcându-i

porunca, o întâmpinase la gară. Nu-i nimic! Avea să se răfuiască mai târziu cu Mary, acum însă dorea să afle de urgență cum îi mersese lui Nessie, să-și vindece amorul propriu rănit cu ajutorul veștilor despre succesul ei. Luțindu-și pașii, le ieși înaintea în mijlocul străzii. Scrutând cu aviditate fiecare trăsătură a obrazului ei obosit, strigă:

— Ei bine, Nessie, cum te-ai descurcat? Spune-mi repede, totul a mers bine?

— Da, murmură ea, totul a mers bine.

— Câte caiete ai umplut... două, ori trei?

— Caiete? repetă ea slab. N-am scris decât într-unul, tată.

— Un singur caiet! exclamă el. N-ai umplut decât un caiet în tot timpul cât ai lipsit! O privi consternat, apoi fața i se întunecă încet, și o întrebă răstit: Ce, nu știi să vorbești, zăpăcito? Nu vezi că vreau vești despre premiu? Te întreb pentru ultima oară: Vrei să-mi spui cum a mers? Da ori ba?

Cu un mare efort, ea se stăpâni, se uită la el cu ochi rugători, se sili să schițeze un zâmbet și spuse:

— A mers splendid, tată! M-am descurcat admirabil. N-ar fi putut merge mai bine.

Brodie o privi îndelung, amintindu-și de aroganța cu care îi proclamase succesul, apoi spuse rar, pe un ton ciudat, chinuit:

— Sper că ai reușit. Sper din tot sufletul! Căci de nu, Dumnezeu mi-e martor, vai de tine!

10.

Era ora zece și jumătate dimineața, în sâmbăta următoare aceleia în care avusese loc examenul. Nessie Brodie stătea lângă fereastra salonului, uitându-se afară, cu un aer de încordare și cu o agitație prost ascunsă, care îi făcea ochii să lucească, luminoși și mari, de parcă s-ar fi așteptat să vadă apărând pe strada pustie ce se întindea în fața lor un fenomen subit și emoționant. Obrazul ei mic avea, în ciuda moliciunii și candorii lui, ceva nestăpânit în expresie, căci conștiința faptului că se afla singură în cameră și că era neobservată îi îngăduia să-și exteriorizeze mai liber și mai nereținut emoțiile pe care le ascunsese cu grijă în cursul săptămânii trecute, atât de penibilă pentru ea.

În lungul acestei săptămâni, atitudinea lui Brodie față de dânsa fusese de nesuferit, alternând între o indulgență afectuoasă și amenințări atât de violente, încât băgaseră spaima în ea; totuși o suportase, consolându-se cu

gândul că, la rândul ei, folosea o tactică mai subtilă, mai eficace decât toate intimidările și brutalitățile tatălui ei. Socotea că ieșise victorioasă la concurs, și, cu fiecare din cele șapte zile ce trecuseră de la examen, devenise mai convinsă că a câștigat bursa. I se părea cu neputință ca toată truda, toată munca forțată, tot șirul nesfârșit de ceasuri de suferință petrecute în frigul din acest salon să rămână nerăsplătite și, cu toate că încercase un sentiment de nemulțumire cu privire la lucrarea ei scrisă, în momentul când ieșise, acum o săptămână, de la Universitate, își recâștigase acum toată încrederea; simțea că nu se putea să nu fi cucerit bursa Latta – spre a vorbi ca tatăl ei – „dintr-o singură opintea”. Totuși, mai exista încă posibilitatea, slabă, absurda posibilitate, să nu fi avut succes. Era de neconceput, imposibil și, totuși această vagă posibilitate fusese aceea împotriva căreia își luase, dintr-o stranie și isteată socoteală, precauții atât de înțelepte. Atât Mary, cât și tatăl ei credeau că rezultatul concursului nu avea să fie anunțat decât peste o săptămână – așa le spusese, și o crezuseră –, ea însă știa mai bine, și anume că notificarea rezultatului avea să-i sosească în dimineața aceea. Îl aștepta dintr-un moment într-altul, căci cursa de la ora unsprezece conținea și corespondența sosită de la Glasgow, iar din informații luate de la Universitate, ea aflase că rezultatul examenului fusese expediat fiecărui concurent cu o seară înainte. Zâmbea șiret, gândindu-se cu câtă dibăcie îi înșelase pe toți. Fusese o idee strălucită și totodată îndrăzneată – nu prea diferită de expedierea bruscă a scrisorii aceleia către Mary –, și totuși stratagema reușise. Tatăl ei o chinuise și o împovărase atât de mult cu pregătirea examenului, încât simțise nevoia de spațiu spre a respira, de timp spre a reflecta; acum și le asigurase. Era un triumf. Avea la dispoziție o săptămână întreagă de răgaz înainte ca el să-i ceară amenințător dovezile succesului ei, o săptămână întreagă în timpul căreia – în cazul că totuși dăduse greș – îi rămânea timp să chibzuiască și să găsească vreun mijloc iscusit de a scăpa de furia lui. Dar nu dăduse greș, ci reușise, și în loc să folosească fiecare clipă a acestei săptămâni prețioase spre a se pregăti împotriva fulgerelor de mânie ale tatălui ei, ea va gusta în acest răstimp o fericire tainică, păstrându-și secretul până în momentul când nu va mai fi cu putință să-l ascundă, și avea să-l destăinuiască, în chip neașteptat, triumfător, urechilor lor uimite. Nu vor ști nimic, înainte ca ea să-i lumineze; nimeni nu trebuia să știe, nici chiar Mary, care fusese atât de bună, atât de blândă, atât de drăgăstoasă cu ea. Dar n-ar trebui totuși să i-o spună lui Mary? Nu! Și-ar strica tot planul. Atunci când va fi timpul să vorbească, Mary va afla cea dintâi, deocamdată însă totul trebuia să rămână secret, închis în inima ei; voia ca nimeni să nu i se uite peste umăr în clipa când va deschide

scrisoarea; era nevoie să fie singură, ferită de priviri curioase, care ar putea să observe tremurul degetelor sau aviditatea privirii ei.

Deodată tresări și un fior o străbătu, căci zări la capătul străzii o vagă siluetă albastră – poștașul, care cu regularitatea lentă a cursei lui din fiecare zi, avea să sosească la ea într-o jumătate de ceas. Așadar, peste o jumătate de ceas, va primi scrisoarea și trebuia să fie singură, ca s-o poată lua în primire, netulburată de nimeni. Își desprinsese cu greutate ochii de silueta depărtată a poștașului și se îndreptă involuntar, aproape mașinal, spre ușă, schimbându-și expresia feței, astfel încât trăsăturile ei își pierdură aspectul revelator, luând unul închis, impenetrabil, care se prefăcu încet într-o strâmbătură de durere. Această schimonoseală se accentuă când intră în bucătărie și se apropie de Mary, apăsându-și mâna pe frunte și gemând:

— Iar m-a apucat durerea aceea de cap, Mary! De astă dată, mai tare ca oricând!

Mary o privi cu compătimire.

— Sărăcuța mea Nessie! exclamă ea. Ce rău îmi pare! Credeam că ai scăpat definitiv de ea.

— Nu, nu! strigă Nessie. A reînceput. Vai, cum mă doare... dă-mi repede unul din hapurile mele!

Printre degete, o urmări pe Mary apropiindu-se de cutia de carton care se afla totdeauna pe cămin, o văzu deschizând-o și descoperind că era goală. O auzi apoi exclamând cu regret:

— Nu mai e niciunul, îmi pare rău, draga mea! Eram sigură că-ți mai rămăseseră vreo două.

— Niciunul? strigă Nessie. E grozav! Nu pot fără ele. Simt că-mi plesnește capul! Îmi trebuie imediat un hap!

Mary se uită cu solitudine la fața abătută a surorii ei și întrebă:

— Ce pot face pentru tine, iubita mea? Vrei o compresă rece cu puțin oțet?

— Ți-am spus că nu are niciun efect! țipă Nessie. Trebuie neapărat să-mi iei un hap. Du-te imediat, te rog!

Mary păru să șovăie și spuse după o clipă:

— Nu pot să ies în momentul ăsta, fetiço. Am de pregătit masa și atâtea alte treburi. Întinde-te puțin pe canapea și am să te frec pe frunte.

— Pleacă și cumpără-mi un hap! explodă cealaltă. Nu poți să faci atâta lucru pentru mine, tu, care spui totdeauna că vrei să mă ajuți? N-o să-mi treacă decât după ce-oi lua un hap. Știi bine că e singurul leac care mă ușurează.

După un moment de ezitare, în timpul căruia se uită cu milă la Nessie, Mary își duse încet mâinile la funda din spate a șorțului și o desfăcu și mai încet.

— Bine, drăguță! Nu pot să te văd suferind în halul ăsta. Plec imediat la farmacie ca să ți le prepare și să le aduc. Ieșind apoi din bucătărie, adăugă afectuos: Mă întorc într-un minut. Întinde-te pe canapea și odihnește-te până atunci.

Nessie îi dădu ascultare și se culcă, spunându-și cu ascunsă mulțumire că minutul va dura un ceas și că va avea tot timpul să ia în primire scrisoarea și să-și revină, înainte ca Mary să facă drumul până în oraș, să aștepte îndelung la farmacist executarea rețetei și să se înapoieze la dânsa. Zâmbi ușor auzind ușa dinspre stradă închizându-se în urma surorii ei; și acest zâmbet o eliberă de constrângerea pe care și-o impusese: fața ei își relua expresia șireată și, sărind în picioare, se repezi, plină de nerăbdare, în salon.

Da! Mary cobora strada, grăbindu-se – săraca de ea – să-i procure hapurile, ca și cum în casă nu s-ar mai fi găsit încă două, ascunse în sertarul bufetului. Iat-o acum trecând, fără a-i face niciun semn, pe lângă poștaş, care se îndrepta încoace. Aducea el ceva în geantă care avea s-o ușureze mai mult decât toate hapurile pe care Lawrie ar putea să i le prescrie vreodată. Ce încet umbla însă! Era Dan, observă ea, cel mai în vârstă dintre cei doi poștași care făceau această cursă, același care adusese totdeauna scrisorile lui Matt, cu un aer atât de solemn și exclamând de fiecare dată cu ifos: „E, desigur, ceva demn de citit, după felul cum arată”. Dar nicio scrisoare a lui Matt nu avusese vreodată importanța acesteia! De ce oare nu se grăbea?

În timp ce aștepta, Nessie își aminti vag că mai stătuse o dată cu aceeași neliniște și aceeași nerăbdare la fereastra aceasta și, fără a-și frământa prea mult mintea, își dădu deodată seama că lucrul se întâmplase în ziua în care Mama primise telegrama ce o tulburase atât de mult. Își aduse aminte cu ce emoție ținuse în mână plicul portocaliu și se gândi cu câtă abilitate manevrase ca să se convingă că bunica Brodie nu observase nimic. De astă dată nu se mai temea ca scrisoarea să nu fie cumva descoperită de bătrâna care, pe jumătate oarbă și complet surdă acum, nu-și mai părăsea odaia decât atunci când era chemată la masă.

Dan se apropia, traversând agale strada, când într-un sens, când în celălalt, șontăcâind de parc-ar fi avut bătăture la fiecare deget de la picior și purtând geanta lui grea în spinare, aplecat ca un hamal. Dar ce încet mergea! Ciudat lucru însă, acum Nessie nu dorea chiar cu atâta ardoare ca poștaşul să se grăbească, ci mai degrabă să mai zăbovească și să păstreze până la sfârșitul cursei scrisoarea destinată ei. Toți locuitorii din strada aceasta păreau să aibă azi scrisori și toți – așa cum dorea ea – le primeau înaintea ei.

Oare John Grierson o și primise pe-a lui? Dacă da, ea nu-i făcuse, desigur, prea mare plăcere. Ce n-ar fi dat să poată vedea mutra lui plouată când o deschisese! Cât despre ea, nu mai ținea deloc să primească o scrisoare; era enervant, și știa doar atât de sigur că obținuse bursa, încât, zău, nu merita osteneala să deschidă un plic ca să aibă confirmarea. Unele plicuri erau greu de deschis!

Dar iată că acum Dan se îndrepta într-adevăr spre casă, făcând să-i tremure toată carnea pe ea; rămase însă cu gura căscată văzându-l trecând nepăsător prin fața porții, de parc-ar fi fost sigur că în prezent nu mai puteau exista scrisori pentru familia Brodie; apoi, când poștașul se opri și reveni spre poartă, inima îi zvâcni violent, sărindu-i până-n gâtlee.

O veșnicie trecu până ce clopoțelul de la intrare sună; când, în sfârșit, îl auzi, Nessie se văzu obligată să se smulgă vrând-nevrând de la fereastră și să se îndrepte spre ușă, nu săltând grăbită ca în ziua când luase în primire telegrama, ci încet, cu o stranie indiferență, de parc-ar fi avut sentimentul că tot ce se întâmplă era ireal... că s-ar mai afla la fereastră, privindu-și propria siluetă ieșind cu hotărâre din cameră.

Plicul – lung, scortșos și arătos, cu o emblemă albastră într-un colț – se afla în mâna lui Dan, și Nessie, stând în golul ușii, își fixă ochii asupra lui, fără să vadă zâmbetul larg ce încrețea fața roșcovană și împânzită de vinișoare a bătrânului poștaș și-i descoperea dinții îngălbeniți de tutun; nu părea să-l vadă nici chiar pe el, ci îl auzi doar vag rostind, întocmai cum prevăzuse, cuvintele:

— E, desigur, ceva demn de citit, după felul cum arată.

Scrisoarea se găsea acum în mâna lui Nessie. Degetele ei pipăiau hârtia groasă și luxoasă, iar ochii ei contemplau scrisul subțire, parcă gravat, al numelui ei, trasat cu precizie în mijlocul suprafeței albe. Nu știa nici ea cât stătuse privindu-și numele, dar când își ridică ochii, Dan plecase, fără ca ea să-i fi mulțumit sau măcar să-i fi vorbit; iar când își aruncă privirea în lungul străzii pustii, fata își regretă lipsa de politețe, simțind că era dator să repare într-un fel, poate cerându-i scuze sau oferindu-i ca dar de Crăciun un pachetel de tutun. Mai întâi însă trebuia să deschidă plicul pe care i-l înmânase.

Se întoarse în casă, închizând ușa în urma ei și, gândindu-se că nu mai era nevoie să treacă în respingătorul salon, pe care-l detesta atât de mult, traversă în liniște vestibulul și intră în bucătărie. Acolo, se eliberă imediat de scrisoare, așezând-o pe masă, se întoarse la ușa pe care tocmai intrase și controlează dacă era închisă bine, trecu apoi la ușa dinspre oficiu, pe care o verifică la fel și, în sfârșit, convinsă că era complet izolată, se așeză în fața mesei. Totul era așa cum dorise, totul decursese așa cum prevăzuse ea cu

atâta istețime, iar acum, când era singură, nesupravegheată, ascunsă, când făcuse tot ce trebuia făcut și nu mai avea nimic de așteptat, era liberă să deschidă scrisoarea.

Ochii îi căzură din nou asupra ei, dar nu încremeniți, ca în clipa când o primise, ci jucându-i în cap cu o agitație crescândă. Buzele i se înțepeniră brusc, gura i se uscă: tremura din creștet până-n tălpi. Vedea, nu dreptunghiul alungit al plicului, ci propria ei siluetă, veșnic aplecată asupra unei cărți – la școală, acasă, în sala de examen a Universității – și veșnic dominată de figura masivă a tatălui ei, planând deasupra ei ca o umbră neclintită. Scrisoarea părea să reflecte propriul ei chip, care o privea cu o expresie mișcătoare, spunându-i că tot ce urmărise prin munca ei, tot ce fusese silită să urmărească, însuși țelul vieții ei se afla acolo pe masă, cristalizat în câteva cuvinte scrise pe o foaie de hârtie ce nu se vedea.

Numele ei figura pe plic, și același nume trebuia să se găsească pe foaia de hârtie ascunsă în el; de nu, tot ce făcuse, ba însăși viața ei și-ar pierde rostul. Știa că numele ei se afla în plic – numele câștigătorului premiului Latta –, singurul nume care se notifica totdeauna, fără să se menționeze candidații respinși. Și totuși se temea să-l vadă.

Era pur și simplu ridicol! N-avea de ce să-i fie teamă de numele ei, care, după cum tatăl ei susținea pe drept cuvânt, era un nume minunat, un nume nobil și de care putea să fie mândră cu adevărat: Nessie Brodie – câștigătoarea premiului Latta! Totul fusese aranjat cu luni de zile înainte, totul fusese convenit între tatăl ei și dânsa. Ce mai vorbă! Doar era copila cea mică și deșteaptă – cea mai strălucită fetișcană din Levenford –, prima fată care să obțină bursa – o glorie pentru numele de Brodie! Ca în vis, își furișă mâna spre scrisoare.

Ce curios că degetele îi tremurau în chip atât de bizar, deschizând plicul scorțos chiar sub ochii ei. Ce subțiri îi erau degetele! Doar nu le poruncise să deschidă plicul, și totuși îl deschiseseră, ba acum apucaseră chiar, cu un tremur ușor, foaia de hârtie ce se afla în el.

Ei bine, se cuvenea să-și vadă numele, numele de Nessie Brodie. Doar nu era nevoie de cine știe ce efort ca să-și privească un moment propriul ei nume. Momentul sosise!

În timp ce inima i se zbătea în piept, într-o agitație frenetică, de neîndurat, ea desfăcu foaia de hârtie și o privi.

Numele care îi izbi ochii, făcându-i să se întunece, nu era al ei – era numele lui Grierson. John Grierson câștigase premiul Latta!

Timp de o secundă se uită aiurită la scrisoare; apoi, groaza ce creștea în ea îi dilată pupilele, până când cuvintele din fața ei se tulburară, se amestecară între ele, pălind după aceea cu totul. Ședea nemișcată,

împietrită, cu respirația tăiată, continuând să strângă scrisoarea între degete, în timp ce-i răsună în urechi un potop de cuvinte rostite de vocea tunătoare a tatălui ei. Era singură în cameră, iar el, în biroul lui, la distanță de o milă – și totuși, în imaginația ei torturată, îl vedea proptit în fața ei și-l auzea urlând: „Grierson a luat premiul! L-ai lăsat pe avortonul acela să te întreacă! N-ar fi fost atât de important dacă-l lua oricare altul, dar să-l ia tocmai Grierson, fiul canaliei aceleia parvenite! Și asta după ce-am bătut toba despre succesul tău! E oribil, scandalos, îți spun! Imbecilă, idioată ce ești! Asta ți-e isprava, după ce m-am chinuit cu tine ca un rob și m-am silit cât am putut să te fac să înveți! Dumnezeu! E intolerabil! Am să-ți succesc gâtul!”

Se afundă mai adânc în fotoliu, trăgându-se înapoi în fața prezenței lui invizibile; apoi, cu aceeași spaimă în ochi, se ghemui, ca și cum el ar fi înaintat spre ea, gata s-o înhațe cu mâinile lui enorme. Rămase însă ca înghețată, fără a mișca nici buzele, dar se auzi strigând cu o voce slabă:

„Am făcut tot ce-am putut. Mai mult nu puteam face. Nu mă atinge, tată!”

„Tot ce-ai putut – șuieră el printre dinți – și tot n-ai fost în stare să-l bați pe Grierson! Tu, care îmi juraseși că ai premiul în buzunar! Din cauza ta trebuie să înghit un nou afront. Dar ai să mi-o plătești! Te-am prevenit c-o să fie vai și amar de tine, dac-ai să cazi!”

„Nu, nu, tată! șopti ea. N-am făcut-o dinadins... n-am să mai fac... îți promit! Știi că am fost totdeauna prima în clasă. Am fost mereu mica ta Nessie. Doar n-ai să lovești o ființă slabă ca mine! Am să lucrez mai bine data viitoare.”

„Nu există nicio dată viitoare pentru tine! îi strigă el. Am să... am să te sugrum pentru ce mi-ai făcut!”

Când tată-său se repezi asupra ei, Nessie văzu că avea s-o ucidă, și în timp ce, înnebunită de o groază fără margini, închise ochii și scoase un strigăt strident, cercul de fier ce-i încinsese creierul de-a lungul grelor ei luni de studiu se rupse brusc și o pace adâncă se făcu înăuntrul ei. Strânsoarea din jurul capului dispăru, se simțea ușurată de lanțurile ce o ținuseră încătușată și teama îi pieri... era liberă. Deschizând ochii, văzu că tatăl ei nu mai era acolo și zâmbi – un zâmbet nesilit, vesel îi jucă pe trăsăturile mobile ale feței, asemenea unor unduiri de lumină, trecând pe nesimțite într-un râs ascuțit. Deși râsul nu era zgomotos, el scutură corpul ei firav ca un spasm nervos făcând lacrimile să-i curgă pe obraz. Râse o bună bucată de vreme, apoi deodată acest acces de veselie exuberantă încetă la fel de brusc cum venise; lacrimile i se uscară într-o clipă și fața ei luă o expresie isteață, vicleană, aducând, într-o formă infinit sporită, cu acel aer vag de șiretenie pe care-l avusese pe când stătea meditând în salon.

Acum însă, mânată în chip limpede de o forță lăuntrică, nu mai chibzuia; se găsea deasupra necesității de a cugeta. Ascuțindu-și buzele cu un aer afectat, așeză cu grijă pe masă, ca un lucru prețios, scrisoarea, care rămăsese tot timpul în mâna ei; apoi se sculă de pe fotoliu și stătu un moment mișcându-și ochii în sus și-n jos și balansându-și capul ca o păpușă articulată. Când încetă să dea din cap, un zâmbet, de astă dată fugitiv, trecu peste obrazul ei și, șoptindu-și pe un ton dulce, încurajator: „Tot ce faci trebuie făcut bine, Nessie, scumpa mea” – se întoarse și ieși în vârful degetelor din bucătărie. Urcă tăcut scara cu aceleași precauții exagerate, se opri o clipă pe palier, trăgând cu urechea, iar apoi, liniștită, intră cu o ușoară fandoseală în camera ei. Acolo, înaintă fără ezitare spre lavoar, turnă apă rece în lighean și se apucă să se spele cu grijă pe față și pe mâini. Se șterse apoi, frecându-și obrații palizi cu prosopul până îi făcu să lucească, își dezbracă apoi vechea ei rochie bej și scoase din sertarul comodei rochia curată de cașmir, cea mai bună pe care o avea. De astă dată nu păru satisfăcută pe deplin, căci clătină din cap mormăind: „Nu e destul de drăguță pentru tine, Nessie, iubito, nici pe departe destul de drăguță pentru tine, acum!” O îmbracă totuși cu aceeași încetineală meticuloasă și fața i se luminează din nou când își ridică mâinile ca să-și aranjeze părul. Îl despleti și-l perie cu mișcări lungi, rapide, șoptind din când în când pe un ton duios, admirativ: „Frumosul meu păr, frumosul meu păr!” Mulțumită, în sfârșit, de încântătorul luciu auriu pe care periatul îndelung îl produsese, rămase în fața oglinzii, privindu-se cu un zâmbet îndepărtat și enigmatic; luând apoi singura ei podoabă, un mic șirag de mărgean, primit odinioară de la mama pentru a compensa uitarea lui Matthew, dădu să și-l prindă la gât, dar își retrase deodată mâna murmurând: „Sunt ascuțite și tăioase boabele astea!” și-l așeză la loc, pe masa ei.

Fără a mai pierde vremea, ieși încet din odaie, coborî scara și, ajunsă în vestibul, își puse jacheta de șeviot și pălăria de pai, cea cu frumoasa panglică de satin, pe care Mary i-o cumpărase și i-o cususe. Era acum complet îmbrăcată spre a ieși din casă – cu tot ce avea mai bun, întocmai la fel ca în ziua examenului. Dar nu ieși din casă, ci se furișă înapoi în bucătărie.

Aici, mișcărilor ei deveniră mai grăbite. Apucând unul din scaunele grele de lemn, îl împinse exact în mijlocul încăperii, se întoarse apoi la cărțile ei îngrămădite pe bufet, și le mută pe scaun, așezându-le una peste alta într-un teanc îngrijit și solid, pe care îl privi cu un aer satisfăcut, îndreptând cu gesturi mici, prețioase ale mâinii, unele ușoare abateri de la simetrie ale teancului. „Iată o treabă îngrijit făcută, draga mea, murmură cu mulțumire. Ar fi ieșit o bună gospodină din tine.” Pe când vorbea, se depărtă de-a îndăratelea de scaun, continuând să-și admire opera, dar ajunsă la ușă se

Întoarce și se strecură iute în oficiu. Aici, se aplecă și scotoci în coșul de rufe de lângă fereastră, apoi se îndreptă din șale cu un mic strigăt de triumf și se întoarce în bucătărie, ținând ceva în mână. Era un capăt de frânghie de rufe. Acum, mișcările i se iuțiră și mai mult. Degetele ei agile lucrară febril la unul din capetele frânghiei, pe urmă sări pe scaun, se urcă pe teancul de cărți, legă celălalt capăt de cârligul de fier din tavan. Apoi, fără a se da jos de pe scaun, culese scrisoarea de pe masă și și-o prinse de corsaj în timp ce murmură: „Premiul întâi, Nessie! Ce păcat că nu e un carton roșu!” În cele din urmă, își petrecu delicat capul prin lațul pe care-l formase băgând de seamă să nu-și deplaseze pălăria, împinse cu grijă ștreangul sub pletele ei bogate și îl strânse în jurul gâtului; era gata. Stătea înfiptă vesel pe mormanul de cărți, ca un copil cocoțat pe un castel de nisip, îndreptându-și avid privirea spre fereastră, prin frunzișul tufei de liliac. Pe când ochii ținteau mai departe, spre cerul înalt, piciorul ei așezat pe spatele scaunului împinse la o parte tot ce o sprijinea, și ea căzu. Cârligul din tavan smuci de grinda în care era fixat, dar aceasta îl ținu ferm; frânghia se întinse fără a se rupe. Nessie atârna în aer, zvâcnind ca o marionetă pe sfori, în timp ce corpul ei, alungindu-se, părea să întindă cu disperare un picior, silindu-se să atingă podeaua, fără însă a reuși să ajungă decât la două degete de ea. Pălăria îi alunecă în chip grotesc pe frunte și fața i se învineți încet, pe măsură ce ștreangul strângea gâtul ei subțire și alb; ochii blânzi, rugători chiar, și albaștri ca florile de veronică, se tulburară de durere, de o ușoară stupoare, apoi deveniră încetul cu încetul sticloși; buzele i se învinețiră, se umflară și se căscară; falca ei gingașă se lăsă în jos și un fir subțire de salivă îi curse lin pe bărbie. Oscila încet încoace și încolo, balansându-se în cameră, într-o tăcere întreruptă doar de foșnetul slab al frunzelor de liliac, care băteau în geamuri; în cele din urmă, corpul ei fremătă ușor și rămase liniștit.

Casa era scufundată în tăcere – tăcerea sfârșitului –, dar după un calm prelung, se auzi la etajul de sus un mic zgomot: cineva se mișcă și cobora încet, cu pași nesiguri, scara. Curând ușa se deschise și bunica Brodie intră în bucătărie. Scoasă din camera ei de faptul că ora mesei se apropia și de dorința de a-și pregăti câteva bucăți de pâine prăjită deosebit de fragede, ea înainta târșâind picioarele, cu capul aplecat, fără a vedea nimic, până când se ciocni de trupul inert.

— Țț-țț-țț, unde oi fi nimerit? mormăi ea, dându-se înapoi și ridicându-și ochii slăbiți spre forma atârnată, pe care izbitura brațului ei o pusese din nou în mișcare, făcând-o să se legeze încet spre dânsa. Fața ei îmbătrânită se încreți de stupoare; rămase brusc cu gura căscată, nevenindu-i să-și creadă ochilor; iar când corpul neînsuflețit al fetei o atinse iarăși, ea se retrase clătinându-se și zbieră: Doamne sfinte! Ce... ce e asta? S-a... s-a... Un alt țipăt

păru să-i rupă pieptul. Bolborosind fără șir, se întoarse, părăsi încăperea abia târându-se pe picioare, deschise repede ușa din față și ieși, împleticindu-se, din casă.

Străbătuse agitată curtea și ajunsese în stradă, când, voind să cotească spre a continua fuga ei buimacă, se ciocni de Mary, căzând aproape în brațele ei. Fata se uită speriată la dânsa și exclamă:

— Ce s-a întâmplat, bunico? Ești bolnavă?

Bătrâna își ridică ochii spre ea, cu fața contractată, mișcându-și buzele supte, fără a putea rosti o vorbă.

— Ce-i cu dumneata, bunico? repetă Mary uluită. Nu te simți bine?

— Acolo, acolo înăuntru, bâlbâi bătrâna, arătând înspăimântată spre casă, cu mâna ei țeapănă, Nessie! Nessie e acolo... s-a spânzurat... în bucătărie!

Ochii lui Mary alunecară spre casă, zăriră ușa deschisă; scoase un strigăt de groază, trecu în grabă pe lângă bătrână și, ținând încă în mână cutiuța albă cu hapuri contra durerii de cap, sări peste treptele de la intrare și se precipită prin vestibul, în bucătărie.

— O, Doamne! strigă ea. Nessie a mea! Lăsa să cadă cutiuța, trase sertarul bufetului și, apucând un cuțit, se întoarse și izbi, ca nebună, în frânghia întinsă. O tăie într-o secundă, și corpul cald al lui Nessie se prăbuși în brațele ei, atingând moale podeaua. Doamne, strigă Mary din nou, păstrează-mi-o! Nu o mai am decât pe ea și ea numai pe mine. Nu o lăsa să moară! Strângând-o în brațe pe sora ei moartă, o întinse pe jos, și lăsându-se în genunchi, trase cu degetele ei tremurătoare de ștreangul ce intrase adânc în gâtul umflat, și sfârși prin a-l desface. O bătu pe mâini, o frecă pe frunte și bolborosi cu vocea înecată de plâns: Vorbește-mi, Nessie! Te iubesc, surioară! Nu mă părăsi! Dar niciun răspuns nu ieși de pe acele buze întredeschise, neînsuflețite; și în culmea disperării, Mary sări în picioare și alergă din nou în stradă. Uitându-se înnebunită în toate direcțiile, zări un băiat care se apropia pe o bicicletă.

— Oprește! strigă ea, agitându-și brațele cu frenezie și când băiatul se opri uimit în dreptul ei, ea își apăsă mâna pe piept și îngăimă gâfâind: Adu un doctor! Cheamă-l pe doctorul Renwick! Repede! Sora mea e grav bolnavă! Du-te iute, iute! Îl făcu să plece în goană cu un ultim strigăt, se repezi înapoi în casă, alergă după apă, îngenunche din nou, o ridică pe Nessie în brațe, îi umezi buzele umflate, încercă s-o facă să bea. Pe urmă, culcându-i pe o pernă capul ce se lăsa flasc pe spate, îi spălă fața vânăta, murmurând cu glas întretăiat:

— Vorbește, scumpa mea! Spune ceva! Vreau să trăiești! Nu muri! N-ar fi trebuit să te las singură nicio clipă, dar de ce, vai, de ce m-ai silit să ies?

După ce-i spală obrazul, nu mai știu ce să facă și rămasese în genunchi lângă trupul lungit pe jos, cu fața scăldată în lacrimi, cu mâinile încleștate de deznădejde.

Stătea îngenuncheată așa, când, dinspre ușa rămasă deschisă, se auziră niște pași grăbiți și Renwick intră. Nu zări de la început corpul lui Nessie, care era mascat de silueta lui Mary, și nevăzând-o decât pe ea, se opri, strigând cu glas tare:

— Mary! Ce s-a întâmplat?

Dar făcând un pas înainte, își lăsă privirea în jos, văzu trupul întins pe pardoseală și într-o clipă îngenunche lângă ea. Își plimbă repede mâinile peste corpul lui Nessie, în timp ce Mary îl observa în tăcere, sfâșiată de durere. După un moment, el se uită la ea și spuse încet:

— Nu mai sta în genunchi, Mary! Lasă-mă... lasă-mă s-o culc pe canapea.

Înțelese atunci din tonul lui că Nessie era moartă, și în timp ce el așeză cadavrul pe canapea, ea se ridică. Buzele îi tremurau, chinul inimii ei îi sfâșia pieptul.

— Eu sunt de vină! murmură cu voce frântă. Am ieșit în oraș ca să-i iau hapurile de dureri de cap.

Renwick se întoarse spre ea și o privi cu blândețe:

— Nu ești de vină, Mary! Ai făcut pentru ea tot ce-ai putut.

— De ce-a făcut asta? spuse ea hohotind de plâns. O iubeam atât de mult! Voiam s-o ocrotesc.

— Știu bine lucrul ăsta! Trebuie să-și fi pierdut mintea, biata copilă! răspunse el trist. Sărăcuța de ea... era înspăimântată!

— Aș fi făcut orice pentru ea! șopti Mary. Mi-aș fi dat și viața!

El o privi, văzu fața ei palidă, descompusă de jale, se gândi la trecutul ei, la tristețea ei prezentă, la viitorul ei cenușiu și nesigur; și uitându-se în ochii ei împânziți de lacrimi, fu cuprins de o emoție copleșitoare. Ca un izvor care zăcuse ani îndelungați îngropat sub pământ și care acum izbucnea deodată la lumină, simțămintele îi năpădiră toată ființa într-un șuvoi nestăvilat. Inima i se topi în fața durerii ei și, stăpânit de convingerea că nu avea s-o poată părăsi niciodată, înaintă spre ea și-i spuse cu o voce joasă:

— Nu plânge, Mary, scumpa mea! Te iubesc!

Ea îl privi fără a-l vedea, prin vălul de lacrimi, pe când se apropia de ea; și în clipa următoare se afla în brațele lui.

— N-ai să rămâi aici, iubito. Ai să vii cu mine. Vreau să fii soția mea!

Plângea în brațele lui și el o mângâia, spunându-i cât de mult o iubise, desigur, din clipa când o văzuse pentru prima oară, dar că nu-și dăduse seama decât acum.

Pe când stăteau înlănțuiți, o voce puternică se răsti deodată la ei, pe un ton uimit și totodată de o sălbatică violență:

— Mii de draci! Ce înseamnă asta în casa mea?

Era Brodie. Stătea încremenit în prag, nevăzând canapeaua, pe care o ascundea ușa deschisă; se uita la ei cu ochii ieșiți din cap de furie și stupoare.

— Vasăzică ăsta ți-e craiul! strigă cu vehemență. De la el veneau faimoșii struguri negri. Mă întrebam cine naiba putea fi, dar, pe legea mea, nu credeam că era acest... acest domn distins.

La aceste cuvinte, Mary, speriată, dădu să se depărteze de Renwick; el însă o împiedică și, continuând s-o cuprindă cu brațele, se uită fix la Brodie.

— Nu te mai grozăvi așa! îl luă acesta peste picior cu un râs scurt și plin de ură. Nu poți să mă duci de nas. De astă dată mi-ai picat în mână. Frumos stâlp al orașului, nimic de zis! Intri în casa omului ca și cum te-ai duce la bordel.

Drept răspuns, Renwick se înțepeni și mai mult și, ridicându-și brațul, arată spre canapea:

— Ești în prezența morții, spuse el.

Sub privirea lui glacială, Brodie își lăsă fără voie ochii în jos.

— Ai înnebunit? Sunteți nebuni cu toții aici! mormăi el. Dar întorcându-și capul spre a privi în direcția indicată de degetul lui Renwick, zări trupul neînsuflețit al lui Nessie, tresări și înaintă împleticindu-se. Ce... ce-i asta? strigă el zăpăcit. Nessie!... Nessie!

Renwick o conduse pe Mary spre ușă și, în timp ce ea se agăța de el, se opri și strigă cu o voce gravă:

— Nessie s-a spânzurat în această bucătărie pentru că n-a luat premiul Latta; și în fața lui Dumnezeu dumneata porți răspunderea acestei morți!

După care o scoase pe Mary din cameră și părăsi casa împreună cu ea.

Brodie nu-i auzi plecând, ci buimăcit de ultimele cuvinte ale lui Renwick și de strania imobilitate a corpului ce zăcea în fața lui, murmură:

— Vor să mă sperie! Trezește-te, Nessie! Îți vorbește tatăl tău! Hai, fetițo, deșteaptă-te!

Întinzându-și cu șovăială mâna ca s-o scuture, observă scrisoarea de la pieptul ei și, desprinzând-o de rochie, o ridică tremurând în dreptul ochilor.

— Grierson! șopti el cu glas spart. Grierson a luat premiul! Așadar, ea l-a pierdut!

Scrisoarea îi scăpă din mână și involuntar ochii îi căzură pe gâtul ei, însemnat cu o palidă dungă roșiatică. Cu toate că o vedea, el atinse corpul inert, molatic, și fața îi deveni lividă, ca urma de pe pielea ei albă.

— Doamne, murmură el, s-a... s-a spânzurat! Își acoperi ochii cu mâna, nemaifiind în stare parcă să îndure această priveliște. Doamne, mormăi din nou – s-a... s-a... Apoi, gâfâind, de parcă i s-ar fi tăiat respirația: Mi-era dragă Nessie a mea! Un geamăt adânc îi izbucni din piept și, clătînându-se ca un om beat, se îndepărtă de-a-ndăratelea de cadavru, fără a-l privi, și se prăbuși orbește în fotoliul lui. Un acces de sughițuri fără lacrimi îl zgudui, sfârtecându-i pieptul de durere. Ținându-și capul îngropat în mâini, rămase așa cu mintea chinuită de un singur gând obsedant, dar străbătută totodată de alte gânduri fugare, de un șir nesfârșit de imagini ce alunecau prin fața chipului fiicei sale moarte, ca o procesiune de umbre plutind în jurul unui cadavru culcat pe catafalc.

Îi vedea pe fiul lui și pe Nancy stând împreună în plin soare, vedea silueta adusă de spate și capul înclinat în chip tragic al soției lui, vedea fața rânjită a lui Grierson bătându-și joc de jalea lui, îl vedea pe Renwick ținând-o în brațe pe Mary, îl vedea pe tânărul Foyle înfruntându-l în biroul lui; îi vedea pe slugarnicul Perry, pe Blair, pe Paxton, pe Gordon și chiar pe Dron – toți defilau prin fața ochilor săi închiși, toți își întorceau capul de la el, toți îl osândeau privind cu tristețe spre trupul lui Nessie a lui, întins în coșciug.

Incapabil parcă de a mai îndura chinul acestor viziuni, își ridică fața din mâini și furișă o privire spre canapea. Ochii îi căzură îndată asupra brațului subțire al copilei moarte, care atârna peste marginea canapelei, moale, fără viață, nemișcat, și asupra degetelor ca de ceară ale mâinii ei micuțe. Cutremurându-se, își ridică ochii și se uită orbește pe fereastră. În timp ce ședeau așa, ușa se deschise încet și mamă-sa intră în bucătărie. Spaima pierise din mintea ei senilă, toată tragica întâmplare pierzându-se în divagațiile creierului ei slăbit. Târșâindu-și picioarele până la scaunul ei, se așeză în fața lui Brodie. Căută cu ochii ei stinși să-i întâlnească privirea, spre a-i sonda starea de spirit; apoi, considerând tăcerea lui ca prielnică, murmură:

— Cred c-am să-mi prăjesc puțină pâine, nu prea tare. Cu aceste cuvinte, se sculă în picioare, uitând de tot și de toate, afară de propriile ei pofte, trecu șontâc-șontâc în oficiu și, întorcându-se din nou, se așeză și se apucă să prăjească felia de pâine pe care și-o tăiasse. Pot s-o moi în supa mea – mormăi ea pentru sine, ascuțindu-și buzele. Îmi face mai bine la stomac.

Când se uită după aceea din nou, peste cămin, la fiul ei, observă, în sfârșit, expresia stranie a privirii lui; și în timp ce capul i se clătina agitat, ea exclamă:

— Nu ești supărat pe mine, nu-i așa, James? Nu fac decât să-mi prepar o bucată gustoasă de pâine prăjită, moale. Știi că mi-a plăcut totdeauna. Îți prăjesc și ție una, dacă vrei.

Chicoti cu un aer jenat, căutând parcă să-l îmbuneze; și acest mic zgomot absurd al bătrânei rupse tăcerea grea.

El însă nu răspunse, continuând să se uite împietrit pe fereastră, unde vântul cald de vară se plimba alene prin frunzișul subțire al arbuștilor rari ce împrejmuiău grădina. Încet, briza se răcori, trecând zglobie printre mlădițele tufelor de coacăz, apoi, rotindu-se, atinse cu o mângâiere lină frunzele celor trei copaci argintii – înalți și calmi – făcându-le să sclipească într-un joc de umbră și lumină și, izbindu-se deodată de casă, se răci și goni repede spre splendorile îndepărtate ale colinelor de la Winton.

Sfârșit